

VOJNOISTORIJSKI INSTITUT

ZBORNIK

DOKUMENATA I PODATAKA
O NARODNOOSLOBODILAČKOM RATU
JUGOSLOVENSKIH NARODA

ZBORNIK

DOKUMENATA I PODATAKA O NARODNOOSLOBODILAČKOM
RATU JUGOSLOVENSKIH NARODA

TOM
VIII

KNJIGA 3

ZBORNİK
DOKUMENATA I PODATAKA
O NARODNOOSLOBODILAČKOM RATU
JUGOSLOVENSKIH NARODA

TOM
VIII
KNJIGA 3

Redakciom odbor:
Fabljan Trgo, pukovnik. Jovan Vasilje-
vlć, kapetan fregate. Nevenka Manola.
arhivist

Odgovorni urednik
Fabljan Trgo. pukovnik

IZDAJE
VOJNOISTORIJSKI INSTITUT

VOJNOISTORIJSKI INSTITUT

ZBORNIK

DOKUMENATA I PODATAKA
O NARODNOOSLOBODILAČKOM RATU
JUGOSLOVENSKIH NARODA

TOM

VIII

KNJIGA 3

DEJSTVA NA JADRANU

Septembar 1944 — maj 1945.

BEOGRAD

1962

DEJSTVA NA JADRANU

Septembar 1944 - maj 1945.

DOKUMENTI JEDINICA MORNARICE NOVJ

BR. 1

**UPUTSTVO ŠTABA MORNARICE NOV JUGOSLAVIJE OD
1. SEPTEMBRA 1944. ZA RAD ŠTABOVA POMORSKIH
OBALSKIH SEKTORA I BATALJONA MORNARIČKE PJE-
ŠADIJE¹**

STAB MORNARICE NOVJ
Odjeljenje Mor. pješadije
Br. 5939
1.-IX 1944 g.

ŠTABU IV P. O. SEKTORA

Položaj

Uput za rad između
štabova sektora i
bat. Mor. pješadije.

U vezi formiranja Mornaričke pješadije pri sektorima, mi smo prethodno dostavili sva uputstva pri samom formiranju.²

Da bi rad i organizacija tekla jednoobrazno i dalje između bataljona i štabova sektora, odredit će se referenti Mor. pješadije pri sektorima, kako bi Štab Mornarice sa svojim referentima imao što jasniju sliku o razvijanju Mornaričke pješadije.

1. — Referent će biti pri svakom sektoru, kao vojno lice koje će koordinirati rad između štaba sektora i štaba bataljona. Ovi referenti će pomagati štabovima bataljona na vojničkom uzdizanju vojske, kako teoretski tako i praktički na terenu. Pored toea davat će sugestije štabu sektora za izvršenje raznih akcija.

2. — Referent koji će biti uz sam štab sektora imat će pregled cjelokupne situacije na dotičnom sektoru, sa štabom sektora pronalazit će moguće akcije a iste vršiti sa bataljonom.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-istorijskog instituta, reg. br. 6—13, k. 2039.

² Vidi Zbornik, tom VIII. knj. 2, dok. br. 139.

3. — Štabovi sektora sa referentom Mor. pješadije treba da se više zalažu u vršenju manjih akcija na svojim sektorima, u vidu izviđanja, prepada, zasjeda, napada na manje neprijateljske garnizone, neprijateljske kolone, brodove, itd.

Gore navedene akcije nastojati da budu uspješne s obzirom na mlado i neiskusno ljudstvo, koje treba da prođe vatreno krštenje. Prilikom vršenja ovih akcija nastojati da se sve ljudstvo izreda u ovim akcijama, a ne uvijek jedni te isti. Kada borci prođu nekoliko uspješnih akcija, pred njih će se moći stavljati teži i ozbiljniji zadaci. Rukovodioci kako vojni tako i politički bit će oprobani u pravilnom rukovođenju u akcijama.

Po dolasku novomobilisanih ljudi, uvijek prethodno izvijestiti ovaj Štab (odjeljenje Mor. pješadije) kako bi izvršili pravilan raspored po svim sektorima.

Također prilikom postavljanja odnosno mijenjanja vojno-političkih rukovodilaca po jedinicama Mor. pješadije, uvijek se treba posavjetovati, tj. vi dostavite predlog ovome Štabu sa vašim mišljenjem kojeg ćemo mi uzeti na razmatranje, i eventualne naše primjedbe postaviti ili ostvariti vaš predlog.

Novonastale promjene u Mor. pješadiji kao i izvršene akcije odmah u kratkim crtama izvještavati nakon što su nastale, a detaljno ih dostavljati u narednim izvještajima, tj. prvog i petnaestog u mjesecu.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkom — Pukovnik
(Ivanović Dragiša)

Dragiša Ivanović

Zam. k-dt. p. pukovnik
(Srećko Manola)

Srećko Manola

Ref. Mor. pješadije
major

Vlado Prošić

(M. P.)

U. D. 10.11.1944. g.
oddeljenje pr. pješačke
1. - II. 1944. g.

T. 20. 1. 0. SEKTOR. - POKLAD.

Uput sa r d izmogu
tabora sektora i
M-t. Kor. pješačke.

U vezi formiranja Komandirne pješačke pri sektorima, ni smo
prethodno dostavili svo uputstvo pri osnovu formiranja.
Da bi rad i organizacija tekla jednostrano i dalje is-
među Bataljona i tabora sektora, narediti se sa referentima kor.
pješačke pri sektorima, kako bi tab komandirne sa svojim refe-
rentima imao što jasniju sliku o razvijanju Komandirne pješačke
i referent koji se bit će biti pri svakom sektoru, kao vojno lice
koji će koordinirati rad između tabora sektora i Bataljona.
Ovi referenti će da posreduju između Bataljona sa vojnim up-
utstvom, kako teoretski tako i praktički na terenu, pred
toga da se izvrše akcije tabora sektora sa izvršenjem raznih akcija
koji se izvrše u vezi sa bit će biti us. sa tab sektora i bit će pre-
gled celokupne situacije na dotičnom sektoru, sa tabora sektora
organizirati se sa akcijama koje vršiti sa Bataljonom.
U tabora sektora sa Referentom kor. pješačke treba da se
više zalaze u vršenje manjih akcija na svojim sektorima, u vidu
izviđanja, prenošenja, snajperske, napada na manje neprijateljske ga-
rnizije, deminirajuće akcije, brodove, i td.
Gore navedene akcije nastojati da budu uspešne a obzi-
rom na sledeće i neizbežno ljudstvo, koje treba da pređe vatreno
krštenje. Prilikom vršenja ovih akcija nastojati da se sve izu-
stava izreda u ovim akcijama, a ne uvek jedni to isti ljudi, koji
predu nekoliko uspešnih akcija, prednjače se ne mogu staviti
tako i stabilniji ljudi. Rukovodioci kako vojni tako i politi-
čki bit će oprežani u pravilnom rukovanju u akcijama.
U delu ako novo mobilisani ljudi, uvek prethodno izve-
štiti ovaj tab / odelenje kor. pješačke, kako bi izvršili pre-
viđen raspored na svim sektorima.
Istovremeno prilikom postavljanja odgovarajućih vojno po-
litičkih rukovodilaca na jedinice kor. pješačke, uvek se tre-
ba posavetovati tj. Vidostaviti predlog ovome tabu sa svojim
mišljenjem kojeg će se ne useti na razmatranje, i eventualne
naše primedbe postaviti ili ustupiti vaš predlog.
Kao nastale promene u kor. pješačkoj kao i izvršene
akcije odmah u kratkim crtama izveštavati nakon što su nastale,
a detaljno ih dostavljati u narednim izveštajima tj. prvog i
osamnaestog u mesecu.

SEKTOR POKLADU --- SL. BODA NARODU.

Politkom - ukornik
/Ivanović Dragica/
Dokladi 1944.

Ref. kor. pješačke.
gajcr.

Za k-d. o. rukov.
nik.
/Bračko Manola/
Srećko Manola

BR. 2

IZVJEŠTAJ BATALJONA MORNARIČKE PJEŠADIJE OD 1. SEPTEMBRA 1944. ŠTABU TREĆEG POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA O AKCIJI NA OTOK PAŠMAN¹

STAB MOR. PJEŠ.
BATALJONA III P.O.S.
1 IX 44 g.

STABU III P.O.S.

OPERATIVNI IZVJEŠTAJ

1. Stab mor. pješ. bataljona primio je 27 VIII 44 g. pismenu zapovijed² od Štaba III P.O.S. da sa jedinicama ovog bataljona izvrši pokret na otok Pašman, u cilju zasjede na neprijateljske patrole koje neprijatelj upućuje po mjestima otoka Pašmana, radi pljačke i izvida naših jedinica.

2. Neprijateljske jedinice u garnizonu Tkon u jačini od 160 vojnika, i pojačanje dobiveno sa penisa koje su bile napadnute od našeg minerskog odjeljenja, oko 150 vojnika sa pješadiskim naoružanjem.

3. Po neuspjeloj akciji na neprijateljsko brodovlje, krivnja neprocijenjena daljina i brzo paljenje, neprijatelj je poduzeo raciju po otoku Pašmanu dana 31 VIII 44 g. sa jačinom od 100 vojnika.

4. Naše snage sastavljene od II čete, I voda I čete, dva odjeljenja prateće i jednog minerskog odjeljenja. Naoružanje istih sastojalo se iz: 8 puškomitraljeza, 1 teškog bacača, 3 laka bacača. 1 teške »brede«, pušaka, ručnih bombi, kao i minerskog materijala.

5. Situacija je procijenjena dobro. Cilj je bio ometanje neprijateljskih brodova po Zadarskom Kanalu, kao i potući neprijateljske patrole koje je neprijatelj upućivao iz garnizona Tkon po mjestima otoka Pašmana. Zapovijed je izdata od Štaba III P. O. S.

6. Neprijateljsko brodovlje 30 VIII koje je plovilo iz pravca Zadra primijećeno je u 22.00 sati, napad nije uspio i dana 31 VIII neprijatelj je poduzeo raciju po otoku Pašmanu, u 08.30 sati neprijatelj je izišao iz garnizona Tkon, odluke nisu promijenjene pošto je plan bio unapred predviđen.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-istorijskog instituta, reg. br. 4—1/6, k. 2065.

² Vidi tom VIII, knj. 2, dok. br. 179.

7. Sa brodovljem 30 VIII cilj nije postignut, zbog toga što se paljba mina izvršila prije nego što je brodovlje došlo do istih, dok 31 VIII cilj je postignut.

8. Gubici neprijatelja su sljedeći: 15 mrtvih. 6 ranjenih i jedan zarobljen. Od materijala zaplijenjeno je 2 šarca, 2 pištolja, 4 šmajsera, 4 puške, 2 tromblona, jedan dvogled, 1200 metaka, 20 tromblonskih metaka i jedan fotoaparat.⁹

9. Vlastitih gubitaka nije bilo koliko u ljudstvu toliko ni u materijalu.

10. Utrošak engleske municije 1150, talijanske 420 metaka, strojničke 610 metaka, lako bacačke 65 granata, teško bacačke 15 granata i dvije morske mine.

11. Kao primjer dostavljamo sljedeće drugove: Matuhć Henrih, Kolanović Maria. Baus Ante, Miočić Jure kao i komandira i komesara II čete, koji se pohvaljuju sa strane ovog Štaba za njihovo dobro držanje i borbenost.

12. Naročitih slabih strana nije bilo koje bi bile toliko vidne.

13.

14. *Krinka akcije.*

a)

b)

c) Akcija izvršena, jedino što se pojedinci bave galamom.

d) Oružje je dobro upotrebljeno sem minskog odjeljenja koje je izvršilo paljbu prije vremena.

e)

f) Držanje neprijatelja bilo je zbunjeno, zbog iznenađenja.

15. Dobre strane su, izvježbanost boraca u oružju, ali kod pojedinih oružja velik utrošak municije. Aktivnost neprijatelja u zadnje vrijeme bila je dosta jaka. ali su morali da napuste radi efikasnosti našeg oružja i protjerani u garnizon.

S. F. — S. N.

Politkomesar:
I⁴ Maras

Komandant:
Šalov Tomo

* O toj akciji u izvještaju njemačkog opunomoćenog generala u Hrvatskoj piše: Na sjev. vrhu otoka Pašman jedno naše izviđačko odjeljenje naišlo je na jači nepr. zasjedni položaj. Bilo je gubitaka na objema stranama . (Vidi dikrofilm London N 10. H 304210 — H 304212 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.)

⁴ Ivo

BR. 3

DNEVNI RAPORT ŠTABA ČETVRTOG POMORSKOG
OBALSKOG SEKTORA ZA 1. SEPTEMBAR 1944. GODINE
ŠTABU MORNARICE NOV JUGOSLAVIJE¹

STAB
IV POM. OBAL. SEKTORA
Pov. br. službeno
1. septembra 1944

Dnevni raport.

ŠTABU MORNARICE

1. Bez sadržaja.

2. Patrolisanje vršeno redovno po čamcima flotila.

NB3 i m/j »Principe di Piemonte« isplovili u 12,00 za Lastovo zbog prebacivanja boraca na Vis. U 0430 sati uplovili u Vis sa 280 boraca² i 25 putnika.

B B »Topčider« održao vezu sa Drvenikom Malim, ali na Vis nije preveo nikoga, jer je veza koja je išla sa Drvenika na kopno bila napadnuta mitraljeskom vatrom, te se nije vratila na otok dok je »Topčider« čekao. Na Drvenik preveo 2 tone materijala i 4 putnika.

Pč 75 isplovio je u 10,00 sati 31 VIII za Lastovo, pošto je određen za V P.O.S.¹

Pč 57 isplovio za Hvar za potrebe Obi. N.O.O., isti se nije vratio.

Barkasa br. 2 isplovila za Hvar sa 2 druga, prevela u Vis 3 druga.

M. j »Bože i Gospe pomози« održao vezu sa Bračom te preveo 1 tonu hrane i 10 putnika. Preveo u Vis 12 putnika i 18 janjadi.

M/j »Sv. Roko« isplovio za Lastovo sa 4 tone municije i 44 putnika.

M. j »Sv. Križ« isplovio za Hvar i Starigrad sa 12 tona hrane i 14 putnika.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 36—1 5, k. 2065.

², < Odnosi se na Drugi bataljon Jedanaeste brigade Dvadeset šeste divizije, koji je od 23. do 28. avgusta napadao neprijateljske posade na Mljetu i Pelješcu (vidi dok. br. 43 i knj. depeša Dvadeset šeste divizije, reg. br. 1—38.4, k. 1103,1 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

¹ Vidi Zbornik, tom VIII. knj. 2, dok. br. 183.

M/j »Gran Duca« isplovio je jutros u 05,30 za III P.O.S. sa 67 putnika.
M/j »Gundulić« uplovio je iz Starigrada i Hvara sa 10 tona vina i 25 putnika.
M j »Tomislav« uplovio je iz Starigrada sa 3 tone vina.
M j »Slavni Josip« uplovio iz Lastova sa 60 boraca i 12 njemačkih zarobljenika. Isti m jedrenjak bio je isplovio iz Rukavca 17. VIII o.g. sa 280 boraca XI Brigade, za Lastovo zbog akcije na Mljetu i Pelješcu.⁴ U tim akcijama sudjelovao je NB 12 pripadnosti V P.O.S.
NB11, NB13, NB14 i NB15 nalaze se u Visu neispravni za vožnju.
3. Bez sadržaja.
4. Inostranstvo.
U Komizu uplovili: 1 m/j iz Italije sa 65 tona razne robe. Isplovili: s s Bakar« za Italiju sa 160 putnika i 5 ranjenika, m/s Empire Roach« za Italiju, 3 m jedrenjaka za Italiju sa 21 džipom i 20 m/cikla.
U Vis uplovili: 1 m.jedrenjak iz Italije sa 550 bačava nafte.
Popravljeno 2 broda, prijavljeno za popravak 2 broda.
5. Bez sadržaja.

S. F. — S. N.

POLITKOMESAR.	OPERATIVNI OFICIR:	KOMANDANT:
(Marjan Zuvić)	pporučnik	kapetan
M. Zuvić	(Petar Vidan)	(Niko Srzić)
	P. Vidan	N. Srzić

(M. P.)

BR. 4

**IZVJEŠTAJ ŠTABA ČETVRTOG POMORSKOG OBALSKOG
SEKTORA OD 2. SEPTEMBRA 1944. ŠTABU MORNARICE
NOV JUGOSLAVIJE O DEJSTVIMA JEDINICA U DRUGOJ
POLOVINI AVGUSTA¹**

STAB
IV POMOR. OBAL. SEKTORA
Pov. br. 295
2. septembra 1944.

Petnaestodnevni
operativni izvje-
štaj. 16—31. VIII
1944. godine.

ŠTABU MORNARICE

U vezi tam. naređenja Pov. Op. Br. 5780 od 12. augusta
o.g. dostavlja se petnaestodnevni operativni izvještaj:

16. VIII održane sljedeće veze: Hvar, Starigrad, Šolta,
Brač. Iz Vrboske dotegljena podignuta koča, iz Lastova i iz
III P.O.S. uplovila veza. Svi brodovi koji su sudjelovali u akciji
prebacivanja trupa sa Biokova vratili se. BB Topčider upu-
ćen iz Visa u Bezdiju (Pelješac) zbog prebacivanja trupa u
uvalu Torac (Hvar). U vožnji je bilo 13 jedinica.

17. VIII održane sljedeće veze: Hvar, Brač, Šolta,
III P.O.S. — Veza uplovila iz III P.O.S.. Starigrada, Lastova.
NB3 upućen na Sv. Andriju zbog tam. požara. BB Topčider
uplovio iz Torca. U vožnji je bilo 12 jedinica.

18. VIII održane sljedeće veze: Starigrad, Brač, Šolta,
Hvar, Vrboska, M. Drvenik, III P.O.S. — Njemački obalni
lovac potopljen u Vrboskoj dotegljen u Vis. Jedna barkasa
i Pč 48 isplovili za Torac te preveli u Vis ostatak trupa.
U vožnji je bilo: 13 jedinica. Englezima dodeljen Pč 42 koji
je isplovio s njima za Smrsku (Hvar).²

19. VIII Održane sljedeće veze: Brač, III P.O.S., Stari-
grad, Hvar, Jelsa, Duba (kod ušća Neretve), Lastovo. Uplovila
veza iz III P.O.S. — U vožnji bilo je 11 jedinica.

20. VIII održane veze: Brač, Hvar, Jelsa. Uplovila veza
iz Lastova. U vožnji bilo je 9 jedinica.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-
Istorijskog instituta, reg. br. 32/1—3. k. 2034.

² Misli se na savezničke jedinice koje su se nalazile na otoku Visu.

21. VIII održane slijedeće veze: Hvar, Sv. Nedjelja (Hvar), M. Drvenik. Brač, III P.O.S., Lastovo. Uplovile u Vis veze iz Starigrada, Hvara, Lastova, III P.O.S. — Pč 42 vratio se sa Englezima iz Smrske (Hvar), Pč 53 isplovio sa 7 saveznika za Dubu³⁾ da ih tamo iskrea, što nije učinjeno, jer ih veza nije čekala uslijed nepr. ofanzive.¹ — Tri Pč upućeni u Zivogošće radi prebacivanja boraca na Hvar, prebacivanje izvršeno, te Pč ostali u [uvali] Virak radi ponovne akcije slijedeće noći. U vožnji bilo je 14 jedinica.

23. VIII održane slijedeće veze: Hvar. Brač, Starigrad. Lastovo, III P.O.S. — M j >Lala upućen u Hvar zbog krčanja vode. U vožnji je bilo 11 jedinica.

22. VIII održane su slijedeće veze: Jedna barkasa isplovila za Smokovje (Brač), zbog primanja ranjenika. Kod o. Hvara je od 2 Pč Hvarske flotile preuzela iste i prevela ih u Vis. Daljnje veze bile su za Torac (Hvar), Lastovo, Brač, Hvar. U vožnji bilo je 14 jedinica.

24. VIII održane su slijedeće veze. Drvenik M., Hvar, Starigrad. Lastovo, Sv Nedjelja (Hvar), Brač, III P.O.S. — Uplovila u Vis veza iz III P.O.S. — Poltkomesar, tehnički referent i intendant vratili se iz Hvara nakon obilaska Morn, stanice Hvar. U vožnji bilo je 13 jedinica.

25. VIII održane su slijedeće veze: Lastovo, Virak (Hvar), Starigrad. Jedan M jedrenjak upućen u Hvar i Starigrad, povratio se u Vis zbog lošeg vremena. U vožnji je bilo 5 jedinica.

26. VIII održane su slijedeće veze: Vela Grška (Brač), Hvar, Starigrad. Jelsa, Drvenik M. — Predviđena veza za Smokovu (Brač) zbog evakuacije tamošnjih boraca, zbog slabog vremena uplovila je u Starigrad i nije prosljedila za Smokovu. U vožnji je bilo 9 jedinica.

27. VIII održane su slijedeće veze: Drvenik M., Hvar, Sušac, Smokova (Brač), Vela Grška (Brač). Jelsa, Lastovo, Starigrad. Uplovile veze iz III P.O.S. sa K 34 iz II P.O.S. zbog popravka. U vožnji je bilo 14 jedinica.

28. VIII održane su slijedeće veze: III P.O.S., Hvar, Starigrad. Lastovo. U vožnji je bilo 5 jedinica.

29. VIII održane su slijedeće veze: Hvar, Starigrad, Vela Grška (Brač). Drvenik M. Uplovila veza iz III P.O.S. — U vožnji bilo je 8 jedinica.

30. VIII održane su slijedeće veze: III P.O.S.. Drvenik M., Vela Grška (Brač), Hvar, Starigrad. Ivan Dolac (Hvar). Isplo-

³ Odnosi se na uvalu Duba, južno od Zivogošća.

⁴ Vjerovatno je riječ o pokretima njemačke 369. legionarske divizije (vidi knj. depeša Štaba Mornarice reg. br. 8/1. k. 2073 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

vilo je iz Visa također 11 jedinica za Zokamicu (Brač), za Velu Gršku (Brač) i za Aršicu (Hvar), zbog pripremljenih akcija protiv neprijatelja na Braču i Hvaru.⁵ Ukupno je bilo na jedinicama 980 boraca sa odgovarajućom ratnom spremom, teškim oružjima i municijom. Po isplovljenju iz Visa primljeno je naređenje Štaba XXVI Divizije da se sve jedinice sa trupom povrate u Hvar, što je i učinjeno pomoću NB3 i Mč »Mary«.

U vožnji ukupno je bilo 23 jedinice. Također je uplovila veza sa Lastova.

Na Pč 45 i 47 koji su vozili iz Hvara za Jelsu otvorena je artiljeriska paljba sa Vidove Gore na Braču. Tom prilikom poginuo je jedan drug Hvarske flotile, te trojica su ranjeni. Pč 47 nasukao se a Pč 45 potonuo je u uvali Žukova.

31. VIII održane su slijedeće veze: Hvar. zap. Biokovo. Starigrad. Jedan M jedrenjak upućen na spasavanje nastradalih Pč 45 i 47, ali je bio ometan u radu od artiljeriske vatre sa Vidove Gore (Brač), te zadatak nije izvršio.

M jedrenjaci »Tomislav«, vozeći iz Starigrada, i Gundulićs vozeći iz Hvara, kod rta Virak (Hvar) sudarili su se međusobno te su oba oštećena uplovila u Starigrad.

U vožnji bilo je 7 jedinica.

U ovom periodu bilo je u vožnji u svemu 277 jedinica, računajući da je svakodnevno najmanje 6 Pč vršilo patrolisanje.

Osim sa jedinicama koje su vršile patrolisanje, sa svim ostalim koje su bile u vožnji vršeno je prebacivanje hrane, oružja, municije, materijala, boraca, saveznika, ranjenika, putnika i zbjega.

S. F. — S. N.

POLITKOMESAR:	OPERATIVNI OFICIR:	KOMANDANT;
(Marjan Zuvčić)	p.poručnik,	kapetan.
S. O.	(Petar Vidan)	(Niko Srzić)
	Petar Vidan	Niko Srzić

(M. P.)

⁵ Vidi tom VIII, knj. 2, dok. br. 182.

BR. 5

DNEVNI RAPORT ŠTABA ČETVRTOG POMORSKOG
OBALSKOG SEKTORA 1. SEPTEMBAR 1944. GODINE
ŠTABU MORNARICE NOV JUGOSLAVIJE¹

STAB
IV POMOR. OBAL. SEKTORA
Pov. Službeno
4 septembra 1944

Dnevni raport.

ŠTABU MORNARICE

1. Dostaviće se zasebni Informativni izvještaj.
 2. Patrolisanje nije vršeno zbog slabog vremena.
- NB3 i BB »Topčider« upućeni u Velu Gršku (Brač) na traženje načelnika Štaba Divizije zbog evakuacije tam. boraca, - uslijed dolaska njemačkih novih snaga na otok.¹ Brodovi ukrkali borce i zbjeg i uplovili u Hvar gdje su iskrkali zbjeg, te sa borcima će proslijediti za Vis zajedno sa m j Biokovo«, koji će prevesti kursiste (Srednji partiski kurs) na Vis. Uplovljenje brodova u Hvar i namjera isplovljenja javljeni telefonskim putem.
- Pč 57 isplovio za Hvar u 11,00 te preveo 3 druga, povratio se u Vis u 16,30 sa 1 drugaricom.
- Pč 53 održao vezu sa zap. Biokovom. Imao je da tamo iskrca Amerikance⁴ koje je ukrcao u Jelsi. Nakon pristajanja, a da ih veza nije dočekala, jedan neprijateljski brod je otvorio vatru na Pč 53 koji je prihvatio borbu. U međuvremenu, tj. prije napadaja, iskrkali su se na obalu 1 Amerikanac, 1 kurir i drug Gušte Glučina, određen za održavanje veze Ova tro-

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 21—1 3. k. 2035.

² Odnosi se na sljedeću akciju Jedna četa XII Brig, jačine 20 boraca sa 10 puškomitraljeza uvukla se u neprijateljsko uporište Nerežišće na Braču i ubila 37 Švaba i 40 ranila. Zatim se bez žrtava izvukla. Švabe su ubijene, kad su se skupile na zbornom mjestu«. (Vidi knj. depeša Štaba Dvadeset šeste divizije, depešu od 3. septembra, reg. br. 1—3&4. k. 1103 I u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.)

" O iskrcavanju u operacijskom dnevniku admirala Licmana piše: ; O pročešljavanju otoka Brača, koje vrše obalski lovci Brandenburg' Pomorska komanda južne Dalmacije javlja da su se iskrkali 3. septembra dijelovi obalskih lovaca Brandenburg« bez dodira s neprijateljem«. (Vidi Arhiv Vojnoistorijskog instituta, mikrofilm br 1 London. Mornarica.)

* Vidi dok. br. 4.

jica su ostala na obali i izgleda potpomagali borbu sa kopna, borba je trajala 5 minuta, nakon čega je nepr. brod nestao, a Pč 53 isplovio. Imenovana trojica su ostala na obali, te izgleda da jedan od njih je ranjen pošto se čulo zapomaganje. Prednje sve javljeno telefonski preko Morn, stanice Hvar, te podaci nisu potpuni jer Pč 53 je javio Stanici u Hvaru po uplovljenju u Jelsu. Po primitku izvještaja proslijediće se tom Štabu.

M j »Zmaj« uplovio iz Hvara na traženje Sektora zbog prebacivanja jednog engleskog pukovnika u Hvar. Prednje izvršio te je ponovo uplovio iz Hvara sa 19 Amerikanaca koji su bili tamo na izletu i sa 6 putnika, među kojima politkomesar Sektora a koji je pratio Amerikance.

M j »Biokovo« isplovio za Hvar zbog prevoza kursista u Vis, isti još nije uplovio.

M/j Domoljub« upućen na vezu Brač. uslijed nevremena uplovio u Hvar te po naređenju Sektora nije održao vezu već se vratio, sa 8 putnika i 1/2 t. materijala određenog za Brač. u Vis.

M j -Dva brata« isplovio za Hvar sa 9 putnika i 1,5 t. brašna.

M j Andrea Doria« isplovio jutros u 0600 sati za III P.O.S. sa 4 putnika. — S s Sitnica« uplovila iz Lastova u Komizu sa 60 t. vode.

NB11, NB13, NB14 i NB15 nalaze se u Visu neispravi i za vožnju.

3. Bez sadržaja.

4. Inostranstvo.

U Vis uplovilo: 1 m j iz Italije sa 13 t. žice. 4 m/j iz Ila-1.jc preko Komiže sa 240 t. hrane i 14 putnika. S.s Morava iz Italije preko Komiže sa 10 t. robe i 3.5 t. sapuna. Isplovilo 2 m j za Italiju preko Komiže.

U Komizu uplovilo: S/s Makarska« iz Italije sa 132 Engleza. 14 drugova i 9 t. hrane. S/s »Empire Roach« iz Italije sa 50 tona ratnog materijala. S s »Morava« iz Italije sa 54 Engleza i 6 drugova. 1 m jedrenjak iz Italije. Isplovili: S s »Makarska« za Italiju sa 18 drugova i 135 Engleza. S s Sitnica za Italiju. 3 m/j za Italiju.

Osposobljeno: — 0 — broda. Primljeno na popravak: 1 brod.

5. Bez sadržaja.

S. F. S N.

POLITKOMESAR	OPERATIVNI OFICIR:	KOMANDANT:
(Marjan Zuvić)	pporučnik (Petar Vidan)	kapetan (Niko Srzić)
s. o.	P. Vidan	N. Srzić

(M. P.)

BR. 6

**IZVJEŠTAJ ŠTABA MORNARICE NOV JUGOSLAVIJE OD
5. SEPTEMBRA 1944. VRHOVNOM ŠTABU NOV I PO JU-
GOSLAVIJE O ORGANIZACIONOM STANJU U MORNARICI¹**

STAB MORNARICE N. O. V. J.
Pov. Op. Broj 5955
5 septembra 1944 godine

Opšti izveštaj za
august 1944 godine

VRHOVNOM ŠTABU N. O. V. I P. O. JUGOSLAVIJE

I. OPSTA SITUACIJA I VOJNIČKO STANJE:

Tokom meseca augusta o. g. nije se mnogo izmenila situacija na istočnoj obali Jadranskog Mora, već je ostala više manje jednaka onoj. opisanoj u prošlomesečnom opštem izveštaju (ovd. Pov. Op. broj 5707 44.-' Opažaju se česti pokreti neprijateljskih pomorskih jedinica (pom. tvrđave i naoružane peniše), koje voze mine i torpeda u znatnom broju prema jugu (iz Rijeke). Pretpostavlja se, da će neprijatelj tim minama nadopuniti već postojeća minska polja i postaviti nova, a torpedima će verovatno snabdeti stanice na kopnu (već postojeće, a verovatno će uspostaviti i nove, jer su zapaženi i lansirni aparati).

Primećeno je da neprijatelj odvozi težu artiljeriju sa obale u nepoznatom pravcu, ali zato se jedinice na obali znatno naoružavaju lakim oružjem (naročito bacačima), tj. onim koje može da odvuče sobom u slučaju povlačenja. Opaženo je i intenzivno postavljanje nagaznih mina na obali.³

Opaženo je i to da neprijatelj rasklapa svoje naoružane peniše i odvozi ih suhozemnim putem prema severu.

Naši su zadaci ostali isti, kako su navedeni u prošlomesečnom opštem izveštaju.

Mornarička pešadija organizirana je po pojedinim sektorima i to:

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 44—1 (S. k. 2065).

⁵ Vidi Zbornik, tom VIII. knj. 2, dok. br. 150.

* Prema podacima iz ratnog dnevnika komandanta njemačke Jedanaeste divizije za osiguranje, Nijemci su u toku septembra, minopolagačem -Kiebitz« (Kibic) i razaračima, položili 22 minska polja sa 1254 mine, i pratili 11 konvoja su ukupno 30842 brt. (vidi Arhiv Vojnoistorijskog instituta, mikrofilm br. 4, London. Mornarica).

II Pomorski obalski sektor, 1 četa (85 boraca na Dugom Otoku; I Udarne grupa (42 borca) na otoku Krku i II Udarne grupa (40 boraca) na sektoru Karlobag — Jablanac. U toku je formiranje II čete.

III Pomorski obalski sektor, formirao je bataljon (285 boraca) na Dugom Otoku. Ovaj se bataljon i dalje popunjuje novomobilisanim drugovima.

IV Pomorski obalski sektor ima jednu četu (90 boraca), koja se dalje popunjuje do formiranja bataljona.

V Pomorski obalski sektor ima jedan bataljon (140 boraca), koji se i dalje popunjava.

Postoji namera da se u U i V Pomorskom obalskom sektoru formira po jedna četa više, koja bi trebala da bude jezgro za Mornaričku pešadiju I i VI Pomorskog obalskog sektora.⁴

II. ORGANIZACIJA. FORMACIJA MORNARICE:

Nastale izmene tokom augusta o. g.:

Ranije predviđena ekipa za I Pomorski obalski sektor donekle je izmenjena te će se uputiti prvih dana septembra o. g. preko II Pomorskog obalskog sektora za Sloveniju.⁵ U drugoj polovini augusta upućena je radio-ekipa na područje VI Pomorskog obalskog sektora.

Plovni park Mornarice:

Promene: Od raspoloživih naoružanih brodova >NB> ispravni su samo »NB 12«, NB 3« i bolnički brod »NB Topčider«. Užurbano se radi na popravci i osposobljenju ostalih naoružanih brodova. Postojala je namera, da se zarobljeni nemački naoružani motorni brod Felice¹ popravi, ali usled jakih oštećenja, koja su mu zadata u borbi, odustalo se je od t^e nakane, a iskoristiti će se samo njegov motor i naoružanje. Tokom ovog meseca biti će ispravni NB 11 (^Crvena zvije-

⁴ Pomenute čete nisu formirane.

⁵ ' ' Prvog septembra 1944. po naređenju Štaba Mornarice NOVJ i odobrenju Vrhovnog štaba NOV i POJ. upućeni su iz Visa drugovi Pečovnik Ratko, Filipović Zorko, šifrant, i Lovrić Ružo, telegrafista, na Dugi otok. Na Dugom otoku priključili su se major Baldomir Saje, vršilac dužnosti komandanta II POS-a, i major Janez Tomšič, komandant III POS-a, koji je dobio naređenje da se s navedenim drugovima prebaci i Slovenačko primorje i da organizuje I POS. Međutim I POS nosio je zvaničan naziv Mornarička grupa pri Štabu IX korpusa NOVJ (vidi dok. br. 35 i 103 i dok. br. 2 7. k 2023 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

¹ O zarobljavanju broda vidi Zbornik, tom VIII. knj. 2. dok. br. 147.

zda») i »NB 13«. Nedavno dignut je jedan motorni brod (koča) te će se i ona popraviti i naoružati kao »NB 14«.

Stanje u sektorskim flotilama je neizmenjeno, osim što su jedan patrolni čamac II Pomorskog obalskog sektora i jedan i/. III Pomorskog obalskog sektora popravljeni na Visu i vraćeni u svoje sektore.

U brodogradilištima u Italiji izvršeni su manji radovi i popravci na 18 motornih jedrenjaka u roku od 15 jula do 15 augusta o. g., pored toga u istom roku izvršen je glavni popravak na 3 motorna jedrenjaka.

III. OCENA RADA ŠTABOVA:

Ocene iz prošlomesečnog opšteg izveštaja za pojedine štabove ostaju neizmenjene

IV. ISHRANA I SNABDEVANJE OSTALIM POTREBAMA:

Ishrana u Mornarici je dobra i u dovoljnoj količini. Nedostaje sveže hrane. Slučajeva avitaminoze nema. Naoružane plovne jedinice, radnici po radionicama i ronionci primaju poboljšicu u hrani.

U letnjoj odeći oseća se nedostatak, a raspoloživom obućom ne mogu se pokriti sve potrebe.

Snabdevanje novcem:

Dobiveni novac u iznosu od 6,500.000.—⁷ (šest miliona petsto hiljada) lira pridignut je [i] delimično već upotrebljen za nabavku najpotrebnijeg materijala u inostranstvu za pojedina odeljenja Mornarice NOVJ. Međutim ova suma novca mogla je da pokrije samo najnužnije potrebe.

V. VOJNIČKA NAOBRAZBA:

Vojničkoj naobrazbi po jedinicama poklanja se velika pažnja. Nameravali smo još tokom augusta otvoriti mornaričke tečajeve, ali usled tehničkih razloga to do sada nije bilo moguće. U zgradi Škole i kurseva održava se radio-telegrafski tečaj Vrhovnog štaba, koji je zaposeo sve raspoložive prostorije. a taj tečaj neće biti završen u skoro vreme. Zbog toga tražila se je mogućnost u drugim mestima. Pronađena je zgrada u Hvaru, te smo odlučili da se tokom septembra otvore za sada sledeći najpotrebniji tečajevi:

- 1) Tečaj za pomorske vojne rukovodioce (20 slušalaca).
- 2) Osnovni signalni tečaj (40 slušalaca).

⁷ Vidi Zbornik, tom VIII. knj. 2. dok. br. 126.

3) Osnovni motorni tečaj (20 slušalaca) i

4) Brodarski tečaj (30 slušalaca).

Završen je tečaj za rukovodioce lučkih kapetanija, koji se je održavao u lučkoj kapetaniji Vis. Tečaj je pohađalo 12 slušalaca. Teorno pokazali su dobre rezultate.

VI. DISCIPLINA I BORBENI MORAL:

Borbeni moral kod boraca je na visini. Disciplina još ne zadovoljava. Ocena za novomobilisane drugove, koji su raspoređeni u Mornaričku pešadiju, za sada se još ne može dati, jer nisu još prokušani u borbi. Pojedine manje akcije, koje su izvedene sa manjim grupama radi uvežbavanja, izvedene su sa elanom i daju izgleda da će ti borci biti dobri.

Borci na plovnim jedinicama sa nestrpljenjem očekuju dolazak ratnih brodova bivše Jugoslovenske mornarice. Osećaj dužnosti kod boraca i starešinskog kadra je razvijen i upoznati su sa ciljevima naše borbe. Dezerterstva nije bilo.

VII. PREDLOŽI I PROGRAM BUDUĆEG RADA:

Nastoji se povećati broj >NB' naoružanjem prikladnih brodova za tu svrhu.

Uspostaviti vezu sa grupom »Janez« (grupa koja je dobila zadatak da izvrši predradnje za uspostavu **I** Pomorskog obalskog sektora).^s Isto tako uspostava veze sa radio-ekipom koja je upućena u Crnogorsko primorje. Rad **II** Pomorskog obalskog sektora nije onakav, kako iziskuje njegov položaj. Usled toga što se ne nalazi na svom teritoriju,⁹ njegov je rad donekle olabavio, stoga je u programu njegovo učvršćivanje.

Izobrazba Mornaričke pešadije praktično, tj. upadima pojedinih delova na neprijateljske garnizone.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar pukovnik.
(Ivanović Dragiša)

Drag. Ivanović

Komandant pukovnik,
(Cerni Josip)

Cerni

(M. P.)

* Stab i jedinice Drugog POS-a nalazili su se tada na Dugom otoku, na teritoriji Trećeg POS-a.

BR. 7

DNEVNI RAPORT ŠTABA ČETVRTOG POMORSKOG OBAL-
SKOG SEKTORA ZA 5. SEPTEMBAR 1944. GODINE ŠTABU
MORNARICE NOV JUGOSLAVIJE¹

STAB
IV POMOR. OBAL. SEKTORA
Pov. Br. Služb.
5 septembra 1944

Dnevni raport.

ŠTABU MORNARICE

1. Dostaviće se zasebni informatavni izvještaj.
2. Patrolisanje vršeno redovno po čamcima flotila. U 21,30 primijećena velika vatra na Braću u smjeru Smrske, koja je trajala duže vremena.

M j »Augustin« isplovio za Hvar sa 12 putnika i 2 t. hrane, isti nije izvršio zadatak, već se povratio u Vis zbog slabog mora.

M/j Frankopan« isplovio za Lastovo sa 7 putnika i 16 t. hrane i bod. žice, uslijed havarije motora povratio se u Vis, te zadatak nije izvršio.

M/j »Zmaj« isplovio za Hvar. te tokom noći povratio se iz Hvara u Vis.

M/j »Andrea Doria«, kako je jučerašnjim raportom izvijesteno da je isplovio za III P.O.S.. zbog slabog vremena sklonio se u Komizu, te tokom dana uplovio u Vis. Jutros ponovo otputovao za III P.O.S. sa 19 putnika.

M j Srećko- uplovio iz Lastova sa 17 putnika.

BB »Topcider*, NB3 i M j Biokovo< uplovili jučer iz Hvara sa 250 putnika, tj. borci evakuisani sa Brača- i kursisti iz Hvara.

NB12 uplovio iz Lastova sa 1 ranjenikom.

M/j Zvonimir^ uplovio iz Hvara sa 1 t. vina i 1 putnikom.

M/j »Dva brata« uplovio iz Hvara sa 1 putnikom.

Pč 53 iz Jelše i NB3 iz Hvara upućeni su u Bol zbog evakuacije zbjega po naređenju tog Štaba. Pč 53 pristao u Bolu. te se navodno nepr povukao kod njegovog dolaska. Zbjega nije

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-istorijskog instituta, reg. br. 22—13. k. 2035.
Vidi dok. br. 5.

bilo te zbog toga isplovio za Hvar i obavijestio NB3. Po pri-
mitku izvještaja dostaviće se zasebni izvještaj.
NB13 usposobljen za vožnju.
NB11, NB14 i NB15 neispravni za vožnju.
3. Bez sadržaja.
4. Inostranstvo.
Iz Komiže isplovilo: 2 m/jedrenjaka za Italiju. S/s »Mo-
rava« za Italiju. M/s »Empire Roach« sa 11 zbjega za Italiju.
Osposobljeno 2 broda, primljeno na popravak 2 broda.
5. Bez sadržaja.

S. F. — S. N.

POLITKOMESAR:	OPERATIVNI OFICIR:	KOMANDANT:
(Marjan Zuvic)	PPUKOVNIK.	KAPETAN,
M. Zuvic	(Petar Vidan)	(Niko Srzić)
	P. Vidan	N. Srzić
	(M. P.)	

BR. 8

NAREDBA ŠTABA MORNARICE OD 8. SEPTEMBRA 1944.
ZA RASPORED OFICIRA I VOJNIH RUKOVODILACA U
POMORSKIM OBALSKIM SEKTORIMA I POHVALU PO-
SADA MOTORNIH SPLAVOVA ZA AKCIJE NA POLU-
OTOKU PELJEŠCU OD 25. DO 28. AVGUSTA 1944. GODINE¹

N A R E D B A Broj 61
ŠTABA MORNARICE N.O.V.J. OD 8 SEPTEMBRA
1944 GOD.

I. Raspored oficira i
vojnih rukovodioca:

1) Na službu u Štab II. Pomorskog obalskog sek-
tora. s tim da zastupa komandanta, drug kapetan
Vrtačnik Joža, do sada načelnik Štaba IV Pomor-
skog obalskog sektora.

¹ Prepis originala, umnožen na geštetneru. latinicom, nalazi se
u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 18—1/2. k. 2028.

2) Na službu u Stab Mornarice za naročitu službu, pukovnik dru« **Preradović Ivo**, do sada oficir za vezu kod odeljenja engleske mornarice na Visu.

3) Za nastavnog referenta Uprave škole i kurseva Mornarice, drug pukovnik **Pire Metod**, do sada nastavnik u istoj Upravi.

4) Za upravniku navigacijskog slagališta Štaba Mornarice, drug potpukovnik **Bakotić Ivo**, do sada na službi u komandi Srednje-dalmatinskog otočnog područja.

5) Na službu u Upravu škole i kurseva Mornarice. za nastavnika, drug major **Simović Stjepko**, do sada na službi u IV. Pomorskom obalskom sektoru.

6) Za komandanta naoružanih brodova IV. Pomorskog obalskog sektora, drug major **Jeglić Oskar**, do sada na službi u zastupništvu Nacionalnog komiteta.

7) Za zamenika komandanta naoružanog broda NB 11 drug kapetan **Jukas Ante**, do sada zamenik komandanta naoružanog broda »NB 15«.

8) Za referenta mornaričke pešadije II. Pomorskog obalskog sektora, drug kapetan **Zivković Drago**, do sada r.a raspoloženju Štaba Mornarice.

9) Za referenta mornaričke pešadije V. Pomorskog obalskog sektora, drug kapetan **Surkalo Dinko**, do sada artiljerijski referent istog sektora.

10) Za referenta za vezu III. Pomorskog obalskog sektora, drug kapetan **Sonc Milan**, do sada zamenik šefa otseka za vezu Štaba Mornarice.

11) Za zamenika šefa otseka za **vezu** Štaba Mornarice. drug kapetan **Palaveršić Mate**, do sada referent za vezu IV. Pomorskog obalskog sektora.

12) Za načelnika Štaba IV. Pomorskog obalskog sektora, drug kapetan **Kobol Viktor**, do sada zamenik komandanta Baze Mornarice NOVJ u Italiji.

13) Na službu u II. Pomorski obalski sektor, drug kapetan **Mihovilović Ante** — novopridošao.

14) Na službu u V. Pomorski obalski sektor, drug kapetan **Deretić Đuro**, do sada na raspoloženju Štaba Mornarice.

15) Za operativnog oficira V. Pomorskog obalskog sektora, drug poručnik **Poljanec Ujko**, do sada na službi u Štabu Mornarice.

16) Na službu u III. Pomorski obalski sektor, drug kapetan **Bizjak Oskar** i drug potporučnik **Radić Drago**, novopridošli.

17) Za artiljerijskog referenta V. Pomorskog obalskog sektora, drug poručnik **Poljanec Iljko**, pored redovne dužnosti.

18) Za referenta za pomorski saobraćaj II. Pomorskog obalskog sektora, drug potporučnik **Ružio Marjan**, do sada na službi u oteku za pomorski saobraćaj Štaba Mornarice.

19) Za politkomesara Mornaričke stanice Hvar, drug poručnik **Plasnić Ante**, do sada na službi u III. Brigadi XX. Divizije NOVJ.

20) Za pomoćnika politkoma II. Pomorskog obalskog sektora, drug **Aljoša Zanko**, do sada na službi u Propagandnom odjelu Obi. NOO.

21) Na službu u mornaričku pešadiju III. Pomorskog obalskog sektora, drug vodnik **Cačić Lujo**, do sada referent za vezu istog sektora.

II, Razrešenje dužnosti:

Razrešeni su dužnosti:

1) Major drug **Tomšić Janez**, drug kapetan **Saje Baldo**; i drug potporučnik **Pečovnik Ratko**¹ i stavljeni na raspoloženje Štabu Mornarice.

2) Drug **Telenta Franko**, dosadašnji pomoćnik politkoma II. Pomorskog obalskog sektora, i stavljen na raspoloženje Štabu Mornarice.

3) Drug kapetan **Russ« Mijo**, svoje dosadašnje dužnosti adutanta IV. Pomorskog obalskog sektora.

Rasporede izvršiti odmah — odnosno prvom pogodnom vezom.

III. Pohvala posada motornih splavova:

Prilikom akcije na Pelješcu 25—28 augusta o. g. posada motornih splavova broj 1, 2, 3, 4, 5, 8, 9 i 10 pod teškim vremenskim okolnostima za vreme same vožnje, a pored toga MS 1 i 2, svojim predanim i neustrašivim radom pod neprijateljskom vatrom na mestu iskrcavanja, izvršile su svoj zadatak onako kako dolikuje borcima — mornarima Mornarice NOVJ.⁵ Komandant britanske mornarice na otoku Visu zvanično je u ime britanskih kopnenih i pomorskih vlasti izrazio tako isto svoje priznanje i

¹. ⁴ Vidi napomenu 5 uz dok. br. 6.

⁵ Opširnije o akciji vidi Zbornik, tom VIII. knj. 2, dok. br. 181.

zahvalnost za rad i držanje posada pomenutih 8 motornih splavova.

Za ovaj rad pohvaljujemo borce — mornare i rukovodioce navedenih jedinica i ističemo ih za primer.

IV. Pravljenje sapuna od hrane.

Primećeno je da neke jedinice Mornarice izrađuju sapun od mesnih artikala hrane (Corned beef, ovčevina itd.) koje sleđuju za ishranu svojih boraca.

Navedeni artikli nisu podesni za ovu svrhu jer ih srazmerno treba vrlo mnogo, a da se dobije neznatna količina sapuna, čime se nepotrebno smanjuje dnevni obrok boraca.

Konačno ovaj postupak nije pravilan, jer ide na štetu ishrane boraca, **pa se najstrožije zabranjuje.**

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar, pukovnik
Dragiša Ivanović s. r.

Komandant, pukovnik
Josip Cerni s. r.

Dostavljeno: 1) Komandi S. D. O. Područja
2) Zastupništvu N. K. Osi.¹⁾ Jugoslavije
3) Štabu II. III, IV, V P. O. S.-a
4) Stabj Baze Mornarice NOVJ u Italiji
5) P b »Sitnica«, upr. Škole i kurseva
6) Uprava mornaričke bolnice
7) Hidrogr. ured Mornar., Ozna,⁷ polit-odjel, svim referentima i otsecima Štaba Mornarice.

Tačnost prepisa overava
potporučnik
(Novak Ivan)
Novak Ivan

(M. P.)

¹ Nacionalni komitet oslobođenja
• Odjeljenje za zaštitu naroda

BR. 9

**DNEVNI RAPORT ŠTABA ČETVRTOG POMORSKOG
OBALSKOG SEKTORA ZA 8. SEPTEMBAR 1944. GODINE
ŠTABU MORNARICE NOV JUGOSLAVIJE¹**

ŠTAB
IV POM. OBAL. SEKTORA
Pov. Br. Služb.
8 septembra 1944.

Dnevni raport.

ŠTABU MORNARICE

1. Dostaviee se zasebni izvještaj.
2. Patrolisanje vršeno redovno po čamcima flotila. Noću naređena stroga pripravnost.

Zbog prevoza boraca i ratnog materijala iz Visa na Hvar, u vezi akcije² koja je u toku, isplovile su iz Visa na Hvar. tokom jučerašnjeg dana, sljedeće jedinice:

I Konvoj, NB13 — m j »Rina I« — m/j »Velebit« — m j Gran Duca< — 1 MS, isplovio iz Visa u 10 sati.

II Konvoj, BB »Topčider« — m/j »Andrea Doria« — m j Gusar« — m j »Mosor« — 3 MS iz Visa i 2 MS iz Komiže,

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 12—1.6, k. 2065.

² U operacijskom dnevniku Prve udarne brigade Dvadeset šeste divizije o akciji na otok Hvar piše: »Jedinice ove Brigade iskrcale se na Hvar i nakon trodnevne borbe neprijatelj je bio protjeran — panično bježeći iz Starigrada. Tom prilikom zarobljeno je 5 neprijateljskih vojnika, 2 bacača, 1 ispravan, a 1 neispravan, 2 šarca i 1 radio stanica... (vidi dok. br. 4—10, k. 1102 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta), a u izvještaju Slaba Dvadeset šeste divizije Vrhovnom štabu NOV i POJ stoji: U toku 7. ov. mj. obalni lovački bataljon Brandenburgskog puka iskrcao se na otok Hvar i zaposjeo Starigrad. 8. ov. mj. I Brigada iskrkala se na Hvar sa 1 vodom tenkova I Tenkovske brigade i u šestočasovnoj borbi potpuno raspršile ovaj bataljon. Neprijatelj je od stanovništva bio opljačkao preko vagon hrane i jedan brod razne robe. Sve je preoteto prije nego je neprijatelj izvukao i najmanju količinu i vraćeno stanovništvu.

Zaplijenjena 2 protukolska topa. 2 teška mitraljeza i ostale spremne, kao i arhiva bataljona. Saveznički brodovi i avijacija potopili su 4 neprijateljska broda od 5 koliko ih je učestvovalo u operaciji, pošto su brodovi morali danju isploviti uslijed naglog nadiranja naših jedinica. Neprijatelj je imao 20 mrtvih. 5 zarobljenih i oko 300 potopljenih. dok ih oko 50 luta raspršeni po otoku, koji se pronalaze. (Vidi dok. br. 7—1 5. k. 1100, 1—39 4. k. 1103/1 i dok. br. 24 1—3, k. 2035 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.)

koji su se priključili konvoju na ulazu Viške Luke. Isplovljenje u 11.30 sati.

III Konvoj, m j • Biokovo- — ra j Principe di Piemonte- — 1 MS, isplovio iz Visa u 13,00 sati.

IV Konvoj, m'j »Slavni Josip — 2 MS. isplovio u 15,30 sati.

Prethodno NB3 u 05,00 isplovio za Hvar sa informativnim oficirom ovog Sektora.

M j »Zmaj« isplovio iz Visa za Hvar sa komandantom Sektora, u 16 sati.

Pč 53 uplovio iz Hvara u Vis u 23,30 sati, kao pratnja za 2 MS koja su upućena iz Hvara zbog ukrcavanja artiljerije za Saveznike koji se nalaze na Hvaru. Artiljerija ukrcana u pomenuta 2 MS i još u 1 koji se nalazio u Visu. te u 00 sati konvoj od Pč53 i 3 MS isplovio za Hvar.

Ukupno je prebačeno oko 1800 boraca, 4 tenka. 2 kamiona. 1 džip. intendantura I Brigade i kompletni Štab Brigade, prednje sve je ispi. iz Visa.

U sastavu I Brigade se nalazi I četa Morn, pješadije ovog Sek.

Iz Komiže upućeno je (preko Visa) 3 baterije sa mazgama. M'j »Rina 1 uplovila je sinoć iz Hvara sa 8 drugova, jutros isplov. za Lastovo.

NB14 održao je probnu vožnju, te je jutros također upućen u Hvar, za eventualnu tam. upotrebu.

.\TB11. NB15 neispravni za vožnju u Visu.

3. Bez sadržaja.

4. Inostranstvo.

Uplovilo u Vis: M j Darko« iz Monopolija preko Komiže sa 15 t. žice.

Uplovilo u Komižu: S s »Makarska« iz Barija • sa 15 putnika, 73 sav. vojnika i 8 t. tereta. M s »Empire Roach iz Barija sa ratnim materijalom. 2 m j iz Monopolija sa 50 t. raznog materijala.

Osposobljeno 4 broda, primljeno na popravak 2 broda.

5. Bez sadržaja.

S. F. S. N.

POLITKOMESAR
(Marjan Zuvic)
M. Zuvic

NAČELNIK ŠTABA:
(Joža Vrtačnik)
Josip Vrtačnik

(M. P.)

BR. 10

**IZVJEŠTAJ ŠTABA DRUGOG POMORSKOG OBALSKOG
SEKTORA OD 9. SEPTEMBRA 1944. ŠTABU MORNARICE
NOV JUGOSLAVIJE O STANJU SEKTORA U AVGUSTU
1944. GODINE'**

STAB n. POS-a
Broj: 230
9. septembra 1944.

Opći izvještaj za
avgust 1944.

ŠTABU MORNARICE NOVJ

Na osnovu naređenja Štaba Mornarice NOVJ Pov. br. 20
od 1. II. 1944. dostavljamo sljedeći izvještaj:

Cijeli teritorij II. POS-a zaposjednut je od neprijatelja.
1^T Hrv. Primorju na sektoru Crikvenica — Karlobag nalazi se
392. njemačka divizija, sastavljena od legionara Hrvata i Slo-
venaca. Ona drži teren sve do Ogulina. Sjedište divizije je u
Brlogu, dok se štab 846. regimente nalazi u Brinju, a 847.
regimente u Senju.^{1*} U Primorju nalaze se osim toga snage
NDH, ali u manjem broju. Međutim ovih dana stiglo je na
Sušak — Rijeku iz Dalmacije oko 3000 ustaša. Dio Hrv. Pri-
morja od Crikvenice do Sušaka drže njemačke snage i to ve-
ćinom mornarička pješadija i Landungs pioniri⁸ 771. bataljona.
U Istri vrši se stalan pokret njemačkih trupa, kao i koncen-
tracije. Tako je stigla jedna njemačka divizija¹ »Planinskih
strelaca- . kojoj je štab u Pazinu. Neprijatelj i dalje užurbano
radi na utvrđivanju cijele obale. Tako su postavljene podmor-
ske mine od Glavotoka na otoku Krku do otoka Cresa. Od
Rijeke prema Dalmaciji odvija se i dalje živ promet i to do
Ražanca, te dalje prema Zadru. Promet iz Rijeke za Trst i
Pulu je smanjen. Na Rijeci se od ratnih brodova nalaze raza-
rači <Antonio Pigafetta- i Audace«, te torpiljer »Špica« i to

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-
istorijskog instituta, reg. br. 18—1 6. k. 2065.

- Prema podacima u Istorijatu njemačke 392. legionarske divi-
zije. Štab Divizije nalazio se u Brinju u 846. puk u Otočcu (vidi dok.
reg. br. 41.3, k. 74 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

¹ Desantne jedinice

⁴ Vjerovatno se odnosi na jedinice njemačke 237. pješadijske
divizije, koje su polovinom avgusta dovedene iz Češke u Istru (vidi
knjigu Oslobodilački rat naroda Jugoslavije 1941—1945«. Beograd.
1958, str. 483).

svi na popravku. Torpiljer NDH, bivši T3, otišao je u Trst, gdje je izvršena primo-predaja i vrše se opremanja. U Puli i Trstu zadržavaju se većinom ostali brodovi, koji su ovamo ciošli poslije pada Ankone" i to tri razarača, 3 torpiljarke i dvije džepne podmornice. Kreću se samo od Venecije do Rijeke, ali i to vrlo rijetko. Pored ovih u Pulu dolazi 4 do 5 trgovačkih brodova od 4—8.000 tona, koji saobraćaju sa Trstom i Rijekom.

Ovaj sektor raspolaže sa 5 patrolnih čamaca od kojih se PC 1 nalazi na popravku u Monopoli. PC 3 i PC 4 na popravku u Visu, dok se u službi nalaze PC 2 i PC 6. Od manjih čamaca sektor raspolaže sa leutima PC 71, K 10 i K34. Ovaj posljednji nalaza se na popravku na Visu.

Ujedno ovaj sektor raspolaže sa dva mobilisana trg. broda i to »Sv. Ivan«, 6 trabakula od 2 vagona i »Sv. Ante« od 1 vagona nosivosti. Ovaj posljednji prebjegao je sa Paga k nama.

Patrolni čamci flotile služe za patrolisanje, praćenje konvoja na Vis i natrag, prebacivanje materijala i drugova na okupirani teritorij, kao i prebacivanje ranjenika.

Pored plovnih jedinica sektor raspolaže sa jednom kompletnom četom pomorske pješadije u jačini i naoružanju prema propisu Štaba Mornarice, dok je druga četa u formiranju, te će biti kroz nekoliko dana kompletna. Osim toga imademo dvije udarne grupe i to jednu na Krku u jačini od 45 drugova, drugu na Velebitu u sektoru Jablanac — Karlobag u jačini od 80 drugova. Udarnu grupu na Krku pojačali smo sa 15 drugova iz dopunske čete. Grupa na Velebitu pojačala se prilivom novomobilisanih, te ćemo pozvati jedan dio drugova u sektor, da bi čim prije formirali bataljon mornaričke pješadije, te će se ujedno ti drugovi pod našim nadzorom moći bolje razvijati i u akcijama više iskoristiti. Udarne grupe nisu zadnjih dana bile mnogo aktivne, te smo im dali direktne naredbe o vršenju akcija.^b

Organizaciono stanje. Dostavljamo Vam u prilogu šematski pregled formacije našeg sektora.⁷ Stab još nije u potpunosti formiran radi pomanjkanja ljudstva.

Uvježbali smo 9 drugova za osmatračku službu, koji ćemo broj naskoro povećati. Isto tako uvježban je jedan vod za vezu, kojega isto tako mislimo povećati.

Mornaričkoj pješadiji trebalo bi dobrih rukovodioca. Između samih drugova nije ih moguće za sada pronaći, jer su to većinom novomobilisani. Kad bi imali rukovodioca, mogli

⁵ Ankonu su oslobodile savezničke jedinice 19. jula 1944. godine.
• Opširnije o akcijama udarnih grupa vidi dok. br. 20—1 6, k. 2065 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.

¹ Redakcija ne raspolaže pomenutim prilogom.

bi već sada formirati bataljon. Komandanta bataljona već imamo, samo bi trebali ostale rukovodioce za štab bataljona. Molimo da nam se po mogućnosti dodijeli nekoliko rukovodioca.

Ocjena rada Štaba. Budući se II. POS ne nalazi na svojem teritoriju,⁸ to se rad u glavnom ograničava na informativne podatke i organiziranje za budući rad. Sam rad u Štabu vrši se redovito. Bilo je dosta nesređenih stvari, koje se sada popravljaju. Pojedinci na svojim dužnostima pokazuju volju za rad. premda se još nekoji nisu uveli u sam posao. Operativni oficir drug kapetan Marinović" daje slutiti, da će se razviti u dobrog rukovodioca, ima smisla za rad, i što mu se daje u zadatak savjesno izvršava.

Naš niži starješinski kadar isprobati ćemo u akciji na Novalju.¹⁰ pa ćemo iza toga moći povući konkretnije zaključke o njihovoj sposobnosti.

Ishrana vojske. Ishrana vojske je vrlo dobra. Kombinujemo svježnu hranu sa konzerviranom, što činimo zamjenom kod civilnog pučanstva.

Vojnička naobrazba. Na patrolnim brodovima vrši se nastava iz upoznavanja oružja, vježbe gađanja, čitanje karata, navigacija. Osposobljavaju se signalisti, tako da na svakom brodu bude barem po jedan signalist. Opaža se manjak prakse, ali se pokazuje napredak.

Sa mornaričkom pješadijom vrši se borbena obuka u kombinovanim operacijama. Stalno se radi na tome, ali manjka još borbenog duha. Treba da prođu vatreno krštenje, pa ćemo tada bolje moći ocijeniti ih. Nastojati ćemo da ih čim više angažujemo u akcijama.

Disciplina. Na brodovima flotile nema neke naročite vanjske discipline, jer su to maleni brodovi, te vlada familijarni odnos među komandnim kadrom i borcima, dok je disciplina u izvršavanju zadataka na visini. Ovaj manjak u disciplini nastojimo ukloniti, te se već primjećuje napredak.

Disciplina u mornaričkoj pješadiji je dobra, a nastojati ćemo da je još više ukorijenimo kod njih.

Ovih dana namjeravamo učiniti akciju na Novalju na Pagu, da bi među ostalim uspjeli iskušati borce, te da bi u borbi vidjeli tko što vrijedi, pa da na taj način pronađemo nove rukovodioce, sa kojima smo sada u pomanjkanju.

Kroz kratko vrijeme ustrojiti ćemo tehničku sekciju, da bi se ljudstvo osposobljavalo i pripremilo za kasniji rad.

⁸ Štab se nalazio na Dugom otoku, na teritoriji III POS-a. a od 20. septembra prešao je na o. 1st.

¹¹ Ivan

¹⁰ Vidi dok. br. 20.

Nastojati ćemo otvoriti i jednu tehničku radionu, koja će nam dobro doći za popravak naših brodova.
Pojačali smo našu informativnu službu i u pripremi smo za organiziranje lučke službe.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
(Branko Mamula)
B. Mamula

Načelnik Štaba poručnik:
(Miroslav Dragustin)
M. Dragustin
(M. P.)

BR. 11

**DNEVNI RAPORT ŠTABA ČETVRTOG POMORSKOG OBAL-
SKOG SEKTORA ZA 9. SEPTEMBAR 1914. GODINE ŠTABU
MORNARICE NOV JUGOSLAVIJE'**

ŠTAB
IV POM OBAL. SEKTORA
Pov. Br. Služb.
9 septembra 1944

Dnevni raport.

ŠTABU MORNARICE

1. Prema dobivenim podacima nepr. snage iskrcane na Hvaru, povukle su se sa otoka noću od 7 8 o. m.. pod pritiskom naših iskrcanih snaga.²

2. Patrolisanje vršeno redovno po čamcima flotila.

BB »Topčider« uplovio u 1030 sati u Vis iz Hvara sa 16 ranjenika, u 1200 isplovio za Hvar sa 10 bačava benzina i S kanti ulja i sa 1 motociklom za potrebe tenkista u Hvaru. Ponovo uplovio u Vis u 2015 sa 5 ranjenika i 14 drugova.

Barkasa br. 1 isplovila za Hvar sa 1700 kg. kruha i 5 drugova u 0800 sati. U 1715 uplovila u Vis. U 20 sati isplovila za Velu Gršku (O. Brač) sa 3 druga. Uplovila u Vis preko Hvara sa 15 drugova.

² Original, pisan na mažini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-istorijskog instituta, reg. br. 13—1 6. k. 2065.
Vidi dok. br. 9.

M'j »Zmaj« uplovio iz Hvara sa komandantom Sektora, članovima Štaba, 1 automobilom i 9 sav. vojnika.
Barkasa br. 2 isplovila za Hvar u 1745 sa 2000 kg. hrane, nešto san. materijala i 6 drugova. Uplovila u Vis u 0730 sati.
M/j »Rina I«, kako je u jučerašnjem raportu javljeno, isplovila za Lastovo sa 3 putnika, u 10 sati. Uplovila iz Lastova u 19 sati sa 2 ranjenika, 20 Rusa i 31 Talijanom.
M/S 3, 8 i 9 uplovili iz Hvara sa 4 džipa, 4 haubice, 40 t. municije i 60 sav. vojnika.
M/j »Slobodan' i »Sv. Ante- isplovili za Lastovo sa 18 t. pog. materijala, 3 t. raznog materijala i 20 putnika.
M'j »Sv. Križ« uplovio iz Hvara sa 3 putnika.
NB14 jučer upućen u Hvar, uplovio navečer u Vis, zbog havarije na motoru.
NB 11 i NB 15 neispravni za vožnju u Visu.
Lala« u Visu.
3. Bez sadržaja.
4. Inostranstvo.
Uplovilo u Vis: 3 m j iz Italije preko Komiže sa 100 i. soli i 100 t. razn. materijala.
Isplovilo iz Komiže: S. S »Makarska« za Bari sa 121 zbjega. 19 bolesnika i 43 putnika. 3 m j za Bari.
Osposobljeno 2 broda, prijavljeno za popravak 4 broda.
5. Bez sadržaja.
U jučerašnjem raportu izviješteno pogrešno da je na Hvar prebačeno 2 kamiona i 1 džip. Prebačeno 3 kamiona i 9 džipova.

S. F. S N.

POLITKOMESAR	OPERATIVNI OFICIR:	KOMANDANT:
(Marjan Zuvčić)	Pporučnik,	kapetan
M. Zuvčić	(Petar Vidan)	(Niko Srzić)
	P. Vidan	N. Srzić
	(M. P.)	

BK. 12

DNEVNI RAPORT ŠTABA ČETVRTOG POMORSKOG OBAL-
SKOG SEKTORA ZA 11. SEPTEMBAR 1944. GODINE ŠTABU
MORNARICE NOV JUGOSLAVIJE¹

ŠTAB
IV POM. OBAL. SEKTORA
Pov. Br. Služb.
11 septembra 1944

Dnevni raport.

ŠTABU MORNARICE

1. Bez sadržaja.
2. Patrolisanje vršeno u smanjenom obimu zbog jakog **mora.**

Iz Hvara uplovio u 2230 konvoj sa jedinicama I Brigade.² Konvoj su sačinjavale sledeće jedinice: M jedrenjaci: Srečko Biokovo«, »Velebit . »Slavni Josip«, Gran Duca«, Andrea Doria«, »Principe di Piemonte , Mali Antes 9 motornih splavova. Na brodovima bilo je ukrcano 3 bataljona, prateća četa. intendantura, ambulanta. 3 tenka, 3 kamiona, 1 divizion artiljerije, pogonski materijal za tenkove i municija. Konvoj je pratio NB3, Pč 53 i barkasa br. 1. Isplovljenje u sastavu iz Hvara u 1900, uplovljenje u Vis u sastavu u 2230 sati.

NB13 pratio je m j Mosora« sa jednim bataljonom boraca iz Starigrada u Vis.³ Isplovljenje u 1710, uplovljenje u 2215.

M/j »Gusar« preveo jedan bataljon iz Hvara' u Starigrad, predviđeno isplovljenje u 2000 sati iz Hvara u pratnji dvaju Pč Hvarske flotile, prednje još nije potvrđeno.

M/S 10 uplovio u Vis iz Hvara u 1230 sa jednim havari-sanim tenkom.

M.j »Ban Jelačić« uplovio u Vis iz Hvara u 1330.

Barkasa br. 2 isplovila u 1800 sati za Virak (preko Kvara i • Biokovo sa 1 t. hrane i 16 drugova.

Pč 73 isplovio za Virak (preko Hvara), isti ostaje Odredu" na raspoloženju za vezu sa zap. Biokovom.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-istorijskog instituta, reg. br. 28—1 3. k. 2035.

⁴ Vidi dok. br. 9

⁵ Odnosi se na Hvarski partizanski odred

Pč 53 koji je uplovio sa konvojem iz Hvara, stigao u Vis zbog popravka motora. M/j »Marijav i »Gospe od Poiš.«* isplov. za Hvar sa 1 t. hrane. Brodovi će krcati stoku za Vis.
NB11, NB14 i NB15 neispravni u Visu.
BB Topčider« i »Lala« u Visu.
3. Bez sadržaja.
4. Inostranstvo.
Uplovilo u Vis: S/s Sitnica« sa 67 saveznika. M j Omiš sa 6 t. razne robe i 15 bačava ulja. Isplovilo: L.C.I. 281 sa 17 Amerikanaca i 30 t. ratnog materijala.
Uplovilo u Komizu: S s Bakar« sa 160 drugova. 22 saveznika i 64 vreće pošte. S/s »Morava« sa 90 saveznika i 5 t. rat. materijal. 2 M'jedrenjaka sa 100 t. soli i 20 t. žice. Osposobljeno 2 broda.
5. Bez sadržaja.

S. F. S. N.

POLITKOMESAR:	OPERATIVNI OFICIR:	KOMANDANT.
(Marjan Zuvić)	pporučnik,	kapetan,
s. o.	(Petar Vidan)	(Niko Srzić)
	P. Vidan	
	(M. P.)	

* Gospe od Poišana«

BR. 13

IZVJEŠTAJ POLITIČKOG KOMESARA I NAČELNIKA ŠTABA PETOG POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA OD 11. SEPTEMBRA 1944. KOMANDANTU SEKTORA O KRETANJU NEPRIJATELJSKIH SNAGA NA KORČULI I PELJEŠCU¹

STAB V P. O. SEKTORA

Br: službeno
11 septembra 1944 g

KOMANDANTU MORNARSKE STANICE - MLJET

Donji izveštaj najhitnije dostaviti Štabu sektora u Lastovo. - Ako nije moguće optičkom vezom onda uputiti jedan P.C. da ga odnese.

Inf. izveštaj. U noći 10 11 o. m. Nijemci su iz Trpnja prebacili za Ploče veliku količinu materijala i izvjesni broj ljudi. Prebacivanje je izvršeno na 9 m. brodova. U Trpnju na molu skoncentrisana velika količina ratnog materijala koji čeka prebacivanje. Materijal dolazi iz Korčule preko Orebića kopnenim putem. Za to prebacivanje upotrebljavaju 200—300 mazgi. Svakog momenta može da nastupi prebacivanje neprijatelja sa Korčule i Pelješca za ušće Neretve.³ U Janjini vojnici 369 (Vražje) divizije, traže vezu sa N.O.V. Veza je uhvaćena.⁴ Nastojaćemo organizovati masovno dezertiranje.

S obzirom na gornje smatramo da bi bilo potrebno da se ovamo čim prije uputi što više ljudi iz I. Bat. M. P. Hitna vojna intervencija sa jačim snagama (iz Visa) bila bi na svom mjestu. Skrenuti pažnju avijaciji na patrolisanje i mitraljiranje puta Orebić — Vručica — Trpanj, kao i na bombardovanje obale u Trpnju i Orebiću i Ploči. Tražite od Langferda da predloži akciju savezn. mornarici na liniji Trpanj — Ploče. Ako se ikako može uputite jednog mlađeg telegrafistu sa stanicom ovamo.

S. F. — S. N.

Politkomesar
M. Ostojić

Načelnik štaba
Marko Orhanović

¹ Original, pisan olovkom, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-istorijskog instituta, reg. br. 5—173. k. 2052.

² Politički komesar i načelnik Štaba nalazili su se tada na Pelješcu. Vidi dok. br. 94.

³ Dijelovi 750. puka njemačke 118. lovačke divizije počeli su 15. septembra napuštati otok Korčulu i poluotok Pelješac (vidi dok. br. 17 i 52 i knjigu »Der Weg der 118. Jäger Division«).

⁴ Vidi dok. br. 94.

P.S. Bilo bi poželjno da dođe *kap. Surkalo*³ sa 1 težim bacačem. Vojsku očekujemo u noći 12 na 13 na Dingač. Vod koji će doći 11 uvečer iz Lastova u Pomu odmah iz Pome uputite u Dingač sa P.C. 63 koji će poslije toga do daljnjeg čekati u Pomi.

BR. 14

IZVJEŠTAJ ŠTABA TREĆEG POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA OD 12. SEPTEMBRA 1944. ŠTABU MORNARICE NOV JUGOSLAVIJE O DEJSTVIMA NEPRIJATELJA I ORGANIZACIONOM STANJU U SEKTORU¹

STAB III P. O. S.
Pov. br. 647.
12.-IX. 1944 g.

Opšti izvještaj
za vrijeme od
15-VIII do 15-IX
1944 god.

ŠTABU MORNARICE NOVJ

1.) Opšte *vojničko stanje*:

Raspored neprijateljskih vojničkih snaga prema priloženom pregledu²

Aktivnost neprijatelja:

Od zadnjeg našeg izvještaja do danas neprijatelj je bio u defanzivi sem manjih patrolnih izviđanja na otocima Pašman* i Ugljan. Neaktivnost neprijatelja može se tumačiti opštom situacijom na frontovima. Imamo tačne podatke, da je neprijatelj razorio pristaništa u Privlači, Petrčanima i Bibinju, a spremio se za razaranje istih u Šibeniku, Primoštenu i Rogoznici. Od svjetionika uništio je: Vir, Veli Rat, Rivanjske Sestrice.³ Sv. Katarina. Kukuljari. o. Dvainka i rt Kremik.

⁵ Dinko

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 40—1/5. k. 2027.

² Redakcija ne raspolaže pomenutim dokumentom.

³ Vidi dok. br. 2.

⁴ Tri Sestrice kod Rivnja

Od prošlog izvještaja aktivniji je neprijateljski promet morem duž obale od Zadra do Šibenika. Promet kopnom je isti. U Jarugi kod Nina neprijatelj je izradio drveni molo (17x11 m sa dubinom 6 m). Taj molo neprijatelj koristi za dovoz materijala Planinskim Kanalom potrebnim za snabdijevanje svojih jedinica oko Zadra.⁵ Između otoka Vira i Privlake neprijatelj je postavio 70 stubova kao oznaku prolaza kanalom manjim jedinicama.

Aktivnost ustaša: za ovo vrijeme nije zapažena. U posljednje vrijeme pojedinci predaju se nama.

Aktivnost četnika: također nije zapažena.

2. *Organizaciono stanje* sektora:

- a) Stäb
- b) Flotila naoružanih brodova
- c) Bataljon mornaričke pješadije
- d) Artiljerija za odbranu prolaza
- e) P. A. odbrana
- f) Minerska grupa
- g) Sekcija službe veze
- h) Sekcija za pomorski saobraćaj
- i) Oružna sekcija
- j) Dopunska četa
- k) Intendantura
- l) Ambulanta i previjalište

U toku ovog mjeseca, brojno stanje bataljona mornaričke pješadije pojačano sa novomobilisanim borcima. Sastav bataljona: 1 pješadijska četa od 3 voda. 1 pješadijska četa od 2 voda, 1 četa pratećeg oružja sa dva mitraljeska, dva bacačka i jedno topovsko odjeljenje i pionirska desetina: topovsko odjeljenje i pionirska desetina formirani su tokom ovog mjeseca.

Zbog koordinacije rada lučkih, vozarskih, pozadinskih jedinica, naročito u vezi sa prebacivanjem materijala i ljudstva na kopno i sa kopna, kao i rada naših operativnih jedinica formiran je na otoku Zirje Stab Mornaričke stanice, koji radi neposredno po uputama ovog Štaba.

3.) Ocjenu rada Štaba:

Stab sačinjavaju: komandant, politkomesar, pomoćnik komesara i načelnik Štaba. Komandant drug major Vulin Ivan preuzeo dužnost komandanta od druga majora Tomšić Janeza 31 augusta o. g.⁶ Rad Štaba odvija se normalno.

⁵ Na području Zadra nalazili su se dijelovi 891. puka njemačke 264. pješadijske divizije (vidi dok. br. 44 i dok. reg. br. 2 4—25, k. 74 A u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

⁶ Tomšić Janez bio je određen da sa grupom Janez organizuje Prvi pomorski obalski sektor. Vidi dok. br. 35.

Pri Štabu nalaze se dva operativna oficira, ađutant. informativni oficir, vojni isljednik i referent saniteta, referent za službu veze, šef sekcije za pomorski saobraćaj, šef tehničke sekcije, minerski referent, šef oružne sekcije i intendant.

I. Operativni oficir kapetan Peko Petar, pokazao se tokom ovog mjeseca u operacijama, kojima je rukovodio, kao hrabar, samoinicijativan, snalažljiv i požrtvovan.

II. Operativni oficir kapetan Marok Bojan nije učestvovao u vojničkim akcijama gdje se nije mogla ocijeniti njegova borbenost i snalažljivost, jedino u organiziranju prebacivanja materijala i ljudstva na kopno i sa kopna pokazao se je dobar. Polako se saživljava sa postupcima koji vladaju u našoj N.O.V.

Ađutant, zastavnik Krivić Grgo, svoje ađutantske poslove obavlja dobro, dok njegova borbenost nije se mogla ocijeniti.

Informativni oficir, zastavnik Burić Srećko, u svome radu pokazao se požrtvovan, nije uspio da organizira u potpunosti svoju mrežu. Zapaža se da se u tom pogledu popravlja.

Sudski isljednik. Odrlić Jakov, pokazao se je vrijedan u svom radu.

Referent saniteta, medicinar Poljanić Slavko, koji ujedno vrši dužnost i upravnika ambulante, u svom radu pokazao se je vrijedan.

Referent za službu veze, vodnik Cačić Lujo, u svome radu se je pokazao požrtvovan, snalažljiv, vrijedan, samoinicijativan i kao dobar organizator.

Sef sekcije pomorskog saobraćaja, poručnik Gatin Ivo, staložen u radu. tačan i savjestan, dobar organizator.

Sef tehničke sekcije, potporučnik Kosi Alojz, dobar je u svakom pogledu i odgovara svome položaju.

Minerski referent, stariji vodnik Prinčić Josip, pokazao se je samoinicijativan i savjestan u svome radu.

Sef oružne sekcije, kapetan Mežnaršić Drago, odgovara svome položaju.

Intendant, poručnik Kukavičić Rade, vrlo dobar organizator i veoma savjestan u radu.

U Komandi flotile naoružanih brodova izvršena [je] promjena komandanta flotile: bivši komandant potporučnik Jakovljević Ante određen za komandira Mornaričke stanice na otoku Zirju, a njegovu raniju dužnost preuzeo operativni oficir flotile, poručnik Antić Dinko. Ocjena rada Komande flotile ostaje kao i u prošlom izvještaju. U ovom mjesecu nije bilo operacija na moru, sem osiguranja prevoza materijala i ljudstva na kopno i sa kopna.

Stab bataljona mornaričke pješadije formiran je od drugova ovog sektora,⁷ sem zamjenika komandanta, koji je raspoređen od strane Štaba Mornarice. Rad Štaba bataljona: rukovodioci Štaba bataljona su vrlo mladi i neiskusni, te nisu sposobni za izvršavanje težih zadataka, jedino za gerilske borbe postavljanjem zasjeda, vršenjem prepada. Njihova vojnička sprema je nedovoljna za komandovanje sa bataljonom. Kroz ovo vrijeme izvršene su tri uspješne akcije u kojima Stab bataljona nije došao do izražaja, jer su ove akcije izvedene sa manjim udarnim grupama. S vremenom ovaj štab moći će odgovoriti svojoj dužnosti.

Ovaj bataljon već sada broji oko 300 boraca i svakim danom njegovo brojno stanje raste. A pošto je ovaj štab mlad, koji nije u stanju da komanduje ovako jakim bataljonom, mišljenja smo da se formira jedan odred* od tri bataljona koji bi imali za sada brojno stanje po 100 boraca, a sa vremenom bi porasli na veće brojno stanje. Sa ovakvim manjim bataljonima novoformirani štabovi bataljona lakše bi komandovali i osposobljavali se za komandovanje bataljonima većeg brojnog stanja. Stoga je potrebno da Stab Mornarice već sada rasporedi za ovaj sektor potreban broj vojničkih i političkih rukovodilaca za ovaj odred. Predloženi način formiranja odreda omogućio bi nama bolju podjelu rada u izvršavanju operativnih zadataka na cijelom području našeg sektora.

Komanda artiljerije za odbranu prolaza i komanda P.A. odbrane nisu imale priliku da pokažu svoju borbenost i snalažljivost.

4) *Ishrana jedinica ovog sektora:* vrši se prema tablici dnevnog sljedovanja. Hrana je dobra, dovoljna i raznolika, što se postizava izmjenom artikala ishrane sa ovdašnjim stanovništvom. Obzirom na priliv novomobilisanih određen broj sijeđenih obreka za 21 dan je premalen. Potrebno je da se u ovom sektoru ostavi određena zaliha hrane i odjeće barem za mjesec dana, jer inače primorani smo da nedostatak ishrane posuđujemo od pozadinskih vlasti.

U pogledu odjeće i ćebadi još se uvijek osjeća nedostatak, a naročito s obzirom na priliv novomobilisanih boraca, skoro 50% boraca je u pocijepanom građanskom odijelu, i bosi.

5) *Vojnička naobrazba:* U svim jedinicama ovog sektora redovno se vrši vojnička obuka, kao i stručna. Jedinice bataljona uglavnom su angažovane akcijama i radi se po četama.

⁷ Jedinice mornaričke pješadije u pomorskim obalskim sektorima formirane su na osnovu naređenja Štaba Mornarice od 19. jula 1944. (Vidi tom VIII. knj. 2. dok. br. 139)

* Umjesto odreda, formiran je 12 oktobra još jedan bataljon mornaričke pješadije. Vidi dok. br. 60.

6) *Disciplina i borbeni moral*: Stanje discipline i borbenog morala je na dovoljnoj visini. Osjeća se kod nekih novomobilisanih boraca disciplina iz strahopoštovanja prema starješini iz razloga što još nisu dovoljno politički svjesni ciljeva N.O.B.; ovaj se nedostatak otklanja.

7) *Predloži budućeg rada*: U toku idućeg mjeseca nastavit će se sa uzdizanjem i izgradnjom jedinica. U tu svrhu namjeravamo izvršiti više uspješnih akcija iz zasjeda, koje akcije daju najbolje rezultate i podižu borbeni moral i kod ostalih naših jedinica.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Pom. politkomesara:
(Dušan Mileta)

Komandant major:
(Vulin Ivan)
Ivan P. Vulin

BR. 15

**DNEVNI RAPORT ŠTABA ČETVRTOG POMORSKOG
OBALSKOG SEKTORA ZA 12. SEPTEMBAR 1941. GODINE
ŠTABU MORNARICE¹**

STAB
IV POM. OBAL. SEKTORA
Pov. Br. Služ.
12 septembra 1944

Dnevni raport.

ŠTABU MORNARICE

1. Bez sadržaja.

2. Patrolisanje vršeno redovno po čamcima flotila. Komandant Viške flotile upućen sa kočom >Rina« u 22,15 prema Ravnik — Rukavac, navodno zbog toga što tamo neki brod traži pomoć paljenjem raketa. Na licu mjesta ustanovljeno da prednje ne odgovara istini.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 29—1/3, k. 2035.

Po usmenom naređenju XXVI Divizije sinoć upućeni na Brač sljedeći brodovi zbog prebacivanja XII Brigade:²

M j Darko« ukrcao u Komizi 300 boraca te se ispred Viške Luke priključio sastavu od NB3. NB14 i 3 MS (na kojima su bila 2 tenka i 1 kamion) te u 2200 isplovili za Bobovišće. Stigli u Bobovišće u 0200 te sve iskrkali u redu, sem jednog tenka koji je pao u more prilikom iskrcavanja na obalu, uslijed toga što su popucali konopi na MS. Predviđa se večeras upućivanje pontonske dizalice u Bobovišće zbog izvlačenja istog iz mora. Prilikom iskrcavanja vojske u Bobovišće NB3 i NB14 izvršili osiguranje ispred zaliva. Komandant ovog transporta bio je poručnik Petar Vidan.

M j Ban Jelačić«, Mosor« i 2 MS, sa 700 boraca i jednim divizionom artiljerije, u pratnji NB13 isplovili iz Komize u 2100 sati u pravcu Brača. Mosor i 1 MS uplovili u Lučicu, tamo izvršili iskrcavanje te uplovili samostalno u Vis, dok Ban Jelačić, 1 MS i NB13 uplovili u Milnu te tamo se iskrkali. Za vrijeme iskrcavanja NB13 sjedinio se sa NB3 i NB14 koji su patrolisali kako je gore spomenuto. Po iskrcavanju u

- 'Štab Dvadeset šeste divizije, na osnovu naređenja Vrhovnog komandanta, izdao je 1. septembra 1944. zapovijest jedinicama da izvrše desant na otok Brač 18. septembra 1944. i da ga zauzmu, presijeku neprijatelju pomorske komunikacije i prisile ga da napusti ostale otoke. Međutim iskrcavanje njemačkog bataljona Brandenburg« na otok Hvar ubrzalo je planiranu situaciju, tako da je desant izvršen 12. septembra sa nešto izmijenjenim planom iskrcavanja.

Na Braču su tada bile sljedeće neprijateljske jedinice: Drugi i Treći bataljon 738. puka njemačke 318. lovačke divizije. Prv. eskadron izviđačkog odjeljenja 118. divizije. Prva. Druga i Deveta baterija 668 artiljerijskog puka. mornarička protivavionska baterija (4 topa teškog kalibra i tri protivavionska od 20 mm, 16. protukolska četa 738. puka i 29. četa armijskog transportnog bataljona.

Iz knjige Der Weg der 118. Jäger Division vidi se da su Nijemci dobili 1. septembra naređenje da pripreme evakuaciju jedinica sa otoka Brača. Hvara i Korčule: 5. septembra su otpočeli s evakuacijom, a 10. septembra povukli su se iz Nerežišća na Braču (vidi dok. br. 14 3. k. 1100. 8 1, k. 519: 7—1 5. k. 1100: 13—1. k. 21 A: depeše br. 10 13. k. 1100—1 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta i knjigu "Der Weg der 118. Jäger Division i.

* U luku Bobovišće iskrcao se Treći bataljon, koji je tada izvršio pokret pravcem s. Smričja — s. Mirca — s. Bugava u rejon zapadno od Supetra. U zaliv Lučicu Četvrti bataljon, koji je krenuo pravcem Stičevo Brdo — s. Donji Humac — Kruševe Njive u rejon jugoistočno od Supetra. U Milnu Drugi bataljon vršeći pokret pravcem Gomila — Dubravica — s. Stražišće u rejon jugozapadno od Supetra. Zadatak ovih bataljona bio je da se likvidira neprijateljsko uporište u rejonu Supetra (vidi: F. Trgo: Oslobođenje Dalmacije«. Vojnoistorijski glasnik br. 5. 1953. g.).

Ü330 brodovi zajednički isplovili za Vis.⁴ Komandant ovog transporta bio je kapetan Davor Orebić.

M .1 Gusar« ukrcao je 300 boraca u Oključnoj"¹ te u pratnji BB Topčider isplovio za Spiljice, tamo iskrcao borce, te zatim oba broda uplovili u Jelsu. iz razloga što je BB Topčider predviđen večeras za vezu sa Biokovom.

M j Dva brata« isplovio za Hvar sa 15 t. hrane i 6 putnika, povratio se u Vis sa 20 putnika.

M j Slobodan isplovio za Lastovo sa 8 putnika.

M j >Bože i Gospe pomози« održao vezu sa Bračem te preveo 7 t. hrane i 3 putnika, zatim uplovio u Vis.

M j Velebit«Gusar i »Marija« uplovili iz Hvara sa 10 putnika, 2 ranjenika i 11 ovaca.

M'j »Zmaj« uplovio iz Hvara sa 4 Engleza, 3 druga, 1 džipom i 6 motocikla.

Barkasa br. 1 upućena za Sušac po ribe za potrebe O.N.O.O.

M j Andrea Doria<. Sv. Ivan;, »Neptun , Sv. Nikola* i Tomislav : isplovili jutros u 07 sati za III P.O.S., vratili se odmah po isplavljenju zbog jakog mora.

M j Domoljub isplovio sa 8 t. materijala za Brač, zadržan u Hvaru zbog iskrčavanja na Braču, predviđa se večeras nastavak vožnje.

NB11 i NB15 neispravni u Visu.

⁴ Kako se odvijala borba u rejonu Supetra vidi se iz sljedećih depeša Dvadeset šeste divizije od 12. septembra: »Nijemci evakuišu Vidovu Goru i Nerežišće i sada nema više opasnosti za plovidbu po danu između Brača i Visa kroz kanal. Naše jedinice blokirale nepr. u Supetru. Neprijatelj tuče w Splita haubicama, iz Supetra mitraljezima i bacačima .

Napad na Supetar počeo je u 1200 h. Borba se još vodi. Bataljon kod Mirca ušao je u grad. Nijemci imaju 4 topa u Supetru sa kojima tuku.

Borbe se vode u samom gradu Supetru. Naši su osvojili više od pola Supetra. Nijemci su se zbili u par kuća i na jednoj čuki. Tenk je već došao pred bunker, pokvario «e i tu se najviše vodi borba. Artiljerija laka tuče kopno. Eniik-zi tuku vim topovima Supetar. Motornim brodoviina bilo bi dobro osigurati Brački kanal, da se ne povuku. Javite cia li ćete poslati tenkove večeras i osigurati kanal

13. septembra uspjeli su se Nijemci povući iz Supetra na kopno. Naše jedinice zaplijenilo su veliku količinu municije i razne ratne spreml uništile jednu naoružanu maonu.« (Vidi dok. br. 10 13. k. 1100 1 i dok. br. 17—1 1. k. 42 u Arhivo Vojnoistorijskog instituta.) U knjizi:

Der Weg der liti. Jäger Divisioi. piše o borbama kod Supetra: III (bataljoni 738. [puka] shodno naređenju napustio oslonu tačku i luku Supetar na Braču. Nije izvršeno bez borbe..

Odnosi se na Prvi bataljon Prve brigade (vidi dok. br. 1—1 7. k 1102 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

M b »Lala« isplovio za Lastovo za potrebe Štaba Mor-
narice", uplovio u Vis u 23 sati.

3. Bez sadržaja.

4. Inostranstvo:

Uplovilo u Vis: 2 m j sa 30 t. materijala, 30 t. žice i 5 put-
nika. 2 m j preko Komize sa 100 t. soli i 20 t. žice. S S Sit-
nica« sa 140 t. vode. L.C.I. 272. Isplovilo iz Visa: L.C.I. sa 25 t.
municije, 3 haubice i 250 Engleza.

Uplovilo u Komizu: 2 m j sa 32 t. materijala, 20 drugova
i 30 konja. Isplovilo: m j sa 2 putnika.

Osposobljeno 2 broda, primljeno na popravak 2 broda.

5. Bez sadržaja.

S. F. — S. N.

POLITKOMESAR:
(Marjan Zuvic)
s. o.

OPERATIVNI OFICIR:
pporučnik,
(Petar Vidan)
P. Vidan

KOMANDANT:
kapetan,
(Niko Srzić)
N. Srzić

(M. P.)

BR. 16

**DNEVNI RAPORT ŠTABA ČETVRTOG POMORSKOG OBAL-
SKOG SEKTORA ZA 13. SEPTEMBAR 1944. GODINE ŠTABU
MORNARICE NOV JUGOSLAVIJE¹**

STAB
IV POM. OBAL. SEKTORA
Pov. Br. Služb.
13. septembra 1944

Dnevni raport.

ŠTABU MORNARICE

1. Bez sadržaja.

2. Patrolisanje vršeno redovno po čamcima flotila.

Po usmenom naređenju XXVI Divizije noćas upućeni na Brač sledeći brodovi zbog prebacivanja vojske i materijala:

NB13, kao komandant transporta i pratnje, m j »Danica-
sa 1 baterijom, 58 mazgi i osoblje baterije. 2 MS sa 2 tenka.
Prednje upućeno u Bobovišće.² Ovom sastava priključili se m j
Jastreb« i Darko* sa 2 bataljona I Dalmatinske sa odre-
dištem Lučica." Konvoju priključio se m j »Principe di Pie-
monte sa u teglju pontonskom dizalicom zbog izvlačenja ten-
ka. a koji je pao u more u Bobovišću. Konvoj krenuo sa Visa
u 0030, očekuje se njegov povratak u Vis u toku prijepodneva.
Pontonska dizalica ostaje u Bobovišću.

M/j »Gran Duca« upućen je iz Visa u 2200 sati sa 80 bo-
raca, odredište Bol. Brod pristao u Starigrad zbog jake bure.
Jutros prosljedio za Bol. U toku dana očekuje se njegov po-
vratak u Vis.

BB Topčider«. NB14. koji je isplovio jučer poslije podne
iz Visa te barkasa br. 2, bili su predviđeni za prebacivanje u
toku noći jednog bataljona Neretvanskog odreda iz Jelse za

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-
istorijskog instituta, reg. br. 30—1 3, k. 2035.

- Vidi napomenu 4 uz dok. br. 15.

² U dnevniku Prve brigade o iskrcavanju piše sljedeće: -Dana
12. IX u 20 sati po naređenju Štaba XXVI divizije isplovili smo sa dva
bataljona za otok Brač sa zadatkom pojačanja XII Brigadi na Supetru.
Iskrcavanje je usledilo 13. IX u 5 sati u uvali Lučice, odakle je
izvršen pokret za Donji Humac, povezavši se sa XII Brigadom. Tstoga
dana izvršen je pokret sa 2 bataljonom. 1 baterijom brdskih topova i
jednim bacačkim vodom za Op. Humac. 14. IX u 4 sata u jutro izvršen
je pokret u pravcu Sumartina sa zadatkom likvidacije nepr. uporišt. •
(Vidi dok. br. 17. 24 i 26 i dok. br 4—10. k 1102 u Arhivu Vojnoistorij-
skog instituta.)

Drašnice. Brodovi nisu isplovili iz Jelse zbog jake bure. Pred-
viđa se za noćas.

NB3 održao vezu sa Drvenikom Malim te tamo preveo
2-1 putnika i dosta materijala Povratio se sa 50 zbjega i 12
američkih avijatičara.

M jedrenjaci Andrea Dorla-, 'Sv. Ivan«, Neptun .
Tomislav* i »Sv. Nikola upućeni jutros u 07 sati za III
P.O.S.. sa putnicima i materijalom, svi prosljedili vožnju, sem
Sv. Nikole« koji je otvorio vodu i zbog toga uplovio u
Komižu.

M j Domoljub upućen iz Hvara za Smokovje (o. Brač)
sinoć u 21 sat. Zbog jake bure uplovio u Starigrad, te jutros
prosljedio za Bol — Smokovje.

M j -Lovćen< upućen u Hvar sa 10 bačava benzina.
5 kanti ulja. 300 kg. brašna, povratio se iz Hvara sa 2i putni-
kom, 350 kg. povrća i 10 kom. stoke.

Barkasa br. 1 povratila se sa Sušca sa 80 kg. ribe.

M j Gospa od Poišana uplovio iz Hvara sa 26 brava.

M j »Gusar« nije se povratio iz Jelse zbog bure.

M j »Lahor uplovio iz III P.O.S. sa 50 putnika.

M j Malinska< preveo je 200 putnika iz Komiže u Vis,
zbog jučerašnje svečanosti.⁴ Isti brod vratio ih je natrag u
Komižu.

NB3. NB13 i »Lala« u Visu.

NB11 i NB15 neisrpavni u Visu.

3. Bez sadržaja.

4. Inostranstvo:

Uplovilo u Vis: M j Lebić« preko Komiže sa 20 putnika,
30 mazgi i ;> t. materijala. Isplovilo: S s »Sitnica« sa 11
putnika.

Uplovili u Komižu: S s »Makarska« sa 148 Engleza, 1f'
drugova i 6 t materijala. M s Empire Roach< sa 7 tenkova i
nekoliko kamiona.

Osposobljeno 3 broda, primljeno na popravak 3 broda.

5. Bez sadržaja.

S. F. — s. N.

OPERATIVNI OFICIR	POUTKOMESAR	KOMANDANT
pporučnik,	(Marjan Zuvić)	kapetan,
(Petar Vidan)	M. Zuvić	(Niko Srzić)
P. Vidan		N. Srzić
	(M. P.)	

¹ Odnosi se na proslavu dvogodišnji« osnivanja Prve brigade
Tom prilik m. drug Titu predao je Brigadi odlikovanje: Orden narodnog
oslobođenja. Opširnije o proslavi vidi knj. depeša Dvadeset šeste divi-
zije, reg. br. 1—4U 4. k. 1103 1 u Arhivu Vojnoistorijskog insiituta.

BR. 17

**DNEVNI RAPORT ŠTABA ČETVRTOG POMORSKOG
OBALSKOG SEKTORA ZA 11. SEPTEMBAR 1944. GODINE
ŠTABU MORNARICE NOV JUGOSLAVIJE¹**

STAB IV. POM. OBAL. SEKTORA
Pov. službeno
14. septembra 1944.

Dnevni raport.

ŠTABU MORNARICE

1. Dostaviće se zasebnim izvještajem.
2. Patrolisanje vršeno redovito po čamcima flotila.

Po naređenju XXVI Divizije noćas upućeni u raznim pravcima slijedeći brodovi zbog prebacivanja vojske i materijala:

Za Brnu na Korčuli upućen m/j »Danica« iz Komiže, u 24 sata isplovila samostalno sa jednom baterijom, 59 mazgi i osobljem baterije.¹

Iz Rukavca m/j »Jastreb« sa jednim bataljonom XI Brigade, m/j »Marna« sa 1 bataljonom iste Brigade isplovili su iz Visa gdje su se priključili m/j »Malinska« i »Banu Jelačiću« na kojima je bilo ukrcano dva bataljona III Prekomorske brigade.² Za pratnju ovog transporta bio je određen NB 3 na kojemu se ukrcao komandant transporta kapetan Orebić. Ovaj sastav krenuo je u 22,00 sati za Brnu na Korčuli. Po iskrcanju trupa na Brnu⁴ brodovi će krenuti za Lastovo.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 22—1 6, k. 2065.

² Odnosi se na akciju na otok Korčulu. O tome u dnevniku Jedanaeste brigade Dvadeset šeste divizije piše:

v. 118 Njemačka divizija raspoređena na otocima vrši pripreme za napuštanje otoka. Da bi se omelo uredno povlačenje nepr. jedinica, upućeni su naš I i III bat. i minobacačka četa po naređenju Štaba Divizije na otok Korčulu. Sa istim zadatkom pošla su i 2 bataljona III Prek. brig. Ukrcavanje bataljona u Rukavcu. Ostali bataljoni ostaju i dalje na Visu sa istim zadatkom. (Vidi dok. br. 28—39 11, k. 1101. 8—2 1, k. 519. 7—2 5. k. 1100 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.)

³ U dnevniku Jedanaeste brigade Dvadeset šeste divizije piše: »I i III bat. i minobac. četa iskrcali se u 6 saU na Korčulu u uvali Brna i odmah izvršili pokret pravcem Brna — Cara — Smokvica — Pupna — Žrnovo, u toku noći 13 14. neprijatelj je napustio položaje kod Pupnata, povukao se u Korčulu i iz Korčule prebacio dijelom na Pelješac. a dijelom u Ploče (Neretva). Jedan bat. III Prek. brig. koji se već od

⁴ Zbornik, tom VIII, knj. 3

Za Brač u luku Bobovišće upućeni su m j Frankopan - sa 3 vagona municije i intendanturom XII Brigade⁵. NB 13 bio je određen za pratnju ovog broda. M j »Frankopan« vratio se u Vis dok NB 13 svratio je u Hvar radi snabdijevanja sa vodom.

Za Bol upućeno je 1 MS sa dva kamiona i m b »Zmaj« sa kirurškom ekipom XXVI Divizije." MS povratio se a m b »Zmaj« ostao je na raspoloženju majoru Beljakovu. Iste noći u 2400 sati upućen je m j Zvonimir- — Podgora sa radio-stanicom i posadom I. Dalm. ud. brigade za Bol.⁷

Iz Jelse za Drašnice bili su predviđeni NB 14, BB Topčider i dvije barkase za prebaciti jedan bataljon 300 ljudi Neretvanskog odreda. Za komandanta ovog transporta bio je određen komandant NB 14. Kod isplovljenja na jednu milju od Jelse došlo je do sudara između NB 14 i BB Topčidera radi čega se je morao transport vratiti u Jelsu. Pojediniosti o sudaru dostaviće se kada brodovi uplove. U svrhu popravljajanja brodova uputili smo Pč. 57 u 2300 sati sa radnicima, mehaničarima i brodograditeljima sa potrebnim alatom. Svi ovi brodovi ostali su u Jelsi.

Za Pitovsku Plažu upućen je m j »Dinara« i talijanska koča 'Rina' sa 80 boraca Mornaričke pješadije gdje su imali još ukrcati V Bataljon I Dalmat. brigade i prebaciti sve skupa u uvalu Leprinova.⁸ Po iskrcavanju trupa brodovi su se smjestili u luci Smrska na Hvaru.

Za M. Drvenik upućen je Pč. 53, odveo je 15 t raznog materijala i 2 putnika, na povratku povratio se bez ikoga.

Za Hvar upućen m/j »Lovćen«, odveo 15 tona hrane i 23 putnika i na povratku doveo 20 putnika.

Za Brač upućen m j »Bože i Gospe pomози«, odveo 7 tona razne robe, povratio se prazan.

ranije nalazio na Korčuli izgubio je u toku noći kontakt sa neprijateljem!'. (Vidi dok. br. 28—39.11, k. 1101 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.)

• Vidi dok. br. 15.

* Hirurška ekipa bila je upućena u vezi sa pripremama za napad na neprijateljsko uporište u rejonu Sumartina. Napad su izvršile jedinice Prve dalmatinske brigade i Prvi bataljon Dvanaeste brigade. Prvi napad otpočeo je 14. septembra u 20 časova (vidi dok. br. 9—1 5, k. 1100 i dok. br. 2—1 13 i 10—4 13, k. 1100/1 i dok. br. 16, 24 i 26).

⁷ Radio-stanica upućena je na zahtjev Štaba Dvadeset šeste divizije (vidi dok. br. 10 13. k. 1100 1 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

" Isti bataljon zajedno sa Hvarskim partizanskim odredom čistio je teren raspršenog njemačkog bataljona Brandenburg- i 15. septembra napao posljednje neprijateljsko uporište Sućuraj na otoku Hvaru (vidi dok. br. 7—1 5. k. 1100 i knj. depeša Dvadeset šeste divizije, reg. br. 1 4, k. 1103 1 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

Za Brač u luku Bobovišće upućeni su m j Frankopan« sa 3 vagona municije i intendanturom XII Brigade". NB 13 bio je određen za prатnju ovog broda. M j »Frankopan- vratio se u Vis dok NB 13 svratio je u Hvar radi snabdijevanja sa vodom.

Za Bol upućeno je 1 MS sa dva kamiona i m b »Zmaj- sa kirurškom ekipom XXVI Divizije." MS povratio se a m b Zmaj* ostao je na raspoloženju majoru Beljakovu. Iste noći u 2400 sati upućen je m j »Zvonimir« — Podgora sa radio- stanicom i posadom I. Dalm. ud. brigade za Bol.⁷

Iz Jelse za Drašnice bili su predviđeni NB 14, BB Top- čider« i dvije barkase za prebaciti jedan bataljon 300 ljudi Neretvanskog odreda. Za komandanta ovog transporta bio je određen komandant NB 14. Kod isplovljenja na jednu milju od Jelse došlo je do sudara između NB 14 i BB »Topčidera radi čega se je morao transport vratiti u Jelsu. Pojediniosti o sudaru dostaviće se kada brodovi uplove. U svrhu popravljaja brodova uputili smo Pč. 57 u 2300 sati sa radnicima, mehaničarima i brodograditeljima sa potrebnim alatom. Svi ovi brodovi ostali su u Jelsi.

Za Pitovsku Plažu upućen je ra j Dinara« i talijanska kočа Rina« sa 80 boraca Mornaričke pješadije gdje su imali još ukrcati V Bataljon I Dalmat. brigade i prebaciti sve skupa u uvalu Leprinova.* Po iskrcavanju trupa brodovi su se smjestili u luci Smrska na Hvaru.

Za M. Drvenik upućen je Pč. 53, odveo je 15 t raznog materijala i 2 putnika, na povratku povratio se bez ikoga.

Za Hvar upućen m j »Lovćen«, odveo 15 tona hrane i 23 putnika i na povratku doveo 20 putnika.

Za Brač upućen m j »Bože i Gospe pomози«, odveo 7 tona razne robe, povratio se prazan.

ranije nalazio na Korčuli izgubio je u toku noći kontakt sa neprijateljem . (Vidi dok. br. 28—39.11. k. 1101 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.)

⁷ Vidi dok. br. 15.

• Hirurška ekipa bila je upućena u vezi sa pripremama za napad na neprijateljsko uporište u rejonu Sumartina. Napad su izvršile jedinice Prve dalmatinske brigade i Prvi bataljon Dvanaeste brigade. Prvi napad otpočeo je 14. septembra u 20 časova (vidi dok. br. 9—1/5, k. 1100 i dok. br. 2—1 13 i 10—4 13. k. 1100 I i dok. br. 16. 24 i 26).

• Radio-stanica upućena je na zahtjev Štaba Dvadeset šeste divizije (vidi dok. br. 10 13. k. 1100 I u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

" Isti bataljon zajedno sa Hvarskim partizanskim odredom čistio je teren raspršenog njemačkog bataljona »Brandenburg« i 15. septembra napao posljednje neprijateljsko uporište Sućuraj na otoku Hvaru (vidi dok. br. 7—15. k. 1100 i knj. depeša Dvadeset šeste divizije, reg. br. 14, k. 1103 I u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

So. Pac. 12/14 19 05

ESTABU MONNARIQUE

-

[illegible]

Za Lastovo upućen m j »Sv. Ante« — Vis, odveo 20 tona robe i 42 putnika.

M/j ^Velebit*—Račišće, K. 38, jedan leut na vesla koji je doputovao iz Zirja i Pč. 68 jutros u 0700 sati isplovili za Lavsus. Pč. 68 iz Bračke flotile dodijeljen je III P.O.S. za prebacivanje ranjenika.

NB 13 i Lala nalaze se u luci ispravni za vožnju, NB 11 i NB 15 na popravku.

3. Bez sadržaja.

4. Inostranstvo:

Iz Barija doputovali u Komižu 3 LCI.

Na popravak prijavljeno 3 broda, osposobljeno 5 brodova.

5. Bez sadržaja.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:	Operativni oficir:	Komandant, kapetan:
(M. Zuvic)	poručnik,	(N. Srzić)
s. o.	(Vidan Petar)	N. Srzić
	P. Vidan	

(M. P.)

BR. 18

IZVJEŠTAJ ŠTABA LASTOVSKJE FLOTILE OD 14. SEPTEMBRA 1944. ŠTABU PETOG POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA O POTAPANJU PATROLNOG ČAMCA 75*

t

STAB
LASTOVSKJE FLOTILE
Broj 135
14 sept. 1944

Operativni izvještaj o PC-75.²

ŠTABU V POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA

U vezi naređenja Štaba Mornarice NOVJ Pov. op. br. 5780 dostavljamo operativni izvještaj o potapanju PC-75.

Ad 1) PC-75 je bio na zadatku uspostavljanja veze preko Konavljia i na povratku je bio napadnut.

Ad 2) Jačina napadača je 6 aviona tipa »Hurricane«.

Ad 3) Namjera napadača je potapanje naše jedinice PC-75. kao i ubijanje posade koja je plivala.

Ad 4) Jedinica PC-75 sa naoružanjem 3 puškomiti'aljeza Bren i 1 mitraljez Breda 8 m m. napadnuta u vožnji u kursu W pored jugozapadne obale Mljeta, zapadno od rta Lenga 0.5 Nm. udaljenost od obale 30 metara.

Ad 5) Napad izvršen od 6 aviona nije se mogao odbiti, donijeta je odluka pristajanja uz obalu i spasavanje posade i putnika.

Ad 6) 12 septembra 1944 g. u 0630 sati izvršen je napad sa strane 6 engleskih aviona na PC-75. Napadač je došao sa istočne strane pored obale Mljeta na visini 50 metara i, prije negoli su došli do rta Lenga, prvi avion je otvorio mitraljesku

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 26—1 6. k. 2065.

² Povodom potapanja čamca. Stab Mornarice NOVJ uputio je Vrhovnom štabu NOV i POJ pismo sljedećeg sadržaja: »Molimo da se povodom ovog slučaja, koji nije usamljen, poduzmu potrebni koraci kod Saveznika, kao i da se traži naknada upropaštenog materijala. Napominjemo da sva kretanja naših plovniha jedinica uvijek dostavljamo predstavniku Britanske mornarice na o. Vis«. (Vidi dok reg. br. 24 2. k 2865 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.)

paljba na PC-75. ostali su nastavili sa mitraljiranjem i bacanjem raketnih bombi. Cim je opaženo mitraljiranje PC-75 je promijenio kurs put obale, gdje su neki u međuvremenu skočili u more, a brod je za kratko vrijeme pristao uz obalu, jer je bilo uzburkano more. Avioni su nastavili sa mitraljiranjem i bacanjem raketnih bombi iz pravca SE i SW sve do 0645 sati. Prvim naletom iz pravca E pala je jedna bomba na PC-75 u sredini broda i razmrskala ga, zatim su avioni nastavili da pucaju na posadu i putnike koje su primjećivali u moru i po obali kopna.

Ad 7) Uništen je PC-75. Posada od 6 drugova i 8 putnika svi spaseni.

Ad 8) Bez sadržaja.

Ad 9) Poginulih nema, 3 lakše ranjena i izgubljeni materijal.

3 puškomitraljeza Bren sa 1800 metaka. 74 šaržera.

1 mitraljez Breda 8 m m sa 1900 metaka, 15 šaržera.

3 strojnice 290 metaka, šaržera 13.

24 ručne bombe.

3 talijanske puške sa 325 metaka.

1 radiostanica sa 2 akumulatora i motorom za punjenje akumul

12 sanduka SAB-materijala.

Inventar broda, odječna sprema posade i putnika.

Ad 10) bez sadržaja.

Ad 11) Bez sadržaja.

Ad 12) Bez sadržaja.

Ad 13) Bez sadržaja.

Ad 14) Postupak je bio pravilan, jer svaki otpor protiv ti aviona na uzburkanom moru sa 3 Brena i strojnicama bio bi uzaludan, a osim toga što su to bili engleski avioni. Breda se mogla djelomično upotrebiti za P. A. odbranu. Oznake: zastave po strani i kokarda na palubi su bili potpuno uočljivi, kao i zastava na krmi se vijala.

Ad 15) Bez sadržaja.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
(Jerko Šestanović)
S. O.

Komandant, poruč.
(Blagoje Vlašić)
Vlašić

STAB V P. O. S-a
Pov. broj: 151
14 septembra 1944 g.

Štabu mornarice N.O.V.J. — Dostavlja se operativni
izvještaj Lastovske flotile o potapanju PC-75.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Načelnik Štaba, poručnik
Marko S. Orhanović
Marko S. Orhanović

(M. P.)

BR. 20

IZVJEŠTAJ ŠTABA DRUGOG POMORSKOG OBALSKOG
SEKTORA OD 15. SEPTEMBRA 1944. ŠTABU MORNARICE
NOV JUGOSLAVIJE O NAPADU NA NEPRIJATELJSKE
GARNIZONE U NOVALJI I PAGU¹

ŠTAB
II POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA
Pov. Op. broj 238
15 septembra 1944 godine
Položaj.

Operativni izveštaj o napadu
na Novalju i Pag 11-IX-1944.

ŠTABU MORNARICE NOVJ

O kombinovanom napadu pomorskih i suvozemnih snaga
ovog sektora na Novalju i Pag izveštavamo kako sledi:

1). Podaci o neprijatelju prikupljeni su preko naše infor-
mativne službe. Akcija je izvršena na inicijativu i pod ruko-
vodstvom ovog štaba.

2). Neprijateljske snage na otoku Pagu- bile su raspode-
ljene kako sledi:

a) **Novalja:** — 30 ustaša, naoružanih sa 2 mitraljeza, 3
puškomitraljeza, 1 lakim bacačem, te ostalim ličnim naoruža-
njem. slabog morala, stanovali su u jednoj osamljenoj kući uz
cestu Novalja — Novaljsko Polje 300 m od kraja sela. Kao
osiguranje služila su im 2 stražarska mesta na cestama za No-
valjsko Polje i Časku udaljena oko 300 m od kuće.

— 12 žandara naoružanih ličnim naoružanjem, slabog
morala, stanovali su u jednoj kući u blizini luke.

b) **Pag:** — 60 ustaša, naoružanih sa 1 protukolcem. 3 p. a.
Brede 20 m m, teškim bacačima i ličnim naoružanjem, slabog
morala, smešteni su bili po položajima i kućama u i izvan Paga.

c) **Lun:** — 17 ustaša, naoružanih ličnim naoružanjem,
slabog morala.

d) **Fortica:** — 40 ustaša, naoružanih sa 3 puškomitraljeza.
1 Bredom 8 m m i 1 lakim bacačem te ostalim ličnim naoru-

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-
istorijskog instituta, reg. br. 31—1 6, k. 2065.

: Odnosi se na dijelove snaga Devete ustaške bojne Četvrtog pod-
hvatnog ustaškog zdruza (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, k. M-I. 6 1891.
11).

žanjem. slabog morala, držali su položaje u blizini Ljubačkih Vrata.

3). Vlastita pretpostavka o namerama neprijatelja bila je, da će neprijatelj nastojati da pobjegne iz Novalje u Pag, gde će dati otpor.

4). Vlastite snage bile su sledeće:

a) *Naoružani brodovi*: P.C. 2, P.C. 6, P.C. 21 i P.C. 24 (dva poslednja posuđena su od III. P.O.S.-a).¹ Ukupno naoružanje flotile: 3 engleska protukolca 40 m. m, 7 p. a. Breda 20 mm. 1 teški mitraljez 13.7 m m, 6 mitraljeza Breda 8 m m i 3 teška bacača.

b) *Transportni brodovi*: Sv. Ante* i 5 gaeta.

c) Mornarička pešadija: I. Ceta i 1 vod II. Cete, ukupno 110 boraca, naoružanih sa 6 puškomitraljeza, 2 laka bacača i ostalim ličnim naoružanjem. Prilikom napada na Pag uzeta su još 2 teška bacača sa flotile.

Kao operacijska baza za ovu akciju uzet je otok Olib gde je u toku dana 10. IX izvršena koncentracija naših snaga.

5). S obzirom na slabe snage neprijatelja u selu Novalja kao i na udaljenost obližnjih garnizona (oko 20 km) smatrali smo. da se neprijateljski garnizon u Novalji može vrlo lako napasti i uništiti. Jedina opasnost pretila je sa mora od neprijateljskih plovnih jedinica, pak je u tu svrhu zatraženo patroliranje okolnih voda od strane savezničke avijacije. Po uspešno završenom napadu na Novalju i u koliko bi im to prilike na licu mesta dozvoljavale, nameravalo se je izvršiti još prepad na Pag. Ovaj poslednji bio je više demonstrativnog karaktera.

Pia?i napada:

Sve pomorske i suvozemne snage napuštaju Olib pod zaštitom prvog mraka. Naoružani brodovi i m b Sv. Antegle gaete do otoka Skarda, odakle I. Ceta mornaričke pešadije ukrcana na gaetama produžuje na vesla — da ne bi zvuk motora pre vremena otkrio neprijatelju naše namere — do Rta Straško južno od Novalje, tu se iskrcava i pod vodstvom K.K. Pag^s zauzima obruč oko Novalje i čeka na dolazak naoružanih brodova. Naoružani brodovi i m b »Sv. Ante« sa ukrcajnim vodom II. Cete čekaju kod Skarde spremni da po potrebi priteknu u pomoć gaetama. U 0400 sati opkoljavanje Novalje s kopna mora biti završeno, te u isto doba brodovi napuštaju Skardu i prilaze Novalji. »Sv. Ante« iskrcava vod II. Cete kod Rta Straško, koji ima da obrazuje zaštitnicu na cesti prema Pagu. a naoružani brodovi prilaze Novalji, te na

¹ Vidi dok. br. 22.

¹ Kotarskog komiteta KPH za Pag

signal s kopna otvaraju na Novalju vatru jednovremeno sa napadom pešadije.

Eventualni docniji napad na Pag trebala je izvršiti mornarička pešadija, pojačana sa 2 teška bacača sa flotile. Pešadija je imala da put do Paga prevali peške, te da zauzme dominantne kote zapadno od Paga. pak da zatim odatle tuče neprijatelja u Pagu vatrom bacača. U slučaju da neprijatelj pruži slab otpor trebalo je forsirati ulazak u Pag, u protivnom slučaju povući se pre noći u uvalu kod Rta Široki, gde su brodovi trebali da sačekaju pešadiju. Po završenoj akciji povratak u Olib.

6). *Tok operacije:*

- 10.IX. 2100 Isplovili iz Oliba P.C. 2. P.C. 6, P.C. 21. P.C. 24, »Sv. Ante«, svaki sa po 1 gaetom u teglju. I. Ceta ukrcana na gaetama, vod II. Cete na <Sv. Anti».
- 2330 Stigli do O. Skarde. Gaete prosledile na vesla put Rta Straško, ostali brodovi usidrili se kod O. Skarda.
- 11.IX. 0120 Gaete pristale na Rt Straško, pešadija se iskrcala bez otpora, te zauzima određene joj pozicije.
- 0330 Pešadija zauzela određene položaje oko Novalje.
- 0400 P.C. 2, P.C. 6. P.C. 21, P.C. 24 i Sv. Ante« isplovili sa O. Skarde put Novalje.
- 0440 Pešadija na kopnu izbacila belu raketu znak za napad« i započela borbu.
- 0450 P.C. 2, P.C. 6. P.C. 21 i P.C. 24 stigli pred Novalju i otvorili vatru. Sv. Ante« iskrcao vod II. Cete kod Rta Straško.
- 0500 Naoružani brodovi prekinuli paljbu.
- 0505 P.C. 2, P.C. 6, P.C. 21 pristali u Novalji. P.C. 24 ostaje pred lukom u patrolnoj službi.
- 0510 Završena borba pešadije. Produžuje se sa čišćenjem terena. Vod II. Cete zauzeo položaje na cesti prema Pagu kod kote 61.
- 0600 P.C. 24, -Sv. Ante« i 5 gaeta uplovili u Novalju.
- 0750 P.C. 21 isplovio iz Novalje u patrolu. Pred lukom napadnut od jednog engleskog aviona raketnom bombom i mitraljeskom vatrom. Odmah po izvršenom napadu izgleda da je pilot aviona opazio da se radi o jednom našem brodu, jer je odustao od daljnjeg napada. Ovom prilikom ranjen je mitraljeskim metkom jedan član posade P.C. 21. sam brod nije pretrpeo oštećenja Britanska avijacija bila je tačno obaveštena o toku naše akcije, te

se je ovaj bezrazložni napad vrlo bolno dojmio naših boraca.

0800 P.C. 21 uplovio u Novalju.

0900 Mornarička pešadija krenula peške put Paga.

1100 P.C. 2, P.C. 6. P.C. 21, P.C. 24 i »Sv. Ante« sa 5 gaeta i 1 zarobljenim motornim čamcem u teglju isplovili iz Novalje za uvalu kod Rta Široki.

1300 Svi brodovi uplovili u uvalu kod Rta Široki.

1600 Mornarička pešadija stigla na položaje kod Paga i otvorila vatru na Pag iz minobacača i automatskih oruđa.

Neprijatelj je odgovorio vatrom iz Breda 20 m m, protukolskog topa i teških bacača. Ujedno je na naše položaje otvorila vatru baterija 150 m m topova iz Karlobaga.

1730 Mornarička pešadija napustila položaj i krenula put uvale kod Rta Široki.

1830 Ukrucavanje pešadije završeno, isplovili ~~u~~ Olib.

2110 Uplovili u Olib, odakle se u toku iste noći povratili u polazne baze.

7). Postavljeni je cilj postignut. Neprijateljski garnizon većim je delom zarobljen ili uništen, manji deo uspeo je dū pobegne, dok su ostali garnizoni na otoku demoralizovani. Prema naknadno dobivenim podacima posada Luna pobegla je na Rab, dok je posada Paga pucala na naše položaje još 24 sata po našem odlasku.

8). Neprijateljski gubici u ljudstvu: poginulo 1 oficir i 9 vojnika, zarobljeno 3 podoficira i 12 vojnika. Naknadno se je predalo još 8 neprijateljskih vojnika.

Neprijateljski gubici u materijalu: zarobljeno 2 mitraljeza, 1 puškomitraljez, 1 laki bacač, 10 pušaka, sva ova oružja sa pripadajućom municijom, zaplenjen je 1 motorni čamac 6 m. telefonska centrala, te nešto odećne i garnizone spreme. K.K. Pag bunkerisao je neprijateljsku zalihu hrane.

9). Vlastiti gubici u ljudstvu: 1 drug ranjen na P.C. 21. Gubitaka u materijalu nije bilo.

10). Utrošak municije: 27 mina za bacač, 4 metka protukolskog topa 40 m m, 250 metaka za Bredu 20 m m, 40 metaka za teški mitraljez 13,7 m m. 2250 metaka za puškomitraljez, 1273 metka za pušku, 1400 metaka za šmajser i 4 bombe.

11). i 12). Bez sadržaja.

13). Za vreme juriša na teški mitraljez u Novalji istakao se je vodnik 2. voda I. Cete Popović Milan, te je pohvaljen od strane ovog štaba.

14). Akcija je bila zamišljena na realnoj podlozi, tako da su procena situacije, donesene odluke i izvršenje plana akcije potpunoma zadovoljili. Nema nikakvih primedaba na upotrebu raznih oružja.

Zbog pomanjkanja obezbedenja sa strane mora, neprijatelj je u Novalji bio potpunoma iznenađen i zbunjen, te je njegov otpor bio relativno slab. U Pagu međutim neprijatelj je dao nešto jači otpor, čim je osetio da poseduje nadmoćnije naoružanje. Neprijatelj nije ni tu pokazao ofanzivnog duha ni višeg morala.

15). S obzirom na komplikovani karakter akcija mornaričke pešadije, potrebni su istoj dobri rukovodioci, kao i intenzivno vežbanje borbene obuke, kako bi se akcije mogle izvesti precizno, na vreme i sa što većom brzinom.

Teški bacači engleskog tipa pokazali su se zbog svog malenog dometa inferiorniji od onih u neprijateljskom naoružanju.

Tačnije kretanje brodova i trupa razvidno je iz priloženog krokija.⁵

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:	Operativni oficir:	Komandant:
(Branko Mamula)	kapetan	kapetan
B. Mamula	(Ivan Marinović)	(Jože Vrtačnik)
	Ivan Marinović	Josip Vrtačnik

(M. P.)

STAB MORNARICE N. O V. J.
Op. Broj 6023
18 sept. 1944.

⁵ Dokument so nalazi u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. hr 31—4 6. k 2065.

BR. 21

IZVJEŠTAJ ŠTABA DRUGOG POMORSKOG OBALSKOG
SEKTORA OD 15. SEPTEMBRA 1944. ŠTABU MORNARICE
NOV JUGOSLAVIJE O PREVOZENJU LJUDSTVA I MATE-
RIJALA U TOKU AVGUSTA 1944. GODINE'

STAB
II POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA
Op. broj 237
15 septembra 1944 god.
Položaj.

Pregled izvršenih operacija
u mesecu augustu 1944.

ŠTABU MORNARICE NOVJ

U vezi tam. naređenja Op. broj 5874 od 25-VIII-1944-'
izveštavamo da su brodovi ovog sektora izvršili sledeće opera-
cije u toku meseca augusta 1944 godine:

5 14	Ime brodi i tonaža		f =		Primerba
			o	α	
			1	2	
1.	P.C.2 — 20 t.		40	142	
2.	P.C.4 — 15 t.		42	32	
3.	»		1	56	
4.	»	7,5 t.	60	23	
5.	II		21	19	
6.	»		22	42	
7.	JI		3	18	
8.	7I		15	20	
9.	»	3 t.	10	6	
10.			3	23	
11.	JI		34	42	
12.	P.C.2 — 20 t	3 t.	5	122	
13.	P.C.4 — 15 t.	3.5 t.		80	
14.	P.C.2 — 20 t.	5 t.	15	80	

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-istorijskog instituta, reg. br. 33—1 6. k. 2065.

¹ Naređenje se nalazi u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 2—13, k. 2039.

Redni broj	Ime broda i tonaža	Količina leita	Broj putnika	Prevaljeno nm.	Primedba
15.	P.C.2 — 20 t.		35	82	
16.	K.10 — 5 t.		9	64	
17.	K.10 — 5 t.	3 t.		38	Sve navedene operacije izvedene su pod normalnim ratnim prilikama i po vodama direktno neštićenim od strane savezničke ratne mornarice, već naprotiv povremeno kontrolisanim od strane neprijateljske ratne mornarice.
18.			3	52	
19.	»9	3 t.	3	38	
20.	>j		3	72	
21.	P.C.71— 7 t.		2	10	
22.	Sv. Ivan — 25 t.	20 t.	10	202	
23.	P.C.71— 7 t.	1 t.	3	64	
24.	K.10 — 5 t.	1 t.	3	72	
25.	P.C.6 — 10 t.	6 t.	3	38	
26.	P.C.71 — 7 t.		3	16	
27.	p		2	10	
28.	K.10 — 5 t.	0,1 t.	1	16	
29.	P.C.6 — 10 t.	7 t.	2	38	
30.	P.C.71— 7 t.		3	10	
31.	if		9	64	
32.	P.C.6 — 10 t.	6 t.	2	38	
33.	K.10 — 5 t.		3	10	
34.	ji		7	16	
35.	»b	3 t.	3	10	
36.	P.C.6 — 10 t.	6 t.	2	38	
37.	P.C.71— 7 t.		2	10	
38.	P.C.6 — 10 t.		15	64	
UKUPNO:		78,1 t.	399	1.777	

Podaci za ranije mesece dostaviće se čim budu prikupljeni.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: (Branko Mamula) B. Mamula	Operativni oficir: kapetan (Ivan Marinović) Ivan Marinović	Komandant: kapetan (Jože Vrtačnik) Jože Vrtačnik
(M. P.)		

BR. 22

IZVJEŠTAJ ŠTABA FLOTILE TREĆEG POMORSKOG
OBALSKOG SEKTORA OD 15. SEPTEMBRA 1944. ŠTABU
SEKTORA O PREBACIVANJU JEDINICA DRUGOG PO-
MORSKOG OBALSKOG SEKTORA U AKCIJI NA OTOK
PAG«

STAB FLOTILE III P. O. S.
Službeno 15-IX-44 g.

ŠTABU III POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA
(za načelnika Štaba)

Položaj

U vezi Operativnog naređenja² broj 5 Štaba III P.O.S. za
dan 8 septembra 1944 god. dostavlja sljedeći:

Operativni izvještaj

Komandant flotile III P.O.S. sa P.C. 21 »Miran« imao je
zadatak čuvanje prolaza kanala Mali Zdrelac.

P.C. 21 »Miran« isplovio je iz Sali 8-IX-44 g. u 2000^h u
pravcu svjetionika Karantun, a u 2100^h sidrio se istočno od
svjetionika Karantun, odakle je imao čitav pregled nad prola-
zom Mali Zdrelac i Srednji Kanal.

U toku noći nije primijećeno ništa sem četiri jake deto-
nacije u pravcu Zadra. U 0530^h isplovili za otok Iž, u 0600^h
uplovili i pristali u uvalu Vodenjak, sa sjeveroistočne strane
otoka Iža. U toku cijelog dana ostali na istom mjestu.

Dana 9-IX-44 g. u 2030^h isplovili prema svjetioniku Ka-
rantun i patrolirali do uvale Kablin na otoku Pašmanu. U 2200^h
s drili se istočno od svjetionika Karantun. LT 2340^h primijećen¹
je prema Preku tri rafala iz p.a. mitraljeza. U 0115^h primije-
ćeno je prema Tkonu nekoliko metaka iz p. a. mitraljeza.
U 0530^h isplovili u uvalu Vodenjak u koju smo u 0600^h uplo-
vi!.. U 1300^h isplovili, u 1330^h priključio nam se P.C. 24 »Mari-
ja!-« te smo zajedno produžili prema II P.O. Sektoru. U 1530^h
uplovili u Božavu. gdje smo stupili telefonskom vezom sa Šta-
bom II P.O.S.

Komesar flotile III P.O.S. sa P.C. 25 »Marijan« imao je
zadatak čuvanje i [dal pravi osiguranje između otoka Vrgade
i Borovnjaka na otoku Pašmanu. U 2000^h isplovili iz Žuta za

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-
Istorijskog instituta, reg. br. 5—2 6. k. 2027.

% \ ' Vidi dok. br. 20.

Kotule, u 2120" uplovili u Kotule i tu usidrili. U 0100" čuo se je zvuk motora u pravcu otočića Oštarija gdje se je istu noć nasukao. U 0430" čulo se veslanje po moru u pravcu sjeverozapada gdje se je iskrcao jedan vod naše vojske za Tkon, posle iskrcaja u 0050" dotična gajeta isplovila je za Žižanj u uvalu Jotu, P.C. 24 isplovio je za njom. U 0520¹ isplovili iz Žižnja za otok Sit gdje smo isturili izvidnicu i imali pregled Srednjeg Kanala do otoka Vrgade. U 0700" izvršeno je bombardiranje Tkona sa strane savezničkih aviona. U 1300^h došla je gajeta Si jednim vodom naše vojske iz položaja iz Tkona, ispitala situaciju na Situ i produžila za uvalu Sv. Ante na Pašmanu.

Dana 9-IX-44 isplovili iz otoka Sit za Kolulu. U 2130" uplovili u Kotulu. U toku cijele noći nije primijećeno ništa. U 0430' isplovili za otok Sit i ostali do 1200". Primijetilo se raje ništa. U 1200" isplovili na raspoloženje II P.O.S. i sastali -e [sa] P.C. 21 »Miran« na Rtu Parda i produžili skupa u pravcu W. U 1600" isplovili za Olib. Na putu nije primijećeno ništa. U 1850¹ uplovili u Olib gdje smo stupili u sastav Štaba II P.O.S., gdje smo dobili dalje upute za operacije. U 2015^h komesar II P.O.S. upoznao je cjelokupno ljudstvo kao i posade naših brodova sa akcijom koja se mora izvršiti. U 2030" izvršilo se ukrcavanje mor. pješadije II P.O.S.

P.C.21 Miran ukrcao je Stab II P.O.S. i jedan vod pom. pješadije a P.C.24 »Marijan« ukrcao je jedan vod pom. pješadije, ostali P.C. II P.O.S. kao i tri gajete koje su tegljene ukrcali su ostalu vojsku, nakon čega smo prosljedili put u pravcu otoka Skrde, gdje smo se u 2230" usidrili i otpremili pješadiju sa gajetama na kopno, a mi smo ostali na tom položaju dok nije pješadija zauzela položaje oko Novalje na kopnu. TT 0415" isplovili smo prama Novalji.³ Za vrijeme dok smo mi plovili prama Novalji, naša pješadija prihvatila je borbu sa neprijateljem. [U] 0550" otvorili vatru preko mjesta Novalje iz svih oružja na brodu. P.C. 21 Miran ispalio je iz topa 2 metka, iz P.A. mitraljeza 100 metaka, od »brede« 8 m/m 40 metaka i 8 raketa bijelih. P.C. 24 »Marijan« ispalio je iz topa 14 metaka, iz P.A. mitraljeza 460 metaka, iz bacača 3 kom., do 0530^h pristali su svi P.C. na obali u Novalji gdje se je iskrkala pješadija sa brodova a posade ostale su na svojim borbenim mjestima. U 0535^h P.C. 24 isplovio je na patroliranje S.W. od Novalje. [fj] 0630^h uplovio u Novalju. U 0715" isplovio P.C. 21 »Miran« radi izviđanja. U 0730^h P.C. 21 napadnut od savezničkih avion? uslijed čega je drug Matešić Izak ranjen u nogu. dok je zrač¹ torpedo bio podbačen i eksplodirao 10 (deset) metara od P.C. U 0745^h uplovio u Novalju. U 1100^h isplovio cijeli konv pravcu uvale južno od Simuna 5 km, gdje smo u 1230^h

stali. Tu smo pričekali vojsku koja je napadala na Pag.¹ U 1800^h povlačila se vojska i [ukrcala] se na brodove, u 1830" isplovili smo prama Olibu. U 2015^h uplovili u Olib. U 2300^h isplovili P.C. 21 i P.C. 24 sa jednom četom II P.O.S. za Božavu, u 0100¹ uplovili u Božavu gdje je iskrcana vojska. U 1030^h isplovili smo iz Božave za Zaglav, [u] 1230¹ pristali u Zaglavu gdje smo se javili III P.O.S.

Politkomesar
Lj. Jakovljević

Komandant
poručnik
Antić Dinko

(M. P.)

BR. 23
IZVOD IZ OPERACIJSKOG DNEVNIKA ŠTABA PETOG POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA ŠTABU MORNARICE NOV JUGOSLAVIJE O DEJSTVIMA OD 1. DO 15. SEPTEMBRA 1944. GODINE¹

STAB V POMORSKOG OBALSKOG
SEKTORA
K Pov. br. 169/44-

PREPIS OPERATIVNOG DNEVNIKA
Od 1. do 15. septembra 1944 g.

I IX.) Veza za Velaluku, Vis, Blato, Smokvicu, Pomu, i iz Pome za Pelješac. U noći 31. VIII./1. IX. izvršeno prebacivanje 2. bat. II. brig. XXVI. div. za Vis sa N.B.3, ital. kočom i m'j •Slavni Josip«. ³ N.B.12 doteglio spaseni m/j »Margaritu« iz

¹ Prepis originala, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 35—2'4, k. 2052.

² Prema propratnom aktu, izvod iz operacijskog dnevnika poslan je Štabu Mornarice NOV Jugoslavije 30. septembra 1944. godine (vidi dok. reg. br. 35—1/4, k. 2052 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

³ Bataljon je od 23. do 28. avgusta vršio manje akcije na Mljetu i Pelješcu. Tom prilikom je ubio 31 a zarobio 14 Nijemaca i zaplijenio: 24 puške, 2 »šarca«, 1 šmajser, 4 pištolja, 2 durbina i druge ratne spremne (vidi dok. br. 2—1/1, k. 119 8 i dok. br. 28—38/11, k. 1101 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

Gršćice. Oper, oficir drug Pečovnik⁴ otišao na novu dužnost.

2 IX.) Veza za Blato, Mljet, Lombardu. Konavljje, iz Velaluke i porne za Pelješac. M j »Slobodan« doteglio iz Velaluke spašeni m j »Dangubu«. Stigao p/b »Sitnica« sa 60 tona vode, koju u toku noći iskrcala 2. IX./3. IX. u Sv. Petru.

3. IX.) Veza za Korčulu, Pelješac i Vis. Lastflotila izvijestila da je 2. IX. bilo pucnjave na Pupnatu između 08 i 12 sati, i da su se nakon toga Nijemci povukli prema Korčuli. Navodno da je između njih došlo do razračunavanja. Upućen P.C. 64 da izvidi. Vratio se u 21 sat sa izvještajem da je prema izjavi jednog njemačkog zarobljenika bilo pucanja sa Pupnata na jedan brod koji je uplovio u Račišće a kasnije raspoznat kao njihov. Da se brojno stanje neprijatelja na Korčuli smanjilo na 400 ljudi i da stalno prenose materijal iz Pupnata za Korčulu. U 0900 održan sastanak Štaba (izvještaj o radu i davanje uputa za slučaj zaposjedanja neprijateljskih položaja, izrada plana i određivanje ijudstva). Stigao pomoćnik načelnika intendature S.M. Sastanak sa oficirom OZNE 29. divizije u cilju uspostave radio-veza. P.C. 75 vratio se u 0915 sati. Načelnik štaba izvijestio da na ugovorenom mjestu nije bilo nikoga.

4. IX.) Veza za Korčulu, Pelješac. P.C. 63 doveo iz Lumbarde 3 mornara N.D.H. koji su dezertirali iz Lučke kapetanije Korčula. U 2055 sati primljena depeša od Okružnog komiteta KPH za Dbk o potrebi upućivanja jednog broda iz Vel. Jezera u Velaluku radi hitnog transporta teških ranjenika na Vis.

Na taj zadatak isplovio N.B. 12 u 2115 sati. Komesar, načelnik i art. referent izvršili pregled utvrđenja na kotama 132 i 151.⁵

U 11 sati upalila se šuma na otoku Vlačnik. Upućena jedna desetina iz bataljona da pogasi. Požar u toku dana dobro lokalizovan ali predveče i u toku noći opet se uslijed bure razvio.

5. IX.) Veza za Blato, Velaluku, Lombardu i Mljet i ist. Pelješac. M/j »Slobodan« doteglio izvađeni m/j »Zoru« iz Velaluke. U 0300 sati nepažnjom posade potonuo m j »Margarita« u luci Sv. Petra. U 1700 sati taj brod izvađen na taj način što mu se uguralo 14 praznih bačava u štivu. Uspostavljena u toku noći 4 5 optička veza između izvidnih stanica Kaštel⁶ i Poma. Požar na otoku Vlasniku još traje. Nekoliko požara po cijeloj Korčuli.

⁴ Ratko

⁹ Na otoku Lastovu

• Osmatračka stanica u selu Lastovu

6. IX.) Veza za Blato, Zrnqvo, Lombardu, Vis i iz Mljeta za ist. Pelješac i Konavljje. M j »Slobodan- oteglio za Vis P.C. 48 iz Lastovske flotile na popravak.

Komandant sektora otišao sa P.C. 75 na vezu Konavljje. Zbog pomorske bitke južno od Cavtata nije bilo moguće otići na vezu, nego se povratio u Pomu s time da pode sljedeću noć. Pomoćnik komesara i rukovodilac Skoja izvršili obilazak Mori¹, stanice Mljet.

7. IX.) Veza za Blato, Lombardu i Pomu, iz Pome za Dingač i Dobru Luku, za Konavljje. N.B. 12 isplovio u 1600 sati iz Velikog Jezera za Pomu sa pog. materijalom za P.C. 75 i Morn, stanicu. U Sv. Mihajlu ukrcao Lastovski odred za Pomu. Iste noći odred prebačen sa P.C. 51 u Dobru Luku. P.C. 75 sa komandantom sektora bio na vezi Konavljje. Iskrcao jedan drug sa jednom drugaricom zbog uspostavljanja veze. U Velaluci izvađen potopljeni jedrenjak ~Radnik •.

Č. IX.) Veza za Blato, Smokvicu, Velaluku, Vis, iz Pome za Dingač i Dobru Luku. U 2130 doplovio P.C. 75 sa kdantom sektora iz Pome. N.B. 12 upućen u Velaluku da dote gli m. j Radnik«. Uplovio sa »Radnikom u 0400 sati. M/j »Sv. Roko prebacio u Vis 31 Italijana i 22 Rusa, koji su dezertirali iz njemačke vojske sa Pelješca.⁷

9. IX.) Veza za Velaluku, Blato, Smokvicu. Vis iz Pome za Dingač i Sapavicu. P.C. 75 upućen iz Lastova na vezu Koločep (Rt Gornji) sa zadatkom da tamo ukrca kurire za V. S. Za izvršenje tog zadatka ukrcao 1 kurir iz OK KPH Dbk i drug Vukojević iz I. Bat. M. P. Zadatak nije izvršen zbog nevremena. P.C. 75 uplovio u Pomu s tim da na zadatak pode sljedeću noć. N. B. 12 patrolisao u pravcu Lumbarde.

10. IX.) Veza Mljet (Vis, ali se vratila radi slabog vremena). Lombarda, Dubrovnik. Održan sastanak štaba (provedeni predviđeni radovi, uočeno da se nije izvršilo sve predviđeno, detalji za slučaj napuštanja neprijateljskih garnizona). Komanda mjesta Velaluka javila da Nijemci odvlače topove sa Pupnata, 1 veći brod i 5 I-bota u Korčuli i da ima izgleda za napuštanje Korčule. Izvješten S.M. Mornarska stanica javila oko 1500 sati da se Nijemci spremaju napustiti Mljet i Ston, a na Pelješcu da je vojska demoralisana i da postoje uvjeti predaje garnizona u Orebiću. Upućeni politkomesar i načelnik Štaba na Pelješac radi pregovora i izvješten SM.⁸ U vezi pokreta na Korčuli naređena pripravnost jedinica sektora za noć 10. 11. IX. Ronilačka ekipa javlja da je izvađen m/č »Lumbarda« i da se

⁷ Vjerovatno su pripadali 370. puku njemačke 369. legionarske divizije.

⁸ • Vidi dok. br. 44.

pošalje brod za tegljenje (210ŮJ. P.C. 75 bio na vezi Koločep; na vezi nije našao nikoga i iskrcao 2 druga za OK KPH za Dubrovnik.

12. IX. — U 0100 javila mornar, stanica da su Nijemci napustili Mljet, pravac povlačenja nepoznat, izviješten SM. — Oko 0300 Donec« (P.C. 63) havarisao kod Tajana i davao signale raketama — upućen jedan m leut Luč. kapetanije, koji ga je doteglio u Barije (E Lučica). Upućen N.B. 12 da ga dotegli u Vel. Jezero. 1200 stigla »Lala« sa komandantom i politkomesarom Mornarice na pregled sektora. Pregledali štab i jedinice na Prijestapu. Održan sastanak našega štaba s njima. Izloženo: vojnička situacija, razvoj sektora, provedeni radovi, i program za budućnost; date vojne direktive od kdta Mornarice u pogledu razvoja događaja. Upozoreno na veću ofanz. aktivnost, date primjedbe od strane politkom. Mornarice radi neprav. postupka u vezi pregovora sa neprij. u Orebiću⁹ i upute za ubuduće. 1600 otputovali sa »Lalom i pomoćnik politkom. sektora. Dobili detaljnije obavještenje o napuštanju Mljeta. P.C. 75 stigao oko 10 sati i izvijestio da na vezi za Dbk nije bilo nikoga. Upućen sa ekipom Cavor preko Pome za Konavlje. N.B. 12 upućen sa 1 vodom M.P. na Korčulu (Lumbarda) u cilju ometanja neprijat. povlačenja sa Korčule. U 2300 sati stigao izvještaj da je na Korčuli ostala samo još jedna četa i da će se još ta vjerovatno u toku noći povući, Nač. štaba naređeno da se prekine akcija pregovora. Veza za Vis (vratila se uslijed nevremena), Mljet, Korčula i Pelješac.

12. IX. — N.B. 12 — izvršio prebacivanje. Stigao izvještaj nač. štaba o situaciji na Pelješcu, povlačenje prema Trpnju i odatle za Ploče, izviješten S.M. Stigao I. bataljon Prekomorske brigade u cilju prebacivanja na Korčulu." Dato naređenje I. bat. M.P i Flotili za akciju na Pelješcu (vidi zapovijest).¹¹ Upućena veza za Vis ali se vratila radi nevremena (oko 1030). Upućen K.L. 7¹² na Korčulu sa komandantom Grupe odreda i patrolom bataljona III. Prekomorske brigade radi veze; održan sastanak sa politkomesarom III. Prekomorske brigade radi bolje koordinacije akcije na Korčuli i Pelješcu.¹³

Veza Vis, Velaluka, Brna, Lumbarda. Poma i Pelješac.

1930 isplovio N.B. 12 sa 1 četom M.P. za Pelješac sa P.C. 63 i P.C. 51, 2400 izvijestila Morn, stanica Mljet da su savezn. avioni potopili P.C. 75 između Rta Lenga i Goli.¹⁴ Žrtava nema.

⁹*, » Vidi dok. br. 17

¹¹ Zapovijest se nalazi u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br 6—13. k. 2052.

Motorni čamci lučke kapetanije nosili su oznaku K. L.

¹⁴ Vidi dok. br. 18.

Nijemci napustili Pupnat i još se nalaze u Korčuli, veći die već prebačen na Orebić.

13. IX. — 0400 vratio se K.L. 7 sa Korčule i izvijestio da se Nijemci još nalaze u Korčuli na obali i da prebacuju materijal za Orebić. Vratila se grupa Cavor i izvijestila da se dvojica drugova koje je P.C. 75 iskrcao na Konavoske Stijene uopće nije uspjela probiti već su cijelo vrijeme ostali na obali. Niko na vezu nije dolazio. Ukrkali su se i povratili prema Pomi. Kod Pita Goli P.C. 75 napadnut od 6 savezn. aviona i potopljen, a putnici i posada koji [su] se spasli plivanjem mitraljirani na obali. Čamac potpuno uništen i 3 lako ranjena. — N.B. 12 vratio se nakon iskrcaja čete M.P. Stigli politkomesar i načelnik štaba. Izvijestili o stanju na Pelješcu (vojska Vražje divizije sprema se na povlaepje, demoralizacija, slučajevi međusobne tuče, dezertiranje, mogućnost jače vojničke intervencije u pravcu Trpnja u cilju likvidiranja Pelješca. Do pregovora uopće nije dolazilo. O svemu depešno izviješten S.M. Komandant izložio politkomesaru i načelniku štaba svrhu dolaska komandanta i politkomesara S.M.

14. IX. — Neprijatelj 13.14. napustio o. Korčulu.¹⁵ Iste noći iskrkali se u Brnu dijelovi XXVI. divizije.¹⁰ Komandant sektora sa drugovima iz drugih foruma bio u gradu Korčuli sa K.L. 7. Izvijestio da se Nijemci još nalaze u Orebiću odakle gađaju topovima i bacačima grad Korčulu.

Veza za ist. i zap. Pelješac, Mljet, Blato, Vis. U noći 13 14 jedna četa I. bat. M.P. izvršila prepad na Trpanj. Upotrebljen 1 bacač 81 m/m i puškomitraljezi. Gubici neprijatelja 3 mrtva i nekoliko ranjenih. Vlastitih gubitaka nije bilo. U 0900 doplovili u Vel. Jezero 5 m/j i N.B. 3. Došli iz Brne gdje su iskrkali III. prekomor. brigadu i artiljeriju.

25. IX. — Veza za Blato, Korčulu, Mljet, Velaluku i ist. i zap Pelješac. Na Pelješcu četa M.P. napravila prepad na neprij. garnizon u Gornjoj Vrućici. Neprijatelj imao gubitaka ali nije reagirao. Grupa Cavor po naređenju S.M. upućena za Vis.

Tačnost prepisa overava:
operativni oficir, kapetan
(Miro Vrančić)
Miro Vrančić

(M. P.)

* Iskrcala su se tri bataljona Treće prekomorske brigade i 2 bataljona 11. brigade (vidi depeše br 1—2 7, k. 1102 u Arhivu Vojno-istorijskog instituta).

BR. 24

**DNEVNI RAPORT ŠTABA ČETVRTOG POMORSKOG
OBALSKOG SEKTORA ZA 16. SEPTEMBAR 1944. GODINE
ŠTABU MORNARICE NOV JUGOSLAVIJE¹**

ŠTAB IV. POM. OBAL. SEKTORA

Pov. službeno

16. sept. 1944 god.

Dnevni raport.

ŠTABU MORNARICE

1. Dostaviće se zasebnim izvještajem.

2. Patrolisanje vršeno redovito po čamcima flotila.

Po usmenom naređenju XXVI Divizije i Štaba Artiljerije noćas upućeni slijedeći brodovi u raznim pravcima za prebacivanje vojske i materijala:

Za Brač upućeni m/j »Gospe od Poišana« sa 3.5 tone brašna i 15 drugova. Nije se povratio, m/j »Pčela« sa dva paranka i 4 druga u Bobovišće radi dizanja potopljenog tanka,³ m/j

Zmaj< za Bol gdje je išao po ranjenike. 1 MS za Bol sa jednim kamionom za 1 Dalm. brigadu,⁴ m/j »Velebit« za Bol odveo 50 konja i razni artiljerijski materijal. M/j »Zmaj« povratio se sa 18 ranjenika i 2 druga. M/j »Velebit« povratio se sa 3 putnika. MS 10 isplovio za Bol sa 20 mazgi i 20 drugova, nije se povratio.

Za Hvar upućeni m/j »Mars« sa 0.5 tone materijala i 10 putnika, na povratku donio 2 ranjenika. Barkasa br. 4 upućena u Jelsu za prebacivanje Biokovskog odreda, a Pč 56 za prebacivanje materijala za isti odred. Iz Bristove za Drašnice za prebacivanje odreda upućene 3 barkase i Pč 56. Barkase ukrcale su odred i u kanalu naišle na neprijateljski patrolni čamac te su zapucali: jedna je prosljedila put za Drašnice i uspjela iskrcati 70 ljudi a druge su se povratile skupa sa Pč 56. Večeras je predviđen ponovno isti zadatak.

Za Kozju uvalu na Hvaru upućeni m/j »Sv. Josip«, sa 15 tona ratnog materijala i 50 drugova, m/j »Darko« sa 70 mazgi, 120 drugova, 4 topa i 7 tona ratnog materijala, barkasa br. 3

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 33—13, k. 2035.

³ Sprava za dizanje tereta pomoću koluta i užeta.

¹ Vidi dok. br. 15.

⁴ Vidi dok. br. 16. 17 i 26.

sa 10 drugova i 6 tona ratnog materijala.⁵ Iz Hvara uplovio m/j »Augustin«.

Za Korčulu (Brna) upućen Pč 57 sa 15 q materijala za 1 Brdski divizion.[®]

Za Lastovo isplovio m/j »Slobodan« sa 15 tona hrane i 5 putnika, pri dolasku iz Lastova doveo 4 ranjenika i 5 drugova.

Iz Lastova uplovio m/j »Sv. Ante« sa 10 putnika, 11 kom. stoke i 54 talijanska zarobljenika.

Iz Vele Luke uplovio m/j »Domoljub« sa 4 ranjenika.

Za ušće Neretve upućen Pč 53, doveo raznog materijala, povratio se iskrcavši materijal, sa sprovodnikom. Na vezi nije bilo nikoga.

Za III P.O.S. isplovili m/j »Dupin«, »Gran Duca« i Pč 23 sa raznim materijalom.

Iz III P.O.S. uplovili m/j »Sofija« sa 7 ranjenika, 2 druga, m/j »Andrea Doria« sa 7 hrvatskih oficira⁷ i 8 Engleza, i »Sv. Nikola« sa 2 prazne bačve.

NB 3 nalazi se na zadatku. NB 13 spreman za vožnju. NB 11, NB 14 i NB 15 nalaze se u luci neispravni za vožnju.

3. Bez sadržaja.

4. Inostranstvo.

Za Italiju isplovio s/s Bakar« sa 68 putnika, iz Visa.

U Vis uplovio m/j »Zrinski« iz Italije.

NB »Sitnica« iz Italije uplovio u Komižu sa 140 tona vode i 73 druga. »Jadran« — 1st iz Manfredonije sa 30 konja, 20 tona ratnog materijala i 7 drugova, m/j Zrinski« sa 15 tona ratnog materijala.

5. Bez sadržaja.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar	Operativni oficir:	Komandant, major:
(M Zuvic)	poručnik	(Niko Srzić)
M. Zuvic	(Petar Vidan)	N. Srzić
	P. Vidan	

(M. P.)

⁵ Prebacivanje materijala i ljudstva vršeno je u ve-zi sa akcijom na otoku Hvaru. Vidi dok. br. 17.

⁷ Vidi dok. br. 23.

[®] Vidi dok. br. 44.

BR. 25

IZVJEŠTAJ ŠTABA FLOTILE TREĆEG POMORSKOG
OBALSKOG SEKTORA OD 17. SEPTEMBRA 1944. ŠTABU
SEKTORA O ORGANIZACIONOM STANJU U FLOTILI¹

STAB FLOTILE III P. o. s.
Službeno
17-IX.1944 god.

ŠTABU III P.O.S.
(Za načelnika štaba)

Opći izvještaj od 1—15-IX 1944 god.

1.) Flotilu III P.O.S. sačinjava štab flotile sa 6 (šest) patrolnih čamaca i to:

- P.č. 21 »Miran«
- P.č. 22 »Streljko«
- P.č. 23 »Sloga«
- P.č. 24 »Marijan«
- P.č. 26 »Zadar«
- P.č. 27 »Edison«

Snage neprijatelja na području na kojem flotila djeluje jesu; nekoliko borbenih čamaca koji vrše patrolu Šibenik — Zadar uz obalu, a prevozna sredstva su im gajete između manjih garnizona, a jača prevozna sredstva za prebacivanje municije, materijala i same vojske jesu jače naoružane peniše.

U toku zadnjih dana neprijatelj napušta manje garnizone i povlači se u glavne centre Šibenik — Zadar.

2). Štab flotile sastoji se od komandanta, politkomesara i pom. komesara, a potpomažu ih sledeći referenti: art. ref., sig. ref. brod. ref., maš. ref. i sanitetski referent.

U štabu flotile nedostaje operativni oficir.

P.č. 21 Miran- ima 16 (šesnaest) članova posade, 15 (petnaest) na licu a 1 (jedan) u bolnici. Brod je u potpunoj ispravnosti, nedostataka nema. Ima komandanta, politkomesara. zamj. komandanta kao i sve referente. Vojnička svijest kod cijele posade je dobra.

P.č. 22 »Streljko« ima 13 (trinaest) drugova posade, ima komandanta, politkomesara i zamj. komandanta. Ne nalazi se u sastavu flotile. već je na popravku u Vruljama, tj. mijenja kabinu i čisti motor.

¹ Original, pisan mastilom. latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 36—1 4. k. 2029.

P.č. 23. »Sloga ima komandanta, zamj. komandanta i politkomesara. Brojno stanje nam nije poznato jer nam još nije dostavljen njihov izvještaj nakon njenog popravka. Potrebno je da čim prije stupi u sastav flotile, zbog lakšeg vođenja operacija.

P.č. 24 »Marijan« ima 16 (šesnaest) drugova posade. Ima komandanta, politkomesara i zamj. komandanta kao i ostale referente. Potreban je komandant, jer ovaj je napravio molbu za kurs za vojno-pomorske rukovodioce. Vojnička svijest kod boraca dobra, a politička, potrebna je pomoć komesaru.

P.č. 26 Zadar« ima 8 (osam) članova posade, ima komandanta, politkomesara i zamj. komandanta kao i pojedine referente. Većinom je odvojen od flotile, te zasebno izvršava zadatke.

P.č. 27. »Edison« se nalazi u Visu na generalnom popravku, sada ima samo 2 (dva) člana posade, dok se je ostala posada prekrćala na P.č. 23 »Slogu*.

3). Štabovi svih jedinica flotile sposobni i snalažljivi.

4). Ishrana vojske uglavnom konzervirana hrana. Nedostaje zelene i friške hrane, u tu svrhu se je više puta mijenjala konzervirana hrana za ribu, paradajz i razno zelenje.

5). Vojnička izobrazba. Sto se tiče vojničke izobrazbe, svaki brod zasebno više puta tjedno ima pješadijski egzercir, na borbenim mjestima kao razni alarmi na brodu. Postignuti su vrlo dobri rezultati, svaki borac vrlo dobro shvaća dužnosti. Starješinski kadar, takmičeći se, pokazuje odlične rezultate.

6). Disciplina i borbeni moral jedinica je dobar. U tu svrhu održavaju se sastanci, konferencije, polit, časovi. Još ima malih nedostataka u ophođenju mlađih prema starijim.

Politkomesar
S. O.

Komandant
poručnik
Antić Dinko

(M. P.)

Štab Flote P.O.S.
Štabu
17-18. 1949 god

Štabu P.O.S.

(za dostavu štapa)

Opći registar od 1-18. 1949 god.

1. Flotila P.O.S. sastavljena od Flote
sa 6 (šest) patrolnih čamaca, to:

P.č. 21. "Muran"

P.č. 22. "Šuško"

P.č. 23. "Boga"

P.č. 24. "Adrijan"

P.č. 25. "Zadar"

P.č. 27. "Edison"

Snaga neprijatelja na ovom području na kojem
flotila djeluje je mala. Njegovih doista čamaca
koji rade patrolu između Zadra i otoka, a
preostala su im još i nekoliko manjih
garnizona, a koja preostala su, su se već
nje, manji materijal i samo vojsci su još
dostupni.

U tome slučaju, neprijatelj, neposredno
manje garnizone i postroje, su u glavni centar
Zadar - Zadar.

2. Štab Flote sastoji se od Komandanta,
Polikomešara, pomoćnika, a potom i od
službenih referenti: Isl. ref., Sig. ref., Brod. ref., mor.
ref. i sanitarni referent.

U štabu Flote nedostaje operativni član.

BR. 26

DNEVNI RAPORT ŠTABA ČETVRTOG POMORSKOG
OBALSKOG SEKTORA ZA 17. SEPTEMBAR 1944. GODINE
ŠTABU MORNARICE NOV JUGOSLAVIJE«

STAB
IV. POM. OBAL.,. SEKTORA
Pov. Br. Služb.
17 septembra 1944

Dnevni raport.

ŠTABU MORNARICE

1. Dostaviće se zasebnim izvještajem.
2. Patrolisanje vršeno redovno po čamcima flotila.
Po usmenom naređenju XXVI Divizije upućeni su slijedeći brodovi u razne pravce:

Za Brač — Osibova: »Ime Isusovo-: kao redovita veza sa nekoliko putnika. Bol: »Srećko«, »Sv. Ante« i 2 MS sa 80 boraca, 50 mazgi i ratnim materijalom i intendanturom.² Predviđa

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-istorijskog instituta, reg. br. 34—1 3. k. 2035.

- Prebacivanje je vršeno zbog borbi u rejonu Sumartina. O ovim borbama u izvještaju Dvadeset šeste divizije Osmom korpusu od 18. septembra 1944. piše: »Poslije šestodnevni ogorčeni borbi likvidirano je i posljednje neprijateljsko uporište Sumartin.

U Sumartinu se nalazio II bataljon 738 regimente njemačke 118 lovačke divizije ojačan sa dvije baterije topova (13 topova) i dijelovima mornaričke pješadije. U toku same borbe dobili su jednu četu pojačanja sa obale. Ni jedan neprijateljski vojnik nije se uspio izvući,... Nijemci su imali naređenje da se bore do posljednjeg i uspjesi su postignuti upornom borbom, ogromnim zalaganjem i masovnim herojstvom boraca, te vrlo dobrim sadojstvom sviju rodova oružja, artiljerije, veze, vještini i hrabrim radom минера, koji su pod vatrom čistili minska polja i rušili žičane prepreke pred streljačkim strojem.

Neprijatelj je držao: kotu Sv. Nikola — Sumartin — Sv. Roko. Na Sv. Roku nalazila se artiljerija. Pored toga obalski topovi 205 mm štitili su barážnom vatrom neprijateljske položaje. Neprijatelj se jako utvrdio, opasao sa nekoliko redi prepreke i širokim, gustim pojasevima mina.

Poslije nekoliko neuspješnih napada izvršene su pripreme za odlučan napad 17. ov. mj. u 0400 sati... Plan u potpunosti uspio. Pred IV bataljonom I Brigade i I bataljonom XII Brigade mineri su čistili prolaze Hiljade nagaznih mina pod neprijateljskom vatrom su pročistili, a zatim eksplozivom napravili otvore u prepreci i tako pješadiji otvorili prolaz.

Ukupni rezultati: 490 zarobljenih i 350 mrtvih. Među zarobljenim ima 11 oficira i 25 podoficira. Plijen: 13 topova i čitavo naoružanje

se njihov povratak do večeras. »LoVćen« preko Starigrada u Milnu sa 2.5 vagona razne hrane, upućen po traženju O.N.O.O. — Iz Bola uplovili 1 MS koji je bio na raspoloženju Saveznicima¹⁾ i »Ime Isusovo«, sa 11 ranjenika.

Za Drvenik M.: NB13 isplovio sa 14 drugova, a povratio 70 zbjega i putnika, među kojima jedna ranjena drugarica.

Za Hvar: Kozja uvala. »Mars« sa hranom za Mornaričku pješadiju. Za luku Hvar: Dva brata« sa 16 putnika i 7 t. materijala. Starigrad: Sv. Nikola- sa 8 t. materijala. Luka Hvar: »Ribar« sa 1 putnikom.

Za Lastovo: »Sv. Josip« sa 7 putnika i 1 t. materijala. Iz Lastova, Slobodan, sa 22 druga, 6 ranjenika, 7 Rusa i 37 Italijana. NB3 uplovio iz Lastova.

Za Sušak upućen »Andrea Dorian« te se povratio u teglju sa 1 leutom sa 520 kg. ribe za O.N.O.O.

Za Korčulu — Brna: »Gusar« i »Sloboda«, koji su ukrkali u Rukavcu II Brdski divizion. Pošto čitav Divizion nije mogao biti smješten na oba broda, Otac Petar« koji je krcao jedan dio I Brdskog divmona u Komiži, također za Brnu, ukrcao ostatak II Divizona u Rukavcu te u sastavu sva 3 broda isplovili za Brnu. Utovareno u gornja 3 broda: 110 mazgi, 270 boraca. 12 lopova, 3000 meiaaka topovskih i intendantura u količini od 5 vagona materijala.⁴⁾ Za Lumbardu upućen »Domo-ljub« sa 20 bačava benzina i motornog ulja za potrebe MS.

bataljona, kao i vagonске količine municije i opreme, te nekoliko magazina hrane. 2 kamiona i 2 motocikla*.

(Vidi dok. br. 16, 17, i 24 i dok. br. 8—15. k. 1100 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.)

U borbenom kalendaru njemačke 118. lovačke divizije o akciji piše:

»16. 9. Jedan eskadron izviđač, odelj. 118. iskrcao u Sumartinu na Braču kao pojačanje oslone tačke II 738. koji ostaje na Braču.

17. 9. Divizija javlja da se može nastaviti evakuacija ostrvlja i sada naređuje da se evakuiše i oslona tačka Sumartin na Braču. Istog dana smrtno je ranjen k-dant izviđač, odelj. konjički kapetan Hindelang od strane jednog engleskog lovačkog bombardera.

18. 9. Ne polazi za rukom evakuacija oslone tačke Sumartin na Braču. Obavještajne veze nisu dovele u dodir brodove za prevoz trupa i II/738. Brodovi su se rano ujutro vratili bez trupa II/738. i 1 eskadron 118. izviđačkog odjeljenja su izgubljeni. Većina drugova je poginula u borbi ili zarobljena, samo malom broju je pošlo za rukom da prepliva široki morski rukav koji deli ostrvo od kopna«. (Vidi knj.: »Der Weg der 118. Jäger Division«.)

», • Saveznici su iskrkali na Brač jednu bateriju od 8 topova sa /.aštitom pješadije, ali pješadija nije učestvovala u akciji (vidi dok. br. 7—2/5, k. 1100 i dok. br. 9—1 5. k. 1100 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

« Vidi dok. br. 23.

Iz Bristove na Hvaru prebačeno u Drašnice 180 boraca Neretvanskog odreda sa 3 barkase i P.č. 56 na kojem je bila intendantura. Prebacivanje uspjelo. 15 minuta poslije iskrcavanja trupa iste su prihvatile borbu na kopnu sa neprijateljem. podatke o tome nemamo. Brodovi bez događaja vratili se u Jelsu, odakle će barkase proslijediti odmah za Vis, dok P.č. 56 ostaje na raspoloženju za vezu i prebacivanje materijala.

Noću između 14 i 15 o.m. P.č. 73 koji je održavao vezu između Virka i Drašnice zarobljen je od neprijatelja na 1 Nm od kraja, na taj način što su mu se približila 3 njemačka borbena čamca te ga pozvali na engleskom jeziku. Drug Urlić Zdravko, član posade, uspio je skočiti u more te doplovio na kraj, došao u vezu sa našim snagama te po tome izvijestio depešom.³ Na brodu su se nalazila pored Urlića još dva člana posade te (8) putnika. Potankosti po ovome još nemamo.

12. o.m. stavljeno je Saveznicima" na raspolaganje, a po odobrenju Štaba Mornarice, 6 MS od 11 zatraženih. Isti su vozili sve ove dane za Savezinke za Brač. prebacivajući ratni materijal. M splavovi (6) jutros su nam vraćeni, od kojih 5 ispravnih za vožnju, dok šesti ima havariju motora.

»Lala«, NB3 i NB13 ispravni za vožnju u Visu.

NB11, NB14, NB15 i BB »Topčider* neispravni za vožnju u Visu.

3. Bez sadržaja.

4. Inostranstvo:

U Vis uplovilo: S s »Sitnica« preko Komiže sa 70 t. vode. »Jadran« preko Komiže sa 200 t. robe. S,s >•Galeb« preko Komiže sa 300 t. pog. materijala.

Isplovilo: S/s »Sitnica« za Bari.

U Komižu uplovilo: S/s Galeb« sa 1 topom, 28 putnika i 300 t. pogonskog materijala.

Isplovilo: S/s »Galeb« sa 300 t. pog. materijala.

Osposobljeno 2 broda, primljeno na popravak 4 broda.

5. Bez sadržaja.

S. F. — S. N.

POLITKOMESAR:
(Marjan Zuvic)
s. o.

OPERATIVNI OFICIR:
poručnik,
(Petar Vidan)
P. Vidan

KOMANDANT:
major,
(Niko Srzić)
N. Srzić

(M. P.)

³ Vidi dok. br. 30.

BE. 27

**DNEVNI KAPORT ŠTABA ČETVRTOG POMORSKOG OBAL-
SKOG SEKTORA ZA 19. SEPTEMBAR 1944. GODINE ŠTABU
MORNARICE NOV JUGOSLAVIJE'**

STAB
IV POM. OBAL. SEKTORA
Pov. Br. Služb.
19 septembra 1944

Dnevni raport.

ŠTABU MORNARICE

1. Dostaviće se zasebnim izvještajem.
2. Patrolisanje izvršeno redovno po čamcima Flotila.
Hvarska flotila premještena iz Hvara u Jelsu,² time da
vrši svakonočno patrolisanje na sektorima: Pelegrin — Dubo-
vica (P. čamci po danu u Hvaru), Pelegrin — Kabal (P. čamac
po danu u Slarigradu). Kabal — Pokrivenik (P. čamci po danu
u Jelsi).

Bračka flotila premještena iz Jelse u Bol time da vrši
svakonočno patrolisanje na sektorima: Sutivan — Osibova
(P. čamci po danu u Milni). Bol — Sumartin (P. čamci po danu
u Bolu).

NB3 i NB13 vršili su noćno patrolisanje NW od Bobovi-
šća do Splitskih Vrata. Po završenom patrolisanju morali su
uploviti u Bobovišće te sačekati dolazak komandanta Sektora
iz Bola.

M/j »Darko« i 1 MS isplovili za Bobovišće iz Komiže sa
29 mazgi i 50 t. materijala za intendanturu XII Brigade.* M/j
Darko« sa u teglju pontonskom dizalicom povratio se iz Bo-
bovišća. MS ostao u Bobovišću da ukrca spaseni tenk,¹ njegovo
uplovljenje u Vis predviđa se tokom ove noći.

M/j Nada« i 2 MS isplovili iz Visa za Bol sa ratnim ma-
terijalom i 40 putnika. 1 kamion, 1 džip, 2 motocikle i 14 ba-
čava benzina. M/j Nadi po isplovljenju iz Bola mora pro-
slijediti za Milnu gdje će iskrcati ribaske mreže, hranu i put-
nike. 2 MS ostala u Bolu zbog krčanja ratnog plijena.

M j »Srećko uplovio iz Bola.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-
istorijskog instituta, reg. br. 34—1'6. k. 2065.

² Naređenje za prebacivanje Hvarske flotile iz Hvara u Jeslu vidi
u dok. br. 14—1 3. k. 2039 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.

⁴ Vidi dok. br. 15.

U toku noći prebačeno iz Milne na Šoltu 1 bataljon i 1 četa XII Brigade sa leutima.⁵

Za luku Hvar isplovio M j »Marija« sa materijalom i putnicima, u toku noći povratio se u Vis sa 20 putnika, 1 radio-stanicom i 2 mitraljeza.

M/j »Zmaj« iz Bola prosljedio za Bristovu na o. Hvaru sa kirurškom ekipom te zatim uplovio u Vis sa 7 ranjenika.

P.č. 53 uplovio iz Kozje uvale na o. Hvaru u Vis sa 4 putnika.

M/j »Augustin« i »Mars« isplovili iz Visa za Kozju uvalu, i to »Augustin« za krcanje vina za N.O.O, a »Mars« sa hranom za I brigadu i za Mornaričku pješadiju i sa 10 putnika. Brodovi se još nisu vratili.

M/j »Zvonimir« isplovio iz Visa za Starigrad sa 2 putnika i zbog krčanja vina za N.O.O.

M/j »Gran Duca«, »Zvonimir«, »Podgora« i »Dinara« isplovili iz Visa za luku Korčula sa 255 putnika i 5 t. municije i hrane. Brodovi se nisu još vratili u Vis.

M/j »Domoljub« uplovio iz Lumbarde u Vis.

M j »Dva druga« isplovio iz Visa za Lastovo sa 15 putnika, povratio se u Vis sa 9 Engleza i 3 druga.

M/j »Velebit«, »Lahor«, »Biokovo«, »Zrinski«, »Rina I«, »Principe di Piemonte« i P.č. 4 isplovili jutros za III P.O.S. sa 104 putnika, 185 t. materijala i 5 topova.

M/j Principe di Piemonte«, »Srce Isusovo«, »Tomislav«, »Gran Duca« i »Dupin« uplovili sinoć iz III P.O.S. sa 7 zarobljenika, 55 putnika i 3 bolesnika.

M/j »Sv. Ante« uplovio iz Bola sa 10 t. praznih čaura.

L.C.T. 550 uplovio iz Bola sa 74 ranjenika,⁶ 7 putnika i 1 autom. BB »Topčider«, »Lala«, NB11, NB14 i NB15 neispravni u Visu.

3. Bez sadržaja.

4. Inostranstvo:

Uplovilo u Vis: M/S »Empire Roach« preko Komize sa 13 tenkova, 40 kamiona i 8 drugova. Isplovilo: S/S »Sitnica« sa veterinarskim priborom i 8 Amerikanaca. S S »Galeb« preko Komize sa 400 praznih bačava benzina.

Uplovilo u Komizu: L.C.I. 170 sa 180 sav. vojnika; 2 M/jedrenjaka sa 220 t. pog. materijala, 9 Engleza i 2 druga. Isplovilo: 1 M/j sa 4 haubice, 600 metaka i 42 druga.

⁵ U knjizi depeša Dvadeset šeste divizije o prebacivanju jedinica Dvanaeste brigade, u depeši od 20. septembra piše: »Noćas ćemo uputiU 2 bat. i bacačku četu na Šoltu«, a 21. IX: »Na Šoltu smo poslali jedan bat. Zbog nevremena za drugi nije nam došao brod. Po mogućnosti prebacit ćemo ga večeras«. (Vidi dok. br. 10/13, k. 1100—I u Arhivu Vojnoistorijskog instituta i dok. br. 30.)

⁶ Vidi dok. br. 15, 17, i 24.

Pored označenog prometa u tč. 2 i 4 ovog raporta u lukama Visa. Komiže i Rukavca bio vrlo živi promet sa engl. brodovima, 23 razne sav. jedinice uplovilo odnosno isplovilo iz tih luka.⁷

Osposobljeno 2 broda, primljeno na popravak 4 broda.
5. Bez sadržaja.

S. F. — S. N.

POUTKOMESAK: (Marjan Zuvic) M. Zuvic	OPERATIVNI OFICIR: poručnik, (Petar Vidan) P. Vidan	KOMANDANT: major, (Niko Srzic) s. o.
	(M. P)	

BK. 28

IZVJEŠTAJ ŠTABA FLOTILE TREĆEG POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA OI) 20. SEPTEMBRA 1911. ŠTABU SEKTORA O AKCIJI NA NEPRIJATELJSKE GAJETE U BLIZINI VODICA¹

Št.AB
FLOTILE III P. O. S.
20 septembra 1944.
Položaj:

ŠTABU III POM OBAL SEKTOF.A

1.) Prema «aniim iskustvima, provjeravanju i prikupljanju podataka odlučili smo izvesti akciju protiv neprijateljskog aobraćaja u Šibenskom Kanalu.

U vezi toga. jučer, 1Ů-IX, pitali smo od Štaba III POS depešom, kojom se akcija odobrava.

2.) Neprijatelj vrši saobraćaj u privatnim ribarskim gajetama. Broj gajeta nepoznat. Naoružanje nepoznato. Kao zaštita saobraćaja postoje: Biterija na Tribunju. baterije u Vo-

⁷ Odnosi se **na** savezničke akcije na otoku Braču. Hvaru i Šolti (vidi dok. br. 15. 17, 24 i 30).

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-istorijskog instituta, reg. br. 4—1 6. k 2027.

dicama. baterija na Srimi. baterija na Jadriji i baterija na Zlarinu.

3.) Neprijateljska namjera jest: prevoz ljudstva i ratnog materijala iz Vodica za Šibenik i obratno.

4.) Vlastite snage: 12 boraca Morn, stanice Zirje.

3 puško-mitraljeza

3 strojnice i

1 čamac na vesla.

Borci su se tokom noći 19 na 20 ovog mjeseca prebacili sa čamcem na vesla sa Zirja na Prvič Luku — P. Sepurine.

5.) Prema vlastitom opažanju neprijatelj je vršio saobraćaj između Šibenika i Vodica. — Donesena je odluka, da se saobraćaj iz zasjede napadne ili u najvećoj mjeri poremeti. Uništavanje i zarobljavanje pojedinih gajeta sa posadom i materijalom.

6.) 19-IX u 2100 sati. isplovljenje iz Mune.

2155 sati uplovljene u Kaprije. Prekrćavanje iz * PC 23 u gajete.

20-IX. 0230 sati isplovljenje iz Kaprija sa gajetama.

0500 sati pristali u Sepurinu na o. Prviču.

0530 sati zauzeli položaj na N Rtu Prviča.

0532 sati primijećen motorni čamac, koji ide uz kopno od Sv. Nikole u Vodice. Radi prevelikog odstojanja, vatra nije otvorena.

0630 sati. primijećena gajeta, na jedra i vesla. Gajeta vozi iz Vodica prema Sv. Nikoli.

0540 sati. primijećena istodobno gajeta sa istim kursom.

0720 sati. Započela borba.

7.) Primijetivši da će se prva gajeta približiti našoj obali, malo podalje od našeg položaja, da bi uhvatili povoljan vjetar za jedrenje, potrčao sam sa 2 drUga, sn jednim puško-mitraljezom oko 1 km prema istoku i otvorio vatru na gajetu. Nakon 7 metaka gajeta se je približila našoj obali. Tu sam zaustavio i razoružao ih: 3 njemačka vojnika i ustašu. Ostali su bili civili, koji su prisilno išli s Nijemcima. Od civilnih lica: dvije drugarice i jedan drug dobrovoljno mi se priključio i dovedeni su u Zirje. gdje su i ostali: ostali i djeca su pušteni kući.

U vremenu kada je otvorena vatra na prvu gajetu, približili se i druga gajeta na puščano olstojanje položaju gdje se je nalazio drug Finka sa 8 boraca i 2 puško-mitraljeza.

Pošta se gajeta nakon pozivanja i nakon puščane vatre nije htjela približiti obali, otvorena je vatra ponovno iz puško-mitraljeza. Primijećeno je da je jedan član posade skočio u more a gajeta je izrešelana od melaka odlutala prema Vodicama.

8.) Neprijateljski gubitci u ljudstvu:
a) prva gajeta zarobljena, 3 njemačka vojnika i jedan ustaša.
b) druga gajeta nepoznato.
Gubitci u materijalu: — puške 4 kom., pištolj 1 kom., pošta baterije Tribunj i akumulatora 3 kom.
9.) Vlastitih gubitaka nije bilo ni u ljudstvu ni u materijalu.
10.) Kvara u oružju nije bilo. Utrošeno je iz puškomitraljeza metaka 200, iz strojnice 90 metaka.
11.) Cjelokupna posada pokazala se kao vrio borbena, hladnokrvna i predlažemo je za pohvalu.
12.) Bojažljiv nije se pokazao nitko.
13.) Izmjena drugova nije potrebna.
14.) a) situacija pravilno ocijenjena, b) odluka je pravilno donijeta prema ocijenjenoj situaciji, c) plan akcije izvršen je u potpunosti prema njenoj situaciji i donijetoj odluci, d) oružje je odgovaralo u svemu, f) prije same borbe izdao sam naređenje, koje u toku borbe nije trebalo mijenjati, g) za vrijeme borbe počela je tući po našim položajima baterija iz Vodica. Kad je zarobljena prva gajeta, neprijatelj je obasuo naše položaje sa šarcem iz Srine.

Za vrijeme povlačenja iz Prvića prema Kapriju bili smo cijelo vrijeme pod artiljeriskom vatrom baterije u Vodicama — Sv. Križ.

15.) *Pouke:* Neprijatelju se je dokazalo, da smo na svakom mjestu na straži. S obzirom na organizaciju, pokazalo se je da sama akcija odgovara u pogledu organizacije, naoružanja i brzine izvedbe.

SMRT FAŠIZMU - SLOBODA NARODU!

Politkomesar	Komandant flotile,
Morn, stanice Zirje:	poručnik:
Finka Paško s. r.	Antić Dinko s. r.

Tačnost prepisa ovjerava:

Ađutant štaba III POS
potporučnik:
G. Krivić

STAB III P. O. s.
Broj 670.
21 septembra 1944 g.

Štabu Mornarice N.O.V.J. — Dostavljamo prednji izvještaj sa mišljenjem:

Pohvalna je samoinicijativa i odlučnost štabova flotile i Mornaričke stanice na Zirju, koji su pravilno uočili povoljnu situaciju i momente za izvođenje prepada i kratkotrajnih akcija na putevima neprijateljskog pomorskog prometa (sao- braćaja).

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
(Pjero Raić)
Sl. odsutan

Komandant, major:
(Ivan Vulin)
Ivan Vulin

BR. 29

IZVJEŠTAJ ŠTABA MORNARIČKE STANICE ZIRJE OD
20. SEPTEMBRA 1944. ŠTABU TREĆEG POMORSKOG
OBALSKOG SEKTORA O AKCIJI NA OTOKU ZMAJANU"

ŠTAB
MORN STANICE ZIRJE

Pov. broj 1
20-IX 1944
Položaj

ŠTABU III P.O.S.
(Operativni izvještaj)

1) 20. ov. mjeseca oko 10 sati izvijestio nas je N.O.O. da su se iskrkali Nijemci na otoku Zmajanu. Samoinicijativno je poduzeta akcija da se otok očisti od neprijatelja.

2) Neprijateljske snage: 2 podoficira i 10 vojnika u motornom čamcu opremljeni sa radiostanicom.

3) Prema izjavi zarobljenika imali su zadatak da izvještavaju komandu Šibenika o našem i savezničkom kretanju.

4) Vlastite snage a) P.C. 23 u Muni
b) P.C. 24 u Muni
c) 25 boraca Mornaričke stanice Zirje
sa 4 puškomitraljeza, 4 strojnice i
10 pušaka.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-istorijskog instituta, reg. br. 2—1 I. k. 2066.

5) Neprijatelj se je iskrcao na otoku Zmajanu, koji po svojem dominantnom položaju omogućuje kontrolu nad cijelim radom i saobraćajem kojeg vršimo. Odluka: Pod svaku cijenu očistiti otok od neprijatelja, uništiti ga ili zarobiti.

6) 20-IX 1944. u 10 h primljena vijest o neprijateljskom iskrcanju.

U 11 h izvršena odluka o kombinovanom napadu i to sa snagama flotile III P.O.S. i Mornaričke stanice Zirje.

12 h Na P.C. 23 i 24 ukrcani borci za Morn, stanicu Zirje. Isplovljenje iz Mune.

13 h Vezani u Kapriju. Ponovno ispitivanje položaja i prikupljanje informacija o neprijatelju.

Formiran vod od 12 boraca od vozarske čete.

14.25 h Isplovljenje iz Kaprija prema Zmajanu.

15.30 h Izvršeno iskrcavanje na NW stranu Zmajana.

Primijećena 4 neprijateljska vojnika na koti . . •

15.50 Započeto nastupanje po otoku i borba.

7) 16.45 h Pošto neprijatelj nije pružao ozbiljnijeg otpora, nastupanje je izvršeno ubrzanim tokom (u strelce trkom).

Neprijatelj je bio u NE uvali opkofjen i predao se.

8) Neprijateljski gubitci u ljudstvu:

Poginuo	1
Zarobljenih	11
Gubitci u materijalu	
Šarac	kom. 1
Sanduka sa municijom	„ 3
Motorni čamac	„ 1
Smajser	„ 1
Pušaka	„ 5
Radiotelegrafiska stanica	„ 1
Durbin	„ 1

9) Vlastiti gubitci

Bez gubitaka

10) Utrošena municija

Metaka od puškomitraljeza kom 150

„ „ strojnica „ 120

na oružju nije bilo kvara.

11) Radi odličnog držanja, hrabrosti i hladnokrvnosti kod nastupanja predlažemo vod vozarske čete za pohvalu.

12) Bojažljivosti nije bilo.

13) Izmijeniti ne treba nikoga.

Tako u originalu.

14) Cijela akcija je izvršena prema ranije utvrđenom planu. Mijenjanje plana i izdatih naređenja nije bilo potrebno.

Napomenuti bi bilo da su se pojedini drugovi prigodom nastupanja previše i nepotrebno izlagali neprijateljskoj vatri. Drugovi su bili odmah još u toku akcije opomenuti.

15) Pouke izvučene iz akcije.

a) Nužno je potrebno da odred koji operiše u kolaboraciji sa flotilom, poseduje svaki vod po jedan laki bacač.

b) Za akcije odreda je neminovno potreban jedan izveštani signalista, opremljen sa zastavicama i signalnim pištoljem za vezu između flotile i odreda. Flotila naime nije u stanju da opremi odred sa signalistom pošto svaki brod posjeduje samo po jednog signalistu.

SMRT FAŠIZMU - SLOBODA NARODU!

Polikomesar
P.⁴ Finka

Flotile
Lj. Jakovljević

Kdt. potporučnik
Antić Dinko

Op. oficir
Kapetan:
Bojan Marok

ŠTAB III POS
broj
21. septembra 1944.

Štabu Mornarice NOVJ Dostavljamo prednji izvještaj sa mišljenjem:

Pohvalna je samoinicijativa i odlučnost štabova flotile n'b-a i Mornaričke stanice.

Procjena situacije, donošenje odluke, izrada plana akcije i izvođenje same akcije bilo je pravilno.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Polikomesar
s. o.

(M. P.)

Komandant, major
Ivan P. Vulin

* Paško

⁴ Politički komesar flotile Ljubo Jakovljević

BR. 30

IZVJEŠTAJ ŠTABA ČETVRTOG POMORSKOG OBALSKOG
SEKTORA OD 20. SEPTEMBRA 1944. ŠTABU MORNARICE
NOV JUGOSLAVIJE O ORGANIZACIONOM STANJU I
RADU SEKTORA¹

STAB
IV POM. OBAL. SEKTORA
Pov. Br. 312.
20 septembra 1944

Opšti izvještaj.

ŠTABU MORNARICE.

U vezi naređenja Štaba Mornarice Pov. br. 5280/44, dostavljamo sljedeći izvještaj:

I. Vojničko stanje.

a. Teritorija. Na odsjeku IV P.O.S. slobodni su sljedeći otoci: Vis, Biševo, Svetac, Brač² i Hvar. Na ovom posljednjem u toku su još ofanzivne operacije³ za izbaciti i uništiti neprijatelja, koji se nalazi na nekoliko utvrđenih mjesta kod Sućurja⁴.

Stanje na Šolti je sljedeće: Neprijatelj se nalazi utvrđen na položajima kod Grohota,⁵ dok su Saveznici iskrkali na otoku materijal i vojsku. Također iz Brača prebačeno je na Šoltu jedan bataljon i jedna četa naše vojske.*¹

Na otoku Hvaru, pored već uspostavljene Mornaričke stanice i Lučke kapetanije u samom mjestu Hvaru, uspostavljena su lučka zastupstva u Starigradu i Jelsi. Hvarska flotila premještena je iz Hvara u Jelsu. Osmatračke stanice na Hvaru ostale su nepromijenjene, te se nalaze na kotama [Frt.] Napoleon odnosno Sv. Nikola.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 39—1.6. k. 2065.

² Vidi dok. br. 15, 17 i 24.

³ U akciji na otoku Hvaru učestvovala je jedna četa mornaričke pješadije Četvrtog pomorskog obalskog sektora i Peti bataljon Prve dalmatinske brigade (vidi dok. br. 47 i dok. br. 1—2 7. k. 1102 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

⁴ U Sućurju nalazila se 6. četa 738. puka njemačke 118. lovačke divizije (vidi knjigu: »Der Weg der 118. Jäger Division«).

⁵ Šoltu su branile Druga i Deveta četa 892. puka 264. pješadij-

Na otoku Braču uspostavljena su lučka zastupstva u Bolu i Milni, dok je u Sumartinu u stanju uspostavljanja. Također predviđa se uspostavljanje Osmatračke stanice na Sv. Jurju. U tu svrhu misli se preseliti kompletna Osmatračka stanica **Turnić** sa Visa na Sv. Juraj na Brač. Bračka flotila premještena je iz Jelse u Bol.

Na otoku Visu stanje je nepromijenjeno, sem što je **Bračka** flotila napustila Komižu, te je premještena prvo u **Jelsu** a sada u Bol.

Na otocima Malom i Velikom Drveniku, kao i na kopnu, stanje nepromijenjeno.

Telefonska veza između Visa i Hvara, odnosno Brača, postoji. s manjim nedostacima funkcioniše.

II. Vlastite snage.

Ovaj Sektor raspolaže sa naoružanim brodovima: NB 3, NB11, NB13, NB14 i NB15, od kojih NB3 i NB13 su ispravni **zr.** vožnju, na NB14 je tek dovršen glavni popravak i montiranje oružja te se može sada računati s njime, NB11 izvršio je promjenu motora, te rad oko toga nije još dovršen, NB15 je još u radu te se predviđa da će početkom idućeg mjeseca biti spreman. Pored pomenutih naoružanih brodova, ovaj Sektor raspolaže sa bolničkim brodom BB »Topčider«, koji u glavnom služi za iste svrhe kao naoružani brod. Ovaj se brod sada nalazi na popravku u Visu uslijed sudara sa NB14 u Jelsi.⁷ Motorni brod »Lala« se nalazi na snabdijevanju kod ovog Sektora za potrebe Štaba Mornarice, nalazi se na brodogradilištu u Visu zbog čišćenja podvodnog dijela broda.

Uslijed pomanjkanja spremnih NB. bile su akcije prebacivanja trupa na otocima vrlo otežane te u glavnom su konvoji vozili u pratnji jednog NB ili čak bez pratnje. Zbog velikog broja prebacivanja trupa i zbog malog broja podesnih mobilisanih brodova, ovaj Sektor nije bio u mogućnosti da odoli svim postavljenim mu zadacima. U vezi prednjeg saobraćajni odsjek Štaba Mornarice stavio na raspolaganje ovom Sektoru, a zbog izloženih operacija, svoje brodove koji su inače saobraćali sa Italijom. Prednje se pokazalo vrlo korisnim obzirom na veću brzinu i bolju plovidbu ovih brodova.

U toku ovog mjeseca prebačeno je iz Visa za Korčulu, Hvar. Brač i Pelješac. I Dalmatinska brigada, dio XI Brigade, dio Prekomorske brigade, XII Brigada, I i II Artiljerijski brdski divizion. tenkovske jedinice, cjelokupne komore nabrojenih jedinica te Bolnice i Kirurške ekipe. Pored toga su prebačene zv. pozadinske vlasti, zbjeg, putnike, veće količine hrane i osta-

\ » Vidi dok. br. 17:

log materijala. Prednje detaljno izviješteno po dnevnim raportima.^K

Održane su veze sa III i V P.O.S. sa Drvenikom Malim, odakle je redovito evakuisan zbjeg sa okupirane teritorije. Šoltom, Bračom, Hvarom i zapadnim Biokovom. Preko ove veze prebačeno je iz Bristove (o. Hvar) za Zivogošće Neretvanski partizanski odred. Prilikom održavanja prednje veze Pe73 sa 8 putnika i 2 člana posade zarobljen je po neprijatelju,⁹ dok je treći član posade skočio u more i tako se spasio. Detaljan izvještaj po prednjem dostaviće se po primitku podataka.

3. Organizacija Sektora.

Predviđa se formiranje Bataljona Mornaričke pješadije od postojeće Mornaričke čete pješadije. Ovo nije još izvršeno obzirom da se Mornarička pješadija nalazi u akciji kod Sućurja. te učestvuje u borbi u sastavu I Dalmatinske.¹⁰ Formiranje bataljona od postojeće čete ukazuje se vrlo potrebnim obzirom na zadatke i teritoriju ovog Sektora. Molimo, u vezi prednjeg, Slab Mornarice za popunu brojnog stanja koje sada iznaša samo 112 boraca i rukovodilaca.

Druge promjene u organizaciji ovog Sektora nisu izvršene sem onih spomenutih u tč. I ovog izvještaja.

Saobraćajni ostsjek raspolaže sljedećim brodovima: stanje na dan 15. IX. o.g. ispravnih 60 sa 1912 tona. Neispravnih u domovini 33 sa 1310 tona, u Italiji 54 sa 2150 tona.

Tehnička sekcija raspolaže sa: Mehan. radionicom Roki, Meh. rad. Kut, Centr. meh. rad., Elektroteh. radion., Brodogradilištem i Tehničkim slagalištem u Visu, — Brodogradilištem u Komiži i mehaničkom radionicom Novak u Hvaru. Ukupno brojno stanje 333 druga i 30 drugarica.

Otsjek za vezu nije imao promjena u toku mjeseca, te predviđa kako je gore izviješteno uspostavu Osmatračke stanice na Sv. Jurju na Braču

4. Opšta ocjena.

Opšta ocjena podređenih jedinica je zadovoljavajuća, ali ipak treba kod toga istaći jedan minus time što je došlo do sukoba na moru između BB Topčidera« i NB14," i sukoba na moru između M j Gundulića« i M j »Tomislava«, a koji sudari su se ipak odrazili kod izvršavanja postavljenih nam zadataka. Uzimajući u obzir veliki broj putovanja koje su jedinice ovog Sektora izvršile tokom ovog zadnjeg perioda, te uzimajući u obzir cjelokupan rad svih drugova Sektora povodom posljednjih

» Vidi dok. br. 9. 15. 16. 17. 23. 24. 26 i 43.

• Vidi dok. br 26.

Vidi dok. br 47

operacija, možemo zaključiti da opšta ocjena oodredenih jedinica je u istini zadovoljavajuća.¹⁻¹

5. Ishrana kod svih jedinica ovog Sektora je kvantitativno zadovoljavajuća, ali ne kvalitativno, obzirom je jednolična i bazira se skoro isključivo na konzervirane artikle, u vezi zabrane izmjene konzervi sa svježom hranom. U Štabu Sektora ova negativna strana je pojačana nesnalaženjem ekonomata.

6. Vojničkoj izobrazbi, disciplini i borbenom moralu posvećuje se kako na plovnim jedinicama, tako i radionicama i ostalim jedinicama na kopnu, potrebna pažnja i stanje je zadovoljavajuće.

S. F. — S. N.		
POLITKOMESAR.	ZA NAČELNIKA	KOMANDANT
(Marjan Zuvčić)	poručnik,	major,
M. Zuvčić	(Petar Vidan)	(Niko Srzić)
	P. Vidan	N. Srzić
(M. P.)		

¹² U izvještaju Štaba Dvadeset šeste divizije Vrhovnom štabu NOV i POJ od 14. septembra 1944. povodom akcije na otoke Brač, Hvar i Korčulu, o sadejstvu mornaričkih jedinica piše sljedeće: Sv. i prevoženja i zaštitu naših jedinica vrše brodovi naše Mornarice. Štab IV P. O. Sektora, naročito komandant Srzić, savršeno brzo i organizovano udovoljavaju svim zahtjevima. Mornari daju sve od sebe i dano-noćno rade, da jedinicama sve na vrijeme stiže.

(Vidi dok. br. 7—2/5, k. 1100 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.)

BR. 31

IZVJEŠTAJ ŠTABA ČETVRTOG POMORSKOG OBALSKOG
SEKTORA OD 20. SEPTEMBRA 1944. ŠTABU MORNARICE
NOV JUGOSLAVIJE O RASPODJELI PATROLNIH ČAMA-
CA I NAORUŽANIH BRODOVA¹

STAB
TV POM. OBAL. SEKTORA.
Pov. Br. 3/3
20 septembra 1944.

Raspodjela Pč i NB.

ŠTABU MORNARICE.

U vezi ovd. Pov. br. 154 od 15 aprila o. g. dostavlja se
mjesečni iskaz o raspodjeli Pe i N^TB.

PČ41 naoružani leut (NB3) Viška flotila
PČ42 (NB4) „
Pč43 „ „ (»Napred«) Hvarska flotila
Pč44 „ mot. čamac (Durzov«) Hvarska flotila
PČ45 „ leut (»Batoš«) „ „
Pč46 „ „ (»Sv. Juraj«) „ „
PČ47 „ „ (sSv. Nikola«) „ „ potopljen
29. VIII. 44 kod Rta Kabal od neprijateljske baterije na
Vidovoj Gori na Braču.-
Pč48 naoružani leut (»Sv. Nikola«) V P.O.S.
Pč49 „ „ (»Brač 2«) Bračka flotila
Pč50 „ „ (»Brač 3«)
PČ51 „ „ (*Brač 4) V P.O.S.
PČ52 „ „ (»Brač 5«) Bračka flotila
Pč53 naoruž. mot. brodić (Zora«) Viška flotila
Pč54 mot. putn. brodić (»Turist“) predan Lučkoj kapetaniji Vis
PČ55 naoružani leut (Partizan 2«) Bračka flotila
Pč56 „ „ (»Partizan 3«) Viška
Pč57 naor. mot brodić (Mč 1) Viška flotila
Pč58 mot. putn. brodić (Sagena«) predan Lučkoj kapetaniji
Komiža
Pč59 naor. putn. mot. brodić (Lapad«) Viška flotila potopljen
od Saveznika 9. III. 44.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Voj.no-
istorijskog instituta, reg. br. 37--1 6. k. 2065.

¹ Vidi Zbornik, tom VIII, knj. 2. dok. br. 182.

pč60 naoružani leut (»Vjekoslava«) V P.O.S. potopljen od nep. aviona u decembru 1943 g. na Mljetu.

PČ61 naoružani leut (»Udar«) izvađen iz mora kod Paklenih otoka 14. VII. o.g. Brod nemogiiće popraviti, stoga uništen a motor stavljen na barkasu br. 4."

PČ62 naoružani leut (»Ivo<:«) V P.O.S.

PČ63 naor. mot. brodič (»Doneč«) V P.O.S.

PČ64 naoružani leut (-Neutralni«) V P.O.S.

Pč65 » » (> Sv. Nikola.' 3 tone) Viška flotila

Pč66 „ „ (»Proleter«) V Sektor, zarobljen po neprijatelju na Pelješcu 2. II. 1944.

PČ67 naoružani leut (»Kerč«) V P.O.S. potopljen od aviona u Hvaru 27. XII. 43.

rčM naor. mot. čamac (»Badija«) III P.O.S.

Pč69 naor. mot. leut (»Val«) dodijeljen Englezima za vatrogasne aparate

Pč70 naor. mot. leut (Mandalina) potopljen od aviona u Ko-miži 22. III. 44.

Fč71 naor. mot. leut (»Sv. Križ«) II P.O.S.

PČ72 naor. mot. leut (»Cimbalo«) V P.O.S.

Pč73 naor. mot. kajić (»Pionir«) dodijeljen za vezu Virak — Biokovo, zarobljen po neprijatelju 19. IX. 44.⁴

PČ74 naor. mot. čamac (»Vesna«) II P.O.S.

Pč75 naor. brzi njem. mot. čamac (K.J. 10) V P-O-S."

Pč76 naor. mot. čamac (M.C. 22) II P.O.S.

Pč77 naor. mot. leut (»Margarita«) V P.O.S.

Pč78 brzi mot. čamac (»Mary«) Viška flotila, za naročite svrhe

Pč79 naor. mot. leut prebjegao od ustaša 22. VIII. o. g. Viška flotila

Pč80 naor. mot. leut (K 13) Bračkoj flotili

Pč81 » » » Hvarskoj flotili

Barkase br. 1. 2, 3 i 4 Viška flotila

Barkase br. 5 i 6 na popravku u Italiji.

Prema prednjem Pč i barkase podijeljeni su kako slijedr

Viška *flotila*: Pč 41, 42, 53, 56, 57, 65, 78, 79 i barkase 1, 2, 3 i 4.

Hvarska *flotila*: Pč 43, 44, 45, 46 i 81.

Bračka *flotila*: 49, 50, 52, 55 i 80.

⁴ Vidi Zbornik, tom VIII, knj. 2, dok. br. 96.

¹ Čamac je zarobljen 14 15. septembra. Vidi dok. br. 26.

⁵ PC 75 (bivši nemački K. J. 10) potopili su saveznički avioni 12 septembra 1944. Pod istim brojem bio je 25. septembra 1944. uvršćen u flotilu V POS-a motorni čamac »Annie« (vidi dok. br. 17 i 52).

- NB 1 (zarobljena koča 1) potopljen od avion, napada u Tajeru 17. III. 44.
- NB 2 (zarobljena koča 2) potopljen u borbi sa tri nepoznate jedinice u Lastovskom Kanalu 17. III. 44⁶
- NB 3 (Tunolovac »Jadran«)
- NB 4 (Loger »Topčider«) od bombardovanja u Lavsi potresen te je popravljen i preuđen u bolnički brod.
- NB 5 (putn. mot. brod »Ivan«) potopljen od nepr. aviona u Hvaru 27. XII. 43⁷
- NB 6 (tunolovac »Napredak«) potopljen od nepr. aviona u Tajeru 17. III. 44
- NB 7 (putn. mot. brod »Enare«) uništen 23. IV. 44. na Mljetu uslijed sudara sa NB 8, dobio prodor vode zatim nasukan, zapaljen i napušten.⁸
- NB 8 (tunolovac »Kornat«) zapaljen od neprijatelja na Rtu Zlatni na Braču 26. VI. 44. nakon što je bio napušten uslijed nasukanja.
- NB 9 (Straž. mot. čamac tal. mornarice —• »Biokovac«) potopljen od savezničkih jedinica 20. II. 44 u Hvarskom Kanalu.
- NB 10 (Tunolovac putn. »Sloga«) zarobljen od neprijatelja 8. II. 44 kod Žuljane na Pelješcu.
- NB 11 (Zarobljeni njemački brod »Stella Bianca« sada »Crvena zvijezda«). Zarobljen sa naše strane 3. V. 44.[®]
- NB 12 (Italijanska koča koju smo dobili od Saveznika) naoružan i dodijeljen V P.O.S.
- NB 13 (Tunolovac »Jadran«, sada »Partizan«) dodijeljen II P.O.S.
- NB 14 (koča ustaška vađena iz mora u Vrboskoj) novonaoružana, »Pionir«.
- NB 15 (njemački K.J. 8 vađen iz mora u Vrboskoj).u popravku.
- NB »Lala IV« — naoružani mot. brodić.
- B.B. »Marin II« (Bolnički brod) potopljen od nep. jedinica kod Visa 12. V. 44¹⁰

⁶ Opširnije vidi Zbornik, tom VIII, knj. 2, dok. br. 43.

⁷ Neprijatelj je sa pet bombardera i šest lovaca bombardovao uvalu Malu Grčku i tom prilikom uništio NB 5 (vidi dok. reg. br. 24—1/2, k. 2033 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

⁸ Vidi opširnije o tome Zbornik, tom VIII, knj. 2, dok. br. 8.

⁹ Brod je zarobljen 27. aprila 1944. Vidi Zbornik, tom VIII, knj. 2, dok. br. 85.

¹⁰ O stradanju broda vidi opširnije Zbornik, tom VIII, knj. 1, dok. br. 95 i 97.

Prema prednjem na službi kod ovog Sektora su:
NB3, NB11, NB14, NB15, BB »Topčider« (NB 4) i NB
»Lala IV«.

S. F. — S. N.

POLITKOMESAK:	OPERATIVNI OFICIR:	KOMANDANT:
(Marjan Zuvić)	poručnik,	major,
M. Žuvić .	(Petar Vidan)	(Niko Srzić)
	P, Vidan	N. Srzić

(M. P.)

21 sep. 1944
ŠTAB MORNARICE N. O. V. J.
Op. Broj 6044

BK. 32

IZVOD IZ OPERACIJSKOG DNEVNIKA ŠTABA DRUGOG
POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA UPUĆEN 23. SEP-
TEMBRA 1944. ŠTABU MORNARICE NOV JUGOSLAVIJE
O DEJSTVIMA OD 1. DO 15. SEPTEMBRA 1944. GODINE¹

ŠTAB
II. POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA
Pov. Op. Br. 266/44
23 septembra 1944 god.
Položaj.

Dostavlja izvod iz operativnog
dnevnika za period od 1—15 IX 1944.

ŠTABU MORNARICE NOVJ

U vezi tam. naređenja Pov. Op. broj 5780 od 12 augusta
o. g. dostavljamo izvod iz operativnog dnevnika ovog štaba za
period 1—15 septembra 1944 godine.

I septembra.

II P.O.S. imade svoju bazu u selu Luka na Dugom Otoku
Odlučeno premestiti bazu na NW deo Dugog otoka u sela Bo-

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-
istorijskog instituta, reg. br. 44—1/1, k. 2066.

žava, Soline i Veli Rat, u svrhu da se jedinice ovog štaba primaknu bliže svome operativnom području. U prednju svrhu upućena I Četa mornaričke pešadije peške u Božavu kao pret-hodnica.

Održane veze sa Ravom, Molatom, Istom, Silbom, Olibom i Lavsom. U vožnji bila 3 broda. Prebačeno 40 putnika i 1000 kg. tereta.

2 septembra.

Nastavlja se prebacivanje jedinica II P.O.S. peške i brodovima i to Dopunske čete u Soline, a ambulante u Veli Rat.

Održane veze sa Ravom, Solinama, Velim Ratom, Visom i Olibom. U vožnji bila 3 broda. Prebačeno 60 putnika i 1400 kg. tereta.

3 septembra.

Nastavlja se prebacivanje jedinica II P.O.S. brodovima i to Dopunske čete u Soline i štaba u Veli Rat. Ujedno prebačeno i savezničko odeljenje.

Održane veze sa Ravom, Solinama i Velim Ratom. U vožnji bila 4 broda. Prebačeno 72 putnika i 220 kg. tereta.

4 septembra.

Jedinice uređuju nove položaje i ubikacije, dovršava se •organizovanje službe u trokutu Soline, Veli Rat, Božava.

Održane veze sa okolnim položajima i Olibom. U vožnji ~bila 2 broda. Prebačeno 18 putnika i 900 kg. tereta.

5 septembra.

Organizacija i uređenje novih baza u Božavi, Solinama i Velom Ratu završeni. Započeo normalni rad u sektoru.

Održane veze sa Solinama, Sušicom i Ižom Velikim. U vožnji bila 2 broda. Prebačeno 39 putnika i 500 kg. tereta.

6 septembra.

Održane veze sa Božavom, Lukom i Olibom. U vožnji bila 3 broda. Prebačeno 25 putnika i 1200 kg. tereta.

7 septembra.

Održane veze sa Solinama, Bonasterom, Molatom i Olibom. U vožnji bila 2 broda. Prebačeno 4 putnika i 8000 kg. tereta.

8 septembra.

Održane veze sa Bonasterom, Olibom, Sestricama kod Telašćice i Telašćicom. U vožnji bila 2 broda. Prebačeno 8600 kg. tereta i 1 putnik.

9 septembra.

U svrhu izvršenja prepada na otok Pag u toku dana izvršena je koncentracija na Olibu 1 čete i 1 voda II čete mornaričke pešadije, 4 naoružana broda, 1 motornog broda i 5 gaeta za prevoz trupa.²

10 septembra

U toku dana koncentrisane snage vežbale za pretstojeću akciju na otok Pag. Ujedno održane veze sa Silbom i Molatom. U vožnji bio 1 brod. Prebačena 23 putnika.

U 2100 sati 110 boraca I i II Čete, ukrvanih na »Sv. Antu« i 5 gaeta, praćenih i tegljenih od naoružanih brodova P.Č.2, P.C.6, P.C.21 i P.Č.24 (2 posljednja iz III P.O.S.) isplovili na akciju za Novalju.

U 2330 sati stigli na Škardu, odakle gaete prosledile na vesla, a ostali brodovi se usidrili.

11 septembra.

U 0440 po uspešno izvršenom iskrcavanju i zauzimanju položaja oko sela Novalja, u saradnji sa naoružanim brodovima, koji su u to vreme doplovili pred luku Novalja, jedinice mornaričke pešadije izvršile su napad na selo Novalju, u kome se je nalazio ustaški garnizon jačine oko 30 ljudi.

U 0510 borba završena, brodovi uplovili u Novalju.

U 0900 jedinice mornaričke pešadije krenule peške put Paga, a u 1100 brodovi isplovili iz Novalje put Rta Široki.

Od 1600 do 1730 jedinice mornaričke pešadije sa kota južno od mesta Pag, tukle neprijateljske položaje u Pagu bacačima i mitraljezima. Neprijateljski garnizon sastavljen od oko 60 ustaša odgovarao je vatrom bacača, mitraljeza i topova.

U 1730 naše jedinice prekinule borbu i povukle se na Rt Široki, gde se ukrcale na brodove i povratile na Olib u 2110 sati.

Rezultat borbi bio je: 1 ustaški oficir i 9 vojnika ubijeno, a 15 zarobljeno. Ujedno zarobljen 1 motorni čamac, te izvesna količina oružja, municije i ostalog ratnog materijala. Vlastitih gubitaka nije bilo, dok je 1 drug ranjen. Detaljni operativni izveštaj dostavljen tom štabu pod ovd. Pov. Op. brojem 238 od 15 IX o. g.³

^{2, 3} Vidi dok. br. 20.

12 septembra.

U toku ranog jutra operativne jedinice napustile Olib i
povratile se u svoje baze na Dugom Otoku.
P.C.21 i P.Č.24 povratili se u III POS.⁴

13 septembra.

Održana veza sa Olibom i Lukom. U vožnji bila 2 broda.
Prebačeno 5 putnika i 2300 kg. tereta.

14 septembra.

Održana veza sa Silbom, Olibom, Novaljom i Mezulinom
(Cres). U vožnji bila 3 broda. Prebačeno 20 putnika i 1000 kg.
tereta.

15 septembra.

Održana veza sa Silbom, Olibom, Novaljom i Krkom. U
vožnji bila 3 broda. Prebačeno 15 putnika i 600 kg. tereta.

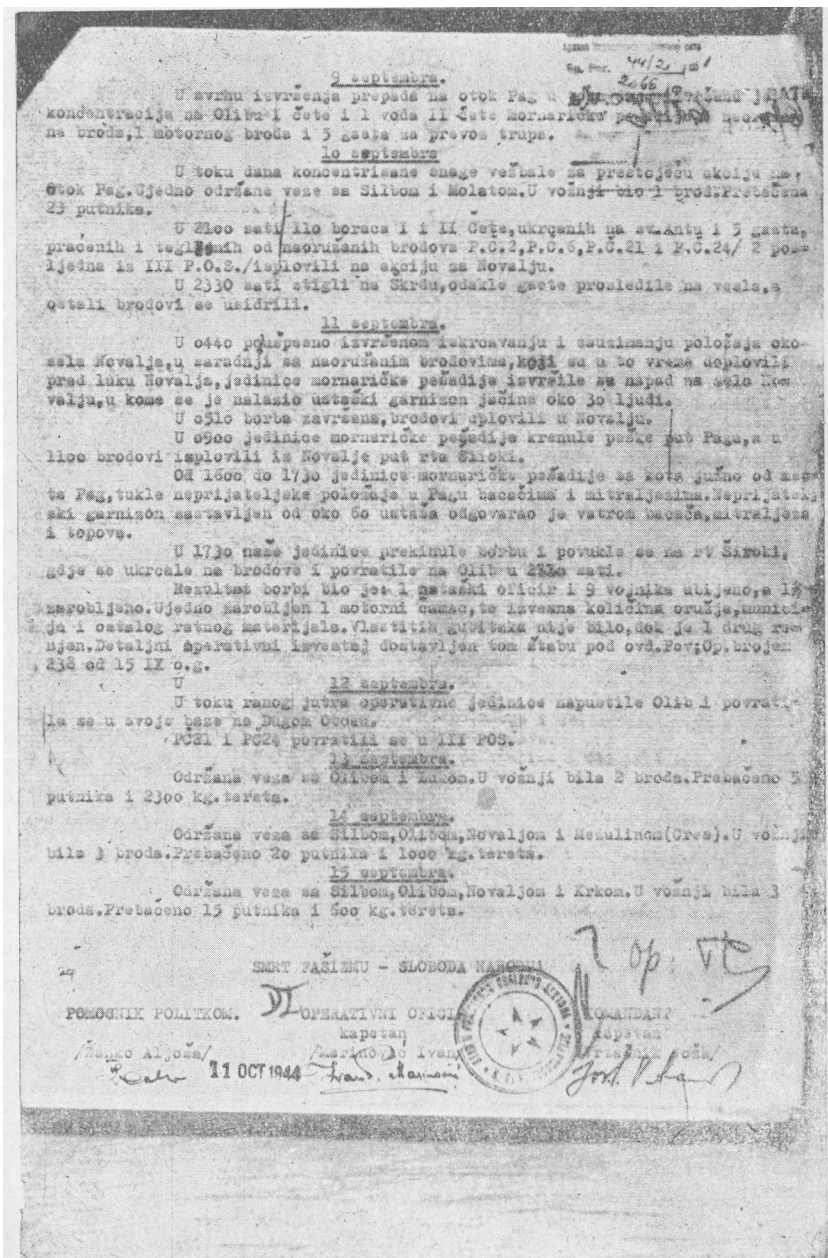
SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

POMOĆNIK POLITKOM.
(Zanko Aljoša)
Žanko

KOMANDANTⁱ
kapetan
(Vrtačnik Joža)
Josip Vrtačnik

OPERATIVNI OFICIR
kapetan
(Marinović Ivan)
Ivan S. Marinović

(M. P.)

Fotokopija druge stranice dokumenta br. 32

BR. 33

**DNEVNI RAPORT ŠTABA ČETVRTOG POMORSKOG OBAL-
SKOG SEKTORA ZA 23. SEPTEMBAR 1944. GODINE ŠTABU
MORNARICE¹**

ŠTAB IV. POM. OBAL. SEKTORA /
Pov. službeno
23. septembra 1944.

ŠTABU MORNARICE.

Dnevni raport.

1. Dostaviće se zasebnim izvještajem.
2. Patrolisanje vršeno redovito po čamcima flotile.

Za Brač upućeni su slijedeći brodovi: m/j »Tomislav«, za Bol sa 30 tona hrane i 10 putnika, za Bobovišće iz Komize 2 MS sa 50 mazgi XII brigade iz Visa, 2 MS radi prevoza tenkova i kamiona, ovi MS i m/j »Darko«, koji se nalazi u Bobovišću, stavljeni su na raspolaganje XII Brigadi za prebacivanje trupa i ratnog materijala iz Bobovišća za luku Stomorska na Šolti.² Po ovome prebacivanju nijesmo dobili nikakvo obavještenje. Danas se predviđa prebacivanje tenkova i kamiona za Vis. 2 MS koja su isplovila iz Visa za Bobovišće odnijela su sa sobom 2 topa koja se imaju postaviti na rtu Brača i 20 mazgi jednog bataljona XII Brigade. Ovim transportima i postavljanju baterija na Braču rukovodi drug kapetan Orebić Davor.

Za Drvenik Mali upućen NB 3 i barkasa br. 1 sa 20 tona hrane i 11 drugova. NB 3 na povratku uplovio u Hvar radi krčanja vode a barkasa br. 1 uplovila u Vis dovela 40 putnika.

Za Hvar upućeni slijedeći brodovi: m/j »Zmaj« upućen za Kozju uvalu odveo 2 tone hrane i 12 putnika kirurške ekipe

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 41—1/6, k. 2065,

² O borbama na Šolti, u izvještaju Dvadeset šeste divizije Osmom korpusu od 17. novembra 1944, piše: »Šoltu je, radi Splita, neprijatelj namjeravao držati pod svaku cijenu.

22. IX. iskrcala se XII. Brigada na Šoltu. Neprijateljska posada tražila je pojačanje, i pošto ga nije dobila, donijeli su odluku da evakuiraju Šoltu. Sa XII. Brigadom bile su tri baterije savezničkih topova i pješadijska zaštita, dok su naoružani brodovi bili u zasjedi. Od tri broda, koji su krcali Nijemce, dva su potopljena uz samu obalu Šolte i sve ljudstvo se je podavilo, a dio zarobljen, kao i sav materijal i municija, koju nisu uspjeli dići u vazduh«. (Vidi dok. br. 30 i dok. br. 8—3/1, k. 519, u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.

XXVI Divizije. Ovaj brod stavljen je na raspolaganje rečenoj ekipi te ima ukrcati u Kozjoj uvali dio iste ekipe i proslijediti za Trstenik na Pelješcu.³ M/j »Sv. Ante« upućen za mjesto Hvar sa 29 putnika, m/j »Lovćen« sa 30 putnika i 15 tona materijala povratio se i doveo 30 putnika.

PČ53 upućen za Kozju uvalu na o. Hvaru sa 1 tonom hrane i municije, vratio se prazan.

Iz Brača doputovala m/j »Danica« dovedši iz Bola 22 druga, 2 ranjenika i 11 Nijemaca.

M/j »Sv. Nikola«, koji ie određen za redovitu prugu Bol — Starigrad — Hvar i obratno, odveo je 97 putnika, 10 bačava nafte i 1 tonu hrane.

Za Korčulu upućeni m/j »Srećko«, »Principe di Piemonte« odveli 43 tone razne robe i 40 putnika. Iz Korčule doputovali m/j »Gran Duca«, »Marna« i »Principe di Piemonte«, 78 domobrana,⁴ 6 ranjenika i 11 putnika, 10 drugova.

Iz III P.O.S. uplovio m/j »Gundulić« sa 21 ranjenikom i 13 putnika.

23. IX. Za III P.O.S. upućeni su slijedeći brodovi: »Slavni Josip«, »Sv. Nikola« i »Andrea Doria« 15 tona, ukupno 90 t. materijala.

3. Bez sadržaja.

4. Inostranstvo.

Iz Visa isplovio s/s »Sitnica« za Bari sa 40 savezničkih vojnika, 30 tona spreme.

U Vis uplovili m/j »Feliče« i s/s »Sitnica« iz Italije sa 125 putnika, 130 tona materijala, 35 mazgi.

Iz Komiže za Italiju upućeno 5 m/j i s/s »Morava«, 65 Engleza, 8 drugova, 30 tona engleske robe. Iz Italije uplovili u Komižu 1 m/j sa 100 tona benzina, s/s »Morava« sa 105 Engleza i 20 tona hrane.

Prijavljeno na popravak — osposobljeno 3 broda.

5. Bez sadržaja.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar,	Operativni oficir:	Komandant, major
(M. Žuvić)	poručnik	(N. Srzić)
M. Žuvić	(P. Vidan)	N. Srzić -
	P. Vidan	

³ U to vrijeme vođene su borbe na poluotoku Pelješcu. Vidi dok. br. 23 i 43.

⁴ Vjerovatno se odnosi na jedinice 2. bataljona 370. puka nje-mačke 369. legionarske divizije, koji se nalazio na Pelješcu u rejonu Janjine, Drače i Trstenika (vidi dok. br. 28—40/11, k. 1101 i 1—52/4, k. 1103/1 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

BR. 34

IZVJEŠTAJ DELEGATA ŠTABA MORNARICE NOV JUGO-SLAVIJE PRI GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE OD 24. SEPTEMBRA 1944. ŠTABU MORNARICE O PUTOVANJU GRUPE »JANEZ«¹

DELEGAT MORNARICE
PRI GS NOV I PO SLOVENIJE
24. septembra 1944.
Na položaju.^A

Izvještaj o putovanju.

ŠTABU MORNARICE NOVJ — VIS.

Grupa »Janez« krenula je na put iz Velog Rata na Dugom Otoku 9. septembra 1944 uveče sa američkim motornim čamcem za spasavanje avijatičara.² Brod je dan ranije stigao sa Visa. Sa grupom krenuo je na putovanje i engleski kapetan Pitt sa radiotelegrafistom i radiostanicom (po prethodnom odobrenju Vrhovnog štaba NOV i POJ).³

Grupa je putovala preko Krka, prebacila se na kopno kod poluostrva Kačjak, prošla kroz Tribalj i preko istočnog dijela Ličkog Polja i Vrata do Lokve. Odavde je 13. IX. major Tomšić produžio za Glavni štab NOV i PO Slovenije, dok je grupa sa radiostanicom i prtljagom prosljedila preko Mrzle Vodice i Potkilavca na Grobničkom Polju, Gumanca, za D'Anuncijevo sklonište,⁴ jugozapadno od Snežnika, gdje je stigla 18. IX. Prema situaciji na terenu odlučeno je da se tu sačeka dolazak majora Tomšića. O toj odluci izvješten je major Tomšić i Glavni štab NOV i PO Slovenije depešom. Čitavo putovanje proteklo je bez ikakvih neprilika.

Prilikom razgovora vođenih između majora Tomšića i Glavnog štaba NOV i PO Slovenije promijenjena je prvobitna direktiva Štaba Mornarice da kompletna grupa produži na teren, jer se ukazala potreba da uz Glavni štab NOV i PO Slovenije ostane jedan drug koji je upoznat sa potrebama

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 28—1/1, k. 2066.

² Vidi napomenu 5 uz dok. br. 6.

³ Vrhovni štab NOV i POJ nije odobrio putovanje savezničke grupe. Po naređenju Štaba Mornarice grupa je prekinula putovanje i vratila se na Vis (vidi dok. reg. br. 26/1, k. 2073 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

⁴ Planinska kuća

*

Mornarice.⁵ U vezi s tim pozvat je depešom major Saje iz grupe, da se vrati u Glavni štab, dok su majori Tomšič i Kavšek^{†1} produžili 20. IX. za grupom koja je upućena za IX korpus.

Glavni štab NOV i PO Slovenije stavio je u samom početku na raspolaganje I P.O.S. pet vrlo dobrih rukovodilaca, radi organizovanja službe u sektoru, te će i ubuduće nastojati da što bolje potpomaže razvoj Mornarice.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

7. okt. 1944

ŠTABU MORNARICE N.O.V.J.
A Broj 6126.
Dan
U

Delegat Mornarice
pri Glavnom štabu NOV i POS
major:
B. Šaje

(M. P.)

⁵ Vidi dok. br. 35.

⁶ Slavko

DELEGAT MORNARICE
pri CS in PO Slovenije
24. septembra 1944.
Na položaju.

Izveštaj o putovanju.

ŠTABU MORNARICE NOVJ - VIS.

Grupa "Janez" krenula je na put iz Veleg rata na Dugem otoku 9. septembra 1944 u večje sa američkim motornim spasilcem postradelih avijatičara. Bred je dan ranije prispeo sa Visa. Sa grupom krenuo je na putovanje i engleski kapetan Pitt sa radiotelegrafistom i radiostaničom. (po predhodnem odobrenju Vrhovnog štaba NOV i POJ).

Grupa putovala je preko Krke, prebacila se na kopno kod polustrva Kočjak, prošla kroz Tribalj i preko istočnog dela lišnog polja i Vrate do Lokve. Odavde je 13. IX. major Tomšič produžio za Glavni štab NOV i PO Slovenije, dok je grupa sa radiostaničom i prtljagom prosledila preko Vrzle Vedice i Potkrievca na Grobničkom polju. Gumanca za D'Annunzijevo sklonište, jugozapadno od Snežnika, gde je stigla 18. IX. Prema situaciji na terenu odlučeno je, da se tu sačeka dolazak majora Tomšiča. O toj odluci izvešten je major Tomšič i Glavni štab NOV i PO Slovenije sa depešom. Celo putovanje poteklo je bez ikakvih nepravilnosti.

Prilikom razgovora vođenih između majora Tomšiča i Glavnog štaba NOV i PO Slovenije promenjena je prvobitna direktiva štaba mornarice da kompletna grupa produži na teren jer se je ukazala potreba da uz Glavni štab NOV i PO Slovenije ostaje jedan drug koji je upoznat sa potrebama mornarice. U vezi s tim pozvati je depešom major Seje iz grupe, da se vrati u Glavni štab, dok su majorji Tomšič i Kavsek produžili 20. IX. za grupom koje je upućena za II. korpus.

Glavni štab NOV i PO Slovenije stavio je u samom početku na raspoređenje i P.O.S. pet vrlo dobrih rukovodilaca, radi organizacije službe u sektoru te će i u buduće nastojati da što bolje potpomogne razvoj mornarice.

2. 10. 1944

SVETI PAVELJ - SVETODOL KATOLU !

ŠTAB MORNARICE NOVJ - VIS.

Delegat Mornarice

pri Glavnom štabu NOV i POS,

major:

Delegat Mornarice
pri Glavnom štabu NOV i POS,
major:

B. Seja

BR. 35

**PISMO GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD 24.
SEPTEMBRA 1944. ŠTABU MORNARICE NOV JUGOSLA-
VIJE O ZADACIMA DELEGATA ŠTABA MORNARICE PRI
GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE¹**

GLAVNI ŠTAB NOV I PO
SLOVENIJE

Br. 420

24. septembra 1944.

Na položaju.

Bolja koordinacija
između GSS i ŠM.

ŠTABU MORNARICE NOVJ — VIS.

Prilikom razgovora vođenih sa majorom Tomšičem uvi-
djela se potreba da kod Glavnog štaba NOV i PO Slovenije
bude određen jedan delegat Štaba Mornarice koji je upoznat
sa ustrojstvom, radom i potrebama Mornarice te bi iz Glavnog
štaba NOV i PO Slovenije potpomogao rad I Pomorskog obal-
skog sektora² i koordinirao rad u Glavnom štabu sa radom
Mornarice uopšte, a naročito na Slovenskom Primorju.

Sporazumom između Glavnog štaba NOV i PO Slovenije
i majora Tomšiča određen je za tu službu major Saje Baldo-
mir. Njegov zadatak bio bi prema trenutnim prilikama i po-
trebama sljedeći:

1.) Da radi na prikupljanju podataka o stručnom morna-
ričkom osoblju u jedinicama NOV i PO Slovenije i u civilnim
ustanovama u Sloveniji, kao i na njihovoj mobilizaciji za
Mornaricu.

2.) Da prikupi sve podatke informativne prirode o Slo-
venačkom Primorju, koji se nalaze kod ovdašnjeg obavještaj-
nog odjeljenja, i da ih redovno dostavlja Štabu Mornarice
i I Pomorskom obalskom sektoru.

3.) Da razrađuje sva naređenja i direktive Štaba Mor-
narice organizacijske prirode, kao i pripreme za posijedanje
obale koje su povezane sa radom Glavnog štaba NOV i PO
Slovenije, a prema prilikama koje vladaju na teritoriji Glav-
nog štaba NOV i PO Slovenije.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, na slovenačkom jeziku,
nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 10—1/6, k. 2065.

² Mornarička grupa pri IX korpusu NOVJ (vidi dok. br. 6).

Ova organizacija i podjela rada nalazimo da je potrebna, jer je udaljenost između Glavnog štaba Slovenije i I Pomorskog obalskog sektora dosta velika³ (oko 180 km) i veze mogu biti prilično neredovite, te se na taj način može uštediti u vremenu. Pored toga, postoji srazmjerno dosta redovita veza avionom između Glavnog štaba NOV i PO Slovenije i Barija, te postoji mogućnost da Stab Mornarice ubuduće dostavlja sva traženja organizacijske prirode koja su povezana sa vojnim i pozadinskim vlastima i Glavnom štabu NOV i PO Slovenije kako bi se u tom pogledu postigla potrebna brzina i koordinacija. Isto tako, može se avionskim putem upućivati preko Glavnog štaba NOV i PO Slovenije sva pošta za I P.O.S., koja će se odavde uputiti kurirom u Stab I P.O.S.

Radi bolje veze između Glavnog štaba NOV i PO Slovenije i Štaba Mornarice predlažemo da se povežemo i radio-grafski. U prilogu dostavljamo šifre i molimo da nam preko radiostanice Vrhovnog štaba javite koje vrijeme bi bilo najzgodnije za vezu s nama. Nalazimo da bi jedna veza dnevno bila dovoljna.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Načelnik Štaba
generalmajor
Ambrožić⁴

Delegat Mornarice
pri GŠ NOV i PO Slovenije
major:
B. Saje

(M. P.)

³ Mornarička grupa bila je do 15. oktobra uz Štab Devetog korpusa NOVJ u Lokvama (Primorska), a zatim je prešla u Vrata (selo blizu Gornjeg Čepovana) (vidi dok. br. 1/7, 2/7, k. 2023 u Arhivu Vojno-istorijskog instituta).

BR. 36

**DNEVNI RAPORT ŠTABA ČETVRTOG POMORSKOG OBAL-
SKOG SEKTORA ZA 24. SEPTEMBAR 1944. GODINE ŠTABU
MORNARICE¹**

ŠTAB IV. POM. OBAL. SEKTORA
Pov. službeno
24. septembra 1944.

Dnevni raport.

ŠTABU MORNARICE

1. Bez sadržaja.

2. Patrolisanje vršeno redovito po čamcima flotila. Viška flotila po naređenju Komandanta Mornarice više neće patrolisati u naređenim sektorima oko Visa, već će se njeni brodovi dodijeliti dijelom Bračkoj a dijelom Hvarskoj flotili.

Za Brač upućeni su slijedeći brodovi: Za Bol m/j »Danica«—1st sa 32 druga, 50 tona robe i 50 mazgi, te MS 2 sa 18 konja, Pč. 53 »Zora« sa operativnim oficirom ovoga Štaba, koji je određen za vezu između naših brodova i naše vojske na Braču. NB 3 upućen je u Bol te tokom noći konvoisao m/j »Danica« — 1st, koja je prebacila iz Bola na Vis i dalje za Biševo 253 njemačka zarobljenika.² U Bobovišće upućena je m/j »Marija I«—Kriilo sa 4 druga i 1 tonom robe za 1. Dalm. brigadu, te MS 10 sa 6 drugova, 17 mazgi i 10 tona robe za istu Brigadu. Svi brodovi i 7 MS stavljeni na raspoloženje I Dal. brigadi.

Za Hvar saobraća redovita pruga (m/j »Zvonimir«—Podgora) koja je na Hvar prebacila 43 putnika i 8 tona robe. U Kozju uvalu je barkasa br. 1 prebacila hiruršku grupu i materijal. M/j »Augustin«—Lumbarda nakrcao je vino u Starigradu za potrebe vojske.

Za Korčulu upućeni slijedeći brodovi: Za Velu Luku »Pčela« — Pučišće sa 16 drugova, 6 konja i 20 tona materijala za Štab Artiljerije. »Lovćen«—Stomorska je u Lastovu iskrcao 35 putnika, te zatim prosljedio za grad Korčulu gdje je iskrcao 20 tona robe za XI Brigadu. U Korčulu upućen je i »Principe di Piemonte« za prenos 10 tona municije i hrane za XI Brigadu i 6 drugova.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-istorijskog instituta., reg. br. 41—1/3, k. 2035.

* Vidi dok. br. 16, 17, 24, i 26.

Na traženje Štaba XXVI Divizije upućeni su u Tatinju uvalu na Šolti m/j »Marna«, »Dinara« i MS 11 a u Maslinicu m/j »Velebit« i »Gundulić« te im stoje na raspoloženju.

Sa Hvara uplovili m/j »Dinara« iz Starigrada sa 5 tona robe i »Zvonimir«—Krilo sa 18 i po tona vina. Iz grada Hvara doplovili m/j »Augustin«—Lumbarda i m/j »Zvonimir«—Podgora sa 60 putnika i jednim džipom.

Sa Brača doplovili su: iz Bola m/j »Danica«—1st sa 253 Nijemca sa kojima je odmah prosljedila za Biševo i MS 10 sa 6 drugova.

Sa Korčule m/j »Mars« — Baška Voda doveo 2 putnika i 9 ranjenika.

3. Bez sadržaja.

4. Inostranstvo.

Za Italiju isplovili iz Komize dva m/j sa 500 barila slane ribe.

U Komizu uplovio iz Italije »Empire Roach«, 50 Engleza, 9 drugova, 20 kamiona i 10 avionskih motora.

Prijavljeno za popravak 4 broda, osposobljeno 2.

5. Bez sadržaja.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
(M. Žuvić)
M. Žuvić

Komandant, major:
(Niko Srzić)

Načelnik štaba, major:
(Kobol Viktor)
Kobol

(M. P.)

BR. 37

**IZVJEŠTAJ INFORMATIVNOG OFICIRA PETOG POMOR-
SKOG OBALSKOG SEKTORA OD 25. SEPTEMBRA 1944.
ŠTABU SEKTORA O RASPOREDU NEPRIJATELJSKIH
SNAGA¹**

ŠTAB V P. O. SEKTORA
Broj: 44 inform, oficira
Položaj, 25-IX-1944.

ŠTABU V P.O. SEKTORA

Položaj

VOJNO-INFORMATIVNI IZVJEŠTAJ:

Od našeg povjerenika za sektor Pelješac primamo sljedeće datirano 23/IX o. g.

Pelješac: Neprijateljske snage koje su se povlačile prema Stonu ušle su u zaštitnu zonu svoje artiljerije oko Stona. Naše snage su dva puta ulazile u Ston i noću od 22—23 o.m. bile su u mjestu gdje su zarobile 12 njemačkih vojnika i nešto oružja.² Uslijed jake neprijateljske vatre, artiljerijske, minobacačke i mitraljeske iz bunkera u samom Stonu, naše snage su se povukle na određene položaje. Sami Ston drže male snage neprijatelja³ kao i kote 219 (Bartolomija), 107 (kod Gorice), dvije manje oko Gorice i kote 65 i 29. Prema Stonu naše snage drže kotu 284 (Točilo) sa oslonom na selo Hodilje, kotu 283 (Radino Brdo), kotu 248 i 337 (Starigrad).

Uvala Prapratna je minirana nagaznim minama, sama plaža kao i iznad uvale od ispod kote 254 (Debeli Brijeg) do

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 19—1/2, k. 2053.

² O borbi za Ston u operacijskom dnevniku Jedanaeste brigade, 20. septembra 1944. piše: »U toku noći stigao je sa Visa i V bat. naše brig, i odmah krenuo do Đuračića i spojio se sa III bat. U jutro izvršen je pokret sa oba bataljona pravcem: Đuračići — Zabrdje — Sparagović. Odlučeno je da se odmah po podne napadne Ston, i to naš V bat. i I bat. III Prek[omorske brigade]. Napad je počeo u 17 sati i trajao do 24 sata. Naše su jedinice bile već upale do samog mjesta, ali napad nije uspio zbog vrlo jake artiljerijske vatre i uporne odbrane Nijemaca. Zarobljeno je 12 Nijemaca i 1 Poljak«. (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 28—40/11, k. 1101).

³ U Stonu se nalazio njemački 19. bataljon 999. puka, jedan vod 1. čete I bataljona 370. puka njemačke 369. legionarske divizije, dijelovi mornaričke pješadije i jedna četa Talijana (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 20—1/12, k. 1100/1).

ispod kote 138, provučena je bodljikava žica sa dva reda i nagaznim minama između njih (žica). Po pričanju druga povjerenika za ovaj sektor, mine eksplodiraju tek po prolazu psa na 300 koraka dalje, pošto je prošao kroz njih, i vjerovatno su na električno paljenje.

Zaton: Od 21 o.mj. od našeg povjerenika za ovaj sektor saznajemo sljedeće:

Zaton ima svega 110 vojnika Hrvata, pješadija Vražje divizije. Zapovijednik oberfeldvebel kao i ostali niži podoficiri. Na položajima prema moru raspoređeno je 20 vojnika. Na koti 107 ima četrdeset vojnika i devet bunkera a ograđeni su minama i imaju mitraljez od 12 mm. U Štikovici ima 21 vojnik za čuvanje miniranih mostova. U Malom Zatonu ima oko dvadeset a ostalo u kasarni u V. Zatonu. Naoružani su sa jednim topom od 37 mm koji je smješten kod crkve i dva teška bacača na položaju uz more. Oba položaja imaju 15 mitraljeza. Svi pristupi prema njima minirani su. Raspoloženje vojske je panično i velika bojazan od naše NOV. Među njima ima zločinaca. Navodno očekuju Engleze, vjerujući da će u zarobljeništvu kod njih dobro živiti.

Orašac: Ima 86 vojnika od kojih su 40 Nijemci a ostalo> Hrvati, pješadija.⁴ Komandant poručnik Smit. Glavni položaj kota 98 gdje se pored njega nalazi kasarna. Naoružanje: dva topa 90 mm i dva teška bacača 80 mm sa oko 12 teških i 10 lakih mitraljeza. Među njima mnogo zlikovaca, vrlo opasnih. Svjesni su svoje propasti.

Od našeg povjerenika za sektor Dubrovnik datirano 24 o. mj. saznajemo sljedeće:

Sipan: Ima 80 vojnika kao posade baterija. Sva druga vojska otišla, kako smo prije javili. Donesene su dvije haubice od 105 mm koje su postavljene u neposrednu blizinu već postojeće baterije (veza našeg izvještaja br. 22 od 10 o.mj.) kao i nepoznatu količinu zapaljivih granata.

Lcpud: stanje nepromijenjeno.

Rijeka **Dubrovačka:** Okolo pale šume. Brodove spremili za špengovanje.

Dubrovnik: Blokirano od neprijatelja koji je u gradu i okolo i zabranjen svaki pristup u grad.

Župa: Koncentrisan veći broj kamiona i izgleda da ovdje vrše prebacivanje većih kolona.

⁴ Vjerovatno dijelovi njemačke 369. legionarske divizije

Napomena: u Šipanu izvjesni četnici vrše pripremu za zauzimanje vlasti u momentu povlačenja Nijemaca. Istaknuti organizatori su: Mirko Murati, Stjepović Kuzma i Vičetić Srećko, svi iz Šipana. Direktive primaju iz Dubrovnika.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:	Inform, oficir:	Komandant, major:
(M. Ostojić)	(Ivo)	(M. Ikica)
M. Ostojić		M. Ikica

(M. P.)

BR. 38

IZVJEŠTAJ ŠTABA TREĆEG POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA OD 26. SEPTEMBRA 1944. ŠTABU MORNARICE NOV JUGOSLAVIJE O DEJSTVIMA FLOTILE NAORUŽANIH BRODOVA¹

ŠTAB III P.O.S.

Broj: 693
20 sept. 1944 g.

ŠTABU MORNARICE N. O. V. J.

Od 8 septembra o. g. držimo stalno pod svojom kontrolom otok Pašman od Zdrelca do Tkona, i otok Ugljan od Zdrelca do Preka. Neprijateljski garnizoni u Preku i Tkonu drže se pasivno. Likvidacija pomenutih garnizona bez sadejstva avijacije, ili upotrebe težeg oružja, za sada je nemoguća. Koristimo za nas povoljnu situaciju te usmjerujemo naš rad na ometanje neprijateljskog saobraćaja Pašmanskim Kanalom. U svrhu ometanja toga saobraćaja izbacili smo na položaje kod Barotula na o. Pašmanu 3 protukolca. Postigli smo da nijedan neprijateljski brod, bilo motorna torpiljarka, bilo naoružana peniša ne prođu kanalom a da ne budu ometane s naše strane.

Od 18 septembra o. g. sarađuje sa nama Benkovački odred, koji dejstvuje na terenu između Filip-Jakova i Turnja.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 16—2/1, k. 2066.

Njegova saradnja nije efikasna, jer ne posjeduje težeg automatskog oružja.

Na području Žirje — Vodice imamo kontrolu nad obližnjim otočjem, uključujući o. Prvić i Zmajan. U ovom dijelu našeg sektora operiše naša flotila naoružanih brodova u kooperacijama sa jedinicama Mornaričke stanice Žirje. Postoji mogućnost da miniramo pasažu Tijat — Logorun, jedini put kojim se služi neprijatelj za vezu sa Šibenikom.

Sa izloženog, a u cilju uspješnog suzbijanja neprijateljskog pomorskog saobraćaja na podesnim za nas tačkama — Pašmanski Kanal i pasaža Tijat — Logorun, potrebno je da nam se hitno dostavi sljedeći materijal.

A. *Za Pašmanski Kanal:*

1) 4 (četiri) p. a. »Brede« od 20 m/m sa niskim postoljem i odgovarajućom dotacijom — municije. Jednu »Bredu«, a po potrebi i dvije ustupićemo Benkovačkom odredu za dejstvo u kanalu sa strane kopna.

2) 5 (pet) km podvodnog kabla, 3 (tri) km brzogorućeg štapina (korde), 10 (deset) kutija paste za podvodno brtvljenje. Potrebno je, za ponovno postavljanje osmatračkih mina u pasaži Pašman — Babac — Komornik.

b. *Za pasažu Tijat — Logorun:*

1.) 50 (pedeset) protupodmorničkih mina za zatvaranje navedene pasaže i za potrebe u Pašmanskom Kanalu. Postojeće mine preteške su za rad jer nemamo sredstava za njihovo postavljanje, a pored toga nisu sigurne zbog dugotrajnog ležanja u moru. Od postojećih mina koristimo naboje za osmatračke mine.

S obzirom na nastalu situaciju, ističemo važnost potrebe suzbijanja neprijateljskog pomorskog saobraćaja i potrebe neizostavnog snabdijevanja naših potreba oružja i municije.

Sav taj materijal tražili smo obzirom na hitnost potrebe depešnim putem. Sigurni smo da ćemo znati sa uspjehom iskoristiti traženi materijal.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
(Raić Pjero)
P. Raić

Komandant major
(Ivan Vulin)
Ivan P. Vulin

(M. P.)

BR. 39

**OBAVJEŠTENJE ŠTABA MORNARICE NOV JUGOSLAVIJE
OD 28. SEPTEMBRA 1944. ŠTABU ČETVRTOG POMORSKOG
OBALSKOG SEKTORA O IZMJENI GRANICE IZMEĐU
PRVOG I DRUGOG POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA¹**

ŠTAB MORNARICE N.O.V.J.

Op. Broj 6064
28 septembra 1944 god.
Položaj.

Izmena granica
sektora.

ŠTABU IV. POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA

Iz komunikacijskih i u izvesnoj meri etnografsko-poiitičkih i ekonomskih razloga, granica između I. i II. Pomorskog obalskog sektora pomerena je prema severu u toliko, što će u sastav II. Pomorskog obalskog sektora ući obalni pojas severno [od] Limskog kanala do izliva reke Mirne.² Luka Novigrad ostaje na području I. Pomorskog obalskog sektora.

Ovu izmenu provesti u ovd. broju 71/43³ i odnosnim kartama i planovima.

Ova izmena stupa odmah na snagu.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar,
pukovnik
Dragiša Ivanović

(M. P.)

Komandant,
general-major
Josip Cerni

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 26—1/3, k. 2039.

² Vidi dok. br. 103.

³ Vidi Zbornik, tom VIII, knj. 1, dok. br. 68.

BR. 40

**IZVJEŠTAJ ŠTABA DRUGOG POMORSKOG OBALSKOG
SEKTORA OD 28. SEPTEMBRA 1944. ŠTABU MORNARICE
NOV JUGOSLAVIJE O PLOVNIM RUTAMA SEKTORA¹**

ŠTAB
II POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA
Pov. Op. Br. 261
28 septembra 1944 g.
Položaj

Dostavlja se skica
plovnih ruta.

ŠTABU MORNARICE NOVJ

U vezi tam. naređenja Pov. Op. broj 6028 od 21. IX. 1944 u prilogu dostavljamo skicu plovnih ruta II. P.O.S.

Kako je iz skice razvidno rute su označene brojkama i to:

1) Noćna ruta Olib — Morovnik — Trstenik — Mezulin, sa danonoćnim sidrištem u Mezulinu. U slučaju jakih severnih vetrova kao sidrište upotrebljava se mesto Mezulina južna obala o. Plavnika.

2) Noćna ruta Mezulin — Tranjevo (odnosno Plavnik — Tranjevo) sa noćnim sidrištem u Tranjevu.

3) Noćna ruta Olib — Morovnik — Trstenik — Tranjevo sa noćnim sidrištem u Tranjevu.

4) Noćna ruta Olib — Morovnik — Lun —• Bočarije sa noćnim sidrištem u Bočariju. Ova se ruta još ne upotrebljava.

5) Noćna ruta Olib —• Morovnik — Uvala Kanić sa noćnim sidrištem u Uvali Kanić.

6) Danonoćna ruta 1st — Olib sa danonoćnim sidrištem u Olibu.

7) Noćna ruta Molat —• Vir sa noćnim sidrištem u Viru.

7a) Danonoćna ruta 1st — Molat sa danonoćnim sidrištem u Molatu.

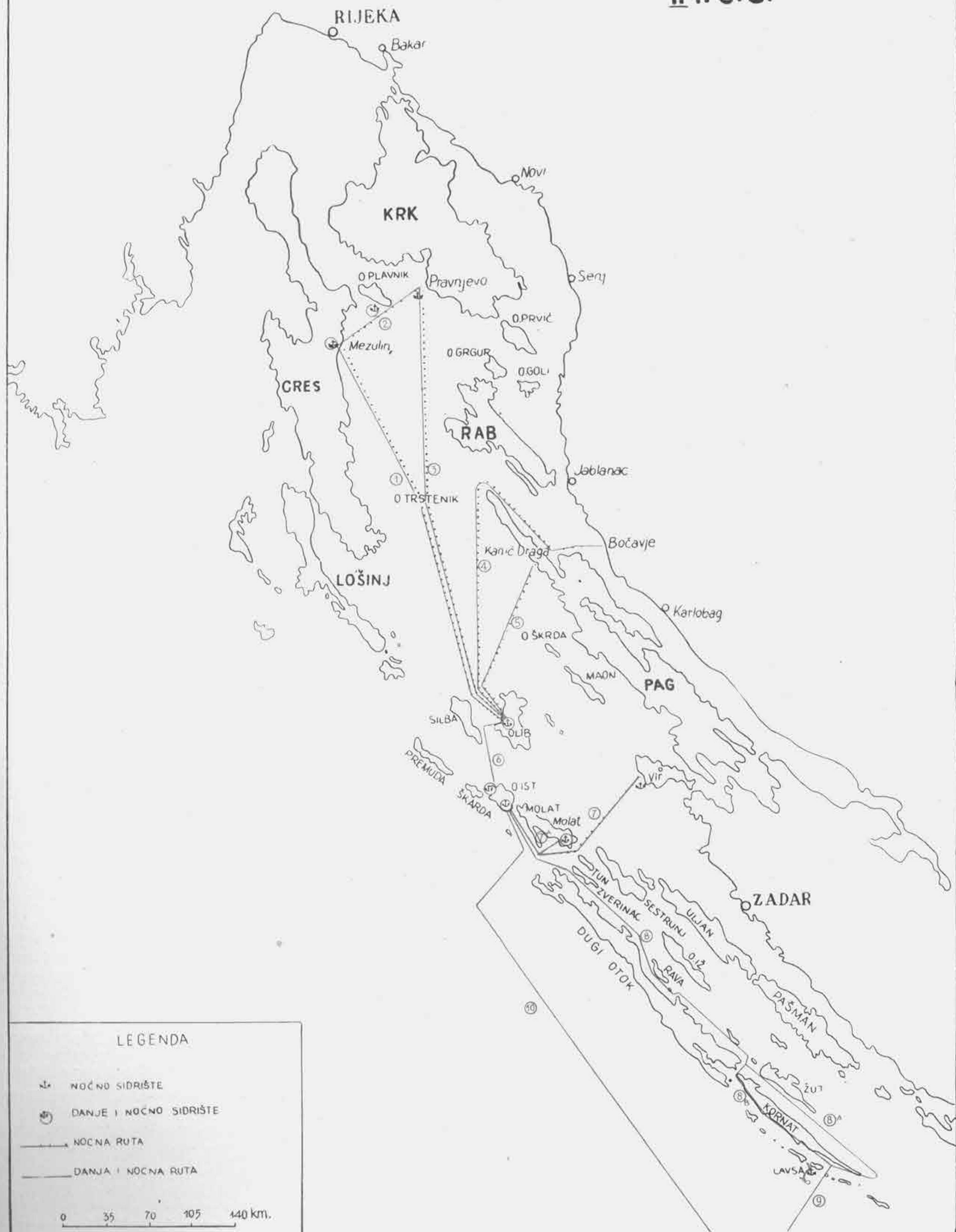
8) Danonoćna ruta 1st — Proversa.

8a) Danonoćna ruta (nastavak rute 8) Proversa — Kornatski Kanal — Lavsa, sa danonoćnim sidrištem u Lavsi.

8b) Danonoćna ruta (nastavak rute 8) Proversa — Žutski Kanal — Opat — Kornatski Kanal — Lavsa, sa danonoćnim sidrištem u Lavsi.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-istorijskog instituta, reg. br. 40—1/1, k. 2066.

SKICA RUTA II P.O.S.

- 9) Ruta III. P.O.S. Lavsa — Vis.
10) Danonoćna ruta 1st — do tačke 7 Nm SW od Molata — Sv. Andrija — Vis.

Pored napred navedenih glavnih ruta brodovi ovog sektora saobraćaju kadkada i po drugim rutama po vodama Srednjeg Kanala, te unutar trokuta Premuda — Olib — 1st, no ove su toliko različite da ih se ne može sve predvideti.

Molimo potvrditi prijem ovog akta!

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Prilog: 1 skica.

POM. POLITKOMESARA
(Aljoša Žanko)
Žanko

KOMANDANT
kapetan
(Joža Vrtačnik)
J. Vrtačnik

OPERATIVNI OFICIR
kapetan
(Ivan Marinović)
Ivan S. Marinović

11 oct 1944

BR. 41

IZVJEŠTAJ ŠTABA DRUGOG POMORSKOG OBALSKOG
SEKTORA OD 29. SEPTEMBRA 1944. ŠTABU MORNARICE
NOV JUGOSLAVIJE O DESANTNOJ AKCIJI NA OTOK
CRES¹

ŠTAB
II. POM. OBAL. SEKTORA
Pov. Op. Br. 288
29 septembra 44. god.
Položaj.

Operativni izvještaj o pre-
padu na Osor i Puntu Križa
na Cresu.

ŠTABU MORNARICE NOVJ

0 kombinovanoj akciji pomorskih i suvozemnih snaga
ovoga sektora na Osor i Puntu Križa na O. Cresu izveštavamo
kako sledi.

1. Podaci o neprijatelju prikupljeni su preko naše infor-
mativne službe. Akcija je izvršena na inicijativu i pod ruko-
vodstvom ovoga štaba.

2. Neprijateljske snage na otoku Cresu bile su raspode-
ljene kako sledi:

a) **Osor:** 10 republikanskih talijanskih vojnika, naoruža-
nih jednim puškomitraljezom i ličnim naoružanjem, slabog
morala, stanovali su u jednoj kući pored mosta koji spaja Cres
i Lošinj i vršili su stražu na istom.

b) **Punta Križa:** 8 republikanskih italijanskih vojnika,
naoružanih ličnim naoružanjem, slabog morala, stanovali su u
jednoj kući u selu.

Obližnji garnizon Cres 180 neprijateljskih vojnika, Ne-
rezine na otoku Lošnju 30 neprijateljskih vojnika.

Pored prednjeg neprijatelj je raspolagao sa 1 baterijom
topova 152 m/m i 1 baterijom topova 65 m/m na tvrđavi u Lo-
šnju, te 1 baterijom topova 120 m/m na rtu Krištoforu na
otoku Rabu. Morski prilazi otoku Cresu kroz Kvarnerić nalaze
se pod vatrom pomenutih baterija.

3. Vlastita pretpostavka o namerama neprijatelja bila je,
da će isti čim bude napadnut nastojati da pobegne verovatno
u pravcu jednog od obližnjih garnizona.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-
istorijskog instituta, reg. br. 11-1/2, k. 2066.

4. Vlastite snage bile su sledeće:

— Grupa a) Prepad na Osor: N.B.13, 2 protukolca 40 m/m, 3 Brede 20 m/m, I. četa mornaričke pešadije jačine 75 boraca, 6 puškomitraljeza, 2 bacača, i ostalo lično naoružanje, minersko odeljenje u jačini 5 boraca.

— Grupa b) Prepad na Puntu Križa: P.Č.2, 1 protukolac 40 m/m, 2 Brede 20 m/m, i 1 vod II. čete mornaričke pešadije jačine 30 boraca, 2 puškomitraljeza, 1 bacač i ostalo lično naoružanje.

Operacijska baza Luka Ist.

5. S obzirom na slabe snage i slab moral neprijatelja u mestima Osor i Punta Križa, kao i u na udaljenost obližnjih većih neprijateljskih garnizona, smatrali smo da se noćnim prepadom može vrlo lako likvidirati pomenute neprijateljske garnizone kao i baciti u vazduh most u Osoru koji spaja otoke Cres i Lošinj.

U vezi prednje procene donesena je odluka da se napred navedeni ciljevi napadnu po niže navedenom planu.

Plan napada

a) Napad na Osor:

Grupa A ima da isplovi iz Ista u 1830 sati i da vozeći rutom Ist — Zapuntel — Morovnik — Trstenik — Galboka Vala na otoku Cresu uplovi u istu, gde se mornarička pešadija iskrcava i produžava peške putem preko sela Verin na glavnu cestu Cres — Osor. Pri izbijanju na glavnu cestu prekida se telefonska i telegrafska linija sa Cresom. I i II vod produžavaju put Osora dok III vod ostaje kao osiguranje na cesti. Po ulasku u mesto Osor, I vod napada most i kida veze sa Lošinjem. Po zauzimanju mosta istura se 1. desetina na Lošinj za osiguranje, dok 2. desetina ostaje da čuva most. II vod ulazi u grad i opkoljava zgradu u kojoj stanuje neprijatelj i napada neprijatelja. U međuvremenu minersko odeljenje priprema sve potrebno za bacanje mosta u vazduh. Po završenim priprema 1. desetina I voda povlači se na Cres, most se baca u vazduh. Po završenoj akciji mornarička pešadija se povlači istim putem u Galboku Valu, gde se ukrcava na NB13, koji odmah isplovlja i vozi istom rutom natrag u Ist. Čitava se akcija izvršava pod zaštitom noći.

b). Napad na Puntu Križa:

Grupa B ima da isplovi iz Ista u 1830 sati i da vozeći rutom Ist — Zapuntel — Morovnik — Trstenik — uvala Bokal na Cresu uplovi u istu, gde se mornarička pešadija iskrcava i produžuje peške putem u selo Punta Križa, opkoljava selo u kome ima da zarobi ili uništi neprijatelja, koji prema dobitim podacima stanuje u jednoj od seoskih kuća. Po završe-

noj akciji mornarička se pešadija vraća istim putem na mesto iskrčavanja, ukrcava se na PČ2, koji odmah isplovlja i vozi istom rutom natrag u 1st. Čitava se akcija izvršava pod zaštitom noći.

6. Tok operacije.

a) Napad na Osor:

- 26/IX 1830 Grupa A isplovila iz Ista za Galboka Valu naredenom rutom.
- 2250 Grupa A uplovila u Galboka Valu, gde se iskrčava pešadija.
- 2330 Pešadija krenula put Osora. Usled tame, neprohodnosti terena i pomanjkanja vodiča snalaženje na terenu bilo je vrlo otežćano, a napredovanje usporeno.
- 27/IX 0130 Mornarička pešadija izbila na glavnu cestu Cres — Osor kod kote 178 i prekinula veze sa Cresom. III vod zauzeo zaštitnicu. I i II vod produžili ubrzanim maršem prema Osoru.
- 0215 I vod ušao u Osor i na juriš zauzeo most, te prekinuo vezu sa Lošinjem, nakon čega je isturio 1. desetinu na Lošinj oko 500 m od mosta. Most je čuvao svega 1 stražar, koji je likvidiran. Minerska grupa započela je sa miniranjem mosta.
- 0220 Iz kasarne neprijatelj otvorio vatru iz puškomintraljeza, našto 2. desetina, koja je čuvala most,, provaljuje u istu.
- U međuvremenu II vod prolazeći kroz gradske ulice opkolio je kasarnu.
- U kasarni nije pronađen nitko, jer je neprijatelj prilikom provaljivanja vrata kasarne napustio istu preko krova, koji se je doticao krovova obližnjih kuća.
- 0250 Nakon što je povučena 1. desetina sa Lošinja zapaljene su postavljene mine na mostu. Nastala eksplozija nije uništila most, već ga je samo oštetila. Most je ostao neupotrebljiv za promet, samo nije više pokretljiv (most se je otvarao za prolaz brodova).²

- U ratnom dnevniku komandanta pomorske odbrane Istre za 27. septembar piše: »Veliki most na tri mjesta razoren, nepokretan. Kanal onesposobljen za plovidbu. Mali most ostao pokretan i upotrebljiv. Prema iskazu milicije o'ko 200 bandita, a po kasnijem izvještaju samo 15—20. Municija britanskog i sovjetskog porijekla. Nađena kapa sa sovjetskom zvijezdom«. (Vidi dok. br. 49 i mikrofilm br. 2 London — mornarica u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.)

0300 Osor napušten, krenulo se je natrag istim putem za Galboka Valu.
0545 Grupa A isplovila sa Cresa za Ist.
0930 Grupa A uplovila u Ist.

b) Napad na Puntu Križa:

26/IX 1830 Grupa B isplovila iz Ista za uvalu Bokal na Cresu po naređenoj ruti.

2330 Grupa B uplovila u uvalu Bokal, gde se iskrcava pešadija.

2345 Pešadija krenula stazom put sela Punta Križa. S obzirom na tamu, šumovitost i neprohodnost terena, snalaženje je bilo u tolikoj meri otežčano, da je pešadija zalutala.

27/IX 0300 Pešadija lutajući kroz šikaru izbila na more kod broda. S obzirom na ograničeno vreme, doneta je odluka da se od daljnje akcije odustane.

0320 Grupa B isplovila sa Cresa za Ist istom rutom.

0900 Grupa B uplovila u Ist.

7) Postavljeni cilj postignut je samo delimično, jer je grupa A uspela samo da ošteti most u Osoru, dok garnizon nije zarobila. Grupa pak B nije uspela ni da pronađe selo Punta Križa. Razlozi prednjem su sledeći:

— Most je u Osoru bio daleko veći i čvršći nego što se je predviđalo prema prikupljenim podacima, pak su pripremljene količine eksploziva bile nedovoljne.

Neprijateljski garnizon uspeo je da pobegne koristeći se mrakom i odličnim poznavanjem terena. U tu svrhu koristio je čak krovove kuća, što mu je omogućilo naročiti raspored kuća u mestu.

— Grupa B po iskrcavanju našla se je u gustoj šumi u kojoj je zalutala zbog tame i nepoznavanja terena.

8) Neprijateljski gubici verovatno 2 mrtva vojnika. Zarobljeno: 1 puškomitraljez sa 6 ranaca municije i 2 rezervne cevi, 3 puške sa 200 metaka i 2 telefona.

9) Vlastitih gubitaka nije bilo ni u ljudstvu ni u materijalu.

10) Prilikom akcije utrošena je sledeća količina municije: 150 metaka za US pušku, 336 metaka za puškomitraljez, 230 metaka za šmajser i 18 mina za laki bacač.

11), 12) i 13) Bez sadržaja.

14) Situacija je ispravno procenjena s obzirom na jačinu i otpor neprijatelja, dok su potcenjene poteškoće u snalaženju noću na nepoznatom i teškom terenu. Pored toga prikupljeni podaci o mostu u Osoru nisu odgovarali stvarnosti.

Zbog jačeg NW vetra iskrcavanje trupa zakasnilo je za 1^h 30^m s obzirom na predviđeno vreme iskrcavanja po izrađenom planu.

15) Iz ove akcije može se izvući sledeća pouka:

Istočna obala otoka Cresa toliko je strma i nerazvedena, da je već kod slabijih vetrova iz I i II kvadranta svako pristajanje ili iskrcavanje sa čamaca praktično nemoguće. S toga je razloga vrlo riskantno duže boravljenje na otoku u zimskom periodu, s obzirom na NE i SE vetrove, koji u tim krajevima prevladaju u zimsko doba.

Forsiranje povlačenja tokom iste noći, u ovom konkretnom slučaju imalo je razloga, jer je već sledeće noći počela da duva jaka bura, da je plovidba u tim predelima obustavljena bila par dana.

— Snalaženje noću na nepoznatom terenu, a naročito po nastanjenim mestima, vrlo je otežano bez vodiča.

— Trupe su pokazale veliku izdržljivost u noćnom maršu preko teških prepreka, ali im još uvek fali potrebna rutina za noćne akcije.

Pravac kretanja trupa razvijen je iz priloženog krokija. Prilog: 1 kroki.³

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

POM. POLITKOMESARA
(Aljoša Žanko)
Zanko

KOMANDANT
kapetan
(Joža Vrtačnik)
Josip Vrtačnik

OPERATIVNI OFICIR
kapetan
(Ivan Marinović)
Ivan S. Marinović

³ Vidi dok. br. 11—4/2, k. 2066 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.

BR. 42

**NAREĐENJE ŠTABA ČETVRTOG POMORSKOG OBAL-
SKOG SEKTORA OD 30. SEPTEMBRA 1944. KOMANDANTU
TRANSPORTA ZA PREVOZ JEDINICA DVADESET ŠESTE
DIVIZIJE IZ KORČULE NA VIS¹**

ŠTAB
IV POM. OBAL. SEKTORA
Pov. Služb.
30 septembra 1944.

Naređenje za vožnju.

DRUGU KAPETANU KRONEGER KARLU

Zadatak IV- P.O.S. jeste da iz grada Korčule prebaci u Vis 800 boraca, 200 mazgi, 50 t. raznog materijala i 1 kamion.³

Za izvršenje prednjeg zadatka biti će na raspolaganju sljedeći brodovi: »Ban Jelačić«, »Dinara«, »Gundulić« i 1 MS iz Visa. Na Korčuli nalaze se sljedeći brodovi: »Gusar«, »Jastreb« i »Sloboda«.

Za komandanta transporta određujemo druga kapetana Kronegera Karla koji će se ukrcati na »Ban Jelačić«.

Isplovljenje iz Visa sa brodovima koji se nalaze u Visu u 1800 sati dana 30 o. m. — Brodovi će voziti u sastavu pod vodstvom »Bana Jelačića« sa sljedećom rutom:

Vis — Stončica — Proizd — uz sjevernu obalu otoka Korčule do grada Korčule.

Po dolasku u Korčulu preko V P.O.S. potražiti brodove »Jastreb«, »Gusar« i »Sloboda« te u sporazumu sa komandantom III Prekomorske brigade odrediti ukrcaj i isplovljenje iz Korčule također u sastavu obratnom rutom za Vis.

Za krcanje mazgi koristiti »Bana Jelačića« i brodove koji raspolažu sa motornom dizalicom.

Obzirom da nema pratnje naoružanih brodova, komandant transporta u sporazumu sa komandantom brigade će rasporediti drugove sa automatskim oružjem na svakom brodu u svrhu eventualne obrane.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 21—1/3, k. 2039.

² Odnosi se na jedinice Treće prekomorske brigade, koje su učestvovala pri oslobodenju Pelješa (vidi dok. br. 52 i dok. br. 8—2/1, k. 519 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

Po uplovljenju u Vis komandant transporta podnijeće kratki pismeni izvještaj ovom Štabu.

S. F. S. N.

Politkomesar: major,
(Marjan Zuvić)
S. O.

Komandant: major,
(Niko Srzić)
N. S.

Operativni oficir, poručnik,
(Petar Vidan)
P. Vidan

(M. P.)

BR. 43

**IZVJEŠTAJ ŠTABA PETOG POMORSKOG OBALSKOG
SEKTORA OD 30. SEPTEMBRA 1944. ŠTABU MORNARICE
NOV JUGOSLAVIJE O ORGANIZACIONOM STANJU U
SEKTORU¹**

ŠTAB V P.O. SEKTORA

Pov. Br. 170

Dne 30 septembra 1944 god.

ŠTABU MORNARICE N. O. V. JUGOSLAVIJE

•Dostavlja se opći izvještaj za period od 15 avgusta do 15 septembra 1944 godine.

Opći izvještaj.

1). — Na prostoru V P. O. Sektora neprijatelj drži jake snage u cilju obrane obale i obalskih komunikacija (morskih i kopnenih). Te snage su garnizonirane na istočnom dijelu Korčule, na Pelješcu — na sektorima Orebić — Trpanj — Trstenik — Drače i Prapratna — Ston Mali, na obalskoj liniji Ston — Dubrovnik i na otocima Šipanu i Lopudu. Iz garnizona neprijatelj je izlazio u cilju vršenja pljačke, nasilnog izviđanja i čišćenja terena.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-istorijskog instituta, reg. br. 36—1/4, k. 2052.

9/9 — neprijatelj je dobio naređenje za povlačenje sa obale² i po tome je 13/9 napustio Mljet, a 15/9 Korčulu i otpočeo sa evakuacijom ostalih garnizona na području ovog Sektora.

U cilju zaprečavanja odlaska neprijatelju i njegovog uništavanja, iskrcane su snage XXVI Divizije na Korčulu i Pelješac.³

U toku ovoga mjeseca završeni su radovi na utvrđivanju otoka Prijestapa, formiran je I bataljon M.P. V P.O.S-a i Mornarička stanica na Mljetu.

Plovne jedinice Sektora održavale su vezu sa svim dijelovima Sektora.

Sektor ima sljedeće jedinice:

- a) Lastovsku flotilu
- b) I Bataljon Mornaričke pješadije
- c) 5 osmatračkih stanica
- d) telefonsku i radio vezu
- e) Lučku kapetaniju u Lastovu sa lučkim zastupstvima u Pomi, Sv. Mihajlu i Velaluci.
- f) Brodogradilište i mehaničku radionicu
- g) Ambulantu.

a) Lastflotila — sastoji se od sljedećih jedinica: NB-12, PČ-48, 51, 62, 63. PČ-75, koji je u toku ovog mjeseca bio ušao u Lastflotilu, izgubljen je 13/9 kod Rta Goli (Mljet) od savezničkih aviona.⁴ Zbog stalnih havarija motora, u nedostatku boljeg motora, bilo bi potrebno da se PČ-63 razoruža. Brod bi se predao P. S.⁵ a ljudstvo i oružje upotrebilo na novonaoružanim jedinicama.

Sve ove jedinice su upotrebljene za održavanje veze na opasnijim i udaljenijim pravcima. Za operacije protiv neprijateljskog saobraćaja nisu mogle biti upotrebljene zbog nedostatka jačih jedinica kao i zbog toga što su bile zauzete održavanjem veza, obzirom na maleni broj raspoloživih brodova i svega samo jedan naoružam brod.

b) I bataljon M.P. — sastoji se od 3 čete i minerskog voda sa ukupnim brojnim stanjem 143 borca. U toku ovog mjeseca bataljon je završio radove na utvrđivanju otoka Prijestapa i preduzeo sa I četom akcije protiv neprijatelja na Pelješcu.⁶ Dalje akcije protiv neprijatelja na dubrovačkim

1944 ² Prvo naređenje o pripremi za povlačenje dato je 1. septembra (vidi knj.: »Der Weg der 118. Jäger Division«).

³ Vidi dok. br. 17, 23 i 33.

⁴ Vidi dok. br. 18.

⁵ Pomorskoj sekciji

⁶ Vidi dok. br. 44 i 52.

otocima predviđaju se u saradnji sa Lastflotilom. Oskudnih popuna ljudstva bilo je od novomobilisanih. Ukazuje se potreba formiranja jedne dopunske čete u koju bi se upućivalo ljudstvo, koje privremeno mora da boravi na kopnu. Do sada su takvi bili privremeno raspoređeni u bataljon, što je kočilo rad u bataljonu i ometalo rad sa borcima koji stalno ostaju u njemu.

- c) **Osmatračke stanice** — pored osmatračkih stanica Sv. Đorđe, Kaštel, Sušac, Struga, Hum — formirana je osmatračka stanica na Planjaku (389) na Mljetu. Optička veza održava se između stanica Kaštel i Hum, Kaštel — Planjak. Prva je funkcionisala odlično, dok je druga zbog veće udaljenosti bila ograničena na noći sa povoljnim uslovima za optičku signalizaciju. Osjeća se velika potreba za optičkim aparatima za dnevnu signalizaciju. Uopće osmatračka i signalna služba mnogo se razvila i za sada zadovoljava. To se stanje još poboljšalo dolaskom nekoliko signalista, podoficira biv. jugoslav. mornarice.
- d) **Telefonske linije** na otoku Lastovu dobro su funkcionisale. Sve linije sa jednom centralom predane su komandi J. D. Područja. Sektor je zadržao veze samo sa izvid, stanicama, kotom Hum (417 m) i Sušcem. Postavljena je telefon, linija između Velaluke i osmatračke stanice Hum. Osim toga spojeni su telefon, linijom svi važniji položaji na otoku Prijestapu. Opšti detalji i radio veze navedene su u redovitom izvještaju referenta za vezu St. mor.
- e) **Sekcija pomorskog saobraćaja** — raspolaže sa 7 m/j i 9 leuta motornih i čamaca. Sve ove jedinice upotrebljavane su na vezama za Vis, zapadni dio Korčule i zapadni Mljet. Sve ove jedinice osim m/j »Slobodan« su slabe, sa slabim motorima i teško će odgovoriti svome zadatku u zimskoj sezoni. Bilo bi potrebno da IV P.O.S. dodijeli nekoliko jačih jedinica, koje su ranije pripadale V P.O.S., kako bi se pomorski saobraćaj mogao redovito odvijati.⁷ U toku ovog mjeseca izvađeni su na Korčuli 4 m/j i jedan veći putnički m/čamac. To će biti, zajedno sa onim brodovima koji će se još izvaditi, znatno pojačanje plovnog parka ovog Sektora. Provođi se organizacija lučke službe za cijeli Sektor u smislu naredbe Štaba Mornarice. Nedostaje mnogo ljudstva za formiranje lučkih kapetanija i zastupstava, a naročito za popunu potrebnih lučkih straža.
- f) **Brodogradilište i mehan. radionica** — imaju u svom sastavu 49 drugova. U toku ovog mjeseca brojno stanje se povećalo

⁷ Vidi dok. br. 31.

za 15 drugova. Cjelokupno osoblje podijeljeno je na 4 grupe i to: brodogradilišno sa 16 drugova, grupu mehan. radiona sa 25 drugova, elektro grupu sa 3 druga i zidarsku grupu sa 3 druga. Sve ove grupe bile su zaposlene u toku ovog mjeseca svojim specifičnim poslovima. Uglavnom vršeni su opravci jedinica flotile i mobilisanih brodova. Vršene su pripreme za prelaz brodogradilišta i mehan. radionica u Sv. Juraj na o. Prijestapu, ali je to uslijed izmjene situacije na ovom sektoru promijenjeno, pa će se sve prebaciti čim prilike dozvole u Korčulu. Pridolaskom drugova kvalitet radnika se znatno poboljšao, što se odrazilo i u radu kroz ovaj mjesec.

- g) Ambulanta. — Novouspostavljena ambulanta zadovoljava potrebe Sektora. Pitanje smještaja ambulante je povoljno riješeno. Osnovan je bolničarski kurs da bi se popunile praznine u sanitetskom osoblju po jedinicama. Detalji su navedeni u redovitom mjesečnom izvještaju referentu saniteta Mornarice.

2) Mornarska stanica na Mljetu, koja je početkom o.m. formirana sa zadatkom održavanja i širenja veza prema jugu, zadovoljava i sa malim sredstvima koja joj stoje na raspoloženju uspješno rješava sve zadatke koji joj se postavljaju. Bila je smještena u Pomi. Zbog odlaska neprijatelja sa Mljeta — Mornarska stanica prešla je u Polače. Njoj su dodijeljeni 2 PČ Lastflotile, 1 mobilisani brod i jedan vod mor. pješadije za osiguranje.

3) Štab Sektora popunjen je po svim sekcijama. Izvršena je izmjena što je drug kapetan Šurkalo primio dužnost referenta pješadije, a za referenta artiljerije postavljen je drug kapetan Deretić. Ta se izmjena pokazala kao korisna. Svi referenti su se starali da se poslovi izvršavaju na vrijeme i u redu. Informativna sekcija kroz ovaj mjesec nije funkcionisala kako bi trebalo.

4) U toku ovog mjeseca intendantura ovog Sektora je bila premještena iz Sv. Jurja na Pasadur.⁸ Nastavilo se sa organizacijskim sređivanjem intendanture po jedinicama. Ishrana jednolična. Izmjena za svježiju hranu sa civilnim pučanstvom je otežana i skoro nemoguća zbog toga što je brašno traženo kao jedini artikal koji bi sa naše strane ulazio u obzir za tu razmjenu.

5) Vojnička naobrazba ljudstva nije na potrebnoj visini kako bi to trebalo da bude. Uzrok toga je mladost jedinica (naročito bataljona), nedostatak vremena za vojnički

⁸ Tako se naziva prolaz između otoka Lastova i Prijestapa.

rad (Lastflotila—radionice). Maleno ali stalno poboljšavanje osjeća se kod svih jedinica. Nastava rukovanja i upoznavanja oružja.

6) Stanje vojne discipline po jedinicama popravilo se u toku ovog mjeseca. Dešavaju se još istupi pojedinaca koji se uzimaju u postupak i na njih se ukazuje svim borcima i rukovodiocima. Potrebno je da se još više pojača vojnički a naročito politički rad među borcima, da bi se došlo do prave svjesne discipline.

7) Zadaci koji se nameću ovom Sektoru su raznovrsni i veliki. U toku ovog mjeseca, obzirom na sadašnju situaciju, predviđa se premještanje Štaba Sektora, u vezi oslobođenog dijela, dalje prema jugu. Izdate su potrebne upute svim referentima za slučaj dolaženja na obalu i u vezi toga proširenje rada sekcija, kao i naređenje za što ofanzivnije djelovanje bataljona M. P. U rješavanju tih zadataka osjeća se velika nestašica ljudstva svih struka. Pretpostavlja se na pomoć od strane Štaba Mornarice i na novomobilisane iz oslobođenih krajeva.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar
(M. Ostojić)
M. Ostojić

Komandant, major
(M. Ikica)
M. Ikica

Načelnik štaba, kapetan
(Marko S. Orhanović)
Marko S. Orhanović

(M. P.)

IZVOD IZ KNJIGE DEPEŠA ŠTABA MORNARICE NOV JU-
GOSLAVIJE PRIMLJENIH OD ŠTABOVA DRUGOG, TRE-
ĆEG I PETOG POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA ZA
MJESEC SEPTEMBAR 1944. GODINE¹

Red.	D a n * s a t	
k r o :	primitka	D e p e š a
	i o d k o g a	
95	1/IX, 1145 III P.O.S.	Br. 92. 31. VIII. Vaš akt broj 5451 od 21. VIII. Jedan vod pomorske pješadije uništio njemačko odjeljenje za premjeravanje terena. Ubijeno 6 Nijemaca, 2 ranjena, 1 zarobljen. Zaplijenjeno 1 teodolit, 1 puškomitraljez, 1 tromblon puška, 1 pištolj i 4 puške. ² 30 avg. između Sv. Mute (sidrište) i Babac otoka dočekano 5 peniša. Osmatračke mine aktivizirane prerano. ³ Na ot. Pašmanu naše jedinice pješadije ostaju u zasjedama. Mobilisano od 20—30 avg. 22 a tokom mjeseca 132. III P.O.S.
99	1/IX, 17,30 III P.O.S.	Br. 96. 1/IX. 31 aug. jedinice našeg bataljona vodile borbu na putu Tkon — selo Kraj. Ubili 13 Nijemaca. Teže ranili 2 Nijemca. Zarobili 1 Poljaka. Zaplijenili 2 šarca, 4 šmajsera, 2 tromblon puške, 2 pištolja, 5 pušaka, 1 dalekozor. Gubitaka nema, 3 lakše ranjena. ⁴ 28 aug. pioniri našeg bat. sa nagaznim minama uništili u neposrednoj blizini Zablaća neprijateljsku kuhinju sa konjskom zapregom. III P.O.S.

¹ Original, pisan mastilom, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-istorijskog instituta, reg. br. 6/1, k. 2073.
² Akcija je izvršena 21. avgusta (vidi tom VIII, knjiga 2, dok. br. 184).
^{3, 4} Zapovijest za akciju vidi u tomu VIII, knjiga 2, dok. br. 179, i dok. br. 2 u ovoj knjizi.
8 Zbornik, tom VIII, knj. 3 ina

Red broj	* primitka i od koga	⁴ D e p e š a
17	3/IX, 08.40 II P.O.S	Br. 37. 2. IX. Veza vaše dep. br. 21 od 28. aug. Iz Raba otišlo 120 Nijemaca i legionara. Sadašnje brojno stanje 600—700 vojnika. ⁵ Novi garnizoni nisu došli.
20	4/IX, 11.30 V P.O.S.	Br. 27. 3. IX. 2. IX. do podne čula se pucnjava u Pupnatu —• Nijemci iza toga navodno napustili Pupnat u pravcu Korčule. Izgleda da se vode međusobne borbe, vijest potiče od kurira Pupnat. Korč. odred krenuo prema Pupnatu.
24	4/IX, 11.10 V P.O.S.	Br. 44. 4. IX. Naša dep. br. 38 od 3. IX, provjerena da su Nijemci pucali na svoj brod u Račišću dok nije raspoznat. ⁶ Znatnije količine mater, odnose iz Pupnata prema Korčuli i Orebiću — brojno stanje na otoku Korčuli smanjeno na oko 400. ⁷
25	4/IX 11.30 II P.O.S	Br. 38. 3. IX. Krk javlja — obavijest od 27 aug. Iz Trsta minopolagači pod hrv. zastavom plove po noći prema Anconi. Dva puta uspješno položili mine kod Ancone. II P.O.S
35	5/IX 12.10 III P.O.S.	Br. 16. 5. IX. U Arbanasima između bivše radio-stanice i bašte za poljoprivredne eksperimente ispod ceste Sukošan — Zadar Nijemci izgradili aerodrom. Koriste ga od 1 sept. za letove u pravcu Zadar i Trst.

⁵ 19. marta 1944. iskrcali su se dijelovi Prvog bataljona 847. puka njemačke 392. legionarske divizije. Od tada Rab je bio stalno posjednut od jedne čete toga bataljona, koji je bio smješten u Jablancu (vidi Istoriijat njemačke 392. legionarske divizije u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, k. 74, reg. br. 41/3, i tom VIII, knjiga 2, dok. br. 58, str. 186).

^{6, 11} Vidi dok. br. 23.

^{7, 22} Odnosi se na dijelove 750. puka njemačke 118. lovačke divizije.

D e p e š a

III P.O.S.

III P.O.S.

III P.O.S.

3 sept. Na

tuta).

¹⁰ Telegrafista u V POS-u

¹⁰ Telegrafista u V POS-u

Red. broi	D a n \ f a t pnmitka i od koga	D e p e š a
58	6/IX 17,45 II P.O.S	Br. 58. 6. IX. Soča javlja — 3 sept. stigla 2 broda njem. vojske, iskrkali se u porto Fianona, ¹² produžili preko Kršana — na Boljun, za Lupoglav. Nepr. koncentrisao 1300 vojnika na sektoru Matulje — Učka. U Istru stigla divizija — Gebirgssšic. Štab u Pazinu. II P.O.S.
59	6/IX 17,45 II P.O.S	Br. 60. 6. IX. U noći deveti na deseti mislimo napasti Novalju na Pagu. ¹³ Molimo obavestite Savezničko vazduhoplovstvo i Savezničku flotu, da dana 9, 10 i 11 ne tuku Novalju i saobraćaj na liniji Novalja — Škrda — Olib. II P.O.S.
69	7/IX 18,30 II P.O.S	Br. 57. 6. IX. Grupa za Sloveniju ¹⁴ opremljena nakon dolaska . . . ¹⁵ prebacit na sektor u zonu gdje sada dejstvuje saveznič. mornarica i vazduhoplovstvo, kreće se sa Oliba 8 sept. na veče. Grupa Janez.
77	8/IX 1900 II P.O.S	Br. 80. 8. IX. Veza vaše dep. br. 75 od 25 aug. i br. 89 od 26 aug. Nijemci miniraju sva razna vojna postrojenja. Do sada minirana Rijeka. Bilo je navodnih priprema u Novom, Crikvenici i Kraljevici. Način paljenja je električan. Nije poznato da li se diviz. »Brandenburg« nalazi u Rijeci, jer stalno jedna vojska dolazi druga odlazi. U Crikvenicu nije stiglo nikakovo pojačanje. II P.O.S.

¹² Plomin
²⁹ Vidi dok. br. 20.
¹⁴ Vidi dok. br. 34.
¹⁵ Tako u originalu.

Red. broj	Dan i sat primitka i od koga	D e p e š a
84	9/IX 19.30 II P.O.S	Br. 74. 9. IX. Krk javlja — Iz Dalmacije došlo u Rijeku oko 3000 ustaša, od toga nešto u Sušak, odredište nepoznato. Potpukovnik Sertić tražio iz Zagreba da mu pošalju trupe. Isti traži sve Istrane iz Ogulina, Gospića i drugih mjesta, a koji su pobjegli iz NOV ili bili zarobljeni od ustaša i domobrana. Prema jednoj verziji idu u Istru. II P.O.S.
93	10/IX 11.35 II P.O.S	Br. 78. 10. IX. Krk javlja — od Sršćice prema Rtu Oštrom postavljena baraža protiv borbenih čamaca, od nategnutog čelik čela i zatvaraju ulaz u Kraljevicu i Bakar. II P.O.S.
95	10/IX 14.30 V P.O.S.	DDD Br. 4. 10. IX. Danas 10 o.m. Nijemci povukli topove i materijal sa Pupnata u Korčulu, osjeća se užurbanost i spremanje za pokret među nepr. vojnicima u Pupnatu i Korčuli. U luci Uš nalazi se jedan veći transportni brod sa 5 I - boota. Namjere nepr. nepoznate, pretpostavlja se djelomično povlačenje. ¹⁶
3	10/IX 20,30 V P.O.S.	Br. 6. 10. IX. 9. IX Nijemci preko Orebića odvlače materijal prema Trpnju. ¹⁷ Povlače se sa Stona. ¹⁸ Pelješ, odred uputio se prema Stonu. Neprovrjeno, komandant Orebića predao bi garnizon uz garanciju sigurnosti. Za 5 dana imali bi Nijemci napustiti Orebić. Orhanović i kpt. Laungford upućeni na pregovore. Akcija u vezi naše dep. br. 2 odgođena ¹⁹ a borci će biti

¹⁶ O povlačenju Nijemaca s otoka Korčule vidi dok. br. 17.
^{11 18 23} Riječ je o povlačenju jedinica njemačke 118. lovačke divizije (vidi dok. br. 52 i 69).
¹⁹ PČ 63, jedan NB i jedan m.j. trebalo je da budu u zasjedi od 11. do 15. septembra na neprijateljske brodove uz istočnu obalu poluotoka Pelješca (vidi dok. reg. br. 6/1, k. 2073, depeša V POS-a od 10. septembra 1944. u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

Red. broj	Dan i sat primitka i od koga	D e p e š a
		na raspoloženju Orhanoviću. Izgleda da Nijemci sa Mljeta spremaju napuštanje.
4	11/IX 10.30 V P.O.S.	DD Br. 18. 11. IX. Morn, stanica Mljet javlja da je nepr. 10. IX napustio Mljet sa utvrđ. položaja na gradu. Pravač povlačenja još nepoznat. Politkom i svi iz štaba otišli na pregovore za Orebić.
11	11/IX 1200 III P.O.S.	Br. 45. 11. IX. 1 sept. u 0700 sati Savez. avijacija bombardirala i mitraljirala Tkon i Biograd. Jedinice batalj. bile u neposrednoj blizini Tkona. Avijacija nije tukla označene ciljeve. Napad na Tkon nije izvršen. ²⁰ Jedinice izvučene bez gubitaka. 10. sept. u 0700 ponovo avijacija bombardirala Tkon. Tučen samo jedan cilj u gornjem selu. Iz Pašmana noću 9. na 10. tukao naš top 2 puta na polazeće peniše. Peniše uzvraćale. II P.O.S.
16	12/IX 11,25 III P.O.S.	Br. 49. 11. IX. Veza vaše depeše br. 86. Neprijatelj drži Šibenik, Vodice i Skradin sa istim snagama. ²¹ Iz Šibenika uputio bateriju od 6 topova 100 m/m za Drniš. Napustio Drvenik, Marinu, Podorljak i Tiješno sa strane Murtera. Kom. Sib. područja javlja: Njem. kom. Mornarice sa višim oficirima spremna da bježi sa motorom »Velebit« broj 126 za Trst. Žirje javlja: noću 10. na 11. nepr. pucao iz Primoštena na ribare. Stalno kretanje motora Pašman-skim Kan. III P.O.S.

²⁰ Prema zapovijesti, akciju na neprijateljski garnizon u Tkonu trebao je da izvrši bataljon mornaričke pješadije (vidi dok. reg. br. 27—1/2, k. 2027 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

^{21, 27} O neprijateljskim jedinicama na području Šibenika vidi tom VIII, knjiga 2, dok. br. 18.

p ^ Dan i sat
k •' primitka
i od koga D e p e š a

- 17 12/IX 11,25 DD Br. 31. 12. IX. Kda mjesta Blato ja~
V P.O.S. vlja: 11. IX ostala još jedna četa nepr.
u Pupnatu koja bi se imala do 12. IX pre-
baciti.²² Ostalo tokom dana prebačeno u
Orebić. U izvještaju od 02^h 12. IX Nijemci
napustili Pupnat 11. IX. na večer prema
Korčuli. 11. IX u luci Uš 5 maona i 6 borb.
čamaca, 1 vod. pješ. upućen 11. IX na večer
ka Korčuli. Molimo dostavite jedne duple
tablice šifara radi rada sa novom stanicom.
- 20 12/IX 15,30 Br. 32. 12. IX. Provjer. od 11. IX. U Trp-
V P.O.S. nju veća koncen. vojske i materijala, koji
dolazi iz Korčule i Pelješca kopnenim pu-
tem i prebacuje se u Ploče.²³ Očekuje se
napuštanje Pelješca. Potrebna vazd. ak-
tivnost na Pupnatu, Orebić — Vručica —
Trpanj i obale kod Trpnja —• Orebića i
Ploče. Prebacivanje iz Trpnja vrši devet
brodova. Upućujemo jednu jedin. m. p.²⁴
12. IX na zapadni Pelješac.
- 22 12/IX 15,40 DDD Br. 91. 12. IX. Trebamo prebaciti 70
II P.O.S. ljudi sa Krka, isto tako i sa Velebita, a
svaki dan biće sve više. Zadaci pred koji-
ma stoji sektor su veliki, a sredstva vrlo
mala. Molimo da nam dodijelite N.B. 13
»Partizan«, jer nam je neophodno potre-
ban.²⁵ II P.O.S.
- 23 12/IX 19,20 DDDD Br. 59. 12. IX. Stab Ustaške mor-
ili P.O.S. narice jučer prešao k nama i upućuje se
od Kom. Sib. područja na Vis.²⁶ Sada se

²⁴ Upućena je jedna četa Prvog bataljona mornaričke pješadije
Četvrtog POS-a. Vidi dok. br. 23.

²⁵ Vidi napomenu 3 uz dok. br. 49.

²⁶ Prema izvještaju Sedme oružničke pukovnije, 11. septembra
prebjeglo je 5 oficira i 1 mornar iz Šibenika kanalom prema Gospi
Srimskoj, a odatle u Zaton (vidi dok. br. 19—8/4, k. 145 u Arhivu
Vojnoistorijskog instituta).

Red	*	
broi	primitka	D e p e š a
	i od koga	
		nalaze na Žirju. Uputićemo sa vezom, jer naoružane trebamo. Zaton slobodan. U Skradinu četnici. U Šib. garnizonu 800 nepr. vojnika. ²⁷ Očekuje se prelaz ustaških mornara iz Šibenika. Po vašoj depeši od 14. i 12. sept. provjeravamo. ²⁸ III P.O.S.
24	12/IX 18.30 II P.O.S	Br. 93. 12. IX. 11. sept. kombinovane snage II P.O.S. i 2 naoružana broda III P.O.S. napale Novalju i Pag. Garnizon u Novalji zauzet a u Pagu samo napadnut. Zarobljeno 4 podoficira, 11 vojnika, ubijeno 1 oficir, 9 vojnika ustaša i domobrana. Plijen jedan mali motorni čamac, 1 mitraljez, 1 puškomitraljez, 1 laki bacač, 9 pušaka, sve sa pripadajućom municijom, te razni rat. materijal; gubici vlastiti 1 ranjen. Po završenoj akciji naše se snage povukle. ²⁰ II P.O.S.
35	13/IX 1500 V P.O.S.	Br. 54. 13. IX. Politkom i načelnik vratili se, do pregovora uopće nije dolazilo. ³⁰ Nepr. vrši pripreme povlač. sa Pelješca. Među jedinicama Vraž. div. ³¹ trvenje, ima slučajeva tuče i dezertiranja u većem broju. Povoljni uvjeti za voj. akciju da se odsiječe i zauzme Trpanj. Jedna četa vaše M.P. operiše na liniji Orebić — Vručica — Trpanj. Držimo se datih uputa.
45	14/IX 12.30 III P.O.S.	DDD Br. 74. 14. IX. Veza vaše dep. 45 od 14. IX. Treba bombardovati prvo izvidnice i gornje selo oko Kalvarije a kao zadnje

²⁸ Odnosi se na provjeravanje pokreta 891. i 893. puka njemačke 264. pješadijske divizije (vidi dok. reg. br. 6/1, k. 2073 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

³⁰ Štab Mornarice NOVJ naredio je depešom 11. septembra da se pregovori prekinu (vidi dok. reg. br. 6/1, k. 2073 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

³¹ Odnosi se na dijelove 750. puka njemačke 369. legionarske divizije.

bro;) Dan i sat
' primitka
i od koga

D e p e š a

bunkere uz more. Bacite što više bombi.
Mi ćemo biti spremni. Vrijeme za napad
odgovara nam.³² III P.O.S.

- 47 14/IX 10.40 Br. 56. 14. IX. Sa Korčule izvijestili da
V P.O.S. Nijemci 13—13 u noći napustili Korčulu.³³
Uništiti slagal. municije i art. položaje oko
Korčule. Molimo skrenite pažnju savez,
avionima na pojačan promet po danu
između o. Korčule i o. Lastova. Hitno po-
trebni reflektori za otkrivanje mag. mina.
- 58 15/IX 09.40 Br. 77. 15. IX. 893. puk i dijelovi 891. puka
III P.O.S. na našem terenu ne pokreću se. Organi-
zacija TOT odustala od seljenja, nastavila
rad na obali našeg okruga. Nijemci na-
stavljaju rad na utvrđivanju, misle se
braniti. III P.O.S.
- 60 15/IX 1600 Br. 71. 15. IX. U noći 14. o.m. napadnuta
V P.O.S. luka Trpanj sa 1 vodom M.P. sa teškim
bacačem sa okuke puta Dekovići — O. Tr-
panj. Izbačeno 12 granata. Nepr. gubici
tri mrtva i nekoliko ranjenih. Zbog pre-
pada neprijatelj nije uputio brodove za
Ploču, iskrcao je ukrcana teška oruđa, po-
stavio na stare položaje i otvorio paljbu
iz topova i bacača koja je trajala do 14.
o. m. 9 sati. Nepr. vojska ostala cijeli dan
na položajima, M.P. nije imala gubitaka.
Za noć 14—15. predviđen napad na komu-
nikaciji Orebić — Trpanj.
- 61 15/IX 1600 Br. 69. 15. IX. 14. IX otok Korčula slo-
V P.O.S. bodan. U Korčuli 1 bat. Prek. brigade,

³² Odnosi se na akciju na Tkon. Štab Mornarice NOVJ odredio je 15. septembar za bombardovanje Tkona od strane savezničke avijacije (vidi dok. reg. br. 6/1, k. 2073 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

³³ Vidi dok. br. 17 i 23.

D e p e š a

65 15/IX 17.20 Br. 72. 15. IX. Prema izvještaju prebjeglog
V P.O.S. nepr. pom. oficira naređena koncentracija
njem. trupa sa sektora Korčula — Doli u
Metkovićima a sa sektora Doli — okolina
Dubrovnika u Mostaru. Sada u Dubrovni-
ku 10 I-boota, 4 mot. torp. 2 marine arti-
ljerije Leichter,³⁵ 1 brod tipa »Crvena
zvijezda«. Naređenje za opće povlačenje
iz Dalmacije izdato 9. o. m. u 4 sata. Pom.
oficira šaljemo danas na Vis.

II P.O.S.

³⁴ O povlačenju Nijemaca sa Pelješca u dnevniku admirala Licmana, komandanta Jadrana, 16. septembra piše: »Pritisak neprijatelja na srednjodalmatinsko otočko područje je očigledno se pojačava. Poslije napuštanja Korčule, Mljeta i zapadnog dijela Pelješca, još samo jedan slabi batalj. se nalazi kod Orebića na Pelješcu. Napušten je također i zapadni dio Hvara i sredina Brača.... Prolaz kroz Korčulanski kanal je uslijed evakuacije otoka praktično zatvoren. Pomorska komanda južne Dalmacije je zasađu upućena sama na sebe«. (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, mikrofilm London br. 1.)

³⁵ Marine-Artillerie Leichter (skr. MAL) — mornarička artiljerijska peniša.

Red. broj	Dan i sat primitka i od koga	D e p e š a
74	16/IX 1510 III P.O.S.	Br. 86. 16/IX 15. sept. u 0700 sati 6 bombardera u jednom naletu bombardirali Tkon. Bombe pale na obalu unutar žice. Nisu tukli označene ciljeve. Pozvali smo Nijemce na predaju. Komandant Tkona u vezi našeg poziva bio u Biogradu radi dogovora. Sa našim kurirom postupali dobro. Odgovora nisu dali. Ima izgleda da će napustiti Tkon. Treba još jedanput bombardovati Tkon, gornje selo. Bombardirajte sutra ili prekosutra u 0800. Nijemci stanuju u crkvi na Kalvariji. III P.O.S.
6	17/IX 18.05 II P.O.S	Br. 35. 17/IX. Soča javlja — dignut je u zrak aerodrom — Altura i Piramo, u Trstu svetionik Slobode. U Vilaniji demonstrirana je velika radio-stanica i odvedena. Sektor Poreč evakuisan, ostali su samo domaći fašisti. II P.O.S.
16	18/IX 13.00 III P.O.S.	Br. 97. 17/IX. Na Pašmanu prihvaćeno 6 američkih avijatičara, među njima dva teže ranjena. U koliko stignu ovamo danas uputićemo ih vezom prekosutra. III P.O.S.
28	19/IX 13.00 II P.O.S	Br. 42. 18/IX. Veza vaša dep. br. 4. Od 15. jula do 15. sept. mobilisano 385, predalo se nepr. vojnika 140, prihvaćeno ranjenika 28, zbijega 40, putnika 443, prebačeno materijala na kopno 65 tona, zarobljeno 57 nepr. vojnika, 1 brod 120 tona sa 60 tona hrane, 1 mot. leut, ubijeno 26 i ranjeno 6 nepr. vojnika, prebjeglo k nama jedan manji mot. leut. II P.O.S.
35	19/IX 18.30 II P.O.S	Br. 46. 19/IX. Soča javlja — u puli je štab 104 puka 232 rez. pancir grenadir, div.,

Red	*	
broj	primitka	D e p e š a
	i od koga	

jačina 4000 voj., raspored Pula — Trst.³⁸
 Brojno stanje u Puli 7500 voj. Moral nizak.
 II P.O.S.

56 20/IX 20.00 Br. 21. 20/IX. Danas u 06.50 u Preko došle
 III P.O.S. 2 veće naoružane peniše. Stoje na zapadu otočića sa manastirom. U Zadru pored javljenog srušen most. Ispod mosta uništene 2 peniše sa posadom i mater. Ostalih 6 oštećeno. U Vodicama i Tribunju Nijemci spremni za povlačenje u Šibenik. U Zlarinu namjeravaju zamijeniti sa domobranima, spremni za povlačenje za Zadar iz Pakoštana, Pirovca i Tijesnog. Čekaju na peniše. Treba srušiti most Ražanac — Jaruga kod Nina. III P.O.S.

63 21/IX 13.00 Br. 33. 21/IX. Janjina, Drače, Trstenik,
 V P.O.S. Žuljana oslobođeni, borbe se nastavljaju oko Dubrave,³⁷ tal. kočica »Gran Duca« napadnuta od savez, aviona kod Trstenika. Bez štete. Poduzmite potrebno.

66 21/IX 13.00 Br. 26. 21/IX. R/S 2 javlja — zapaženo u
 III P.O.S. svim sektorima kod Šib. povlačenje Nijemaca, municiju krcaju u gajete, djelomično topove. Kod Prvića flotila zarobila gajetu sa 3 Nijemca i 1 ustašom. Druga gajeta napadnuta. Ima mrtvih i ranjenih. Vjetar odnio za Vodice. III P.O.S.

75 22/IX 0950 Br. 32. 21/IX. Veza vaša dep. br. 4 od 18.
 III P.O.S. sept. Za vrijeme od 15. juna do 15. sept. novomobilisanih 488. Prihvaćeno ranjenika 492, prolaznika 838, zbjega 1975. Pre-

³⁶ Odnosi se na 1045. puk ove divizije (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, k. 571, reg. br. 11/7).

³⁷ Vidi dok. br. 52.

Red. broj	Dan i sat primitka i od koga	D e p e š a
		bačeno na kopno prolaznika 1845. Materijala 1000 tona. III P.O.S.
79	22/IX 12.15 II P.O.S	DDD Br. 59. 21/IX. 11. korpus javlja — namjeravamo sa snagama izbiti na obalu Senj — Sušak, gdje bi stvorili i zadržali mostobran barem 24 sata. ³⁸ Javite hitno da li raspolazete materijalom koji bi nam u tom slučaju iskricali. Potrebna nam je obuća, odjeća, hrana, soli, teža oružja sa municijom u što većoj količini. U obzir dolazi vrijeme 23—26. Sat, dan, mjesto i ostalo javićemo vam po vašem odgovoru, 11 Korpus. Po prednjem nemoguće nam postupiti. Molimo uputite nam 10 vagona određenog materijala kojeg ćemo postepeno prebacivati sa NB 13 preko Krka. U tom smislu odgovorili XI Korpusu. II P.O.S.
87	22/IX 15.25 V P.O.S.	Br. 49. 22/IX. 21/IX. naše snage ušle u Ponikve na Pelješcu. Nepr. bježi prema Stonu. ³⁹ Naši nemaju kontakt s neprijateljem, zarobljeno 37 nepr.
3	23/IX 18.30 II P.O.S	Br. 68. 23/IX. Krk javlja—20. u 12 sati 6 aviona tuklo je Kraljevicu. Potopili jedan brzi mot. čamac i razbili jednu dizalicu. 10 civila i 3 vojnika mrtvi. II P.O.S.

³⁸ Da bi stvorio mostobran za prihvatanje materijala s mora, Štab Jedanaestog korpusa NOVJ napao je 23. septembra neprijateljsku posadu u Zlobinu, gdje su se nalazili dijelovi 846. puka njemačke 392. legionarske divizije. Međutim, akcija nije uspjela jer je neprijatelj, dobivši pojačanje, odbacio 3. brigadu 13. divizije na ranije položaje (vidi dok. reg. br. 6—11/4, k. 572 A i reg. br. 41/3, k. 74 u Arhivu Vojno-istorijskog instituta).

³⁹ Vidi dok. br. 68.

Red. broj	Dan i sat primitka i od koga		D e p e š a
5	23/IX	16.30 V P.O.S.	Br. 61. 23/IX Ston oslobođen. ⁴⁰ Naše jedinice napreduju prema Dolima.
9	24/IX	11.30 V P.O.S.	Br. 66. 24/IX. Podaci od 23/IX, jake borbe za Ston, naše jedinice dva puta doprle u Ston i povukle se zbog jake vatre istočno od Stona. Nijemci drže kote 219—219 i Goricu. Naši drže kote 284 — 284, 283 — 283, 248 — 248, 337 — 337 zapad od Stona. Nijemci uporno brane. ⁴¹ Četnici u Dubrovniku traže kontakt sa N.O.V.
20	24/IX	17.05 II P.O.S	Br. 80. 24/IX. Krk javlja — Ispred Riječke i Sušačke luke postavljene mine u razmaku 50 m. jedna od druge, dubina 2 m., navodno težine 750 kg. Postavljene barikade u Riječkoj i Sušačkoj luci i Martinšćici. II P.O.S.
28	25/IX	12.00 II P.O.S	Br. 82. 24/IX. Krk javlja — u Sušak stigla nepoznata nepr. divizija, zauzeli položaje od Matulja do Kraljevice. Preostali smjestili se u gimnaziji, Dječji dom i Jadransku stražu u kojoj je radio-stanica. Stigao prvi dio od 2000 ljudi, namjera im čišćenje Gorskog Kotara. U Kostreni smjestili p. a. bateriju, u Sv. Barbari između kuća na Trsatu novo postavljena baterija 4 topa 90.53, tip Ansaldo. II P.O.S.
29	25/IX	12.00 II P.O.S	Br. 83. 25/IX. Primitljeno od XI korpusa. Stigao u XI Korpus, u koliko ima kakovih izmjena u vezi mog zadatka javite hitno. ⁴²

⁴⁰, ⁴¹ Ston je oslobođen 17/18. oktobra. Vidi dok. br. 37, 69 i 72.
⁴² Štab Mornarice uputio je depešom sljedeći odgovor: »Nema izmena u pogledu tvog zadatka... Treba forsirati aktivnost na Kvarnerskim otocima, naročito o. Cres, Krk, eventualno uz pomoć snaga XIII Div. Situacija nalaže brzinu i energiju u radu«. (Vidi dok. reg. br. 6/1, k. 2073, depešu od 25. septembra, u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.)

Red
broi

*
primitka
i od kosa

D e p e š a

Molim saopštite mi najvažnije novosti u našem štabu.

Manola

- 30

25/IX 14.00
III P.O.S.

Br. 54. 25/IX. 23. na 24. sept. naša zasjeda dočekala smjenu osmatračnice Sv. Miho-
vil iz Preka. Ubijeno 6 Nijemaca. Pašman-
skim Kanalom sa juga probilo se 6 peniša
i 2 borbena. Naša artiljerija djeluje
dobro. Trebamo podzemni kabl za osma-
tračke mine. Tražili smo. Pošaljite protu-
podmorničke mine za zatvaranje kanala
Tijat — Logorun. Postojeće mine preteške
za rad. III P.O.S.
- 31

25/IX 15.40
V P.O.S.

Br. 72. 25/IX nepr. pali šumu oko Rijeke
Dubr. i pripremio da uništi brodove.⁴³ U
Dubrovnik zabranjen pristup. U Župi veća
koncentracija kamiona. Na Sipanu četnici
pripremaju preuzimanje vlasti.⁴⁴ U toku
25. o. m. biće povučeni sa Pelješca 3 ba-
taljona III prekomorske brigade u Kor-
čulu.⁴⁵
- 44

27/IX 11.40
III P.O.S.

DDD Br. 66. 27/IX. Jedinice Grupe⁴⁰
Odreda i XIX Div. djeluju ofenzivno u
Ravnim Kotarima. Ražanac u rukama Za-
darskog [Odreda]⁴⁷. Sa padom Perušića
ugrožen Gospić a time Karlobag i Pag.⁴⁸

⁴³ ⁴⁴ Vidi dok. br. 37.

⁴³ Vidi napomenu 13 i 15 uz dok. br. 52.

⁴⁶ Sjevernodalmatinskih

⁶⁷ Šesta udarna brigada Devetnaeste divizije oslobodila je 22. septembra Ražanac. Tom prilikom ubijeno je 20 ustaša, a zaplijenjen 1 top, 2 mitraljeza od 20 mm, 3 puškomitraljeza, 1 radio-stanica, 2 radio-aparata i drugi ratni materijal (vidi dok. reg. br. 7/1, k. 1011, depeša od 23. septembra, u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

⁴⁸ Jedinice Trideset pete divizije izvršile su 21. septembra 1944. napad i ovladale željezničkim stanicama Janče i Perušić, selima Široka Kula, Lički Osik, Budak i izbile na rijeku Liku sjeverno od Gospića.

Red broj	* s a t primitka i od koga	D e p e š a
		Potrebno da II P.O.S. deistvuje u pravcu Paga. Time će koordinirati sa nama i jedinicama na kopnu. III P.O.S.
53	27/IX 20.00 II P.O.S	Br. 96. 27/IX. Iz XI Korp. Izradio instrukcije posjedanja luka od oper. jedinica do dolaska mornaričkih vlasti. G.S.H. prihvatio i razaslao korpusima ⁴⁹ instrukcije u vezi našeg stava u interesu Mornarice. Manola
57	27/IX 2020 II P.O.S	Br. 2. 27/IX. U noći 26/27 bila akcija na Osor i Puntu Križa. ⁵⁰ Na Osor upućena 1 četa. Jedan vod operisao u gradu, dva voda osiguravali. Most u Osoru nije potpuno uništen uslijed premale količine eksploziva, već samo oštećen. Zarobljen 1 puškomitraljez, 5 pušaka, 1 sanduk municije i bombi, uništene 3 bicikle, 1 telef. centrala. Vjerovatno ubijena 2 republikanca, ostali pobjegli. Na Puntu Križa upućeno 30 boraca koji se u tamnoj noći izgubili i nisu izvršili akciju. II P.O.S.
59	28/IX 09.15 III P.O.S.	DDD Br. 74. 28/IX. Najavljeno preko II P.O.S. u noći 27. na 28. i 28. na 29. saveznička mornarica patroliraće kočama 1st — Rivanj — Zadar, saveznički lovci bombardiraće i mitraljirati Sv. Mihovil — Preko — Pručanik — Tkon. Lim ⁵¹ i XIX Div. obaviješteni. III P.O.S.

Cilj napada bio je da se omogući rušenje pruge Perušić — Gospić, važne komunikacije s Dalmacijom. Međutim zbog nedovoljnog obezbjeđenja od strane naših jedinica, neprijatelj je sutradan povratio izgubljene položaje (vidi dok. reg. br. 10/2, k. 1234 i reg. br. 2/6, k. 1234 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

⁴⁹ Vidi naređenje Glavnog štaba NOV i PO Hrvatske za posjedanje luka i pristaništa pod reg. br. 12/2, k. 111 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.

^{60, 56} Vidi dok. br. 41.

⁵¹ Kod za naše jedinice na kopnu na tom području.

Re(j	Dan i sat	
, . ' .	primitka	D e p e š a
	i od koga	

- 69

28/IX 17.20
II P.O.S

Br. 5. 27/IX. Iz XI Korpusa. Gdje je grupa Janez. Imate li vezu. Komandanta za II P.O.S. još nemamo. Izgledi slabi, ako je još Gregorić⁵² na Visu, objasnite se u pogledu pomorstva sa njime. Ja u Zavnohu nisam uspio objasniti se jer njega nije bilo. Mislim da je neophodno imati jasnu odluku o trgovačkom pomorstvu jer je inače teško voditi pregovore sa vlasnicima.⁵³ Ovdje izgledi za šiljanje Talijana dosta povoljni. Vojnička situacija otežava rad. Odgovorite. Manola.
- 71

28/IX 19.15
Janez

Br. 1. 26/IX. Grupa se nalazi od 25 u Lokvama kod IX Korpusa, Sheet⁵⁴ 26, pozicija 8414. Glavni štab Slovenije odredio u grupu majore Rustja Franca, Svara Dušana, Kavšek Slavka, Dermota Franca. Pomoćnik Dermota⁵⁵ upućen u područje Kopra radi informativne službe, po prikupljanju podataka [da] uspostavi vezu sa jedinicama IX Korpusa i sa organizacijom O.F. Pristupićemo radu i spustićemo se u blizini Trsta. Situacija između Tučahe i Laša: puno neprijateljskih garnizona, stiglo 2000 minera za razaranje pristaništa.
- 72

28/IX 21.15
II P.O.S

Br. 6. 28/IX. Manola javlja — što je istina o prelazu Hrv. mornarice. Da li ste povukli Jablanačku grupu. Ako situacija dozvoljava uz pomoć te grupe razbite Pag.

52 Pavle

53 Štab Mornarice uputio je sljedeći odgovor: »Pitanje trgovačkog pomorstva ostalo još otvoreno. Prema naređenju V. Š. imamo da vršimo predradnje za organizaciju pomorske uprave«. (Vidi dok. reg. br. 6/1, k. 2073 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.)

54 Sekcija

55 Zajedno s Dermotom bio je poslan drug Eduard Logar, koji je do tada bio šef obavještajnog centra Komande Istarskog područja. 16. oktobra uspjeli su da se priključe Komandi mjesta Koper, a 28. oktobra formirali su mornaričku grupu pri Komandi mjesta Koper (vidi dok. reg. br. 2/7, k. 2023 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

Red. broj	Dan i sat primitka i od koga	D e p e š a
		Na Cresu otpočnite sa akcijama što pre. O ovome obavestite Š.M. Mi odgovorili: od Š.M. i XIII Div. dobili obaveštenje o prelasku Hrvatske mornarice na našu stranu, s tim da će brodovi pristati na Dugom Otoku. Da li su ugovoreni znaci raspoznavanja. Drugih obaveštenja nemamo. Jablanačku grupu nećemo povući po dogovoru sa O.K. Senj zbog situacije na tom terenu, raspoložemo sada sa N.B. 13 i P.C. 2, vršimo prebacivanje hrane za XI Korpus do dva puta sedmično i za organizacije pod Velebitom. 26-og izvršili napad na Osor i Puntu Križa.⁵⁶ Radimo sve što možemo i imamo u vidu ponovni napad na Pag.⁵⁷ Mamula od 14-og na Krku radi organizacije prebacivanja za XI Korpus 1 pregleda udarne grupe. Sastao se sa drugovima koji obilaze lučke urede sektora koji izvještavaju, organizacija dobro napreduje. II P.O.S.
78	29/IX 16.40 II P.O.S	Br. 8. 28/IX. II P.O.S. će sve depeše upućivati vama zbog koordinacije. II [P.O.S-u] treba vojnih kadrova ali ih nema. Nešto mornara stručnjaka i političkih kadrova za Mornaricu šaljem II P.O.S-u. Kostur organizacija za čuvanje luka postavio za Istru. Manola
82	29/IX 21.00 II P.O.S	Br. 10. 29/IX. Nužno misliti o gorivu i hrani u sjever. Jadranu. Za prvi period naći će se premale količine. Uskoro će biti nužno prisustvo II P.O.S. na kopnu.⁵⁸

^{1°} Vidi dok. br. 65.

⁵⁸ Štab Mornarice NOV Jugoslavije nije se složio sa odlaskom Štaba Drugog POS-a na kopno (vidi dok. reg. br. 6/1, k. 2073, depešu od 30. IX 1944, u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

p>ej Dan i sat
k •' primitka
i od koga

D e p e š a

Predlažem Mamula, Ružić, Tićac, ako se
slažete pozvaću kad bude neophodno.
Manola

- 83

29/IX 21.15
II P.O.S

Br. 11. 29/IX. Za II P.O.S. Sa Istom dobro
učinjeno.⁵⁹ Aktivnost vaše pješadije ne-
ophodna do krajnjih granica. Sta je sa Pa-
gom.⁶⁰ Cres požurite. Dorbić⁶¹ neka dolazi
što prije. Ružić mora uže sarađivati sa
organizacijama u izvršavanju njegovog
zadatka. Da li možete likvidirati Krk. Sta
zato treba. Moje depeše vama uvijek pro-
sljeđujete za S.M.
Manola
- 84

29/IX 21.20
II P.O.S

Br. 13. 29/IX. Na odgovor puk. Manoli.
Suzanić⁶² i Zoričić⁶³ obilaze sve lučke ra-
dione u Istri. Mamula javio da [je] njihov
rad vrlo uspješan. Tačno ćemo znati kad
se vrati Mamula. Prvom vezom odlazi na
Krk i Zivković.⁶⁴ Obzirom na naše snage
likvidacija Krka za sada ne dolazi u obzir.
Vaše depeše i naše odgovore prosljeđuje-
mo S. M.
II. P.O.S.
- 85

29/IX 21.30
II P.O.S.

Br. 18. 29/IX. Za II P.O.S. Da li ste uhva-
tili vezu sa 35 divizijom. Ako je Pag slo-
bodan, nužno je što prije ubaciti materijal
za tu div., prvenstveno odjeće i obuće.
Manola.
- 89

29/IX 19.45
Janez

Br. 3. 27/IX Nemci izvršili pripreme raza-
ranja lučkih postrojenja i brodogradilišta
u Tršćanskom Zalivu. Organizacija spre-

⁵⁹ Štab Drugog POS-a preselio se 20. septembra na otok Ist. Vidi dok. br. 49.
⁶¹ Nikola
⁶² Božidar
⁶³ Božo
⁶⁴ Drago

piecj
broi
Dan i sat
primitka
i od koga

D e p e š a

čavanja u toku. Nedostaje drugova sa znanjem slovenačkog i italijanskog jezika, koje bi ubacili u Trst radi akcije. Molimo uputite odmah primorske Slovence, mornare, naročito Trščane u XI korpus preko G.5.S.⁶⁵ Grupa Janez.

- 90

29/IX 20.00
Janez

Br. 5. 29/IX. Danas upućen Pečovnik u blizinu Trsta radi informativne službe. Boravak veće grupe na tom području nije moguć. Brodogradilište »Sv. Marko« u gradnji 18 penisa, u spremanju 4 peniše, 2 korvete i 3 pontona. »Cavour« ispražnjen u raspremi. Nijemci odvoze u Njemačku 7.500 t. gvožđa za gradnju brodova, a iz Tržiča 1200 t. »Impero« potopljen avgusta između valobrana, »Reks« potopljen u Koparskom Zalivu. Gr. Janez
- 96

30/IX 14.45
V P.O.S.

Br. 8. 30/IX. U noći 27/28. P.C. 62 potopljen od neprijateljskih brodova između Vel. Vratnika i Brsečine.⁸⁸ Od posade jedan mrtav, ostala trojica spasena.
- 97

30/IX 17.20
II P.O.S

Br. 23. 30/IX. Naš odgovor puk. Manoli. Od 35. div. stigla dva delegata, upućena na Vis pošto sprema i odjeće nigdje nema. Pagu pogrešno javljeno. Pao Ražanac,⁸⁷ ali bio napušten radi baterije Nin i Petričane. Saveznici obećali da će uništiti baterije. Radi baterija preko Fortice moguće prebacivanje samo gaetama.

⁶⁵ Glavnog štaba Slovenije
^M Vidi dok. br. 52.

BR. 45

**DIREKTIVA ŠTABA ČETVRTOG POMORSKOG OBALSKOG
SEKTORA OD 1. OKTOBRA 1944. KOMANDI PRVE FLO-
TILE O ORGANIZACIJI I RADU FLOTILE¹**

ŠTAB
IV POM. OBAL. SEKTORA
Pov. Br. 323 a
1. oktobra 1944 god.

Formiranje i zadatak
I Flotile.

KOMANDI I FLOTILE

Naredbom ovog Sektora br. 32 od 30 septembra o.g. ra-
sformirane su dosadašnje postojeće flotile² i formirane su I,
II i Pomoćna flotila.

U sastavu I Flotile su slijedeći brodovi: Pč 41, 42, 49, 50,
52, 79, 80, 81 i barkasa br. 1.

Sjedište I Flotile je Milna. Prvenstveni zadatak patroli-
sanje po određenim sektorima i organizacija oko blagovreme-
nog izvještavanja eventualnog dolaska neprijatelja sa mora.

Određeni sektori za patrolisanje su slijedeći:

— 2 Pč patrolisaće svakonoćno između zapadnog rta Brača
— Sv. Juraja i Maslinice na Šolti.

— 2 Pč patrolisaće svakonoćno između zapadnog rta Brača
— Sv. Juraja i Pučišća.

— 1 Pč patrolisaće svakonoćno između Stračinske na Šolti
i Blace na Braču.

Ostala 3 Pč i barkasa u rezervi u Milni.

Starješine Flotile će po mogućnosti često obilaziti patro-
lirajuće Pč i staraće se da služba bude vršena savjesno i
pažljivo.

Flotila po dolasku u Milnu odmah će stupiti u vezu sa
jedinicama vojske na Braču,³ zbog što tjesnije saradnje. Tako-
đer će stupiti u vezu sa baterijom [na Rtu] Ražanj, koja je
potčinjena izravno ovom Štabu, te nastojaće da čim prije bude
povezana telefonom sa istom.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-
istorijskog instituta, reg. br. 23—1/3, k. 2039.

² Odnosi se na Višku, Hvarsku i Bračku flotilu.

³ Odnosi se na dijelove jedinica Dvadeset šeste divizije i na je-
dinice Bračkog partizanskog odreda.

Redovno svakodnevno dostaviti do 0800 sati ovom Štabu telefonsku ili optičku depešu o stanju Flotile i o događajima. Depeša da bude čim kraća i jasna. Ostale redovne izvještaje dostavljati kao i dosada.

PC 81 privremeno detašovan u Hvaru za potrebe Mornaričke stanice Hvar. Isti brod ipak ostaje u sastavu I Flotile, sem što za hranu i pogonski materijal će se brinuti Mornarička stanica Hvar.

S. F. S. N.

Politkomesar, major:
(Marjan Zuvić)
M. Žuvić

Za komandanta, major:
Kobol

Operativni oficir, poruč.:
(Petar Vidan)
P. Vidan

(M. P.)

BR. 46

**DIREKTIVA ŠTABA ČETVRTOG POMORSKOG OBALSKOG
SEKTORA OD 1. OKTOBRA 1944. KOMANDI DRUGE FLO-
TILE O ORGANIZACIJI I RADU FLOTILE¹**

STAB
IV POM. OBAL. SEKTORA
Pov^Br. 324 a
1. oktobra 1944 g.

Formiranje i zadatak
II Flotile!

KOMANDI II FLOTILE

Naredbom ovog Sektora br. 32 od 30 septembra o.g. rasformirane su dosadašnje postojeće flotile i formirane su I, II i Pomoćna flotila.²

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg', br. 24—1/3, k. 2039.

² Vidi dok. br. 45.

U sastavu II Flotile su sljedeći brodovi: Pč 43, 44, 45, 46, 55, 56, 65 i barkasa br. 2.

Sjedište Flotile je Sumartin, gdje će se zadržavati 4 broda, dok ostala 4 će se zadržavati u Sućurju.

Prvenstveni zadatak Flotile je patrolisanje po određenim sektorima i organizacija oko blagovremenog izvještavanja eventualnih dolazaka neprijatelja sa mora.

Određeni sektori za patrolisanje su sljedeći:

2 Pč patrolisaće svakonoćno između Sućurja i Stinive (o. Hvar).

1 Pč patrolisaće svakonoćno između Sućurja i Smarske (o. Hvar).

2 Pč patrolisaće svakonoćno između Sumartina i Pučišća.

Ostala 3 broda biti će u rezervi, i to 2 u Sumartinu a 1 u Sućurju.

Starješine Flotile će po mogućnosti često obilaziti patrolirajuće Pč, i staraće se da služba bude vršena savjesno i pažljivo. Naročito će starješine voditi računa o dislociranim jedinicama na Sućurju, te će nastojati da održe što tjesniju vezu sa ovim jedinicama.

Flotila po dolasku u Sumartin odnosno u Sućuraj će stupiti u vezu sa jedinicama vojske na Braču i Hvaru,³ zbog što tjesnije saradnje. Nastojati, da se čim prije povežete telefonom sa položajima jedinica vojske.

Redovno svakodnevno dostaviti do 0800 sati ovom Štabu telefonsku depešu o stanju flotila i o eventualnim događajima. Depeša da bude čim kraća i jasna. Ostale redovne izvještaje dostavljati kao i dosada.

S. F. S. N.

Politkomesar, major:
(Marjan Žuvić)
M. Zuvić

Za komandanta, major:
Kobol

Operativni oficir, poruč.:
(Petar Vidan)
P. Vidan

(M. P.)

³ Na Hvaru su se nalazile jedinice Hvarskog odreda i dijelovi jedinica Dvadeset šeste divizije.

BR. 47

**IZVJEŠTAJ ŠTABA ČETVRTOG POMORSKOG OBALSKOG
SEKTORA OD 2. OKTOBRA 1944. ŠTABU MORNARICE
NOV JUGOSLAVIJE O DEJSTVU MORNARIČKE PJEŠA-
DIJE NA OTOKU HVARU¹**

ŠTAB
IV POM. OBAL. SEKTORA
Op. Pov. Br. 325.
2 oktobra 1944 g.

Operativni izvještaj
Mornar, pješadije.

ŠTABU MORNARICE

U produženju dostavlja se prepis operativnog izvještaja Mornaričke pješadije IV P.O.S. za akciju izvršenu na Sućurju,² boravak jedinice van Visa je trajao od 13 do 28. IX. o.g.

»Prema naređenju Štaba Mornarice N.O.V.J. Pov. Op. Br. 5780 od 12. VIII. o.g., dostavljamo Vam operativni izvještaj naše jedinice od 13 do 28. IX. o.g.

1. Prema naređenju Štaba IV P.O.S. krenuli smo sa našom jedinicom na izvršavanje postavljenog nam zadatka na otok Hvar 13. IX. o.g.

2. Neprijateljske snage³ nalazile su se na otoku Hvaru na dva položaja i to na Sućurju i na položaju Ublina [tt. 248]. Garnizoni su bili utvrđeni sa bunkerima i opkoljeni sa 3 pojasa bodljikave žice i nagaznih mina. U garnizonu Ublina nalazilo se oko 80—100 neprijateljskih vojnika sa naoružanjem od 15 šaraca, 3 teška i 2 laka bacača i oko 50 pušaka, a na položaju Sućuraj oko 200 vojnika sa naoružanjem od 4 haubice i 4 dalekometna topa, nekoliko protuavionskih topova a ostalo oružje bilo je nepoznato. Ovi su podaci primljeni preko obavještajne službe.

3. Neprijatelj se namjeravao braniti, a preko obavještajne službe doznali smo da se odlučio povući se.

4. Raspolagali smo sa 80 boraca sa naoružanjem od 10 puškomitraljeza, 2 laka bacača, 20 strojica i 48 pušaka. Bili smo u sastavu V Bataljona I Dalmatinske udarne brigade koji je brojio oko 260 boraca.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-istorijskog instituta, reg. br. 26—2/1, k. 2066.

^{2,3} Vidi dok. br. 30.

5. Namjeravali smo da ga potjeramo sa položaja i uništimo, tako da mu spriječimo povlačenje, po planu I Dalmatinske udarne brigade.

6. a — Akcija je otpočela frontalnim prepadima 15. IX. u 19 sati a prestala je u 2 sata 16. IX. — Ispitalo se jačina neprijatelja i utvrđenja.

b — U 1 sati 17. IX. otpočela je sveopšta akcija jurišem, situacija se povoljno razvijala, ali smo se morali povući zbog prepreka bodljikave žice i nagaznih mina.

7. Borba je trajala 4 sata, postignuti su izvjesni uspjesi s time što je neprijatelj sutra na noć u paničnom bijegu napustio položaje tako da nije uspio evakuisati municiju i hranu. Prvi se dan nije postigao cilj uslijed velikih prepreka žice i mina.

8. Neprijatelj je imao 5—6 mrtvih, dosta ranjenih i 18 ih se predalo, jednoga strijeljanog koji je lagumirao municiju. Uništeno je nekoliko vagona municije i 4 topa, a zaplijenjeno je 10.000 haubične municije i 8.000 puščane, 2 sanduka bombi, 1 dinamo mašina, 60 kreveta i hrane i drugih potrepština, među kojima 1 dalekozor koji je darovan Artiljeriji.

9. Imali smo 3 mrtva, jednog zarobljenog i 11 ranjenih drugova. Izgubljena 3 puškomitraljeza.

10. Utrošeno 10.000 puščane, mitraljeske i strojničke municije, oštećen jedan bacač i jedna puška.

11. Pohvaljeni drugovi Furlan Ivan, Muraferović Zahir, Kercan Ivan i Vidošević Ivan zbog njihovog hrabrog držanja u borbi.

12. Opomenut drug Mane Justo zbog njegovog paničarstva i bacanja municije.

13. Vidi pod 11 i 12.

14. a — Situacija se promijenila uslijed velikih prepreka i slabog djelovanja naše artiljerije.

b — 'Odluka donijeta samoinicijativno,

c — Po planu I Dalmatinske udarne brigade,

d — Bacači, automatsko oružje i artiljerija,

e — Za sveopći juriš i za povlačenje,

f — Neprijatelj se jako držao.⁴

S. F. S. N.

Politkomesar, pporučnik
Mudronja Branko s. r.

Komandant, pporučnik:
Blašković Ante s. r.

⁴ Kako se odvijala borba na Hvaru vidi se iz sljedećeg: U depeši od 22. septembra 1944. piše: »Izgleda da se neprijat. povukao iz Sućurja. Danas se predalo 12 Švaba. Vojska je odmah upućena u pravcu

Prosljeđujući prednji izvještaj Mornaričke pješadije ovog Sektora mišljenja smo da se je u akcijama na Hvaru naša četa pokazala vrlo dobro. Isto mišljenje ima i politkomesar I Dalmatinske brigade koji je izjavio da su se drugovi iz Mornaričke pješadije prilikom jurišanja na bunkere i na neprijatelja pokazali kao vrlo dobri borci. Tome držanju srazmjerni su i gubici u mrtvima i ranjenima.

Sa ovim bataljonom pod dobrim rukovodstvom postići će se i u budućim akcijama dobri rezultati.

Dosadanje vodstvo kao komanda same čete pokazalo se vrlo dobro sa puno požrtvovanosti, discipline i vojničke spremne.

Na osnovi toga Stab ovog Sektora donio je zaključak da se drugovi postave kao Štab Bataljona.

Što se ratnog plijena tiče, mnogo je materijala kao na pr. topova, municije i dr. od strane neprijatelja uništeno. Od preostalog materijala je veće količine pušćane i mitraljeske municije zadržala I Dalmatinska brigada, a borcima naše Morn, pješadije ustupila je 4 šarca sa odgovarajućom količinom municije, 2 njemačke strojnice i 2 pištolja.

Za sada predloga za pohvale kao ni za ukore, kazne pojedinaca nema. Obzirom na to da je većina boraca bila po prvi put u borbi, osjećalo se kod prvog naleta pomanjkanje povezanosti između pojedinaca kao i između naše čete i susjednih bataljona. Već kod akcije idućeg dana stanje u tom pogledu se poboljšalo.

Nakon dolaska čete sa Hvara preformirala se četa u Bataljon.

Organizacija: Formirane su tri čete, u svakoj četi ima po 34 borca.

Vod pratećeg oružja je u sastavu III čete.

Vod za vezu i pionirski vod prema direktivama ref. Morn, pješadije Štaba Mornarice organiziraće se nakon povećanja brojnog stanja Morn, pješadije ovog sektora.

Rukovodstvo: Još nisu popunjena sva mjesta rukovodstva, pošto čekamo da nam Štab Mornarice dostavi četne komandire, politkomesare, pomoćnike i vodnike.

Štab Bataljona sastavljen je kako slijedi:

Komandant Bataljona potporučnik Blašković Ante.

Politkomesar Bataljona potporučnik Mudronja Branko.

Sućurja da stvar ispita...*, od 23. septembra komes. 1. brigade javlja: »Noćas u 1 sat naša vojska stigla u Sućuraj, jer nema nikoga, zauzela položaj. Ostale jedinice sa svojim oružjem doći će zauzeti položaj«, i istog dana: »Hvar je očišćen. Zarobljeno je 155 Švaba«. (Vidi dok. br. 2/13, k. 1100/1, 1/7, k. 1102 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.)

Zamjenik komandanta Bataljona Benusi Zane, potporučnik.

Pom. politkomesara Bataljona drug Zlatar Tihomir.

Rukovodstvo čete popunjeno je samo djelimično sa strane ovog Štaba i to: I. četa ima zamjenika komandira i politkomesara čete, druga Mrduljaš Franu.

II. četa ima zamjenika komandira i politkomesara čete, druga Fistanić Dobrinka.

III. četa ima zamjenika komandira i politkomesara druga Bagtelja Vladimira.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar, major:
(Marijan Zuvić)

M. Zuvić

Komandant, major:
(Niko Srzić)

N. Srzić

Načelnik štaba, major:
(Kobol Viktor)

Kobol

(M. P.)

BR. 48

**IZVJEŠTAJ ŠTABA MORNARICE NOVJ OD 5. OKTOBRA
1944. VRHOVNOM ŠTABU NOV I PO JUGOSLAVIJE O
ORGANIZACIONOM STANJU U MORNARICI¹**

ŠTAB MORNARICE N. O. V. J.

Pov. Op. Broj 6103

5 oktobra 1944 godine

Položaj

Opšti izveštaj za
septembar 1944 g.

VRHOVNOM ŠTABU NOV I PO JUGOSLAVIJE

I. OPŠTA SITUACIJA I VOJNIČKO STANJE:

Tokom meseca septembra opšta situacija na istočnoj obali Jadranskog Mora izmenjena je na području srednjedalmatin-

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-istorijskog instituta, reg. br. 24—1/1, k. 2066.

skih otoka i obale, dok je stanje u severnom i južnom području ostalo u suštini nepromenjeno.

Jedinice XXVI Divizije u saradnji sa Mornaricom NOVJ oslobodile su otoke Hvar, Brač, Šoltu, Korčulu i Mljet te poluotok Pelješac do Stona.²

Neprijatelj drži u svojim rukama otok Drvenik, koji mu je preko potreban za održavanje jedinog preostalog puta u pravcu Split — Šibenik i obratno. S istog razloga zaposeo je ponovno ranije napuštene položaje na obali kod Vinišća i Kovačišća, koji sa Drvenikom V. sačinjavaju osiguranje tog morskog prolaza. Neprijatelj nije međutim u stanju osigurati nezštićeni predeo oko Rta Planke, gde Saveznici uspešno izvode akcije lakim pomorskim jedinicama protiv neprijateljskog saobraćaja.

Zauzimanjem Korčule i Pelješca neprijatelju onemogućene su morske komunikacije iz pravca Dubrovnik — Split i obratno, dok se još uvek, no u manjoj meri, služi morskim putem duž same obale od Splita do ušća Neretve.

Vlastiti pomorski promet odvija se među svim oslobođenim otocima bez teškoća prema potrebama i mogućnostima.

U-severnoj Dalmaciji nalaze se pod našom kontrolom svi otoci vanjskog i srednjeg otočnog pojasa, i delimično o. Pašman i Ugljan, gde se neprijatelj drži pasivno u garnizonima Preko i Tkon.³

Neprijateljski promet između Šibenika i Zadra te u Platinjskom Kanalu i nadalje je vrlo živ, te se opažaju česti pokreti neprijateljskih plovnih jedinica i transporata u tim pravcima.

Stanje na Dugom Otoku je nepromenjeno. Otoke u Kvarnerskom zalivu neprijatelj drži čvrsto u svojim rukama, naročito o. Lošinj i otok Rab.⁴ Na o. Krk njegovi su garnizoni slabi, tako isto na o. Pag.⁵ O. 1st utvrđen je sa naše strane te sada predstavlja isturenu operativnu bazu u pravcu Kvarnera.⁶

Mornarička pešadija:

II Pomorski obalski sektor: Dovođeno je formiranje potpunog bataljona mornaričke pešadije, sastavljenog od 3 čete od po 70—75 boraca. Pristupilo se formiranju 4 čete.

I Udarne grupa na o. Krku broji oko 50 boraca.

II Udarne grupa na Velebitu broji oko 45 boraca.

² Vidi dok. br. 7, 15, 16, 17, 26 i 52.

³ Vidi dok. br. 38.

⁴ Na Rabu su se nalazili dijelovi Prvog bataljona 846. puka njemačke 392. legionarske divizije.

⁵ Vidi dok. br. 20.

⁶, ⁸ Vidi napomenu 2 uz dok. br. 49.

III Pomorski obalski sektor: Stanje mornaričke pešadije kao u prošlom izveštaju za mesec august.⁷ Bataljon broji preko 300 boraca, te se nadalje popunjava novomobilisanim drugovima.

IV Pomorski obalski sektor: Od dosadanje čete pešadije od 112 drugova, formirati će se pridolaskom novih boraca, jedan bataljon.

V Pomorski obalski sektor: Stanje je nepromenjeno. Bataljon od 3 čete broji 'sada 143 borca te se i nadalje popunjuje.

II. ORGANIZACIJA, FORMACIJA MORNARICE

Nastale izmene tokom meseca septembra:

Štab Mornarice: Uspostavljeno je tehničko odeljenje Š.M.

Uprava škola i kurseva Mornarice premeštena je na o. Hvar radi pomanjkanja podesnih prostorija na Visu.

II Pomorski obalski sektor: Štab sektora premešten je 20 septembra o. g. na o. 1st, sa svog dosadašnjeg mesta boravišta na Dugom Otoku.⁸

III i IV Pomorski obalski sektor: Bez promene.

V Pomorski obalski sektor: Krajem septembra, nakon oslobođenja o. Korčule, premešten je Štab sektora u grad Korčulu. Uspostavljena je Mornarička stanica na otoku Mljet.

VI Pomorski obalski sektor: Stanje je nepromenjeno. U drugoj polovini septembra upućena je radio-ekipa za to područje.

I Pomorski obalski sektor: Određena grupa za rad na tom sektoru stigla je kod IX Korpusa i započela rad oko uspostave I Pomorskog obalskog sektora.⁹ S njome održavamo redovitu radio-vezu.

Tokom ovog meseca stiglo je 12 oficira iz okupiranog područja i delom iz mornarice NDH.¹⁰

Plovni park Mornarice:

Promene: Pojačanim radom na popravkama naoružanih brodova osposobljeni su brodovi NB13> NB14, NB11, tako da Mornarica sada raspolaze sa ukupno 6 većih i dobro naoružanih brodova koji su podeljeni ovako:

II Pomorski obalski sektor: NB13 — III Pomorski obalski, sektor NB14 — IV Pomorski obalski sektor: NB3, NB11 i BB

⁷ Vidi Zbornik, tom VIII, knj. 2, dok. br. 150.

⁹ Vidi napomenu 5 uz dok. br. 6.

¹⁰ 11. septembra 1944. prebjeglo je 5 oficira čamcem iz Šibenika (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 19—8/4, k. 145).

»Topčider« (koji je ujedno i bolnički brod). — V Pomorski obalski sektor NB 12.

Osim toga dodeljeni su sektorima veći ili manji broj patrolnih čamaca i naoružanih leuta te transportnih brodova. Flotila V Pomorskog obalskog sektora izgubila je u septembru mesecu dva patrolna čamca PČ75¹¹ i PČ62¹². Prvi bio je potopljen od savezničke avijacije, a drugi prilikom okršaja sa neprijateljskim jedinicama u Korčulanskom Kanalu.

Oslobođenjem otoka Korčule preuzeto je i tamošnje brodogradilište, koje je u stanju da zadovolji u prvo vreme svim našim potrebama u pogledu popravka brodova, kao i manjih novogradnji. Usled toga odlučeno je, da se naše brodograđevne sekcije u Italiji (Bari, Mola di Bari i Molfetta) ukinu, i da se tokom meseca oktobra o. g. premesti sav naš personal sa materijalom radionica u domovinu. Svi će se radovi na popravkama brodova obavljati uglavnom na korčulanskom brodogradilištu, jer su svi preduslovi za to dati. Baza Mornarice NOVJ u Italiji raspolagati će i nadalje sa brodogradilišnom radionicom u Monopoli-u za manje popravke brodova.

U toku je dokovanje naših parobroda u Brindisi-u.

III. OCENA RADA ŠTABOVA:

Stab II Pomorskog obalskog sektora nije ispočetka pokazivao dovoljno aktivnosti i snalažljivosti, ali njegovim popunjavanjem — popravilo se stanje.

Stab III Pomorskog obalskog sektora ispočetka nije dovoljno koordinirao rad sa vojnim i pozadinskim ustanovama, što nastoji da ispravi.

Stab IV Pomorskog obalskog sektora dovoljno ne koordinira rad unutar samog sebe i ne nastoji da se poveže sa vojnim i pozadinskim vlastima na svom sektoru. U operativnom pogledu je potpunoma zadovoljiv.

Stab V Pomorskog obalskog sektora snašao se pred novim zadacima, dok nije bilo dovoljno koordinacije između njega i ostalih vojnih i pozadinskih ustanova.

IV. ISHRANA I SNABDEVANJE OSTALIM POTREBAMA-

Ishrana je dobra i u dovoljnoj količini sa poboljšicom onima koji napornije rade, ali je jednolična (konzerva). Slučajeva avitaminoze nema.

Oseća se nedostatak odeće, a naročito u obući. Ovaj će se nedostatak sve jače osećati nailaskom hladnijeg vremena.

¹¹ Vidi dok. br. 18.

¹² Vidi dok. br. 52.

Snabdevanje novcem je neredovito usled postojećih ne-normalnih prilika. Novac koji je do sada bio određen i izdat za Mornaricu NOVJ upotrebljen je u glavnom za nabavke naj-nužnijeg tehničkog materijala.

V. VOJNIČKA NAOBRAZBA:

Vojničkoj se izobrazbi poklanja velika pažnja, naročito sada kada je priliv novih boraca sve veći. U mornaričkoj pešadiji nastoji se da se borci učvrste u borbi te se za to iskorištava svaka prilika za aktivno učešće u borbama. Rezultati su dobri.

Na Hvaru uspostavljena je Uprava škole i kurseva. Tečajevi, za koje smo izvestili u prošlomesečnom izveštaju da će se otvoriti tokom septembra, još nisu započeli. Poteškoće su u tome što Mornarica ne raspolaže dovoljnim brojem drugova i rukovodioca, koji bi mogli da zamene one koji se javljaju za ove kurseve.

VI. DISCIPLINA I BORBENI MORAL:

Borbeni moral kod boraca i rukovodilaca je na visini. Disciplina još nije na dovoljnoj visini, ali to se mora pripisati novopridošlim drugovima, koji još nisu dovoljno vojnički izobraženi. Opaža se vidan napredak kod onih drugova, koji su već izvesno vreme proveli u mornarici. Kod sviju se oseća želja za obračunavanjem sa okupatorom i narodnim izdajicama.

Borci na naoružanim brodovima, koji su raspoređeni u razne sektore, sa oduševljenjem su pošli, jer se nadaju da će tamo moći više da dadu od sebe u borbama sa neprijateljem.

VII. PREDLOŽI I PROGRAM BUDUĆEG RADA:

U idućem mesecu pred nas se postavljaju sledeći zadaci:

1) Izgraditi informativnu mrežu na području I Sektora i u tu svrhu povezati naše organe sa organima vojnih i narodnih vlasti na tom području.

2) Dalje jačanje II Sektora i njegovo jače angažovanje kako u vojnim akcijama na Kvarnerskim otocima tako i u snabdevanju jedinica N.O.V.J., koje se nalaze na području Hrvatskog Primorja;

3) Izgrađivanje lučkih vlasti i pomorskog saobraćaja na proširenoj oslobođenoj teritoriji IV sektora;

4) Konsolidovanje prilika na V Sektoru sa stalnom težnjom širenja u pravcu VI Sektora.

5) Aktiviziranje i što jače angažovanje korčulanskog brodogradilišta i u vezi s tim preseljavanje većeg dela naših brodograd. instalacija iz južne Italije u domovinu.

6) Otvaranje stručnih tečajeva u našem školskom centru
u Hvaru.
Predloga nema.
Prilog: 2.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Pomoćnik politkomesara
potpukovnik
(Randić Ivan)
R.

K o m a n d a n t
general-major
(Černi Josip)
C.

BR. 49

**IZVOD IZ OPERACIJSKOG DNEVNIKA ŠTABA DRUGOG
POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA UPUĆEN 5. OKTO-
BRA 1944. ŠTABU MORNARICE NOV JUGOSLAVIJE O
DEJSTVIMA OD 16. DO 30. SEPTEMBRA 1944. GODINE¹**

ŠTAB
II. POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA
Pov. Op. Broj 297
dne 5. oktobra 1944. godine.

Dostavlja izvod iz operativnog
dnevnika za period 16—30. IX. 44.

ŠTABU MORNARICE NOVJ

U vezi tamošnjeg naređenja Pov. Op. Broj 5780 od 12.
augusta o. g. dostavljamo izvod iz operativnog dnevnika ovog
Štaba za period 16—30. septembra 1944. godine:

16. septembra

II POS imade bazu u Velom Ratu na Dugom Otoku.
Pojedine jedinice dislocirane su u Solinama i Božavi na Dugom
Otoku.

Održane veze sa Solinama, Olibom, Silbom i Krkom. U
vožnji bila 4 broda. Prebačena 42 putnika i 1500 kg tereta.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-
istorijskog instituta, reg. br. 39—1/1, k. 2066.

17. septembra

Održane veze sa Solinama, Olibom, Novaljom i Žmanom. IT vožnji bila 4 broda. Prebačeno 6 putnika i 2000 kg tereta.

18. septembra

Održane veze sa Sovrom, Olibom, Novaljom, Krkom i Visom, u vožnji bila 3 broda. Prebačeno 66 putnika i 16.600 kg tereta.

19. septembra

Održane veze sa Solinama, Božavom, Zaglavom, Salima, Olibom, Novaljom i Visom. U vožnji 5 brodova. Prebačeno 53 putnika i 3000 kg tereta.

Mj »Neptun« ušao u sastav II POS.

20. septembra

U cilju da bi se jedinice ovog sektora mogle primaknuti bliže svome operativnom području, odlučeno da se sve jedinice II POS-a presele na otok Ist.²

Preseljenje izvršeno je u toku dana pomoću svih raspoloživih brodova iz Božave, Solina i Velog Rata u luku Ist.

U toku dana nisu održavane nikakve druge pomorske veze.

21. septembra

Jedinice II. POS-a uređuju ubikacije u Istu, te zauzimaju odbranbene položaje. Nastavlja se sa prebacivanjem materijala.

Održane veze sa Velim Ratom, Molatom, Zmanom i Zaglavom. U vožnji bila 4 broda. Prebačeno 85 putnika i 7000 kg tereta.

22. septembra

Nastavlja se uređivanje baze u Istu i prebacivanje materijala sa Dugog Otoka.

² Preseljenje Štaba Drugog POS-a na otok Ist bilo je pogodno iz više razloga. Prvo, geografski položaj otoka pružao je mogućnost uspješnijeg dejstva naoružanih brodova na neprijateljske pomorske komunikacije na relaciji Pula — Zadar i Rijeka — Zadar; drugo, Mornarica je već tada raspolagala najneophodnijim naoružanjem za odbranu i utvrđivanje otoka; treće, sam stvor otoka pružao je mogućnost odbrane s relativno manjim snagama; i najzad, Ist je bio vrlo pogodan za održavanje veze s otocima, za izvođenje desantnih akcija na neprijateljske garnizone u kvarnerskom području (vidi dok. br. 5/2—2, k. 2024 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

Održane veze sa Solinama, Velim Ratom i Novaljom. U vožnji bila 4 broda. Prebačena 2 putnika i 4000 kg tereta. U sastav flotile naoružanih brodova ušao NB 13.³.

U 11.30 sati primijećen zapadno od Ista neprijateljski putnički parobrod od oko 1000 tona, gdje plovi u kursu SE. Patrolni brodovi PČ 2 i PČ 6 odmah isplovili da ga napadnu. 11.50 naši patrolni brodovi stigli do otočića Maslinjak i otvorili vatru iz topova na dolazeći parobrod sa udaljenosti od 2.5 km. Neprijatelj vjerovatno nenaoružan nije odgovorio vatrom. Zbog velike razlike u brzinama, vlastita 6.5 čvorova, neprijateljska oko 14 čvorova, neprijatelj je bio u stanju da brzim manevrom izađe iz dometa naših topova, te da pobjegne kroz Tun pasažu u Zadar.

23. septembra

Provađaju se radovi na utvrđenju otoka.

Održane veze sa Zapuntelom, Molatom, Zaglavom i Olibom. U vožnji bila 4 broda, prebačeno 8 putnika.

Uspostavljena Lučka kapetanija Sušak — Rijeka sa privremenim sjedištem u Istu, pod čiju komandu stavljeni svi mobilisani brodovi ovog sektora.

24. septembra

Primljeni sa Visa topovi, bacači i municija za utvrđenje otoka. Nastavljaju se radovi na utvrđivanju otoka. Uspostavljena tehnička četa, kao jezgra budućih radionica.

Održane veze sa Molatom, Zaglavom, Salima, Olibom i Krkom. U vožnji bilo 6 brodova. Prebačeno 47 putnika i 15.000 kg tereta.

25. septembra

Nastavljaju se radovi na utvrđivanju, pored redovne obuke.

Održane veze sa Zapuntelom, Molatom, Salima, Zaglavom, Olibom i Krkom. U vožnji bilo 7 brodova. Prebačeno 37 putnika i 500 kg tereta.

26. septembra

Primljeni p.a. 20 m/m mitraljezi, municija i drugi ratni materijal za utvrđivanje. Nastavljaju se radovi na utvrđivanju pored redovne obuke. Uspostavljena Komanda artiljerije otoka.

³ NB 13 je prebačen po naređenju Štaba Mornarice NOV Jugoslavije iz sastava Četvrtog pomorskog obalskog sektora (vidi dok. br. 38—1/3, k. 2035 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

Održane veze sa Novaljom, Škardom, Molatom, Žmanom i Olibom. U vožnji bila 4 broda. Prebačeno 40 putnika i 3 mazge.

Pored prednjega dvije kombinovane grupe mornaričke pješadije i pomorskih jedinica izvršile napad na Osor i Puntu Križa na otoku Cresu:

— Grupa A sastavljena iz 80 boraca i NB 13 isplovila iz Ista u 18.30 te uplovila u Galboka Valu na Cresu u 22.50, odakle je pješadija krenula prema Osoru.

— Grupa B sastavljena iz 30 boraca i PČ 2 isplovila iz Ista u 18.30 sati, te uplovila u uvalu Bokal na Cresu u 23.30, odakle je pješadija krenula za Puntu Križa.

27. septembra

— Grupa A pješadija u 02.15 ušla u Osor i postavila mine na most koji spaja otoke Cres i Lošinj. Neprijateljski garnizon poslije kratke borbe pobjegao. U 02.50 mine na mostu eksplodirale. Grupa A krenula natrag prema mjestu iskrcavanja. 05.45 grupa isplovila sa Cresa, 09.30 uplovila u 1st. Rezultat akcije: most oštećen, zarobljen 1 puškomitraljez sa priborom i municijom, 3 puške sa municijom i 2 telefona.

— Grupa B pješadija zbog tame i šumovitosti terena zalutala i nije uspjela da pronade selo Punta Križa. 03.00 pješadija izbila na more pored PČ 2, ukrcala se na brod i isplovila za 1st, kamo stigla u 09.00 sati.

Detaljan izvještaj dostavljen pod ovd. Pov. Op. broj 288 od 29/IX 1944. godine.⁴

Na otoku Istu nastavljaju se radovi na utvrđivanju i provodi redovita obuka.

Održane veze sa Novaljom, Molatom i Silbom. U vožnji bila 4 broda. Prebačeno 20 putnika i 7000 kg tereta.

28. septembra

Primljena bodljikava žica za utvrđivanje. Radovi na utvrđivanju se nastavljaju pored redovne obuke.

Održane veze sa Silbom i Olibom. U vožnji bila 2 broda. Prebačeno 6 putnika.

29. septembra

Radovi na utvrđivanju i redovna obuka.

Održana veza sa Zapuntelom. U vožnji bio 1 brod. Prebačeno 10 putnika.

⁴ Vidi dok. br. 41.

30. septembra

Radovi na utvrđivanju i redovna obuka.
Održavana veza sa Molatom. U vožnji bio 1 brod. Preba-
čeno 10 putnika i 6000 kg tereta.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: (Branko Mamula) B. Mamula	v. d. Komandanta-kapetan (Josip Vrtačnik) Josip Vrtačnik
Operativni oficir — kapetan (Ivan Marinović) Ivan S. Marinović	
(M. P.)	

ŠTAB MORNARICE N. O. V. J.
Op. Broj 6144
Datum 11-X
U

BR. 50

IZVJEŠTAJ ŠTABA TREĆEG POMORSKOG OBALSKOG
SEKTORA OD 5. OKTOBRA 1944. ŠTABU MORNARICE NOV
JUGOSLAVIJE O DEJSTVIMA SOPSTVENIH JEDINICA OD
15. DO 30. SEPTEMBRA 1944. GODINE¹

ŠTAB
III. POM. OBAL. SEKT.
Pov. broj 737
5. oktobra 1944 g.

ŠTABU MORNARICE N.O.V.J.

U vezi tamošnjeg Pov. broja 20, dostavljamo sljedeći
izvještaj o operacijama od 15-IX do uključivo 30-IX 1944
godine.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-
istorijskog instituta, reg. br. 8—1/6, k. 2027.

I. FLOTILA:

»PC 21« (Miran).

- 16-IX Vez Zirje, zanimanje po rasporedu.
- 17-IX Vez Zirje, isplovio na osiguranje kanala kod Kaprija, uplovilo u uvalu Muna.
- 18-IX Vez Muna, isplovio na osiguranje kanala kod Kaprija, uplovio u uvalu Muna.
- 19-IX Vez Muna, isplovio za Zaglav.
- 20-IX Vez Zaglav, isplovio za Silbu, odatle za Molat, ukrcao ranjenike i otplovio u ambulantu (Peškera).
- 21-IX Vez Peškera, isplovio za Zaglav — Zman, ukrcao ranjenike, uplovio u Peškeru.
- 22-IX Vez Peškera, isplovio za Zaglav, odatle za otok Ist, gdje je uzeo u tegalj jednu trabakulu i uplovio u Zaglav.
- 23-IX Vez Zaglav, isplovio sa jednim vodom vojske za Zirje, odatle na osiguranje kanala kod Kaprija, zapažena borba na moru kod o. Vrgade, uplovio u Zirje.
- 24-IX Vez Zirje, zanimanje po rasporedu, patrolisanje se nije vršilo radi lošeg vremena.
- 25-IX Vez Zirje, isplovio u patrolu gornjeg kanala, bez događaja uplovio u Zirje.
- 26-IX Vez Zirje, isplovio na osiguranje kanala kod Kaprija, uplovio u uvalu Muna.
- 27-IX Vez Muna, zanimanje po rasporedu.
- 28-IX Vez Muna, zanimanje po rasporedu.
- 29-IX Vez Muna, isplovio za Zirje.
- 30-IX Vez Zirje, isplovio za osiguranje kanala kod Kaprija, uplovio u Zirje.

»PC 22« (Streljko).

- 16-IX Vez Vrulje, isplovio za Zaglav, odatle za Veli Rat.
- 17-IX Veli Rat, isplovio za Olib, odatle za otok Krk.
- 18-IX Vez otok Krk, isplovio za Olib, odatle za Veli Rat.
- 19-IX Vez Veli Rat, isplovio za Olib, odatle za otok Pag, gdje je ukrcao 75 legionara koji su prešli na našu stranu i otplovio za Veli Rat.
- 20-IX Vez Veli Rat, isplovio za otok Molat radi prebačaja ranjenika, odatle za ambulantu Peškera.
- 21-IX Vez Peškera, isplovio za Lavsu.

22-IX	Vez Lavsa, isplovio za Zdrelac u teglju sa jednom gajetom koja je vozila top na položaj — Pašman i uplovio u Vrulje.		
23-IX	Vez Vrulje, popravak motora.		
24-IX	»>	»j	a
25-IX	a	a	a
26-IX	a	a	a
27-IX	a	a	a
28-IX	u	a	a
29-IX	Vez Vrulje, isplovio za Zaglav.		
30-IX	Vez Zaglav, isplovio za otok Iž radi snabdije- vanja sa gorivom, odakle za otok Molat, sa o. Molata za Vir za prebačaj drugova sa o. Vira, ali radi nevremena nije mogao uploviti u Molat.		

»PC 23« (Sloga).

16-IX	Vez Zirje, zanimanje po rasporedu.
17-IX	Vez Žirje, isplovio na osiguranje kanala kod Kaprija. Uplovio u Zirje.
18-IX	Vez Zirje, isplovio u patrolu gornjeg kanala, bez događaja uplovio u Zirje.
19-IX	Vez Zirje, isplovio sa jednim vodom vojnika za o. Zmajan i Logorun, tu postavili zasjedu. Bez događaja uplovio u Zirje.
20-IX	Vez Zirje, isplovio u sastavu »PČ 24« sa vojskom za o. Zmajan, napasti Nijemce na istom otoku. Akcija izvršena, ² uplovili u Zirje.
21-IX	Vez Zirje, isplovio u patrolu gornjeg kanala, bez događaja uplovio u Zirje.
22-IX	Vez Zirje, zanimanje po rasporedu.
23-IX	Vez Zirje, isplovio za osiguranje kanala kod Kaprija, zapažena borba na moru, uplovio u Zirje.
24-IX	Vez Zirje, zanimanje po rasporedu.
25-IX	Vez Zirje, isplovio za Kaprije, odatle u patrolu gornjeg kanala, uplovio u Zirje.
26-IX	Vez Zirje, isplovio sa prolaznicima u Lavsu, odatle u Vrulje.
27-IX	Vez Vrulje, isplovio za Zirje, uvala Muna.
28-IX	Vez Muna, zanimanje po rasporedu.
29-IX	Vez Muna, isplovio za osiguranje kanala kod Kaprija, uplovio u uvalu Muna.
30-IX	Vez Muna, isplovio u patrolu gornjeg kanala.

»PČ 24« (Marjan).

- 16-IX Vez Zirje, zanimanje po rasporedu.
- 17-IX Vez Zirje, isplovio sa 30 boraca za Kaprije, uplovio u Zirje.
- 18-IX Vez Zirje, isplovio u patrolu gornjeg kanala, bez događaja uplovio u uvalu Muna.
- 19-IX Vez Muna, isplovio na osiguranje kanala kod Kaprija, uplovio u Munu.
- 20-IX Vez Muna, isplovio na o. Zmajan gdje se je izvršila akcija na Nijemce, pokrcao zarobljenike i uplovio u Zirje.³
- 21-IX Vez Zirje, isplovio za Vrulje za popravak motora.
- 22-IX Vez Vrulje, popravak motora.
- 23-IX Vez Vrulje, isplovio za Zirje.
- 24-IX Vez Zirje, zanimanje po rasporedu.
- 25-IX Vez Zirje, isplovio u patrolu gornjeg kanala, bez događaja uplovio u Munu.
- 26-IX Vez Muna, zanimanje po rasporedu. yj
- 27-IX Vez Muna, isplovio za osiguranje kanala gornjeg kod Kaprija, uplovio u uvalu Muna.
- 28-IX Vez Muna, zanimanje po rasporedu.
- 29-IX Vez Muna, isplovio sa gajetama u tegalj za Kaprije, uplovio u Zirje.
- 30-IX Vez Zirje, isplovio u patrolu gornjeg kanala, bez događaja uplovio u Zirje.

»PČ 26« (Zadar).

- 16-IX Vez Vrulje, isplovio za Sali, odatle za Zirje.
- 17-IX Vez Zirje, isplovio sa 20 boraca za Kaprije, uplovio u Zirje.
- 18-IX Vez Zirje, isplovio sa gajetama u teglju za Kaprije, uplovio u Zirje.
- 19-IX Vez Zirje, isplovio u patrolu gornjeg kanala, bez događaja uplovio u Zirje.
- 20-IX Vez Zirje, zanimanje po rasporedu.
- 21-IX Vez Zirje, isplovio za Lavsu, odakle za Zakanj.
- 22-IX Vez Zakanj, isplovio sa gajetom u teglju za o. Zirje.
- 23-IX Vez Zirje, zanimanje po rasporedu.
- 24-IX Vez Zirje, isplovio za Sali.
- 25-IX Vez Sali, isplovio za Zaglav, odatle u Lavsu.
- 26-IX Vez Lavsa, isplovio za Suhu Puntu, tu ukrcao 20 boraca, krenuo za Dugi Otok, uplovio u Zaglav.

- 27-IX Vez Zaglav, isplovio za otok Prčevac, odatle za Kaprije.
- 28-IX Vez Kaprije, isplovio u patrolu gornjeg kanala, bez događaja uplovio u Zirje.
- 29-IX Vez Zirje, zanimanje po rasporedu.
- 30-IX Vez Zirje, isplovio za Kaprije.

»PC 27« (Edison).

PC 27 (Edison) kroz čitavo vrijeme od 15. do 30-IX bio je na popravku u Visu.

MOBILISANI BRODOVI:

- 16-IX »Hvala Bogu« iz Zirja u Lavsu sa 10 prolaznika, i 2 zarobljena Nijemca. »Koča« iz Lavse za Vis, sa 40 prolaznika i 8 ranjenika. »Darinka« sa materijalom za Dugi Otok. »Velebit« sa hranom iz Lavse za D. Otok za Zadarsko područje. »Divna« sa D. Otoka u Lavsu sa 25 prolaznika.
- 17-IX »Hvala Bogu« iz Lavse na Zirje sa 18 prolaznika. »Srce Isusovo« sa materijalom iz Lavse za Zirje. »Divna« za D. Otok.
- 18-IX »Tomislav« i »Srce Isusovo« iz Zirja u Lavsu. »Sv. Ivan« i »Neptun« sa materijalom iz Visa u Lavsu. »Divna« sa D. Otoka u Lavsu dovezla 40 prolaznika.
- 19-IX »Srce Isusovo«, »Tomislav« i »Dupin« iz Lavse za Vis, sobom povezli 2 ranjenika. »Anđelka« sa D. Otoka u Lavsu sobom dovezla 8 ranjenika, odmah otplovio za D. Otok. »Darinka« iz Lavse za Zirje sa 10 prolaznika. »Hvala Bogu« sa Zirja u Lavsu, odmah otplovio za Zirje.
- 20-IX »Hvala Bogu« iz Zirja u Lavsu sa 1 ranjenikom i 24 prolaznika. »Sv. Nikola« iz Lavse za D. Otok na vezu, sobom povezao 26 prolaznika. »Divna« iz Lavse sa materijalom za Zirje. »Darinka« iz Zirja za Lavsu sa 24 prolaznika i 1 ranjenikom.
- 21-IX »Hvala Bogu« sa Zirja sobom povezao 20 prolaznika. »Anđelka« sa D. Otoka u Lavsu odvezla 10 prolaznika.
- 22-IX »Darinka« iz Lavse za D. Otok. »Divna« iz Zirja za Lavsu sobom dovezla 26 prolaznika. »Biokovo« i »Zrinski« sa materijalom iz Lavse za o. 1st.

- 23-IX »Velebit« sa materijalom iz Lavse za o. 1st. »Sv. Nikola« iz Zirja u Lavsu sa 11 prolaznika. »Divna« iz Lavse za D. Otok sobom odvezla 20 prolaznika. »Zrinski« i »Biokovo« iz Lavse za Vis.
- 24-IX Koča (»Rina«) iz Lavse za Vis sa 36 prolaznika i 10 ranjenika. »Slavni Josip« sa materijalom iz Lavse za D. Otok. »Divna« iz Zirja za Lavsu sa 8 prolaznika.
- 25-IX »Sv. Nikola« iz Lavse za D. Otok sa 12 prolaznika. »Lahor« iz Zirja u Lavsu sa 20 prolaznika. »Sv. Nikola« sa D. Otoka u Lavsu sa 16 prolaznika.
- 26-IX Iz Lavse za Vis »Biokovo«, »Lahor«, »Velebit« i koča sobom povezli 30 ranjenika i 10 prolaznika. »Slavni Josip« iz o. Ista u Lavsu.
- 27-IX »Sv. Nikola« iz Lavse za D. Otok sa 37 prolaznika. »Hvala Bogu« iz Lavse za Zirje sa 90 prolaznika. Iz Visa za Lavsu »Srce Isusovo« i »Sv. Ivan« sa materijalom i 165 prolaznika.
- 28-IX »Sv. Nikola« iz Lavse za D. Otok sa 63 prolaznika. »Sv. Šimun« iz Lavse za o. 1st. »Sv. Ivan« sa materijalom iz Lavse za D. Otok. »Divna« sa Zirja u Lavsu sa 15 prolaznika.
- 29-IX »Divna« iz Lavse za D. Otok sa 9 prolaznika, ista se u toku dana povratila u Lavsu sa 24 prolaznika. »Sv. Nikola« sa Zirja u Lavsu sa 5 prolaznika.
- 30-IX »Divna« za D. Otok iz Lavse sa 19 prolaznika, u toku dana povratila se u Lavsu sa 27 prolaznika. »Hvala Bogu« iz Lavse za Zirje sa materijalom i 23 prolaznika.

A. AKCIJE OSTALIH JEDINICA:

Bataljon mornaričke pješadije:

Jedinice mornaričke pješadije nalaze se na o. Pašmanu i o. Ugljanu.

Na o. Pašmanu imaju zadatak kojeg sprovadaju uspješno, a to je blokiranje neprijateljskog garnizona u Tkonu i uz pomoć artiljerije ometanje neprijateljskog pomorskog saobraćaja Pašmanskim Kanalom. Jedinice bataljona mornaričke pješadije na o. Ugljanu blokiraju neprijateljski garnizon u Preku sa jugo-istočne strane osiguravajući s time akcije na o. Pašmanu. Izvedeno je više uspješnih napada na neprijateljski po-

morski saobraćaj Pašmanskim Kanalom u koordinaciji sa jedinicama Štaba Grupe SDPO.⁴

- 19-IX Jedna četa mornaričke pješadije izvršila noćni prepad na garnizon Tkon.
- 29-IX Odjeljenje mornaričke pješadije izvršilo je iz zasjede napad na neprijateljsku izvidnicu Sv. Mihovil. Ovom je prilikom ubijeno 10 Nijemaca. Vlastitih gubitaka nije bilo.

B. MINERSKA GRUPA:

Odjeljenje minerskog odreda kod o. Kurba Vela diglo je 6 mina. Naboj ovi mina pripremilo je za postavljanje osmatračkih mina na električno paljenje sa kopna.

- 28-IX Isto odjeljenje položilo osmatračke mine u Pašman-skom Kanalu.

C. ODBRANA PROLAZA:

Skinuti su topovi sa položaja odbrane prolaza i prebačeni na o. Pašman. Zadržani su topovi za neposrednu odbranu prolaza.

D. P. A. ODBRANA

Sva su oruđa na istom položaju, u dejstvu nisu bila.

E. VEZA SA KOPNOM:

Veze sa kopnom su se održavale ranijim kanalima i no-vootvorenim preko Pašmana. Održavanje veza ometalo je ne-vrijeme i zabrana noćnog plovljenja.

Tokom ovog polumjeseca prebačeno je:

- 1. Sa kopna:
 - Ranjenika 52.—
 - Prolaznika 230.—
 - Zbijega 176,—
- 2. Na kopno:
 - Materijala 260.— tona
 - Prolaznika 252,—

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: (Raić Pjero) R. P.	Op. oficir, kapetan: (Peko Petar) Peko Petar (M. P.)	Komandant major: (Ivan Vulin) Ivan Vulin
---	---	---

⁴ Sjevernodalmatinskih partizanskih odreda

BR. 51

**DNEVNI RAPORT ŠTABA ČETVRTOG POMORSKOG OBAL-
SKOG SEKTORA ZA 5. OKTOBAR 1944. GODINE ŠTABU
MORNARICE NOV JUGOSLAVIJE¹**

ŠTAB
IV POM. OBAL. SEKTORA
Pov. Br. Služb.
5 oktobra 1944 g.

Dnevni raport.

ŠTABU MORNARICE

1. Dostavlja se zasebnim izvještajem.
2. BB »Topčider« i »Gran Duca« održali vezu preko Drvenika Maloga za Voluju, ukrkali oko 90 delegata za konferenciju JNOF.² »Gran Duca« uplovio u Vis, dok BB »Topčider« uplovio u Komizu zbog nevremena.
- NB3 i barkasa br. 2 isplovili za Biokovo sa materijalom, ukrkali također delegate za konferenciju JNOF te uplovili u Hvar.
- NB »Partizanka« uplovio u Vis iz Biševa, gdje je bio sa članovima Nacionalnog komiteta.
- »Dinara« isplovio za Bol sa 77 drugova.
- »Nevidane« isplovio za Sutivan sa 2 t. cementa.
- »Zvonimir« i »Marija« održali vezu Vis — Hvar — Stari-grad — Bol i obratno.
- »Zrinski«, »Sv. Ivan«, »Sv. Križ« isplovili za Hvar sa 30 delegata, 3 putnika, 60 bačava goriva i 20 praznih bačava.
- »Augustin« isplovio za Korčulu sa 54 putnika.
- »Sv. Marko« i »Gospa od zdravlja« isplovili za Stari-grad za O.N.O.O.³ zbog krčanja vina.
- »Velebit« isplovio jutros za III P.O.S. sa 35 t. ratnog materijala.
- MS4 uplovio iz Hvara sa 65 drugova, 13 konja, 1 autom i 13 putnika.
- »Lovćen« i »Zrinski« uplovili iz Hvara sa 1 putnikom.
- »Frankopan« uplovio iz Korčule sa municijom.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-istorijskog instituta, reg. br. 23—1/1, k. 2066. |

² Riječ je o Oblasnoj konferenciji Jedinstvenog narodnooslobodilačkog fronta za Dalmaciju, koja je održana 8. oktobra 1944. u Hvaru (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 20/13, k. 1100/1).

³ Vjerovatno: Okružni narodnooslobodilački odbor Hvar.

NB11 izvršio probnu vožnju do Hvara i natrag, postignuta maksimalna brzina 8 čv., redovna brzina 7.5 čvorova. Probna vožnja uspjela u cjelosti sem što treba još urediti pri-
gušivač zvuka motora. Za vrijeme vožnje izvršeno gađanje iz svih oružja.

NB »Partizanka« u Visu.

BB »Topčider« u Komizi.

NB3 isploviće tokom dana iz Hvara u Jelsu gdje će se sjediniti sa barkasom br. 2, pošto je za večeras predviđeno po-
novo prebacivanje materijala na Biokovo.

NB15 neispravan u Visu.

3. Bez sadržaja.

4. Inostranstvo: U Vis uplovilo: S/S »Bakar« i S/S »Ma-
karska« za 285 drugova i 6 t. municije. S/S »Empire Roach«
sa 57 drugova i 11 tenkova i kamiona. Isplovilo: S/S »Bakar«
sa 95 putnika, 2 topa i 2 tone razne robe.

U Komizu uplovilo: S/S »Sitnica« i S/S »Morava«, 233
druga, 27 Engleza, 1 Amerikanac i 13 t. municije.

Osposobljeno 5 brodova, primljeno na popravak
5 brodova.

5. Bez sadržaja.

S. F. S. N.

POLITKOMESAR:

major,
(Marjan Zuvić)
S. O.

OPERATIVNI OFICIR

poručnik,
(Petar Vidan)
P. Vidan

KOMANDANT:

major,
(Niko Srzić)
N. Srzić

(M. P.)

BR. 52

IZVOD IZ OPERACIJSKOG DNEVNIKA ŠTABA PETOG
POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA UPUĆENOG 6. OKTO-
BRA 1944. ŠTABU MORNARICE NOV JUGOSLAVIJE O
DEJSTVIMA OD 16. DO 30. SEPTEMBRA 1944. GODINE¹

ŠTAB V POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA
N. O. V. JUGOSLAVIJE
K Pov. broj 180/44²

PREPIS OPERATIVNOG DNEVNIKA OD 16. DO 30. IX

16. septembra.

Veze za Blato, Korčulu, Velu Luku, Mljet i zap. Pelješac. 2 p. k. topa sa referentom artiljerije drugom kapetanom Deretićem upućena sa dijelom I. bat. MP na istočni rt Mljeta. Topovi smješteni na rtu Vratnički. Na Mljetu osposobljena jedna haubica 100 m/m **Škoda** ali nema municije. NB-3 sa kap. Orebićem otplovio za Vis. Transportni m/j po naređenju ŠM upućeni na raspoloženje Štabu 26. divizije.³ Stiglo odobrenje ŠM za vožnje po danu. Tehn. sekcija: priprema radionica za prelazak u Korčulu. Četa I. bat. MP izvršila prepad na nepr. položaj na koti Čučin (616 m) na Pelješcu. Odbijena od neprijatelja bez gubitaka.

17. septembra:

Veza za Velu Luku, Korčulu, Mljet, Vis i zap. Pelješac. *
U noći 16/17, četa I. bataljona MP prebačena na Lastovo sa PČ-63. NB-12 vršio nasilno izviđanje u pravcu Trstenika. Gađao topom i mitraljezima 20 m/m neprijateljske položaje na

¹ Prepis originala, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 27—2/1, k. 2066.

² Prepis izvoda iz operacijskog dnevnika poslan je Štabu Mornarice NOVJ 6. oktobra 1944 (vidi dok. reg. br. 27—1/1, k. 2066 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

³ Odnosi se na akciju na poluotoku Pelješcu. O tome u operacijskom dnevniku Jedanaeste brigade 15. septembra 1944. piše.: »Prema dobivenim podacima neprijatelj napušta i poluotok Pelješac. U 10 sati jedna četa III bataljona prebacila se je pod zaštitom art. i minobacačke vatre na Pelješac kod Kučišća. Posljednje njemačke zaštitnice napuštale su Orebić, dižući u zrak magazine sa materijalom. Zarobljeno je 10 Nijemaca i 40 Talijana, te velik broj municije i materijala. Odmah iza čete prebačen je cijeli III bataljon i jedan vod minobacačke čete u Orebić. Dva bataljona III Prek.[omorske] koji su se u noći 14/15. prebacili na Pelješac vode borbu sa neprijateljem u povlačenju kod G. Vrućice«. (Vidi Arhiv Vojnoistorijskog instituta, k. 1101, br. reg. 28—40/11 i dok. br. 13.)

V. Zaglavku; neprijatelj nije reagirao.⁴ Jedinice III. Prekomorske brigade iskrcale se u toku noći 16/17. kod Orebića⁵ i produžile u pravcu Trpnja gdje su stupile u dodir sa neprijateljem. Za noć 17/18. zaključeno prebacivanje Tehn. sekcije, štaba V. P.O.S., osim referenta za pom. saobraćaj, intendanta i ambulante.

septembra:

U noći Stab sektora i radionice i flotila prešli u grad Korčulu. Prevoz izvršen sa NB-12 i m/j »Slavni Josip« i »Dva brata«. U toku dana izvršeni su radovi na smještaju Štaba, radnika radionica, brodogradilišta i Lastflotile.

Na osnovu primljenih obavještenja od članova OK KPH Dubrovnik upućeni NB-12 i PČ-62 za prihvrat jednog motornog čamca sa Koločepa. Op. oficir flotile ukrcao na NB-12.

U toku dana vršeno je sa m/j prebacivanje i snabdijevanje trupa XXVI. divizije na Pelješcu kao i prebacivanje ustanova iz Sv. Petra za Korčulu. Održan sastanak sa političkim komesarom III. Prekomorske brigade u cilju boljeg funkcionisanja prebacivanja trupa i materijala na Pelješac. U noći 17/18. zauzet Trpanj⁶: neprijatelj napustio Trpanj većim dijelom brodovima.

19. septembra:

Veza za Lastovo, Vis. Iz Lastova za Mljet; u toku cijelog dana prevažanje materijala za Orebić i Podobuće na Pelješcu. Za vrijeme cijelog dana radilo se na osposobljavanju el. centiale, brodogradilišta i radionica. Broj radnika povećan od strane Opć. NOO za Korčulu. PČ-62 bio u noći 18/19. u izviđanju na Koločepu u cilju izvlačenja mot. čamca »Annie«.⁷ Stigao tehn. referent SM drug ppukovnik Armanda.⁸ Izvršio pregled brodogradilišta i meh. radionica. Operacije na Pelješcu se nastavljaju prema Janjini:⁹ PČ-63 sa I. bat. MP

⁴ Izviđanjem je trebalo ustanoviti da li se na poluotoku Zaglavak nalazi neprijateljska baterija. Opširnije o akciji vidi dok. br. 32—1/4, k. 2052 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.

⁵ Orebić je oslobođen 17. septembra. Tom prilikom zarobljeno je 60 Nijemaca (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, k. 1100/1, reg. br. 13—1/13, depeša od 17. septembra 1944).

⁶ Jedinice Trećeg bataljona Jedanaeste brigade zaplijenile su u Trpnju oko 150 konja i mazgi, 1 »šarac«, 10 njemačkih pušaka, municije, razne vojničke spreme i zarobile 40 neprijateljskih vojnika (vidi dok. br. 1—3/14, k. 1101 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

⁷ Opširnije o izvlačenju čamca vidi dok. br. 10—1/1, k. 2066 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.

⁸ Adam

⁹ O napadu na Janjinu u operacijskom dnevniku Jedanaeste brigade piše 18. septembra: »Donijeta je odluka da se u 16 sati izvede

isplovio iz Lastova za Saplunaru u cilju vršenja akcija na dubr.fovačke] otoke.

20. septembra:

Veza iz Korčule za Lastovo, Vis, Polače. NB-12 i PČ-62 izvukli iz Koločepa m/č »Annie«, vlasništvo I. Ruska iz Dubrovnika. U 1500 sati čamac dotegljen od NB-12 u Korčulu (vidi op. izvještaj Pov. br. 161/44). Isti dan mot. čamac izvučen radi opravke. Komandant sektora, tehn. referent i tehn. referent SM izvršili obilazak meh. radiona i drugih tehničkih objekata.

21. septembra:

Veza iz Mljeta za Korčulu i obratno, za Lastovo i Vis. Prevažanje trupa i materijala na Pelješac i ranjenika sa Pelješca za Vis. Stigao jedan LCT iz Visa preko Vele Luke za Korčulu gdje je iskrcao jedno brit. reflektorsko odjeljenje sa 2 reflektora, radiolokacijskim stanicama i 32 vojnika i 1 oficijerom. Reflektori smješteni: jedan na gradskim zidinama a drugi kod manastira Sv. Nikole.

Zauzeti Trstenik, Janjina i Žuljana. Napredovanje prema Stonu se nastavlja.¹⁰ Italijanska koč »Gran Duca« napadnuta bez štete kod Trstenika od savezn. aviona. Sekcija za pom. saobraćaj, intendantura i ambulanta prešli iz Lastova u Korčulu; ambulanta smještena u Lumbardi.

22. septembra:

Veze za Mljet i obratno, Vis i obratno, Lastovo i u toku dana stalni saobraćaj sa Pelješcom (u cilju prebacivanja ranjenika i materijala). Tehn. referent SM otputovao za Vis. PČ-62 sa jednom grupom terenaca otišao iz Polača za Brsečine i natrag. Napredovanje prema Stonu se nastavlja.

opći napad na Janjinu. U 4.30 sati počeo je napad i to naš bat. na Zabreže i Gradinu, a bat. III Prek. na Drače i Prinos. Ovim napadom izbio je naš bat. poslije borbe koja je trajala 1 sat na Gradinu i u Zabreže, a odmah iza toga u Janjinu. Bat Prek. upao je u Drače i izbio na Prinos. Neprijatelj se razbijen i u neredu povukao prema s. Dubravi ostavivši sav materijal i teško oružje. U Janjini zarobljeno je 30 Nijemaca mornara i oko 50 iz V.D. [»Vražje divizije«], dva mitr. 20 m/m, jedan bacač, nekoliko šaraca i jedan top, dvije ispravne radio-stanice i ostali materijal«. (Vidi dok. br. 28—40/11, k. 1101 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.)

U knjizi depeša Osmog korpusa, u depeši od 20. septembra piše: »... juče na juriš zauzeta Janjina i Drače, zarobljeno 200 Švaba, 100 ubijeno. Plijen 8 topova, 8 t. bacača, 20 šaraca, velike količine municije i dosta hrane.« (Vidi dok. br. 1—42/4, k. 1103/4 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.)

^{10, 12} Vidi dok. br. 37.

U vezi naređenja SM upućen drug kapetan Đuro Dere-
tić za oficira za vezu kod Štaba XXVI. divizije na Pelješcu.
NB-12 upućen na E-kraj Mljeta s time da se stavi na raspo-
loženje štabu I. bataljona MP u cilju operacija na dubr. oto-
cima. PČ-63 havarisan motor. Naše snage zauzele Ponikve na
Pelješcu, napredovanje se nastavlja.

23. *septembra:*

Veze za Mljet, Lastovo, Vis i stalni saobraćaj sa Ore-
bićem, Trstenikom, Zuljanom. Prebacivanje materijala na i sa
Pelješca. Uspostavljanje tel. veze sa novouspostavljenom osm.
stanicom Zukov Breg, Lastflotilom, Okružnim komitetom,
Lučkom kapetanijom. Ispitana mogućnost snabdijevanja naših
trupa koje su bile prodrle u Ston preko luke Prapratna; snab-
dijevanje nemoguće zbog velikog broja nagaznih mina. Nepri-
jatelj minirao prelaz Lopud — Koločep, ulaz u Omblu i ulaz
u Gruž. PČ-62 pokušao prebaciti jednu grupu terenaca iz Po-
lača u Brsečine; operacija prekinuta zbog slabog vremena.
Komesar Morn, stanice Mljet postavljen za komesara brodo-
gradilišta u Korčuli.

24. *septembra:*

Veza iz Visa, Lastova i stalni saobraćaj sa Lumbardom,
V. Lukom, Orebićem, Trstenikom, Zuljanom. Sa Pelješca po-
vučena u Korčulu I. baterija III. brdskog divizion. Prebaciva-
nje materijala sa i na Pelješac; 1 bataljon SGⁿ odreda prebačen
na Pelješac. Tel. veza između Trstenika i Janjine uspostavljena.
Jake borbe za Ston u koji su naše jedinice ušle 2 puta ali su
se morale radi dejstva nepr. artiljerije i bacača povući.¹² Nepr.
drži kote 219, 107 i Gorica, a naše jedinice 284, 283, 248 i 337,
j. zapadno od Stona.

Iz Visa došli komandant, pomoćnik politkomesara SM i
jedan ruk. politodjela SM na obilazak sektora; povratili se u
Vis popodne. Od Komande mjesta Mljet zatraženi planovi min-
skih polja na Mljetu.

Dužnost operativnog oficira sektora preuzeo kapetan Miro
Vrančić, do sada oper. oficir Lastovske flotile.

25. *septembra:*

Veza sa Dubom, Brsečinama, Polačama, Jakljanom i Vi-
som te stalan saobraćaj sa Zuljanom, Trstenikom, Orebićem,
V. Lukom, Lumbardom i Račišćem.

¹¹ Štab Grupe južnodalmatinskih odreda

U noći 24/25. jako nevrijeme: vjetar N, jačine 10—11. Uslijed nevremena u luci Korčula teže oštećen jedan m/j i 2 m/č, a jedan m/j lakše oštećen.

3. bataljon 3. Prekomorske brigade prebačen sa Pelješca na Korčulu.¹³ Neprijatelj pali šumu u Rijeci Dubrovačkoj, u Zupi [Dubrovačkoj] koncentrira kamione. PČ-75 (»Annie«)¹⁴ porinut u more sa brodogradilišta. Uspostavljena optička veza Zukov Breg — Pelješac (Čučin), Zukov Breg — Mljet i Kaštel. Podvodni kabel Korčula — Orebić ispravan, nedostaje kabla za sprovođenje tel. linije po kopnu. Popravak tel. linija u Korčuli iskidanih zbog nevremena.

26. *septembra:*

Veza iz Sušca, sa Visom, Orebićem, Lumbardom, V. Lukom, Mljetom i Brnom. Prebačen 1 bataljon 3. Prekom. brigade u Korčulu.¹⁵ U uvali Uš uzet u popravak i čišćenje m/č »Lumbarda«, te pridodat Štabu Lastovske flotile. U Trsteniku radovi oko vađenja i osposobljavanja 1 »I-Boota« koji pliva na moru naopako. PC-51 izvučen radi popravka. Komandant i pomoć, politkomesara V.P.O.S. na obilasku I. bat. MP sa PČ-75.

27. *septembra:*

Veza sa Lastovom, Visom, Račišćem, V. Lukom, Lumbardom i Zuljanom', Polačama i Trpnjem. I. brdski divizion prebačen u Starigrad na Hvaru. Telefonska centrala više puta havariše radi kratkih spojeva. NB-12 uplovio u Uš; nakon 5 sati opet isplovio za Saplunaru; dodijeljen I. Bat. MP. Ronilačka ekipa i NB 12 izvadili iz mora u uvali Uš motorni čamac »Odak« dužine oko 10 met., brzina 7 čv.; izvučen u Lastflotili radi čišćenja. Kod svjetionika Tiha kod otoka Šipana napadnut PČ62 i potopljen. Jedan poginuo, 3 spasena (vidi oper. izvještaj Pov. br. 174/44),¹⁶ izviješten Stab Mornarice.

28. *septembra:*

Veza za Lastovo, Mljet, Vis, Lovište, Trstenik, Lumbardu. Komandant sektora i pomoćnik politkomesara vratili se sa PČ-75 sa obilaska. PČ-75 pukla transmisija kormila, havarija popravljena. Sa PČ-63 »Donec« iskrkana 4 druga, ostali samo komandant i posada 20 mm p. a. oružja (5 drugova). Tehnička sekcija; radovi oko elektrocentrale, brodova i kompresora. Dva grčka

¹³, ¹³ Brigadu je trebalo prebaciti natrag sa Pelješca na Vis (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, k. 1100/1, reg. br. 2/13).

¹⁴ Vidi dok. br. 18 i napomenu 5 uz dok. br. 31.

¹⁶ Opširnije vidi dok. br. 37/4, k. 2052 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.

dragera pod engleskom zastavom uslijed nevremena uplovili u Velu Luku. Imaju zadatak dragiranje minskih polja Korčula — Šćedro. Po dobivenim obavještenjima drageri će stalno noćiti u luci Vele Luke do završetka poslova dragiranja. Uspostavljanje tehničkog magazina. NB-12 uplovio iz Saplunare. Iz Visa stigao por. Duvnjak Stijepo, određen za II. operativnog oficira.

29. septembra:

Veza za Vis, Lastovo, Mljet, Hvar i Trpanj; stalna veza sa Velom Lukom, Račišćem, Lumbardom i Orebićem. Popravak automobila i elektrocentrale. Nastupio dužnost u ambulanti kao apotekar drug Perdija Pero, novopridošao iz apotekarskog kursa.

30. septembra:

Veza za Vis, Trpanj, Mljet, Trstenik, Lastovo i Hvar, NB-12 isplovio za Mljet, ali se vratio pošto je na moru prekrcao sa jednog m/j trojicu preživjelih sa PČ-62 i komandanta Mor-naričke stanice Mljet. Po podacima posade PČ-62 bio je isti napadnut između NW rta Sipana i otoka Kosmač od tri neprijateljska I-boota i jedne nepr. naoruž. peniše. Motorista Ivan Pičinić poginuo, trojica se spasla, PČ-62 naletio na otok Kosmač i napunio se vodom ali ga je neprijatelj uzeo uz bok i odvuкао sobom, PČ-51 popravljen i odveo komandanta Štaba grupe J.D.O. na Brač (Bol). PČ-75 isplovio za Trstenik sa članovima O.K. Dubrovnik i komandantom sektora. Na povratku havarirala kopča. Ronioci izvadili u uvali Uš jedan kuter, izvučen mot. čamac »Lumbarda«; završen popravak KL-3, u popravku MČ »Rusko« i »Lovor«. Popravljanje gradske električne mreže u Veloj Luci. Na Lastovu pokupljena telefonska žica. Ambulanta V.P.O.S. preko N.O.O. Lumbarda opskrbljena potrebnim materijalom. Sem liječenja vojnih lica, ljekar vrši pregled i kod civilnog stanovništva. Poručnik Duvnjak određen za operat. oficira štaba Lastovske flotile.

Tačnost prepisa ovjerava

Operativni oficir, kapetan
(Vrančić Miro)
Miro Vrančić

(M. P.)

BR. 53

**DNEVNI RAPORT ŠTABA ČETVRTOG POMORSKOG OBAL-
SKOG SEKTORA ZA 8. OKTOBAR 1944. GODINE ŠTABU
MORNARICE NOV JUGOSLAVIJE¹**

ŠTAB
IV POM. OBAL. SEKTORA
Pov. Br. Službeno
8 oktobra 1944 g.

Dnevni raport.

ŠTABU MORNARICE

1. Dostavlja se zasebnim raportom.

2. BB »Topčider« i »Andrea Doria« isplovili iz Visa za Drvenik M. i Voluju. »Andrea Doria« uslijed kvara na motoru povratio se u Vis, dok BB »Topčider« proslijedio vožnju, te održao vezu i uplovio u Hvar sa 93 delegata za konferenciju² i 35 zbjega i drugova.

NB3 i barkasa br. 2 isplovili iz Jelse preko Virka za Biokovo. Sa Biokova preveli u Jelsu 6 ranjenika, 5 Engleza i 2 druga telegrafista koji su proslijedili sa NB3 za Vis, dok 108 Talijana zarobljenika sa barkasom ostali u Jelsi. Naknadno naređeno da barkasa sa 10 delegata za konferenciju i sa Talijanima krene za Hvar.

»Principe di Piemonte« i »Kupa« isplovili iz Visa za Korčulu sa 145 putnika, 2 Engleza i 220 bačava nafte.

Održana je pruga Vis — Hvar — Starigrad — Bol i obratno.

»Gran Duca«, »Sv. Križ« isplovili iz Visa za Hvar sa 195 putnika. »Sv. Križ« vratio se iz Hvara sa 12 drugova i 13 zbjega. »Gran Duca« proslijedio za Bol i Sumartin sa načelnikom sektora.

»Marna« isplovio za Starigrad iz Visa sa 136 drugova Mornaričke pješadije i sa 16 putnika. Mornarička pješadija po naređenju ovog Štaba preseljena iz Visa u Starigrad.

»Dinara« i »Frankopan« jutros isplovili iz Visa za III P.O.S. sa 50 t. hrane, 10 t. municije i 4 putnika.

»Tomislav« uplovio u Vis iz Bola sa 9 putnika.

»Radnik« — Vrboska uplovio iz Vele Luke u Vis sa 10 t. municije i 6 drugova.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-istorijskog instituta, reg. br. 8—1/4, k. 2035.

² Vidi dok. br. 51.

»Sv. Josip« uplovio u Vis iz Starigrada sa 3 putnika.
»Sv. Ante« uplovio u Vis iz Hvara sa 30 praznih bačava i 10 drugova.
»Bože i Gospe pomози« uplovio iz Hvara sa 12 putnika.
S/s »Sitnica« uplovio iz Hvara sa 10 talij, zarobljenika i 3 putnika. Ovo je novouvedena pruga Vis — Hvar — Bol — Jelsa — Hvar — Vis.
»Nevidane« isplovio iz Bobovišća za Bol prazan na raspoloženju Englezima.
»Jastreb« — Račišće isplovio iz Visa — Bol — Bristova za prevoz putnika, i 65 talij, zarobljenika.
»Turst« isplovio iz Jelse — Pokrivenik — Jelsa zbog prevoza delegata u Jelsu, zatim otputovao za Bol sa putnicima.
»Zvonimir« — Krilo isplovio [iz] Starigrada — Hvar — Starigrad — Hvar na raspolaganju Okr. N.O.O. sa raznom hranom i putnicima.
»Sloboda« isplovio iz Korčule za Hvar sa putnicima.
»Sv. Križ« — Krilo isplovio iz Hvara za Starigrad sa robom i putnicima.
»Lovćen« isplovio iz Bobovišća za Starigrad sa putnicima.
NB 14 uplovio iz II P.O.S. sa politkomesarom Mornarice.
»BB Topčider« u Hvaru. NB 3 u Visu. NB »Partizanka« u Visu.

NB 11 i NB 15 neispravni u Visu.

3. Bez sadržaja.

4. Inostranstvo:

Iz Visa isplovilo: S/s »Makarska« i »Velebit« sa Englezima među [kojima] 4 ranjena. Uplovilo u Vis: S/s »Bakar« sa 150 Engleza i 40 drugova. »Istok« sa 20 t. nafte. Pč 1, nakon popravka istom brodu po dolasku je ponovo pukla kopča.

Iz Komize isplovilo: »San Gennaro«. Uplovilo u Komizu »Darko« i »Milino« sa 54 t. ratnog materijala.

Osposobljeno 5 brodova, prijavljeno na popravak 12 brodova.

5. Prilikom jučerašnjeg udesa američke avijacije, ovaj je Sektor izdao i naredio Pomoćnoj flotili u Visu da sve jedinice odmah isplove radi spasavanja palih avijatičara. Prednje je izvršeno te izvučeno je iz mora 3 živa avijatičara u predjelu viške luke i van svjetionika Hosta. MS 1 koji je plovio iz Visa za Komizu spasio 2 avijatičara te ih preveo u Komizu, zdrave, dok je jedan treći avijatičar izvučen iz mora već mrtav, sva trojica su izvučena u predjelu Oključna —• Barjaci na par milja od otoka. Avijatičaru koji je pao u luci u neposrednoj blizini ovog Štaba, i pored toga što su se trojica drugova bacili u more da bi ga spasili, i brodovi koji su mu pritekli u pomoć,

i liječničke njege koja mu je odmah pružena, nije se moglo pomoći i izvučen je iz mora mrtav. Pojas za spasavanje mu nije funkcionisao i udavio se u istom momentu kada mu je sa broda bio bačen konop i pojas za spasavanje. Sa dna je izvučen poslije 3 do 3.5 minuta što je bio potonuo. Iz neslužbenih izvora saznalo se da je jučerašnjom prilikom poginulo (udavilo se) 9 avijatičara.

S. F. S. N.		
POLITKOMESAR:	OPERATIVNI OFICIR	KOMANDANT:
major,	poručnik,	major,
(Marjan Žuvić)	(Petar Vidan)	(Niko Srzić)
M. Žuvić	s. o.	N. Srzić
	(M. P.)	

BR. 54

PISMO DELEGATA MORNARICE PRI GLAVNOM ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE OD 9. OKTOBRA 1944. MORNARIČKOJ GRUPI PRI DEVETOM KORPUSU O POTREBI KORIŠĆENJA POMORSKIH STRUČNJAKA IZ TRSTA ZA RAD NA ORGANIZOVANJU POMORSKOG SAOBRAĆAJA POSLIJE ZAUZIMANJA OVE LUKE¹

DELEGAT MORNARICE
PRI GLAVNOM ŠTABU
SLOVENIJE
9. oktobra 1944.

MORNARIČKOJ GRUPI

Primio sam vaše pismo br. I.² U vezi s njim javljam vam sljedeće:

1.) U vezi 3 formiranjem sekcija pomorskog obalskog sektora.

Već sam do sada dva puta razgovarao sa ing. drugom Dularom³ od SNOS-a. Izgleda da i oni imaju, kao i mi, neke

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, na slovenačkom jeziku, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 1—1/3, k. 2023.

² Redakcija ne raspolaže tim dokumentom.

³ Alojz

ljude u Trstu, koji sada rade u institucijama za pomorski saobraćaj i u brodogradilištima, koji su povjerljivi i zbog svog dugogodišnjeg rada u njima potpuno upoznati sa organizacijom i radom u tim institucijama. Te ljude moramo na svaki način privući u naš djelokrug, jer će nam biti od ogromne koristi kod organizacije saobraćaja u tako velikoj luci kao što je Trst. Inženjer Dular obećao mi je da će pomenute stručnjake pozvati iz Trsta, i prema razgovoru sa njima moći ćemo procijeniti u kojoj mjeri ih možemo upotrebiti u našoj službi i u tom slučaju poslao bih ih Vama, radi uključivanja u aparat I. pomorskog obalskog sektora. Referat o Trstu, koji mi je obećan, još nisam dobio, uprkos mome nastojanju, ali se nadam da ću ga uskoro imati i poslati jedan primjerak Vama.

2.) Podatke za drugove stručnjake, koji su služili u mornarici, tražio sam od korpusa i zone⁴ depešom i pismom od 26. IX. 1944 ali zasada nisam još ništa primio. Očekujem ih svakog dana. Mislim da bi bilo u interesu da mornari ne čekaju ovdje dok se svi ne sakupe, već samo toliko vremena dok ih se sakupi do 20 i da Vam ih šaljem u grupama. Javite o tome Vaše mišljenje.⁵ Koliko mogu sada procijeniti, mornari neće moći biti svi svrstani u udarne grupe, jer će među njima biti i dosta starijih podoficira, koji doduše imaju stručno znanje ali su prestari za udarne grupe, i moći će se korisno upotrebiti u upravnoj službi.

3.) Podatke i planove informativne službe, koje ću primiti od Glavnog štaba," slaću Vam redovno. Ujedno ću po jedan primjerak avionom slati i Štabu Mornarice. Također molim i Vas da učinite isto i da mi pošaljete Vaše podatke, kako bih ih mogao proslijediti dalje Štabu Mornarice (razne planove, o kojima je nemoguće radiografski poslati podatke) i Glavnom štabu.

4.) Šaljem Vam fotografiju Trsta i njegove luke.⁷ Mislim da će Vam koristiti pri Vašem radu.

5.) Krajem prošlog mjeseca nalazio se kod mene pukovnik Manola Srečko⁸ i dao mi je jedno pismo za Vas. Poslao sam ga Vama preko kurira. Javite radiografski da li ste pismo primili, jer su u njemu bile važne direktive za naš dalji rad.'

⁴ Devetog korpusa i Operativne zone za Štajersku

⁵ Prva četa budućeg mornaričkog odreda od 35 ljudi formirana je 1. novembra (vidi dok. reg. br. 1/7, k. 2023 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

⁶ Odnosi se na Glavni štab Slovenije.

⁷ Redakcija ne raspolaže pomenutom fotografijom.

⁸ Vidi dok. br. 57.

⁹ Redakcija ne raspolaže tim dokumentom.

Ako ga niste primili, poslaću Vam ponovo njegov najvažniji sadržaj.

6.) Sa operativnim odjeljenjem Glavnog štaba radim sada na tome da se vojnim jedinicama, koje bi imale zadatak zauzimanje Trsta i obale, izdaju direktive kako postupati sa lukama, brodogradilištima itd., u slučaju da u tom momentu, iz bilo kakvih razloga, ne bi bile prisutne naše mornaričke vlasti.¹⁰ Kad rad bude definitivno završen, izvijestiću Vas detaljnije o tome.

Ako bi se iz bilo kog razloga desilo da se IX. korpus moradne povući dalje prema sjeveru i Vama bude onemogućeno da se probijete do Trsta, otišao bih ja od Glavnog štaba sa jednim od njihovog štaba i jedinicama koje bi bile određene umjesto IX. korpusa.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Prije nekoliko dana došao je drug Panta¹¹ i sve mnogo pozdravlja. Pišite mi i Vi uskoro! Molim potvrdite mi prijem pisma.

Srdačni pozdravi.

Baldo

¹⁰ Vidi uputstvo Mornaričke grupe pri Devetom korpusu NOV i POJ od 17. novembra 1944. za preuzimanje pomorskih objekata i ustanova u Trstu i Slovenačkom primorju u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 17—2/2, k. 2074, i dok. br. 139 u ovoj knjizi.

¹¹ Franc Potočnik

BR. 55

**DNEVNI RAPORT ŠTABA ČETVRTOG POMORSKOG OBAL-
SKOG SEKTORA ZA 9. OKTOBAR 1944. GODINE ŠTABU
MORNARICE NOV JUGOSLAVIJE¹**

ŠTAB
IV POM. OBAL. SEKTORA
Pov. Br. službeno
9. oktobra 1944 god.

Dnevni raport.

ŠTABU MORNARICE

1. Dostavlja se zasebnim izvještajem.
2. »Zmaj« isplovio iz Visa za Hvar sa članovima kazališne grupe Oblasnog NOO, zatim uplovio u Vis sa 14 putnika i odmah proslijedio za Sumartin za potrebe I Dalmatinske brigade.
Pč.53 i barkasa br. 3 isplovili iz Visa za Sumartin za potreba I Dalmatinske brigade.²
»Ban Jelačić«, MS 8 i MS 10 isplovili iz Komiže za Bol sa jednom baterijom artiljerijske grupe VIII Korpusa, na povratku imaju MS prevesti u Vis 3 kamiona I teškog motorizovanog divizionu.
MS 12 isplovio iz Komiže za Bol sa teretom municije za potrebe Engleza.
MS 3 isplovio iz Visa za Bol za prevoz jednog kamiona autočete.
MS 1 i MS 5 isplovili za V.P.O.S. zbog sudjelovanja u operacijama XI Brigade.³
S/s »Ston« i MS 9 isplovili jutros u 0400 sati iz Visa za III. POS sa jednom baterijom od 4 topa, municijom i ljudstvom, zbog nevremena povratili se u Vis.
»Zvonimir« i »Marija« održali prugu Vis — Hvar — Starigrad — Bol i obratno.
S/s »Ston« isplovio iz Visa za Hvar sa 101 drugom delegatom,⁴ nakon toga povratio se u Vis.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 32—1/1, k. 2066.

² Dvije čete Trećeg bataljona Prve dalmatinske brigade izvršile su noću 8/9. akciju na neprijateljski garnizon u Mimicama i tom prilikom zarobile 26 ustaša i domobrana, 1 bacač srednjeg kalibra, 1 teški mitraljez, 25 pušaka, 35 bombi, 3 pištolja i 12.500 metaka (vidi dok. br. 4/10, k. 1102 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

³ Vidi dok. br. 56.

⁴, ⁵ Vidi dok. br. 51.

»Velebit« i »Biokovo« uplovili u Vis sa 260 delegata⁵ te odmah prosljedili za Hvar.

S/s »Sitnica« isplovila jutros iz Visa za prugu br. 1 sa 25 tona materijala i 75 drugova.

NB 14 (III. POS) isplovio jutros za III. POS.

»Sv. Križ« isplovio iz Visa za Korčulu sa 35 drugova i 8 tona materijala.

»Mama« uplovio u Vis iz Starigrada nakon izvršenog putovanja.

»Gundulić« uplovio u Vis iz Bobovišća nakon izvršenog putovanja, doteglio je jedan mali m.č. ostavljen od Nijemaca pa Braču, isti predat tehničkoj sekciji na popravak.

»Jastreb« uplovio u »Bol« iz Bristove, zatim uplovio u Vis sa 13 drugova, 2 Engleza i 7 talijanskih zarobljenika.

Barkasa br. 2 uplovila iz Jelse sa 120 talijanskih zarobljenika.

»Slobodan« uplovio u Vis iz Korčule sa 4 putnika i 2 ranjenika.

»Nevidane« iz Bola za Sumartin sa 4 tone municije i natrag.

»Turist« iz Bola za Jelsu sa 3 putnika, zatim za Sućuraj.

»Sv. Križ« — Krilo, iz Hvara za Bol na raspolaganje Intendanturi I Brigade sa 2 putnika.

»Nada« iz Hvara u Vis na popravak.

BB »Topčider« uplovio iz Hvara u Vis. NB 3 i NB »Partizanka« u Visu.

NB. 11 i NB. 15 neispravni u Visu.

3. Bez sadržaja.

4. Inostranstvo:

Uplovili u Komizu: »Gospe od Karmena« sa popravka, isplovili iz Komize: s/s »Morava« sa 2 džipa i 2 druga.

Isplovili iz Visa: s/s »Bakar« (preko Komize) sa 240 drugova i 9 Amerikanaca, 8 Engleza i 5 ranjenika. M/j »Darko« prazan.

Osposobljeno 3 broda, primljeno na popravak 2 broda.

5. Bez sadržaja.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:	Operativni oficir, por.	Komandant, major:
(Marjan Žuvić)	(Petar Vidan)	(Niko Srzić)
M. Žuvić	s. o.	N. Srzić

(M, P.)

BE. 56

DNEVNI RAPORT ŠTABA ČETVRTOG POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA ZA 11. OKTOBAR 1944. GODINE ŠTABU MORNARICE NOV JUGOSLAVIJE¹

ŠTAB
IV POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA
Pov. br. služb.
11.X. 1944 godine

Dnevni raport.

ŠTABU MORNAPJCE

Položaj

1. Dostavlja se zasebnim izvještajem.
2. U vezi predviđenih operacija na Pelješcu, - a po usmenom dogovoru sa Štabom XXVI. Divizije, upućeni su slijedeći brodovi:
»Hrvat«, »Otac Petar«, »Sloboda« i M.S. 8 sa 900 boraca i 60 mazgi i 50 tona tereta (XI. Brigada) isplovili iz Visa za Žuljanu u 1830 sati. N.B. 11 pratio je prednji konvoj, te je imao naređenje da vrši putem osiguranje i za vrijeme iskrcaja ovih i ostalih brodova da također vrši osiguranje u pravcu jugoistočno od Žuljane.³
»Jadran«, »Velebit« — 1st i M.S. 3 isplovili iz Komiže i Visa za Starigrad prazni da tamo ukrcaju dvije baterije

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 11—1/4, k. 2035.

^{2, 5} O ovoj operaciji, u depeši Dvadeset šeste divizije od 9. oktobra 1944. Jedanaestoj brigadi, piše: »Po naređenju V. Š. predviđeno sa dejstvo naše i 29 divizije. Mi ćemo sa dve brigade napasti Ston i pre seći komunikaciju Dubrovnik — Metković. Pored vaše [brigade] učestvovaće i I Dalmat. naše div. Izvidite situaciju, pripremite plan. Javite gdje je najpogodnije iskrcavanje artiljerije i brigade. Prebacite sva tri bat. oko Stona. Osigurajte po mogućstvu u Prapatnu za iskrcaj artiljerije. Dva bat. sa Visa dobila su naređenje da odmah krenu u vaš sastav«. (Vidi dok. br. 20—16/13, k. 1100/1 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.)

^{3, 11} Iz operacijskog dnevnika Jedanaeste brigade vidi se da je, prema naređenju Štaba Dvadeset šeste divizije, Brigada trebalo da se koncentriše na Pelješcu. Radi toga su 3. i 5. bataljon do 10. oktobra prebačeni brodovima na Pelješac i smjestili se u Janjinu. U toku noći 10/11. oktobra 2. i 4. bataljon prebačeni su sa Visa na Pelješac, u Žuljanu (vidi dok. br. 28—42'11, k. 1101A u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

75 mm brdskih haubica, 270 boraca, 160 mazgi i pripadajuću municiju.⁴ Ukrcaje je izvršeno u Starigradu i brodovi isplovili za Hvar, gdje je sa brodom »Zmaj« upućen oficir za vezu Štaba Artiljerije koji je imao naređenja za njihovo daljnje kretanje. Brodovi iz Hvara su isplovili jutros u 0030.

»Marna«, »Ban Jelačić« i »Gusar« isplovili iz Visa za Bol prazni u 1830 sati da tamo ukrcaju 3 bataljona i Prateću četu I. Dalmatinske brigade. Zbog nevremena i zbog pomanjkanja izvršnog naređenja pomenuti dijelovi Brigade nisu se odmah ukrkali u brodove nego tek jutros. Obzirom je bilo više materijala i boraca nego što je bilo saopšteno, za ukrcaj upotrebljeni su još brodovi »Jastreb«, »Gospe od Pošana« i »Sv. Križ« — Krilo. Svi su brodovi isplovili iz Bola za Trstenik danas u 1200 sati.⁵

»Slavni Josip« je ukrcao u Visu slame, te otputovao za Bol gdje je ukrcao municiju i nakon toga se je ponovo povratio u Vis, odakle ima isploviti sutra ujutro. Brod je na raspolaganju Štabu Artiljerije.

»Malinska« je stavljena u Komizi na raspolaganje Štabu Artiljerije za prevoz 120 drugova, 80 mazgi i 1 baterije. Do sada brod još nije počeo krcati.

»Darko« isplovio iz Visa za Smrsku (o. Hvar) u 1830 sati da tamo ukrca jedan bataljon I. Dalmatinske brigade za Trstenik.⁶

Ppukovnik drug Jeglič⁷ ukrcao se na N.B. 11 te će rukovoditi sa cjelokupnim transportom. Poručnik drug Oman" upućen sa brodom »Marna« zbog koordinacije prigodom iskrcaja.

»Lovćen« i »Bosiljka« preveli tokom noći jedan bataljon XII. Brigade iz Šolte za Bobovišće. Na otoku Šolti sa strane XII. Brigade ostale u pojedinim lukama jedino izvidnice.

»Gran Duca« je uplovio iz Bola, nakon izvršenih zadataka od 7. o.m. Izvještaj dostaviće se zasebno. Sa tim brodom operativni oficir Sektora obilazio je podređene jedinice na otoku Braču.

N.B. »Partizanka« isplovio iz Visa za Hvar za potrebe Štaba Mornarice.

N.B. 3 isplovio iz Hvara za Jelsu gdje se je sjedinio sa barkasom br. 2 i održao vezu sa Biokovom. Preveo tamo ma-

^{4, 6} Odnosi se na Prvi bataljon Prve dalmatinske brigade, koji se nalazio na položaju u rejonu Sućurja na otoku Hvaru. Bataljon je prebačen u toku dana u luku Trstenik (vidi dok. br. 4/10, k. 1102, u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

⁷ Oskar

⁸ Leo

terijal a u Hvar doveo delegate za Kongres⁹ i 2 ranjenika. Barkasa ostala u Jelsi.

B.B. »Topčider« i »Principe di Piemonte« održali vezu sa Volujom preko Drvenika Malog. Preveli tamo 12 drugova i materijal. »Principe« preveo u Vis 40 lakih bolesnika i 50 zbjega. B.B. »Topčider« preveo u Hvar 50 delegata.¹⁰

»Slobodan« iz Visa za Korčulu preko Velaluke 62 vojnika i 3 tone hrane.

»Velebit« iz Visa za Hvar za prevoz invalida i 100 drugova iz bataljona Narodne odbrane. Nakon izvršenog zadatka povratio se u Vis.

M.č. »Mary« iz Visa za Bol zbog prevoza politkomesara XXVI. Divizije u Vis.

»Jastrebo« iz Visa za Bol sa pogonskim materijalom za Tenkovsku brigadu.

»Zvonimir« i »Marija« održali pruge br. 1 i 2.

S/s »Ston« i M.S. 9 u teglju isplovili za III. P.O.S. u 0330 zbog prevoza jedne baterije.

»Tomislav« iz Visa za Bol za potrebe tehničkog bataljona XXVI. Divizije.

P/č 3 probna vožnja iz Visa za Hvar i tamo havarisao.

S/s »Sitnica« u redovitoj parobrodarskoj pruži.

»Gundulić« iz Hvara za Vis nakon izvršenog putovanja.

M.S. 10 iz Bola za Vis sa 20 drugova i 3 kamiona.

»Sv. Ivan« iz Jelse za Vis sa teretom vina za II. P.O.S., zatim prosljedio za Komizu.

M.S. 12 za Bol za potrebe Saveznika iz Postire, zatim u Vis.

»Marija« — Lukšić iz Hvara za Bol.

»Turst« iz Sućurja preko Kozje [uvala] za Hvar sa načelnikom Štaba Sektora.

»Mars« iz Hvara za Korčulu sa 19 drugova.

»Sv. Križ« iz Jelse za Bol sa 40 drugova ili konja.

»Dinara« i »Velebit« — Vis doputovali iz III. P.O.S. sa 30 ranjenika.

N.B. »Partizanka« u Hvaru. N.B. 3 u Hvaru. BB. »Topčider« u Hvaru. N.B. 11 na zadatku.¹¹ N.B. 15 neispravan u Visu.

3. Bez sadržaja.

4. Inostranstvo:

Uplovili u Komizu: »Arsia« sa 130 tona benzina i »Oceania« sa 30 tona slame, »Sv. Ante« nakon popravka.

⁹, ¹⁰ Riječ je o Drugoj oblasnoj konferenciji Ujedinjenog saveza antifašističke omladine Hrvatske za Dalmaciju, koja je otpočela 15. oktobra 1944. u mjestu Hvaru (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 20/13, k. 11001).

Isplovili iz Visa »Cittä di Bari« sa 320 praznih bačava.
Omaškom izostavljeno u jučerašnjem raportu: »Osposob-
ljeno 5 brodova, primljeno na popravak 4 broda«.
Osposobljeno 1 brod, primljeno na popravak 0.
5. Bez sadržaja.

S. F. S. N.

Pom. politkomesara:	Operativni oficir	Komandant, major
Vukadin	poručnik	(N. Srzić)
	(Petar Vidan)	N. Srzić
	P. Vidan	
	(M. P.)	

BR, 57

IZVJEŠTAJ DELEGATA MORNARICE PRI GLAVNOM
ŠTABU NOV I PO SLOVENIJE OD 12. OKTOBRA 1944.
ŠTABU MORNARICE NOV JUGOSLAVIJE O RADU MOR-
NARIČKE GRUPE PRI DEVETOM KORPUSU NOV JUGO-
SLAVIJE¹

DELEGAT MORNARICE
PRI GLAVNOM ŠTABU
SLOVENIJE
Dne 12. oktobra 1944

ŠTABU MORNARICE NOVJ.

O radu naše grupe izvještavam sljedeće: Grupa je stigla
26. septembra do IX korpusa,² koji je prema sadašnjem raspo-
redu predviđen za posjedanje Trsta i obale.³ Iz grupe su do
sada poslati na teren poručnik fregate Dermota Franc, radi
sakupljanja podataka na području Trst, Koper, rijeka Dragonja.
Dermota će se povezati sa informativnim centrima kod Istar-
skog odreda, Istarskog vojnog područja i Komande mjesta
Koper. Na područje u blizini Trsta upućen je 30. septembra
poručnik Pečovnik sa istim zadatkom. Ove podatke primio sam

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, na slovenačkom jeziku,
nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 38—1/3, k. 2066.

² Vidi dok. br. 35.

³ Na Slovenačkom primorju

od grupe u pismu koje je datirano sa 1 oktobrom a primio sam ga 7 oktobra.

Prema direktivi primljenoj od pukovnika Manole, koji je bio kod Glavnog štaba Slovenije 28 septembra, stupio sam u vezu sa predsjedništvom Slovenačkog narodnog oslobodilačkog savjeta (SNOS) te ih zamolio da preko svojih veza sa upravama parobrodarskih društava i industrijskih preduzeća nastoje osujetiti tendenciju ovih da svoja sjedišta premjeste u Italiju.

Prema podacima primljenim od SNOS-a tršćanski velekapital i parobrodarska društva nemaju tendenciju da sele u Italiju, te je njihovo gledište sljedeće:

- 1.) Trst ima svu budućnost ako pripadne Jugoslaviji.
- 2.) Italija će biti u redu pobijeđenih država i ekonomski srušena. Poslije Prvog svjetskog rata Italija je bila pobijedilac i u posve drukčijem položaju nego danas a ipak nije mogla nikakvim političkim ni finansijskim sredstvima održati promet u Trstu na predratnoj visini.

- 3.) Ako Trst pripadne Italiji, dakle pobijeđenoj državi, neće biti moguće pomišljati na obnovu grada i njegovog privrednog života na račun vojnih reparacija. Trst je u ovom ratu izgubio skoro sve svoje brodovlje, od kojeg je veći dio potopljen u službi njemačke i italijanske vojske. Bombardovanjem je bio uništen veliki dio njegove industrije i 7 – 8 % kuća.

Poznato je da je Tršćanska trgovačka mornarica poslije prvog svjetskog rata, u kojem je Italija bila pobjedilac, dobila odštetu za sve u ratu potopljeno brodovlje, i za ono koje je bilo u službi Austrije.

Iz tih razloga tršćanski privredni krugovi žele da Trst pripadne Jugoslaviji, ali pored toga obećano mi je od ing. Dulara iz SNOS-a, da će se tim krugovima ponovno skrenuti pažnja da njihov kapital nije u opasnosti jer federativna Jugoslavija priznaje privatno vlasništvo.

Tršćanska brodogradilišta prešla su poslije 1936 g. sva u državne ruke te su sada udružena u »Cantieri Riuniti di Adriatico«.⁴ Imaju sljedeća odjeljenja:

- 1.) Brodogradilište Sv. Marka
- 2.) Brodogradilište Tržič, sa 18 škverova i
- 3.) Brodogradilište kod Sv. Roka 178.000 m² pokrivenog prostora.
- 4.) Tvornica strojeva kod Sv. Andreja, koja izrađuje dizel-motore i brodske parne mašine.
- 5.) Topionica za liveno željezo i bronzu,
- 6.) Tvornica aviona,
- 7.) Tvornica elektrotehničkog materijala,

* Udruženje jadranskih brodogradilišta

8.) Tvornica za mostovne konstrukcije, dizalice itd.

Tvornice su specijalizovane za raznovrsnu vojnu industriju te izrađuju i topove. Sada je u njima zaposleno do 20.000 radnika i oko 3.000 namještenika.

Kao lokalna pomorska vlast fungira »Direzione Marittima« (pomorska direkcija) i »Capitaneria di Porto«.⁵

»Magazzini generali« (javna lučka skladišta) samostalna je državna jedinica.

U luci je zaposleno oko 8.000 lučkih radnika i oko 10–12.000 mornara.

Obzirom na veličinu i složenost svih ovih preduzeća, stupio sam u vezu sa Predsjedništvom SNOS-a, koje je u kontaktu sa navedenim ustanovama i pozvaće pojedine pouzdane i sposobne drugove iz Trsta radi dogovora. O preduzetom obavijestio sam i Mornaričku grupu/⁶ Poslije svršenih razgovora obavijestiću o rezultatima.

Operativnom odjeljenju Glavnog štaba Slovenije predao sam direktivu⁷ koju sam izradio za slučaj da pojedini dijelovi vojske dođu u Trst prije preuzimanja vlasti u luci od strane Mornarice. U njoj sam naveo kakav treba da bude postupak sa brodovima, lučkim napravama, brodogradilištima, magazinima na obali itd., kako bi se spriječile sabotaze i da se ne bi razvlačio pomorski materijal na druga mjesta.

SMRT FAŠIZMU – SLOBODA NARODU!

Delegat za Mornaricu
major
B. Saje

ŠTAB MORNARICE N.O.V.J
Broj 6402
Datum 1 dec. 44 g.
U Splitu

⁵ Lučka kapetanija

⁶ Vidi dok. br. 54.

⁷ Vidi dok. br. 17–2/2, k. 2074 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.

BR. 58

**IZVJEŠTAJ ŠTABA FLOTILE DRUGOG POMORSKOG
OBALSKOG SEKTORA OD 12. OKTOBRA 1944. ŠTABU
SEKTORA O UNIŠTENJU NEPRIJATELJSKOG BRODA U
KANALU IZMEĐU OTOKA PAG — MAUN¹**

STAB FLOTILE
II. P. O. S-a
Broj 22a — 44
Položaj, 12. X-1944

Izvještaj o napadu i
uništenju neprijateljskog
broda »Angelina« u kanalu
Pag — Maun.

ŠTABU II. P. O. S. (za operat. oficira)

Položaj.

U vezi Vašeg naređenja Pov. op. br. 135 od 19. augusta 1944 dostavlja se sljedeći operativni izvještaj:

- Ad 1) 9. X. 1944 u 08.00 sati dva terenska radnika obavijestila su štab flotile, koji se je nalazio na PČ 2 u uvali Zaglava, da se 2 neprijateljska naoružana broda nalaze u uvali Šimuni.² Dok se je raspravljalo o napadu izvidnica je javila da jedan trgovački brod plovi iz Šimuna prema jugu. Odmah je izdato naređenje da se brod napadne i uništi.
- Ad 2) Neprijateljski trgovački naoružani brod »Angelina«,³ od oko 10 vagona nosivosti, naoružan sa jednim topom »Scotti« od 20 mm i jednim teškim 13 mm njemačkim mitraljezom, posada Nijemci i Talijani, u vožnji kanalom Pag — Maun prema jugu.
- Ad 3) Neprijatelj je prema vlastitoj pretpostavci bio alarmiran akcijom naše pješadije na Pag,⁴ pa je pokušao da se probije prema Zadru iskorištavajući kišu i jaku naoblaku.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 17/1—2, k. 2066.

² Vidi dok. br. 59.

³ Naoružani brod »Angelina« pripadao je petoj grupi Šeste njemačke transportne flotile (vidi dnevnik Šeste transportne flotile, mikrofilm br. 3, London — Mornarica, u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

⁴ Vidi dok. br. 65.

- Ad 4) Vlastite snage: NB 13 i PČ 2 na sidru u uvali Zaglava. Naoružanje: 3 topa 40 mm, 5 topova 20 mm i 1 teški engleski bacač. Sve brodsko oružje ispravno.
- Ad 5) Budući je samo jedan neprijateljski brod, odlučilo se da isplove samo NB 13 i PČ 2, da brod dostignu i uklješte u unakrsnu vatru, te da ga zarobe ili potope.
- Ad 6) 9. X. 1944 u 08.30 sati isplovljavaju NB 13 i PČ 2, pošto je opažen neprijateljski brod, u napad. PČ 2 plovi uz obalu, dok NB 13 nastoji presjeći kurs neprijatelju koji je nastojao da se otisne od obale otoka Paga. Namjera je da se ga uhvati u unakrsnu vatru. Došavši na udaljenost od oko 800 met. NB 13 ispalio je u 08.50 sati jedan metak iz pramčanog topa pred pramac neprijateljskog broda. Nato je neprijateljski brod stao i izbacio bijelu raketu. To je sa naše strane shvaćeno kao znak predaje i NB 13 počeo se je lagano približavati neprijateljskom brodu. Osmatrajući, vidjelo se je da se posada neprijateljskog broda povukla kod krmene kuće i da je 20 mm top bio osamljen. Posada NB 13 stajala je budno na svojim oružjima. Kad se je NB 13 približio na oko 50 met. od neprijateljskog broda, sa istoga je pušten jedan rafal iz teškog 13 mm mitraljeza, koji je bio zaštićen sivo bojadisanim štitom kao i brodska kuća pa se nije mogao opaziti, na NB 13 u 09.05 sati. Na ovo je sa svih oružja sa NB 13 i PČ 2 udareno po neprijateljskom brodu. Vatra je trajala oko 10 minuta i oko 09.15 sati prekinuta. Neprijateljski brod je gorio. Od neprijateljske vatre ranjen je teže komandant NB 13 i pomoćnik mitraljesca. U jeku borbe njih su prenijeli u previjalište, a komandu na brodu preuzeo je zamjenik komandanta drug Jeršan. U 09.20 sati NB 13 i PČ 2 pristaju svaki uz jedan bok neprijateljskog broda koji je gorio. Uspije se iz njega izvući 5 sanduka 20 mm municije i 20 šaržera, dok je PČ 2 prihvatio ranjene i žive zarobljenike. Budući da je vatra zahvatila jače razmjere to se naređuje da se brodovi otisnu od gorućeg, i nekoliko minuta od kako je to učinjeno vatra je zahvatila municiju i na gorućem brodu nastala je eksplozija. Trupina broda plutala je goreći kanalom i oko 14.00 sati istog dana potonula je pred otokom Maunom. PČ 2 sakupio je neprijateljske vojnike iz mora. Napustivši uporište borbe PČ 2 i NB 13 stižu u 10.10 s. u uvalu Zaglavu i tu sidre.

- Ad 7) Namjeravam cilj da se brod zarobi nije postignut jer nas je neprijatelj iznenadio, ali je brod ipak uništen a posada pobijena i zarobljena.
- Ad 8) Neprijateljski gubitci: Zarobljeno:
1 njemački pukovnik
3 njemačka vojnika
5 Talijana (članova posade)
Poginuli: 2 njemačka vojnika
1 Talijan (član posade)
Uništen trgovački naoružani brod »Angelina« od oko 10 vagona krcat ljudskom i stočnom hranom, naoružan sa 1 »Scotti« 20 mm i 13 mm teškim mitraljezom.
- Ad 9) Vlastiti gubitci: Teško ranjen pomoćnik mitraljesca Bogdanić Bartul, borac na NB 13, lakše ranjen Mirko Stok, komandant na NB 13.
Gubitaka u materijalu sa naše strane nije bilo.
- Ad 10) Utrošena municija: Na NB 13 topovskih granata 40 mm 150 kom., topovskih granata 20 mm 405 kom.
Municije za puško-mit. 9 mm 800 kom.
„ za šmajsere 9 mm 220 kom.
„ za talij, puške 6.5 mm 70 kom.
Engleske ručne bombe 22 kom.
Na PČ 2 topovskih granata 40 mm 20 kom.
topovskih granata 20 mm 240 kom.
- Ad 11) Predlaže se za pohvalu komandant NB 13 Mirko Stok, koji je pod žestokom neprijateljskom vatrom ostao na mostu i hrabro upravljao brodom dok nije bio ranjen.
- Ad 12) ništa.
- Ad 13) Stab flotile iskrcao je po kazni na NB 13: Fabris Tea i Mohotić Antu zato što su u najkritičnijem času neprijateljske vatre napustili svoj položaj i sklonili se.
- Ad 14) a) Situacija je bila procijenjena slabo ne računajući na lukavost neprijatelja; b) ništa; c) plan je izvršen kako je bio postavljen, tj. da se brod uništi ili zarobi što je i uspjelo; d) pokazalo se je da protukolski top 40 mm kod drvenog broda — što je najčešći slučaj da mi napadamo — nije tako efikasan kao 20 mm top »Breda« odnosno »Scotti«. 20 mm top osim toga što je pokretljiviji za gađanje i kod uzburkanog mora, on na drvenom brodu izazivlje vatru što pravi zabunu kod neprijatelja; e) ništa; f) neprijatelj se je u ovoj akciji

ponio lukavo na što treba osobito paziti da bi se u buduće izbjegli naši gubitci.

Ad 15) Ponovo se je pokazalo da naoružani trgovački brodovi ako nemaju dovoljno pratnje na moru postaju plijenom neprijatelja.

SMRT FAŠIZMU – SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
(Ružić Slavko)
S. Ružić

Komandant:
(Tončić Henrik)
Tončić F. Henrik

(M. P.)

ER. 59

**OPERACIJSKI IZVJEŠTAJ ŠTABA FLOTILE DRUGOG
POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA OD 12. OKTOBRA
1944. ŠTABU SEKTORA O ZAROBLJAVANJU NEPRIJATELJSKOG BRODA »ADRIANA«¹**

ŠTAB FLOTILE
II. P.O.S.
Broj 22b – 44
Položaj, 12. X. 1944.

Operativni izvještaj o
zarobljavanju neprijateljskog
broda »Adriana«

ŠTABU II. P. O. S. (za operat. oficira)

Položaj.

U vezi Vašeg naređenja Pov. op. br. 135 od 19 augusta 1944 dostavljamo sljedeći operativni izvještaj:

Ad 1) 9. X. 1944 u 08.00 sati 2 terenska radnika obavijestila su Štab flotile da se u uvali Šimuni nalaze 2 neprijateljska broda. Budući da je jedan bio uništen prilikom pokušaja da se probije put Zadra,² doznalo se je od

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-istorijskog instituta, reg. br. 20–1/2, k. 2066.

² Vidi dok. br. 58.

zarobljenika da je drugi havarisan u motoru i da ne može napustiti uvalu Šimuni. Pošto je izvršeno uspješno povlačenje naših trupa, odlučilo se po uputi komandanta sektora napasti brod u uvali Šimuni te ga zarobiti ili uništiti.

- Ad 2) Neprijateljski trgovački naoružani brod »Adriana«³ od oko 12 vagona krcat cementa, naoružan sa dva topa 20 mm tipa »Scotti«, vezan u luci Šimuni na otoku Pagu.
- Ad 3) Prema vlastitoj pretpostavci neprijatelj koji je vidio šta se je u jutro dogodilo sa njegovim pratiocem iz konvoja, vjerovatno se odlučio braniti.
- Ad 4) Vlastite raspoložive snage: NB 13 i PČ 2 u vožnji naoružani sa 3 topa 40 mm, 5 topova 20 mm i 1 teški bacač. Sva brodska oružja ispravna.
- Ad 5) Budući da je brod u uskoj uvali, lako bi se mogao braniti sa kopna pa se odlučilo da se akcija izvede u saradnji sa mornaričkom pješadijom. U tu svrhu odlučilo se iskrcati u uvali Mandre jedan vod mornaričke pješadije koja bi imala napasti sa kopna, dok bi brodovi uplovili u luku Šimuni podržavajući vatru sa mora te tako zajednički zarobiti brod.
- Ad 6) 9. X. 1944 u 14.30 sati NB 13 iskrcao je u uvali Mandre jedan vod mornaričke pješadije kojoj je dano u dužnost da napadne brod sa kopna. Zatim NB 13 i PČ 2 isplovjavaju i voze uz obalu Paga na jug. U 14.50 sati NB 13 i PČ2 u liniji brazde forsiraju ulaz u luku Šimuni, uplovjavaju u istu i nakon što je NB 13 ispalio nekoliko topovskih metaka pristaju na brod i zarobljavaju ga u 15.10 sati. Nijemce koji su pobjegli na kopno pohvataju civili i terenski radnici ili se sami predaju. U 15.30 sati NB 13 uzima u tegalj »Adrianu« i pošto je PČ 2 ukrcao pomorsku pješadiju koja je tek sad stigla kopnom, to se u 15.30 sati isplovjava u kursu Škarda — Olib — Ist i stiže u Ist u 20.30 sati.
- Ad 7) Postavljeni cilj je postignut jer je zarobljen brod u sasvim ispravnom stanju kao i sva posada koja se na njemu nalazila.

³ Naoružani brod »Adriana« je pripadao petoj grupi Šeste njemačke transportne flotile, čija se baza nalazila na Rijeci (vidi dnevnik Šeste transportne flotile, mikrofilm br. 3, London — Mornarica, u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

Ad 8) Neprijateljski gubitci: Zarobljeno 6 njemačkih vojnika, 1 brod od oko 12 vagona krcat cementa, naoružan sa 2 topa »Scotti« 20 mm.

Ad 9) ništa.

Ad 10) utrošena municija:

NB 13 topovskih granata 40 mm	10 kom.
topovskih granata 20 mm	50 kom.
Municija za puškomitraljez 9 mm	100 kom.
PC 2 nije otvarao vatru.	

Ad 11) ništa.

Ad 12) ništa.

Ad 13) ništa.

Ad 14) a) Situacija je bila procijenjena prestrogo, s obzirom na slab moral Nijemaca koji su ujutro vidjeli svršetak broda koji ih je pratio u konvoju, b) ništa, c) plan nije izvršen u potpunosti, jer pomorska pješadija nije stigla na vrijeme na položaj, d) ništa, e) ništa, f) neprijatelj je bio potpuno demoralisan budući da je vidio jedan završetak broda koji ga je pratio u konvoju i nije uopće pružio otpor, nego se je jednostavno predao.

Ad 15) Ova akcija ponovo pokazuje da onesposobljeni brod u mrtvoj luci bez ozbiljne zaštite brzo postane plijenom neprijatelja.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Polit, komesar:
(Slavko Ružić)
S. **Ružić**

Komandant:
(Tončić Henrik)
Tončić Henrik

(M. P.)

BR. 60
NAREDBA ŠTABA TREĆEG POMORSKOG OBALSKOG
SEKTORA OD 12. OKTOBRA 1944. ZA REORGANIZACIJU
MORNARIČKE PJEŠADIJE¹

N A R E D B A B R. 21
Štaba III. Pomorskog obalskog sektora, za dan 12 oktobra
1944 godine.

Reorganizacija mor. pješadije S obzirom na svakodnevno pristupanje novih boraca u ovaj Sektor, s tim se i povećalo brojno stanje bataljona mor. pješ. Radi lakšeg rukovanja jedinicama mornaričke pješadije i stvaranja boljih uslova za primanje i više novih boraca, koji svakim danom pridolaze u N.O.V.,

- N A R E Đ U J E M O :
- a) Da se od dosadašnjeg bataljona mornaričke pješadije formiraju dva bataljona koji će nositi zvaničan naziv *I. i II. bataljon mornaričke pješadije* III. P.O.S.,
b) Brojno stanje i formacija bataljona biti će po priloženom formacijskom obrascu.
- I. Imenuje se na nove dužnosti sljedeće drugove: Prema ukazatoj potrebi, a da bi naše jedinice što bolje djelovale i efikasnije tukle neprijatelja, te lakšeg komandovanja i boljeg pregleda, za vršioce dužnosti pojedinih vojnih i političkih funkcija imenuje se dolje navedene drugove:

I. BATALJON:	
Štab bataljona	
Za v. d. komandanta	Šalov Tomu
„ „ politkomesara	Maras Ivu
„ „ zam. komandan.	Grubišić Darka
„ „ pom. politkom.	Huljev Roka
Komanda I čete	
Za v. d. komandira	Valčić Šimu
„ „ politkomesara	Puvača Mitra

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 22—1/2, k. 2028.

Za v. d. pom. komesara Bamljanović Ljubomirs

Komanda II čete

Za v. d. komandira Bregović Franju
„ „ politkomesara Finka Pašku
„ n pom. politkom. Bobić Šimu

Komanda Prateće čete

Za v. d. komandira Bizjak Oskara
„ „ politkomesara Maksim Mijata
„ „ pom. politkom.
„ zam. komandira Milošević Živojina

II. BATALJON:

Štab bataljona

Za v. d. komandanta Markov Krešu
„ „ politkomesara Čačić Luju
„ „ zam. komandan. Guteša Bogdana

Komanda I čete

Za v. d. komandira Glavan Slavka
„ „ politkoma Braniča Ivana
Za v. d. pom. polkoma Kolunzić Branka i

Komanda II čete

Za v. d. komandira Begonja Ivu
„ „ politkoma Crnošija Šimu
„ „ pom. politkoma Špar Marka

Komanda Prateće čete

Za v. d. komandira Brčić Vinka
„ „ politkomesara Puvalić Đuru

Topovska baterija

Za v. d. komandira Rušinić Ivana
Za v. d. politkomesara Barjaktarović Boška.

Još potrebni komandni kadar, kao i pomoćno osoblje po bataljonima imenovat će se naknadno, na prijedlog štabova bataljona.

Ova naredba stupa na snagu odmah, te sa istom upoznati sve ljudstvo III. P.O.S.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: Komandant — major:
Pjero Raić Ivan Vulin
P. Raić Ivan Vulin

(M. P.)

BR. 61

DNEVNI RAPORT ŠTABA ČETVRTOG POMORSKOG OBAL-
SKOG SEKTORA ZA 12. OKTOBAR 1944. GODINE ŠTABU
MORNARICE NOV JUGOSLAVIJE¹

ŠTAB
IV. POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA
Pov. br. službeno
12 oktobra 1944

Dnevni raport

ŠTABU MORNARICE

Položaj

1. Dostavlja se zasebnim izvještajem.
2. BB. »Topčider« upućen iz Hvara za Bol zbog pratnje konvoja koji je jučer u podne krenuo iz te luke za Trstenik,² ali telefonski pozvan (BB. »Topčider«) u Vis za održavanje veze sa Volujom. Uplovio u Vis i sa »Gran Ducom« isplovio u 1800 sati za Drvenik Mali, a zatim za Voluju. Preveo je tamo 400 kg šećera, au Vis preveli 41 bolesnika, 3 kurira, 18 zbjega i 140 delegata.³ Za vrijeme putovanja zapažen je *jak reflektor sa Drvenika Velog* (1945 sati). Po primljenim podacima na kopnu isti se zaista nalazi na Drveniku V. i montiran je u posljednje dane.

N.B. 3 na traženje načelnika Štaba Divizije preveo iz Pivara u Vis drugaricu Milevu.⁴

N.B. »Partizanka« uplovio iz Hvara u Vis sa komandantom Mornarice u 1200 sati, te ponovo upućena u Hvar u 1800 sati za potrebe Štaba Mornarice.

M.S. 5 zbog popravka na motoru upućen iz Korčule u Vis te tom prilikom preveo u Hvar nekoliko delegata iz Korčule.⁵

»Principe di Piemonte« iz Visa za Hvar sa 120 delegata,⁶ nakon toga povratio se u Vis.

»Dinka« iz Visa za Šoltu sa minerskom ekipom IV. P.O.S. zbog odstranjivanja plivajućih mina.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-istorijskog instituta, reg. br. 46–1/1, k. 2066.

^{2, 3, 5, 6 i 7} Vidi dok. br. 56.

⁴ Vjerovatno Mileva Benzon, član politodjela Štaba Mornarice NOVJ.

»Sv. Josip« iz Visa za Hvar sa teretom od 30 tona hrane za Okružni N.O.O. i 15 putnika.

»Zrinski« u redovitoj pruži br. 1 iz Visa u Hvar i natrag sa 3 tone robe i 38 drugova.

»Biokovo« iz Visa za III. P.O.S. u 0700 sati sa 30 tona municije za XIX. Diviziju, 10 tona hrane za Šibenski okrug i sa 20 putnika.

»Sv. Ivan« iz Komiže za II. P.O.S. sa hranom za Štab II. P.O.S.

»Zmaj« iz Visa za Trstenik sa Sanitetskom misijom XXVI. Divizije u 1600 sati.⁷

»Sv. Ante« iz Visa za Prigradicu — Račišće — Korčulu sa 27 tona raznog materijala za Korčulu i sa 10 putnika.

»Gundulić« iz Visa za Bol za prevoz 6 topova, 25 tona municije i sprema za Tenkovsku brigadu.

»Gospe od zdravlja« iz Visa za Korčulu sa 50 bala slame za Štab Artiljerije.

»Slavni Josip« iz Visa za Korčulu i Trstenik sa 50 bala slame, 3 tone municije i 2 tone hrane, a za potrebe Štaba Artiljerije.

S/s »Sitnica« uplovila u Vis u redovitoj parobrodarskoj pruži Bol.

M.S. 12 iz Visa za Bol za potrebe Saveznika sa 10 tona zobi i 50 bala slame.

M.S. 7 uplovio iz Komiže u Vis sa 160 bačava benzina, zatim se povratio u Komižu.

»Zvonimir« uplovio iz Hvara u Vis na popravak motora.

P/č 56 iz Sumartina za Vis sa jednim teškim bolesnikom, i odmah se povratio u Sumartin.

»Velebit«, »Hrvat«, »Sloboda«, »Darko«, »Jadran« i »Otac Petar« uplovili iz Trstenika u Vis nakon izvršenog zadatka.⁸

»Mars« iz Korčule za Hvar, zatim u Starigrad sa 30 putnika, zatim Hvar.

»Neviđane« iz Sutivana u Milnu i odatle u Bol sa 26 praznih bačava.

»Tomislav« iz Bola u Vis na raspolaganje Tehničkom bataljonu XXVI. Divizije.

»Bosiljka« iz Bobovišća u Milnu, i opet u Bobovišće i natrag u Milnu za potrebe XII. Brigade.

»Ime Isusovo« za Stomorsku iz Milne i natrag u Milnu za potrebe Mj. N.O.O.

NB »Partizanka« u Hvaru. NB3 u Visu. BB »Topčider« u Visu.

⁸ Vidi dok. br. 52

NB11 na zadatku.
NB15 neispravan u Visu.
3. Bez sadržaja.
4. Inostranstvo:
Uplovilo u Vis: »Oceania« sa 250 t. materijala. »Makar-ska« sa 50 t. materijala i putnicima. »Sv. Josip« — Dugi Rat nakon popravke. Isplovio: »Lebič«, prazan.
Osposobljeno 1 brod, primljeno na popravak 2 broda.
5. Bez sadržaja.

S. F. — S. N.

POLITKOMESAR:	OPERATIVNI OFICIR:	NAČELNIK ŠTABA:
(Marjan Žuvić)	poručnik,	major,
S. O.	(Petar Vidan)	(Kobol Viktor)
	P. Vidan	Kobol
	(M. P.)	

BR. 62

DNEVNI RAPORT ŠTABA ČETVRTOG POMORSKOG OBAL-SKOG SEKTORA ZA 14. OKTOBAR 1944. GODINE ŠTABU MORNARICE NOV JUGOSLAVIJE¹

STAB .
IV. POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA
Pov. br. službeno
14 oktobra 1944

Dnevni raport

ŠTABU MORNARICE

1. Dostavlja se zasebnim izvještajem.
2. N.B.3 iz Jelse za Supetar, gdje se sjedinio sa P/č 53 2 barkasom br. 4, u toj luci ukrcano na brodove 2 čete XII. Bri-gade zbog predviđene akcije na Krilo.² U Krilo uplovili u 2030

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-istorijskog instituta, reg. br. 3—1/2, k. 2066.
² U depeši Dvanaeste brigade od 14. oktobra o ovoj akciji piše: »Noćas su se iskrcale 2 čete na kopno i izvršile akciju na Mali Rat i Jesenice. Mali Rat je likvidiran. Zarobljeno 15 ustaša, ubijeno 11 i za-robljeno 2 mitraljeza, nekoliko pušaka i druge spremе«. (Vidi dok. br. 20-^26/13, k. 1100/1 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.)

sati gdje se iskrkala vojska. Brodovi se razmjestili po luci, tako da N.B. 3 ostao na vrh mula, barkasa uz obalu, a P/č 53 na zapadnoj strani ulaza u luku. U 2115 sati pored P/č 53 otvorena je vatra sa kopna iz mitraljeza i ručnih bombi. P/č 53 se je udaljio od tog mjesta i približio se N.B. 3. Na onom mjestu došlo je do sukoba između naše i njemačke patrole. Kad se je P/č 53 približio N.B. 3 Nijemci su ponovo zapucali na brodove na što su brodovi odgovorili vatrom. Odmah poslije toga brodovi su isplovili sa svim brodskim oružjima počeli gađati na položaj odakle je otvorena vatra sve dotle dok rečeni položaj nije potpuno ušutkan. Međutim u luci Krilo, gdje se nalazila barkasa br. 4, počele su padati granate sa kopna tako da je barkasa bila primorana da isplovi. N.B. 3 poslao je P/č 53 za njom a da se ne bi suviše udaljila, dok je sam ostao na jednu morsku milju udaljenosti od Krila. Po dolasku barkase pored N.B. 3, ista je poslata kao izvidnica u luku da razvidi situaciju, a za njom je išao P/č 53 dok je N.B. 3 ostao 300 metara pred lukom. Oko 0300 sati naša vojska se povratila sa zadatka, te je počelo ukrcavanje, a koje je bilo ometano vatrom iz bacača i haubica. Barkasa je prva ukrcala vojsku, zatim P/č 53, a kao posljednji N.B. 3. U 0300 sati brodovi su krenuli za Supetar, gdje su fšrcali vojsku. U 0400 sati P/č 53 krenuo je za Sumartin, dok N.B. 3 isplovio za Vis sa 3 ranjenika.

N.B. 11 isplovio iz Visa za Jelsu gdje se sjedinio sa P/č 56, te zajedno isplovili i održali vezu sa Biokovom. Preveli 150 delegata³ i 15 zbjega te uplovili u Hvar.

N.B. »Partizanka« uplovila u Vis iz Hvara za potrebe Štaba Mornarice.

BB. »Topčider« i »Gran Duca« isplovili iz Visa, te preko M. Drvenika održali vezu sa Volujom. Preveli u Vis 120 delegata⁴ i 34 zbjega. Za vrijeme dok su brodovi bili u Voluji, prošle su dvije nepoznate jedinice iz pravca Teketa — Murvica i tu čekale dvadesetak minuta ugašenih motora, istu stvar su ponovile kod Arkandela i onda su prosljedile u pravcu Šibenika. Po dobivenim podacima od 3 ribarska leuta koji su se nalazili na ribarenju između Arkandela i Murvice, a za vrijeme prolaza pomenutih jedinica povukle se uz obalu i stupile u dodir sa BB »Topčider«, prednja dva broda bila su jedna njemačka naoružana peniša i jedan njemački borbeni čamac.

Iz primljene depeše II. Flotile saznalo se da je neprijateljska artiljerija kroz ciljeli jučerašnji dan tukla sa kopna mjesto Sućuraj.

³, ^{*}, ⁵ Vidi dok. br. 56.

Po naređenju ovog Štaba bataljon Mornaričke pješadije IV. P.O.S., preselio se u toku jučerašnjeg dana iz Starigrada u Selca na Braču.

»Darko« isplovio iz Visa za Trstenik u 1030 sati na raspolaganje I. Dalmatinske brigade⁵ ukrcavši u Visu 36 konja, 3 tone municije i 15 drugova. Nakon izvršenog zadatka povratio se u Vis u 0630 sati.

»Andrea Doria« isplovio iz Visa za III. P.O.S. u 0600 sati sa 74 drugova dana 13 oktobra.

»Sv. Josip« isplovio iz Visa za Bol u 0730 sati sa ekipom za popravljjanje lučkih uređaja, te sa 20 tona cementa i 10 tona drva.

»Istok I.« iz Visa za Milnu i Bobovišće u 1600 sati, ukrcavši u Komiži 15 tona hrane i 2 tone slame za XII. Brigadu.

»Tomislav« iz Visa za Hvar u 1400 sati u redovitoj pruži br. 1.

»Sv. Nikola« iz Visa sa Starigrad i Bol u redovitoj pruži br. 2.

S/s »Sitnica« iz Korčule u Vis u 1800 sati u redovitoj parobrodarskoj pruži br. 1.

»Dinara« iz Visa za Trstenik u 0315 sati na raspolaganje XI. Brigadi sa 40 tona tereta, 9 konja, 1 džipom i 10 drugova.

»Danica« iz Visa za Starigrad u 1030, odakle je prevezla Mornaričku pješadiju IV. P.O.S. u Sumartin. Nakon izvršenog zadatka povratila se u Vis.

S/s »Radnik« iz Visa za Hvar i Bol u 1230 sati tegleći »Maksima Gorkog« za Hvar i pontonsku dizalicu za Bol. »Maksim Gorki«, koji ima havarisani motor, određen je za krcanje vina u Hvaru, dok pontonska dizalica će služiti za lučke radove u Bolu.

P/č 81 uplovio iz Hvara u Vis u 1315 sati, jer je isti premješten u Pomoćnu flotilu. Do sada je bio na raspoloženju Mornaričkoj stanici Hvar.

»Marija I.« za Bol u 0915 sa 4 tone robe i 6 drugova.

»Sv. Križ« iz Visa za Prigradicu — Račišće — Korčulu sa 15 tona razne robe i 35 drugova, nakon povratka iz Vele Luke.

»Mars« iz Hvara u Vis u 1545 sati sa 30 drugova i 1 tonom robe.

»Marija« iz Hvara u Vis u 2230 sati sa 15 drugova.

M.S. 3 iz Korčule preko Bola u Vis u 1300 sati sa 2 kamiona, 8 mazgi i 8 drugova.

M. S. 4 iz Visa u Bol zbog ukrcaja 2 kamiona. Isti su bili već ukrcani na M.S. 3, tako da se je M.S. 4 povratio u Vis sa teretom praznih čaura.

»Gospe od Poišana« iz Vele Luke u Vis u 1630 sati, nakon izvršenog putovanja.

»Frankopan« iz III. P.O.S. u 1900 sati sa 20 ranjenika, 11 zbjega i 36 drugova.

»Bosiljka« iz Bobovišća za Milnu u 1530 sati i zatim natrag u Bobovišće za potrebe Lučke kapetanije — Split (sjedište Bobovišće).

»Turist« iz Hvara u Jelsu i odatle za Bol u 1340 sati sa 6 vojnika, zatim za Hvar sa 25 vojnika.

»Dinka« iz Starigrada u Hvar u 1315 sati na raspolaganje Minerskoj ekipi IV. P.O.S.

»Jadran« iz Starigrada za Velu Luku sa 2 putnika u 1245 sati.

»Ime Isusovo« iz Milne u Jelsu i natrag u sati 1120.

N.B. 15 neispravan u Visu.

3). Bez sadržaja.

4). Inostranstvo:

Isplovio iz Komiže: »Arsia« — Pula u 0030 sati sa 724 prazne bačve za Bari.

Osposobljeno 0, primljeno na popravak 3 broda.

5). U vezi zabrane plovidbe u Hvarskom kanalu noću od 12 na 13 o.m. zbog savezničke pomorske kontrole, naređeno je jednoj desetini Mornaričke pješadije, a koja se je nalazila u Starigradu, da iz jedne uzvisine promotri događaje. Primijećeno nije ništa sem šum motora.

S. F. — S. N.

Politkomesar	Oper. oficir	Načelnik Štaba
(M. Žuvić)	poručnik	major
M. Žuvić	(P. Vidan)	(V. Kobol)
	s. o.	Kobol
	(M. P.)	

PREGLED SOCIJALNOG I NACIONALNOG SASTAVA PRIPADNIKA MORNARICE NOV JUGOSLAVIJE OD 15. OKTOBRA 1944. GODINE¹

SOCIJALNI I NACIONALNI SASTAV

JEDINICE	Brojno stanje po spisku	SOCIJALNI SASTAV						
		Radnika	Seljaka	Intelektualaca	Namještenika i srednjoškolaraca	Vojnih ilica	Obrtnika i sitnih trgovaca	Policijska, žandara i financa
Štab Mornarice NOVJ. sa osecima i referentima	418	153	98	40	49	59	11	8
Štab II Pomorskog obalskog sektora	662	329	82	23	74	16	132	6
Štab III Pomorskog obalskog sektora	1314	418	704	12	101	52	23	4
Štab IV Pomorskog obalskog sektora	1638	1173	232	31	103	55	40	4
Štab V Pomorskog obalskog sektora	528	212	91	36	46	27	116	—
Uprava Škole i kurseva Mornarice NOVJ.	62	20	9	3	5	24	1	—
Štab Baze NOVJ. Monopoli sa svim osecima	1397	941	115	185	36	12	106	2
S V E G A :	6019	3246	1331	330	414	245	429	24

Politkomesar, pukovnik:
(Dragiša Ivanović)
Drag. Ivanović

SMRT FAŠIZMU —
Šef personalnog oteka
potpukovnik:
(Ivan Randić)
I. Randić

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-istorijskog instituta, reg. br. 8/2, k. 2066.

MORNARICE N.O.V.J. NA DAN 15. X. 1944

NACIONALNI SASTAV													
Hrvata	Srba	Slovenaca	Crnogoraca	Makedonaca	Muslimana	Talijana	Rusa	Jevreja	Poljaka	Čeha	Mađara	Ukrajnaca	Njemaca
328	21	32	8	5	—	18	—	4	—	1	1	—	—
603	9	28	—	—	20	—	—	—	2	—	—	—	—
1285	6	21	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—
1480	26	105	15	—	3	9	—	—	—	—	—	—	—
474	2	40	2	1	1	8	—	—	—	—	—	—	—
52	—	7	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
1168	30	176	13	—	1	2	1	5	1	—	—	—	—
5390	94	409	39	7	26	37	2	10	3	1	1	—	—

SLOBODA NARODU!

Komandant, general-major:
(Josip Cerni)
černi

BR. 64

**IZVJEŠTAJ ŠTABA DRUGOG POMORSKOG OBALSKOG
SEKTORA OD 15. OKTOBRA 1944. ŠTABU MORNARICE
NOV JUGOSLAVIJE O DESANTNOJ AKCIJI NA OTOK
PAG¹**

ŠTAB
II POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA
Pov. Op. br. 341
15 oktobra 1944 godine
Položaj.

Operativni izveštaj o akciji
na mesto Pag 8/9-X-1944

ŠTABU MORNARICE NOVJ

0 kombinovanoj akciji pomorskih i suvozemnih snaga ovoga sektora na mesto Pag izveštavamo kako sledi:

1. Podaci o neprijatelju prikupljeni su preko naše informativne službe. Akcija je izvršena na inicijativu i pod rukovodstvom ovog štaba.

2. Neprijateljske snage na otoku Pagu nalazile su se po prikupljenim podacima jedino u samom mestu Pag i njegovoj najbližoj okolini u jačini od 120 ustaša, naoružanih sa 1 protukolcem (uz more kod vile Jerka) — 3 Brede 20 m/m (od kojih 1 na južnoj padini kote Sv. Ivan, a 2 na položajima iznad groblja) — 12 strojnica i ostalim pešadiskim naoružanjem.

Raspored neprijateljskih snaga bio je sledeći:

— U mestu Pag i na položajima oko groblja 80 ustaša od kojih kod protukolca oko 10 ustaša, u lučkoj kapetaniji oko 10 policajaca, dok se ostatak nalazio nešto u kući Gundulić (na južnoj strani mesta), a nešto po bunkerima oko groblja, gde se je također nalazila i radio-stanica.

— U Solinama nalazilo se je 40 ustaša, od kojih 10 u osamljenoj kući u Zametima, 15 u zgradi solane, 12 na položaju na južnoj padini kote Sv. Ivan, a 3 na izvidnici na koti Sv. Ivan.

Južna polovina otoka Paga nalazila se je u dometu neprijateljskih baterija u Karlobagu, Ninu i Petrčanima.

Neprijateljski pomorski promet intenzivan u Planinskom i Ljubačkom Kanalu, redi u kanalu Mauna. Neprijateljska avijacija jedva aktivna.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 18—1/2, k. 2066.

Najbliže vlastite snage na Velebitu južno od Barić Drage i po Ravnim Kotarima.

3. Vlastita pretpostavka o neprijateljskim namerama bila je da će se neprijatelj nastrojati povući na unapred pripremljene položaje iznad mesta Pag odakle će dati otpor ili da će se eventualno nastrojati povući u Karlobag.

4. Vlastite raspoložive snage bile su:

— 3 čete mornaričke pešadije jačine ukupno 220 boraca, naoružanih sa 3 teška i 8 lakih bacača, te ostalim pešadiskim naoružanjem

— odeljenje za vezu sa radio-stanicom

— odeljenje минера sa saboterskim materijalom

— NB 13, PČ2, PČ4, PČ6, PČ71, m/b »Sv. Ante« i »Neptun«.

Operacijska baza 1st.²

5. S obzirom na nadmoćnost naših snaga u broju te visini morala, kao i na raštrkanost neprijateljskih snaga, smatrali smo da se jednim jačim obuhvatnim noćnim prepadom može brzo likvidirati isturene neprijateljske grupe, po likvidaciji kojih neće biti teško likvidirati i glavninu neprijateljskih snaga.

Na osnovu prednje pretpostavke stvoren je bio sledeći plan napada:

— Sve vlastite snage napuštaju 1st u prvi sumrak odakle voze rutom 1st — Planičić — Rt Zaglav na Pagu, gde se PČ2 odvaja i vozi na Rt Proboj, dok ostale jedinice uplovljavaju u zaliv Bas.

— Kod Rta Proboj PČ2 iskrcava 1 vod pešadije i 2 odeljenja teških bacača. Bacači zauzimaju položaje oko kote 200, dok pešadija zauzima položaje uz cestu nasuprot mosta. Zadatak ovih snaga je sprečavanje povlačenja neprijatelju preko mosta i morem, te tučenje neprijateljskih položaja u mestu Pag i oko groblja.

— Ostale se snage mornaričke pešadije iskrcavaju u zalivu Bas, nakon čega svi brodovi odlaze na sidrište u zaliv Zaglav.

— Iskrcana pešadija nastupa pravcem Bas — Livade — Gorica — Soline.

— U Livadama se 1 vod odvaja i nastupa ka Zametima sa zadatkom da likvidira tamošnje neprijateljske snage, te se po završenom zadatku povlači u Goricu, gde se kao rezerva i zaštitnica bataljona nalazi 1 vod skupa sa radio-stanicom.

— Ostale snage razvijene u desetičnim kolonama obuhvatnim manevrom napadaju neprijatelja u Solinama i na položajima na južnoj padini kote Sv. Ivan.

² Vidi dok. br. 49.

— Po likvidaciji neprijateljskih snaga u Solinama i Sv. Ivanu jedinice nastupaju dalje prema Pagu uglavnom podeljene u dve kolone. Južna kolona nastupa pravcem Soline — Pag sa zadatkom da uništi neprijateljske snage u kući Gundulić i samom mestu Pagu, te da napadne položaje kod groblja sa juga. Severna kolona nastupa pravcem Sv. Ivan — kote 206—222—263—204 sa zadatkom da obuhvatnim manevrom s leđa napadne neprijateljske položaje iznad groblja i protukolski top, te da spreči neprijatelju povlačenje prema severu.

6. Sam tok operacija odvijao se kako sledi:

8/X. 1730 Vlastite kombinovane snage isplovile iz Ista.

2130 Vlastite snage stigle na odredišta, iskrcavanje pešadije u zalivima Proboj i Bas.

2230 Iskrcavanje trupa završeno. Započeo pokret pravcem Proboj — kota 200 — most, te Bas — Livade.

2330 Sve plovne jedinice uplovile na sidrište u zaliv Zaglav.

2. vod 2. čete i odeljenje bacača zauzeli položaje kod kote 200 i u blizini mosta na južnoj strani otoka Paga.

Jedinice pešadije dolazeći iz zaliva Bas stigle u Livade, gde se odvojio 1. vod 2. čete i krenuo ka Zametima, dok su ostali produžili sa nastupanjem pravcem Livade — Gorica — Soline. Stigavši južno od kote 129, 1. četa skreće put severa obilazeći pomenutu kotu i produžuje sa nastupanjem pravcem Sv. Ivan — kote 151 — 206 — 222 — 263 — 204, dok 3. četa produžuje sa nastupanjem pravcem Gorica — Soline — Pag. U Gorici ostaje 3. vod 2. čete i radio-stanica.

9/X. 0030 3. četa primakavši se Solinama dobija vatru od strane ustaške milicije, koja je tu čuvala stražu. Zameće se kratka borba u kojoj se zarobljava čitava straža jačine 3 čoveka. Nikakve druge neprijateljske snage nisu pronađene na liniji Soline — Sv. Ivan, kao ni u Zametima. 1. vod 2. čete pa završenom izviđanju u Zametima vraća se u Goricu i priključuje se 3. vodu 2 čete u bataljonsku rezervu.

0100 Nastavlja se sa nastupanjem u pravcu Paga po ranije pomenutim pravcima.

0350 3. četa prišavši mestu Pag dobiva jaku vatru te prihvata borbu. Izložena i ugrožena jakom vatrom neprijatelja traži intervenciju bacača, koji na ugovoreni signal otvaraju vatru sa kote 200 na neprijateljske položaje oko groblja. Jednovremeno sa početkom

borbe 3. čete stiže 1. četa na kotu 263, razvija se u strelce i nastupa ka neprijateljskim položajima kod groblja. U momentu kad se primakla groblju, vlastiti minobacači otvaraju jaku vatru na pomenute položaje, kako je ranije izneseno, što 1. četu prisiljava na povlačenje.

Međutim neprijatelj upozoren pucnjavom u Solinama imao je vremena da se spremi za odbranu i da, ušančen u ranije pripremljenim bunkerima u čitavoj svojoj jačini, pruži jak i žilav otpor.

0430 Artiljerija iz Karlobaga otvara vatru i tuče snažnom vatrom kote 263, 222 i 206.

0530 Odlučeno je da se prekine borba i započne sa povlačenjem, jer su se naše snage našle pred jačim neprijateljem nego li se očekivalo i jer se smatralo da nema više izgleda na uspeh.

Za vreme borbe 1. vod 3. čete uspeo je da se pod jakom neprijateljskom vatrom probije do u samo mesto Pag, osvojivši pri tome jedan od tri bunkera, koji su čuvali prilaze mestu, dok su sve ostale jedinice pod jakom vatrom neprijatelja držale zaposednute položaje bijući neprijatelja jakom vatrom svojih oružja.

Povlačenje je izvršeno ka Solinama, a odatle istim pravcima kao i nastupanje. Pri povlačenju trupe su se zadržale dulje vremena u selu Gorica.

1230 Sve suvozemne snage ukrcane na brodovima u Košljunu i Proboju isplovljavaju put Ista vozeći rutom Košljun — Maunski Kanal — Olib.

2130 Sve se vlastite snage vratile u Ist, dolazeći iz Oliba gde su se bile sklonile zbog jakog SE vetra.

Za vreme akcije na mesto Pag jedinice flotile potopile su neprijateljski m/j »Angelina«³ i zarobile neprijateljski m/j »Adriana«,⁴ o čemu se u prilogu dostavlja poseban izveštaj.

7. Ishod borbe bio je negativan po naše snage, jer postavljeni cilj nije postignut. Razlozi ovome su što se neprijatelj nalazio sav skoncentrisan u mestu Pag, a ne rasparčan kako se je očekivalo. Upozoren pucnjavom u Solinama, neprijatelj je u čitavoj svojoj jačini imao vremena da se u dobro pripremljenim položajima spremi za odbranu, te da dade daleko veći otpor nego li se pretpostavljalo, čime su promašena dva glavna momenta na koje se mnogo računalo u ovoj akciji.

³ Vidi dok. br. 58.

⁴ Vidi dok. br. 59.

8. Neprijateljski gubici u ljudstvu prema naknadno dobivenim podacima 12 mrtvih. Zarobljena 3 civila čuvara solane, koji su pucali prilikom nastupanja naših snaga. Zaplenjene 2 puške.

9. Vlastiti gubici u ljudstvu: 1 drug teže, a 2 lakše ranjena.

10. Utrošak municije bio „je sledeći:

•— metaka za ital. pušku 6,5 m/m	714 komada
— metaka za puškomitraljez	1.120 komada
— metaka za strojnicu	1.348 komada
— mina za laki bacač	156 komada
— mina za teški bacač	86 komada
— ručnih bombi	10 komada

Pored toga 1 strojnica oštećena, a 1 strojnica izgubljena (pripada teško ranjenom drugu).

11. Bez sadržaja.

12. Bez sadržaja.

13. Bez sadržaja.

14. Kritika akcije:

— S obzirom na podatke s kojima se je raspolagalo situacija je bila pravilno ocenjena i postavljeni cilj ostvarljiv. Međutim podaci na kojima je procena bazirana nisu odgovarali stvarnosti.

— Plan akcije usled pomanjkanja veze između 1. i 3. čete nije u celosti izvršen kako je to bilo predviđeno. 3. četa stupila je u borbu pred Pagom pre nego što je uhvatila vezu sa 1. četom, koja još nije bila stigla na određene položaje, čime je izgubljena prednost zajedničkog napada. Izložena jakoj vatri neprijatelja, 3. četa zatražila je intervenciju bacača ne znajući da time prisiljava na povlačenje 1. četu, koja se je u to vreme baš nalazila na tučenoj prostoriji.

— Neprijatelj je pokazao mnogo više borbenosti i žilavosti nego li se je očekivalo, jer je imao mogućnosti da se spremi za odbranu na unapred pripremljenim položajima.

15. Iz ove se akcije mogu izvući sledeće pouke:

— Kod akcija pom. pešadije, koje su uglavnom prepadnog karaktera, od presudnog je značaja tačnost podataka informativne službe. Ovakve akcije vezane na vremenski rok moraju biti tačno i savesno pripremljene na osnovu realnih podataka.

—• Noćne akcije kompliciranog karaktera, kod kojih pojedine jedinice moraju samostalno dejstvovati u međusobnoj harmoniji, traže i odgovarajuća sredstva veze, jer sama kurirska veza uvek ne zadovoljava, ili nije moguća.

— Amerikanski teški bacači kod jake kiše lako se zaglavljaju, jer je dopunsko punjenje slabo zaštićeno od vlage, te otpada od mine i s vremenom stvara toliki talog u bacaču da ovaj postaje neupotrebljiv.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Prilozi: 1 kroki

2 izveštaja o akciji flotile.

Politkomesar	Operativni oficir, kap.	Komandant, kap.
(Branko Mamula)	(Ivan Marinović)	(Joža Vrtačnik)
B. Mamula	Ivan S. Marinović	Josip Vrtačnik

(M. P.)

BR. 65

**DNEVNI RAPORT ŠTABA ČETVRTOG POMORSKOG OBAL-
SKOG SEKTORA ZA 15. OKTOBAR 1944. GODINE ŠTABU
MORNARICE NOV JUGOSLAVIJE¹**

ŠTAB
IV. POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA
Pov. br. služb.
15 oktobra 1944

Dnevni raport

ŠTABU MORNARICE

1. Dostavlja se zasebnim izvještajem.
2. N.B. 3 iz Visa u 1330 za Hvar gdje se sjedinio sa P/č 56, te ukrcavši 85 delegata prebacio ih na Biokovo.² Nakon zadatka N.B. 3 uplovio u Hvar, a P/č 56 u Jelsu.
N.B. 11 iz Hvara za Pitavsku Plažu gdje se je sjedinio sa tri M.S., a svi zajedno pod vodstvom operativnog oficira druga Viđana isplovili za Neretvanski Kanal zbog sudjelovanja u akcijama sa I. Dalm. brigadom, a na traženje XXVI. Divizije.³ Zbog havarije na motoru, M.S. 3 koji je bio u gornjem sastavu povratio se u Vis.
BB. »Topčider« u Visu. N.B. »Partizanka« iz Visa u Hvar i obratno za potrebe Štaba Mornarice.
M.Č. »Mary« isplovila za Korčulu (Uš luka) zbog 15-dnevnog popravka u vlastitoj garaži.
»Darinka« iz Visa za Hvar i Povije u 1330 sati sa 10 tona hrane i municije za Komandu Cetinjskog područja.
»Marija« iz Visa za Velu Luku i Korčulu u 2030 sati sa 15 tona [materijala] i 30 drugova za int.⁴ V P.O.S.
»Ban Jelačić« iz Visa za Bol i Hvar u 1700 sati sa 50 tona razne robe, 1 tonom drva, 1 džipom i 35 omladinaca. Istim brodom otputovao je komandant i pomoćnik politkomesara Sektora na inspekciono putovanje na o. Brač. U Hvaru ukrcao

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-istorijskog instituta, reg. br. 15—1/4, k. 2035.

², ⁵, ⁶ Vidi dok. br. 51.

³ Vidi dok. br. 68.

⁴ Intendanturu

250 delegata te uplovio u Vis, odakle isplovio za III. P.O.S. u 0700 sati, sa delegatima.⁵

»Sv. Josip« iz Komiže za Bol u 1315 sati na raspolaganju Saveznicima.

»Zvonimir« isplovio za Hvar u redovitoj pruži br. 1.

»Sv. Nikola« u redovitoj pruži Bol — Starigrad — Hvar.

S/s »Sitnica« u redovitoj parobrodarskoj pruži Vis — Hvar — Bol — Jelsa.

»Tomislav« iz Hvara u Vis sa delegatima i zatim se je povratio u Hvar odakle je odveo 120 delegata za Korčulu.⁸

»Mars« iz Visa u Hvar u 1630 sati sa 8 putnika.

»Velebit«, »Danica« iz Visa za III. P.O.S. u 0700 sati sa teretom od 135 tona razne robe i 115 putnika.

»Mosor« i »Gundulić« isplovili iz Visa za II. P.O.S. u 0700 sati sa 130 tona razne robe i sa 100 putnika, te 3 topa. »Gundulić« uslijed jakog mora povratio se u Komižu.

»Dinka« uplovila iz Hvara u Vis u 1100 sati sa minerskom ekipom Sektora, nakon što je izvršila slijedeće: Pretražena Splitska Vrata, gdje su pronađene 2 mine C. 15, i južna strana o. Šolte, zatim od rta Ražnja do Bola i od rta Oskorušice do hvarske luke. Na ovim područjima nije pronađeno drugih mina. Mine su deaktivirane, naboji izvađeni i pohranjeni u magazinu Lučke kapetanije u Starigradu.

»Zrinjski« iz Bola u Hvar i Vis sa 7 putnika i 1 motorom.

»Andrea Doria« iz III. P.O.S. isplovio za Hvar sa 70 putnika, zatim u Vis gdje je iskrcao 3 ranjenika i 5 drugova.

»Malinska« uplovila u Vis iz Vele Luke u 1730 sati nakon izvršenog zadatka sa 65 drugova.

»Marija I« iz Starigrada u Bol u 1115 sati sa 2 putnika i⁷ tona hrane.

»Bože i Gospe pomozi« i »Bosiljka« isplovili iz Milne za Bobovišće, odakle se je »Bože i Gospe pomozi« povratio u Milnu.

»Maksim Gorki« iz Hvara u Starigrad radi krčanja vina.

S/s »Radnik« iz Bola u Starigrad u 1530 sati.

»Turst« iz Hvara u Jelsu u 0800 sati i odatle za Torac u 0540 sati sa delegatima.

P/č 56 preveo 2 ranjenika sa baterije Sućuraj na Hvar, koji su bili ranjeni prilikom bombardiranja Sućurja sa kopna 13 o.m.

3). Bez sadržaja.

⁷ U originalu izostavljena količina.

4). Inostranstvo: »Laurana« uplovila u Komizu sa 185 drugova i 15 Engleza i isplovila za Vis. S/s »Galeb« uplovio u Komizu sa 500 tona željeza i 15 tona slame.

»Laurana« isplovila iz Visa u 0515 sati sa 20 ranjenika, 15 drugova i 158 Engleza.

»San Gennaro« iz Komiže sa 300 praznih bačava.

Osposobljeno 0 brodova, primljeno na popravak 2 broda.

Po naređenju ovog Štaba bataljon Mornaričke pješadije IV. P.O.S. preselio se iz Selaca na Braču u Sućuraj. Izvršeno prebacivanje jedinica II. Flotile.

5) Bez sadržaja.

S. F. S. N.

Politkomesar
(M. Zuvić)
s. o.

Op. oficir
poručnik
(P. Vidan)
s. o.

Načelnik Štaba,
major
(V. Kobol)
Kobol

PREGLED BROJNOG STANJA I NAORUŽANJA JEDINICA MORNARICE NOV JUGOSLAVIJE 01) 15. OKTOBRA 1944. C.OniVF."

[illegible]

*šnjenje rashoda: U školama i na kursevima: 38 6 boraca. Na službi pri radio-tečaju V. š.: 4 oficira, 3 podoficira i 10 boraca. Na službenom putu: 1 oficir, 1 polit, rukovodilac, 3 podoficira i 18 3 boraca. U bolnici: 215 boraca. U ambulantni: 36 4 boraca.

Uka od prošlog pregleda i ovoga nastala je u rubrikama: 3) 1 umro, a 43 proizvedenih. — 4) 13 novopostavljenih — 5) usled toga što su proizvedeni u oficire. — 6) 60x49 novonadostih. mobilisanih i dokomandovanih. — 15) 2 0 rashodovano, ^{1/10} utrošeno u akcijama, za bojna i školska gađanja. — 18) ⁹ 1358 za dokomandovanim ljudstvom, sledovano od Materijalnog oteka Art. grupe VIII Korpusa i zaplenjeno od

— 42) — izvađen iz mora. te popravkom osposobljen, 3 7200 iskorišćena sa srušenih savezničkih aviona. — 44) utrošeno za vezbu. — 60) 11 sledovano od V. S. — 61) 2 sledovano od V. S., a 3 zaplenjeno od neprijatelja — 65) Potopljeno sa P. C. 62 i 75. — 71) 1 predana V. S. — Ostali višak oružja i municije sledovan od Materijalnog oteka Art. grupe VIII Korpusa

Politički komesar,
pukovnik,
(Dragiša Ivanović)
Drag. Ivanović

(M. P.)

Komandant,
general-major
(Josip Černi)
Černi

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU

Original, pisan mastilom, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 72. k. 2066.

BK. 67

**ZAPOVIJEST ŠTABA PETOG POMORSKOG OBALSKOG
SEKTORA OD 15. OKTOBRA 1944. PRVOM BATALJONU
MORNARIČKE PJEŠADIJE ZA POKRET NA OTOK MLJET¹**

ŠTAB V POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA
N. O. V. JUGOSLAVIJE
Pov. broj 193
15.X. 1944

Zapovijest za pokret.

ŠTABU I. BATALJONA MP

U vezi novonastale situacije² i naređenja Štaba Mornarice I. Bataljon MP V. P.O.S-a premjestiće se na istočni dio Mljeta s tim da zaštiti savezničku bateriju koja se nalazi na tom mjestu.

Pokret će izvršiti sve jedinice bataljona MP koje se nalaze sada na Pelješcu. Čitav bataljon ima biti 16. oktobra u 1200 sati u luci Žuljana gdje će ga čekati prevozno sredstvo kojim će se prebaciti do luke Kamera kod sela Okuklje između Sobre i [Uvale] Turkovice. Od Okuklja do mjesta kretaće se pješice. U selu mobilizirajte mazge za prenos materijala.

Zadatak vam je zaštita savezničke baterije te se radi toga stavite u vezu sa savezničkim komandantom. Kao tumača upotrebite kojeg borca koji vlada engleskim jezikom. Zaštitu i osiguranje izvršite prema položaju na kojem se baterija nalazi pošto nama nije poznato u detalje njezino mjesto. Nalazi se negdje oko [Uvale] Turkovice.

Kao zadatak ostaje i dalje uznemiravanje neprijatelja na dubrovačkim otocima kao i do sada. Desetina koja je bila za to određena priključiće se bataljonu/Sa bataljonom krenuće i kapetan Šurkalo.

Po prijemu naređenja obavijestite o tome Štab Grupe S.D.O. Odreda,³ a po dolasku na Mljet upoznajte sa zadatkom Mornarsku stanicu koja treba da vam bude pri ruci u pogledu vaših traženja.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:	Operativni oficir,	kapetan:	Komandant,	major:
(Mario Ostojić)	(Miro Vrančić)		(Mladen Ikica)	
M. Ostojić	V.		M. Ikica	

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-istorijskog instituta, reg. br. 14—1/3, k. 2052.

² Vidi dok. br. 68 i 69.

³ Srednjodalmatinskih otočkih odreda

BR. 68

IZVJEŠTAJ OFICIRA ZA VEZU ŠTABA PETOG POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA OD 16. OKTOBRA 1944. ŠTABU SEKTORA O SADEJSTVU MORNARIČKIH JEDINICA I JEDINICA DVADESET ŠESTE DIVIZIJE U AKCIJI NA SLIVNO RAVNO I NEUM¹

16/X/44

ŠTABU V POM. OBAL. SEKTORA

15/X/44 oko 1930 časova iskrcala se Prva dalmatinska brigada u uvali Soline, Duboka i ispod k. Curila. Nakon razbijanja nepr. otpora zauzela je Slivno Ravno i sada vodi borbu oko Neuma.² Jedanaesta brigada očistila je uvalu Prapratnu,¹

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 1–5/5, k. 2052.

² U operacijskom dnevniku Prve dalmatinske brigade o ovim borbama piše: »Na sektoru Slivno Ravno borba je otpočela 15. X u 22 sata poslije artiljerijske pripreme od pola sata. Poslije završene artiljerijske pripreme I bataljon nastupao je prema koti 235, a sa lijevom krilom je potpomagao I bataljon u napadu na kotu sv. Liberan. Borba je trajala svom žestinom 3 sata, gdje je neprijatelj uporno branio iste položaje. Našim upornim napadom neprijatelj je likvidiran iste noći 16. X. U jutro nastavljeno je sa progonjenjem neprijatelja u pravcu Neuma. Prvi bataljon nastupao je na kotu 365 (Marin Vijenac), a III bataljon preko sela Zavale i kote 236 sa zadatkom izbijanja na komunikaciju Metković – Dubrovnik, tj. na kotu 219. Po likvidaciji kote Marin Vijenac, na kojoj je neprijatelj također dao jak otpor i po likvidaciji sela Radež naše su snage produžile u pravcu Neuma.

Naš II-gi bataljon koji se iskrcao na poluotoku Klek po likvidaciji kote Curilo nastupao je također prema Neumu, gdje se pri likvidaciji Neuma povezao sa našim I i III bataljonom. Naš IV bataljon koji se nalazio u brigadnoj rezervi iskrcao se u luku Neum noću između 16/17. X.« (Vidi dok. br. 4/10, k. 1102 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.)

U izjavi komandanta 369. divizije Frica Najdholda piše:

»U oktobru 1944 g. počelo je po planu napuštanje Dubrovnika po naređenju II tenkovske armije. Napuštanje, koje je od početka teklo prema planu, bilo je prekinuto polovinom mjeseca iznenadnim iskrčavanjem jedne jugoslovenske oslobodilačke divizije na pojasu Neum, južno od Metkovića. Odlazak njemačko-hrvatskih kolona ovim obal-skim drumom više nije bio izvodljiv. Poslije četvorodnevnih napada neprijatelja sa zemlje, mora i iz vazduha, bila su uništena skoro sva transportna sredstva, koja su se nalazila ovdje.« (Vidi dok. reg. br. 36/4, k. 74 A u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.)

³ Odnosi se na operaciju kod Stona. O tome u operacijskom dnevniku Brigade piše: »U toku noći od 14/15 i 15/16 ov. mj. vršeni su od strane IV i V bataljona vatreni prepadi na Ston«, a 16. X »započeo je opći napad na Ston. U napadu sudjeluje cijela brigada bez IV bataljona, koji je u divizijskoj rezervi, te II Brdski divizion i jedan bataljon grupe J.D.O. odreda.« (Vidi dok. br. 56 i dok. br. 28–42/11, k. 1101 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.)

međutim kad je išao m/j od IV sektora, koji je na raspolaganju brdskom divizionu, nije za 4 sata stajanja u uvali Prapratna uspostavio vezu sa jedinicama na kopnu i tako se vratio jutros neobavljenog posla u Zuljanu. Ja sam preko nač. štaba divizije⁴ i XI brigade poduzeo da se ta uvala Prapratna za sad osigura bar za evakuaciju teških ranjenika. Dok je lijepo vrijeme mogao bih zamoliti Engleze za ovaj mali invazioni splav (za 10 ranjenika), jer se oni preko dana nalaze u Trsteniku, a preko noći krstare u Neretv. Kanalu. Neka naši brodovi budu oprezni u tom kanalu radi prometa Engleza.⁵ Do sutra u podne biće ovdje u Trsteniku nama na raspolaganju veliki invazioni engl, brod koji će uzeti ranjenike sa sektora Neuma, ako ih bude bilo. Javite depešom ili drugačije ako može stići pismo do sutra u jutro, da li taj invaz. brod treba da pristane u Korčuli i onda da proslijedi za Vis. Ja ću se starati da svrati, jer može možda za što drugo poslužiti nama ili dr. na Korčuli. Za prevoz materijala u Prapratnu, čim se osigura, uputite ovamo mot. splav.

U vezi tenkova javljam da tenkovi ne mogu ići putem Janjina — Trstenik, jer je slab put. Ovo vam javljam prema izvještajima drugih, a i sam mislim tako. Možda bi se mogli probiti, ali poslije velike muke.

Što se tiče splavova, gledaću da sredim to. Sa njima je od IV sektora poručnik Vidan."

Gledajte da pošaljete što brži brod za prevoz ranjenika, ako je moguće, ako ne, obratite se na Engleze, da bi tako nešto brzoga dodijelili u Trstenik.

S. F. — S. N.

Oficir za vezu
Đuro S. Deretić

⁴ Ante Biočić

⁵ Engleski brodovi patrolirali su u Neretvanskom kanalu i propuštali brodove samo na obalu Pelješca (vidi dok. reg. br. 20—36/13, k. 1100/1 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

⁶ Vidi dok. br. 65.

BR. 69

IZVJEŠTAJ OFICIRA ZA VEZU ŠTABA PETOG POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA OD 17. OKTOBRA 1944. ŠTABU SEKTORA O SADEJSTVU MORNARIČKIH JEDINICA I JEDINICA DVADESET ŠESTE DIVIZIJE NA PODRUČJU STONA¹

Deretić S. Duro
17/X.1944
1200^b

ŠTABU V POM. OBAL. SEKTORA

I Dalm. proleTERSka brigada nakon jučerašnjeg zauzimanja Neuma napreduje prema određenim neprijat. uporištima radi njihovog zauzimanja i presjecanja komunikacija.² Iz neslužbenih izvora ima oko 400 mrtvih i zarobljenih neprij. vojnika, dosta oružja i municije palo je u naše ruke. Preko Trstenika evakuirano je 25 teških i 19 lakših ranjenika 1 dalm. prolet. brigade direktno za Vis, dok je jedan podlegao ranama.

II udarna brigada sa grupom J.D.O.O. preduzela je noćas 17/X napad prema Stonu.³ Do sada preko Žuljane i Trstenika evakuirano je 1 teži i 1 lakši ranjenik koji su ranjeni od nagaznih mina od Prapratne prema Stonu. Od tih mina ranjeno je još 6 drugova, koji će se uputiti za Korčulu sa »Zmajem«, a iz Korčule molim da se prebace sa drugim brodom za Vis, jer je »Zmaj« opet ovdje potreban. Svi položaji neprijate

⁴ (kote 219, 107, 63 i 29) zauzeti su osim kote 214 (...)⁵ gdje se nalazi nepr. osmatračnica. Sama plaža u Prapratni očišćena je od mina, dok se još treba oprezno kretati van puteljka, jer još ima ostataka od mina.

Drug nač. štaba XXVI Divizije poslao me je na sektor Trstenik — Žuljana — Prapratna radi organiziranja prevoza materijala, ljudstva i ranjenika. Juče u podne stigao sam u Trstenik. Za prevoz ranjenika iskoristio sam L.C.I. 102 koji je u

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 42—1/4, k. 2052.

² Prvi, Drugi i Četvrti bataljon Brigade nastavili su 17. oktobra gonjenje neprijatelja duž komunikacije Metković — Dubrovnik u pravcu Stona. Opširnije o tome vidi operacijski dnevnik Prve brigade, reg. br. 4/10, k. 1102 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.

³ U operacijskom dnevniku Jedanaeste brigade piše pod datumom od 17. do 22. oktobra: »Vrši se napad na Ston i gonjenje neprijatelja ka Stonskoj prevlaci i duž ceste Dubrovnik — Metković«. (Vidi dok. br. 28—42/11, k. 1101 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.)

^{4, 5} Na ovim mjestima original je oštećen.

2030 isplovio sa 9 nepokretnih i 5 pokretnih ranjenika za Vis u korpusnu bolnicu. 17/X u 0330 isplovio sam za Prapratnu sa 2 L.C.Pr.⁶ koje mi je stavila na raspoloženje engl, komanda, nakon ukrcanja 2 ranjenika vratio sam se sa jednim L.C.Pr. dok sam jedan ostavio u Prapratni jer su tada baš naši kretali u napad na kotu 214. Taj čamac će čekati dok se ne završi napad. Kasnije mislim slati »Zmaja« u Prapratnu. Uvala je odlična za invazione brodove (manje), ali nijedan brod ne može duže stajati u toj uvali po širokom. 17/X u 1200^h poslao sam koču talijansku sa 32 ranjenika za Vis u korpusnu bolnicu.

Čim mi pošaljete na ovaj sektor dovoljno brodova za prevoz svega (intendanture se sele), prebaciću se u Neum da radim po pitanju zauzimanja položaja i dr.

S. F. — S. N.

Duro S. Deretić

Nakon povratka drugög L.C.Pr. sad u 1230^h, koji je do-
neo u Zuljanu drugih 6 ranjenika sa Prapratne, javili su mi
engl, mornari da je neprijatelj gađao čamac u vali sa 9 bombi
iz bacača. Prema tome još Prapratna nije sasvim sigurna.

⁶ LCP — Landing Craft Personnel, desantno-jurišni čamac za
iskrcavanje ljudstva. *

BR. 70

**IZVOD IZ OPERACIJSKOG DNEVNIKA ŠTABA DRUGOG
POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA UPUĆEN 18. OKTO-
BRA 1944. ŠTABU MORNARICE NOV JUGOSLAVIJE O
DEJSTVIMA OD 1. DO 15. OKTOBRA 1944. GODINE¹**

ŠTAB
II. POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA
Pov. Op. Broj 348.
dne 18. X. 1944. godine.

Dostavlja se izvod iz operativnog
dnevnika za period 1—15. X. 1944. god.

ŠTABU MORNARICE N. O. V. J.

U vezi tam. naređenja Pov. Op. Broj 5780 od 12. augusta
1944. dostavljamo izvod iz operativnog dnevnika ovog Štaba
za period 1—15. X. 1944.

1. oktobra

II. P.O.S. imade svoju bazu u Istu. Pored redovne obuke
jedinica, nastavlja se sa utvrđivanjem otoka.

Održane veze sa Krkom (prebacivanje materijala za XIII.
diviziju i smjena ljudstva I. Udarne grupe Krk) i Olibom.
U vožnji bila 2 broda. Prebačeno 61 putnik i 10.000 kg tereta.

2. oktobra

Pored redovne obuke jedinica, nastavlja se sa utvrđiva-
njem otoka. Održana veza sa Silbom. U vožnji bio jedan brod.
Prebačeno 11 putnika.

3. oktobra

Pored redovne vježbe jedinica, nastavlja se utvrđivanjem
otoka. Održana veza sa Žmanom. U vožnji bio 1 brod. Preba-
čeno 70 putnika.

4. oktobra

Pored redovne obuke jedinica, nastavlja se sa utvrđiva-
njem otoka. Održane veze sa Rivnjom, Silbom i Olibom.
U vožnji bilo 5 brodova. Prebačeno 45 putnika i 13.500 kg
tereta.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-
istorijskog instituta, reg. br. 34—1/2, k. 2066.

5. oktobra

Pored redovne obuke jedinica, nastavlja se sa utvrđivanjem otoka. Održane veze sa Molatom i Božavom. U vožnji bio 1 brod. Prebačeno 11 ranjenika.

6. oktobra

Pored redovne vježbe jedinica, nastavlja se sa utvrđivanjem otoka. Održane veze sa Olibom, Silbom, Zapuntelom i Salima. U vožnji bila 3 broda. Prebačeno 43 putnika i 9500 kg tereta.

07.00 sati 1 dvomotorni neprijateljski avion mitraljirao m/b »Zadar« kod Zapuntela. Nije bilo štete ni žrtava.

7. oktobra

Pored redovne obuke jedinica, nastavlja se sa utvrđivanjem otoka. Održane veze sa Molatom, Silbom, Olibom i Krkom. U vožnji bila 3 broda. Prebačeno 73 putnika i 6000 tereta.

8. oktobra

Pored redovne vježbe jedinica, nastavlja se sa utvrđivanjem otoka. Održane su veze sa Molatom, Olibom, Silbom, Velim Ratom i Pagom. U vožnji bilo 6 brodova. Prebačeno 72 putnika od kojih 45 drugova iz III. udarne grupe Velebit, te 200 kg tereta.

Pored prednjeg, kombinovane snage mornaričke pješadije jačine 220 boraca, pojačanih odjeljenjem mineraca i odjeljenjem za vezu sa radiostanicom, te brodovi NB13, Pč2, Pč4, Pč6, Pč71, »Sv. Ante« i »Neptun« krenuli u 17.30 sati u akciju na otok Pag, sa zadatkom uništenja neprijateljskog garnizona u mjestu Pag.² Iskravanje izvršeno kod mjesta Proboj i u uvali Bas na Košljunskom zalivu. Pješadija krenula na određene položaje, brodovi se usidrili u zalivu Zaglav. Operacija se nastavlja u toku sljedećeg dana.

9. oktobra

Pored redovne obuke jedinica, nastavlja se sa utvrđivanjem otoka. Održana veza sa Silbom i Olibom. U vožnji bio jedan brod. Prebačeno 15 putnika.

Iskracane snage mornaričke pješadije poduzele su nastupanje do mjesta Pag podijeljene u 2 kolone. Jedna kolona kretala se pravcem Bas — Livade — Gorica — Soline —• Pag uz

² Vidi dok. br. 64.

more, druga kolona pravcem Bas — Livade — Gorica — Sv. Ivan — Kršina — Sv. Juraj po čukama sjeveroistočno od mjesta Pag. Nakon čarke sa stražom u Solinama naše jedinice stupile u borbu u 03.50 sa garnizonom Pag na prilazima mjesta Pag. Neprijatelj je dobro ušančen pružio žilavi otpor, potpomagan vatrom artiljerije iz Karlobaga. 05.30 odlučeno da se borba prekine i naše trupe povuku jer nije bilo izgleda za uspjeh akcije.

Dok se je vršilo povlačenje trupa NB 13 i Pč2 napali su i potopili neprijateljski naoružani brod m/j »Angelina« u Maunskom Kanalu, te zarobili neprijateljski naoružani brod »Adriana«, koji se nalazio u luci Šimuni havarisan.³

21.30 sve vlastite pomorske i suvozemne jedinice povratile se u Ist.

Neprijateljski gubitci: m/j »Angelina« od 10 vagona, pun ljudske i stočne hrane potopljen; m/j »Adriana« od 12 vagona pun cementa zarobljen. Ubijeno 15, zarobljeno 18 neprijateljskih vojnika, među njima jedan njemački pukovnik.

Vlastiti gubitci: 5 ranjenih drugova.

Detaljan izvještaj dostavljen pod ovd. Pov. Op. br. 341 od 15/X 1944.

10. oktobra

Pored redovne obuke, nastavlja se sa utvrđivanjem otoka.

Održane veze sa Molatom, Božavom (prevoz ranjenika), Virom (prevoz novomobilisanih) i Pagom. U vožnji bilo 7 brodova. Prebačeno 96 putnika.

Pč2, Pč4 i NB 14 (posljednji iz III. POS-a) držali tokom noći 10/11 zasjedu kod otoka Škarda. Nije ništa opaženo.

23.55—00.50 nepoznati broj neprijateljskih razarača bombardovali su sa otvorenog mora (oko 2 Nm W od Velog Rata) selo Molat i izvidnu stanicu Bonaster, dok su neprijateljske motorne torpiljarke izbacile 2 torpeda u luku Molat i 1 u luku Zapuntel, dolazeći iz Kvarnerića. Torpeda u Molatu eksplodirala i oštetila gat, ono u Zapuntelu pronađeno neeksplodirano, no bez glave. Na ove posljednje baterije otoka Ista otvorile vatru, na koju su brodovi odgovorili. Nije bilo gubitaka na obim stranama.

11. oktobra

Pored redovne obuke, nastavlja se utvrđivanje otoka.

Održane veze sa Krkom, Olibom, Molatom i Silbom. U vožnji bilo 5 brodova. Prebačeno 60 putnika.

³ Vidi dok. br. 58 i 59.

U toku noći 11/12 Pč4, NB 13 i NB 14 (posljednji iz III. POS-a) držali zasjedu na otocima Tramerka, Vodenjak i Škarda. Ništa nije opaženo.

12. oktobra

Pored redovne obuke, nastavlja se utvrđivanje otoka.
Održana veza sa Silbom i Olibom. U vožnji bio 1 brod.
Prebačeno 12 putnika i 3400 kg tereta, živežnih namirnica).

13. oktobra

Pored redovne obuke nastavlja se utvrđivanjem otoka.
Održane veze sa Žmanom, Dugim Otokom, Silbom i Olibom. U vožnji bilo 6 brodova. Prebačeno 22 putnika i 11.000 kg raznog tereta.
22.00—23.45 vježbanje uzbune na otoku Istu, kojom su prilikom baterije i brodovi vršili demonstrativna gađanja.
S obzirom na priliv novomobilisanih drugova uspostavljen 2. bataljon mornaričke pješadije.

14. oktobra

Pored redovne obuke jedinica, nastavlja se utvrđivanjem otoka.
Održane veze sa Božavom, Zaglavom, Jadrom i Virom (prevoz ranjenika i hrane). U vožnji bila 4 broda. Prebačeno 5 putnika i 30.000 kg tereta.

15. oktobra

Pored redovne obuke, nastavlja se utvrđivanje otoka.
Održane veze sa Krkom (upućeno pojačanje u ljudstvu I. Ud. grupi Krk), Pagom (prevoz novomobilisanih boraca), Premudom, Molatom, Silbom, Olibom i Virom. U vožnji bilo 6 brodova.^Prebačeno 106 putnika.
11.30 opažen neprijateljski putnički parobrod od oko 2000 tona, gdje vozi sa Vira u kursu NW. NB 13, Pč2, Pč4 i Pč6 isplovili odmah da mu postave zasjedu u Olibskom Kanalu. Međutim neprijatelj prošao kroz Maunski Kanal brzinom od oko 14 čvorova i izbjegao dohvat naših brodova. Brod je vjerovatno bio bolnički.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:	Operativni oficir:	v. d. Komandanta —
(Branko Mamula)	kapetan:	kapetan:
B. Mamula	(Ivan Marinović)	(Josip Vrtačnik)
	Ivan S. Marinović	Josip Vrtačnik
	(M. P.)	

BR. 71

DNEVNI RAPORT ŠTABA ČETVRTOG POMORSKOG OBAL-
SKOG SEKTORA ZA 18. OKTOBAR 1944. GODINE ŠTABU
MORNARICE NOV JUGOSLAVIJE¹

STAB
IV. POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA
Pov. br. služb.
18 oktobra 1944

Dnevni raport

ŠTABU MORNARICE

1. Dostavlja se zasebnim izvještajem.
2. N.B. 3 iz Hvara u Vis u 1515 sati.
N.B. 11 i 5 M.S. na zadatku u Neretvanskom Kanalu.
BB. »Topčider« sa havarisanom kopčom u Visu.
N.B. »Partizanka« iz Visa za Hvar u 0930 sati, iz Hvara za Vis u 1600 sati sa pretsjednikom Z.A.V.N.O.H-a drugom VI. Nazorom, kretanje broda po naređenju Štaba Mornarice.
PČ 57 i MČ 523 isplovili iz Visa na more u 1430 zbog spašavanja 10 avijatičara padobranaca. Brodovi su pretražili označeni prostor, ali vjetar je odnio iste dalje tako da nisu spaseni jer nisu mogli biti pronađeni. Brodovi ponovo uplovili u Vis u 1800 sati.
»Darko« iz Visa za Korčulu — Trstenik — Zuljanu u 0000 sati sa 50 t. slame i municije i 30 drugova za XXVI Diviziju.
»Vitez« za Bol iz Visa u 2200 sata sa 30 tona zobi i slame za Intendanturu Artiljerije.
»Dinka« iz Visa za Jelsu u 1500 sati sa 10 t. hrane za IV bataljon Narodne odbrane.
»Sv. Josip« iz Komiže za Bobovišće u 1400 sati sa 4 t. slame, 10 t. municije za XII Brigadu.
»Istok« za III P.O.S. u 0800 sati sa 120 sanduka municije, 4 bacača i 30 tona oružja i 70 putnika.
»Ban Jelačić« iz Visa za Bol u 1500 sati, gdje se ima staviti na raspoloženje II bateriji Artiljerije za prevoz na Pelješac.
»Zvonimir« u redovitoj pruzi br. 1.
»Sv. Nikola« u redovitoj pruzi br. 2.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-istorijskog instituta, reg. br. 18—1/4, k. 2035.

S/s »**Ston**« u redovitoj parobrodarskoj pruži br. 2. »Tomislav« iz Visa za Drače jutros u 0900 sati za prevoz pogonskog materijala za tam. jedinice.

»Maksim Gorke« i »Zrinski« iz Starigrada u Vis u 1200 sati sa 20 t. vina i sa jednim čamcem za popravak u teglju.

MS 12, koji je na raspolaganju Saveznicima, isplovio iz Komiže u 1030 sati za Bol, ali uslijed jakog mora svratio u 1300 sati u Vis, te jutros u 1000 sati isplovio za Bol.

Barkasa br. 2 i 4 uplovile iz Jelse u Vis u 1530 sati zbog popravka.

»Gran Duca« uplovio iz Trstenika u Vis u 1920 sati sa 32 ranjenika.

»Sv. Josip« iz Milne u Bol u 1930 sati, zatim u 1430 za Starigrad, na raspolaganju ekipi za popravljjanje lučkih, uređaja.

»Bosiljka« iz Bobovišća za Milnu u 0740 i natrag u 1000 sati na raspolaganju Kapetaniji Split (Bobovišće).

»Leon« iz Bola u Milnu i Komižu na raspolaganje Saveznicima.

»Turst« iz Hvara za Jelsu u 1100 sati sa 3 putnika.

»Mars« za Starigrad iz Hvara u 0730 sati na raspolaganju glazbi XXVI Divizije.

3. Bez sadržaja.

4. Inostranstvo: »Marjan« iz Mola di Bari u 1800 sati u Vis sa 60 t. benzina. »Lavrana« iz Barija u Vis sa 250 drugova u 1920 sati. »Città di Bari« iz Manfredonije u Komižu u 1430 sati sa 200 t. benzina.

»Galeb« iz Komiže za Molfetu u 2050 sa 6 džipova i motocikla. »Milino« za Bari u 0300 sati sa 5 džipova i raznog vojnog materijala, iz Komiže. »Lavrana« iz Komiže za Bari u 0545 sa Sovjetskom misijom.

Osposobljeno: 1 brod, primljeno na popravak 5 brodova.

5. Bez sadržaja.

S. F. s. N.

Politkomesar:
(Marjan Zuvic)
S. O.

Načelnik Štaba
major,
(Viktor Kobol)
S. O.

Komandant:
major,
(Niko Srzić)
N. Srzić

(M. P.)

BR, 72

**OPERACIJSKI IZVJEŠTAJ ŠTABA PETOG POMORSKOG
OBALSKOG SEKTORA OD 18. OKTOBRA 1944. ŠTABU
MORNARICE NOV JUGOSLAVIJE O AKCIJAMA OD 15.
SEPTEMBRA DO 15. OKTOBRA 1944. GODINE¹**

ŠTAB V. P.O. SEKTORA
Pov. br. 201
Dne 18 oktobra, 1944.

ŠTABU MORNARICE N. O. V. JUGOSLAVIJE

Dostavljamo opći izvještaj za period od 15 septembra do 15 oktobra 1944 god.

1). Po oslobođenju Mljeta, Korčule i Pelješca, -' neprijatelj se učvrstio na visovima oko Stona u cilju sprečavanja jedinica 26. Div. da prodru preko Stona i presijeku za neprijatelja važnu cestu Dubrovnik — Metković. Neprijateljske pozicije oko Stona i uzduž ceste Dubrovnik — Metković pojačane su. Isto tako neprijatelj drži otoke Šipan i Lopud, zatvorio je novopostavljenim minskim poljima sve prolaze sa otvorenog mora ka Dubrovniku, kao i ulaze u luke i preostalim plovnim sredstvima vrši jako patroliranje Šipanskim i Koločepskim Kanalom, težeći d[^] na svaki način čim dulje zadrži prolaz od Dubrovnika ka Metkoviću ostalim svojim jedinicama, koje se povlače sa juga. — Prebačene snage 26. Div. vršile su čišćenje Pelješca, zadržale neprijateljske pokušaje ponovnog prodora preko Stona, vršile prepade u pravcu kopna (kod Slivna Ravnog) i od 16 oktobra vrše operacije šireg zamaha u cilju probijanja na cestu Dubrovnik — Metković, širenja u oba pravca i spajanja sa drugim jedinicama N.O.V. na kopnu." Jedinice I. Bataljona M.P. vršile su zasjede i manje prepade na Pelješcu i Šipanu u cilju ometanja neprijateljskog povla-

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 43—1/4, k. 2052.

² Vidi dok. br. 17, 23 i 33.

³, ¹³ Odnosi se na operacije na komunikaciji Dubrovnik — Metković, koje su po naređenju Vrhovnog štaba NOV i PO Jugoslavije izvodile jedinice Dvadeset šeste i Dvadeset devete divizije. Dvadeset šesta divizija imala je zadatak da zauzme Ston i presiječe komunikaciju Dubrovnik — Mostar, a Dvadeset deveta da zauzme Dubrovnik. Opširnije o borbama vidi dok. br. 56, 68, 69 i 74, dok. br. 13—21/1, k. 21 A, i 21/2, k. 394 — depeša br. 87/143 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

čenja, uznemiravanja garnizona i uništavanja žive snage neprijatelja.⁴ Stab V. P.O.S. sa svim svojim jedinicama premjestio se na Korčulu, zadržavši na o. Prijestap magazine i osmatračku stanicu nad selom Lastovo (Kaštel). Lastovska flotila održavala je udaljenije i važnije veze, te vršila osiguranje prebacivanja i učestvovala u dizanju brodova (potonulih).

2). Jedinice sektora su:

- a). Lastovska flotila
- b). I. Bat. Mor. pješ.
- c). 5 osmatračkih stanica
- d). Telefonska i radio veza
- e). Lučke kapetanije i mobilisani brodovi
- f). Brodogradilišne, mehaničke i elektro-radione i ronioci.
- g). Ambulanta
- h). Mornarička stanica
- i). Zanatska škola
- j). Dopunska četa.

ad a). **Lastovska flotila:** sve jedinice upotrebljavane za održavanje veze na izloženim i udaljenim tačkama. N.B. 12, kao jedina jače naoružana jedinica, bio je upotrebljavan: za saradnju pri bataljonu M.P. za vrijeme boravka na Mljetu i zasjeda na Sipanu, za pratnju pri prebacivanju jedinica 26. Div.,³ za vršenje morskih patrola i kao znatna pripomoć pri vađenju potopljenih brodova.

Pri održavanju veze sa Mljetom na kopnu, 27. IX. napadnut je i potopljen P.C. 62 i tom prilikom izgubljen je jedan mornar.⁶ P.C. 75 nadoknađen je čamcem »Annie« dovučenim sa otoka Koločep,⁷ a P.C. 62 sa čamcem »Maus« napuštenim od strane Nijemaca prilikom napuštanja Orebića.⁸ Pošto se P.C. 48 od 3. IX. nalazi na popravku u Visu i još nije dogotovljen, potrebno bi bilo da ga se vrati na Korčulu, gdje* će se osposobiti, jer pomanjkanje plovnih sredstava ometa pravilno vršenje zadataka, a posada tog čamca čeka neiskorištena čitavo to vrijeme. P.C.63 razoružaće se i predati pomorskom saobraćaju, a oružje upotrebiti na njemačkim patrolnim čamcima, od kojih je jedan već izvađen, a radovi za dizanje drugih su u toku.

Napominjemo da je N.B.12 učestvovao u dizanju potonulih brodova obzirom na sredstva kojima raspolaže (jaki motor i vitlo) premda za to vrijeme otpada od čisto vojnih zadataka, i da su ti radovi uslijedili jedino zbog pomanjkanja drugog prikladnog broda za tu svrhu, a potreba je jednog jačeg broda za spasavanje neophodna obzirom na veliki broj

⁴ ⁹ ¹⁰ Vidi dok. br. 73.
⁶, ⁷, ⁸ Vidi dok. br. 52.

potopljenih brodova u ovom sektoru i relativno lakše mogućnosti njihova dizanja. Dizalica koja se nalazi na Visu, i ukoliko je sposobna za rad, mogla bi za sada povoljno da riješi ovo pitanje.

ad b). I. bat. M.P.: sastoji se od 3 čete sa ukupno 112 boraca. Traženjem 36 boraca za obrazovanje minera, ionako brojčano slab bataljon još je više izgubio na jačini. Nastoji se na svaki način povećati brojno stanje bataljona barem do njegovog formacijskog stanja, ali sam razvoj sektora zahtijeva svakodnevnu popunu kadra po ostalim jedinicama (mobilisani brodovi, služba veze, pomorski saobraćaj, osiguranja itd.) a poteškoće za prikupljanje novomobilisanih su znatne. Sa oslobođenog teritorija svi muškarci sposobni za borbu već su davno (još prije formiranja sektora) mobilizirani. Sa okupirane teritorije uz sve preduzete mjere teško dolazi vrlo oskudan broj novomobiliziranih, koji se onda dijele među sve štabove i komande, tako da maleni broj (uglavnom stručnjaka pomoraca) dolazi u sektor i prema struci opet se rasporede, tako da se bataljon brojčano skoro ne povećava. Uspostava kurseva traži popunu upražnjenih mjesta drugova, koja mjesta su većinom odgovorna i zahtijevaju prokušane i pouzdane borce koji se dižu iz bataljona, tako da ovaj i brojčano i vojnički biva oslabljen. Pod ovakvim okolnostima bataljon je izveo 4 akcije (2 na Pelješcu, 1 na Sipanu i 1 na Jakljanu) sa osrednjim rezultatima.⁹ Upućivanjem starješinskog kadra od strane Štaba Mornarice preuredilo se i dopunilo rukovodstvo bataljona i ima izgleda da će se brže i jače razvijati. Po naređenju Štaba Mornarice za osiguranje savezničke baterije na otoku Mljetu, bataljon je prebačen sa Pelješca (gdje je sarađivao sa jedinicama Štaba Grupe J.D.O.P.O. u odbrani Stona) na Mljet sa zadatkom da izvrši zaštitu baterije, a uz to da produži sa vršenjem prepada i zasjeda na neprijateljski garnizon na Sipanu.¹⁰

ad c). **Osmatračke stanice:** Novonastalom situacijom po oslobođenju otoka i Pelješca izvršene su izmjene pozicija osmatračkih stanica, tako da su sada postavljene na: Lastovu (Kaštel), Veloj Luci, Žukovom brijegu (južno od Postrane), Mljetu i Čučinu. Pozicije ravnaju se prema stanju i potrebama, a u zavisnosti su i o uspostavljanju telefonskih linija. Tako će na pr. stanica na Žukovom brijegu biti ukinuta po uspostavi telefonske linije Korčula — Vela Luka, koja je pri završetku, i prebaciće se iznad mjesta Korčule. Signalisti kao posade stanica povoljno i pravilno se razvijaju. Pomanjkanje optičkih aparata za dnevnu signalizaciju znatno usporava javljanje, pogotovo sada kada se vrše veće operacije na teritoriji ovog sektora.

Upućivanje 3—4 heliografa neophodno je.

ad) d). **Telefonske i radio-veze:** Odlaskom Štaba sektora sa Lastova¹¹ dignute su čisto mornaričke linije, a ostale potrebne priključene liniji Komande mjesta. Pristupilo se odmah obnavljanju linija po oslobođenoj teritoriji. Uz pripomoć jedinica 26. Div. i Komande J.D.O. Područja uspostavljene su linije na Mljetu, Pelješcu i djelomično po Korčuli. Maleni broj stručnjaka, područje zatvoreno nagaznim minama i nestašica materijala, ometa brz i pravilan rad. Nedovoljno iskustvo vojno-pozadinskih vlasti po ovim poslovima veže naš stručni personal.

Radio-veze pojačane su upućivanjem druga Čavora na teritorij VI. sektora¹² i uspostavom radio-veze pri Mornaričkoj stanici Mljet.

ad e). **Lučka kapetanija i mobil, brodovi:** Sirenjem oslobođenog teritorija nastale su i znatne promjene u organizaciji lučke službe. Tako su uspostavljene kapetanije u Korčuli, Veljoj Luci i Trpnju sa svim podređenim zastupstvima, te kapetanija za Metković (za sada sa sjedištem u Draču) i kapetanija za Dubrovnik (za sada sa sjedištem u Sobri na Mljetu). Uslijed brzog i naglog širenja lučke službe i pomanjkanja stručnog osoblja, sama služba još je manjkava. Preuzimanjem kontrole u lukama od strane OZNE, otpala je lučka straža, te se pojedinci iz straže sada uposljuju u lučkoj službi kao peljari. Obzirom na operacije postavljaju se privremena lučka zastupstva (peljari) u onim lukama koje nisu predviđene za zastupstva.

Za sadanje prilike sektor raspolaže sa vrlo malenim brojem brodova za održavanje veze (svi manje tonaže i vrlo malenim brzinama). Potrebno bi bilo povećati broj brodova sa nekoliko veće tonaže (sa 100 t.), jer su udaljenosti već znatne i vožnje se vrše skoro isključivo po otvorenom moru, tako da se često ovi manji brodovi uslijed nevremena vraćaju ne izvršivši vožnju. Razvijanjem vojničkih operacija na području ovog sektora, ove potrebe u brodovima su neophodne. Trenutna situacija zahtijeva veći broj brodova na jednom mjestu, a nije ih moguće odmah poslati, jer ih se nema i ne raspolaže sa nikakvom rezervom. Brodovi koji stižu za potrebe vojske iz IV. sektora nemaju uvijek kontrolu kretanja i upotrebe od strane V. sektora, tako da idu ili neiskorišteni natrag ili se vraćaju na Vis premda bi bili neophodno potrebni. Neophodno je potrebno uvesti obavezno javljanje svih brodova ovom sektoru i dati im ovlaštenje za izmjenu plana, naročito sada kada se vode operacije.¹³ Ovo naravno ne bi važno za redovite veze.

¹¹ Štab sektora prešao je u grad Korčulu 18. septembra 1944. Vidi dok. br. 52.

¹² Vidi dok. br. 123.

Sekcija za pom. saobr. raspolaže sa 8 motornih jedrenjaka (1 na popravku) i 10 mot. leuta (4 na popravku), raspoređenih lučkim kapetanijama.

ad f). Brodogradilišne mehaničke elektro-radione i ronilci: Po njima daje Tehnička sekcija mjesečni izvještaj Tehničkom odjeljenju Štaba Mornarice, stoga se ne uvađa u ovaj izvještaj u detalje. Potrebno je napomenuti da se osjeća pomanjkanje stručnog rukovodstva, pogotovo kad radionice prime puni kapacitet rada. Brzo i znatno širenje radionica pokazuje manjkavosti u organizaciji, ishrani, smještaju, pravilnom vojničkom i političkom radu, što se postepeno uklanja.

ad g). Ambulanta: za sada zadovoljava potrebe sektora u pogledu bolničkog osoblja i njege. Odlaskom ambulate iz Korčule trebaće uspostaviti jednu drugu radi sve većeg broja radnika. Sve bolesnike i ranjenike sa težim slučajevima upućujemo u bolnicu na Vis.

ad h). Mornarička stanica: sada je uspostavljena na Mljetu sa zadatkom kontrole svih jedinica koje se nalaze na Mljetu, pripomoći i izvršavanju svih zadataka sektora, te vježbanju i pripremanju da po odlasku Štaba sektora pređe u Korčulu, odakle bi dirigovala sa vezama, nadzorom i drugim službama. Za sada povoljno rješava svoje zadatke, naročito u održavanju veza sa okupiranom teritorijom.

ad i). Novopridošla zanatska škola smještena je u zgradi bivše broderske škole. Kako do sada nije još došlo nikakvo objašnjenje u pogledu njihova rada i podređenosti, škola vrši nastavu prema dosadašnjem načinu. Očekujemo rješenje ovog pitanja.

ad j). Dopunska četa: uspostavljena je u Korčuli sa svrhom sakupljanja boraca pripadnika sektora na prolazu i očekivanju rasporeda, te novomobiliziranih do upućivanja na dužnost.

3). Štab sektora popunjen je po svim sekcijama. Obzirom na posljednje događaje, pojedini referenti češće su na terenu u cilju uspostavljanja veza i čišćenja mina. Radi što boljeg osposobljavanja bataljona M.P., referent za pješadiju skoro stalno je pri bataljonu. Referenti kao cjelina uspjevaju da izvršavaju date zadatke i pri čemu crpe iskustva. Pojedincima manjka teoretskog znanja da bi mogli uspješno djelovati; na to im se ukazuje, što prihvataju pravilno.

Pomanjkanje ljudstva, plovnih objekata i materijala uz označene zapažene nedostatke upliviše isto tako na njihovo razvijanje u organizatornom pogledu. Nastoji se osposobiti zamjenike za sve referente.

Rukovodstvo bataljona (štab i čete) većinom je izmijenjeno dolaskom drugova upućenih od Štaba Mornarice i ima izgleda da će ta izmjena znatno uticati na pravilan razvitak bataljona.

Vojno-politički rukovodioci većinom nisu dovoljno stručno upoznati sa dužnostima i zadacima jedinica u vojničkom i stručnom pogledu, te im to ometa pravilan rad. Nastoji se pomoći s time da se posvete i svojoj stručnoj izobrazbi.

Pojedini upravitelji na lučkim kapetanijama još se nisu potpuno saživili sa dužnostima i nemaju dovoljno energije, te im se po tim nedostacima daju potrebne upute.

4). Uvađanjem novog knjigovodstva po intendanturi uvađa se po jedinicama i uz to nastoji se osposobiti pojedince kao ekonome sposobne da obavljaju administraciju, time da ih se za određeno vrijeme uposli pri intendanturi Sektora. Ishrana je dovoljna, ali vrlo jednolična. Otpadanjem doručka (čaj) još se više osjeća. Kod novopridošlih radnika ima primjedaba u pogledu ishrane za vrijeme dok su bili u Italiji (Monopoli, Bari) i sadanja koja je jednolična. Ukoliko je moguće bilo bi potrebno poboljšati hranu različitim artiklima jer je skoro nemoguće doći do svježih hrane, pogotovo za kuhinje sa većim brojem članova, kako je to slučaj sa radionicama. — U pogledu odječne spremljevanja broj boraca nema čime da zamijeni istrošenu odjeću, a novomobilizirani uopće nemaju skoro ništa na sebi od vojne odjeće. Ovo pomanjkanje osjeća se po svim jedinicama. Intendantura se nakon seobe Štaba isto tako premjestila u Korčulu, zadržavši na otoku Prijestap slagalište rezervnog goriva.

5). Jedinice žive vojničkim životom i vojnički se izobrazavaju. Izobrazba još nije na dovoljnoj visini, a naročito kod novopridošlih osjeća se slabo shvatanje i podržavanje vojničkog života. Pojedine jedinice ne osjećaju još dovoljno samostalnosti (rukovodstvo).

6). Nastoji se po jedinicama razvijati ispravne pojmove discipline i odgovornosti. Krupnijih grešaka nije bilo. Pojedini manji istupi uzimati su u postupak, rješenja i kazne koristili u odgojne svrhe prema ostalim borcima.

7). Obzirom na daljnje oslobađanje teritorije V. P.O.S.¹⁴ predviđaju se zadaci uspostavljanja svih službi, obnavljanja veza, razvijanja prometa, a kao najvažnije što više ofanzivno djelovanje prema otocima koje drži neprijatelj. Referentima i Štabu bataljona već su u tim pravcima izdate potrebne upute. Dosadanje pomanjkanje ljudstva vjerojatno će biti nadoknađeno mobilizacijom sa oslobođenih krajeva, jer prema primlje-

¹⁴ Vidi dok. br. 83 i 92.

nim izvještajima postoje za to povoljni uvjeti. Potrebno je kod ovog naglasiti pravilnu raspodjelu novomobiliziranog ljudstva obzirom na stručnost, a u vezi izdatih naređenja Vrhovnog štaba N.O.V. i P.O. Jugoslavije.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:	Komandant — major:
(Ostojić Mario)	(Ikica Mladen)
s.o.	(M.P.) M. Ikica

BR. 73

NAREĐENJE ŠTABA PETOG POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA OD 18. OKTOBRA 1944. ŠTABU PRVOG BATALJONA MORNARIČKE PJEŠADIJE ZA NAPAD NA NEPRIJATELJSKE GARNIZONE NA OTOCIMA JAKLJANU I ŠIPANU¹

STAB v POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA
N.O.V. JUGOSLAVIJE
Pov. broj 197
18. oktobra 1944

ŠTABU I. BATALJONA MP

U vezi novo nastale situacije, tj. oslobođenja Stona² i nadržanja naših jedinica uz cestu Metković — Dubrovnik pitanje dubrovačkih otoka postaje sve aktuelnije.

Naše jedinice XXVI. divizije oslobodile su Ston, Duži, Topolo i Ošlje³ te nadiru prema Dolima i Slanom. U vezi s tim vrlo je važno da mi držimo dubrovačke otoke, a prvenstveno Sipan i Lopud, čvrsto u svojim¹ rukama. Ti otoci mogli bi mnogo

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 16—1/3 k. 2052.

² Ston je oslobođen noću 17/18. oktobra. Naše jedinice su tada zarobile 200 vojnika, 8 oficira i zaplijenile oko 200 pušaka, 20 mitraljeza — »šaraca«, 3 protivavionska mitraljeza, 1 teški bacač, 1 automobil i razni drugi materijal (vidi dok. br. 20—2/3, k. 1100/1 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

³ Pomenuta mjesta zauzeta su 17. oktobra (vidi dok. br. 20—2/3, k. 1100/1 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

da smetaju nadiranju naših kopnenih jedinica prema Dubrovniku iako je vjerovatno da neprijateljski vojnici neće dugo držati svoje garnizone na tim mjestima.

U cilju zauzimanja tih objekata prebacite se hitno na Jakljan i Sipan (na istočni dio Sipana) te što prije poduzmite akciju protiv garnizona na o. Sipan, a poslije likvidacije Sipana produžite na Lopud i Koločep.⁴ Imajte u vidu da bi bila velika sramota za vas ako bi trebalo da zauzmu te otoke (koji će i ovako u najskorije vrijeme pasti) borci XXVI. divizije!

Stavite se u vezu sa Saveznicima i nastojte da njihova baterija na Mljetu potpomogne u svemu vašu akciju. Za vezu sa Saveznicima služiće drug Tomaseo,⁵ koji se nalazi kod Morn, stanice, pa ga hitno zatražite od iste u koliko već nije kod vas.

Ako vam je NB-12 potreban zadržite ga samo za vrijeme dok je potreban. Isto tako upotrebite sva sredstva kojima raspolazete vi ili Morn, stanica. Budite u vezi sa stanicom kako bi ista mogla da nas o svemu izvještava.

Konkretno izvršenje zadatka prepuštamo vama zbog toga što vi mnogo bolje poznajete, situaciju na Sipanu nego mi ovdje, ali vam skrećemo pažnju na mogućnost evakuacije neprijatelja, što vi možete osujetiti (postavljanje teškog bacača na južnom rtu Jakljana, zasjede na putu za Sudurađ, zasjeda plovnim jedinicama i konačno kao najvažnije direktan napad na neprijatelj. garnizon). Nastojte svakako da u najskorije vrijeme likvidirate Sipan.

Po prijemu ovog naređenja odmah pristupite izradi plana akcije i samog izvršenja tog plana.

Upozoravamo vas na redovito odašiljanje jutarnjih raporata u kojima iznašati sve važnije događaje.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
(M. Ostojić)
s. o.

Komandant, major:
(M. Ikica)
M. Ikica

Operativni oficir, kapetan:
(Miro Vrančić)
V.

⁴ U izvještaju Štaba Prvog bataljona momaričke pješadije piše da su Nijemci 18. oktobra napustili otok Sipan i Lopud, a noću 19. oktobra prebacio se naš bataljon (dvije čete i vod mitraljeza) na Sipan, Lopud i Koločep (vidi dok. br. 2—1/8, k. 2055 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

⁵ Nikola

IZVJEŠTAJ OFICIRA ZA VEZU ŠTABA PETOG POMOR-
SKOG OBALSKOG SEKTORA OD 19. OKTOBRA 1944.
ŠTABU SEKTORA O DEJSTVIMA JEDINICA DVADESET
ŠESTE DIVIZIJE¹

Deretić Đuro
19/X/44

ŠTABU V POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA

Prva dalmatinska oslobodila je Duži, Ošlje, Visočane i sada vodi borbu za Oštrikovac koji je skoro sasvim opkoljen, ali se upravo brani već 36 sati.² U ovim borbama zarobljeno je osim haubica i drugih topova i više kamiona. Na ovim položajima nije bilo obalske artiljerije. 18/X došla je neprijatelju pomoć od Metkovića i sada se vodi borba kod Slivna Ravnog. Promet sa Neumom funkcionisao je dobro, ali u Neumu nema lučkog peljara ili kakvog drugog organa lučke službe. Naredio sam luč zast. Drače da pošalje tamo lučkog peljara. U Uvali Bistrina položene su unutra (ne u ulazu) pomorske mine. Neka drug minerski dođe sa 2 leuta i ostalim materijalom da to dragira.

Jedanaesta brigada nakon uporne borbe oslobodila je Mali i Veliki Ston, Zamasline, Konštare i Dunta Doli. Osposobljena je tako veza između te dve brigade. Pristaništa u Malom i Velikom Stonu su u potpuno ispravnom stanju. Pošaljite odmah ovamo organe lučke službe. Kad uputite koji brod sa vinčom,³ dajte mu naređenje da u Malom Stonu ukrca jedan penta motor, koji je izgleda potpuno ispravan, a nalazi se na jednoj većoj barkasi. Motor je lako izvaditi, nalazi se povrh mora, a ako je moguće i barkasu otegliti sa pristaništa da ne smeta saobraćaju. Potrebno bi bilo takođe dragirati prolaz na Veliki Ston, ali se može proći samo noću zbog baterije Šipan. Saobraćaj sa Malim Stonom slobodan.

Radi veza u kanalu Stona Malog, pošaljite 2 motorna leuta za Mali Ston. Nač. štaba Divizije smatra da bi trebalo više angažovati Lastovsku flotilu, da bi tako oslobodili »Crvenu zvezdu« i koče od IV sektora koji je poslao za ove operacije

¹ Original, pisan olovkom, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-istorijskog instituta, reg. br. 1—1/5, k. 2052.

² Opširnije o dejstvima Prve brigade u pravcu Oštrikovca vidi dok. br. 4/10, k. 1102 i depše br. 8—1/13, k. 1100/1 u Arhivu Vojno-istorijskog instituta.

³ Vitlom

S*

A JH&I -t+ii 4-t1-&<- βci / Ö^rtKJ^mA y X*>\ji '<Hüi<>.
fy^i^fAi/U fî&t 41 S*\
/t J*S*t i / émi. JW « ^

I\$/tβe~r&/t
ttfh
GWR®**ft dthr, eÄJ± Mfa/b^tt/
WB&M ,
jL* iSfcÄr

.U-UHIA-L^' r <* £ *deutlich zu drücken*

Jt 't*.uxii i/n^ -AŽm-td**it
6
h tt,«,f«u / XVH. Sirrin. Ji «-- -e-'fct^K.
tf Ajp'flp&tm* J *deutlich zu drücken*
deutlich zu drücken
*Teile motor, K...
laissé va...
B...*

&t-rčv fy vOL&ttjtoU^y; M M^e-Ti. 14 f

nt,d
M fSutmi' AJ-fcu^. iaJf< j ,

f \<•• i ft/!
J lt l* Vi,U Wfc
% 'ic s**,*
-A r^n^

'^i. - .^..U-hrt', /».v / , V
! « < \ . J. r, 'uJi .GU U,,
^ -A/fTX/ X t -» / 1 /
H • / J. /T¹

svog operativnog oficira poruč. Vidana koji se još nalazi u Dračama sa svim brodovima, osim što smo oslobodili jedan m. splav i 1 koču, da mogu ići za Vis.⁴

Izvještaj nijesam mogao poslati ranije jer sam putovao pješke preko Neuma, Ošlje i Malog Voza za Ston, a telef. veza od Stona do vas još nije uspostavljena.

Od kad sam primio Vašu depešu br. 63 od 17/X do danas nijesam nikakvu depešu primio.

Stab se divizije premjestio u okolinu Stona.

Vaša vijest u depeši br. 63 o oslobođenju Herceg-Novog⁵ došla je ovamo na vrijeme da bude kao prva vijest o tome radosno primljena.

Sektor put Dubrovnika pretpostavlja se da će se lako • osloboditi, jedino je ugrožen sektor iznad Neuma, gdje može doći veća pomoć iz Metkovića, dok mi imamo tamo svega jedan bataljon.

Još nijesam došao do duvana.

S. F. — S. N.

Đuro Deretić

IZVJEŠTAJ OPERATIVNOG OFICIRA ŠTABA ČETVRTOG
POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA OD 20. OKTOBRA
1944. ŠTABU SEKTORA O PREBACIVANJU JEDINICA
PRVE DALMATINSKE BRIGADE¹

Vidan Petar
Vis 20/X. 44.²

Izvještaj o akciji prebacivanja Prve brigade iz Drača na kopno.³

15. X. na veče isplovio sam iz Visa sa 3 MS te sam se sastao sa MB 11 na Šćedru i u sastavu produžio za Drače. Na putu se je pokvario 1 M.S. te sam ga povratio natrag u Vis.

Uplovio sam u Drače te sam se povezao sa I Brigadom i stvorili plan za iskrcavanje; pošto je bilo premalo broskog prostora potražio sam iz Trstenika da mi se uputi »Dinara« i tal. koča i 1 M.S. Plan je stvoren na sljedeći način. U NB 11 i 1 M.S. da se ukrca I Bataljon, za Soline, u »Dinaru« i 1 M.S. III Bataljon za Komarnu, u koču i 1 M.S. II. Bataljon, za Sredinu repa,⁴ te sam sa brodovima krenuo u uvalu do na večer 16. X.⁵ U 1800^h pristao sam na obalu Drače gdje su se ukrcala sva tri bataljona i krenula na pomenutim brodovima svaki u svom pravcu u 19.30^h. Iskrcavanje je izvršeno pod neprij. artiljerijskom vatrom ali u redu bez događaja, zatim su se brodom povratili u Drače, a koča je ostala na kanalu i na poziv sa kopna uplovjava u Duboku, krca ranjenike te uplovjava u Drače. Svi brodovi razmješteni su po uvalama te na večer dobijamo naređenje da se prebaci intendantura i IV Bataljon u Neum a natrag ranjenike i plijen.

18. X. dobijamo nalog da se prebaci IV Bataljon 11 Brigade iz Dube u Neum, sa 2 M.S. i sa ostalim brodovima intendantura

¹ Original, pisan mastilom, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 32—1/5, k. 2036.

² Vjerovatno je izvještaj pisan Štabu Četvrtog pomorskog obalskog sektora.

³ Vidi dok. br. 65 i 68.

⁴ Redakcija nije mogla utvrditi tačan naziv.

⁵ Prema dnevniku Prve dalmatinske brigade, jedinice su se iskrcale ovako: »15. X I i III bataljon ove Brigade iskrcali se u luku Soline sa zadatkom likvidacije neprijateljskog uporišta Slivno Ravno. Iste večeri naš II-gi bataljon iskrcao se na poluotok Klek ojačan sa minobacačkom četom, sa zadatkom da likvidira kotu Curilo i da potpomogne I i III bataljon pri likvidaciji Neuma«. (Vidi dok. br. 4/10, k. 1102 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.)

i manje pomoćne jedinice. 19. X. dobijeno naređenje prebaciti artiljeriju I Brdskog div. iz Brista u Neum,⁶ za to vrijeme prebacivalo se neprekidno ranjenike iz Neuma i Dube te ratni plijen: topove, kamione i materijal. 19. X. na večer isplovio iz Drača i uplovio u Vis sa N.B. 11, kočā, 1 M.S. i »Dinara«.

U međuvremenu su mi dolazili brodovi »Dva druga«, »Radnik«, »Sv. Ivan«, i 1 leut, tako da sam se pomogao sa njima.

S. F. s. N.

Operativni
Vidan⁷

BR. 76

DNEVNI RAPORT ŠTABA ČETVRTOG POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA ZA 20. OKTOBAR 1944. GODINE ŠTABU MORNARICE NOV JUGOSLAVIJE¹

ŠTAB
IV. POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA
Pov. br. služb.
20 oktobra 1944

Dnevni raport

ŠTABU MORNARICE

1. Dostavlja se zasebnim izvještajem.
2. N.B. 3 i »Srećko« isplovili iz Visa u 1200 sati za Šešulu (o. Šolta) sa 230 boraca, 20 tona municije i 58 teških i lakih bacača.² BB. »Topčider« i »Zadar« isplovili iz Visa za Hvar

⁶ Pomenute jedinice nalazile su se za vrijeme napada na Ston u divizijskoj rezervi. Po iskrcavanju Četvrti bataljon Jedanaeste brigade izvršio je pokret u selo Brestice i zaposjeo položaje na koti 146, 401 i koti 321 — Trovor, sa zadatkom obezbjeđenja pravca od Bilog Vira i Dobranja (vidi dok. br. 69 i dok. br. 28—1/11, k. 1101 A i dok. br. 4/10, k. 1102 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

⁷ Petar

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 21—1/2, k. 2066.

² Prebacivanje snaga vršeno je u vezi sa akcijom čišćenja u regionu Split — Biokovo. Brigada je od 19. do 23. oktobra oslobodila Bašku Vodu, Brela, Dubce, Zadvarje, Sestanovac, Makarsku (vidi dok. br. 8—4/1, k. 519 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

u 1030 sati sa raznim materijalom za prebacivanje na kopno.. U Hvaru ukrcaji 220 omladinaca,³ te u 1600 sati isplovili za. Sešulu (o. Šolta), gdje su stigli u 2000 sati i pod vodstvom N.B. 3 isplovili su svi brodovi za Drvenik M., gdje je uspostavljena veza, te produžili za Voluju, gdje je cjelokupno iskrcavanje završeno [u] 0500 sati. Zatim isplovili za Vis, gdje su stigli jutros pojedinačno oko 1000 sati.

N.B. 11 na zadatku u Neretvanskom kanalu.

N.B. »Partizanka« isplovila iz Visa za III. P.O.S. u 0600 sati za potrebe Štaba Mornarice.

P/č 57 isplovio u 2000 sati za Sumartin sa 100 nagaznih mina za XII. Brigadu. U 0600 sati povratio se u Vis nakon izvršenog zadatka.

P/č 81 isplovio iz Visa preko Hvara za Sućuraj u 1330 sati sa 100 nagaznih mina za Mornaričku pješadiju.

Barkasa br. 1 nakon popravka isplovila u 2000 sati za Hvar sa 26 kursista za Školu Mornarice, te zatim prosljedila na svoje odredište u Milnu.

M.S. 7 ukrcao u Komiži jedan dio pozicione artiljerije za Sućuraj, te isplovio za Sućuraj, ali zbog jakog mora sklonio se u Vis. Predviđa se nastavak vožnje.

»Biokovo«, Lahor«, »Marijan« i »Pravedan« upućeni za Bol odnosno Bobovišće u 1100 sati na raspolaganje XII Brigadi za prebacivanje 600 drugova, 50 mazgi i nešto municije.⁴

»Zvonimir« u redovitoj pruži u 1400 sati za Hvar i natrag.

»Sv. Nikola« u redovitoj pruži Hvar — Starigrad — Bol.

S/s »Ston« [u] redovitoj pruži za Korčulu.

»Gran Duca« u 12 sati iz Visa za Korčulu — Trstenik sa 10 drugova.

»Vitez« za Hvar u 1145 sati gdje je ukrcao 280 delegata, i odatle imao je isploviti za III. POS ali zbog jakog mora svratio u Komižu.

»Marija I« sa 39 kursista za Hvar u 1630 sati.

»Gran Duca« na povratku iz Trstenika doveo 24 ranjenika.

»Sv. Križ« — Krilo u 13 sati sa 130 putnika iz Hvara.

»Nada« — Rogač sa 70 drugova u 1900 sati iz Hvara, za Vis.

»Ime Isusovo« — Milna iz Visa za Hvar u 1030 sati zajedno sa »Srećkom« za rezervu ali se je iz Hvara povratio u Vis sa 53 putnika u 1900 sati.

»Dinara« iz Sućurja za Hvar, iz Hvara u Vis, sa 40 drugova u 2030 sati.

»Sv. Josip« — Komiža iz Bola za Komižu u 19 sati na raspolaganje XII. Brigadi.

»Ban Jelačić« iz Trstenika u 0700 sati za Vis sa 11 zarobljenika i 45 ranjenika i 3 druga.

»Dinara« — Omiš iz Drače nakon izvršenog zadatka u 0600 sati.

»Bog s nami« iz Jelse za Hvar u 1530 sati.

»Mars« iz Starigrada za Hvar i odatle za Velu Luku sa glazbom.

»Ribar« iz Bola za Milnu u 0840 na raspolaganje Ok. NOO.⁵

MS. 12 u 0520 iz Postira za Bol na raspolaganje Saveznicima.

»Nevidane« iz Bola za Sumartin u 1530 sa 3 tone hrane.

»Turst« iz Hvara za Jelsu u 1440 sa 100 putnika.

3. Bez sadržaja.

4. Inostranstvo.

»Bakar« iz Visa za Bari u 0400, sa 15 ranjenika, 70 Engleza, 15 drugova i 20 tona materijala.

»Annunziata Madre« iz Manfredonije u 0600 sati sa 120 tona hrane.

5. Bez sadržaja.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Za Stab:
Kap. Orebić Davor
Dav. J. Orebić

(M. P.)

**OPERACIJSKI IZVJEŠTAJ ŠTABA ČETVRTOG POMOR-
SKOG OBALSKOG SEKTORA OD 20. OKTOBRA 1944.
ŠTABU MORNARICE NOV JUGOSLAVIJE O DEJSTVIMA
PODREĐENIH JEDINICA OD 1. DO 15. OKTOBRA 1944. GO-
DINE¹**

ŠTAB IV. POM. OBAL. SEKTORA
Pov. br. služb.
20. oktobra 1944 g.

Petnaestodnevni
operativni izveštaj
od 1. X. — 15.X. 1944.

ŠTABU MORNARICE

U vezi tam. naređenja Pov. Op. Br. 5780 od 12 augusta ov. god. dostavlja se petnaestodnevni operativni izveštaj.

1.X. Rasformirane Viška, Hvarska i Bračka flotila, uspostavljene Pomoćna flotila sa sjedištem u Visu, I flotila sa sjedištem u Milni, II flotila sa sjedištem u Sumartinu² i sa polovinom brodova detašovanih u Sućurju.

Izvršene slijedeće vožnje: za Hvar, za Starigrad, za Bol, za Korčulu, iz Korčule, iz Supetra, iz Milne, iz Hvara, iz Starigrada, za III. POS, za Drvenik Mali i Voluju i obratno, za Zivogošće i obratno. U vožnji bilo 27 jedinica.[®]

2.X. Uspostavljena osmatračka stanica na Šolti na položaju Vela Straža.

Izvršene su slijedeće vožnje: za Povije, za Hvar, Starigrad, Bol i obratno, za Jelsu, za Korčulu, iz Korčule, za III. POS, iz II. POS, iz Milne, iz Bobovišća, iz Bola u Komižu. U vožnji bilo je 24 jedinice.

3.X. Izvršene slijedeće vožnje: za Korčulu, za Hvar, Starigrad, Bol i obratno, za Jelsu — Viru i obratno, za III. POS i obratno. U vožnji bilo 15 jedinica.⁴

4. X. Izvršene su slijedeće vožnje: za Drvenik Mali — Voluju i obratno, za Bol, za Sumartin, za Hvar, za Korčulu, za III. POS, iz Milne, iz Korčule — Vela Luka, iz III. POS, iz Bola. U vožnji bilo je 14 jedinica.⁵

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 29—1/2, k. 2066.

² Vidi dok. br. 45 i 46.

^{3, 4, 5} Vidi dok. br. 15/1, 20/1, 21/1, k. 2066 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.

5. X. Izvršene su slijedeće vožnje: Za Drvenik Mali — Voluju i obratno, za Zivogošće i obratno, za Bol, za Sutivan, za Hvar, Starigrad, Bol i obratno, za Korčulu, za III. POS, iz Korčule. U vožnji bilo je 20 jedinica.⁶

6. X. Izvršene su slijedeće vožnje: za Hvar, i obratno, iz Bola, iz Vele Luke, iz Bobovišća preko Milne na Šoltu, iz Bobovišća za Starigrad, iz Sućurja preko Hvara u Vis. U vožnji bilo je 8 jedinica.⁷

7. X. Izvršene su slijedeće vožnje: za Bobovišće, za Jelsu, za Hvar, i obratno, iz Starigrada, iz Korčule, iz Hvara za Bol, iz Jelse za Bol — Starigrad i obratno, iz Bola za Starigrad, iz Bobovišća za Milnu i obratno, iz Rogača za Milnu i Bobovišće 1 obratno, iz Povija u Hvar. U vožnji bilo je 16 jedinica.⁸

Očišćeno od mina (lutajućih i nasukanih) predio Rt Pelegrin — Starigrad, Bol, Rt Pelegrin — Hvar. Otstranjene 4 mine C/15.

8. X. Prilikom udesa američke avijacije jedinice ovog Sektora spasile su iz mora 5 živih američkih avijatičara i 2 lješine.

Izvršene su slijedeće vožnje: za Drvenik Mali — Voluju i obratno, iz Jelse za Zivogošće i obratno za Hvar, za Korčulu, za Hvar, za Sumartin, za III. POS, iz Bola, iz Vele Luke, iz Starigrada, za Bristovu, iz Bobovišća. U vožnji bilo je 26 jedinica.⁹

9. X. Izvršene su slijedeće vožnje: za Hvar, za Sumartin, iz Komiže za Bol, za Korčulu, za Bol, iz Hvara, iz III. POS, iz Starigrada, iz Bobovišća, iz Bristove, iz Jelse, iz Korčule, za Sućuraj. U vožnji bilo je 29 jedinica.¹⁰

10. X. Izvršene su slijedeće vožnje: za Bol, za Korčulu, za Hvar, za Jelsu, iz Korčule za Bobovišće, iz Bola, iz Sumartina, iz Hvara, iz Bola za Postire, za Sutivan, za Starigrad. U vožnji bilo je 17 jedinica.¹¹

11. X. Izvršene su slijedeće vožnje: za Zuljanu, za Starigrad, za Trstenik, za Bol, za Smrsku, za Bobovišće, iz Bola, za Hvar, iz Hvara, za Drvenik Mali — Voluju i obratno, za III. POS, iz Jelse, iz Postira, iz Sućurja, za Korčulu, iz III. POS. 42 jedinice su bile u vožnji.¹²

⁶ Vidi dok. br. 51.

⁷ Vidi dok. br. 6—1/4, k. 2035 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.

⁸ Vidi dok. br. 7—1/4, k. 2035 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.

⁹ Vidi dok. br. 53.

¹⁰ Vidi dok. br. 55.

¹¹ Vidi dok. br. 10—1/4, k. 2035 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.

Prebačene su jedinice I. Dal. brigade i XI brigade te artiljerija sa Hvara, Brača i Visa za Pelješac.

12. X. Izvršene su slijedeće vožnje: za Drvenik Mali — Voluju, i obratno, iz Hvara, iz Korčule, za Hvar, za Šoltu, za III. POS, za II. POS, za Korčulu, za Bol, za Sumartin, iz Bobovišća, iz Milne i natrag. U vožnji bilo 32 jedinice.¹³

13. X. Izvršene su slijedeće vožnje: iz Hvara za Jelsu, iz Trstenika, za Trstenik, za Hvar, za Bol, za Korčulu, iz Hvara, iz Bola, za Milnu. U vožnji bilo je 21 jedinica.¹⁴

14. X. Izvršene su slijedeće vožnje: iz Supetra, za Jelsu, iz Hvara za Zivogošće, za Drvenik Mali — Voluju i natrag, za Trstenik, za III. POS, za Bol, za Bobovišće, za Milnu, za Hvar, za Starigrad, za Korčulu, iz III. POS, iz Milne. U vožnji bilo je 31 jedinica.¹⁵

15. X. Izvršene su slijedeće vožnje: za Hvar, za Jelsu, za Pitovsku Plažu, za Korčulu, za Bol, iz Hvara za Jelsu, za III. POS, za II. POS, iz Bola, iz III. POS, iz Vele Luke, iz Sućurja. U vožnji bilo je 28 jedinica.

U ovom periodu izvršeno je 500 vožnji po jedinicama ovog sektora i po jedinicama Štaba Mornarice, koje su iskorišćene za prevoz trupa i materijala kod operacija na otocima i kopnu. U ukupnom broju od 500 vožnji treba računati i svakonočno patrolisanje, koje je izvršeno po jedinicama I i II flotile, kao i vožnje za prebačaj manjih količina trupa na kopno i za održavanje veza također sa kopnom zbog prebačaja informativaca.

Sem sa ovim gorepomenutim jedinicama i sa NB, sa svim ostalim brodovima, a koji su bili u vožnji, vršeno je prebacivanje boraca, saveznika, ratnog materijala, mazgi, artiljerije, municije, tenkova, automobila itd., ranjenika, zbjega, putnika, zarobljenika i ratnog plijena.

S. F. s. N.

pom. Politkomesara:
Vukadin

Komandant:
major,
(Niko Srzić)
N. Srzić

zast. Operativnog of
kapetan,
(Davor Orebić)
Dav. J. Orebić

NAREĐENJE ŠTABA TREĆEG POMORSKOG OBALSKOG
SEKTORA OD 21. OKTOBRA 1944. PODREĐENIM JEDINI-
CAMA ZA POJAČANU KONTROLU NAD MOTORNIM
ČAMCIMA POVODOM AKCIJE KOD RTA GREBEN¹

Štab III. P.O.S.-a
Br. službeno
21 oktobra 1944 g.

UPOZORENJE
SVIM VOJNIM I CIVILNIM USTANOVAMA
NA DUGOM OTOKU

Dana 21 o.mj. engleske torpiljarke vodile su borbu ispod Dugog Otoka na položaju Rta Greben, sa 4 njemačke torpiljarke.² Nakon kraće borbe saveznički torpiljeri potopili su dva njemačka torpiljera, a dva su uspjeli zarobiti.

Sa potopljenih neprijateljskih torpiljarki uspjelo je iskrcati se na Dugi Otok manjoj grupi neprijateljskih vojnika, koja se krije u šumama Dugog Otoka.

Ovoj grupi iz ekonomskih razloga nemoguć je opstanak, te će biti prisiljeni da se obrate u neko selo, radi nabavke hrane, a i eventualno, radi potražnje broda, da bi se prebacili do najbližeg neprijateljskog uporišta.

U tu svrhu naređujemo:

I.) Sve vojne jedinice na ovom otoku, a naročito lučke partizanske straže, da vode strogu kontrolu kod uplovljenja i isplovljena svih motornih čamaca i čamaca na vesla, te da naj-savjesnije pregledaju objave onih lica, koji se udaljavaju sa ovog otoka.

Ovu kontrolu treba voditi kako nad vojnim licima, tako i nad civilnim, jer neprijateljski vojnici mogu se vrlo lako obući u građansko odijelo, a vjerovatno koji od njih govori našim jezikom, te bi mogao na taj način da pobjegne.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-istorijskog instituta, reg. br. 32—1/2, k. 2027.

² Odnosi se na akciju koju su izvršili britanski čamci MGB 662, 659 i 674 i MTB 637 i 638 na četiri njemačka invaziona čamca. U borbi su dva potopili, a dva zarobili, zajedno sa 92 Nijemca. Prema izjavi zarobljenika, u konvoju je bilo 7 čamaca, koji je trebalo da evakuišu Nijemce iz Dubrovnika. Međutim, na putu je jedan čamac bio zarobljen kod Visa, drugi kod Ankone, a treći su sami Nijemci potopili (vidi dok. br. 104 i knjigu: Dudley Pope: »Flag 4« William Kimber, London, str. 256).

II.) Kotarski N.O.O. i komanda mjesta Preko preko svojih opštinskih i mjesnih N.O.O. upozoriti će cijelo stanovništvo ovoga otoka, u slučaju da primijete koje sumnjivo lice bez oružja, da ga predvede najbližim vojničkim vlastima radi daljnjeg postupka.

Na isti način, da se postupi u koliko vide kojeg naoružanog neprijateljskog vojnika na ovome otoku.

Ovaj štab poduzet će potrebne mjere da likvidira ovu grupicu, a stanovništvo je dužno da pomogne ovom štabu u koliko bi šta primijetilo.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Komandant, major:
(Ivan Vulin)
Ivan P. Vulin

Dostavljeno:

Lučkoj kapetaniji Zadar, Kotarskom N.O.O.
i Komandi mjesta Preko.

BK. 79

IZVJEŠTAJ OFICIRA ZA VEZU ŠTABA PETOG POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA OD 21. OKTOBRA 1944. ŠTABU SEKTORA O ORGANIZACIJI LUČKE SLUŽBE U MALOM STONU¹

Deretić Đuro
21/X 1944
Ston 1700^h

ŠTABU V POM. OBALSKOG SEKTORA

Poslao sam vam pismeni izvještaj o svemu sa svih sektora gdje se vode operacije i uputio ga kurirom 20/X u 1900 časova.² Telefonska veza iz Stona za Janjinu uspostavljena je tek 21/X u 1900^h.

Od prošlog izvještaja nema promjene osim novih podataka o proteklim operacijama:

Na sektoru oko Vukovog Klanca jedinice 1 dalm. proleterske brigade oštetile su nagaznim minama na cesti od Metkovića i zarobile tih 8 oštećenih tenkova. Jutros se još vodila borba i art. dvoboj oko Slivna Ravnog.

Jedanaesta brigada sa grupom J.D.O." odreda nakon zauzeća Đunta Doli ima približno sljedeći ratni plijen: 150 zarobljenih Nijemaca i Talijana, 4 tenka, 5 haubica, 2 protivavionska topa njemačka 20 m/m, 2 ili više radiostanica i raznog drugog materijala. Obalske artiljerije nije bilo.

Zaliv Bistrina ima unutra morskih mina. Mali Ston slobodan i vrši promet. Potrebno uspostaviti ovdje organe lučke službe. Ja sam poručio za jednog pilota koji je ranije ovdje vršio lučku službu da dođe ovdje u Ston iz Brača i da uredi prostoriju za lučko zastupstvo. Neki predmeti lučkog ureda koji su spaseni iz porušene zgrade kao barometar, karte itd. spremio je taj pilot kod općinskog N.O. odbora. Taj pilot je radio za nas, dok raniji lučki zastupnik radi svojeg protunarodnog rada upućen je na ispitivanje našim vlastima. U luci Mali Ston nalaze se 2 motorna broda od po 10 tona, jedan sa penta vanjskim motorom vozio je oko 8 čvorova, dok drugi sa običnim motorom vozio je samo 5 čvorova. Treći mot. brod nalazi se u Hodilju a motor mu je iskrčan. Sva tri su malo oštećena i potopljena na plitko. Preuzeo sam potrebno preko ovdašnjeg odbora da bi ih izvukli na škver u Stonu, očistili i popravili jer za to ima radiona mehanička i stolarska od solane Ston.

Radi veza između prve i jedanaeste brigade u kanalu Stona Malog pošaljite u Mali Ston 2 motorna leuta i to što prije.

Brodovi IV sektora već 2 dana otišli su na Vis i prema tome treba da se više angažuje V sektor. Potrebno bi bilo da u Drače dođe jedan od saobraćajne sekcije kako bi saobraćaj što bolje funkcionisao, jer tamo luč. zastupnik nije dovoljno pokretan i nema samoinicijative. Potrebno bi bilo odmah tražiti i uputiti u Drače jedan brzi brod, najbolje motornu koču (italijansku) pogodnu za prevoz ranjenika iz Neuma u Vis. Kad dođe brod u Drače, da se stavi na raspoloženje prihvatnoj stanici u Dračama po traženju referenta saniteta 26 divizije majora Beljakova.

U Stonskom Kanalu sumnja se da ima mina. Njemački zarobljenici kažu da ne znaju. Eto posla za minerskog referenta.

Radi slabih telefonskih veza trebalo bi poslati šifranta i upute za radio vezu između štaba 26 divizije i V sektora.

Do daljeg ostajem u Stonu gdje sam u najsigurnijoj vezi sa štabom divizije, a u manje sigurnoj sa telef. centralom u -Janjini,

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Buro S. Deretić

Danas izgleda da je po našem traženju bombardiran Opu-zen i Metković, a vjerovatno i Slano. 3 »Spitfajera« i 3 »Harikajna« mitraljirali su i naše jedinice na sektoru Oštrikovac — Doli te je uslijed naše i njemačke p.a. odbrane oboren jedan aparat oko 1700^h danas.

D.

BR. 80

IZVJEŠTAJ ŠTABA ČETVRTOG POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA OD 22. OKTOBRA 1944. ŠTABU MORNARICE NOV JUGOSLAVIJE O PREBACIVANJU JEDINICA DVADESET ŠESTE DIVIZIJE NA PODRUČJE OMIŠ — KRILO¹

STAB
IV POMOR. OBAL. SEKTORA
Pov. Br: 328
22 oktobra 1944 g.

ŠTABU MORNARICE

Krenuli sa Visa 20. X. t. *g.*² Stigli na Brač 21. X. 1944 g. gdje smo se smjestili u Spliskoj, zbog toga što imamo kabel za kopno, što je najbliža tačka kopnu i što smo udaljeni od artiljerijske vatre neprijatelja.

Rad štaba: 21. t. mj. otputovao je komandant i pom. politkoma u Omiš. U Omišu su našli načelnika i uspostavili u pogledu nađenog materijala slijedeće:

Nisu nađene peniše kako je omaškom ranije javljeno, nego se radi o drvenim splavovima, koji bi se imali upotrebiti za pravljenje mosta.

Povratak iz Omiša uslijedio je u zoru 21 t.mj.

Istu večer je načelnik otišao za V. Drvenik skupa sa jednom četom Morn, pješadije IV. P.O.S. radi smještaja iste i postavljanja baterije.

Tokom dana je stigao u Štab politkom iz Nerežišća.

I. Saobraćajna sekcija. — Štab je obavijestio sve luč. jcapetanije i luč. zastupstva, da se za bilo kakve potrebe obraćaju samo njemu.

1. 21. X. iz Visa krenula III. Prekomorska brigada sa dva "bataljona — stigla u Bol, — te nakon 2—3 sata izvršila desant na Bašku Vodu.³

2. Prebacivanje XII Brigade na kopno Omiš — Krilo, oko 1500 boraca sa komorom i vučom.⁴ Prebačeno.

Izvršeno do 22. X. t. g.

Od 22/23 t. mj. prebacuju se:

a) Dva diviziona artiljerije sa komorom i vučom.

b) Kompletna tenkovska brigada. Prebacivanje se vrši iz Povja i iz Spliske. Jedan dio se prebacuje — Omiš, drugi dio — Krilo.

c) Dva inženjerska bataljona — Bol — Brela, za izgradnju ceste, prve serpentine Dubaca.

d) 600 boraca sa kompletnom komorom i vučom III Prekomorske brigade iz Baške Vode za Krilo.⁵

Slijedeće: ima da se prebaci XI Brigada kompletna sa svom komorom i vučom i intendanturom iz Velikog Stona⁶ za Krilo (Omiš). Tako isto slijedi, nakon prebacivanja XI Brigade, prebacivanje i I Dalmatinske.⁷ U depeši Vas izvještavamo. Mi od 7 brodova sa kojima raspolažemo ne možemo odvojiti nijednog za pomenuto prebacivanje. Zato Vas izvještavamo da se uzmu svi parobrodi, m/j-ci i dva engleska LCT, za pomenutu svrhu.

Kretanja iz V. Stona — rt Lovišće — Pakleni Otoci — Splitska Vrata.

^{3, 4, 5} Iskrčavanje je izvršeno u vezi sa pripremama za napad na Split. O tome u izvještaju Štaba Dvadeset šeste divizije piše: »Medutim ovladivanjem Mosorom od naših jedinica i Klisom od strane XX Divizije, garnizon u Splitu našao se u bezizlaznom položaju i morao se povući, dok su domobrani mornari N. D. H. zarobljeni.

U toku 25. zauzeta je Žrnovnica, a noću 25/26. jedinice XII brigade zauzimaju Split, dok III Prekomorska preko Solina nastavlja gonjenje prema Trogiru.

U toku 26. i 27. X uz jači neprijateljski otpor kod K. Sućurca i Divulja, III Prekomorska čisti Kaštela i Divulje uz potporu tenkova i brdskih divizionaa. (Vidi dok. br. 8—4/1, k. 519 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.)

⁶ Na geografskoj karti: Ston.

⁷ Vidi dok. br. 130.

Dnevno vršimo prebacivanje pojedinih operativnih jedinica, na područje Neretve — Grljevac (Stobreč).

(Podrobnije u operativnom izvještaju.)

Tehnička sekcija: U sastavu tehn. referent, 3 brodograditelja i 8 mehaničara, uzela je u popravak nađeni materijal. Slijedeće:

1.) Jedan škaf, brzina 20—25 Mm, dužine 5—6 met. za 3—4 osobe. Uzela je popravak broda i motora.

2.) Jedan škaf, brzina 10—12 Mm, duljine 7 met.; brod u lošem stanju, motor ispravan. Vrše se manji popravci. Može da primi 10—12 osoba.

3.) Jedan drveni riječni škaf, u vrlo lošem stanju. Motor potpuno ispravan.

To je plijen nađen u Omišu, koji se može koristiti kroz 4 dana. Ostalo: dvije bracerne. Jedna bez motora, drugoj srušen motor. Sada ne vidimo nikakve koristi od popravka posljednje. Ista je stavljena na svoje mjesto. Popravak se za sada ne isplati.

Prema depeši koju smo dobili, dok smo bili u Visu, 5 peniša u Omišu i 5 peniša u Zakućcu, ne odgovara tačnim. Greška je u tome, to su pontonski splavovi, koji se danas koriste za prebacivanje preko Cetine, gdje je srušen most.

Otsjek za vezu. — Referent za vezu sa 24 druga.

a) Radio veza. U samom Štabu imamo radio stanicu. Preko radio stanice imamo vezu sa radio stanicom Sektor — Vis i radio stanicom XII Brigade. Još nismo uspjeli da uspostavimo vezu sa Komandom Split, područja, Biokovom i sa ostalim sektorima.

b) Telefonska veza. Uspostavljena je tel. veza sa kopnom preko 2 kabla i to Dugi Rat — Spliska i Pisak — Povja. U Spliskoj je uspostavljena centrala od 10 brojeva. Veza se drži sa otocima preko Bola. Telefonskom vezom na otoku povezani smo sa svim jedinicama.

Uspostaviće se tel. veza Dubci — Omiš — Krilo.

Informativna služba: U Štabu djeluje zamjenik inf. oficira, koji dobija dnevno izvještaj od povjerenika sa terena, iz Splita i ist. od Splita. Pošto su podaci o situaciji zapadno od Splita oskudni, poslat je tamo inf. oficir, da organizira bolje stanje informacije.

Potonje u informativnom izvještaju

Mornarička pješadija: Prema direktivama od ottrag 7 dana, poduzete su akcije na kopnu. Akcija je izgledala ovako: Nakon što su dobiveni radiofonski izvještaji od ubačenog informativca, prebačeni su u noći 20/21 t. mj. sa barkasom 2 voda u jačini 45 ljudi, na obalu između Zivogošća i Igrana, time da uspo-

otave zasjedu. U zasjedu je upala kolona od 80 Nijemaca i 30 mazgi. Nakon borbe od pola sata kolona je bila uništena. Ubijeno je 40 Nijemaca i skoro sve mazge. Sav materijal se nije mogao sakupiti, jer je neprijatelju stiglo pojačanje, te je nastavljena borba u toku čitavog dana.

Konačni rezultat: 40 mrtvih, 10—15 ranjenih, 8 zarobljenika — Nijemaca.

Plijen: 1 šarac, 7 pušaka, 3 pištolja, 1 aparat za istraživanje nagaznih mina, 20000 metaka i raznog drugog materijala.

Naši su bez gubitaka. Ranjenih 4 druga.

23. X. t. g. stigao je Štab bataljona sa ostalim jedinicama u Štab ovog Sektora. Istog dana prebacivanje Štaba bataljona sa jedinicama na o. Čiovo, gdje će i dalje vršiti zasjede. III četa se od 21 t. mj. nalazi na V. Drveniku.

Za osiguranje baterije na Sućurju nije se ostavilo 25 boraca, kako je bilo predviđeno, pošto sama baterija broji oko 150 boraca. Zato smo smatrali da nije potrebno obezbjeđenje pomenute baterije.

Situacija: Naše snage: Snage Biokovskog odreda, koje drže Drašnice — Makarsku i Tučepe oslobodile. Neprijatelj se još zadržava u Podgori, Stazi i kapeli Sv. Ilije.

Imamo podatke za neprijateljski garnizon u Pločama, da je još čitav. U području ist. od Splita situacija je nepromijenjena, sa iznimkom da je oslobođeno Zadvarje, Šestanovac, Katuni. Položaj XII Brigade je isti kao što ste juče izviješteni.

Namjera: Nakon gore navedenog prebacivanja snaga 23/24, uslijediti će pritisak na Split.⁸

O daljnjem razvitku operacija bićete izviješteni.

Pri završetku pisanja ovog izvještaja, stigao je Štab Morn, pješadije ovog Sektora, koji izvještava: da su Nijemci u povlačenju u Ploče sva postrojenja i topove digli u zrak. Tako isto da je slobodno od Metkovića prema Makarskoj itd. Za Stazu ne znamo ništa pozitivno, da li su je evakuisali.

U koliko primimo podatke, bićete pravovremeno izviješteni.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
(M. Zuvić)
M. Zuvić

Komandant, major:
(N. Srzić) '
N. Srzić

(M. P.)

IZVJEŠTAJ ŠTABA FLOTILE DRUGOG POMORSKOG
OBALSKOG SEKTORA OD 23. OKTOBRA 1944. ŠTABU
SEKTORA O BORBI S NEPRIJATELJSKIM POMORSKIM
JEDINICAMA U KANALU OLIB — MAUN¹

ŠTAB FLOTILE II. P. O. S-a
Broj, 34-44
Položaj, 23. X. 1944

Izvještaj o borbi između
naših i neprijateljskih
pomorskih jedinica u ka-
nalu Olib — Maun 23. X. 1944.

ŠTABU II. POS. (za operativnog oficira)

Položaj.

U vezi Vašeg naređenja Pov. Op. br. 135 od 19. augusta
1944 dostavljamo sljedeći operativni izvještaj:

- Ad 1. Dana 23 oktobra 1944 oko 05.00 sati nalazio se sastav
— NB 14, P.C. 24, P.C. 2 i P.C. 4 — na poziciji dvije*
Nm SW od otoka Mauna u kursu Kp = 220, i bio na-
padnut od neprijateljskih jedinica. Samoinicijativno*
preduzeta je odmah akcija za odbranu.
- Ad 2. Neprijateljske jedinice: 3 torpiljera nepoznatog tipa."
S obzirom da se nije čuo šum motora, pretpostavljamo»
da se radi o parnim torpiljerima tonaže 300 tona, nao-
ružani topovima i 20 mm automatskim oružjima. Ne-
prijatelj je vozio u kursu Kp=310, u kanalu Maun —
Olib u liniji brazde.
- Ad 3. Neprijatelj je vjerojatno osiguravao peniše koje su se?
probijale prema Zadru.³ Peniše su prolazile od 01.00

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-
istorijskog instituta, reg. br. 38—2/2, k. 2066.

² Na osnovu podataka iz ratnog dnevnika Druge flotile lovaca,
podmornica (2. U.-Boot Jagdflottille), borbu s našim brodovima vodilL
su »U. J. — 202« i »U. J. — 208«. To su bili parni brodovi sa maršev-
skom brzinom od 15 čv., naoružani sa po 1 topom 37 mm, 1 topom 20*
mm i sa 2 četvorocjevna mitraljeza. Nijemci su bili uvjereni da su vo-
dili borbu sa 3 britanska torpedna čamca i 1 motornom topovnjačom^
i da su topovnjaču (u stvari NB 14) uspjeli potopiti (vidi mikrofilm»
br. 4, London — Mornarica, u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

³ Ove neprijateljske jedinice napali su iste noći britanski čamcu
(vidi mikrofilm br. 4, London — Mornarica, u Arhivu Vojnoistorijskog;
instituta).

- sati pa sve do 04.00 sati 23. X. 1944. Dvije od njih; prošle su između Mauna i Paga a ostale vjerojatno Ljubačkim kanalom ili iz Nina. Izgledalo je da su se kod Vira sastale i produžile zajednički prema Zadru.
- Ad 4. Vlastite snage: NB 14, P.C. 24, P.C. 2, P.C. 4 u vožnji iz Mauna za Zapuntel u Kp = 220, linija brazde. Naoružanje: 4 topa 40 mm, 9 topova 20 mm, 3 dvocjevna teška mitraljeza kal. 13.7 mm. Svo brodsko oružje ispravno.
- Ad 5. Neprijatelj je bio u pogledu naoružanja i brzine veoma nadmoćan. Odlučilo se odmah da se pristupi odbrani L povlačenju prema Istu.
- Ad 6. 23. oktobra 1944
05.05 sati. Neprijatelj dolazi vozeći u Kp=310 u formaciji brazde, baca svjetleću granatu i otvara vatru iz, topova i iz teškoga automatskoga oružja. Udaljenost: 1500 met. Zatim se približava na 800—1000 met. podržavajući vatru, a svi naši brodovi odgovaraju vatrom, iz svih oružja.
05.10 sati. Neprijatelj skrenuo desno i okružio nas u vidu potkove nastojeći da nas uklješti u unakrsnu, vatru.
05.15 sati. P.C. 2 i NB 14 krenuli lijevo u kurs 180., P.C. 24 i P.C. 4 okrenuli u kurs 250. Svi brodovi drže neprijatelja pod stalnom vatrom. Borba se vodi na daljini od 400—600 metara. Na NB 14: zbog lošeg ulja za podmazivanje zataje nekoja automatska oružja.. P.C. 4 kao posljednji u formaciji baca dvije dimnes kutije u cilju da napravi dimni zastor između vlastitih brodova i neprijatelja. P.C. 24 primjećuje pred pramcem*, trag lansiranog torpeda. 05.20 sati. Neprijatelj okrenuo preko desne strane i udaljio se prema Viru, odnosno, prema zapadu uz otok Maun. Vatra je prekinuta, na NB 14 osposobljena automatska oružja, brodovi se vraćaju u formaciju brazde i produžuju početnim kursom za Zapuntel.
- Ad 7. Postavljeni cilj, spasti brodove pred nadmoćnijim neprijateljem pristupajući povlačenju, uspio je u potpunosti.
- Ad 8. Neprijateljski gubitci nepoznati
- Ad 9. Na NB 14 teško ranjeni: Fabris Juro, Zlokie. Martin, i lako ranjeni Vodanović Ljubenko i Kraljević Vid. Na svim brodovima laka oštećenja na nadgradnji i na trupovima.

- Ad 10. Utrošena municija:
- P.C. 4 20 mm »Breda« 150 granata
 - 13 mm dvocjevni 400 metaka
 - dimne kutije dvije
 - P.C. 2 40 mm probojnih granata 37 komada
 - 20 mm »Breda« 115 komada
- Ad 11. Predlažu se za pohvalu, borci i rukovodioci cjelog sastava
- Ad 12. Bez sadržaja
- Ad 13. Bez sadržaja
- Ad 14. a) Situacija je bila procjenjena pravilno
- b) Odluka je donijeta potpuno pravilno s obzirom na procjenjenu situaciju.
- c) Plan akcije je izvršen u potpunosti.
- d) Oružja su u početku funkcionisala pravilno, ali kasnije radi nepropisnog mazivog ulja na nekim brodovima su zatajila.
- e) Sve zapovjesti tokom borbe bile su pravilno donijete.
- f) Neprijatelj se držao dobro, jer mu je bilo vjerojatno poznato da je u svemu nadmoćan.
- Ad 15. Tokom borbe se je pokazalo da je potrebno uvijek držati formaciju brazde, kako bi obrambena vatra bočno bila što jača.

Napomena: Prilog skice.⁴

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar'
(Slavko Ružić)
S. Ružić

Komandant:
(Tončić Henrik)
Tončić F. Henrik

(M. P.)

IZVJEŠTAJ ŠTABA TREĆEG POMORSKOG OBALSKOG
SEKTORA OD 23. OKTOBRA 1944. ŠTABU MORNARICE
NOV JUGOSLAVIJE O DEJSTVU FLOTILE¹

ŠTAB FLOTILE III POS
23 oktobra 1944
Položaj.

Izvještaj o borbi
na dan 23 okt.

1

ŠTABU III POS.

1) Danas 23 oktobra prilikom povlačenja iz zaliva Koro-
mačna na otoku Maunu, gdje smo bili u zasjedi, oko 0505 sati
napali su nas tri neprijateljska torpiljera.² Samoinicijativno
poduzeta je akcija za odbranu.

2) Neprijatelj: tri torpiljera nepoznatog tipa. S obzirom
da se nije čuo šum motora, pretpostavljamo da se radi o parnim
torpiljerima tonaže 300 tona. Neprijatelj je vozio u kursu 310
od Vira.

3) Pretpostavka o neprijateljskoj namjeri: Neprijatelj je
osiguravao peniše koje su se probijale prema Zadru.³ Peniše su
prolazile od 2300 sati pa sve do 0400 sata. Dvije su prošle
između Mauna i Paga a ostale između Paga i kopna pa po
Ljubačkom Kanalu. Izgleda da su se kod Vira sastale.

4) Vlastite snage: PC 2, PC 4, NB 14 i PC 24, u vožnji od
Mauna prema Istu. Na NB 14 zatajila su sva automatska oružja;
na PČ 24 pramčana Breda a na PČ 4 također teška Breda.
Oružje je zatajilo jer nema propisanog ulja za podmazivanje.

5) Procjena situacije: Neprijatelj je bio u pogledu nao-
ružanja i brzine veoma nadmoćan. Štab je odlučio da pristupi
odbrani i povlačenju prema Istu. Odluka tokom borbe nije
mijenjana.

6) Tok akcije: Datum: 23 oktobar 1944.

0505: Neprijatelj dolazi, vozeći kurs 310 u formaciji
brazde, baca svijetleću granatu i otvara vatru iz topova, teškog
i lakog automatskog oružja. Udaljenost 1500 m. Približio se na

800 do 1000 metara, svi naši brodovi otvaraju smjesta vatru iz svih oružja.

0510: Neprijatelj skrenuo preko desno i okružio nas u vidu potkove. Za vrijeme okretanja bila je stalna vatra sa obiju strana.

0515: PČ2 i NB14 okrenuli lijevo u kurs 180.

PČ14 i PČ4 okrenuo u kurs 250. Svi brodovi drže neprijatelja pod stalnom vatrom i ne dozvoljavaju mu da se približi. Borba se vodi na daljini 400 do 600 metara. PČ4 kao posljednji u formaciji baci 2 dimne kutije u razmaku par minuta u cilju da napravi dimni zastor između vlastitih brodova i neprijatelja. PČ24 u 0515 primjećuje trag lansiranog torpeda u smjeru 310. Trag prošao po pramcu broda.

0520: Neprijatelj okrenuo preko desne strane i udaljio se prema Viru, odnosno prema zapadu; vatra prekinuta; vlastiti brodovi produžili za 1st.

7) Postavljeni cilj, t.j. spasti brodove pred nadmoćnim neprijateljem pristupajući povlačenju, uspio je u potpunosti.

8) Neprijateljski gubitci: Nepoznati.

9) Vlastiti gubitci: Teško ranjeni:

Fabrić Juro

Zlokić Martin

Lako ranjeni: Vodanović Ljubenko

Kraljević Vid

Svi sa NB14.

10.) Utrošak municije: »NB 14« 40 m/m probojne		granate — — — —					76 kom.
	20 m/m Breda	—	—	—	—	—	501
	12 1/2 Browing	—	—	—	—	—	1.100 „
	6 1/2 m/m puškomitr.	—	—	—	—	—	200 „
»Pč 24«	20 m/m Breda	—	—	—	—	—	150 „
	40 m/m Probojne granate	—	—	—	—	—	47 „
»PČ 4«	20 m/m Breda	—	—	—	—	—	150 „
	13 m/m Breda	—	—	—	—	—	400 „
	Magleće kutije	—	—	—	—	—	2 „
»PČ 2«	40 m/m probojne granate	—	—	—	—	—	37 „
	20 m/m Breda	—	—	—	—	—	115 „
	Magleće kutije	—	—	—	—	—	2 „
	Crvene rakete	—	—	—	—	—	2 „

11.) Pohvaljuju se: rukovodioci cijeloga sastava i posade cijeloga sastava, naročito »NB 14«. Na »PČ 24« naročito se istakla posada topa, koja je u kratkom vremenu ispalila 47 metaka iz topa.

Posada su drugovi: Segota Rozarijo
Štrukelj Ignac
Carić Tomo

- 12.) Predloži za ukore: nema.
13.) Vidi tačku 11.)
14.) Kritika akcije: a) situacija je procijenjena pravilno.
b) Odluka je donijeta potpuno pravilno s obzirom na procijenjenu situaciju.
c) Plan akcije izvršen je u potpunosti.
d) Oružja su u početku funkcionisala a kasnije radi nepropisanog ulja zatajila. Od saveznika odmah je zatraženo odgovarajuće ulje.
e) Sve zapovijesti tokom borbe bile su pravilno donijete s obzirom na tok same borbe.
f) Neprijatelj se držao dobro jer mu je u svemu moralo biti poznato da je nadmoćan.

15.) Pouka: Tokom borbe se je pokazalo da je potrebno uvijek držati formaciju brazde i da se brodovi nikako ne smiju razilaziti a pogotovo kad vode borbu s nadmoćnim neprijateljem.

Komandant flotile nalazio se je na »PČ 24«, a komesar i pomoćnik komesara flotile na »NB 14«. Takav raspored se je pokazao kao vrlo umjesan. Tako je na primjer: na »NB 14« preuzeo komandu komesar flotile kad je pao ranjen komandant broda.

N.B. Saveznici ove noći uopće nisu operisali.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: zastavnik,	Komandant flotile	Operativni
(Jakovljević Ljubomir)	poručnik:	oficir kapetan:
Lj. Jakovljević	(Antić Dinko)	(Bojan Marok)
	Antić Dinko	Bojan Marok

(M. P.)

ŠTAB
III. POM. OBAL. SEKTORA
Broj 861
Dana 30 X 1944

Štabu Mornarice N.O.V.J. — Prosljeđujem prednji izvještaj sa mišljenjem:

1.) Pohvalno je držanje rukovodioca flotile i naoružanih kao i posada naoružanih brodova ovog i drugog sektora, koji

su svojim skrajnim zalaganjem dali žestoki otpor neprijatelju i očekivani poraz za sebe pretvorili u uspjeh.

2.) Primjedba štaba flotile u pogledu ulja za oružje donekle je opravdana. Poslije nekolicke broja izbačene municije moglo se očekivati, da će oružje zatajiti i pri upotrebi propisnog ulja. —

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
(Raić Pjero)
S. O.

Komandant major:
(Ivan Vulin)

(M. P.) Načelnik, major
Vanja Zimovnov

BR. 83

NAREĐENJE ŠTABA PETOG POMORSKOG OBALSKOG
SEKTORA OD 23. OKTOBRA 1944. ŠTABU PRVOG BATA-
LJONA MORNARIČKE PJEŠADIJE ZA PREBACIVANJE
BATALJONA U DUBROVNIK¹

ŠTAB V. P.O.S.
Pov. broj 207
23.X. 1944

Naređenje za pokret.

ŠTABU I. BATALJONA M.P.

U vezi novo nastale situacije i potreba koje su se pokazale oslobođenjem Dubrovnika- uputite odmah bataljon u Dubrovnik gdje neka se stavi u vezu sa politkomesarom i nač. štaba sektora; no pri tom vodite računa o potrebama na Dubrovačkim

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 18—1/3, k. 2052.

² O oslobođenju Dubrovnika u Operacijskom dnevniku Drugog udarnog korpusa NOVJ 18. oktobra 1944. piše: »Jedinice XXIX u. divizije i II dalmatinske brigade zauzele su Dubrovnik poslije 48 sati vrlo jake borbe. Uništen je veliki broj neprijateljskih vojnika. Zaplijenjeno je pored ostalog 7 topova«. (Vidi dok. reg. br. 2/1, k. 395 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.)

otocima te je potrebno da se na njima ostavi potrebni broj drugova, vodite računa da ovi otoci ne smiju nikako da ostanu prazni.³

Sve daljnje direktive primićete od članova štaba u Dubrovniku.

Za pokret koristite koču koja će vam donijeti ovo naređenje, u koliko ona ne bi bila dovoljna koristite i »Crvenu zvijezdu« koja će doći nešto kasnije.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Pomoć, politkom.:	Oper, oficir, kapetan:	Komandant, major:
(Tomić Nikola)	(Vrančić Miro)	(Mladen Ikica)
Tomić	V.	s. o.

(M. P.)

BR. 84

**NAREĐENJE ŠTABA MORNARICE NOV JUGOSLAVIJE
OD 24. OKTOBRA 1944. ŠTABU ČETVRTOG POMORSKOG
OBALSKOG SEKTORA O PRELASKU POZICIJSKE ARTI-
LJERIJE NA OTOCIMA VIS, HVAR, BRAČ I DRVENIK U
SASTAV ČETVRTOG POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA¹**

ŠTAB MORNARICE NOVJ
ARTILERIJA
pov. broj 1223
24. oktobra 1944.

ŠTABU IV. POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA

Položaj

U saglasnosti sa načelnikom Štaba VIII. korpusa NOVJ, prešla je sa danom 23. oktobra 1944. u sastav Mornarice NOVJ poziciska artilerija Vis, Hvar, Brač i Drvenik sa štabom, ljud-

³ Odnosi se na otoke Jakijan, Šipan, Lopud, Koločep. Vidi dok. bf. 73.

stvom i oruđem. Štab pozicijske artilerije sačinjavaju: komandant, politkomesar i pomoćnik politkomesara; pri štabu: sekretar, intendant, rukovalac oružja i referent saniteta.

Brojno stanje na dan 23. X. 1944.: oficira 15, podoficira 61, boraca 304, drugarica 16; svega 396.

Sa hranom snabdeveni do 31. X. 1944.

Naoružanje: po priloženom »Dnevnom raportu« Štaba pozicijske artilerije Vis.

Razmeštaj oruđa:

Otok Vis: po planu, koji se nalazi kod Štaba, pozicijske artilerije Vis;

Otok Hvar: na Sućurju 2 haubice 105 mm, 4 haubice 100 mm, 2 p.k. 57 mm i 1 reflektor;

Otok Brač: na Splitskim Vratima 2 p.k. 57 mm;

Otok Drvenik Mali: 4 p.k. 57 mm;

Pelješac: na Žuljani 2 p.k. 20 mm za odbranu I. brdskog divizionu.

Štab pozicijske artilerije raspolaže sa dva leuta; jedan u luci Vis, a jedan u Komizi.

U vezi prednjeg:

NAREĐUJEMO:

1.) Napred navedena artilerija sa Štabom podređena je Štabu IV. Pomorskog obalskog sektora, u disciplinskom i operativnom pogledu, kao i na snabdevanju sa svim potrebama.

2.) Naziv ove artilerije je: »Obalska artilerija IV. Pomorskog obalskog sektora«, sa štabom, a artileriski referent kod sektora je zajednički za obalsku i brodsku artileriju.

3.) Štab Obalske artilerije IV. POS-a dostaviće odmah Štabu Mornarice spisak celokupnog ljudstva i rukovodilaca sa karakteristikama, koji će se nakon izuzetnih podataka dostaviti Štabu IV. POS-a. Karakteristike za rukovodioce Štaba Obalske artilerije IV. POS-a zatražene su od Štaba Artileriske grupe VIII. korpusa NOVJ.

4.) Štab Obalske artilerije IV. POS-a dostaviće po primitku ovog naređenja Štabu IV. POS-a »Pregled brojnog stanja i naoružanja«.

5.) 20 mm p.a. bateriju (3 oruđa) sa položaja Hum, povući u Vis, za eventualno naoružanje brodova, a posadu baterije rasporediti će Štab Obalske artilerije IV. POS-a, po ostalim baterijama, gde nedostaje ljudstva.

6.) 20 mm p.a. bateriju (2 oruđa) sa Pelješca (na Žuljani) povući u Vis, tek onda, kada se dobije od Štaba Artileriske grupe VIII. korpusa izveštaj, da nije više potrebna kao p.a.

odbrana I. brdskog divizionu. Pomenuti 20 mm mitraljezi biće kao rezerva, a ljudstvo će Stab Obalske artilerije rasporediti po ostalim baterijama.

Stanje pripravnosti za pojedine baterije narediće Stab IV. POS-a.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Prilog:² 1) Plan postavljenih
baterija Vis
2) Pregled veza sa
baterijama
3) Dnevni raport

Zamenik politkomesara:
potpukovnik,
(Ivo Randić)
I. Randić

Zamenik komandanta:
pukovnik,
(Srećko Manola)
Srećko Manola

(M. P.)

Dostavljeno: Štabu pozicijske artilerije i
Personalnom odseku Štaba Mornarice

**DNEVNI RAPORT ŠTABA ČETVRTOG POMORSKOG OBAL-
SKOG SEKTORA ZA 24. OKTOBAR 1944. GODINE ŠTABU
MORNARICE NOV JUGOSLAVIJE¹**

ŠTAB IV. P. O. S.
Pov. br.: službeno
dne 24. X. 1944. —

Dnevni raport

ŠTABU MORNARICE

Dana 21. X.

»Zvonimir« u redovitoj pruži br. I²
»Sv. Nikola« u redovitoj pruži br. 2³
M/J »Nada« — Rogač u 16 sati za Korčulu i Trstenik sa 38 dru-
gova i 4 t. razne robe.
»Bog s nami« — Kambelovac iz **Komiže za** Bobovišće u 18.30
sa 20 t. hrane za XII. brigadu.
M/J »Zadar«, »Srečko«, »Velebit« — Račišće i »Marija« —
Račišće sa 700 drugova, 100 t. municije, 70 mazgi, 1 kamion
u 18 sati za Bol za III. Prekomorsku brigadu. M. S. 2 sa 25
konja za Bol za III. Prekomorsku brigadu u 18 sati.⁴
»Sv. Ivan« iz Visa za Bol u 18.30 sa 20 t. robe za Diviziju.⁵
»Velebit« — Vis iz Komiže za Bol u 22.30 sa 80 t. municije i
hrane za XXVI. diviziju.
»Slavni Josip« za Bol u 15.45 za Artiljerisku grupu VIII. kor-
pusa sa 50 t. municije.
U vezi naloga Štaba Mornarice uputili smo za prebacivanje
XI. brigade® slijedeće brodove: »Jadran«, »Orjen«, »Rina I«,

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-
istorijskog instituta, reg. br. 19—1/4, k. 2035.

² Pomorska veza br. 1 bila je dnevna na liniji: Otok Vis — Bar-
jaci, Barjaci — Lavsa i Lavsa — Vis (vidi dok. reg. br. 7/1, k. 2066, u
Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

³ Pomorska veza br. 2 bila je samo noćna na liniji: Otok Vis —
Drvenik Mali, uvala Vela Rina — uz zapadni rt Drvenika Malog —
uvala Voluja na kopnu i obratno (vidi dok. br. 7/1, k. 2066 u Arhivu
Vojnoistorijskog instituta).

⁴ Vidi dok. br. 80.

⁵ Misli se na Dvadeset šestu diviziju.

^{6, 8} Prema operacijskom dnevniku XI brigade, prebacivanje je
zbog nedostatka broskog prostora trajalo od 23. do 27. oktobra iz Ma-
log Stona preko Brača u Omiš (vidi dok. br. 80 i dok. br. 28—42/11, k.
1101 A i dok. br. 1—13, k. 1101 A, 1/14, k. 1101 A u Arhivu Vojnoistorij-
skog instituta).

p. b. »Sitnica« i p/b »Ston«. »Orjen« uslijed nevremena nije prosljedio i isti se je zadržao u Uvali Zakamica 2 dana. M.S. 4 za Drvenik u 16.00 sa 4 p/k topa, 35 mornaričkih pješaka, ljudstvom baterije i kompletnom osmatračkom stanicom Drvenik Veliki, a zatim za Splisku. M.S. 2 iz Visa sa 1 džipom, 10 drugova i razne robe za Postire u 16.30 sati.

Dana 22. X.

»Zvonimir« u redovitoj pruži br. 1.
»Sv. Nikola« u redovitoj pruži br. 2.
»Slavni Josip« iz Visa za Bol u 14.30 sa 40 t. razne robe za Artiljerisku grupu VIII. korpusa.
»Lovćen« za Korčulu u 20.00 sa, 20 t. municije za Intendanturu XXVI. Divizije. »Frankopan« za Bol u 19.00 sa Štabom Divizije⁷ i sa bolnicom.
»Principe di Piemonte« u 15.00 sa 20 t. soli za Hvar i 40 putnika.
»Velebit« — Vis iz Komiže za Bol u 20.30 sa 80 t. municije i hrane za Intendanturu XXVI. Divizije.
»S nami Bog« iz Komiže za Korčulu sa 30 t. municije za I. Dalmatinsku brigadu. »Zagreb« — Omiš za Postire sa 40 t. municije za III. Prekomorsku.
»Dinka« za Bobovišće sa 15 t. municije u 15.00.
»Sv. Josip« — Komiža za Ston sa 40 t. municije za Artiljer. grupu VIII. Korpusa.
»Maksim Gorki II« u 21.00 za Postire sa 80 t. hrane i 10 konja.
»Marija Rozalija« i »Sv. Marko« u 21.00 za Bol sa 160 drugova i 30 t. municije.
»Gran Duca« za Dubrovnik odakle ima prevesti tehnički materijal u 23.00. M.S. 5 i M.S. 11 za Postire u 16.30 sa 40 konja. Dana 21. X. u 1300 b/b »Topčider« za Sućuraj i odatle za kopno. Sa kopna je prebacio Mornarič. pješadiju za Sućuraj. Taj zadatak izvršio te preko Spliske se vratio 23. [X] u 2000 sa 10 zarobljenika i 8 drugova.
N.B. 3 po naređenju Štaba Mornarice isplovio u 1330 za V.P.O.S.

Dana 23. X.

»Danica« u 0130 sati za Bol sa 70 t. municije, 15 konja za Intendanturu Divizije.
»Gusar« u 1820 sati za Splisku sa Štabom IV. P.O.S.

⁷ Štab Dvadeset šeste divizije prebacio se na Brač u vezi sa predstojećim akcijama na prostoriji Splita (vidi dok. reg. br. 2/7, k. 1102 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, i dok. br. 96).

»Ime Isusovo« za Biokovo u 1430 sati sa 12 t. razne robe.
»Zvonimir« u redovitoj pruži br. 1.
»Sv. Nikola« u redovitoj pruži br. 2.
»Ilirija« u 1820 sati za Bol sa 30 t. hrane, 10 konja i 40 drugova za Artiljeriju.
»Sv. Križ — Krilo za Korčulu u 1900 sati sa 100 drugova.
»Ban Jelačić«, »Marijan« — Baška, »Sv. Ante« — Omiš sa 49 drugova i 5 t. municije u 1500 sati. Brodovi poslati u V. Sektor na raspolaganje XI. brigadi.⁸ »Pomoćnica kršćanska« — S⁹ za Sućuraj u 1400 sati sa hranom za Mornaričku pješadiju.
»Gospe od zdravlja« za Bol u 1820 sati sa 27 drugova.

Dana 24. X.

»Lahor« za Bol u 1100 sati sa 20 t. bolničkog materijala i 150 drugova iz bolnice XXVI. divizije.
»Nevidane« — Sutivan za Ston u 1200 sati sa 13 t. hrane i 3 kurira za XXVI. div.
»Zvonimir« — Podgora u redovitoj pruži br. 1.
»Sv. Nikola« u redovitoj pruži br. 2.
»Frankopan« za Bobovišće za XXVI. diviziju u 1400 sati sa 50 t. municije.
»Principe di Piemonte« za Pelješac sa 104 šofera.
»Mosor« za Hvar u 2215 sa 80 ranjenika i 20 t. bolničkog materijala.
»Soča« za Bol u 0300 sati sa 90 t. municije za Materijalni odsjek, sa 1 kamionom i kamionetom i 1 džipom.
»Marija Rožalija« za Bol u 1745 sati sa 20 bačava nafte, 20 bačava benzina, 30 kanti ulja i 3 druga.
»Sv. Ante«, koji je tegljen od doka za Hvar, u 2230 sati sa 15 t. ugljena za p/b »Sitnicu«.
B. b. »Topčider« i »Ribar I« sa 25 t. hrane i 25 drugova za Drvenik u 1800 sati, materijal, hranu i drugove iskrcao u Vinišće te se povratio u Vis u 0800 sati sa 29 drugova ili Amerikanaca.
»Leon«, barkasa 4 i P.C. 81 za Splisku u 1540 sati sa 145 drugova i 2 t. hrane.
Po pristajanju u Splisku 1 mornar je ranjen iz artiljeriskoga zrna, jer su Nijemci gađali sa kopna. Barkasa 4 i P.C. 81 su uplovili u Vis u 0830 sati.
»Sv. Ante« za Hvar u 1900 sati sa engleskom misijom.
»Slavni Josip«, »Sv. Ivan«, »Istok« i »Sv. Ante« — Omiš u 0615 sati za III POS sa 95 t. municije i hrane i 300 drugova.

Inozemstvo:

Dana 21. X.

»Oceania« iz Komiže za Italiju u 0100 sati sa teretom praznih bačava.

»Lovrana« — iz Barija u 1830 sati u Vis sa 120 drugova.

Dana 22. X.

»Sloboda« iz Monopolija u 1700 sati isplovila za Vis sa 80 t. municije i 5 putnika.

Dana 23. X.

»Makarska« uplovila iz Monopolija u Vis [u] 1230 sati sa 30 t. razne robe i 135 drugova te je otputovala u 0400 sati za Italiju sa 80 zarobljenika, 15 Engleza i 2 druga.

»Anunziata Madre« isplovila iz Komiže za' Manfredoniju sa 23 t. avionskoga materijala.

Dana 24. X.

»Sloboda« iz Visa za Bari u 24 sata sa 80 t. municije.

»Orjen« iz Komiže za Manfredoniju u 0100 sat sa 1000 praznih bačava.

»Solin« iz Barlette u Komižu u 1600 sati sa 574 t. raznoga materijala.

»Due fratelli« iz Manfredonije u 1630 sati.

S. F. s. N.

Kapetan
Dav. J. Orebić

(M. P.)

**IZVOD IZ OPERACIJSKOG DNEVNIKA ŠTABA PETOG
POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA UPUĆEN 24. OKTO-
BRA ŠTABU MORNARICE NOV JUGOSLAVIJE O DEJ-
STVIMA OD 1. DO 15. OKTOBRA 1944¹**

ŠTAB V POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA
N. O. V. JUGOSLAVIJE
K Pov br. 208/44²

PREPIS OPERATIVNOG DNEVNIKA OD 1. DO 15. X.

1. oktobra:

Veza: Trstenik, Mljet, Vis. III. Prekomorska brigada prevezena u Vis.³ XI. Dalm. Ud. brigada prevezena sa Pelješca na Korčulu.⁴ PČ-51 vratio se sa Brača. NB-12 isplovio za Dubu da pomogne ronionicima kod vađenja tamo potopljenog »I-boota«. PČ-64 uplovio sa Mljeta, upućen na popravak. »Odak« izvučen na škver. Uređivanje doma za radnike radiona. Radovi oko montiranja 1 12,7 m/m dvocjevnog »Browninga« za p.a. odbranu luke Korčula. PČ-75 izvučen na popravak. Popravljanje gradske električne mreže u Korčuli. KL—3 upućen Mornarskoj stanici Mljet. Uspostava engleske telef. centrale za jedinice V. P.O.S. Za delegata sektora pri ŠM imenovan drug nar. maš. gr.⁵ Apostolović Ignacije.

2. oktobra:

Veza sa Visom, Trpnjem, Trstenikom, Lastovom i Mljetom. PČ-64 uzet u popravak. V. Vratnik, Harpoti, Lopudska i Koločepska Vrata, te ulaz u Slano minirani na 1/2 metra; mine vidljive prostim okom. U Slanskom i Koločepskom Kanalu jaka neprijateljska patrolisanja. PČ-51 upućen u Morn. stanicu Mljet.

¹ Prepis originala, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 47—1/2, k. 2066.

- Prepis dnevnika poslan je 24. oktobra 1944. Štabu Mornarice NOV Jugoslavije.

³ Vidi napomenu 13 uz dok. br. 52.

⁴ Prema naređenju Štaba Dvadeset šeste divizije, Brigada je imala zadatak da brani oslobođenu teritoriju, sa dva bataljona Korčulu i s jednim bataljonom Pelješac. Na Pelješcu su tada bili Prvi, Treći i Peti bataljon. Radi toga prebačen je 1. oktobra na Korčulu Treći i Peti bataljon (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 28—41/11, k. 1101).

⁵ Narednik mašinske grane

Veza sa Visom (odvažanje municije u slagališta divizije), Trstenikom i Lastovom. NB-12 doteglio od ronioca dignuti I-boot iz Dube. I-boot u slabom stanju (motori); izvučen na brodogradilište. Uspostavljena tel. linija Korčula — Orebić — Janjina — Trpanj — Kuna — Trstenik. U noći 3/4 jedna desetina I. Bat. MP prebacila se sa PČ-51 i gumenim čamcem na o. Sipan. Na kulu kod gata u Korčuli postavljen 12,7 m/m dvocjevni mitraljez »Browning« za p. a. odbranu; isproban — ispravan.

4. oktobra:

Veza: Vis, Lastovo, Mljet. NB-12 doteglio iz Lovišta jedan iz mora izvađeni njemački tank-brod (cisterna). 1800 NB-12 upućen za Lastovo da dotegli u Korčulu dignute brodove koji se nalaze u Sv. Petru. Na brodogradilište izvučen M/j »Sv. Ante«. Završeni radovi na PČ-75 i KL-1 koji su porinuti u more. KL-7 sa jednom sandolinom do Velikog Vratnika, gdje je istu spustio u more i ona je produžila za V. Zal. KL-7 vratio se u Saplunaru, a PČ-51 čekao je kod Velikog Vratnika na povratak sandoline. Ista se te noći nije vratila (3—4/X). Politkomesar Sektora sa KL-7 u Saplunaru i Polače na obilazak.

5. oktobra:

Veza: za Vis, Lastovo, Hvar. Vrijeme slabo, vjetar i more SE. Jačina 5. Održan sastanak članova užeg Štaba sa O.K. K.P.H. za Dbk u cilju što tješnje saradnje. Nastavak radova u radionicama, pripremanje skele za tank-brod. Iz tank-broda ispumpano . . . 6 t. nafte. Drug Grubišić Tonko upućen kao oficir za vezu kod Štaba Grupe J.D.O.O.⁷

6. oktobra:

Veza: Mljet, Trstenik, Lastovo, Vis. Ronioci rade na spašavanju razne robe potopljene sa »Mariom« — Dubrovnik u Veloj Luci. Sandolina se još nije povratila iz V. Zala u Saplunaru. Sa KL-7 vratili se sa obilaska na Mljetu politkomesar Sektora i ref. pješadije Sektora. Uspostavljena telef. veza sa tehn. sekcijom. Engleska radio-stanica postavljena na N — kula kod gata. Engl, centrala i I P.K. Divizion priključen je našoj telef. centrali. Popravak iste. PČ-41 na Jakljanu, ali nije našao vezu. Iskrcao još dva druga.

Veza za Vis, Mljet, Hvar; prebacivanje delegata za Oblasnu konf. JNOF-a.⁸ NB-12 uplovio sa Lastova sa delegatima. PČ-64 u havariji, izvučen u luci Uš. M/č »Odak« porinut u more, ali još nije ispravan. Radovi na PČ-75 dovršeni; izvršena proba vožnje — mjerenje brzine •— normal. 9.5 čvorova, m. 10 čvor. maksim. U Vignju pronađena i demontirana jedna C-15 mina; kapisle nisu udarene. Telefon, linija Orebić — Janjina prekinuta i ukradeno 20 m. žice. Linija popravljena i predata na čuvanje N.O.O. Orebić. Na ulazu u Ston Kanal miniran. Desetina I Bat. M. P. prebacila se na otok Jakljan, pošto na Sipanu nije bilo akcije. Oko 12.00 opazila neprijateljski čamac na vesla, koji je vozio između Jakljanā i Crkvina prema Olipi. — U čamcu nalazilo se 5 Nijemaca i 2 četnika koji su bili pozvani na predaju, ali su odgovorili oružjem. Desetina je otvorila jaku vatru; neprijateljski vojnici poskakali su u more gdje su poubijani. Jedan Nijemac ostao je u oštećenom čamcu i kad su došli 3 druga u njegovu blizinu otvorio je vatru iz »šarca«. Jedan je drug bio lakše ranjen ali je odgovorio sa vatrom iz strojnice. Čamac je viđen kad je potonuo. Zarobljeno nije ništa. Premještena Mornarska stanica — Mljet iz Polača u Sobru. PČ-75 isplovio za Konavoske Stijene, ali se je morao vratiti zbog nevremena.

8 oktobra:

Veza za Vis, Hvar, Lastovo i Trstenik. Tank-brod za naftu izvučen na brodogradilištu. Električna centrala stavljena u pogon. Ušće Neretve minirano. NB-12 u 17.00 uplovio iz Lastova sa 2 m/j u tegljenju. U 18.00 isplovio u patroliranje, vratio se 9/X — u 07.00 — nije primijetio ništa sumnjivo. Patrolisao u rejon Korčula — Mljet. Izvučen je KL-9 na brodogradilište. PČ-75 pokušao probiti se do Konavljā, ali je bio zbog borbe između savez, brodova i neprijat. baterija spriječen. PČ-51 došao do Jakljana ali nije mogao pristati zbog nevremena. Bataljon Mor. pješad. prebačen na Pelješac da sarađuje sa jedinicama Š.G.J.D.⁹ Odreda. Na Mljetu ostala jedna desetina.

9 oktobra:

Veza Vis, Mljet, Lastovo; NB-12 u 15.00 isplovio sa 1 četom I Bat. XI. D. Udar. Brigade za Trstenik. U 19.00 NB-12 i 1 M/S isplovili za Drače. Otvorena brza pruga Vis — Hvar — Vela Luka — Korčula od s/s »Sitnica«.

Veza Vis, Hvar, Mljet. PČ-41 na vezu Ila Jakljanu, doveo dva druga. U 08.00 baterija Sipan ispalila 8 granata na Saplunaru bez štete. Na Sipan stiglo pojačanje 20 vojnika »Vražje divizije«. Prepad I bat. XI. D. Udar. Brigade i prebacivanje vojske sa NB-12 i M/S 1.¹⁰ Pomoćnik politkomesara Sektora i referent pješadije Sektora na obilazak bataljona na Pelješac. Artiljeriski referent na Mljet da kompletira i osposobi haubicu 100/17.

11 oktobra:

Veza Vis — Trstenik — Mljet — Lastovo. NB-12 Drače — Duba (Neretljanska) — Korčula. PČ-75 na vezu Konavoske Stijene. Popravljen je automobil (motor), i PČ-64. Sest drugova poslato na Olipu i Rt Vratnik radi ispitivanja mogućnosti prolaza brodova kroz Mali Vratnik (sa PČ-51 i KL-3). Ambulanta Sektora premještena iz Sektora u luku Uš.

12 oktobra:

Veza Vis, Hvar, Žuljana, Trstenik, Mljet, Lastovo. NB-12 isplovio za Korčulu odakle je isplovio za Lastovo. Prvi P. K. Divizion prebačen na Brač. Jedna baterija prebačena na Trstenik. PC-75 isplovio iz Konavoških Stijena — veza uspostavljena. »Maus — PČ-62« dotegljen u uvalu Uš. PČ-64 isplovio za Vela Luku, PČ-51 na vezu Jakljan, Olip. U Malom Vratniku postavljene su mine C-15. U Korčulu stigla zanatska škola Mornarice (69 osoba).

13 oktobra:

Veza Trstenik — Lastovo — Vis. NB-12 doteglio je iz Lastova 2 m/jedrenjaka. PC-41 — čišćenje motora, PČ-62 havarija, KL-7 havarija, KL-2 porinut u more. Sastanak užeg Štaba.

14 oktobra:

Veza Vis, Mljet, Hvar, Žuljana, PČ-64 sa miner, referentom na Mljet u svrhu dragiranja Malog Vratnika. PČ-75 sa komandantom i politkomesarom Sektora na Trstenik na sastanak sa Štabom 26 Divizije u cilju bolje kooperacije. Na povratku — PČ-75 havarisao. M/jedrenjak »Dva druga« porinut u more. M/j »Sloboda«, »Slobodan« i MČ »Plava ptica« izvučeni na popravak. Sa Visa uplovio MC »Mary« na popravak, KL-1 upućen u Trpanj i vraćen na raspoloženje operativ.

oficiru IV P.O.S. u vezi akcija XXVI Divizije.¹¹ Sastanak užeg Štaba u vezi predstojećih operacija. Prebacivanje jedinica XXVI Divizije na sektor Neuma. PČ-51 išao na vezu Šipan.

15 oktobra:

Veza Vis, Mljet, Trstenik. Načelnik Štaba sa poručnikom Duvnjakom i dva druga upućen u Dubrovačko primorje. Uvala Prapratna osposobljena za iskrcavanje (otvoren prolaz kroz nagazne mine). Kapetan Deretić upućen za oficira za vezu u Štab XXVI Divizije.¹² Sastanak referenata Sektora. Minerski referent sektora pregledao Mali Vratnik: prolaz uz obalu Pelješca slobodan. PČ-75 iskrcao u Konavljju W od kote Suvarovina grupu Čavor sa radio-stanicom. I Bat. Mor. Pješad. prebačen sa Pelješca na E dio Mljeta, da zaštiti engleske baterije (topovi kal. 37 m/m i oko 100 vojnika).¹⁸ »Mary« izvučena radi popravka. Prebacivanje jedinica i materijala XXVI Divizije iz Drača u Neum. Komandant Mornaričke' stanice — Mljet išao na Šipan u izviđanje; sa Šipana doveo pet novomobilisanih.

TACNOST PREPISA OVERAVA —
OPERATIV. OFICIR

kapetan (Vrančić M.)
Miro Vrančić

(M. P.)

**IZVJEŠTAJ ŠTABA PETOG POMORSKOG OBALSKOG
SEKTORA OD 24. OKTOBRA 1944. ŠTABU MORNARICE
NOV JUGOSLAVIJE O PREBACIVANJU ZAPLIJENJENOG
MATERIJALA I O STANJU U SEKTORU¹**

ŠTAB V POMORSKOG OBALSKOG
SEKTORA
Pov. broj 209 dne 24. X. 1944.

ŠTABU MORNARICE N.O.V. JUGOSLAVIJE

U vezi vašeg traženja dostavljamo kratak pregled situacije na području našeg sektora:

U vezi prebacivanja XI brigade i I. P.K. Diviziona brodovi nisu mogli upotrebljavati luku Prapratna radi jakog juga te smo iste u suglasnosti sa divizijom uputili u Drače.² Manji brodovi koji su se nalazili u Kanalu Malog Stona prebacivali su materijal iz M. Stona i položaja u Drače. Pošto su brodovi kasno stigli a i uslijed slabog vremena prebacivanje istih izvršeno je tek noćas; ali još nismo dobili odgovor na našu depešu da li je sve prebačeno, a pošto sada brod putuje to ne možemo više čekati na depešu — o tome ćemo vas izvijestiti depešom. U koliko prebacivanje u potpunosti još nije izvršeno, tome je krivo pomanjkanje brodova.

I. Dalmatinska u zadnjim bojevima zaplijenila je 149 kamiona sa raznim ratnim materijalom, 2 tenka, 4 oklopna kola, 14 teških mitraljeza, 1 četvorocjevni mitr., 38 šaraca, 18 motocikla i mnogo drugog rat. materijala.³ Poslali smo im brodove koji su noćas stigli iz Visa, tj. »Darka«, »Bana Jelačića«, »Sv. Nikolu« i »Sv. Josipa« ali je to mnogo premalo s obzirom na vrstu materijala te bi bilo nužno potrebno poslati invazione brodove bilo naše bilo da se isti traže od Saveznika jer čitav taj materijal čeka na prebacivanje u Neum. Molimo da po tome hitno poduzmete potrebne korake te da nas obavijestite o tome.⁴

Informativni oficir otposlao je više izvještaja ali su isti zaostali na pošti pošto nije bilo prevoznih sredstava na raspo-

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 29—1/2, k. 2066.

² Brigadu je trebalo prebaciti iz Malog Stona na Brač (vidi dok. br. 8—10/13, k. 1100/1 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta i dok. br. 69 i 96).

³, ⁴ Vidi dok. br. 68 i 69.

loženju te zbog toga sada šaljemo brod u Vis. Sa brodom upućujemo vam našeg kurira, u najkraće vrijeme poslaćemo vam i drugoga.

Potanje o Dubrovniku poslaćemo vam pismeno kasnije jer još nismo dobili pojedinosti. O stanju u Dubrovniku i u Boki obavijestili smo vas depešama, novoga nismo dobili još ništa (Čavor je juče poslao depeše ali su bile sve nejasne, kad nam ih ponovi poslaćemo ih).

Stab sektora, osim pomoćnika komesara i nešto referenata, preselio se u Dubrovnik. U Dubrovniku nalazi se i Komandant Mornarice sa NB-3 i NB-11. NB-12 bio je poslat sa minerima na dragiranje koje je u toku. Kako saznajemo između naših i Štaba II Korpusa bilo je razumijevanja i dobićemo prilično mornaričkog ljudstva. Zato molimo da se neizostavno i što prije pošalje potrebna hrana, oružje i odjeća, jer nemamo nikakvih zaliha za ljudstvo koje stiže.

Prema naređenju Štaba sektora Mornarička stanica Mljet prebaciće se na Korčulu. Sutra ostatak sektora sa pom. komesara seli u Dubrovnik. Za njima seliće Flotila, intendantura i sanitet.

Brodovi koje ćete upućivati za Dubrovnik poželjno je da svraćaju i u Korčulu gdje će dobiti rutu. Od Korčule neka brodovi plove do Sobre na Mljetu i odavde uz obalu do E dijela Mljeta da bi izbjegli minsko polje između Mljeta i Jakljana prolazeći između Rta Vratnički i o. Skolj. Od uvale Turkovica treba da vozi kroz Prolaz Harpoti, tj. između oo. Sipan i Jakljan. Zaobišavši Rt Tiha na Sipanu neka vozi slobodno po sredini Slanskog i Koločepskog Kanala do Dakse, gdje treba da skrene pod kopno tačno na Rt Kantafig i u luku treba da uđe uz samu obalu Kantafiga.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Pom. Polilkomesara:
Tomić

Komandant, major
s. o.

**IZVJEŠTAJ ŠTABA DRUGOG POMORSKOG OBALSKOG
SEKTORA OD 25. OKTOBRA 1944. ŠTABU MORNARICE
NOV JUGOSLAVIJE O NAPADU NA NEPRIJATELJSKI
GARNIZON U PUNATU¹**

STAB II. P.O.S-a.
ODJELJENJE MOR. PJEŠ.
Br. 381
25. 10. 1944.

Dostavlja operativni
izvještaj.

ŠTABU MORNARICE N. O. V. J.
za Odjeljenje mornar, pješadije

1) U cilju likvidacije neprijateljskog garnizona u selu Punat na otoku Krku — Štab II. P.O.S-a došao je do zaključka da se isti garnizon likvidira sa jedinicom koja se nalazi na otoku Krku. Stoga je upućen drug referent mornarske pješadije na otok Krk s time, da stvori plan za likvidaciju istog garnizona.

2) Neprijateljski garnizon koji se nalazio u Punatu jest mornarička pješadija u jačini od 36 Nijemaca. Naoružanje istog neprijatelja jest sljedeće: 2 teške brede kalibar 8, jedan šarac, 3 strojnice i 32 puške i bombe.

3) Neprijatelj je postavio garnizon u selu Punatu u cilju onemogućavanja našoj vezi koja je dolazila iz Štaba Sektora na otok Krk u blizini mjesta Punat, a ujedno osiguranja mjesta Punat u slučaju našeg iskrcavanja.

4) Udarina grupa II. P.O.S-a koja je na otoku Krku broji 95 boraca koji su učestvovali u likvidiranju neprijateljskog uporišta kao i osiguranje od strane drugih garnizona koji se nalaze na istom otoku.

5) Referent mornarske pješadije koji je stvorio plan za napad istog garnizona kao i obezbjeđenje sa raznih pravaca. Grupa koja je bila raspoređena u tri voda, sa 2 voda napadala je neprijateljski garnizon sa sjeveroistočne strane, dok sa južne i zapadne strane je more. Na taj način se grupa približila neprijateljskom garnizonu. Isti garnizon nalazio se na južnoj strani mjesta u osamljenoj zgradi (Vila Lucija). Treći vod osiguravao je sa strane mora da neprijatelj ne bi dobio pojačanje od neprijateljskog garnizona koji se nalazi u Krku. Isti je vod.

zaposjeo položaj na punti »Kandia«. Snage koje smo dobili za pomoć od Komande mjesta Krk rasporedili smo ih i to 15 drugova sa 2 puškomitraljeza povrh mjesta Malinske na komunikaciju koja vodi Malinska — Krk i tu su zaposljeli položaj na raskrsnici Sv. Ivan, dok isti dijelovi u toku noći izvršili su demonstrativni napad na isto mjesto. 15 drugova koji su osiguravali od strane Krka da neprijatelj ne bi intervenisao sa komunikacijom Krk — Aleksandrovo (Punat), drugovi su zaposljeli položaj istočno od Krka na komunikaciji i vršili demonstrativni napad. Jedna desetina vršila je obezbjeđenje od strane Baškanove da neprijatelj ne bi intervenisao, dok jedna patrola patrolisala je komunikacijom koja vodi prema Vrbniku da neprijatelj ne bi dobio pojačanje sa strane Crikvenice i Novoga.

6) Dana 17. 10. ov. g. jedinice koje su imale vršiti napad na selo Aleksandrovo krenule su iz sela Garice u 1 č. i to pravcem Garica — Kampelje — raskrsnica komunikacija Krk — Vrbnik — Baškanova i kolskim putem spustili se u pravcu Aleksandrova, odatle su se jedinice razvijale za napad. Napad je otpočeo u 5.20 s. i trajao do 13.30 s. Tok samog napada bio je sljedeći: Od 5.20 s. do 6.15 s. uspjeli smo neprijatelja potisnuti sa teškoga oružja i približiti se zgradi do 10 metara. Ista zgrada imala je oko sebe ogradu sa zidom od 2 metra, više toga trorednu bodljikavu žicu 50 m. okolo dalje od zgrade. Naši dijelovi kad su trgali neprijateljsku žicu pomoću mitraljeske vatre i bacačke, jurnuli [su] na samu ogradu oko zgrade. Od 6.30 s. uslijedilo je bacanje bombi na zgradu i kroz prozore do 9 s. Neprijatelj stalno je bacao bombe iz same zgrade. Od 9 s. kad se nije mogla da likvidira zgrada, prišli smo da palimo zgradu. Budući da je zgrada velika — ima 24 sobe — koja se nije mogla tako lako zapaliti, a uz to nismo imali ni sredstava. Borci su stalno bacali slamu u zgradu a neprijatelj se branio sa bombama. Zatim naši dijelovi počeli su da se penju na drugi kat gdje su bacali bombe da bi pocijepali plafon ispred zgrade, i na taj način da bi se zgrada zapalila. Zgrada je počela da gori oko 10.30 s., ali jako sporo, tako u 11.30 kad je neprijatelj vidio da će zgrada izgoriti neprijatelj digao bijelu zastavu i predao se; zatim naši dijelovi upali su u zgradu da bi spasli ratni materijal koji se nalazio u zgradi, dok ista zgrada u 11.45 s. sasvim je izgorila, kao i unutra Švabe koji su bili mrtvi.

Neprijatelju je pristizalo pojačanje morskim putem od strane Krka oko 12.50. s., i to jedan trabakul pun vojske, koji je teglio sa sobom dvije gajete. Kad se neprijatelj približio na 300 m. našem položaju, naši dijelovi su ga obasuli vatrom

tako, da je neprijatelj bio prisiljen da bježi u pravcu Plavnika, dok čamci koji su se nalazili iza njega bili su potopljeni. Smatramo da je tu neprijatelj imao gubitaka.

7) Rezultat je borbe postignut u cjelosti, tako da je likvidiran neprijateljski garnizon i nije uspio niko pobjeći.

8) U toku same borbe neprijatelj je imao četiri mrtva i 32 zarobljena, od kojih tri ranjena. Zaplijenjeno je kod neprijatelja: 2 teške brede kalibar 8, 1 šarac, 32 puške talijanske, 2 strojnice (jedna je izgorila), 20 talijan. bombi, 1 pištolj, 42 šinjela, 40 bluza, gaća gornjih 18, 35 opasača, fišeklija 35, veša donjeg 12, cipela 15 kom., 12 deka, 14 šator, krila, nešto čaršava i ručnika, ženskih stvari što su opljačkali od civila, cigareta 5000 kom., krumpira 120 kg., pašte 80 kg., šećera 28 kg., konzervi i razno 3 sanduka, maske protiv bojnih otrova 15 kom., ranaca vojničkih 22 kom., torbica 9 kom., porcija 6 kom., dvopeka 5 sanduka, šljemova 34 kom., štramaca 18 kom., jastuka 24 kom., karbitne lampe 2 kom., nešto pribora pisačkog, jednu pisaču mašinu, 1 radio aparat, 2 telefona, 3 km. kabela. Zaplijenjeno je municije oko 8000 metaka razne vrsti.²

9) Vlastiti gubici u ljudstvu jedan drug poginuo i pet drugova ranjenih. Poginuo je drug komesar borbene grupe Butković Eman, koji je u prvom naletu jurišao na neprijateljski mitraljez i okrenuo ga prema neprijatelju i tu ga je neprijatelj ubio. Od pet ranjenih jedan je teže, a četiri su lakše.

10) Utrošak municije u napadu na neprijateljski garnizon i zatim tri dana neprijateljske ofenzive i likvidiranje neprijatelja u selu Vrbnik potrošeno je puškomitraljes. 5000 metaka, puščanih 1500 metaka, teški bacač 25 granata, laki bacač: 80 granata, ručnih bombi 80 kom.

11) Drugovi koji su predloženi za pohvalu već su pohvaćeni od strane Štaba II. P.O.S-a i to: 1) vodni delegat Mraković Nikola, koji je u prvom jurišu zgrabio neprijateljski mitraljez, a zatim pod jakom neprijateljskom vatrom izvukao mrtvoga druga iz neprijateljskog bunkera. 2) Vodnik Miletić Zdenko, koji je čvrsto držao vod u rukama i bacao bombe u neprijateljsku kasarnu. Isti drugovi zaslužili su da ih se odlikuje. 3) Zatić Ecija, 4) Pecotić Ante, 5) Justić Nikola, 6) Skunca Drago, 7) Pekas Božo. Isti drugovi pokazali su se u borbi protiv neprijatelja. Naročito drug politički komesar čete Butko-

² U ratnom dnevniku Pomorskog komandanta za sjeverni Jadran i Istru 18. X 1944. o ovoj akciji piše: »05.30—06.00 napad bandi mitraljeskom i minobacačkom vatrom na uporište Aleksandrovo. Uporište je razbijeno, a zgrada uništena. Gubici: 2 mrtva, ostatak zarobljen i odveden u pravcu Dobrinja. Jurišni odred lučke kapetanije u Krku, jakom vatrom otvorenom iz minobacača, bio je sprečen da pruži pomoć«. (Vidi mikrofilm br. 2, London — Mornarica, u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.)

vić Eman, koji je primjerom služio ostalim drugovima u borbi i jurišao na neprijateljski mitraljez, koji se nalazio u bunkeru. Da se pohvali poslije njegove smrti.

12) Nema.

13) Pohvaljujemo navedene drugove pod toč. 11. Kažnjenih nema.

14) Akcija je uspjela u cjelosti po predviđenom planu usprkos što se neprijatelj grčevito držao.

15) Pouke koje bismo mogli izvući bilo bi jedino, što kod akcije nismo imali pri ruci eksploziv sa kojim bi zgradu porušili.

Poslije likvidacije garnizona u Aleksandrovu neprijatelj dovukao pojačanje u mjesto Krk u cilju ofenzive i čišćenja terena na otoku Krku sa 370 vojnika. Neprijatelj je 18 i 19. X t. g. krenuo iz mjesta Krk preko Sv. Dunata sa nekim dijelovima u pravcu Kornića a neki u pravcu Aleksandrova. Naši dijelovi su se nalazili na glavici kota 149 i kota -92 isključno do komunikacije koja vodi Vrbnik — Krk, neprijatelj nije uspio da se probije prema gore. U tim borbama neprijatelj je imao dva mrtva i povukao [se] natrag u Krk. Dana 20. X. ov.g. neprijatelj je ponovno iskrcao u Uvalu Sv. Marak kod Risike oko 55 vojnika i krenuli u pravcu Vrbnika, a brodovi su sa mora štitili njihovo kretanje. Kad je neprijatelj došao u Vrbnik, ubili su dva civila i pljačkali seljake. Naši dijelovi koji su se nalazili u Garici krenuli su [u] pravcu Vrbnika da napadnu neprijatelja. Borba je otpočela u 15 s. 30, ali neprijatelj koji se nalazi u Vrbniku zatražio je artiljerijsku vatru iz Novoga koja je tukla naše položaje i onemogućila nas da likvidiramo neprijatelja u samome Vrbniku. Pred samu noć neprijatelj se ukrcao u svoje brodove i krenuo u pravcu Vrbnika, a naši dijelovi udarali su iz mitraljeza po brodovima tako, da je jedan brod počeo goriti kojeg su uspjeli ugasiti i vjerujemo da je neprijatelj imao dosta gubitaka u samim brodovima. Neprijateljska namjera je bila postaviti garnizon u selu Vrbniku — pljačkati seljake, dok uspjeh naše vojske koji ih je prisilio da bježe sjajno je odjekao u selu Vrbniku.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Referent mor. pješadije	V. d. komandanta
kapetan:	kapetan:
(Živković Drago)	(Josip Vrtačnik)
Zivković	Josip Vrtačnik
Pomoć, politkomesara	
Žanko Aljoša	
(M. P.)	

**NAREĐENJE ŠTABA TREĆEG POMORSKOG OBALSKOG
SEKTORA OD 29. OKTOBRA 1944. ŠTABU FLOTILE NAO-
RUŽANIH BRODOVA ZA PREBACIVANJE JEDINICA
DRUGOG BATALJONA MORNARIČKE PJEŠADIJE NA
OTOK ZIRJE¹**

ŠTAB.
III. POMORSKOG OBAL. SEKTORA,
br

ŠTABU FLOTILE N/B-a III. P. O. S.

Danas 29-X-1944 god. u 12 sati u sastavu »Miran«, »Marjan«, »Sloga« uplovite u uvalu Sv. Ante na otoku Pašmanu, gdje ćete ukrcati jednu četvu II. bataljona Mor. pješadije ovoga Sektora, kao i jedno odjeljenje teških bacača, i odjeljenje teške brede iz sastava prateće čete istog bataljona.²

Po ukrcanju navedenih jedinica najhitnije isplovite za o. Žirje, tamo da stignete prije zalaza sunca, odnosno prije ovoga sumraka ovog dana.

Na otoku Žirju ispitajte situaciju o mogućnosti zadržavanja flotile u uvalama Zirja.

30 oktobra omogućite prebačenim jedinicama i jedinicama mor. stanice zauzeti položaje koje će označiti referent pješadije, por. Skračić Mile. Iskoristite za prebacivanje ovih jedinica, u koliko se one ne prebacuju gajetama, jutarnji sumrak 30 oktobra.

Skrećemo pažnju na važnost postavljenog vam zadatka.

PČ »Miran« po izvršenom zadatku prebacivanja jedinica na otok Žirje odmah vratite u Zaglav na raspolaganje ovom Štabu.

U koliko neće biti moguće zadržavanje flotile na otoku Zirju, onda se zadržavajte preko dana u uvali Ropotnica na otoku Kornatu, gdje imate mogućnost održavanja veze sa nama preko telefona.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkom,
(Petar Raić)

Komandant, major
(Vulin Ivan)
Ivan P. Vulin

NAREĐENJE ŠTABA ČETVRTOG POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA OD 29. OKTOBRA 1944. ŠTABU BATALJONA MORNARIČKE PJEŠADIJE ZA POKRET NA OTOK LAVSU¹

ŠTAB IV. POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA
Pov. broj. 332
29. oktobra 1944.
Split.

Naređenje za pokret.

ŠTABU BATALJONA POMORSKE PJEŠADIJE IV P. O. S.

U vezi sa promjenom situacije i po novonastalim potrebama

Naređujemo:

- 1) Odmah po prijemu ovog naređenja izaberite u 2 četi svega do 150 boraca, koji će se što prije spremiti za pokret. Pored četnih komandi priključiće se određenim četama od članova štaba bataljona politkomesar i zamjenik komandanta bataljona. Svakog borca i rukovodioca snabdjeti sa suhom hranom za dva dana.
- 2) Naoružanje četa da bude po 5 automatskih oruđa i po 2 laka engleska bacača.
- Sa sobom uzmite dovoljno rezervne municije.
- 3) Pokret ima da uslijedi što [je] moguće prije, t.j. noćas u 2400 sati, za Lavsu, gdje ćete se staviti u vezu sa Štabom III P.O.S., od koga ćete primiti daljnja naređenja.²

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:	Načelnik štaba	Komandant,
major	major	major
Marjan Žuvić	Kobol Viktor	Niko Srzić

UPUTSTVO ŠTABA PETOG POMORSKOG OBALSKOG
SEKTORA OD 30. OKTOBRA 1944. MORNARIČKOJ STA-
NICI KORČULA ZA PLOVIDBU SLOBODNIM KANALIMA¹

ŠTAB V. P.O.S.
Broj 740
30.X. 1944

MORNARIČKOJ STANICI KORČULA

Veza vaš broj 68/44-

Ruta I. za velike brodove:

Plovidba slobodna Lastovskim Kanalom, južno od Mljeta i od Rta Gruj na Rt Gornji (na Koločepu), odavde kroz [Ve-
lika] Vrata [Hridi] Grebeni — Koločep i kroz Kanal Daksa od
Gruža između barikada koje su dobro vidljive. Prolaz [Hridi]
Grebeni — Lapad je isto tako slobodan. Prodor uz Rt Gornji
širok 350 m.

Ruta II. za manje brodove:

Iz Korčule za Rt Goli na Mljetu, uz Rt Goli i zatim ju-
žno od Mljeta. Daljnja plovidba ista kao pod I.

Ruta III. za manje brodove (manje mot. jedrenjake i
slično):

Iz Korčule na Sobru, uz sjevernu obalu Mljeta do Rta
Vratnički, zatim između Rta Vratnički i o. Školj do uvale Tur-
kovica, odavde pravo na [Prolaz] Harpoti (između Jakijana
i Sipana), kroz Harpote i zatim Šlanskim i Koločepskim Ka-
nalom do ulaza u Gruž. Od uvale Turkovica mogu brodovi plo-
viti i između Sv. Andrije i Lopuda pravo na Rt Gornji na
o. Koločepu, kako je naznačeno u ratama I—II.

Vožnje se vrše po danu a pored toga treba obratiti pa-
žnju na plutajuće mine jer su se počele češće otkačivati od
sidara i slobodno plutati morem.

Za sada ni Mali ni Veliki Vratnik nisu slobodni za
plovidbu.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-
istorijskog instituta, reg. br. 22—1/3, k. 2052.

Uputite odmah u Gruž PČ-48, i isti neka donese sobom pisaću mašinu koju je operativni oficir ostavio u Korčuli na popravku u Teh. radionici sektora. Ista je predata radniku Fio- roviću. Poklopac od pisaće mašine nalazi se u kancelariji ko- mandanta.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar
(M. Ostojić)
s. o.

Komandant, major:
(M. Ikica)
M. Ikica

Oper. oficir, kapetan:
(M. Vrančić)
Miro Vrančić

(M. P.)

BR. 92

**NAREĐENJE ŠTABA PETOG POMORSKOG OBALSKOG
SEKTORA OD 31. OKTOBRA 1944. ŠTABU PRVOG BATA-
LJONA MORNARIČKE PJEŠADIJE ZA RASPORED I DEJ-
STVA ČETA¹**

ŠTAB
V. POMOR. OBAL. SEKTORA
Pov. broj 212
31. oktobra 1944

Zapovijest za pokret.

ŠTABU I. BATALJONA M. P. V P. O. S-a

U vezi oslobođenja našeg sektora (južnog dijela) kao i obezbjeđenja raznih postrojenja u sektoru

NAREĐUJEMO

I. Bataljon MP uputiće 1. novembra u 0600 sati dvije čete na područje južno od Dubrovnika i to jednu čet u Cav- tat a drugu Molunat.²

Zadatak tih jedinica biće prikupljati podatke o minskim poljima, artiljerijskim postrojenjima na obali od Cavtata do Oštrog Rta i u samoj Boki Kotorskoj, kao i sakupljanje i obezbjeđivanje ratnog materijala. Za prikupljeni materijal urediti pogodne magazine koje treba zaštititi ili predati na čuvanje lučkim, vlastima ukoliko iste raspolažu sa ljudstvom za ušćuvanje materijala.

Kada će biti završen rad na određenim sektorima, jedinice produžiće u samu Boku Kotorsku gdje će vršiti iste radove. Pri tome treba da se povežu sa četom Primorske operativne grupe kapetana Vukotića³ koja se već nalazi tamo sa sličnim zadatkom.

Voditi računa o tome da se zaposjednu sve sposobne obalske baterije.

Pravac kretanja od Molunata preko Hercegnovog, Kumbora, Denovića ka svim mjestima gdje se nalaze mornarička postrojenja bilo kakve vrste.

Jedna četa I. Bataljona ostaće u Dubrovniku II gdje će preuzeti obezbjeđenje postrojenja sektora.

Sa jedinicama treba da se uputi i jedan dio Štaba Bataljona.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
(M. Ostojić)
M. Ostojić

Komandant, major:
(M. Ikica)

Operativni oficir, kapetan:
(M. Vrančić)
V.

(M. P.)

DIREKTIVA ŠTABA PETOG POMORSKOG OBALSKOG
SEKTORA OD 31. OKTOBRA 1944. MORNARIČKOJ STANICI
METKOVIĆ ZA RAD STANICE¹

STAB V POMORSKOG OBALSKOG
SEKTORA

Pov. Br. 210 Dne 31 okt. 1944 g.

MORNARIČKOJ STANICI METKOVIĆ

Naziv te stanice mijenja² se; ubuduće će nositi naziv
»Mornarička stanica Metković«.

U pogledu novonastale situacije, kao i mogućnosti premješ-
taja te stanice na konačno mjesto, potrebno je da se tačno
obavijestite o stanju svih lučkih postrojenja na ušću Neretve
i mogućnosti premještanja stanice. Kod toga treba pregledati
kakve su mogućnosti plovidbe kroz Neretvu i da li je za sada
uopće moguće da se kroz nju vozi ili je potrebno najprije
dragirati. Isto tako viditi kakva je situacija u Pločama, da li
tamo mogu odmah pristajati brodovi i do koje tonaže i kako
stoji sa minskim poljima ispred ušća Neretve. Ako su Ploče
sposobne za promet a u Metkoviću treba tek da se osposobi
obzirom na minska polja, onda treba da se stanica postavi u
Ploče, a isto tako i lučka kapetanija, jer je besmisleno da ka-
petanija bude u Metkoviću ako tamo uopće ne bude prometa.
U tom slučaju samo lučko zastupstvo u Metkoviću. Po ovome
postupiti odmah i izvještavati o stanju a prema vlastitoj inici-
jativi izvršiti i preseljenje ako je potrebno i prije dozvole ovog
štaba.

Pristupiti pregledu, popisu i pospremanju cjelokupnog
ratnog materijala koji je zatečen na području rijeke Neretve.
Pretpostavljamo da se tamo (osobito u Pločama) nalazi izvje-
sna količina drvene građe koja nam je potrebna za brodove
i koju treba na svaki način preuzeti. S druge strane vjero-
vatno da ima i drugog materijala koji je potrebit za radionice
ili inače pretstavlja ratni plijen, a kao zadnje treba nastojati
ukoliko imade trgovina sa materijalom koji interesira Morna-
ricu, da se takve trgovine, odnosno ta roba blokira za potrebe
Mornarice uz propisno izdavanje rekvizicionih bonova. Pri
ovome treba postupiti na sljedeći način. Stupite u vezu sa

N.O.O. od kojih prikupiti podatke o stvarnom stanju i prema njihovom izvještaju tražiti odobrenje da se ta roba predvidi za Mornaricu i da se izdadu potrebna ovlaštenja da Mornarica može tu robu da preuzimlje. Vi treba nakon toga da date naređenje dotičnom trgovcu da bez vašeg znanja i odobrenja ne smije da izdaje nikome tu robu, onda pristupiti popisu te robe i spremi je na sigurno mjesto a za svu preuzetu robu izdati propisan rekvizicioni bon sa potpisima komandanta i komesara stanice vlasniku te robe. Uzmite u obzir da nam je materijal svake vrste potreban i da treba nastojati da se pripreme rezerve za što dulji period.

U najskorije vrijeme poslaćemo vam pojačanje personala za samu stanicu kako bi vam bio olakšan posao, a isto tako i barem jednu četu bataljona za osiguranje i posjedanje eventualnih oruđa.

Dobili smo depešu kapetana Deretića da tražimo kamione i automobile od XXVI divizije a koji se nalaze u Draču i da pošaljemo dovoljan broj šofera za iste. Stoga šaljemo dozvole za vožnje tim vozilima, ukoliko ih dobijemo, i same šofere s tim da se postupi po sljedećem.

Kad bude gotov motorni splav u Korčuli, uputite ga u Drače zajedno sa šoferima. Tamo neka se ukrcaju vozila i prebacuju u Mali Ston a odatle putem za Dubrovnik gdje se imaju javiti u štab sektora. Voditi računa da imaju ove naše dozvole kako im se ne bi po putu pravile smetnje. Na svaki način nastojte da se odmah u Drače bojadišu na tablicama automobila oznake V. P.O.S. i petokraka zvijezda, tako da i sa te strane ne bude poteškoća jer se ovdje vodi stroga kontrola o upotrebi kola i svaki automobil mora da ima propisnu dozvolu i oznake.

Radio veza sa vama vrlo slabo funkcioniše i depeše su slabo šifrirane a izgleda isto tako da se i naše slabo tamo dešifriraju. Neka se drug Tomaseo malo angažira i ispita do čega je poteškoća jer vjerojatno je ili da Tabain slabo prima ili da nama slabo šifrira. Ukoliko i čim doznate za grešku javite da bi se dala čim prije popraviti.

Isto tako slabo dobivamo obavještenja sa vaše strane. Dnevni raporti su skoro sasvim prestali. Obzirom da je sektor napustio teren Korčule na kojoj se nalazi brodogradilište i znatan broj lučkih vlasti i brodova, moramo biti bezuslovno brzo i pravilno obavještavani o svemu, jer ste vi radi toga i postavljeni kao izvještači i kontrola sveukupne službe jedinica na vašem terenu. Stoga pojačajte i redovito dostavljajte izvještaje dnevne i vanredne i nastojte što bolje uspostaviti radio vezu. Nastojimo uspostaviti optičku vezu preko Srđa, Sipana, Mljeta, Lastova na Velu Luku i tako ćemo rasteretiti radio vezu.

Nastojte i vi sa vaše strane da se ta veza održava u redu i naredite osmatračkim stanicama u vašem rejonu da vas redovito obavještavaju u svemu.

Neizostavno koristite svaku vezu koja ide za Dubrovnik i na brodove krcajte pogonski materijal od naših rezervi iz Korčule i Lastova, jer su potrebe ovdje vrlo velike. Vodite kod toga računa i o vašim potrebama, da ne bi ostali bez goriva.

Imajte uvijek u vidu da je konačno sektor poprimio svoj normalni obim i da sada moraju da prorade sve jedinice u svom punom kapacitetu, te da jedino i najviše od vas zavisi da se sav ovaj rad pravilno i uspješno odvija. Stoga vodite računa o svim propustima i nedostacima i nastojte ih ukloniti odmah, a od toga crpiti iskustvo za daljni rad. Nemojte šuštati i zatezati sa poslovima jer su svi hitni i samo brzo i pravilno rješavanje dovodi do uspjeha. Zato ćemo i nastojati pojačati vašu stanicu sa par stručnjaka ili pomoraca koji bi vam mogli biti od koristi.

Po svemu ovome navedenom nastojte što prije postupiti i javiti rezultat.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar

M. Ostojić

Komandant, major

M. Ikica

(M. P.)

IZVOD IZ KNJIGE DEPEŠA ŠTABA MORNARICE NOV JU-
GOSLAVIJE PREDATIH ZASTUPNIŠTVU NACIONALNOG
KOMITETA OSLOBOĐENJA JUGOSLAVIJE I OSMOM KOR-
PUSU NOVJ U SEPTEMBRU I OKTOBRU 1944. GODINE¹

[^] br°J	Dan i sat predaje kome	Depeša
85	8/IX 0800 Zastup. ² Pred. 8/IX 08.58	DDD Ne možemo da snabdevamo hranom naše jedinice na području zapadnog Biokova. Molimo da im ubacite hranu avionima. ³ Mesto bacanja prostor između Studenca (kota 1374) i Sedmina (kota 1567) severno Makarske. Znakovi na zemlji osam vatara u obliku kvadrata. Čekaju svaku noć po celu noć. Hitno je i veoma žurno.
		C. ⁴ I. ⁵
88	Pred. 8/IX 09,10 G. Š. H. Pred. 8/IX 08.58 VIII Korpus	6 sept. Nemci se povukli iz sela Marine i sa kota Bilo i Gospa ⁸ i otišli u pravcu Trogir — Šibenik. Spremni su za pokret tako isto u Vinišću i G. Sevidu.
		Č. I.
77	22/IX 13.45 Zastup.	Za Bazu Monopoli. Prebacite što pre sedamsto drugova iz tenkovske brigade

¹ Original, pisan mastilom, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-
istorijskog instituta, reg. br. 7/1, k. 2073.
² Zastupništvo Nacionalnog komiteta oslobođenja Jugoslavije
³ Odnosi se na jedinice Dvadesete divizije. Uslijed prekida plo-
vidbe kanalom, snabdijevanje jedinica bilo je znatno otežano (vidi dok.
reg. br. 57/2, k. 1029; reg. br. 24/2, k. 518 i reg. br. 18/13, k. 1100—1 u
Arhivu Vojnoistorijskog instituta).
⁴ Josip Černi
⁵ Dragiša Ivanović
⁶ Gospa od sniga (k. 177)

Red broj'	* sa*	predaje kome	Depeša
		pred. 22/IX 15.16	Gravina. ⁷ U tu svrhu stavite se odmah u vezu sa politkom. brigade potpuk. Vuletić Markom. C. N. ⁸
78	22/IX 13.45 Zastup. pred. 22/IX 14.00		Za Bazu Monopoli. Preduzmite odmah sve da se ovamo prebaci materijal naše tenkovske brigade iz Gravine. Imaju se prebaciti 30 tenkova, 24 autoblinde i oko 80 vozila. Džipove i motocikle prebacite po mogućnosti odmah našim sredstvima. Za tenkove i autoblinde tražite od Engleza odgovarajuće brodove. Obratite se engl. puk. Kidlu iz odeljenja za transportovanje. Ako ne daju, ispitajte mogućnost prebacivanja našim sredstvima u manjim partijama. Zadatak mora da se izvrši što pre. Postupite partizanski, energično i pronicljivo. Javite o poduzetom. C. N.
83	23/IX 07.50 Zastup. Pred. 23/IX 07.50		DD Za Bazu Monopoli. Uputite odmah ovamo kompletnu ronilačku ekipu sa kompletnom opremom i čamcima. C. N.
97	24/IX 10.10 Zastup. pred. 24/IX 14.55		Po nalogu ekonomskog odsjeka V. 5. ⁹ čitav tovar broda »Malinska« neka bude ječam, ostalim brodovima šalžite sukcesivno žito. Br. 201 I sekcija.

⁷ Odnosi se na pripadnike Prve tenkovske brigade. Brigada je po naređenju Vrhovnog štaba NOV i POJ formirana 16. jula 1944. u Gravini od ljudstva koje je završilo obuku tokom 1944. u Katadbi (Afrika) i Gravini (Italija). Imala je preko 1600 ljudi a sastojala se od 4 tenkovska bataljona, čete bornih kola, pionirskog, snabdevačkog i dopunskog bataljona i mehanicke radionice. Dijelovi Brigade u sastavu jedinica Dvadeset šeste divizije iskrcali su se 11. septembra na otok Brač (vidi dok. br. IV 2-113/44 u Arhivu CK SKJ i dok. br. 15).

⁸ Nikola Randić
" Vrhovnog štaba

98	24/IX	12.00	Ostavjemo bez hrane i robe, nemoguće snabdevati jedinice na otoku i kopnu.
	Zastup.		
	pred.	24/IX	Br. 202 I. sekcija
		14.40	
	26/IX	08.45	Za bazu Monopoli. ¹⁰ V.Š. dao je nama u zadatak prebacivanje tenk. brigade jer dosadašnji pokušaji brigade kroz mesec i po dana nisu urodili plodom. Moramo stoga naći puta i načina da to izvršimo što pre. Tenk. brig. ima mostove koji bi se mogli koristiti za ukrcavanje i iskrcavanje po potrebi na naše brodove.
	Zastup.		
	pred.	26/IX	
		11.42	
			C. N.
9	26/IX	08.50	DD Zapadno Biokovo nema hrane. Molimo ubacite hitno. Mesto bacanja i označivanje prema našoj dep. br. 85 od 8 sept. Molimo da nam odmah javite da li i kada će se postupiti po traženju.
	Zastup.		
	pred.	26/IX	
		08.60	
			C. N.
86	17/X	15.45	Veza vaša dep. br. 27. Za ubacivanje materijala preko obale nisu potrebni engl. brodovi. Mesta za ubacivanje i kanali poznati su našim organima i prebacivanje mat. vrši se uredno prema trenutnoj situaciji. Naša sredstva su za to dovoljna. Potrebno je prvo da na Visu ima dovoljno rezerve za pothranjivanje naših punktova na obali. Drugo da se naš brodski prostor koji radi na relaciji Bari — Vis racionalno iskorištava za naše potrebe. Treće da nam se vrate na našu upotrebu naši parobrodi kao »Solin« i slično.
	Zastup.		
	Pred.	17. X.	
		18.12	
			C. I.

^ . br°J	Dan i sat		Depeša
	predaje	kome	
	17/X 15.45	Zastup.	Veza vaša dep. br. 33. Infiltracija materijala morem savezničkim brodovima na obalu nije ostvarijiva zbog promenljivosti situacije. Nije ni poželjno zbog teške kontrole. Treba produžiti sa dosadašnjim načinom rada s tim da na Visu postoje dovoljne rezerve za pothranjivanje počestih rezervi i bunkera koji se nalaze u blizini primorskog kraja kanala. U stanju smo da sav posao obavljamo sami.
	Pred. 17/X 19.26		C. N.
44	20/X 16.00	VIII korpus	Raspoložemo prispjelim: cipela 2000, šator. krila 4000, pulovera 5000, odijela 2000, čarapa 4000, košulja 2000, šinjela 10000, čebadi 4000, javite odmah koliko izdati Mornarici, koliko kome ostalima.
prov. Pred.	27. X. 08.39		I Sekcija
61	22/X 14.30	Zastup.	Za gen. Poljanca" i Velebita. ¹² Jučer R.A.F. mitraljirala slobodno ostrvo Olib gdje nije nikad bilo Njemaca. Napad izvršen sa 8 aparata 21 o. m. u 12.30 sati. Molimo uložite protest. Uništen naš najbolji naoružan brod. ¹³ Da li će gen. Velebit doći.
	Pred. 22. X. 14.59		M. ¹⁴ N.

¹¹ Branko
¹² Vladimir
¹³ Odnosi se na NB 13. Vidi dok. br. 104.
¹⁴ Srećko Manola

**IZVJEŠTAJ ŠTABA FLOTILE DRUGOG POMORSKOG
OBALSKOG SEKTORA OD 1. NOVEMBRA 1944. ŠTABU
SEKTORA O PREVOZU TRUPA NA OTOK LOŠINJ¹**

STAB FLOTILE II. POS-a

Broj 420-44

Položaj, 1. XI. 1944

Operativni izvještaj
o prevozu trupa na otok
Lošinj.

ŠTABU II. POS-a (za operativnog oficira)

Položaj

U vezi Vašeg naređenja Pov. Op. broj 135 od 19 augusta 1944 dostavljamo sljedeći operativni izvještaj:

- Ad 1. Naređenje za akciju izdao je štab II. POS-a pismeno 31.X. 1944 (prileži zapovijest).²
- Ad 2. Neprijatelj (vidi informativni podaci i zapovijesti).
- Ad 3. Bez sadržaja.
- Ad 4. Vlastite snage: PČ 7 naoružan sa četvorocijevnim 20 mm topom i 12 mm teškim mitraljezom MG. PČ 8 naoružan sa jednim 20 mm topom i jednim teškim 12 mm MG. Sve brodsko oružje ispravno.
- Ad 5. Bez sadržaja.
- Ad 6. 31.X. 1944.

U 17.30 sati ukrcala se vojska u uvali Kosirača na PČ 7 i PČ 8. Krenulo se smjerom Silba. U Silbi se pristalo i ukrcalo vodiča. Zatim se kreće u smjeru otoka Tovarić i plovi se njegovom sjeveroistočnom obalom, zatim dalje uz obalu Lošinja do uvale Jamna, oko 2 km južno od Vel. Lošinja.

U 21.30 sati stiže se u uvalu Jamna, iskrcava vojska.

U 24.00 sata dolazi kurir od štaba bataljona sa naređenjem, da brodovi uplove u Vel. Lošinj, gdje će prihvatiti vojsku.

1.XI. 1944. U 00.15 sati, brodovi stižu u Vel. Lošinj i započinje ukrcavanje vojske.

U 00.45 sati, pošto je ukrcana sva vojska, kreće se prema jugu ploveći uz obalu Lošinja.

U 01.15 sati, havarija kormila na PČ 8, zato cijeli sastav skreće i zaostaje pod obalom otoka Sv. Petar Ilovik.

U 02.00 sati uplovljava se u Sv. Petar Ilovik, gdje se iskrcava nekoliko drugova i opravi havarija na kormilu PČ 8.

U 3.13 sati isplovljava se iz Sv. Petra Ilovik, vozi u pravcu Silbe, gdje se iskrcava vodiče i prosljeđuje za 1st.

U 05.15 sati uplovljava se u Kosiraču gdje se iskrcava vojska i posadama daje odmor.

Ad 7. Postavljeni cilj je postignut,³ jer je vojska uspješno prebačena i uspješno povučena.

Ad 8. Bez sadržaja.

Ad 9. Bez sadržaja.

Ad 10. Bez sadržaja.

Ad 11. Bez sadržaja.

Ad 12. Bez sadržaja.

Ad 13. Bez sadržaja

Ad 14. a)

b)

c) plan izvršen u potpunosti, kako je postavljen.

d)

e)

f)

³ Cilj akcije bio je likvidacija neprijateljskog uporišta u Velikom Lošinju. O tome u izvještaju Prvog bataljona Drugog pomorskog obalskog sektora piše: »Postavljeni cilj nije u cjelosti postignut, jer je neprijatelj uspio pobjeći. Inace mjesto je zauzeto i likvidirana zgrada gdje se neprijatelj nalazio... U materijalu je zarobljeno: 4 talijan. puske, 2 torbice sa 6 šaržera punih metaka za njemački šmajser, 2 bombe itd«. (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 12—1/3, k. 2066.) U ratnom dnevniku komandanta Pomorske odbrane Istre od 31. oktobra stoji: »Oko 22.00 časa 100—130 bandita iskrcali se kod Velikog Lošinja, a došli su iz Punta Križa na Cresu... Pošta opljačkana, telefonska linija razorena. Oko 01.00 časova ponovo otplovili. Policijska strazara u Velikom Lošinju razorena. Straža u jačini od 2 čovjeka povukla se pod borbom. Banditi su se iskrcali sa 2 brza motorna čamca, naoružana sa po 1 topom 40 mm i više teških mitraljeza«. (Vidi mikrofilm br. 2, London — Mornarica, u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.)

Ad 15. PČ 7 i PČ 8 pokazali su se veoma prikladni za iskrčavanje trupa, budući su oni u tu svrhu građeni.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
(Slavko Ružić)
S. Ružić

Komandant — zastavnik:
(Tončić Henrik)
Tončić E. Henrik

(M. P.)

BR. 96

**IZVJEŠTAJ ŠTABA ČETVRTOG POMORSKOG OBALSKOG
SEKTORA OD 1. NOVEMBRA 1944. ŠTABU MORNARICE
NOV JUGOSLAVIJE O PREBACIVANJU JEDINICA DVADE-
SET ŠESTE DIVIZIJE SA OTOKA NA OBALU I ORGANI-
ZACIJI SEKTORA¹**

ŠTAB
IV POM. OBAL. SEKTORA
Pov. Br. 338
1 novembra 1944.

ŠTABU MORNARICE

U vezi ovd. Pov. Br. 328/44 u produženju dostavlja se nastavak izvještaja o radu ovog Sektora do 31 oktobra 1944 god.

Rad Štaba: Štab Sektora bio je privremeno smješten u Spliskoj. — 24. X. o.g. priključio se Štabu Sektora ostali dio Sektora koji je bio na Visu, te na Visu ostao je jedino kapetan Orebić, Intendantura Sektora, dio Saobraćajne sekcije, 4 magazinera i radio-stanica koja je podržavala vezu sa ostalim sektorima i sa Štabom IV sektora i Personalni odsjek.

Uži Štab Sektora nije se zadržao u Spliskoj već je upućen na razne tačke, a u vezi velikih prebacivanja suhozemnih jedinica na kopnu, zbog što boljeg koordiniranja i izvršenja zadataka na licu mjesta.

Komandant Sektora ostao je u Spliskoj, za centralno rukovođenje. Politkomesar upućen u Makarsku zbog pregleda luke i održavanja dodira sa dijelovima Mornaričke pješadije, koji su se onda nalazili u Makarskoj, nakon izvedene akcije kod Podgore. Nakon boravka od 3 dana politkomesar povratio se u Splisku. Načelnik Štaba upućen iz Spliske na Drvenik Veli zbog postavljanja baterije na istom otoku, uspostavljanja Osmatračke stanice, te povezivanja iste sa Baterijom i sa ostalim osmatračkim stanicama. Tom prilikom prevedena na Drvenik V. 34 novomobilisana druga koji su bili upućeni iz Visa za Mornaričku pješadiju. Nakon boravka od nekoliko dana kod Mornaričke pješadije na Drveniku V., načelnik se povratio u Split. Dva dana nakon polaska načelnika na Drvenik, upućen je pom. politkomesara i informativni oficir sa zadatkom da u detaljima ispituju nepr. snage na Trogirskom sektoru te da pripreme pojedinosti zbog izvršenja akcije Mornaričke pješadije. Također i oni povratili su se izravno u Split po oslobođenju istoga. — Operativni oficir upućen u područje Omiš — Krilo, zbog rukovodstva većih iskrcavanja na toj obali. Isti se nalazio u Štabu XII Brigade, gdje su bili također neki članovi XXVI Divizije, te u potpunoj saglasnosti stvoreni su zaključci zbog vršenja prebacivanja brodovima, i na taj način postignuto je da sve suhozemne jedinice su uspjele prebaciti na kopno najbitnije dijelove pojedinih jedinica i pored velikog pomanjkanja brodova. Kapetan Orebić ostaje i nadalje na Visu zbog rukovođenja prebacivanja odatle, kao i zbog veze sa ostalim sektorima i sa Štabom Mornarice. Isti je ostao na Visu do 30 o.m., kada se priključio Štabu Sektora u Splitu.

26. X. o.g. pom. politkomesara Mornarice, šef Odeljenja saobraćaja Mornarice, dijelovi Štaba XXVI Divizije i operativni oficir Sektora otputovali su sa jednim motornim splavom iz Spliske za Split, te pregledali lučka postrojenja, pronašli stambene zgrade za jedinice Mornarice i XXVI Divizije, uspostavili Lučku kapetaniju i brod za pilotažu u luci. Nakon izvršenih prednjih zadataka pozvali Štab Sektora koji je stigao 28. X. o.g., dok dijelovi Sektora iz Visa stigli su 30 i 31. X. o.g.

Saobraćajna sekcija: Mobilisamm brodovima kao i ostalim jedinicama, flotilama i naoružanim brodovima prebačene su slijedeće snage:

Tenkovska brigada sa Intendanturom i bojnom komorom prebačena je iz Supetra i Povija u Krilo. Kod toga prebacivanja jedan engleski L.C.T. izvršio je jedno jedino prebacivanje za Omiš, jer isti nije htio pristati u Dugom Ratu, odakle je ponovo sa našim splavovima sve prebačeno u Dugi Rat, obzirom da je most bio porušen. — XII Brigada sa Intendan-

turom i bojnom komorom prebačena je također iz Supetra i Bobovišća za Krilo, a Intendantura i bojna komora dalje su prebačene iz Krila za Kaštela i Split. — Četiri brdska diviziona prebačena su iz Povija i Supetra i Visa na područje Dugi Rat — Krilo. — Dva motorizovana haubička diviziona prebačena su iz Supetra u Dugi Rat i Split. — Prekomorska brigada sa Intendanturom i bojnom komorom prebačena je iz Visa za Bol, a odatle za Bašku Vodu, zatim za Dugi Rat. — XI Brigada sa Intendanturom i bojnom komorom prebačena je iz Malog Stona preko Bola i Sumartina izravno za Kaštel Stari. — I Dalmatinska proleterska brigada sa Intendanturom i bojnom komorom prebačena je iz Malog Stona izravno za Trogir.² Ratni plijen sa područja Neum — Klek — Mali Ston u količini od dvadesetak vagona i razna vozila prebačen je djelomično iz tog područja u Splitsko područje.³ Jedan dio plijena prebačen je odmah iz Kleka u Drače obzirom [da] su jedinice naše vojske bile napustile onaj Sektor, a da bi se sačuvao plijen. — Intendantura i bojna komora XXVI Divizije prebačene su iz Visa u Bol, zatim u Dugi Rat i Split. — Također u međuvremenu su izvršena razna manja prebacivanja iz svih otoka na kopno, a iz Visa su održavane veze sa ostalim sektorima, zbog prebacivanja materijala i putnika. Započelo je prebacivanje iz Visa u Split Etapne stanice i Materijalnog odsjeka.

Tehnička sekcija: Po naređenju zam. komandanta Mornarice, cjelokupna Teh. sekcija, osim šefa Sekcije, a koja je ostala na Visu, određena je u nadležnost Tehničkog odjeljenja Štaba Mornarice. Radionice i brodogradilišta na Visu kao i Uprava radionica kao podređenih dijelova Teh. sekcije također spadaju u nadležnost Teh. odjeljena Štaba Mornarice.

Teh. referent Sektora preuzeo je preko Gradskog N.O.O. u Splitu meh. radionicu »Ferić«, brodogradilište »Bulumbašić« na kojima se već vrše popravci na nađena 3 broda u Splitu, 2 broda iz Splitskog brodogradilišta i hitni popravci na ostalim našim jedinicama. Po istom pregledana su brodogradilišta u Trogiru, i jedna manja meh. radionica u Trogiru, a koju se namjerava postaviti.

Otsjek za vezu: Provedeni radovi oko uspostavljanja tel. veze iz Makarske do Splita, i u samom gradu Splitu. U toku

² Prebacivanje jedinica vršeno je u cilju priprema za napad na Šibenik i presijecanja komunikacije Šibenik — Dmiš (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 13/1, k. 21 A).

³ Prema izvještaju Dvadeset šeste divizije od 17. novembra 1944. zaplijenjeno je 211 motornih vozila (kamiona i motora), jedan tenk od 13 tona, 60 raznih topova, 89 raznih mitraljeza, 37 kola za vuču, 10 bacača, 23 »šarca«, 60 šmajsera, 900 pušaka (vidi dok. br. 8—7/4, k. 519. u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

su radovi oko uspostavljanja tel. veze od Makarske prema Metkoviću, i od Splita prema Trogiru. Postavljena je Osmatračka stanica na Rtu Sustipan, koja je optički povezana sa stanicama na Braču i Šolti. — Današnjim danom Radio-stanica Sektora u Splitu primila je sve veze od Radio-stanice na Visu, te sa ovom posljednjom održava 4 puta dnevno radio-grafsku vezu i radiofonsku koja će se danas ispitati i isprobati prvi puta.

Minerski referent: Prije početka prebacivanja i za vrijeme prebacivanja vojske na kopno, minerski referent pregledao i izdragirao obalni morski pojas Krilo — Omiš — Makarska, te nisu pronađene mine. Po oslobođenju Splita izdragiran je ulaz u luku te također nije ništa pronađeno. Kaštelanski Zaliv je također pregledan, a u samom mjestu u Trogiru pronađena i izvađena iz stupa jedna mina od 200 kg. naboja.

Mornarička pješadija: Nakon premještanja iz Sumartina na Sućuraj, izvršen je sa jednom četom prepad' i zasjeda na Drašnice, te nakon izvedene akcije povraćena je na Sućuraj. Odatle je jedna četa krenula za Drvenik Veli za obezbjeđenje tam. novopostavljene baterije i Osmatračke stanice. Ostale dvije čete sa Štabom Bataljona 20. X. o.g. prebačene su iz Sućurja za Drvenik Veli sa zadatkom da izvrše prepad na Čiovo. Kod izvedbe pomenute akcije, pri samom iskrcavanju na Čiovo, pripucano je sa kraja sa strane neprijatelja, te su se naše snage povukle, te dan kasnije 27. X. o.g. sa jednim odjeljenjem ipak se iskrcali na Čiovu i izvršili prepad na jednu patrolu neprijateljsku koja je išla prema Arbaniji. Ostale jedinice Morn, pješadije, sem jednog voda koji je ostao na Drveniku V. zbog obezbjeđenja, prebacile su se iste noći na kopno u uvalu Voluja, te su vodile ofanzivne prepade prema neprijatelju koji se povlačio cestom Trogir — Šibenik. Nakon provedenih akcija sve su se jedinice Morn, pješadije skupile u Trogiru, odakle su pozvane u Split, sem 150 boraca koji su izravno iz Trogira, a po naređenju Štaba Mornarice, upućeni u III P.O.S. — U Splitu su jedinice Morn, pješadije popunjene sa 160 zarobljenika Mornarice NDH i sa 10 boraca dobivenih od Komande mjesta Makarska. — Zarobljenici Mornaričke pješadije zatvoreni su u Splitu pod nadzorom oficira OZNE. — Po naređenju Štaba Mornarice određeno je 40 boraca Morn, pješadije za potrebe i popunjavanje Prateće čete Štaba Mornarice. — U sporazumu sa XXVI Divizijom dodjeljuje nam se 230 boraca od Južnodalmatinske grupe odreda za Mor. pješadiju.⁴

Naoružani brodovi: NB3, NB11 i NB12 uplovili danas u Split nakon boravka u V P.O.S. a po naređenju Štaba Mornarice. BB »Topčider« bio je neprekidno u ovom Sektoru te je služio u svrhe prebacivanja.

Flotile: Za vrijeme ovog prebacivanja boraca i materijala u glavnom vršile su i održavale kurirsku vezu i vršile manja prebacivanja uz patrolisanje. I, II i Pomoćna flotila su za sada u svojim ranijim sjedištima, tj. Milna, Sumartin (Sućuraj) i Vis. — Desantne flotile su kod ovog prebacivanja odigrale najvažniju ulogu te su bile sa svim jedinicama neprekidno u pokretu. Ove dvije flotile premještene su sa sjedištem u Split.

Ambulanta: Zajedno sa Štabom Sektora premještena je u Split, te preko Gradskog N.O.O. upućen je za potrebe ambulate i uopće za sve dijelove Sektora drug Dr. Durnanić.⁵

Intendantura: U toku jučerašnjeg dana stigla iz Visa u Split cjelokupna Intendantura IV P.O.S. sa slagalištima i radionicama, krojačkom i cipelarskom. Referent za pogonski materijal smješten je u bivšoj »Gusarovoj« garaži" te odatle direktno vrši snabdijevanje brodova sa gorivom.

S. F. — S. N.		
POLITKOMESAR:	OPERATIVNI OFICIR:	KOMANDANT:
(Marjan Zuvić)	poručnik,	major,
M. Žuvić	(Petar Vidan)	(Niko Srzić)
	P. Vidan	N. Srzić
(M. P.)		

ušle u sastav sljedećih jedinica: u Devetnaestu diviziju sjeverna grupa odreda, u Dvadesetu diviziju srednja grupa odreda osim Šibensko-trogirskog odreda koji je ušao u sastav Dvadeset šeste divizije, u Dvadeset šestu diviziju južna grupa odreda, sem Biokovskog bataljona koji je ušao u Devetu diviziju i 200 boraca koji su stavljeni na raspoloženje Mornarici NOV Jugoslavije (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 13/2, k. 113 A).

⁵ Marin

⁶ Garaža sportskog veslačkog kluba »Gusar«

IZVJEŠTAJ ŠTABA PRVOG BATALJONA MORNARIČKE
PJEŠADIJE DRUGOG POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA
OD 2. NOVEMBRA 1944. ŠTABU SEKTORA O AKCIJI NA
OTOK CRES¹

ŠTAB 1. BATALJONA MORNAR. PJEŠ. II. P.O.S-a.
Broj 20/44.
2. 11. 1944.

Dostavlja se izvještaj o akciji
na o. Cres.

ŠTABU II. P. O. S-a

Dostavljamo operativni izvještaj o akciji na o. Cres prema dobivenim podacima od 3. čete i voda za vezu, koje jedinice su učestvovala u akciji.

1) Dana 28. 10. 1944. izdao je štab 1. bataljona usmeno naređenje 3. četi i vodu za vezu da se sprema za pokret za 16.30 s. sa zadatkom iskrcavanja na otoku Cresu te da se priđe tamošnjem narodu u svrhu dokazivanja borbe N.O.V. i današnje situacije, te u cilju ispitivanja neprijateljskih snaga, gdje se nalaze i [u] kojoj jačini i to u mjestima Punti Križa, Murtovniku, kod Matalda, Loze, Osoru, Velikim Ustrinama i Beleju.

2) Neprijateljske jedinice nisu bile poznate, nego se znala približno jačina neprijatelja u Osoru, Cresu i u Lošinju Malom kod tvrđave. Neprijateljsko naoružanje nije bilo poznato.

3) Neprijateljske namjere nisu bile poznate.

4) Vlastite raspoložive snage bile su: 48 boraca iz 3. čete naoružani sa 5 puškomitraljeza, 2 laka bacača, 13 strojica i 28 pušaka, te 8 drugova iz Voda za vezu.

5) Situacija zadržavanja jedinica na Cresu nije mogla biti uspješna, pošto neprijatelj ima aktivnu obavještajnu službu, tako da je neprijatelj znao 29. 10. u 16. č. gdje se jedinice nalaze. Neprijatelj se dne 30. 10. iz Lošinja iskrcao na teritorij otoka Cresa, Punte Križa, gdje su naše jedinice bile prošli dan. Neprijateljske snage iznosile su 30 vojnika, jedan protukolski top, jedna teška bređa i drugo kombinirano oružje, kako

se saznalo po seljacima. Neprijatelj je pokušavao napasti našu radio stanicu sa 10—15 vojnika, koja se nalazila kod crkve Sv. Ivana. U zaštiti radio stanice bila je jedna desetina, koja je neprijatelja odbila. Jedan vod nalazio se za to vrijeme, t.j. u 14.30 č. poviše Osora, na koti 126 i 142, da ispita neprijatelja, dok je njemu sa boka izišlo 15 neprijateljskih vojnika.

6) Jedinice su se iskrcale istočno Punte Križa u 2 s. 29. 10. tg., gdje su produžile put kod ruševina crkve Sv. Antona i izbile u 04.30 č. O tome se izvijestilo depešom preko radio stanice Štab II. P.O.S-a. Poslije toga bila je upućena patrola da ispita da li ima neprijatelja. Kako ga nije bilo, produžile su za Puntu Križa sa I. vodom gdje su ostale do 15 č.

Komesar bataljona održao je govor sakupljenom narodu u školskoj zgradi, dok je drugi vod bio sa radio stanicom kod crkvice Sv. Ivana, sa jednom desetinom sa II. vodom na koti 67, a sa 3. vodom na koti 102 za osiguranje gdje su iz Punte Križa krenuli sa I. vodom po završenom radu do II. voda, te su sabrali II. i III. desetinu i prenočili u selu Matalda, a u 10.30 č. krenuli na prednje navedene položaje i zadatke.

7) Kad su jedinice krenule od Matalde sa I. i II. vodom u pravcu I. voda na izviđanje Osora, II. vod da napravi zasjedu na raskrsnici kod kote 62, da sačekamo neprijateljsko kretanje bilo prevoznim sredstvima ili pješice, ali na samome putu kod kota 147 čule su neprijateljski kamion koji se nalazio na raskrsnici. Jedna desetina izbila je ispod kote 178 malo desno na cestu, a II. desetina na raskrsnicu. Kamion je krenuo za Velike Ustrine. Tamo su uputile jednu desetinu da kamion zapljeni, pljen zarobi i uništi neprijatelja.

8) Neprijateljskih gubitaka u ljudstvu nije bilo.

Neprijateljski teretni kamion potpuno uništen.

Zarobljeno je: 12 šinjela, 1 šatorsko krilo, 1 kišna kabanica, 1/2 kg. razne pređe i oko 200 komada cigareta koje se podjelilo borcima i neprijateljska pošta, koja je predata drugu obavještajcu Redentu.² Još dva civilna kamiona, koji su bili sa civilima i sa hranom bili su legitimirani i pušteni.³

9) Vlastitih gubitaka nije bilo.

10) Potrošeno je 100 komada mitralj. municije i 4 ručne bombe.

² Redento Delija

³ U ratnom dnevniku komandanta Pomorske odbrane Istre 30. X 1944. o ovoj akciji piše: »Nekih 150 bandita pokušalo je da se učvrsti na južnom delu Cresa kod Punte Križa, a prilikom pročešljavanja zemljišta uspostavljen je 30. X u 16.00 časova dodir s neprijateljem. Banditi su se povukli na istočnu obalu. Gonjenje na prostranom, nepreglednom zemljištu bezizgledno«. (Vidi mikrofilm br. 2, London-Mornarica, u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.)

11) Predlaganja za pohvale nije bilo.

12) Još se vidi da su borci nedovoljno izgrađeni, neborbeni, kao i niži rukovodioci, jer nisu u stanju da svaki čas i svako vrijeme u raznim situacijama imaju desetinu i vod u ruci.

13) Nema.

14) Zapovijesti u toku vremena mijenjali su i rješavali komesar bataljona i komanda čete. Po izgledu neprijatelj nije aktivan.

15) Prema dosadašnjim snagama neprijatelj je prilično demoraliziran te sa jačim snagama moglo bi se likvidirati neprijateljsko uporište na Cresu i Lošinju.

Snage neprijatelja kako se ispitalo iznose:

U Malom Lošinju:	60 vojnika
u Nerezinama:	45 vojnika
u Osoru:	30 vojnika.

U Cresu oko 100 što Nijemaca što talijanskih fašista.

Napomena:

Plijen zarobljen: 12 šinjela, 1 šatorsko krilo, 1 kišna kabanica. Zadužilo se borce koji su bili jako potrebni.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Komesar, kapetan:
(Horvat Jure)
Horvat

Komandant, poručnik:
(Ivo Lenac)
Lenac

Primljeno 3. XI. 1944
Broj 418

ŠTABU MORNARICE NOVJ. Prednji izvještaj dostavljamo u vezi naređenja pov. op. broj 5780/44. sa sljedećim dopunama:

Navedena akcija izvršena je prema zapovijedi ovog štaba od 23. X. kojeg je dana trebala biti i poduzeta, ali je zbog slabog vremena odgođena za 28. X. Svrha je ove akcije bila prvenstveno propagandna, jer narod na otoku Cresu nije još upoznat sa narodno-oslobodilačkim pokretom. Stoga je komesar imao zadatak da održi narodu govor u tom smislu, a borci da stupe u uski dodir sa narodom. Osim toga trebalo je o neprijatelju prikupiti podatke, te ga napasti, ako bi se ukazala prilika. Prebacivanje pješadije iz Ista na o. Cres izvršeno je

28. X. u 1730 sati sa NB14, a sa o. Cresa natrag u 1st noću 30 31 sa Pč7. Izvođenju ove akcije smetala je donekle kiša, no uglavnom je akcija provedena prema izdatoj zapovijedi.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Pomoćnik polit, komesara:	V. d. komandanta, kapetan
(Aljoša Zanko)	(Joža Vrtačnik)
A. Žanko	Josip Vrtačnik
(M. P.)	

BR. 98

UPUTSTVO ŠTABA TREĆEG POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA OD 3. NOVEMBRA 1944. REFERENTU MORNARIČKE PJEŠADIJE ZA RAD POSLIJE OSLOBOĐENJA ŠIBENIKA¹

ŠTAB III P.O.S.
Broj: 872
3. novembra 1944 g.

REFERENTU MORNARIČKE PJEŠADIJE

Zirje

Ostatak pješadije II bataljona, koji vrši garnizonsku službu u Biogradu n/m upućujemo ga u sastav vašeg bataljona da bi ste u zajednici sa pješadijom IV P.O.S.² što bolje osigurali Šibensko otočje i po mogućnosti da likvidirate Zlarin.

Ispitajte koliko se nalazi peniša i borbenih čamaca u Šibeniku, te u koliko se misle povlačiti prema Rijeci postavite 3 (tri) topa koji su vam upućeni da zatvorite kanal između Tribunja i Logoruna — Logoruna i Prvića i Prvića — Tijata. Ovog se nemojte striktno pridržavati, jer vama je bolje poznata situacija te možete i izmijeniti ovo naređenje.

Vezu održavajte sa jedinicama XIX, XX i XXVI divizije, t.j. onim jedinicama koje se nalaze na vašim krilima,³ da bi tako bolje mogli koordinirati sa njima. Vezu sa ovim štabom održavati preko radio-stanice koja se nalazi na Žirju i

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-istorijskog instituta, reg. br. 35—1/2, k. 2027.

² Vidi dok. br. 89 i 101.

³ Vidi dok. br. 111.

naše radio-stanice koja se nalazi u Vodicama (ova stanica u Vodicama premještena je sa o. Pašmana).

Po oslobođenju Šibenika zadatak je naše Mor. pješadije da blokira sve bivše mornaričke ustanove, škverove i sav plovni park koji se nalazi u luci.⁴ Komanda Područja — Šibenik neće se miješati u kompetencije mornaričkih ustanova, a u koliko bi se miješala, treba im naglasiti da za to već postoji naređenje od štaba VIII Korpusa, da kopnene jedinice, i u koliko prve stignu u grad, ne diraju u arhiv i materijal koji se zatekne u tim ustanovama.

Već sada prije oslobođenja Šibenika trebate održati konferenciju sa starješinskim kadrom i sa borcima na kojoj im treba ukazati: na vojničko držanje, da borci ne pljačkaju i uzimaju pojedine stvari na svoju ruku, da pozdravljaju sve starješine, da su propisno odjeveni, da se čuvaju zaraznih bolesti, i u koliko bi koga hapsile da se to vrši na dostojanstveni vojnički način, kako se ne bi narušavao autoritet NOV. Naročitu pažnju treba obratiti da borci ne pijanče.

S. F. — S. N.

Politkomesar:
(Raić Pjero)

Komandant major:
(Ivan Vulin)

I. V.

(M. P.)

BB. 99

**DNEVNI RAPORT ŠTABA ČETVRTOG POMORSKOG OBAL-
SKOG SEKTORA ZA 3. NOVEMBAR 1944. GODINE ŠTABU
MORNARICE NOV JUGOSLAVIJE¹**

ŠTAB
IV POM. OBAL. SEKTORA
Pov. Br. služb.
3 novembra 1944.

Dnevni raport.

ŠTABU MORNARICE

1. Dostavlja se zasebnim izvještajem.
2. I Flotila u Milni, patrolisanje nije vršeno zbog ne-
vremena.
II flotila u Sumartinu, patrolisanje nije vršeno zbog ne-
vremena.
Pomoćna flotila u Visu, ne vrši patrolisanje.
I i II Desantna flotila u Splitu. MS raspodijeljeni kako
slijedi: MS 1 čeka se njegov dolazak iz Korčule — MS2 spre-
man — MS3 na zadatku u Dračama — MS4² isto — MS5 spre-
man — MS7 Split — Hvar — Vis zbog prebacivanja jednog
traktora za Obalsku artiljeriju — MS9 u III P.O.S. — MS10
na zadatku u Dračama³ — MS11 i MS12 na popravku motora
u Splitu.
Mornarička stanica Hvar: stanje redovno.
NB3 i NB11 vratili se iz V P.O.S., spremni za polazak
u II P.O.S.
NB12 također stigao iz V.P.O.S., pristupilo se njegovom
popravku u Splitu.
NB15 na dovršenju popravaka u Visu.
NB »Partizanka« i BB »Topčider« spremni u Splitu.
»Gundulić« uplovio iz Visa sa 50 t. razne robe.
S/s »Makarska« iz Visa sa 5 putnika.
»Tomislav« iz Visa sa pogonskim materijalom i oružjem.
»Sv. Ante« i »Mars« iz Makarske sa 35 putnika.
»Zmaj« iz Trogira sa 16 putnika i 1 tonom razne robe.
»Sv. Križ« iz Bola sa 600 kg. sanit. materijala.
»Zrinski« iz Dugog Rata sa 15 čeličnih flaša praznih.

Radi se na uspostavljanju telefonskih linija u Splitu. Postavlja se tel. linija Trogir — Split.
Radiofonska veza Split — Vis nije još uspostavljena, aparati postavljeni ali veza nije postignuta.
Ostale radio veze nisu se jučer javljale.

S. F. S. N.		
POLITKOMESAR:	OPERATIVNI OFICIR:	KOMANDANT:
(Marjan Žuvić)	poručnik	major,
s. o.	(Petar Vidan)	(Niko Srzić)
	Vidan	N. Srzić
	(M. P.)	

13 nov. 1944

BR. 100

**NAREĐENJE ŠTABA MORNARICE NOV JUGOSLAVIJE OD
4. NOVEMBRA 1944. PODREĐENIM JEDINICAMA ZA FORMIRANJE KVARNERSKOG POMORSKOG SASTAVA¹**

ŠTAB MORNARICE NOVJ
Pov. Op. broj: 6266
4 studenoga 1944

ŠTABU II, III i IV POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA

Oslobodenjem dalmatinske obale pomeren je operacijsko težište na moru na područje II POS-a.

U cilju jačanja naših pomorskih snaga i koncentracije svih raspoloživih naoružanih plovniha jedinica na glavnom operacijskom pravcu **Kvarner — Istra — Trst.**

NAREĐUJEMO:

1. Sve plovne jedinice sa jačim naoružanjem formiraće Kvarnerski pomorski sastav.
2. Komandant sastava je poručnik drug **Vidan Petar**, do sada operativni oficir IV POS-a.

Politkomesar sastava je drug **Ružić Slavko**, do sada **politkomesar** flotile II POS-a.

3. Kvarnerski pomorski sastav formiraju:

a) I Flotila koju sačinjavaju naoružani brodovi NB3, NB11, NB13, NB14 i BB »**Topčider**«, svega pet naoružanih brodova.

Komandant I Flotile je poručnik drug **Lepeš Ante**, pored redovne dužnosti.

Politkomesar I Flotile je drug **Rušinić Miroslav**, pored redovne dužnosti.

b) II Flotila koju sačinjavaju patrolni čamci PČ 2, PČ 21, PČ 22, PČ 23, PČ 53 i »**Marjan**«. ²

Svega šest patrolnih čamaca.

Komandant II Flotile je poručnik drug **Antić Dinko**, do sada komandant flotile III POS.

Politkomesar II Flotile je zastavnik drug **Jakovljević Ljubo**, do sada politkomesar flotile III POS.

c) III Flotilu sačinjavati će 8 najboljih patrolnih čamaca koje će Stab II POS izabrati iz raspoloživih PČ IV POS.

Komandant III Flotile je zastavnik drug **Tončić Henrik**, do sada komandant flotile II POS.

Politkomesara III Flotile odrediti će Stab II POS.

4. Kvarnerski pomorski sastav potčinjen je u operativnom i administrativnom pogledu Stabu II POS. ³

5. Zadatak Kvarnerskog pomorskog sastava jeste:

a) uništavanje neprijateljskih lakih plovnih jedinica. Borbu sa jačim neprijateljskim plovnim jedinicama načelno izbegavati;

b) ometanje neprijateljskog saobraćaja morem i uništavanje njegovih plovnih transportnih jedinica;

c) zaštita vlastitog saobraćaja morem;

d) održavanje veze te prebacivanje ljudi i materijala u području pod neprijateljskom kontrolom;

e) vršenje kombinovanih operacija u sadejstvu sa jedinicama mornaričke pešadije;

f) podupiranje primorskog krila i jedinica NOVJ i saradnja sa njima.

6. Kvarnerski pomorski sastav sadejstvovaće po potrebi sa savezničkim plovnim jedinicama držeći se čvrsto načela rav-

nopravne saradnje. Budno će paziti na očuvanje potpune operativne slobode i vlastitog suvereniteta.

7. U duhu prednjeg obaveštavaće se uvek među sobom o pojedinim operativnim područjima radi sprečavanja nesporazuma na moru.

Tako isto obaveštavaće pravovremeno Stab Mornarice o tim područjima radi informiranja savezničkog vazduhoplovstva.

8. Unutrašnju organizaciju flotile Kvarnerskog pomorskog sastava izvršiće Stab Kvarnerskog pomorskog sastava u sporazumu sa Štabom II POS.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar, pukovnik (Dragiša Ivanović) Drag. Ivanović	Komandant, general-major (Josip Černi) Cerni
(M. P.)	

STAB MORNARICE NOVJ
K. Pov. Op. Broj: 6266
4 studenoga 1944

ŠTABU II, III i IV POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA

U cilju uspostavljanja Kvarnerskog pomorskog sastava raspoređuju se sljedeće naoružane pomorske jedinice u II POS:

a) iz IV POS — PC 41, 42, 49, 50, 52, 79, 80, 82, 43, 44, 53, 55, 56 i 57.

Barkasa broj 1 i 4

Patrolne čamce PC 42, 53, 55 i 82 uputiti u II POS čim budu popravljeni.

b) iz III POS — PC 21, 22, 25 i »**Marjan**«.

Oni patrolni čamci, kao barkase, koji ne ulaze u Kvarnerski pomorski sastav, sačinjavaće pomoćnu flotilu II POS-a i biće na raspoloženju Štaba tog sektora.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

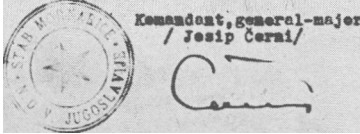
Politkomesar, pukovnik (Dragiša Ivanović) Drag. Ivanović	Komandant, general-major (Josip Černi) Cerni
(M. P.)	

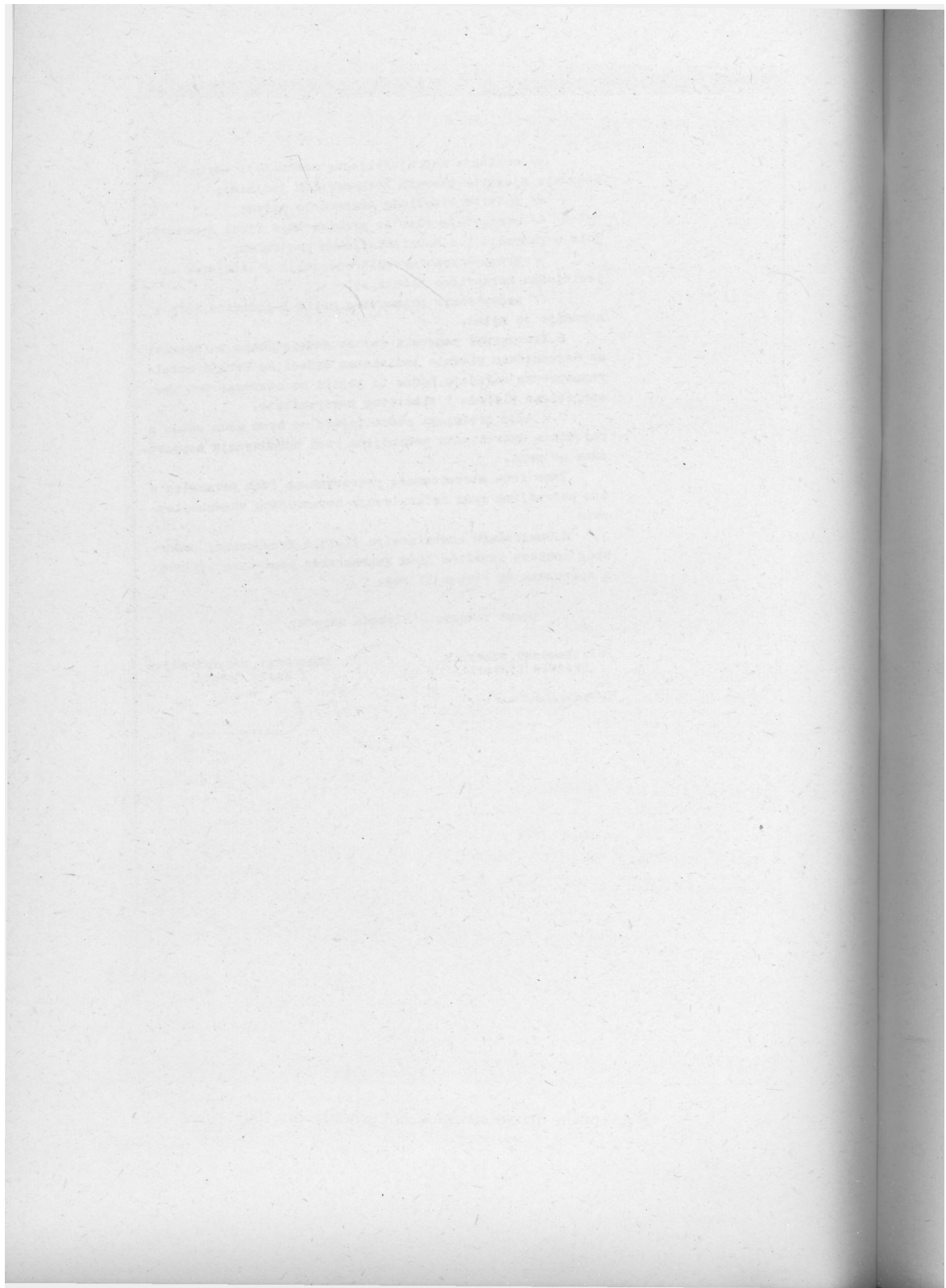
te/ aoataaja aaprljetaljaxag aaabra6eja atrta 1 ual-
StaTaaJ» a J»sarlte plaralh traapartalh Jadiaieaj
s/ saštlta Tlaatlac aaabredaja
d/ •4rf«T»oJ» ma t« prabaalsaja ljudi 1 aateri-
3»I» a padrudju pad naprljataljafcaa iMtrftlM;
a/ Tri«J» kaablaaraaili aparaalja u sadajatru sa
2adlaloamr. aanarldka paiadlja»
t/ paduplraaja pri—~~ra~~ta« krila 1 Jadlalea **now i**
aar«daja aa ajlaa.
6.Kraraorrkl p—~~ra~~ki aaatar aa4ejat**a4a pa patrabl
aa Savaaldkla plarala Jadlaiaaaa iriacl aa 9Trata aaSala
ra*aapr&raa aaradaja.tadaa da paaltl aa aduraaja patpo&aa
aparatima alabada 1 Tlaatltag aoraraaitata.
7.0 duha predajama abaradtaraća a« urak Mdu aabaa a
pajadlBla apamtITala padrudjlal radi apračarnaj» ~~•••••~~

Tak* lata abaradtavada praTarr«~~an~~— Stab Haraarlva a
tla padrudjlal radi lafaralmja SmaU | a(aaaduhaplar.
atra.
e.Oantraāmju argaalaalju flatlla Irmarmarakag pwr-
akag aaatara iarrilcSa Stab Craraaraka« paaarataag aaatara
u aparasasu aa ātaba« II PO*.

Saort fasianu • Slabada uradni

PaXltkaaaaaar,pultaTBllk
/ Dragiāa iTaaaTlc/

OPERACIJSKI IZVJEŠTAJ ŠTABA BATALJONA MORNARIČKE PJEŠADIJE ČETVRTOG POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA OD 5. NOVEMBRA 1944. GODINE¹

Š T A B
BAT. MORNARIČKE PJEŠADIJE
IV POM. OBAL. SEKTORA
Br. si. 13/44
Dana 5. XI. 1944 g.

OPERATIVNI IZVJEŠTAJ O AKCIJI

1) Prema naređenju Štaba IV P.O.S. od dana 29-X-1944 krenula je II i III četa našeg Bataljona na izvršavanje postavljenog nam zadatka u vezi sa Trećim P.O.S.² Pokret je uslijedio u 22 sata istoga dana ali zbog slabog vremena nijesu se mogli probiti naprijed nego su ostali u Sevidu do 31-X-1944, kada su proslijedili za Zirje gdje su dobili vezu sa III P.O.S.³ Tu smo po naređenju ref. Mor. pješadije III P.O.S. odmah poslali našu III četvu i jednu desetinu od II čete da zauzme položaje po otocima van Šibenskog Kanala tako da im se spriječi prolaz iz Šibenika morskim putem ako bi eventualno pokušali. 1-XI-1944 ostatak III čete sa Bataljonom Mor. pješadije III P.O.S. krenuo je u Vodice.

2) Neprijateljske snage nisu nam bile nikako poznate; znali smo samo da ih ima na nekim položajima kraj Šibenika i u samom Šibeniku.⁴ Jačina i raspoložive snage nijesu nam bile poznate.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-istorijskog instituta, reg. br. 24—1/6, k. 2035.

² Vidi dok. br. 90.

³ Vidi dok. br. 89.

⁴ Prema borbenom izvještaju komandanta borbene grupe majora Alermana, raspored snaga na prostoriji Šibenik — Drniš u vremenu od 1—3. novembra 1944. bio je sljedeći:

Štab II bataljona 892. puka, 5, 6, i 7. četa 892. puka;

Štab I bataljona 893. puka, 3. i 4. četa 893. puka;

Štab II bataljona 893. puka, 6, 7. i 9. četa 893. puka;

Štab III divizion obalske artiljerije 944. puka i 1 vod topova 75 mm. Trofejna oružja i 1 haubica 155 mm, 1 vod 7. baterije 264. artiljerijskog puka i 4. baterija 264. art. puka.

Mornarička obalska baterija Sjeverni Zlarin i Lusa.

1 četa 582. mornaričkog streljačkog bataljona;

3 PT topa 75 m/m iz 892. grenadirskog puka;

3) Neprijateljska namjera nije nam bila poznata ali predpostavljalo se da imaju namjeru da se povuku jer su bili već napustili neke položaje.

4) Raspolagali smo sa 150 boraca i I Bataljonom Mor. pješ. III. P.O.S. Pozicija nije bila određena jer smo se stalno kretali.

5) Zelilo se spriječiti povlačenje neprijatelju na temelju odluke donijete od Štaba III P.O.S. da se tuku neprijateljski položaji u samom gradu Šibeniku iz položaja Martinska. Međutim u pokretu smo naišli na neprijatelja na položaju Tusta gdje se razvila borba koja je trajala oko 2 sata, uslijed mraka i slabog vremena a plus toga nijesmo bili obaviješteni da se neprijatelj nalazi na tom položaju, nijesmo ga uspjeli blokirati i uništiti, tako da im je uspjelo pobjeći u Šibenik. Akcija je otpočela na 1-XI-1944 u 20 sati.

6) Akcija je otpočela na 1-XI-1944 u 20 sati i trajala je oko 2 sata; bila je izdata zapovijest da ih se zaokoliši, jer smo nenadno naišli na neprijatelja.

7) Postavljeni cilj bio je postignut s tim da se zauzmu položaji s druge strane grada, ali nijesmo uspjeli da uništimo one snage na koje smo naišli i vodili s njima borbu.

8) Neprijatelj je imao nekoliko mrtvih i 6 zarobljenih.

9) S naše strane samo jedan lakše ranjen.

10) 500 [metaka] za mitraljeze i puške i 400 za strojnice.

11) Nema.

12) Nema.

13) Nema.

14) Kritika akcije:

a) situacija je bila dobro procijenjena;

b) donijeta odluka je bila u potpunosti izvršena, za zauzimanje položaja na kanalu kod Šibenika;

c) plan bi bio izvršen u potpunosti da smo imali točna obavještenja od strane III P.O.S.;

d) oružja su efikasno upotrebijena;

e) zapovijest je bila izdata za opkoljavanje;

f) neprijatelj se slabo držao uslijed toga što se gledao samo da izvuče.

2 PT topa 50 m/m iz 892. grenadirskog puka;

1 PT top 88 m/m iz 893. grenadirskog puka;

2 voda pješadijskih topova 75 m/m 892. puka

1 vod I.K.A 7,62 iz 892. puka

(Vidi dok. reg. br. 6/1, k. 15a u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

15) Izvukli smo dobre pouke uslijed toga što smo bili išli u akciju bez detaljnijih obavještenja. Neprijatelj je bio slabo aktivan.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Oper, oficir
(Kercan Ivan).

Za Komandanta, zamj.

5

Politkom.
(Branimir Mudronja)
Branimir Mudronja

(M. P.)

BR. 102

NAREDBA ŠTABA MORNARICE NOV JUGOSLAVIJE OD 6.
NOVEMBRA 1944. ZA FORMIRANJE HIDROGRAFSKOG
INSTITUTA I UPRAVE SPLITSKOG BRODOGRADILIŠTA
I POHVALE JEDINICA DRUGOG, TREĆEG I ČETVRTOG
POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA¹

N A R E D B A BR. 6 7

ŠTABA MORNARICE NOVJ OD 6 NOVEMBRA 1944 GODINE

I. Uspostava Hidro-
grafskog instituta U svrhu pravilnog odvijanja hidrografske
službe u Mornarici uspostavlja se Hidro-
grafski institut Mornarice NOVJ.
U vezi s time određuje se:
Za upravnika potpukovnik drug Podboj
F. Franc.
Za zamjenika upravnika major drug Gre-
gorin J. Hrvoje.
Za šefa reprodukcije drug Dolenc L. Lojze.
Za šefa kartografskog odsjeka drug poruč-
nik Bojanić D. Đorđe.
Za šefa nautičkog odsjeka drug kapetan
Lapčević D. Predrag.

⁵ Potpis nečitak.

II. Promjena naziva. U Pravilniku o organizaciji Navigacionog slagališta Mornarice NOVJ ima da se svugdje briše naziv »upravnik« i stavi »šef«. Odredbe čl. 2 i 10 toga Pravilnika važe samo u slučaju ako se slagalište karata nalazi van sjedišta Hidroinstituta.

III. Dozvola za ribarenje. Predjeli odobrenog ribolova u jesenjem periodu 1944 god.
1.) Za otoke Biševo i Sv. Andrija: ostaju na snazi ranije izdate naredbe.²
2.) Za morski predeo između linije Sukošan — Zrelac — Proversa M. (obuhvatajući i Telašćicu) i rta Zazubac (SE Cavtat) dozvoljeno je ribarenje danju i noću svim dozvoljenim sredstvima.
3.) Morske predjele za ribarenje od gore pomenutih linija prema sjeverozapadu i odnosno jugoistoku odrediti će štabovi II, III, IV i V Pomorskog obalskog sektora. Štabovi II, III, IV i V Pomorskog obalskog sektora uradit će dalje što treba u duhu naredbe Štaba Mornarice br. 54 od 5. augusta o. g.³

IV. Uprava Splitskog brodogradilišta. U Upravu Splitskog brodogradilišta određuju se drugovi:
1. Ing. Štanger Milan
2. Bartol Alujević
3. Lino Pavaca
4. Marin Pržina
Načelnik Tehničkog odjeljenja preduzet će šta treba da se drugovi iz Uprave uvedu u dužnost.

V. Pohvala flotila II i III P.O.S. 23. oktobra o. g. u rano jutro Flotila II i III P.O.S. (NB 14, PC 2, PC 4 i PC 24) vraćala se nakon noćnog patrolisanja u svoju bazu. U 0505 sati sukobila se sa tri

neprijateljske brze jedinice, vjerovatno parne torpiljarke sa jačim naoružanjem i većom brzinom. Neprijatelj je uspio da ih iznenadi (radi svoje nečujne vožnje) i osvijetlio ih svijetlećim metkom te odmah otvorio topovsku i mitraljesku vatru na njih. Naše su jedinice odmah prihvatile borbu koja je trajala od 0505 do 0520 sati. Sa jednog našeg broda opažen je i trag lansiranog torpeda. PČ 4 kao posljednji brod u formaciji stvorio je maglenu zavjesu bacivši dvije dimne kutije te je time omogućio cijelom našem sastavu da prekinе kontakt sa nadmoćnim neprijateljem. Za tako odlučno držanje tog sastava koji je u svakom pogledu bio mnogo slabiji od neprijateljskog i za njihovu snalažljivost

p o h v a l j u j e m o

Štab i posade NB 14, PČ 2, PČ 4 i PČ 24 i stavljamo za primjer ostalima.

**Pohvala druga Štok
Mirka i Bogdanić
Bartula.**

Prilikom akcije Flotile II P.O.S-a kod otoka Paga kojom je prilikom u borbi sa neprijateljem zapaljen i uništen jedan neprijateljski naoružani brod,⁴ naročito se je istakao komandant »NB 13« drug Stok Mirko svojom neustrašivošću i hladnokrvnošću, izlažući se bez zaštite najjačoj vatri neprijateljskog automatskog oružja te je tom prilikom bio i teže ranjen. Istom prilikom istakao se pomoćnik mitraljesca drug Bogdanić Bartul koji je služio kao primjer bez obzira na opasnost. Tom je prilikom i on teže ranjen. Zbog toga

p o h v a l j u j e m o

drugove Stok Mirka i Bogdanić Bartula i stavljamo ih ostalima za primjer.

**Pohvala posada na-
oružanih i mobili-
sanih brodova.**

U toku oslobađanja otoka i obale Dalma-
cije pokazale su sve posade naoružanih i
mobilisanih brodova krajnje požrtvovanje
i samoprijegor pri prebacivanju jedinica
26. divizije NOVJ i njenog materijala.⁵
Svojim danonoćnim neumornim radom
omogućili su neometano izvršenje svih
operacija jedinica NOVJ, koje je bilo u
toliko teže, što su raspoloživa sredstva
Mornarice veoma skromna. Radi pokazane
požrtvovnosti, samoprijegara i neumor-
nosti

p o h v a l j u j e m o

bez izuzetka sve posade naoružanih i mo-
bilisanih brodova a njihov rad neka po-
služi ostalima kao primjer.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar, pukovnik:	Komandant, general-major:
Dragiša Ivanović s. r.	Josip Černi s. r.

Tačnost prepisa ovjerava
sekretar: poručnik,
Bruno Matošić
B. Matošić

(M. P.)

**UPUTSTVO MORNARIČKE GRUPE PRI ŠTABU DEVETOG
KORPUSA NOV JUGOSLAVIJE OD 6. NOVEMBRA 1944.
MORNARIČKOJ GRUPI KOPER ZA ORGANIZACIJU MOR-
NARIČKOG ODREDA NOVJ KOPER¹**

MORNARIČKA GRUPA
PRI ŠTABU IX. KORPUSA NOV I POJ
Na položaju, 6. novembra 1944
Br. 69

MORNARIČKOJ GRUPI KOPER

Primili smo sve Vaše izvještaje.² Zadovoljni smo Vašim radom, jer ste u svome razvoju već došli do nove faze, te Vam šaljem dalja uputstva za rad. Pošto ne možemo redovnim dopisima i ličnim kontaktom uticati na Vaš rad, neka vam ova uputstva i prilozi uputstvima budu smjernice za Vaš budući rad.

I. Djelokrug Vašeg rada: I. POS ima svoj djelokrug³ od zapadne granice buduće Jugoslavije do rijeke Mirne. Ta podjela doduše nije u skladu sa političkom podjelom naše države;⁴ ipak moramo zasada, prema naredbi Štaba Mornarice,⁵ ostati kod te privremene podjele. Na taj način ulaze u Vaš djelokrug za sada i oni primorski predjeli koji se nalaze između rijeka Dragonje i Mirne.

II. Naziv Vašeg odreda: Vaš naziv je »Mornarički odred NOVJ Koper«. Da bi Vas mogli pronaći poštom, biće ona adresirana na naslov: »Mornarički odred NOVJ Koper« preko komande mjesta Koper.

III. Djelokrug i dužnost Mornaričkog odreda Koper. Na obalskom pojasu Milje — Mirna Mornarički odred mora vršiti sljedeće dužnosti:

1. — akcije na moru, obali i kopnu.
2. — organizacija: a) — pomorsko-saobraćajne službe,
b) — tehničke službe,

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, na slovenačkom jeziku, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 8—1/3, k. 2023.

² Vidi dok. br. 5/3, k. 2023 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.

³ Vidi dok. br. 35.

⁴ Misli se na granicu između Slovenije i hrvatskog dijela Istre.

⁵ Vidi dok. br. 39.

- c) — veze,
- d) — odsjek za naoružanje,
- e) — organizacija flotile.

ad 1) — akcija na području Milje •—Mirna. Radi preduzimanja akcije protiv neprijatelja potrebno je odmah, svim sredstvima kojima raspolazete, pristupiti akcijama na moru, obali i kopnu. Vaš glavni cilj treba da bude napad na neprijateljski saobraćaj na moru i obali i treba da ima prednost pred akcijama na kopnu. Naročito treba napadati neprijateljska prevozna sredstva. Ciljevi neka Vam budu motorni čamci u pojedinim lukama. Te čamce treba potopiti ili im pokvariti motor. Sabotaže izvršiti pomoću naših boraca ili pak pripadnika našeg pokreta koji se nalaze u pojedinim uporištima. Na isti način postupati sa naoružanim i nenaoružanim brodovima. Uz to treba voditi računa o tome da će nam poslije završetka rata biti potrebna svaka tona brodova za održavanje pomorskog saobraćaja, zato brodove koje ćete potapati, potopite tako da će se moći izvući i povratiti. Zato nije načelno potrebno upotrebljavati vatru za uništavanje objekata. Vatru upotrebiti samo tamo gdje je to diktirano zbog važnosti objekata, n. pr. brod natovaren pogonskim materijalom ili nekim drugim materijalom, koji je od velike važnosti za snabdijevanje neprijatelja i koga bi neprijatelj mogao spasti sa potopljenog broda, treba zapaliti.

Na obali postoji mogućnost postavljanja zasjeda na moru sa čamcima iz kojih treba mitraljeskom vatrom noću napadati neprijatelja na brodovima koji plove u blizini obale. Poslije tako izvršene akcije treba čamce spremati tako da se mogu potopiti na plitkom mjestu dok se posada povuče u unutrašnjost obale.

Pokušati doći u dodir sa posadama naoružanih brodova i vojnih brodova. Tamo gdje nađete posadu koju sačinjavaju mobilisani Istrani, ili ljudi drugih nacionalnosti Jugoslavije, pokušajte pobjeći sa tim brodovima na oslobođeno područje naše obale, tj. na sve otoke od Premude prema jugoistoku. Minska polja, o kojima morate voditi računa, nalaze se od obale rta Madona jednu milju, od rta Salvore jednu milju i 3 milje od rta Saltarela; pojas između zaliva Dajla i Parenca nije miniran; od Parenca do zaliva San Paolo udaljena su minska polja od obale 3 milje; od San Paola do rta Barbana (otok Brioni) je slobodan Fažanski kanal, dok je sjeverno područje Brionskih otoka minirano sve do rta Barbana. Odavde se proteže područje široko oko 3 milje koje nije minirano. Izlaz na područje koje nije minirano nalazi se upravo pored luke Poreč 6 milja istočno. Od te tačke plovidba je slobodna po otvorenom moru u podru-

čje Premuda — Dugi Otok. Ako nije nemoguće pobjeći, onda brod potopiti. . .

Znamo da su sredstva s kojima danas raspolazete više nego skromna, ali za sada nemamo mogućnosti da Vam u tom pogledu pružimo pomoć, jer i drugovi koji dolaze k nama ostaju bez oružja. Nabavka o kojoj smo govorili sa drugom Dermotom prilikom našeg odlaska iz VII. korpusa nije moguća, jer nemamo nikakve direktne veze sa saveznicima, dok je Štab Mornarice obećao svestranu pomoć ukoliko u tehničkom pogledu bude u stanju da to izvrši.

ad 2) — Organizacija ostalog rada na Vašem području.

Radi boljeg upoznavanja Vaših dužnosti i Vašeg rada dostavljamo Vam u prilogu sljedeća uputstva: a) uputstva za organizaciju službe I. POS, b) uputstva za organizaciju zaposjedanja Slovenačkog Primorja i c) uputstva mjesnim, okružnim NO ili OF odborima, za uključivanje svih privrednih preduzeća u slovenačku privredu.

Za zaposjedanje Trsta predvidite i organizujte isto, kao što je naznačeno i na Vašem području, s tim da su mjesta, koja dolaze u obzir kao lučka predstavništva, sljedeća: Milje, Izola, Koper, Piran, Umag i Gitta Nuova d'Istria.⁶ Kod organizovanja bilo kakve službe na našem terenu moramo imati ti vidu da je u samim ustanovama i preduzećima potrebno izvršiti sve zadatke koji su obuhvaćeni napred navedenim uputstvima, pomoću naših organizacija i narodne zaštite.

U pogledu pomorsko-saobraćajne službe dolaze u obzir već naprijed pomenuta mjesta u kojima je potrebno, odmah poslije oslobođenja, organizovati i uspostaviti lučko pretstavništvo, lučke kontrolne partizanske straže. Lučka kontrolna partizanska straža biće stražarsko odjeljenje koje će kasnije potpasti pod istu organizaciju u samom Trstu. U Piranu treba predvidjeti odjeljenje pomorske policije. Za to odjeljenje biće u početku dovoljno da raspolaze sa jednim ili dva naoružana motorna čamca, koji će vršiti kontrolu obale na Vašem području.

Tehnička služba: Treba prikupiti sve podatke o brodogradilištima koja se nalaze na Vašem području, kao i ostaloj pomorskoj industriji. Prikupljene podatke pošaljite nama, ali bez obzira na sve te podatke morate odmah pristupiti organizaciji uspostavljanja naše vlasti na području gdje se nalazite. Zbog toga morate stupiti u vezu sa organizacijama u tim mjestima, predvidjeti stražarska odjeljenja i povjerenike za pojedine objekte i ustanove nad kojima moramo preuzeti vlast.

Veza. Prikupiti podatke o osmatračnicama na Vašem području, sa svim podacima o tehničkom uređenju i opremi. Predvidjeti drugove koji će zaposjesti osmatračnicu.

Otsiek za naoružanje. Prikupiti podatke o obalskom naoružanju. Predvidjeti i odrediti drugove na pojedinim područjima Vašeg sektora, koji će se baviti prikupljanjem oružja koje je ostavio neprijatelj. Ukoliko postoje tvrđave, predvidjeti straže. Magazine za oružje neka organizuju pojedina lučka pretstavništva.

Flota. Pošto će se vjerovatno nalaziti kakav brod vojnog karaktera, potrebno je predvidjeti drugove koji će preuzeti privremenu komandu nad tim brodovima.

Za sve to nije potrebno organizovati odsjeke, ali je važno odmah pristupiti radu po tim predmetima.

Sto se tiče Vaših grupa,⁷ koje se nalaze na Vašem području, mislimo da bi bilo dobro za pojedine akcije formirati manje udarne grupe, koje bi preduzimale akcije na područjima onih gradova koje će kasnije zaposjesti. Te udarne grupe bi istovremeno — poslije sloma Njemačke — predstavljale lučka pretstavništva, iz kojih bi se upotpunile sve potrebne vojno-pomorske službe na Vašem području.

Ukoliko budemo raspolagali s drugovima koji dobro poznaju prilike i teren na Vašem području, poslaćemo Vam ih da bi Vam u pogledu Vašeg rada bili pri ruci.

Skrećemo Vam pažnju na to da moramo u našem radu podjednako voditi računa o drugovima italijanske nacionalnosti kao o drugovima slovenačke nacionalnosti. Međutim važno je da drugovi italijanske nacionalnosti nisu doseljenici iz 1917 godine i da se za vrijeme italijanske okupacije nisu politički uprljali. Odmah nam pošaljite izvještaj o drugovima koji se sada nalaze kod Vas i koji će biti određeni za pojedine funkcije.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Major Mornarice
Tomšič Janez

**IZVOD IZ OPERACIJSKOG DNEVNIKA ŠTABA DRUGOG
POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA UPUĆEN 7. NOVEM-
BRA 1944. ŠTABU MORNARICE NOV JUGOSLAVIJE O
DEJSTVIMA OD 16. DO 31. OKTOBRA 1944. GODINE¹**

ŠTAB II. P. O. S-a
pov. op. br. 458
dne 7. XI. 1944. g.
Položaj.

Dostavlja se izvod iz
operativnog dnevnika
od 16. do 31. X. o. g.

ŠTABU MORNARICE NOVJ

U vezi tam. naređenja pov. op. broj 5780/44 dostavljamo
izvod iz operativnog dnevnika ovog štaba za period od 16. do
31. oktobra 1944. g.

Štab II. POS-a sa ovim jedinicama smješten je na otoku
Istu. Pored redovne obuke jedinica vršeni su radovi oko utvr-
đivanja otoka, postavljanje novopridošlih oruđa, izgradnja bun-
kera, postavljanje žičanih prepreka i nagaznih mina.

16. oktobra:

Održana je veza sa Lavsom, Premudom, Silbom i Olibom.
U vožnji su bila 2 broda, prebačeno je 29 putnika.

Ujutro pristao je u luku 1st U- S. hidroplan »Catalina«
u svrhu prikupljanja podataka o palim savezničkim avijatiča-
rima, te je upućen u Božavu.

17. oktobra:

Sa NB 13 prevezeno je u Bočarije za 35. diviziju 10 tona
materijala. Inače je održana veza sa Molatom, Olibom, Zapun-
telom. U vožnji su bila 4 broda, prebačeno je 13 putnika i
ukupno 11 tona tereta.

U 1st uplovila su 3 britanska MTB.²

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-
istorijskog instituta, reg. br. 9—1/3, k. 2066.

² Uplovili su radi patrolisanja, ali uslijed lošeg vremena to nisu
mogli učiniti (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 9—1/1, k. 2073).

Udarna grupa od 95 boraca na otoku Krku napala je u 0520 s. neprijateljski garnizon u Punatu u jačini od 36 Nijemaca. U 1130 sati nepr. je garnizon uništen. Neprijateljski gubici bili su 4 mrtva i 32 zarobljena od kojih 3 ranjena. Vlastiti gubici 1 drug poginuo i 5 drugova ranjeno (Operativni izvještaj broj 381/44.).³

Održana je veza sa Sali, Olibom, Silbom i Premudom. U vožnji su bila 2 broda, prebačeno je 46 putnika i 9,8 tona tereta.

U 1715 sati sa Pč2 i u pratnji Pč6 prebačen je iz Ista u Zaglav na o. Pagu 1 vod mornaričke pješadije u jačini od 22 borca sa 2 bacača. U 2030 sati vod je iskrcan sa zadatkom da uništi ustašku izvidnicu sjevero-ist. od Košljuna, a zatim da sa bacačima tuče neprijateljske položaje u Pagu. Pč6 ostao je u zasjedi kod Mauna, a Pč2 kod Košljuna sa zadatkom da napadnu manje neprijateljske brodove.

Navečer isplovilo je prema Viru 5 britanskih MTB za patrolisanje i zasjedu. Tokom noći napali su neprijateljski konvoj, ali su bili odbijeni od neprijateljskih torpiljarki.

19. oktobra:

Održana je veza sa Sali, Lavsom, Olibom, Silbom, Premudom i Zaglavom. U vožnji je bilo 6 brodova, prebačeno je 48 putnika i 300 kg. tereta.

Iskrncani vod mornaričke pješadije tukao je ujutro sa bacačima neprijateljske položaje oko Paga i to kod groblja, protukolac u mjestu i kasarnu u južnom dijelu grada. Neprijatelj iz Paga nije odgovarao na paljbu, već je odgovorila paljbom neprijateljska baterija iz Karlobaga. Nije poznato da li je neprijatelj imao gubitaka u Pagu. Vlastitih gubitaka nije bilo. Neprijateljska izvidnica kod Košljuna nije pronađena jer se dan prije povukla u mjesto Pag. U 10 sati vod se ukrcao na Pč2, koji je isplovio za Olib, a zatim uplovio u 1730 sati u Ist.

20. oktobra:

Održana je veza sa Olibom, Silbom i Premudom. U vožnji su bila 4 broda, prebačeno je 70 putnika i 5 tona tereta.

Prije podne stigle su u Ist razne britanske plovne jedinice⁴ sa britanskim mornaričkim kapetanom Gilesom.

Navečer su uplovili u 1st PČ24 i NB14 iz III. POS-a.

Pč2 prebacio je na o. Pag jedan vod mornaričke pješadije u svrhu prikupljanja podataka o neprijatelju i uznemiravanja istog.

21. oktobra:

Održana je veza sa Velim Ratom, otokom Pagom, Olibom, Silbom i Premudom. U vožnji bilo je 6 brodova, prebačeno je 69 putnika.

Prije podne Pč2 sa vodom mornaričke pješadije vratio se sa otoka Paga u 1st, pošto je na Pag stigao jedan bataljon neprijateljskih legionara zbog vršenja racije.

U 1305 sati u Olibu na gatu NB13 pogođen je raketnim bombama i mitraljeskim mecima iz savezničkih aviona od čega je na brodu nastao požar, te je brod izgorio i potonuo. Od posade broda ranjena su dva druga. Brod se nalazio u Olibu na putu za Krk, te je nosio razni materijal za XI. korpus. Sav materijal je potpuno uništen. O prednjem sastavljen je zaseban izvještaj.

Popodne stigli su iz Komiže britanski MTB, koji su putem naišli na 4 njemačka I-boota iz Dubrovnika, od kojih su 2 potopili, a 2 su zarobili i doveli zajedno sa posadama u 1st.⁵

U 18 sati priređen je miting u vezi sa oslobođenjem Beograda.⁶

22. oktobra:

Održana je veza sa Olibom i Zapuntelom. U vožnji su bila 4 broda, prebačeno je 6 putnika.

Pč2 i Pč4 zajedno sa NB14 i PČ24 iz III. POS-a isplovili su navečer na patrolisanje i postavili se u zasjedu kod Mauna.⁷ Britanski MTB isplovili na patrolisanje SW od Velog Rata, pošto im je javljeno da neki brodovi plove od Jabuke prema Lošnju. Patrolisanje bez rezultata.

23. oktobra:

Održana je veza sa Molatom, Olibom, Silbom i Premudom. U vožnji je bilo 5 brodova, prebačeno je 44 putnika i 2 tone tereta.

Oko 05 sati naš sastav sastojeći se od Pč2, Pč4, PČ24 i NB14 na povratku sa patrolisanja kod o. Mauna naišao je jugozapadno od Mauna na 3 neprijateljske torpiljarke, te se upustio s njima u borbu.⁸ Nakon kratke borbe našem sastavu

^{6, 11} Vidi dok. br. 78.

⁶ Beograd je oslobođen 20. X 1944. godine.

^{7, 8} Vidi dok. br. 81.

upotrebom maglenih kutija uspjelo je prekinuti dodir sa neprijateljem, koji je bio nadmoćniji u naoružanju i brzini. Neprijateljski gubici nisu poznati. Vlastiti gubici: 4 ranjena druga i manja oštećenja na brodovima. (Operativni izvještaj op. br. 400/44.)

U 0800 sati miniran je potonuli jedrenjak »Marica« u sredini luke 1st u svrhu čišćenja luke.

NBi4 iz III. POS-a uvršten je u flotilu naoružanih brodova II. POS-a.⁹

U 14 sati stigli u 1st komesar i načelnik štaba Mornarice.

Udar na grupu na o. Krku napala je na Vrbniku novopostavljeni neprijateljski garnizon od 55 Nijemaca, te ih prisilila da se povuku u Novi.¹⁰

Navečer britanske jedinice isplovile na patrolisanje bez rezultata.

24. oktobra:

Održana je veza sa Žmanom, Silbom, Olibom i Premudom. U vožnji je bilo 5 brodova, prebačeno je 98 putnika.

Britanska mornarica predala je Štabu II. POS-a 2 zarobljena njemačka I-boota,¹¹ koji su zatim uvršteni u Flotilu naoružanih brodova II. POS-a sa nazivom Pč7 i Pč8.

Načelnik štaba Mornarice izvršio je pregled oružja i utvrđenja na položajima za obranu otoka Ista.

25. oktobra:

Održana je veza sa Premudom, Silbom i Olibom. U vožnji je bio 1 brod, prebačen je 21 putnik i 3600 kg. tereta.

Ujutro otputovali prema III. POS-u drug komesar i načelnik štaba Mornarice.

Navečer su sa 2 britanska MTB isplovili za o. Krk drug komesar ovog štaba sa još nekoliko drugova. Ujedno je prebačeno i nešto hrane za udarnu grupu na o. Krku.

26. oktobar:

»Sv. Ivan« stigao je sa putovanja 1st — Vis — Brač — Hvar — Vis — 1st, na koje je pošao 18. X. Za to vrijeme prebacio je 22 tone tereta i 45 putnika. Održana je veza sa Olibom i Silbom. U vožnji su bila 2 broda, prebačeno je 25 putnika.

Održana je veza sa Kornatima, Zmanom i Olibom. U vožnji su bila 2 broda, prebačeno je 6 putnika.

28. oktobar:

Održana je veza sa Olibom, Silbom i Premudom. U vožnji su bila 3 broda, prebačeno je 39 putnika.

U 18 sati NB14 krenuo je sa jednom četom mornaričke pješadije i radiostanicom na akciju u Puntu Križa na otoku Cresu sa svrhom da komesar bataljona održi narodu predavanje, zatim da se prikupe podaci o neprijatelju, te da se napadne i uznemiruje neprijatelj prema situaciji.¹²

Navečer stigla su u 1st 3 britanska borbena čamca, koji su iste večeri zajedno sa ostalim britanskim jedinicama isplovili na patrolisanje. Na području Silba — Rt Lun lansirali su 4 torpeda na 2 neprijateljske torpiljarke i 1 parobrod, ali bez uspjeha.

29. oktobar:

Održana je veza sa Premudom, Silbom i Olibom, te o. Cresom. U vožnji je bilo 5 brodova, prebačeno je 64 putnika, od toga četa mornaričke pješadije na otok Cres. U 02 sata iskrcala se četa mornaričke pješadije sa radiostanicom na otok Cres, potom se NB14 vratio u 1st.¹³

Uslijed jakog vjetro iz SE pravca isplivale su kod Silbe 2 mine C-15 i 1 francuska mina. Naš minerski odred dezaktivirao je sve tri mine, te ih sa Pč6 prenio na 1st.

Izvršena je probna vožnja Pč7 i Pč8 uspješno.

30. oktobar:

Održana je veza sa Zmanom. U vožnji su bila 2 broda, prebačeno je 9 putnika.

Navečer su britanske jedinice isplovile na patrolisanje kod Vira bez rezultata.

U 23 sata Pč7 prihvatio je na o. Cresu četvu morn, pješadije sa radiostanicom, te ih prevezao natrag na 1st. Operativni izvještaj op. broj 418/44.¹⁴

31. oktobar:

Održana je veza sa Olibom, o. Cresom i Pagom. U vožnji je bilo 5 brodova, prebačeno je 2300 kg. tereta i 89 putnika.

Po podne prebačen je sa Pč4 jedan vod morn, pješadije na o. Pag sa svrhom da prikupi podatke o neprijatelju, te da ga uznemirava.

Navečer prebačena je jedna četa morn, pješadije na Vel. Lošinj sa zadatkom da uništi njemačke straže i policiju, da pohvata istaknute fašiste, da prikupi podatke o neprijatelju, te da nabavi raznog materijala. (Operativni izvještaj op. broj 420/44).¹⁵

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Pomoćnik polit, komesara:	Komandant, kapetan:
(Žanko Aljoša)	(Joža Vrtačnik)
A. Žanko	Joža Vrtačnik
(M. P.)	

BR. 105

DNEVNI RAPORT ŠTABA ČETVRTOG POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA ZA 7. NOVEMBAR 1944. GODINE ŠTABU MORNARICE NOV JUGOSLAVIJE¹

ŠTAB
IV. POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA
Pov. br. služb.
7 novembra 1944
Split

Dnevni raport

ŠTABU MORNARICE

Split

Tokom dana uplovio u Split jedan deo II. Flotile određen za II. P.O.S. i to P/č 43, 44, 56 i 65. Budući da su P/č 43, 56 i 65 u prilično slabom stanju uputiće se u II. P.O.S. samo P/č 44, dok će ostali biti upućeni nakon popravka.

¹⁵ Vidi dok. reg. br. 12—1/3, k. 2066 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta i dok. br. 95.

Mornarička Stanica u Hvaru spremna za preseljenje za Vis.

I. i II. Desantna Flotila u Splitu.

M. S. 1 spreman u bazi.

M. S. 2 dotegljen iz Drače havarisan sa 4 kamiona.

M. S. 3 povukao ostatak artilerije sa Sućurja, te doplovio u Split, spreman za upućivanje u II. P.O.S.

M. S. 4 havarisan u bazi.

M. S. 5 u II. P.O.S.

M. S. 7 popravlja dinamo.

M. S. 8 povratio se iz Drače sa 4 kamiona.

M. S. 9 u III. P.O.S.

M. S. 10 ispravan u bazi.

M. S. 11 i M. S. 12 na popravku u bazi.

N. B. »Partizanka« ispravna u Splitu.

N.B. 12 na popravku u Splitu, N.B. 15 na popravku u Visu.

»Mars« u redovitoj pruzi br. 3 uplovio u Split sa 35 putnika.

»Sv. Marko« iz Biograda sa 14 drugova uplovio u Split.

S/s »Radnik« doteglio iz Milne u Split m/j »Marjan« sa 20 tona hrane.

»Gospe od Poišana« iz Visa uplovio u Split sa 50 drugova i 35 t. hrane.

»Andrea Doria« u redovitoj pruzi br. 1.

»Sv. Nikola« u redovitoj pruzi br. 2.

Barkasa br. 3 iz Splita za Vis sa 30 drugova.

»Sv. Petar« iz Splita za Šibenik sa 25 drugova Obi. N.O.O.

»Soča« iz Splita za Šibenik sa 130 tona municije.

»Marija« iz Splita za Bol sa 25 drugova.

»Ime Isusovo« za Hvar iz Splita sa hranom za Mornaričku stanicu i 23 drugova.

»Dinara« iz Splita za M. Ston sa 25 drugova. Brod upućen na traženje V. P.O.S. za prevoz 300 boraca iz M. Stona u Split.

Otsjek za vezu ovog Štaba uspostavio je vezu između Stomorske, Maslinice i Izvidne Stanice na Šolti, te telefonski povezao pojedine sekcije sa ovim Štabom.

Dragiranje mina sa engleskim brodovima između Čiova i Marjana, kao i ispred Splitske luke nastavlja se.

Štab obalske artilerije ovog Sektora razmestio je slijedeće oružje na položaje za odbranu Splita.

Jedna baterija sa 6 mitraljeza 20 mm na Marjanu.

Druga baterija sa 6 mitraljeza 20 mm na Gripe.

Jedan top 105 mm i jedan reflektor na Sustipansko groblje.

Ostatak oružja za odbranu Splita smestiće se tokom 7 o. m.
na položaj.

Oružje određeno za II. P.O.S. spremno za polazak.

S. F. — S. N.

Politkomesar
(M. Žuvić)
M. Žuvić

Za Komandanta major
Kobol

Operativni oficir
kapetan
(Davor Orebić)
S. O.

BR. 108

**OBAVJEŠTENJE MORNARIČKE STANICE »BOKA« OD 8.
NOVEMBRA 1944. ŠTABU PRVE BOKELJSKE BRIGADE O
OSNIVANJU I ORGANIZACIJI STANICE¹**

MORNARIČKA STANICA BOKA
Pov. Broj 1
8 novembra 1944 god.

Moli se raspored
ljudstva struč.

ŠTABU I BOKEŠKE UDARNE BRIGADE

U vezi Vašeg traženja dostavljamo sledeće obaveštenje:

1) Naređenjem Pov. br. 219 Štaba V. Pomorskog obal-
skog sektora od 5. XI.² o.g. dana 6. XI. 1944 godine formirana
je Mornarička stanica Boka koja je podređena Štabu V. Po-
morskog obalskog sektora u Dubrovniku.

Ova se stanica formirala od dosadašnje čete, a za štab
stanice V. P.O.S. od svog ljudstva rasporedio je komesara, po-
moćnika komandanta i druge potrebne referente.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-
istorijskog instituta, reg. br. 4—1/1, k. 2055.

2) Zadatak ove stanice je sledeći:

- a) Obezbeđenje kopnenih mornaričkih ustanova.
- b) Obezbeđenje, opravak i oprema svih plovniha objekata, koji se nalaze na sektoru ove stanice.
- c) Stavljanje u pogon mornaričkih postrojenja koji su potrebni za rasvetu sela i varoši Boke Kotorske i drugih postrojenja koji su potrebni za Mornaricu.
- č) Pripremanje pristaništa za prijem transporata naših i savezničkih brodova.
- d) Ispitivanje minskih (pomorskih) polja.
- f) Formiranje lučkih kapetanija.
- g) Zaštita obale uz saradnju Narodno oslobodilačke vojske.

3) 8. XI. t.g. komandant ove stanice bio je na referatu kod Komandanta Primorske operat. grupe, koji mu je rekao da će uz sporazum sa Štabom I Bokoške udarne brigade dodeliti Mornarici specijalizovane pomorce (mašiniste, električare, artiljere, torpediste, minere, telegrafiste, signaliste, brodare, pilote itd.).

Potrebno je da taj Štab uvidi potrebe Mornarice kao i naroda Boke, te da dodeli ovoj stanici čim veći broj pomenu-tog ljudstva. Za uspostavljanje saobraćaja po Boki Kotorskoj sa kojim će se služiti i narod Boke Kotorske potrebno je ljudstvo mašinske i ostale grane koje su već napred navedene.

Naročito ova stanica oskudeva sa potrebnim brojem pilota, to molimo da se rasporedi sve pilote.

Poznato je ovom štabu da se kod 1 čete I bataljona te brigade nalazi pomorski kapetan pilot Niko Niketić i Bervaldi Boro, za koje molimo da se rasporede ovoj stanici.

Sada se Štab ove stanice nalazi u Hercegovom u hotelu »Topola«.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar
(Stevo Đakonović)

Komandant
(Krstu Vukotić)
K. Vukotić

(M. P.)

**IZVJEŠTAJ ŠTABA PRVOG BATALJONA MORNARIČKE
PJEŠADIJE OD 9. NOVEMBRA 1944. ŠTABU TREĆEG PO-
MORSKOG OBALSKOG SEKTORA O AKCIJI NA OTOKU
PAGU¹**

ŠTAB I BATALJONA
POMOR. PJEŠADIJE III. P.O.S.
Pov. broj 4
Dne 9. novembra 1944 god.
Položaj

Operativni izvještaj
o akciji na otoku Pagu
u noći od 7. na 8 nov.

ŠTABU III POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA

Veza tam. Pov. broj Op. 5780 od 12 augusta 1944 god.

1) Ovaj bataljon stigao je u Povijanu na otoku Pagu 5. nov. t. g. u 1200 sati. Od tog momenta bataljon je u operativnom pogledu podređen II. P.O.S.² Na otoku Pagu već se nalazio I. bataljon pom. pješ. II. P.O.S. sa svoiim štabom. Svim akcijama na otoku Pagu rukovodi referent pješadije II. P.O.S. kapetan Zivković Drago. Istog dana kada je bataljon stigao u Povijanu održan je sastanak između rukovodstva štaba bataljona i referenta pješadije II. P.O.S. Na ovom sastanku saopšteno je da se neprijatelj nalazi samo u mjestu Pagu.

2) Prema primljenim podacima u Pagu se nalazi oko 200 njemačkih vojnika i oko 150 ustaša i oružnika.³ Naoružanje: *Nijemci* 12 puškomitraljeza, 1 teški i 1 laki bacač. *Ustaše* 10 lakih mitraljeza, 5 ručnih strojnica, 3 »Brede« kal. 20 m/m, 1 top protukolac, kal. 47 m/m i 2 laka bacača.

3) Namjera neprijatelja je da se pod svaku cijenu zadrži u mjestu Pagu. Prema primljenim podacima neprijatelj namjerava da duž cijelog otoka provede akciju čišćenja. Neprijateljske snage koje se nalaze u mjestu Pagu održavaju vezu sa Karlobagom gdje je sada skoncentrisano oko 3500 neprijateljskih vojnika.⁴

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-istorijskog instituta, reg. br. 10—1/1, k. 2029.

² Kao Treći bataljon Kvarnerskog odreda. Vidi dok. br. 121.

^{3, 4} Vidi dok. br. 121.

4) Vlastite raspoložive snage na otoku Pagu su sljedeće:

- a) I. bataljon pom. pješ. II. P.O.S.
- b) I. bataljon pom. pješ. III. P.O.S.
- c) 2. četa II. bataljona pom. pješ. III. P.O.S.
- d) 2 haubice kal. 100 m/m i jedno odjeljenje teških bacača.

5) Odmah po dolasku u Povijanu jedinice ovog bataljona zauzele su položaj od kote 60 prema morskoj obali na putu iz Povijane za Pag. 7. novembra na večer, ovaj bataljon primio je naređenje, da će se u toku noći od 7. na 8. novembra izvršiti napad na mjesto Pag. 2. četa ovog bataljona trebala je da u toku noći zauzme položaj na koti 200 koja dominira samim mjestom Pagom i nalazi se na njegovoj jug. zap. strani. Nešto ispod same kote 200 trebalo je smjestiti jedno odjeljenje od 2 teška bacača II. P.O.S. Zadatak ove čete bio je, da u ranu zoru, kada je bilo predviđeno da će otpočeti akcija u mjestu Pag, spriječi prelaz neprijatelju preko mosta, t.j. sa sjev. ist. strane mjesta Pag na jugozapadnu stranu i da služi kao zaštita za odjeljenje bacača ukoliko bi neprijatelju uspjelo da se privuče do kote 200. 1. četa ovog bataljona i prateća četa trebali su da zauzmu položaje između Gorice i mjesta Paga, t.j. sa sjev. ist. strane zaljeva.

Bilo je predviđeno da se prije napada na mjesto Pag otvori artiljerijska paljba iz haubica i bacača na koti 200. Haubice su bile smještene u uvali Košljun. Otvaranje vatre iz haubica bio je znak za bacače da i oni otvore vatru i to istim brojem metaka i u istom razmaku vremena kao i haubice.

6) 7. novembra u 21,30 sati na večer, dok su sve jedinice odlazile na svoje položaje, neprijateljske haubice iz Karlobaga otvorile su vatru na uvalu Košljun, gdje su se nalazile naše haubice i brodovi. Zbog ovog napada brodovi su isplovili za Povijanu i ukrkali haubice. Ovaj slučaj je poremetio predviđeni plan za napad na mjesto Pag. Sve jedinice dobile su nalog da se povuku na stare položaje. Pošto se 2. četa ovog bataljona sa odjeljenjem bacača II. P.O.S. već nalazila na položaju na koti 200, a kako je bilo poznato, da neprijatelj upućuje svako jutro jedno odjeljenje od 20 do 30 vojnika na ovu kotu, gdje se zadržavaju do mraka i poslije povlače u samo mjesto Pag, naređeno je 2. četi da odjeljenje bacača odmah uputi natrag u Povijanu, a da sama četa ostane na položaju i da 8. novembra u jutru otvori vatru na odjeljenje neprijateljskih vojnika, koje dolazi na kotu i da se zatim povuče. Ovo naređenje poslao je komandant bataljona iz Gorice putem kurira 7. novembra u 2300 sati. Ovaj kurir stigao je do položaja 2. čete na koti 200 8. novembra u 0630 sati. Prema tome 2. četa primila je naređenje

tek 7,5 sati nakon što je bilo izdato. Kurir koji je nosio naređenje, trebao je ovoliko vremena da ga preda zbog tamne noći, te teškog kamenitog i neprohodnog terena. Zamjenik komandanta bataljona, koji se nalazio na položaju sa 2. četom, odmah po prijemu naređenja, izdao je nalog odjeljenju bacača II,- P.O.S. da se odmah povuče do broda, koji je čekao u uvali Paladinka ispod kote 200 sa jugozapadne strane Paga, a komandiru 2. čete naredio je da izvrši napad na Nijemce, koji su već dolazili prema koti 200 i da se zatim sa četom povuče. U 0635 odjeljenje bacača počelo se povlačiti prema obali, u 0645 jedno odjeljenje od 50 neprijateljskih vojnika približilo se koti 200 i 2. četa otvorila je vatru na njih sa nekoliko kratkih rafala i zatim se počela povlačiti prema obali. U momentu otvaranja vatre neprijatelj je bio udaljen od položaja 2. čete oko 50 m. Komandir 2. čete izjavio je da je primijetio da su iz mjesta Paga izašla svega 3 odjeljenja neprijatelja, od kojih je jedno odjeljenje od 50 vojnika išlo prema koti 200, drugo odjeljenje od 30 do 40 vojnika išlo je preko kose jugoistočno od kote 200 prema obali, a treće odjeljenje išlo je preko kose sjev. zap. od kote 200 prema obali, izgleda da ova tvrdnja komandira nije tačna i vjerovatno je da je iz Paga krenulo samo jedno odjeljenje od 50 vojnika, koje je išlo prema koti 200.

7) Postavljeni cilj, t.j. da se neprijatelj žestoko napadne prilikom izlaska na kotu 200, postignut je samo djelomično, jer je postojala mogućnost da 2. četa bude opkoljena, pa je vatra, koja je bila otvorena na neprijatelja, bila kratkotrajna. Ovu okolnost predvidio je komandant bataljona, pa je naredio u ranu zoru 8. novembra da 1. četa ovog bataljona zauzme položaje oko Košljuna, da bi osigurala povlačenje 2. čete kopnom. Bilo je grešaka i do rukovodstva čete, koje nije znalo da utiče na borce, da još izvjesno vrijeme drže neprijatelja pod vatrom, jer se četa suviše naglo povlačila, ostavljajući na položaju 3 bolničarke, koje je neprijatelj zarobio, i municiju. Brojno stanje čete bilo je 28.

8) Prema primljenim podacima neprijatelj je imao 2 mrtva. Zaplijenjenog neprijateljskog materijala nije bilo.

9) Zarobljen je vodnik 2. voda 2. čete Kolanović Šime i 3 drugarice bolničarke. Teže ranjen borac 2. čete Pavlović Ante. Prilikom povlačenja ostavljeno na položaju 1200 komada mitraljeskih metaka.

10) Utrošak municije 500 mitr. metaka.

11) Predloga za pohvalu i odlikovanje nema.

12) Predlažemo da se zbog slabog vođenja jedinice kazni rukovodstvo čete. Odmah po povratku čete sa položaja održat

je sastanak rukovodstva bataljona, gdje [je] dat ozbiljan ukor rukovodstvu čete i potrebna pouka.

13) Predlažemo da se smijeni sa položaja sadašnji v. d. dužnosti komandira 2. čete Belič Joso i komesar 2. čete drug Finka Paško. Sadašnji komandir čete drug Belič Joso bio je zapravo zamjenik komandira i na ovoj je dužnosti bio privremeno.

14) Kritika akcije

a) *O procijenjenoj situaciji.* Iako se od napada na Pag odustalo, 2. četa dobila je naknadni zadatak da otvori paljbu na neprijatelja prilikom njegovog dolaska na kotu 200, pa je sa te strane situacija bila dobro procijenjena, ali od strane rukovodstva čete slabo izvedena.

b) *O donijetoj odluci i njenoj promjeni.* 2. četa, koja se nalazila na položaju na koti 200, bila je obaviještena o promjeni odluke, t.j. da se napad na mjesto Pag neće vršiti, tek 7,5 sati nakon stvorene odluke. Služba veze dakle nije nikako bila kako treba provedena.

c) *O izvršenju plana akcije.* Naređeni napad na neprijatelja kod njegovog dolaska na kotu 200 nije dobro izveden. Sama 2. četa bila je daleko isturena od vlastite glavnine bez osiguranja i dobre veze.

d) *O upotrebi raznih oružja.* Oružje kojim je raspolagala četa nije bilo iskorišćeno kako je to trebalo.

e) *O izdatim zapovijestima u toku borbe.* Rukovodstvo 2 čete, koja je jedino došla u dodir sa neprijateljem, nije ispravno postupilo, jer je precijenilo snage neprijatelja i izvršilo je povlačenje suviše naglo i u neredu.

f) *O neprijatelju i njegovom držanju.* Neprijatelj je imao dobro i ofanzivno držanje.

15) Pouke. Služba veze treba da bude bolje izvedena, i po mogućnosti treba da bude uspostavljena telefonska veza između jedinica na položaju i štaba bataljona. Rukovodstvo jedinice treba da bude smišljeno i hladnokrvno kod provedbe napada i procjene neprijateljskih snaga. Povlačenje se ne smije ni u kom slučaju panično provesti. Bolničarsko osoblje ne smije se nalaziti u prvoj borbenoj liniji, nego nešto pozadi jedinice.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Pom. Politkomesara:
Huljev Roko

(M. P.)

Komandant:
Šalov Tomo

**IZVJEŠTAJ OPERATIVNOG OFICIRA TREĆEG POMOR-
SKOG OBALSKOG SEKTORA OD 9. NOVEMBRA 1944.
ŠTABU SEKTORA O STANJU ŠIBENSKE LUKE NAKON
OSLOBOĐENJA ŠIBENIKA¹**

OP. OF. III P.O.S.
9 XI 1944 god.

ŠTABU III P.O.S.

Izvještavam sljedeće:

- I. Radi toga što je Kanal Sv. Ante miniran, svi brodovi koji stižu za luku Šibenik pristaju u luku Zablaće. U luci Zablaće privremeno je formirana etapna stanica koja prihvaća materijal koji dolazi sa brodovima, a odatle odvozi kamionima. Sa ovim su se suglasili štabovi operativnih jedinica² kao i pozadinske vlasti.
- II. ' Lučka kapetanija Šibenik se je smjestila i počela da djeluje. Izvršen je popis svih brodova koje je neprijatelj držao. Isto tako pregledana su brodogradilišta i radione. Lučka kapetanija će dati izvještaj o stanju brodova i materijala u luci.
- III. Prinčić se nalazi na tvrđavi Sv. Nikola, odatle upravlja sa dragiranjem Kanala Sv. Ante. Kako sami znate da ne raspolažemol sa svim sredstvima za dragiranje, pa je rad otežan. Prinčić izjavljuje da je Kanal Sv. Ante jače miniran i da su mine položene na dno. Prilikom dragiranja 8 XI dignute su dvije mine koje su radi toga što je bilo kratko čelik čelo pri dizanju eksplodirale, žrtava nije bilo. Posao se nastavlja.
- IV. 7 XI u Kanalu Sv. Ante stradao je brod »Velebit«.³ Broj poginulih nepoznat. Samo je spaseno nekoliko mornara teže ranjenih koji su odmah prevedeni u bolnicu. Kapetan broda je stradao i 6 drugova od I Dalmatinske brigade, o tome me je obavijestio komandant brigade. Sa istog broda spaseno je nešto pogonskog materijala.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 22—1/6, k. 2027.

² Vidi dok. br. 98.

³ Motorni brod »Velebit« prevezio je naftu za Tenkovsku brigadu (vidi dok. reg. br. 4—10, k. 1102 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

- V. Za osposobljenje lokomotiva Komanda Područja nam je zatražila materijal koji se nalazio kod nas u Mandalini, traženju smo udovoljili. Spisak izdatog materijala upućen.
- VI. U luci se nalaze dva brodogradilišta od kojih jedno ispravno i na istom se vrši opravak brodova. Potrebno bi bilo radi kontrole i pregleda radionica da Kosi dođe ovamo ili da uputi svoje ljude, pri čemu će mu pomoći Lučka kapetanija.
- VII. Po održanom sastanku sa Komandom Područja je zaključeno da ćemo od iste dobiti sto mobilisanih drugova, do sada smo dobili 18 koji su raspoređeni u bataljon. Ostalo ćemo dobiti naknadno.
- VIII. Inženjer Ježina kojemu je dato u dužnost da pregleda obalu i da ustanovi pravo stanje obale. Po završetku datog mu rada biti će upućen u ovaj Štab.
- IX. Baterija III P.O.S. drži sljedeće položaje: otok Zirje jedan P.K. top i jedan P.A. mitraljez, 11 boraca. O. Šepurina 2 topa, 9 boraca. Murter 2 P. K. topa, 17 boraca. Zlarin jedan top, 5 boraca. Sv. Nikola jedan P.A. mitraljez, 5 boraca. Svjetionik 1 top, 5 boraca. Smokvica 2 topa, 11 boraca. Komanda baterije se nalazi na položaju Jadrija. Na tvrđavi Sv. Nikola nalazi se 15 boraca, a Lučka kapetanija postavila je jednog pilota, isti imaju telefonsku vezu sa nama.

S. F. — S. N.

OP. OF. III P.O.S.
Kap. Peko⁴

⁴ Petar

IZVJEŠTAJ ŠTABA MORNARICE NOVJ OD 10. NOVEMBRA 1944. VRHOVNOM ŠTABU NOVJ O ORGANIZACIONOM STANJU U MORNARICI I PROGRAMU BUDUĆEG RADA¹

ŠTAB MORNARICE N. O. V. J.
Pov. Op. Broj 6281.
Datum 10 novembra 1944
U Splitu

Opšti izveštaj

VRHOVNOM ŠTABU NOV I POJ

Opšta situacija

Vojničko stanje na obali od prošlog je meseca znatno izmenjeno.² Oslobođena su sva ostrva jugoistočno od o. Lošinja i Paga, uključivo o. Premuda, Olib, Silba i Maun u severnom Jadranu i svi otoci u srednjem Jadranu uključivo na jugu otočić Molunat kod Boke Kotorske³ i čitava obala Dalmacije. U samom zalivu bokokotorskom oslobođena je obala od rta Oštro do Risna. Na ostalim delovima neprijatelj još uvek daje jak otpor, naročito na području Tivta i Grbaljskog polja. Izgleda da je njegova namera održati se u Boki Kotorskoj tako dugo dok ne stignu pojačanja iz Albanije, odnosno Sandžaka preko Crne Gore, te se zajedno s tim snagama probije prema severu.⁴

Kvarnerske otoke, uključivši otok Rab, neprijatelj drži čvrsto u svojim rukama, dok na otoku Pagu u samom gradu drži znatni garnizon.⁵ Težište odbrane Kvarnerskog i Riječkog zaliva leži na dobro utvrđenim i branjenim otocima Lošinj i Rab, koji služe ujedno i kao pomorska uporišta. Na ovim otocima neprijatelj je koncentrisao znatne snage, a sama ostrva jako učvrstio obalnom artiljerijom i utvrđenjima. U poslednje vreme pojačana je i odbrana otoka Paga. Sistem Pula — Lo-

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-istorijskog instituta, reg. br. 2—1/3, k. 2066.

² Vidi dok. br. 48.

³ Vidi dok. br. 119.

⁴ Odnosi se na snage njemačkog 21. armijskog korpusa, koje, prema planu Štaba Grupe armija »E«, trebalo je da se povuku iz Albanije komunikacijom Skadar — Podgorica — Nikšić ka Mostaru a odatle na sjever (vidi knjigu: »Oslobodilački rat naroda Jugoslavije 1941—1945«, Beograd 1958, str. 397).

⁵ Vidi dok. br. 121.

šinj — Rab pruža neprijatelju solidnu osnovicu za odbranu kvarnerskog otočja kao i za dejstvo lakih pa i srednjih pomorskih ratnih jedinica prema jugo-istoku.

Ovakova situacija zahtevala je pojačanje odbrane s naše strane severnih dalmatinskih otoka i aktivno dejstvo naših mornaričkih snaga u pravcu Vel. i Malog Kvarnera.

Zbog toga preneseno je sedište štaba II POS na otok Ist sa dobrom art. i mitraljeskom odbranom i dva bataljona mornaričke pešadije.⁸ Kako je oslobođenjem dalmatinske obale težište delovanja Mornarice preneseno pretežno na sever, prebačene su sve raspoložive pomorske snage u II POS te je formiran Kvarnerski pomorski sastav, koji se sastoji od tri flotile naoružanih brodova i većih patrolnih čamaca, u svemu 19 jedinica. (Prva flotila: 5 naoruž. brodova. Druga flotila: 6 jačih patrolnih čamaca i Treća flotila: 8 slabih patrolnih čamaca.)⁷ Pored ovih jedinica još i zasebna pomoćna flotila od 5 najslabijih patrol, čamaca i dve barkase. Osim toga smo mornaričku pešadiju II POS pojačali sa bataljonima iz ostalih sektora tako da sada imaju 5 bataljona mornaričke pešadije⁸ te im pridodali lako pokretnu artiljeriju (100 mm i 57 mm) za izvođenje kombinovanih operacija.

Stanje neprijatelja na tom području dozvoljava ove operacije. Postavili smo kao zadatak čišćenja Kvarnerskog otočja uključivši Cres i Lošinj procesom ofanzivnih operacija.⁹ Već imamo jedan bataljon od 150 boraca na otoku Krku.¹⁰

Pomorsko uporište za ovaj sastav je otok Ist, koji dominira unutrašnjim kanalom prema Zadru te je dobra polazna tačka za akcije u pravcu obiju Kvarnera.

Zadatak Kvarnerskog pomorskog sastava je sledeći:

- 1.) Vođenje borbe u cilju uništenja neprijateljskih lakih pomorskih jedinica.
- 2.) Ometanje nepr. pomorskog saobraćaja i uništenje trgovačkih i transportnih plovniha jedinica.
- 3.) Zastita vlastitog pomorskog saobraćaja.
- 4.) Održavanje veza i prebacivanje drugova i materijala u području pod neprijateljskom okupacijom i kontrolom.
- 5.) Kombinovane operacije u sadejstvu sa jedinicama morn, pešadije i
- 6.) Podupiranje primorskog krila jedinica VIII i XI Korpusa NOVJ te saradnja sa njima.

⁰ Vidi dok. br. 49.

^{7, 8} Prema izvještaju Štaba IX POS-a Kvarnerski pomorski sastav imao je 5 flotila, a Kvarnerski odred mornaričke pešadije 4 bataljona i jednu udarnu grupu na o. Krku. Vidi dok. br. 100, 133, 172.

⁹ Vidi dok. br. 95, 97.

¹⁰ Nije bataljon već udarna grupa.

Organizacija formacija Mornarice NOVJ

Izmene tokom meseca oktobra do 10 nov.:

Štab Mornarice preselio se je u potpunosti u Split.¹¹ Sva su odeljenja uspostavljena, ali se donekle oseća pomanjkanje podesnih stručnih i poverljivih drugova za popunu tih odeljenja, čiji se je delokrug proširio.

U toku je seljenje Uprave i kurseva Mornarice sa otoka Hvara u Kaštelanski zaliv, da bi se oslobodile zgrade za smeštaj ranjenika i rekonvalescenata u samom Hvaru.

Štab I P. O. Sektora još je nepotpun i nalazi se na području svog sektora. Njegov je rad za sada u glavnom informativne prirode. Već je organizovao manje borbene grupe mornaričke pešadije uz veće luke svog sektora i nekoliko udarnih grupa u Trstu, Tržiću i Kopru koje imaju zadatak da vrše diverzantske akcije i spreče Nemce pri pokušaju da dižu u vazduh luke i brodogradilišna postrojenja, dalje stvara kostur lučke službe za to područje.¹²

II POS: Područje ovog sektora nalazi se još uvek kompletno pod neprijateljskom okupacijom. Sedište Štaba je na o. Istu. S obzirom na novu situaciju pojačan je Štab sektora a tako isto i njegove pomorske snage i njegova mornarička pešadija.

III POS: Štab sektora preselio se je nakon oslobođenja obale sa Dugog Otoka u Zadar.¹³ Područje ovog sektora oslobođeno je u potpunosti. S obzirom na njegovo naglo proširenje oseća se donekle pomanjkanje drugova za popunjavanje mesta, a naročito nedostatak u plovnim objektima, jer broj i tonaža brodskog prostora nije dovoljna da zadovolji svim potrebama pomorskog saobraćaja. Neprijatelj je kod svog povlačenja uspeo da uništi skoro sve plovne objekte i lučka postrojenja što naročito važi za Zadar i Šibenik. Organizacioni rad sektora vrlo je velik i nailazi na teškoće, no Štab se snalazi.

IV POS: Nakon oslobođenja Splita preselio se je Štab sektora u Split¹⁴ dok je na otoku Visu uspostavljena Mornarička stanica. I ovaj sektor nailazi na slične teškoće, no u mnogo manjoj meri. Nedostatak je u sposobnim brodovima za održavanje veze sa inostranstvom, naročito sada u nastupajuće zimsko doba.

¹¹ Štab se preselio 31. oktobra (vidi dok. reg. br. 9/1, k. 2073 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

¹² Vidi dok. br. 103.

¹³ 31. oktobra u Zadar su ušle jedinice Grupe sjevernodalmatinskih odreda. Vidi dok. br. 111.

¹⁴ Vidi dok. br. 96.

V POS: Štab sektora prešao je sa Korčule u Dubrovnik.¹⁵ Nedostaci se i ovde pojavljuju u znatnoj meri, naročito zbog toga što sa prostora oko Dubrovnika ranije nije bio velik odziv za NOB kao u Srednjoj Dalmaciji. U cilju racionalnog rasporeda rukovodećih kadrova odustalo se za sada od stvaranja VI POS-a,¹⁶ već se u Boki uspostavlja Mornarička stanica¹⁷ koja se nalazi u sastavu V POS-a.

Nastoji se savladati sve te teškoće i nedostatke prihvatanjem sposobnih i svesnih drugova, a plovni park pojačati užurbanim radom na uspostavi i osposobljavanju svih većih brodogradilišta, kao i dizanju iz mora svih oštećenih i potopljenih brodova čiji je popravak rentabilan.

Plovni park Mornarice

Promene: napadom savezničkih aviona na otoku Olibu uništen je potpuno naoružani brod »NB 13«. ¹⁸ Nakon izvršenih manjih popravaka osposobljeno je svih 5 naoružanih brodova koji djeluju kao I flotila u Kvarnerskom pomorskom sastavu. Od manjih naoružanih jedinica stvorene su II, III i pomoćna flotila u istom sastavu. Ostali sektori raspolažu sa manjim brojem patrolnih čamaca, koji služe u glavnom za održavanje kurirske službe i manja¹⁹

Trgovački plovni park broji 219 brodova. Od tog broja 12 parobroda od kojih 3 u popravku, 112 sposobnih motornih jedrenjaka i 92 neispravna. Uspostavljene su 3 redovite parobrodske pruge: Split — Vis, Vis — Korčula i Split — Dubrovnik — Bari — Vis — Split. U skoro vreme uspostaviti će se i redovite pruge prema severo-zapadu. Tokom oktobra popravljeno je 64 plovni jedinica manje tonaže. Osposobljenjem Splitskog i Korčulanskog brodogradilišta biti ćemo skoro potpuno neovisni od inostranstva bar u pogledu popravka drvenih brodova.

U toku je organizacija lučke službe duž čitave oslobođene obale. Najveća zapreka kod brze organizacije te službe leži za sada u pomanjkanju poverljivih i svesnih drugova kojima bi se moglo poveriti rukovodstvo.

¹⁵ Vidi dok. br. 87.

¹⁶ Vidi dok. br. 123.

¹⁷ Stanica je oformljena u Tivtu. Vidi dok. br. 131.

¹⁸ 21. oktobra 18 savezničkih aviona bombardovali su otok Olib i tom prilikom uništili zajedno s brodom 20 tona odjeće i obuće namijenjene 11. korpusu (vidi dok. reg. br. 8/1, k. 2076 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

¹⁹ U originalu nedostaje završetak rečenice.

Mornarička pešadija

S obzirom što su prestale potrebe jačih delova mornaričke pešadije kod III i IV POS-a smanjeno je njihovo brojno stanje u korist pešadije II POS-a.

Predloži i program budućeg rada

Postavljaju se sledeći zadaci:

1.) Pojačati što više udarnu moć II POS za dejstvo u Kvarneru i njegovim ostrvima, te zbog intenzivnijeg snabdevanja jedinica NOVJ na području Hrvatskog Primorja. Radi izvršenja tog zadatka sve su jače naoružane pomorske jedinice dodeljene tom sektoru, a isto tako pojačana je mornarička pešadija.

2.) Organizovanje lučkih vlasti²⁰ na oslobođenom teritoriju i proširenje redovitog pomorskog saobraćaja.

3.) Reorganizacija mornaričke tehničke službe za celu obalu i osposobljavanje brodogradilišta, kako bi se što pre osamostalili neovisno od inostranstva.

4.) Osposobljavanje lučkih postrojenja bar za najnužniju potrebu te dizanje potonulih brodova.

Predloži:

Zbog slabih i sporih veza kako na moru tako i na kopnu, ovaj Stab je mišljenja da bi bilo od velike koristi osnivanje jedne eskadrile amfibija sa najnužnijim brojem aparata pri Štabu Mornarice sa hidrobazom Divulje.

Ovaj predlog obrazložimo sledećim:

1.) Neovisnost od retkih i sporih veza na kopnu i moru;

2.) Velika ušteda u vremenu jer će time biti pojačana kontrola rada u svim našim važnim centrima kao i omogućen brz i čest lični kontakt sa svim štabovima;

3.) Brza kurirska veza kurirske pošte i ostalih potreba.

Predlažemo amfibije zato što su ti vazduhoplovi najpo-desniji za takovu službu na obali, jer mogu lako pristati na svakom mestu na obali, kao i na kopnenim aerodromima.

Broj takovih aparata ne bi trebalo da bude veći od 3 do 4. Molimo saglasnost po tom predlogu.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar, pukovnik
(Dragiša Ivanović)
Drag. Ivanović

Komandant, general-major
(JosiD Černi)
(M. P.) Černi

IZVJEŠTAJ ŠTABA PETOG POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA OD 11. NOVEMBRA 1944. ŠTABU MORNARICE NOV JUGOSLAVIJE O ORGANIZACIJI RADA U SEKTORU¹

ŠTAB V. P.O. SEKTORA
Pov. Broj 225
11 novembra 1944.
Dbk.

ŠTABU MORNARICE N. O. V. J.

A.) Razvojem i povećanjem teritorija sektora a uz današnje mogućnosti morskog i kopnenog saobraćaja, ostaju pojedine isturene jedinice sektora znatno udaljene od centra, te je rukovođenje sa njima za sada otežano, pojedina njihova traženja kasno stižu, logično tome i naređenja po tim traženjima zakasne. Izvesne tačke na obali kao Neretva i Boka Kotorska predstavljaju važnije saobraćajne centre sa vezom za unutrašnjost gde se može očekivati po oslobođenju znatan porast prometa za putnike i za materijal.

Zbog svega ovoga oseća se potreba na tim mestima (Metković i Boka) postaviti jednu rukovodeću jedinicu (na principu mornaričke stanice), koja bi bila direktno podređena ovom štabu i koja bi objedinjavala rad na svom području prema uputama štaba sektora s time da joj sve jedinice na njenom teritoriju budu podređene. Bržim vezama (po jedna radio stanica, koje već mornaričke stanice poseduju) omogućilo bi se da sva važnija naređenja i obaveštenja stižu do stanice za najkraće vreme. Sama stanica sa svog položaja (centralnog obzira na njen teritorij) mogla bi za kraće vreme da naređenja prenaša ostalim jedinicama.

Konkretno predlažemo da bi se odobrilo uspostavljanje Mornaričke stanice Metković² (koja bi se nalazila u Pločama ili u blizini Ploča) sa teritorijem ranijih granica V. Pom. obalskog sektora, te Mornarička stanica Boka³ (sa sedištem u Tivtu) koja bi preuzela teritoriju sa ranijim granicama VI. P.O.S. s time da se od tih granica isključuje teritorija lučke kapetanije Dubrovnik, koja bi ostala pod neposrednim rukovodstvom štaba sektora. Sve jedinice sektora na tim područjima, isklju-

čivši jedinice Mornaričke pešadije i eventualno obalne artiljerije, bile bi neposredno podređene Štabu Mornaričke stanice, koji bi neposredno dobijao naređenja od štaba sektora i prenašao ih na jedinice svog područja. Stab Mornaričke stanice imao bi komandanta, politkomesara, zamenika komandanta (koji bi bio zadužen i sa poslovima operativne i informativne prirode), 1 člana štaba (za vezu, artiljeriju i mine), 1 člana za tehničke poslove, 1 člana za pomorski saobraćaj, i 1 in endanta — svega 6 članova štaba. Ukoliko se ukaže potreba ;a uspostavu još kojeg referata, preuzeo bi ga onaj od člar ova koji je zadužen sa manjim dužnostima.

Zadaci stanice bili bi pravilno primanje nare lenja od štaba sektora i predavanje jedinicama na njihovom području, kontrola rada i discipline, izveštavanje štaba sektore po svim pitanjima.

Uloga i postojanje ovih stanica bili bi privremeni, t.j. odgovarali bi sadanjim prilikama dok se ne postignu mogućnosti brzih veza, samostalnosti i veće inicijative pojedinih jedinica sektora na udaljenijim tačkama. Mornarička stanica bi za to vreme imala zadatak da usavršava svoje jedinice u tom pravcu.

Molimo, da bi nas se, u interesu što bržeg uspostavljanja stanica i obavljanja svih zadataka koji pred njom stoje, obavestili o saglasnosti sa predlogom odnosno doneli konačno rešenje po ovom pitanju.⁴ Pojedini detalji o radu stanice ne navode se jer su još vezani uz samo postavljanje i razvijaće se prema prilikama i radu. Na svaki način nastojalo bi se da ona ne postane glomazna jedinica već da sačuva elastičnost u granicama koje su predložene i pojačavši je sa jednim vodom za osiguranje.

B.) Sadanja Lastovska flotila nema više nikakve veze sa svojim nazivom. S druge strane uloga flotile koju je do sada vršila uglavnom *je prestala, stoga predlažemo:

1. Da bi se naziv Lastovska flotila izmenio u I. Flotila V. Pomorskog obalskog sektora.

2. Smatramo da bi bilo potrebno plovne jedinice flotile detašovati na pojedine izabrane tačke sektora u cilju kontrole morskog prometa, kontrole ribarenja, osiguranja plovnih pravaca od lutajućih mina, osiguravanje tih plovnih pravaca od eventualnih neprijateljskih napada sa strane mora ili iz vazduha. Prikupljanjem plovnih jedinica sposobnih za potrebe i zadatke flotile, broj flotila bi se povećavao.

U vezi s time, kao i u vezi sa značajem Mornaričke stanice, predlažemo da bi se kapetana druga Vlašić Blagoja rasporedilo za komandanta Mornaričke stanice Metković, a druga kapetana Vicka Milata za komandanta I. flotile V. P.O.S. Ovo

iz. razloga što bi kapetan Vlašić obzirom na svoje osobine mogao dobro da zadovolji potrebe stanice, pogotovo za vrijeme njena formiranja dok bi drug kapetan Milat bolje odgovorio na mestu komandanta flotile nego kao organizator posla pri Mornaričkoj stanici.

Konačno izveštavamo da smo često prisiljeni požurivati rešenja i odgovore po izvesnim našim predlozima i da na taj način ne možemo da razvijemo poslove onom brzinom koja bi bila potrebna. Možemo kao primer navesti očekivanje rešenja po pitanju upućivanja bataljona, očekivanje rešenja po pitanju forme okruglih pečata koje već odavno naše jedinice očekuju, a koje još nije stiglo, trebovanja po oružju, spremi i hrani, dostave pomorskih i geografskih karata (sekcija) itd. Molimo da bi po ovom pitanju izdali potrebne upute ostalim članovima tog štaba kako se ne bi gubilo na vremenu. Koji puta prisiljeni smo poduzeti radove još pre naređenja od strane tog Štaba te bi suprotno naređenje moglo još samo više da uspori brzinu rada. Ukoliko po materijalnim pitanjima i trebovanjima nema mogućnosti udovoljiti našim traženjima, molimo da bi nas se i po tome obavestilo, jer često puta (uglavnom po trebovanjima po intendanturi) saznajemo za nemogućnost upućivanja materijala tek nakon dolaska kojeg našeg člana koga u tu svrhu upućujemo Štabu Mornarice.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
(Ostojić Mario)
M. Ostojić

Komandant, major:
(Ikica Mladen)
M. Ikica

(M. P.)

**IZVJEŠTAJ ŠTABA TREĆEG POMORSKOG OBALSKOG
SEKTORA OD 12. NOVEMBRA 1944. ŠTABU MORNARICE
NOV JUGOSLAVIJE O DEJSTVIMA NEPRIJATELJA I OR-
GANIZACIONOM STANJU SEKTORA¹**

ŠTAB
III. POMORSKOG OBAL. SEKTORA
Pov. br. 905
12-XI-1944 god.

Opšti izvještaj za
vrijeme od 15-X—
15-XI 1944 god.

ŠTABU MORNARICE N.O.V. JUGOSLAVIJE

1). Opšte vojničko stanje:

Raspored neprijateljskih vojničkih snaga prema prilo-
ženom pregledu.²

Aktivnost neprijatelja:

Od zadnjeg izvještaja neprijatelj se držao pasivno i vršio
pripreme za povlačenje. (Vršio miniranje obale, uništavanje i
topljenje oružja itd.) Po likvidaciji Splita neprijatelj je počeo
povlačiti svoje garnizone sa južne strane Šibenika. 30 na 31-X-
1944 god. neprijatelj je napustio garnizon Preko, Zadar i sve
manje garnizone okolo Zadra.³ Cijeli materijal je sa penišama

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-
istorijskog instituta, reg. br. 13—1/3, k. 2066.

² Prema priloženom pregledu raspored neprijateljskih snaga bio je
sljedeći:

U Jablancu nalazio se Prvi bataljon 847. puka njemačke 392. le-
gionarske divizije, s naoružanjem od 9 topova od 150 mm, 4. p.k. topa
od 47 mm, 50 mitraljeza, 9 teških bacača i dvije radio-stanice.

U Karlobagu: 6. baterija 392. art. puka njemačke 392. legionarske
divizije s naoružanjem od 4 topa 105 mm, 2 p.k. topa od 47 mm, 20 mi-
traljeza, 3 laka i 2 teška bacača. Cestu od Karlobaga do Gospića osi-
guravala je 1 satnija 9. ustaške bojne.

U Pagu: 4. četa 9. ustaške bojne s jednim p.k. topom od 47 mm,
12 puškomitraljeza, 3 p.a. mitraljeza, 12 »šaraca«, jedan laki bacač, 3
teška bacača. U posljednje vrijeme stiglo je pojačanje od 200 legionara
njemačke 392. legionarske divizije, a od Lukovog Šugarja do Karlobaga
nalazilo se oko 40 milicionera (vidi dok. reg. br. 13/3, k. 2066 u Arhivu
Vojnoistorijskog instituta).

³ U izvještaju Osmog korpusa NOV Jugoslavije o oslobođenju
Splita, Trogira i Zadra piše: »XX divizija poslije svog sjajnog uspjeha

prebacio za Rijeku—Trst, a neke manje snage prebacio je u Šibenik,⁴ da bi tamo izvršio koncentraciju snaga, kako bi se lakše mogao probiti u pravcu Knina i Bihaća.

Snage XXVI divizije likvidirale su Šibenik,⁵ posljednje neprijateljsko uporište na našem sektoru; time je naš sektor potpuno oslobođen od neprijateljskih snaga.

Kroz ovaj period neprijateljski pomorski saobraćaj Pašmanskim Kanalom bio je vrlo živ, jer neprijatelj je bio u povlačenju. Naša baterija za odbranu pašmanskog prolaza bila je vrlo aktivna. Prema podacima koje smo dobili po oslobođenju Šibenika i Zadra, saznajemo da je neprijatelj imao 4 po-

kod Sinja i okoline Dicma i Klisa spustila se sa svojim dijelovima na padine Mosora i ugrozila Split i Kaštela, dok su jedinice XXVI divizije 25. X zauzele Žrnovnicu (XII brigada). III Prekomorska brigada preduzela je gonjenje neprijatelja u cilju da ga zaobiđe u Splitu i da zatvori obruč prema Solinu.

Pritisak XX divizije imao je uspjeha. Neprijatelj nalazeći se u bezizlaznom položaju morao se povući (ustaše i Nijemci) a domobrani i mornari su bili zarobljeni u Splitu, u koji su ušle naše jedinice 25/26. X 44 g. Ušli su dijelovi XX i XXVI divizije bez borbe. U toku 26 i 27 neprijatelj daje veći otpor kod Kaštel Sućurca i Divulja ali naša III Prekomorska brigada u naletu uz pomoć tenkova čisti brzo Kaštela i Divulje.

Noću 27 na 28 X. zauzet je napušteni Trogir, gdje su prvi ušli naši tenkovi....

Dijelovi XXVI divizije nastavili su goniti neprijatelja prema Prapatnici na komunikaciji Šibenik — Trogir. 31. X pod pritiskom dijelova XIX divizije i Grupe sjevernodalmatinskih odreda neprijatelj napušta i bježi iz Zadra bez borbe, jednim dijelom morem prema sjeveru, a drugim dijelom pored obale za Šibenik. U Zadar ulaze naši dijelovi iz Grupe sjevernodalmatinskih odreda 31. X. 1944. g. 31. X. također su oslobođeni: Nin, Zemunik, Biograd n/m, Pakoštane od strane XIX divizije i Grupe sjevernodalm. p. odreda.

Razbijeni neprijatelj u ovom periodu operacija, svoje dijelove većinom iz Splita, Sinja, Kaštela i Trogira povukao je u pravcu Šibenika i Drniša, a iz Zadra kopnom za Šibenik a morem za sjever, dok dijelove iz Imotskog u pravcu Posušja i Ljubuškog«. (Vidi dok. br. 13—1, k. 21 A i dok. br. 8—1/4, k. 519 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.)

⁴ U Šibeniku se do kraja septembra nalazio Štab 893. puka nje-mačke 264. pješadijske divizije sa štabnom četom, a potom je Štab puka sa pionirskim vodom i vodom za vezu, Prvom i Četrnaestom četom prebačen u Osijek. U vrijeme napada na Šibenik ostali su dijelovi 1. i 2. bataljona 893. puka (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 7/4—18, k. 74 A).

⁵ O borbama za oslobođenje Šibenika u izvještaju Osmog korpusa piše: »I Prol. brigada XXVI divizije počela je 2 XI napadom na Vrpolje, dok su XI i XII brigada izbile na komunikaciji Šibenik — Drniš.

Neprijatelj se je pred I brigadom povlačio i napustio Šibenik. Međutim je XII brigada zaposjela kotu Debeljak, razbila i uništila četničke bande u Konjevratima i drugi (II) četnički korpus oko Lozovca.

XI brigada razbila je skradinsku i mosečku četničku brigadu, razoružala miliciju oko Unešića i zaposjela komunikaciju Šibenik —

topljena broda i jedan remorker nasukan u Pašmanskom Kanalu, koji je sada izvučen i nalazi se na popravku u Zadru, kao i veći broj izbačenih vojnika iz stroja. Jedne noći doveženo je u Šibenik na jednoj penisi 25 ranjenih.

Prema podacima prikupljenim po oslobodenju Zadra i Šibenika saznajemo da je neprijatelj za sve ovo vrijeme djelovanja naše artiljerije i osmatračkih mina⁶ u Pašmanskom Kanalu imao 400—500 izbačenih vojnika iz stroja.

Aktivnost ustaša: Za ovo vrijeme ustaše su jedan put upale u selo Galovac, izvršile pljačku i ubile nekoliko seljaka, staraca i žena, dok druge mjere nisu poduzimale, niti su izlazile iz svoga garnizona.

Aktivnost četnika: Nije zapažena.

2). *Organizaciono stanje:*

- a) Štab.
- b) Flotila naoružanih brodova.
- c) Mornarička pješadija.

Drniš od Konjevrata do Žitnica sa osiguranjem prema Drnišu, ovladala obroncima Moseća, Crni Vrh — Gradina.

3 XI neprijatelj je preduzeo probijanje iz Šibenika prema Drnišu, gonjen od I brigade. Neprijatelj je forsirao probit se putem oko kote Debeljak koju je držala XII brigada i koja je prelazila iz ruke u ruku nekoliko puta. U međuvremenu, dok je XII brigada zadržavala neprijatelja na Debeljaku, ubačena je III brigada iz rezerve na komunikaciji kod Konjevrata-sa jednom tenkovskom četom. Ova je brigada potpuno razbila neprijatelja kao i jedinicu, iako se je neprijatelj uspio probiti kroz XII brigadu uz teške gubitke. Veliki dio neprijatelja je zarobljen.

Ostatak ove neprijateljske kolone je dočekan od XI brigade kod Konjevrata i Pakova Sela i uništen je do kraja, tako da je od 1700 Nijemaca došlo do Drniša oko 300 vojnika i 70 motornih vozila.

Šibenik je napušten istog dana, kada je i počeo napad. Neprijatelj se zadržao u predgrađu dok je prikupio svoje dijelove za probijanje k Drnišu i odatle je počelo probijanje 3. XI.« (Vidi dok. br. 13—29/1, k. 21 A u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.)

A u njemačkom dokumentu stoji: »2. novembra napali su partizani Šibenik, potpomognuti sa tenkovima poslije jake artiljerijske pripreme. Već nekoliko dana poslije toga odbačeni II bataljon sa svoga položaja povukao se u Šibenik i bio raspoređen na glavni odbrambeni položaj. 3. novembra izvršeno je povlačenje u centar grada Šibenika, gdje su Nijemci bili potpuno okruženi. Probijanje iz ovog okruženja izvršeno je pomoću jednog ispada I i II bataljona 893. gren. puka. obalske artiljerije i mornaričkih jedinica. Poslije 15 km marša jake neprijatelj. snage ponovo su Nijemce okružile i napale. Pri padu mraka nje-mačke jedinice su se rasformirale i vršile probijanje po pojedinim grupama do Drniša. U Drnišu je ponovo formiran svega jedan bataljon 893. puka, koji se sastojao iz 4 čete, jačine od po 80 ljudi sa komorom.« (Vidi dok. reg. br. 7/4—11, k. 74 A u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.)

⁶ Mine na električno paljenje

- d) Artiljerija za odbranu prolaza.
- e) P. A. odbrana.
- f) Minerska grupa.
- g) Sekcija službe veze.
- h) Sekcija za pomorski saobraćaj.
- i) Oružna sekcija.
- j) Dopunska četa.
- k) Intendantura.
- l) Ambulanta i previjalište.

3). *Ocjena rada štaba:*

Stab sačinjavaju komandant, politkomesar, pomoćnik komesara i načelnik štaba. Rad štaba odvija se normalno.

Pri štabu se nalaze dva operativna oficira, sekretar, informativni oficir, vojni isljednik, referent saniteta, referent službe veze, šef sekcije pomorskog saobraćaja, šef tehničke sekcije, minerski referent, šef oružne sekcije, intendant, referent mornaričke pješadije.

I. Operativni oficir, kapetan Peko Petar, u toku ovoga mjeseca u operacijama kojima je rukovodio pokazao se kao hrabar, samoinicijativan, snalažljiv i požrtvovan.

II. Operativni oficir, kapetan Marok Bojan, učestvovao je u više manjih akcija, kao i u jednoj pomorskoj bitci sa njemačkim torpiljarkama u kojima se pokazao hrabar, samoinicijativan i snalažljiv.

Sekretar štaba potporučnik Krivić Grgo svoje dužnosti obavlja dobro. Njegova borbenost nije se isprobala u toku borbe, stoga smo ga u prošlom izvještaju predložili za ukrcavanje na naoružani brod, ali pošto ima trahomu, ljekar štaba Mornarice okategorisao ga je kao nesposobnog za ukrcanje.

Informativni oficir Aralica Ante vrši dužnost informativnog oficira jedan mjesec, na kojoj se dužnosti pokazao dosta dobar, te ima mogućnosti da bi na ovoj dužnosti mogao zadovoljiti.

Vojni isljednik, Odrlić Jakov, pokazao se vrijedan i snalažljiv u svome radu.

Referent saniteta medicinar Poljanić Slavko, u svome radu pokazao se vrijedan, marljiv i dobar organizator. Ima uslova da postane dobar vojni ljekar.

Referent službe veze, kapetan Sonc Milan, u svome radu kroz ovaj mjesec pokazao se aktivniji nego u prošlom mjesecu. Još i dalje drži se separatno i mnogo je čutljiv. U posljednje

vrijeme počeo je malko popravljati svoj odnos prema drugovima.

Šef pomorskog saobraćaja, poručnik Dunio Pero. Nije se mogao ocijeniti njegov rad, jer nije samostalno vršio svoju dužnost, koju je preuzeo samostalno tek 12 ovog mjeseca. Mišljenja smo da će ipak moći zadovoljiti, kako je to pokazao za ovo vrijeme.

Šef tehničke sekcije, potporučnik Kosi Alojz, dobar je u svakom pogledu, marljiv, požrtvovan i jako savjestan u svome radu, ima smisla za organizovanje rada.

Minerski referent, potporučnik Prinčić Josip, jako poduzimljiv, vrlo vrijedan, samoinicijativan i snalažljiv u svome radu. Dobar organizator.

Šef oružne sekcije, kapetan Mežnaršić Drago, požrtvovan, savjestan, samoinicijativan i marljiv u svome radu. Njegova borbenost nije se mogla isprobati, jer nije učestvovao ni u jednoj akciji na ovome sektoru.

Intendant, kapetan Kukavičić Rade, požrtvovan, savjestan u svome radu i vrlo dobar administrator. Nema dovoljno prakse za snalaženje na terenu u pogledu snabdijevanja jedinica, jer cijelo vrijeme nabavke vrši iz mor. slagališta.

Referent mornaričke pješadije, poručnik Milan Skračić, za vrijeme akcija mornaričke pješadije na Šibeniku i Preku pokazao se vrlo hrabar, samoinicijativan i snalažljiv. Može samostalno da obavlja svoje poslove i povjerene mu zadatke. Da je fizički zdrav — ima uslove da se razvije u dobrog rukovodioca.

Ocjena rada štaba flotile:

Postavljene zadatke od ovoga štaba, štab flotile izvršava samoinicijativno i na vrijeme. U svom radu kroz ovo razdoblje flotila je imala jednu težu pomorsku bitku sa tri njemačke torpiljarke.⁷ U ovoj borbi štab flotile se pokazao hrabar, hladnokrvan, te vještim manevrom uz puštanje vještačke magle uspjeli su da otjeraju neprijateljske torpiljarke i da iziđu iz borbe bez vlastitih gubitaka u brodovima. Kroz ovo vrijeme izmijenjeno je više komandnog kadra na naoružanim brodovima, koja izmjena nije se osjetila u pogledu borbenosti i discipline na brodovima.

U toku ovoga mjeseca naša flotila je oslabljena sa 1 naoružanim brodom N.B.14 koji je po naređenju Štaba Mornarice dodijeljen II. P.O.S.

Ocjena rada štabova bataljona mornaričke pješadije:

I. bataljon kroz ovo vrijeme u glavnom se nalazio na o. Ugljanu u blokadi neprijateljskog garnizona Preko.⁸ Kroz ovo vrijeme uspjeli su izvršiti demonstrativni napad na Preko, u kojem prepadu su se borci približili žici i sa ručnim bombama ubili 6 neprijateljskih vojnika. Ova akcija sa ručnim bombama pokazuje da se mornarička pješadija može razviti u dobru borbenu jedinicu.

Rad štaba I. bataljona je dobar, samoinicijativan i snažan, dok još fali do^a upornosti. Ostali članovi štaba su dobri i mogu zadovoljiti na svojoj dužnosti.

II. bataljon kroz ovo vrijeme se nalazio sa jednom četom na osiguranju baterije na Pašmanskome Kanalu, a sa jednom četom posljednjih deset dana na Šibenskom otočju (Žirje, Kakanj, Kaprije i Murter).

Četa koja je bila na odbrani pašmanskog prolaza, bila je vrlo aktivna i potpomagala je dejstvo P.K. baterije iz svoga automatskog oružja. Četa koja je bila na Šibenskom otočju došla je do izražaja u povlačenju Nijemaca iz Tijesnoga, koje je gonila sve do Martinske i na tom mjestu sa njima prihvatila borbu. U ovim borbama imala je dobrog uspjeha, gdje je u Tribunju zarobila jedan top i na položaju Martinska zarobila oko 30 neprijateljskih vojnika.

Štab bataljona je vrlo dobro cijenio situaciju i pravilno rukovodio sa jedinicom u kojim borbama su se pokazali uporni, samoinicijativni i poštovani.

Prema naredenju Štaba Mornarice naš jedan bataljon nalazi se u sastavu novoformiranog Kvarnerskog odreda.⁹

Komanda artiljerije za odbranu prolaza (Proversa) i komanda P.A. odbrane nisu imale akcija kroz ovaj mjesec. Ova baterija 20-X. ov. mj. prebačena je u sastav P.K. baterije na Pašman, a P.A. odbrana (Lavsa) 20-X. ov. mj. povučena je kao nepotrebna, jer oskudijevamo sa municijom za ta oružja. Jedan P.A. mitraljez ostavljen je pri štabu, a ostala oruđa P.A. odbrane su magacionirana.

4) Ishrana jedinica ovog sektora.

Vrši se prema tablici dnevnog sljedovanja koje je propisano naredbom V.Š. Hrana je dobra, dovoljna i skoro stalno jednolična. Par dana omogućena je ishrana u svježem mesu.

Pošto je naš sektor potpuno oslobođen, stoga je potrebno da se formira intendantsko slagalište pri ovome štabu, sa većom količinom hrane, jer uslijed slabog vremena i u nedostatku brodova više puta smo prisiljeni da hranu posuđujemo od Komande Područja i komandi mjesta.

Sa ovom pošiljkom robe, još se osjeća potreba odjeće i obuće tako da sada imamo 40% neuniformisanog ljudstva, jer u Šibeniku i Zadru smo našli vrlo malo odjeće i obuće.

5) *Vojnička naobrazba:*

U svim jedinicama ovoga sektora, kako kad prilike dozvoljavaju, vrši se vojnička obuka i stručna nastava po granama službe.

6) *Disciplina i borbeni moral:*

Stanje discipline je na dovoljnoj visini, dok borbeni moral kod većeg broja boraca nije provjeren, jer nisu imali prilike da učestvuju u akcijama.

7) *Prijedlozi budućeg rada:*

Pošto je naš sektor oslobođen, u toku ovoga mjeseca ispomoći ćemo sa svim raspoloživim snagama likvidaciju i čišćenje II. P.O.S., a sa ostalim ljudstvom očistiti glavne luke Zadar i Šibenik od potopljenih brodova, kao i njihovo osposobljavanje, te organizacija telefonskih linija i čišćenje minskih polja uzduž našega sektora.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkom.
(Petar Raić)
S. O.

Komandant, major
(Vulin Ivan)
Ivan P. Vulin

**NAREĐENJE ŠTABA MORNARICE NOV JUGOSLAVIJE
OD 15. NOVEMBRA 1944. ŠTABU PRVOG POMORSKOG
OBALSKOG SEKTORA ZA ORGANIZACIJU OBALSKE I
MEĐUOTOCNE PLOVIDBE¹**

ŠTAB MORNARICE NOVJ
Br. 6303/44
15 novembra 1944

ŠTABU I POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA³

Potrebno je da se u što kraćem vremenu uspostavi sigurna dužobalna i međuotočna plovidba. Da bi se sigurnost plovidbe mogla postići, Štab Mornarice mora znati sve zapreke koje postoje na plovnim putevima, na ulazima u luke i stanje u samim lukama. Stoga dostavite u što kraćem vremenu detaljne opise, a po potrebi i planove o sledećem:

1.) Luke (najpre važnije, a zatim postepeno sve ostale): u kakvom se stanju nalazi radna obala, dužina ispravne radne obale u metrima (ako je obala ispresecana, onda dužina pojedinih sektora), dubina mora u metrima uz radnu obalu, mogućnosti pristajanja uz obalu, mogućnost iskrcavanja tereta i putnika na obalu (dizalice, pontoni, mogućnosti pomoću splavova, mostova itd.), mogućnost privezivanja brodova, potopljeni brodovi uz gatove i obalu (mogućnost njihovog iskorišćenja za pristajanje), potopljeni brodovi u luci, njihova tačna pozicija i na kojoj dubini leže.

2.) Ulazi u luke: kursevi uplovljavanja, minske prepreke pred samom lukom i u luci, barikade, potopljeni brodovi na ulazima luke i pred lukom, u kakvom se stanju nalaze lučka svetla, eventualni predlozi za postavljanje novih lračkih svetala ili premeštanja postojećih radi lakšeg uplovljavanja i pristajanja s obzirom na pojedine zapreke itd.

3.) Rute za plovidbu: tačan opis rute kuda mogu brodovi da plovo bez opasnosti, zapreke na pojedinim morskim područjima i kanalima, t.j. minske prepreke i pojedine mine, opasnost od lutajućih mina, brodske olupine i njihov tačan položaj i pozicija, nesigurnost plovidbe u pojedinim kanalima s obzirom na još nepotpuno njihovo pretraživanje, svetionici u

kakvom se stanju nalaze i predloži za nove svetionike, ako se smatra da je potrebno, itd.

4.) Pilotaza: na kome mestu treba da brodovi traže pilota i za pojedine pasaže i ulaze u luke, ugovoreni način traženja pilota, predeli obaveznog pilotiranja itd. (za strane brodove osim ratnih pilotaža je obavezna za čitavu obalu).

Sve to izrađivati savesno. Taj zadatak poveriti drugovima stručnjacima.

Ne treba ovaj elaborat izvršiti u potpunosti pa ga tek tada dostaviti, već izrađujte ga po važnosti i delovima i čim se koji deo dovrši, dostavite ga odmah ovom Štabu.

Držite se sledeće procene po važnosti:

a) najpotrebnija ruta za dolazak u glavnije luke svog sektora i ulazak u te luke.

b) mogućnost pristajanja i vezivanja brodova i iskrcavanje materijala i putnika,

c) opis pojedinih luka,

d) sve ostalo što je gore navedeno i izrada planova.

II i V POS dostavljati će za svoju obalu postepeno opise i planove, kako se ona bude oslobađala.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar, pukovnik
(Dragiša Ivanović)
Drag. Ivanović

Komandant, general-major
(Josip Cerni)
Černi

IZVJEŠTAJ KOMANDE PRVE I DRUGE DESANTNE FLOTILE OD 15. NOVEMBRA 1944. ŠTABU ČETVRTOG POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA O STANJU I AKCIJAMA FLOTILA OD 15. OKTOBRA DO 15. NOVEMBRA 1944. GODINE'

KOMANDE I. i II.
DESANTNE FLOTILE
Broj: službeno
15. XI. 1944

Drugarskom

ŠTABU IV. P.O.S.
za operativnog oficira

Položaj

Dostavljamo mjesečni izvještaj I i II Desantne flotile, u vremenu od 15 X do 15 XI 1944.

OPĆE STANJE:

I. Desantna flotila posjeduje 5 M.S. (od 1 do 5), a Druga desantna posjeduje 6 M.S. (od 7 do 12).

U protekli mjesec dana obje flotile su radile za potrebe 26 divizije, te tenkovske brigade i artiljerije.² Za čitav mjesec M.S. 9 iz II. flotile bio je na raspolaganju III P.O.S.,³ dok su u zadnje vrijeme istom sektoru dodijeljeni M.S. 5 (otputovao i. XI), te M.S. 3. (otputovao 7 XI) i M.S. 8 (otputovao 12 XI). Zadaci koje izvršavaju ovi splavovi u III P.O.S. nisu nam poznati; ali prema neslužbenim podacima oni služe za potrebe naših divizija, koje se nalaze na tom sektoru.⁴ Međutim, splavovi koji su operisali na teritoriju IV i V P.O.S. za protekli mjesec, bili su pod neposrednom kontrolom komandi I. i II. flotile. Oni su, uglavnom, izvršavali sljedeće zadatke:

Prebacivali su vojsku, artiljeriju, tenkove, i ostala vozila iz Brača na kopno — najprije u Omiš i Krilo, a zatim, po oslobođenju Splita, u sam Split. U isto vrijeme, oni splavovi koji su operisali u V. P.O.S. služili su za prebacivanje vojske i materijala Neretvanskom sektoru; zatim prebacivanje iste vojske

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-istorijskog instituta, reg. br. 29—1/3, k. 2047.

² Vidi dok. br. 65, 77, 85, 96, 99 i 115.

^{3, 4} Vidi dok. br. 111.

i materijala iz Neuma i Stona za Omiš, Dugi Rat i Krilo, a onda u Split. Poslije oslobođenja Splita, dok pojedini splavovi prebacuju već izloženi materijal iz Drača, ostali prebacuju zarobljena vozila; najprije iz Neuma u Drače, a onda iz Drača i iz Stona za Split. Taj posao još nije završen (do sada je prebačeno otprilike 140 raznih vozila).⁵

Osim toga, bilo je pojedinačnih vožnji za Vis, Sućuraj, Šoltu, Trogir i Kaštela, u svrhu prebacivanja raznog materijala (mazgi, vozila, pokretne artiljerije, itd.).

To su, uglavnom, zadatci koje su izvršavali naši splavovi, ne upuštajući se u pojedinačne vožnje pojedinog splava. Naglasit ćemo, da svaki splav za sebe, a komande flotila posebno, vode operacioni dnevnik.

NAPOMENE:

U svim zadacima, splavovi su u potpunosti zadovoljili i drugovi su dostojno izvršavali naređenja. Uslijed • preopterećenosti posla, događali su se razni kvarovi na motorima, kao i na samim brodovima. — Uslijed djelovanja neprijateljske artiljerije, oštećeni su bili MS 1 i 11, prvi na Mljetu, a drugi kod Krila.

U Povijima (na Braču) desila se nesreća na MS-3, u kojoj je izgubio život jedan drug, dok je jedan lakše ranjen. O slučaju je detaljnije obaviješten referent saniteta IV. P.O.S.

Ishrana drugova nije u potpunosti odgovarala potrebama.

Uslijed nedostatka skloništa na splavovima (kabine se sada rade) bilo je slučajeva jačih prehlada.

Osjeća se pomanjkanje konopa za vez na svim splavovima.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar I i II Desantne flotile:

Perućić Bogomil

Komandant II desantne
Vojković⁶

(M. P.)

**IZVOD IZ OPERACIJSKOG DNEVNIKA ŠTABA PETOG
POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA UPUĆEN ŠTABU
MORNARICE NOV JUGOSLAVIJE O DEJSTVIMA OD 1. DO
15. NOVEMBRA 1944. GODINE¹**

STAB V. P. O. SEKTORA
k Pov. broju 240/44²

PREPIS OPERATIVNOG DNEVNIKA OD 1.—15.
NOVEMBRA 1944.

1. novembra:

Veza: Korčula — Ston. 6 LCT donijelo razni ratni materijal. PC 64 havarisao. IV POS uputio M/C »Sv. Ante«; »Sv. Ante« upućen u Metković. Komandant Mornarice na prolazu kroz Korčulu obišao brodogradilište. Komandant Mornaričke stanice Korčula na obilasku u Veloj Luci. Operativni sastanak sa Načelnikom Personalnog odsjeka II. Udarnog korpusa u cilju obezbjeđenja Dubrovnika. Sastanku prisutni saveznički oficiri. U 0800 upućene 2 čete I. bataljona M.P. sa štabom bataljona na područje Cavtat — Molunat — Boka Kotorska. Formirana Ambulanta sektora sa kapacitetom 30 kreveta. Uspostavljena zubna stanica sa dva zubara. — Započeo srednji higijeničarski kurs — 9 drugova.

2. novembra:

Uplovila 3 LCT sa municijom, kamionima i ostalim ratnim materijalom za NOV. PČ 75 pušten u more i isproban. Operativni oficir sa savezničkim artiljeriskim oficirima obišao položaje oko Brgata i Dubrovnika radi postavljanja savezničke artiljerije za obranu Dubrovnika s kopna i vazduha.³ U sastav Lastovske flotile uvršten M254 koji je nađen 30. X. na pučini ispred otoka Lokruma prazan.

¹ Prepis originala, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 29—2/3, k. 2066.

² Prepis izvoda iz operacijskog dnevnika upućen je Štabu Mornarice NOVJ 25. novembra 1944.

³ O postavljanju savezničke artiljerije, u knjizi depeša Drugog udarnog korpusa piše: »Maršal je dozvolio da za odbranu Dubrovnika i potpunog zatvaranja pravca ofstupanja Nemaca preko toga sektora, Englezi dadu tri baterije sa ljudstvom«. (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 21/2, k. 394, depeša br. 12/126 i 13/108)

Veza: Korčula, Vis. 1 LCT doveo nešto ratnog materijala i boraca NOVJ. Sa Pelješca se vratio artiljeriski referent V. P.O.S. Deretić koji je vršio tamo dužnost oficira za vezu.⁴ Na Izvidnoj stanici Srđ sastavljen jedan 20 m/m njemački mitraljez — nekompletan. Materijal se može vrlo polagano prikupljati radi nedostatka prevoznih sredstava. U noći 3/4. XI. jedan neprijateljski N.B. (italijanska kočica) htio da šprenguje postrojenja u Denoviću. Naši borci (I. Bataljon M.P.) odbili napad i spriječili neprijateljsku namjeru.

4. *novembra:*

Veza sa Korčulom i Visom. Saveznički drageri izdragirali 6 mina u Rijeci Dubrovačkoj. U Malom Vratniku PČ 51 potopio 2 mine. Jedna mina usidrena uz Pelješac; položajna dubina 10—12 m. Prolaz kroz M. Vratnik za manje brodove slobodan. Operativni oficir Lastovske flotile upućen u Slano sa zadatkom prikupljanja podataka o potopljenim neprijateljskim plovnim objektima. — Uspostavljanje Lučkog zastupstva Slano. Referent pom. pješadije sektora na obilazak na otoku Sipan.

5. *novembra:*

Veza: Ston, Vis, Split, Cavtat. 4 LCT, m/j »Istok« i p/b »Kupari« doveli tenkove, artiljeriju i ratni materijal. — Uspostavljena Mornarička stanica Boka⁵ i kadar preko Konavljia upućen u Hercegnovi za preuzimanje dužnosti. — Sem Štaba M.S., stanica ima na raspoloženju 1 četu sa 160 boraca za svoje potrebe. Formiran III. bataljon M.P. V. P.O.S.; II. Bataljon M.P. premješten u Luku na Sipanu, III. Bataljon preuzeo Lopud i Koločep. Radi upućivanja MS Boka u dužnosti otišli referent pom. saobraćaja V. P.O.S. i artiljeriski referent u Boku. U Grudi prisilno se spustio jedan »Liberator«, pronađeno 7 članova posade (5 zdravih i 2 ranjena) i predati američanskoj misiji u Dubrovniku. Prema nalasku operativnog oficira Lastovske flotile ljudstvo flotile počelo sa radovima oko nasukanih i potonulih njemačkih »I-Boota« u Slanome. U Slanome pronađen jedan dvocjevni top (kalibar oko 85 mm); radi nemogućnosti prevoza za sada ostavljen na položaju. Komandant Sektora sa PČ. 75 u obilazak na Korčulu. Oko 1800 u kanalu između Vele Luke i Hvara (Korčulanskom Kanal.) oko 10 Nm daleko srušio se jedan transportni avion u more. U 1900 upu-

ćen iz Korčule PC. 62 radi spasavanja posade. PC. 62 sreo na putu jedan saveznički motorni splav koji je išao po istom zadatku, radi čega se je PČ 62 u 0100 sati 6. XI. vratio u Korčulu. Uspostavljanje lučke vlasti u Hercegovom.

6. *novembra:*

Veza: Vis, Korčula, Bari. 4 M/j doveli trupe, gorivo, municiju i sanitetski materijal. U 0400 italijanski m/j »Domenico Misuraca« — Trapani udario je pri isplovljenju iz Gruža u m/j »Istok« — Stomorska i probio mu desni bok. »Istok« u luci uz molo potonuo ali je u toku dana spašen; rupa privremeno začepljena i brod ispumpan; iskrčan teret (bačve goriva). Brod će biti upućen na popravak u Jadranska brodogradilišta Split. Lastovskoj flotili predato na upotrebu brodogradilište »Krile« u Gružu za njezine potrebe. — Komandant sektora izvršio obilazak M.S. Korčula, izvidne stanice Hum i Lučke kapetanije Korčula i Vela Luka. Referent za vezu i pomoćnik artiljeriskog referenta sa članovima američanske misije na Gruđu radi pregleda palog aviona, avion sav pod vodom. Amerikanci poklonili aparat V.P.O. sektoru. Pronađena još dva saveznička avijatičara sa nastradalog aviona zdrava. 17.30 bakljada i mimohod trupa u počast godišnjice oktobarske revolucije.

7. *novembra:*

Veza: Vis, Korčula, Doli, Ston, Lastovo. — Referent pom. pješadije sektora vratio se sa obilaska na Sipanu. Od 0800^b mraka viđana jedna podmornica kod svjetionika Ploče (Korčulanski Kanal) nepoznate pripadnosti. — Komandant sektora izvršio sa PČ.75 obilazak Lučke kapetanije Trpanj i Drače te pom. svjetionika Blaca i Neum. — Proslava godišnjice oktobarske revolucije — miting. — Praznik. Dužnost vojnog sudskog istražitelja sektora preuzeo drug Dvornik Ivo.

8. *novembra:*

Veza: Ston, Korčula. — 5 LCT i 1 LCI doveli ratni materijal i borce NOVJ.⁶ Komandant sektora izvršio sa PČ. 75 obilazak mornaričkih postrojenja u Metkoviću. PČ. 62 u Pelješkom Kanalu potopio 2 plutajuće mine. Sa u Gruđu palog »Liberatora« skinuta dva ispravna mitraljeza »Browning« 12.7 mm i dovedena u magazin. Referent pom. pješadije na obilazak I. bataljona u Boku. — Premještena radionica sekcije za vezu u

⁰ Vjerovatno se odnosi na prebacivanje jedinica Petog POS-a iz Korčule u Dubrovnik. Vidi dok. br. 119.

grad. Na vožnji Metković — Korčula PC. 75 ošteti kod Sućurja (Hvar) nosač propelera i bio dotegljen u Korčulu na popravak.

9. *novembra:*

Veza: Slano, Lopud, Ston. — 4 LCT doveli ratni materijal za NOV. Iz Slanog doveden iz mora izvađeni »I-Boot« i izvučen na popravak na brodogradilištu Lastflotile, koja vrši popravke sa vlastitim ljudima i osobljem brodogradilišta »Krile«. — M/j »Istok« — Stomorska upućen na zasilni popravak na brodogradilište u Mokošici. — Komandant sektora obišao brodogradilište u Korčuli i Zanatlijsku školu, a zatim izvršio obilazak lučkog zastupstva u Sovri na Mljetu. — U radionici odsjeka za vezu popravljena telefonska centrala od 10 brojeva. — Uspostavljena je osmatračka stanica »Babin Kuk« i spojena sa telefonom sa telefonskom centralom sektora.

10. *novembra:*

Veza: Korčula, Bari, Cavtat. Komandant sektora vratio se sa obilaska jedinica u sklopu Mornaričke stanice Korčula. — 3 m/j doveli ratni materijal za II. Udarni korpus iz Barija. Započelo prebacivanje ranjenika brodovima u Korčulu. Prebačeno 190 ranjenika, bolničarski personal i sanitetski materijal. — Na izvidnoj stanici Srd osnovan je signalni kurs sa drugovima predviđenim za izvidne stanice južno od Dubrovnika. — U radiotehničkoj radionici popravljena jedna radio-stanica. Referent porft. pješadije vratio se iz Boke sa obilaska. — U Korčuli osposobljene 2 drugarice za bolničarke (referent saniteta za brodogradilište i zanatsku školu).

11. *novembra:*

Veza: Korčula, Cavtat, Ston, Vis. Iz Lastova (magazina) stigla 2 p. a. topa 40 mm koji su odmah upućeni jedinicama u Boki za odbranu od napada naoružanim brodovima. — Na obilazak M.S. Boka otišao načelnik Štaba i pomoćnik komesara sektora. — Artiljeriski referent vratio se iz Boke. Neprijateljske baterije sa Luštice gađale naša postrojenja od Kumbora do Hercegnovog — rezultat vrlo slab. Žrtava nema. Stigao m/leut »Sv. Ante« — Trpanj i od 12. XI. 44. dodijeljen Lastovskoj flotili pod imenom PČ. 72. Iz Mokošice doveden jedan 40 mm p. a. top »Bofors«. — PČ. 75 porinut u more nakon popravka.

12. *novembra:*

Veza: Cavtat, Ston, Šipan, Korčula, Vis, Manfredonija (Italija); 80 ranjenika i bolničara prebačeno na Badiju. Došla

manja količina kamiona, municije i drugog ratnog materijala za potrebe NOV i savezničke artiljerije.— PC. 72 i PČ 62 upućeni Mornaričkoj stanici Korčula radi patroliranja i potapanja plutajućih mina. 40 mm p. a. top »Bofors« rastavljen, očišćen i podmazan.— II. Bataljon M.P. i jedna četa III. Bataljona M.P. došli iz Sipana u Dubrovnik. Dvije čete III. Bataljona M.P. razmještene za osiguranje i kontrolu Dubrovačkih otoka.— Načelnik štaba vratio se sa obilaska M. stanice Boka.— Završio srednji higijenički kurs. Uspjeh dobar. Higijeničari raspoređeni po lučkim kapetanijama.

13. *novembra:*

Veza: Korčula, Bari, Barletta.— 4 LCT doveli municiju 1 140 boraca NOV te 100 britanskih vojnika iz Italije.⁷ II. Bataljon M.P. i 2. četa I. bataljona M.P. prebačeni brodovima sa Molunata i upućeni u Boku. Četa III. bataljona M.P. preuzela osiguranje štaba sektora i magazina. Referent M.P. sa bataljonom u Boku. Na m/j. »Sv. Nikola« nastao požar (teret: sumpor i šalitra) djelomično pobacani u more; brod neoštećen. 2 neprijateljska topa sa Luštice bombardovali željezničku stanicu u Hercegnovom; šteta malena, žrtava nema. Pomoćnik komesara vratio se iz Boke i produžio za Korčulu (obilazak). U noći 12/13 srušio se u Lastovskom Kanalu 1 saveznički avion. Sudbina posade nepoznata. Potraga savezničkog m/čamca br. 2540 za posadom bezuspješna.

14. *novembra:*

Veza: radi nevremena održavanje veza nemoguće. U 0800 uplovio britanski razarač »L 90«.— 2 LCT i 2 m/j dovela za saveznike 150 vojnika, 75 motornih vozila i 25 t. pogonskog materijala. Održan sastanak [sa] Upravom dubrovačke plovidbe sa zaključcima: da se ustanovi stanje i rad brodova u inostranstvu, isto za brodove pod okupacijom, stanje jedinica u našim vodama i mogućnosti spasavanja brodova. Posjetio sektor šef sovjetske vojne misije pri II. korpusu major Kovalenko.

15. *novembra:*

Radi nevremena veze nisu održane. U 1010 isplovio britanski razarač »L 90«. Sa Brgata donešen 1 20 mm »Örlicon«, 1 7.9 mm »Zbrojovka« Mod. 38 i 1 telemetar.— Sastanak sa

⁷ Vrhovni štab NOV i POJ odobrio je iskrcavanje jednog engleskog komandosa od 500 ljudi u Dubrovnik, kao zaštitu za savezničku artiljeriju (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, dok. reg. br. 21/2, k. 394, depeša br. 25/25 i 94/104).

komandantom Baze i Okružnog N.O.O. u cilju smještaja rekon-
valescenata i avijatičara koji će pridoći, i savezničke vojske
koja se nalazi u Dubrovniku. Jedinice I. Bataljona M.P. izvršile
akciju (14/15) na Luštici i ubile 6 Nijemaca.

•
Tačnost prepisa ovjerava:
Operativni oficir, kapetan:
(Vrančić Miro)
Miro Vrančić

(M. P.)

BB. 115

**DNEVNI RAPORT ŠTABA ČETVRTOG POMORSKOG OBAL-
SKOG SEKTORA ZA 17. NOVEMBAR 1944. GODINE ŠTABU
MORNARICE NOV JUGOSLAVIJE¹**

ŠTAB
IV POM. OBAL. SEKTORA
Pov. Br. Služb.
17 novembra 1944.

Dnevni raport.

ŠTABU MORNARICE

PČ80 i PČ46 patrolisali u predjelu uvale Zente i Kašuna,
bez događaja.

PČ56 isplovio za Hvar sa hranom Mornaričke stanice.

PČ82 jutros isplovio za Saldunski zaliv zbog dragiranja.

PČ65 u luci.

NB15 nespreman u Splitu, puni akumulatore.

PČ53 isplovio za II P.O.S. u sastavu Kvarnerske flotile
Desantne flotile u Splitu.

MSI povratio se sa zadatka u Splitskim Vratima, jutros
isplovio za Kaštel Stari zbog ukrcaja 4 topa 75 mm za Split.

MS3, 8 i 9 u III P.O.S.

MS5 u II P.O.S.

MS2, 4, 10 i 11 na popravku u Bazi.
MS7 u Visu.
MS12 u Dračama.
Za Split uplovili:
M/j »Zvonimir« iz Vranjice prazan.
» »Marija« iz Kaštel Lukšića sa 8 putnika.
S/s »Bakar« iz Italije preko Komiže sa 161 putnikom.
M/j »Nada« iz Rogača sa 42 putnika.
» »Sv. Ivan« iz Vranjice prazan.
» »Pomoćnica Kršćanska« iz Starigrada sa 5 putnika.
» »Darinka« iz Spliske prazan.
S/s »Ljubljana« iz Italije preko Visa sa 400 zbjega² i 500 drugova.
M/j »Napred« iz Zadra prazan.
» »Zagreb« iz Vodica sa 27 putnika.
» »Nirvana« iz Hvara sa 20 putnika.
Barkasa br. 3 iz Dugog Rata sa tel. materijalom.
M/j »Sretna sloboda« iz Zlarina prazan.
» »Gospa od Pošana« iz Visa sa 40 t. municije.
» »Sv. Ivan« — Lukšić iz Ista prazan.
» »Gospa od zdravlja« iz Trogira prazan.
» »Gusar« iz Zablaća sa 22 ranjenika i 3 putnika.
» »Triton« sa ribanja sa 150 kg. ribe za Obi. N.O.O.
K21 iz Makarske sa 1 ranjenikom i 3 putnika.
M/b »Napred« iz Omiša sa 1 ranjenikom.
M/j »Ban Jelačić« iz Zablaća sa 35 t. hrane, 10 t. razne robe i 40 putnika.
Iz Splita isplovili:
M/j »Marija« za Trogir sa 20 putnika.
» »Zagreb« za Makarsku sa 30 zbjega.
,, »Gospa od zdravlja« za Trogir sa 50 zbjega.
,, »Triton« na ribarenju za Obi. N.O.O.
,, »Napred« za Omiš prazan.
» »Jastrebo« za Dubrovnik sa 40 t. razne robe i 8 putnika.
M/j »Dva brata«, »Otac Vladimir«, »Bog s nami« i »Ljilja Dritez« otegljeni remor. »Radnik« u Trogir na popravak.
K33 za Milnu sa 5 putnika.
M/j »Leon« za Rogač sa komisijom brodograditelja.
,, »Marija Rozalija« za Trogir sa 6 putnika i 6 t. municije.

M/j »S nami Bog« za Kaštel Lukšić prazan.
» »Sretan« za Milnu prazan.
» »Slavni Josip« za Trogir sa 329 novomobilisanih.
» »Lošinj« za Vis sa 80 t. razne hrane i 20 putnika.
» »Lahor« za Vis sa 40 t. hrane.
» »Srce Isusovo« za Zadar sa 20 t. razne hrane.
» »Otac Petar« za Italiju preko Komiže prazan.
M/j »Sv. Josip« iz Visa za Hvar sa 200 putnika.
» »Nevidane« iz Supetra u Hvar sa 200 putnika i na-
trag sa 9 t. materijala.
S/s »Makarska« u redovitoj parobrodarskoj pruži br. I.³
Parobrodarska pruga br. 3⁴ nije održana zbog nevremena.
Pruga br. 1 nije održana zbog nevremena.
M/j »Sv. Nikola« u redovitoj pruži br. 2.⁵
» »Mars« u redovitoj pruži br. 3 sa zakašnjenjem od
24 sata.
Na položaju Ražanj na Braču postavljena baterija od
4 topa pk. 40 mm.
Vršeno dragiranje patrolnim čamcima 46 i 82 u Saldun-
skom i Trogirskom Zalivu. Nije ništa pronađeno.
M/brodić »Napred« upućen na Rt Ploču (Planka) radi
pronalaska i uništenja dvehu jučer javljenih plutajućih mina.
Isti se još nije vratio.
S/s »Makarska« u redovitoj pruži uništila kod Rta Pe-
legrina puščanom i mitraljeskom vatrom jednu lutajuću minu
C/15. Lučka kapetanija Hvar upozorila brod na prednje.

S. F. — S. N.

POLITKOMESAR:
(Marijan Zuvić)
M. Žuvić

OPERATIVNI OFICIR:
kapetan,
(Davor Orebić)
Dav. J. Orebić

KOMANDANT:
major
(Niko Srzić)
S. o.

(M. P.)

^{3, 5} Vidi dok. br. 85.

* Pomorska veza br. 3 bila je dnevna i noćna na liniji: otok Vis — Tatinja (Šolta) i obratno (vidi dok. reg. br. 7/1, k. 2066 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

BK. 116

**DNEVNI RAPORT ŠTABA ČETVRTOG POMORSKOG
OBALSKOG SEKTORA ZA 18. NOVEMBAR 1944. GODINE
ŠTABU MORNARICE NOV JUGOSLAVIJE¹**

STAB
IV POM. OBAL. SEKTORA
Pov. Br. Služb.
18 novembra 1944.

Dnevni raport.

ŠTABU MORNARICE

Pč65 isplovio za Velu Luku i Hvar zbog prevoza muzikanata XXVI Divizije u Split. Jutros se čamac povratio sa 13 muzičara i 1 drugaricom.

PČ46 i PČ82 vratili se u Split nakon pretraživanja Trogirskog i Saldunskog Zaliva.

PČ56 upućen u Milnu, Šoltu i Drvenik zbog snabdijevanja hranom Lučkog zastupstva i Osmatračke stanice.

Pč80 za Sumartin sa bolesnicima zbjega.

PČ49 na popravku.

PČ81 izvršio preseljenje Štaba Pomoćne flotile iz Visa u Split.

NB »Partizanka« u Dubrovniku.

NB15 nespreman, puni akumulatore.

Mč »Mary« jutros isplovio za Dubrovnik za potrebe Štaba Mornarice.

MČ523 isplovio iz Splita za Vis, noćas u 0000 sati zbog prebacivanja druga Gandija.²

Desantne flotile u Splitu.

MSI izvršio prebacivanje 4 topa 75 mm iz Kaštel Starog u Split, zatim jutros upućen za Vranjic da krca materijal za Makarsko područje, te upućen u Drače po kamione Štaba Mornarice.

MS3, 5, 8 i 9 u II i III P.O.S.

MS2, 4, 10 i 11 na popravku u Bazi.

MS7 povratio se sa Visa sa kamionima Obi. komiteta.

MS12 u Dračama.

Za Split uplovili:

M/j »Hvar« iz Barija preko Visa sa 75 t. kukuruza.

M/j »Sv Josip« iz Visa sa 45 bačava nafte.
» »Tomislav« iz Trogira sa 5 drugova.
» »Slavni Josip« iz Trogira sa 20 putnika.
» »S nami Bog« iz Kaštel Kambelovca sa 11 drugova
i 5 t. mobilje.
K16 iz Vrboske sa 1 drugom.
M/j »Zmaj« iz Šibenika prazan.
,, »Lebić« iz Italije preko Visa sa 200 t. razne robe
i 210 drugova.
M/j »Soča« iz Šibenika prazan.
Iz *Splita* isplovili:
M/j »Vitez«, »Sretna sloboda«, »Napred« i »Soča« za
Trogir prazni, za prebacivanje 1270 drugova XXVI Divizije iz
Trogira za Šibenik.⁸
M/j »Zmaj« za Kaštel Gomilicu i Šibenik na raspolože-
nje kirurškoj ekipi XXVI Divizije.
M/j »Dinara« za Trogir prazan.
,, »Sv. Ivan« za Bobovišće sa 15 praznih bačava.
Rem. »Rudnik« sa 7 havarisanih brodova u teglju za
Vranjic.
M/j »Zvonimir« za Zabiaće sa 30 t. razne robe, 10 bačava
nafte i 15 putnika.
M/j »Gusar« za Zlarin sa 250 zbjega.
» »Lovćen« za Šibenik sa 20 t. razne robe i 27 drugova.
Barkasa br. 3 za Vis sa 6 drugova i 400 kg. brašna.
S/s »Bakar« za Komizu i Italiju sa 15 drugova.
» »Ljubljana« za Vis i Italiju sa 7 tona hrane i 27
drugova.
S/s »Solin« za Komizu i Bari sa 8 drugova.
M/b »Turist« iz Podgore u Makarsku sa 5 putnika.
M/j »Zagreb« iz Omiša za Makarsku sa 8 putnika.
» »Danica« iz Baške Vode za Makarsku sa 5 putnika,
zatim proslijedio za Korčulu sa 12 zbjega.
M/j »Marija Rozalija« iz Marine za Trogir sa 18 putnika.
Sve redovne pruge održane, sem pruge m/j br. 1 koja
nije održana zbog havarije na motoru.
Slagalište pogonskog materijala IV P.O.S. ostalo je pot-
puno bez benzina, isti je trebovan ali nije sljedovan.

S. F. — S. N.

POLITKOMESAR:	NAČELNIK ŠTABA:	KOMANDANT:
(Marjan Zuvic)	major,	major,
M. Zuvic	(Kobol Viktor)	(Niko Srzić)
	Kobol	S.o.

**IZVJEŠTAJ ŠTABA TREĆEG POMORSKOG OBALSKOG
SEKTORA OD 19. NOVEMBRA 1944. ŠTABU MORNARICE
NOV JUGOSLAVIJE O AKCIJAMA U VREMENU OD 1. DO
15. NOVEMBRA¹**

STAB III P. O. S.
Pov. broj 926
19 novembar 1944

ŠTABU MORNARICE N. O. V. J.

U vezi tamošnjeg Pov. broja 20, dostavljam sljedeći izvještaj o operacijama i to: od 1 novembra do uključivo 15 novembra 1944 god.

I. FLOTILA:

- 1.) U vezi naređenja Štaba Mornarice broj 6266 od 4 novembra 1944 godine,² flotila III P.O.S-a. ušla je u sastav »Kvarnerske flotile«. Prema tome flotila III. P.O.S-a spada administrativno i operativno pod Štab II P.O.S-a.

a) *Mobilisani brodovi:*

Za ovo polumjesečje ne možemo dati pregled mobilisanih brodova, radi toga što je za ovo vrijeme oslobođena obala i sve su pomorske ustanove premještene na obalu.

b) *Akcija ostalih jedinica:*

I. Bataljon mor. pješadije:

U vezi naređenja Štaba Mornarice, I. bataljon u svom punom sastavu prešao je u sastav »Kvarnerskog« novoformiranog odreda.³

II. Bataljon mor. pješadije:

Po naređenju Štaba Mornarice II bataljon je upućen 31-X na Šibensko otočje, zadatak je bio čišćenje šibenskog područja. 2-XI. jedinice istog bataljona su uhvatile položaj na Šibenskim otocima.

Odmah zatim jedinice XXVI divizije su napredovale prema Šibeniku,⁴ naš bataljon se je samoinicijativno

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-istorijskog instituta, reg. br. 25—1/3, k. 2066.

² Vidi dok. br. 100.

³, ⁴ Vidi dok. br. 111.

prebacio na kopno i pomagao pri oslobađanju Šibenika i zatim odmah upao u grad.⁵

3-XI. Bataljon je upao u grad Šibenik, gdje je zaposjeo sve mornaričke ustanove i preuzeo kontrolu na obali.

3-XI 2 četa je zaposjela tvrđavu Sv. Nikole, jedan vod izvidnice u Sv. Ani, dok se ostatak smjestio u Mandalinu.

Zadatak bataljona: Osiguranje obale na području Šibenik, t. j. sprečavanje eventualnog iskrcavanja na istu.

c) *Prateća baterija mor. pješadije III POS.*

Baterija mor. pješadije prebačena je sa svog ranijeg položaja na Šibensko otočje i jedno odjeljenje na tvrđavu Sv. Nikola. Zadatak baterije jest kontrola nad kanalom i sprečavanje eventualnog iskrcavanja.

d) *Minerska grupa:*

Minerska grupa za ovo polumjesečje digla je oko garnizona Tkon i Preko 2.000 nagaznih mina. Iste mine bile su postavljene u mjestima i onemogućavale prolaz pučanstva, pa se je odmah pristupilo čišćenju.

U kanalu Sv. Ante dignute su 3 mine tipa »C15« a

- između Tijata i Logoruna jedna lutajuća šprengovana.

e) *Odbrana prolaza:*

Odbrana prolaza za ovo polumjesečje nije imala nikakvih akcija. Vršena probna gađanja i vježbe po rasporedu.

f) *P.A. odbrana:*

Za ovo polumjesečje nije imala akcija.

g) *Veza sa kopnom:*

Veza sa kopnom otpala. Snabdijevanje jedinica se vrši direktno na obalu.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
(Raić Pjero)
P. Raić

Op. oficir
kapetan
(Peko Petar)
S. O.

Komandant major:
(Ivan Vulin)
Ivan P. Vulin

(M. P.)

22 nov. 1944

**OBAVJEŠTENJE ŠTABA PETOG POMORSKOG OBALSKOG
SEKTORA OD 20. NOVEMBRA 1944. ŠTABU LASTOVSKJE
FLOTILE O ORGANIZACIJI LUČKIH KAPETANIJA I LUČ-
KIH ZASTUPNIŠTAVA¹**

ŠTAB V P. O. SEKTORA
Sekcija za pom.
saobraćaj
Broj 1831/44
20. XI. 1944 god.

ŠTABU LASTOVSKJE FLOTILE

Dubrovnik

U vezi traženja pod brojem 214/44 od 20. XI. 1944 godine
izvještavate se sljedeće: Do sada su uspostavljene lučke kape-
tanije i lučka zastupstva u sljedećim mjestima:

U luci Dubrovnik 2 Lučka kapetanija
" " Korčula
" " Vela Luka
" " Trpanj
" " Metković

Lučkoj kapetaniji Dubrovnik 2 pripadaju zastupništva u:

Slano, Šipan, Ston, Sovra, Cavtat

Lučkoj kapetaniji Korčula pripadaju zastupništva u:

Orebić, Račišće, Trstenik

Lučkoj kapetaniji Vela Luka pripadaju zastupništva sa sje-
dištem u:

Prigradica, Brna i Lastovo

Lučkoj kapetaniji Trpanj pripadaju zastupništva sa sjedištem u:

Trpnju

Lučkoj kapetaniji Metković pripadaju zastupništva sa sje-
dištem u:

Gradac i Ploče (privremeno radi izvanrednih prilika na-
lazi se Lučko zastupništvo u Dračama koje pripada Lučkoj
kapetaniji Metković).²

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Za Šefa Sekcije za pom.
saobraćaj
(Luetić Leopold)

(M. P.)

L. Luetić

**IZVJEŠTAJ ŠTABA PETOG POMORSKOG OBALSKOG
SEKTORA OD 22. NOVEMBRA 1944. ŠTABU MORNARICE
NOV JUGOSLAVIJE O ORGANIZACIJI SEKTORA¹**

ŠTAB V. POM. OBALSKOG SEKTORA
Pov. broj 236
22. novembra 1944 g.
u Dubrovniku.

ŠTABU MORNARICE NOVJ

Dostavljamo opći izvještaj za period od 15. oktobra do
15. novembra 1944. god.

Opći izvještaj:

1. U toku ovog mjeseca izvršeno je oslobađanje čitave teritorije V.P.O. Sektora od strane jedinica XXVI. i XXIX. divizije i II Dalmatinske prol. brigade.² Operacije naših jedinica nastavile su se sa ciljem oslobađanja VI. P.O. Sektora. Oslobodena je čitava sjeverna strana Boke Kotorske do Risna gdje se neprijatelj grčevito brani nastojeći da održi slobodan pristup na komunikaciju koja vodi iz Risna prema sjeveru i kojom bi se, u danom momentu, njemačke snage koje su koncentrisane na sektoru sjeverne Albanije, jugoistočnom dijelu Crne Gore, Sandžaku i Metohiji, pokušale probiti prema sjeveru.³ U Boki, nekoliko njemačkih naoružanih brodova aktivno pomažu operacije kopnene vojske, vršeći iskrcavanja i bombardirajući položaje naše vojske. Dva neprijateljska lovačka aviona povremeno patrolišu po području V. P.O. Sektora. Dva m/j. ovog sektora napadnuta su od tih aviona na moru. Poginula su dva druga, 14 ranjeno, materijalna šteta neznatna.⁴ Jedinice M.P. ovog sektora sarađivale su sa kopnenim snagama za vrijeme operacija. Formirana su od novomobilisanih i pridošlih boraca iz štaba Grupe J. D.⁵ Odreda još dva bataljona M.P. I i II. bataljon M.P. upućeni su u Boku u

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 17—1/5, k. 2052.

² Vidi dok. br. 68, 69, 72, 74 i 83.

³ Vidi napomenu 4 uz dok. br. 109.

⁴ Jedan od napadnutih motornih jedrenjaka bio je m/j »Slobodan« (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 19—1/3, k. 2066).

⁵ Južnodalmatinskih

cilju saradnje sa jedinicama Primorske operativne grupe⁸ i osiguranja mornaričkih objekata. Od ljudstva iz ovog Sektora, ljudstva dobijenog od P.O.G.⁷ i novomobilasnih formirana je 5. XI. Mornarička stanica Boka u Hercegovom. Stab V. P.O. Sektora premjestio se sa svim jedinicama iz Korčule za Dubrovnik.⁸ Last, flotila osiguravala je prevoz trupa, održavala veze i radila na čišćenju mina i spasavanju brodova.

2. Jedinice sektora su:

- a) Lastovska flotila
- b) Mornarička stanica Boka
- c) Mornarička stanica Korčula⁹
- d) Mornarička pješadija (I, II, III bataljon)
- e) 5 osmatračkih stanica
- f) Telefonska i radio-veza
- g) Lučke kapetanije i mobilisani brodovi
- h) Brodogradilišta, mehaničke i elektro-radione i ronioci
- i) Ambulanta
- j) Zanatska škola
- k) Dopunska četa
- l) Minersko odjeljenje

a) Lastovska flotila sastoji se od N.B. 12, I-boota i 8 P.Č. sa ukupnim brojnim stanjem 97 drugova i 3 drugarice. U toku ovog mjeseca jedinice flotile su vršile održavanje udaljenijih veza, praćenje vojnih prevoza morem, spašavanje i osposobljavanje oštećenih i potonulih jedinica (I-boot, M/Č »Odak«, i dr.). U tu svrhu, nakon preseljenja u Dubrovnik, stavljena je flotili na raspoloženje jedna manja mehanička radionica za vršenje manjih opravaka na brodovima.

U sadašnjoj situaciji, nakon oslobođenja sektora, namjera je da se P. čamci flotile upotrebe za patrolisanje u pojedinim područjima sektora u svrhu potapanja lutajućih mina i vršenja pomorsko-policiske službe.

M.B. 12 je, po naređenju Komandanta Mornarice, detašovan u II. P. O. Sektor.

Sve postavljene zadatke flotila je izvršavala tačno i na vrijeme uloživši mnogo požrtvovanja i napora.

Opće vojničko stanje u flotili, dolaskom novomobilisanih drugova, spustilo se na niže. Stab flotile uložio je i ulaže mnogo

⁷, ⁷ Primorska operativna grupa formirana je 24. februara 1944. U njenom sastavu bile su tada Druga dalmatinska i Šesta crnogorska brigada, Lovčenski odred i Bokeljski bataljon (vidi knjigu: »Oslobodilački rat naroda Jugoslavije 1941—1945«, Beograd 1958, str. 214).

⁸ Štab je prešao u Dubrovnik 24. oktobra 1944 (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 19—1/3, k. 2066).

⁹ Ranije Mornarička stanica Mljet

ničar i u glavnom zadovoljava sve potrebe sektora. Teži ranjenici upućuju se u bolnicu na liječenje.

j) Pitanje Zanatske škole pri brodogradilištu u Korčuli nije još riješeno u pogledu rukovođenja tom školom. Smještena je u zgradu bivše brodarske škole i vrši nastavu prema dosadašnjem načinu.

k) Dopunska četa pri Štabu sektora služi za smještaj svih onih koji očekuju raspored ili su na raspoloženju. Smještena je u zgradu broj 3. bivše Pom. voj. akademije.

1) Minersko odjeljenje vršilo je sa dva M.Č. dragiranje mina u Harpotima i Malom Vratniku. Tu se jako osjeća pomanjkanje sredstava kao i stručnog ljudstva. Sada upućeno na dragiranje ulaza u luku Ploče.

3) U toku prošlog mjeseca, zbog oslobađanja teritorije sektora, rad po svim sekcijama znatno se povećao. Svi referenti i njihovi zamjenici stalno su bili na terenu organizujući i prikupljajući materijal po svojim sekcijama. Na tom radu sa sredstvima kojima se raspolagalo, učinilo se mnogo. Svima njima davana su uputstva u Štabu sektora i na sastancima su se pretresala sva važnija pitanja i crpila iskustva iz učinjenog rada. Vojno i političko rukovodstvo triju bataljona M.P. dobijeno je i zadovoljava. Isto tako pripremljen je kadar za nove jedinice M.P.

Po lučkim kapetanijama bilo je slučajeva nesnalažljivosti, ali se to vremenom, ukazivanjem i praksom, uklanja.

4. U toku ovog mjeseca ishrana jedinica nije bila na visini zbog nepravilnog dotura hrane. Dešavalo se da su jedinice ostajale nekoliko dana bez hrane i bile primorane da se hrane sa terena. Mišljenja smo da se, s obzirom na nestašicu brodova, slabe vremenske prilike i drugo, Intendantura ovog sektora snabdijeva od baze II. Korpusa u Dubrovniku. U pogledu odječne spreme jedinice slabo stoje, jer se sastoje većim dijelom od novomobilisanih drugova, a ulazi se u zimu,

5. Vojna izobrazba jedinica nije na visini zbog toga što se one, naročito jedinica M.P., sastoje većim dijelom od novomobilisanih. Sa novim, boljim rukovodstvom, očekujemo da će se i u tom pravcu poći naprijed.

6. Isto kao sa vojnom naobrazbom stoji i sa vojnom disciplinom. Rukovodstva ulažu i uložice mnogo napora da bi se kod boraca razvila samodisciplina i osjećaj dužnosti i odgovornosti. Manjih disciplinskih prestupa je bilo. Ti prestupi su uzeti u pretres, kažnjeni i iskorišteni za pouku ostalima.

7. Zadaci sektora za sljedeći mjesec obuhvataju postavljanje svih mornaričkih ustanova na svoja mjesta, što veće razvijanje pomorskog saobraćaja i u vezi s tim pojačanje

radova na spasavanju i popravljanju potonulih brodova. Jedinice M.P. aktivno će učestvovati u oslobađanju Boke i Južnog primorja. Izdizanje u pogledu vojne discipline i na političkom polju vršiće se paralelno sa praktičnom borbenom obukom. Isto tako na novooslobođenim teritorijama vršiće se u duhu izdatih naređenja i uputstava mobilisanje ljudstva za Mornaricu.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Pom. politkomesara N. Tomić	Komandant — major: (Ikica Mladen) s. o.
Načelnik štaba — kapetan: (Orhanović Marko) Marko S. Orhanović	
(M. P.)	

BR. 120

**UPUTSTVO ŠTABA MORNARICE NOV JUGOSLAVIJE OD
23. NOVEMBRA 1944. POMORSKIM OBALSKIM SEKTORIMA
ZA ORGANIZACIJU I ZADATKE OSMATRACKIH
STANICA I RAD LUČKIH KAPETANIJA¹**

ŠTAB MORNARICE NOVJ
Broj 6350
23. XI. 1944 god.

ŠTABU II, III, IV i V POS-a

Opšta uputstva
za rad.

Oslobođenjem većeg dela otoka i obalskog područja Jugoslovenskog Primorja izvršen je delom osnovni i glavni zadatak Mornarice u sklopu ostalih jedinica Narodnooslobodilačke vojske Jugoslavije.²

Po završetku ove prve faze naše borbe na izvesnim područjima Primorja potrebno je da se u radu pomorsko-obalskih sektora izvrši izvesna preorijentacija u cilju izvršenja zadataka koji se pred nas postavljaju u toku učvršćivanja NOB i normalizovanja života na oslobođenim delovima našeg Primorja.

1. Glavne pomorske i kopnene naoružane snage Mornarice NOVJ angažovaće se i nadalje u punoj meri sa uništavanjem i isterivanjem okupatora i njegovih slugu i oslobađanjem otoka i delova Primorja koji se još uvek nalaze pod njegovom okupacijom.

2. Na oslobođenim otocima kao i delovima obale kopna koji imaju značaja u pogledu zatvaranja plovinih pravaca bilo duž obalskih bilo ka samoj obali, štabovi POS preduzeće sve što je u granicama njihovih materijalnih mogućnosti da obezbede punu našu kontrolu plovidbe u našim pribrežnim vodama kao i vojničku sigurnost otoka i kontrolnih tačaka na obali kopna.

3. U tom cilju štabovi sektora razvijaće takvu mrežu osmatračkih stanica koja će im zagarantovati punu kontrolu na njihovim sektorima i svakodnevno dostavljati depešne raporte o kretanju vlastitih, savezničkih i neprijateljskih jedinica Štabu Mornarice. Osmatračke stanice među sobom kao i sa sektorskim centrom veze moraju biti povezane najmanje pomoću dva sredstva za vezu. Isturene i važne osmatračke stanice moraju uspostaviti pored toga još i radio-vezu sa sektorskom centralom za vezu.

4. U bliskoj budućnosti od najveće [je] važnosti ispravno i besprekorno i brzo funkcionisanje naših pomorskih luka, malih i velikih, u pogledu prijema materijala koji dolazi prekomorskim putem, brzog iskrcavanja sa brodova, stručnog smeštaja u lučkim i inim skladištima i daljeg otpremanja u unutrašnjost zemlje. Pre svega treba da bude uređena tačna i ispravna pilotažna služba, što je usko vezano sa prethodnim čišćenjem prilaza u luke. Od prvobitne je važnosti da luke budu čim pre oslobođene od potopljenih brodova i podrtina, pogotovo onih koji leže u prostoru manevrisanja brodova i uz samu obalu, odnosno uz gatove. Ukoliko mesta za

pristajanje, radi izvršenog rušenja, ne bi bila upotrebljiva za izravno pristajanje brodova, neophodno je potrebno stvoriti mogućnost da se materijal sa brodova ipak može iskrcati sa pomoćnim sredstvima, kao splavovima, manjim brodićima, jedrenjacima itd.

Nadalje voditi računa o organizaciji sanitarne službe kao i vatrogasne službe, radi čega nastojati da se, ukoliko takav brod ne postoji, improvizira koji podesni plovni objekt sa potrebnim ručnim pumpama za gašenje požara.

Imajući sve to u vidu, podesiti rad tako da se i samim onim sredstvima s kojima se raspolaže kao i pomoćnim improviziranim sredstvima u svakom slučaju omogući da se luke čim pre osposobe za prihvrat brodova i iskrčavanje materijala.

Naše lučke kapetanije moraju u svakom pogledu biti na visini svog zadatka a štabovi sektora uložiće sve da se to i ostvari.

5. U pogledu odnosa u našim lukama važe ova osnovna načela: a) lučke kapetanije mogu da budu samo isključivo u našim rukama;

b) celokupnim saobraćajem u našim lukama upravljaju i rukuju samo naši organi;

c) kontrola nad ljudima koji dolaze i odlaze mora biti u našim rukama i nju treba uspostaviti sporazumno sa Narodnom odbranom;³

d) Saveznici mogu odrediti oficire za vezu pri štabovima sektora u cilju lakšeg obavljanja poslova oko prijema, smeštaja i manipulacije materijalom savezničkih brodova.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar, pukovnik:	Zamenik komandanta, pukovnik:
(Dragiša Ivanović)	(Srećko Manola)

s. o.

M.

(M. P.)

**IZVJEŠTAJ ŠTABA TREĆEG BATALJONA KVARNERSKOG
ODREDA OD 24. NOVEMBRA 1944. ŠTABU ODREDA O
AKCIJI NA OTOK PAG¹**

ŠTAB
III. BATALJONA
KVARNERSKOG ODREDA
Pov. broj 15
24. novembra 1944. godine
Položaj.

Dostavlja operativni
izvještaj o akciji na
Pagu 22. nov. 1944. god.

ŠTABU KVARNERSKOG ODREDA
ŠTABU III. POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA.

Veza naređenja Štaba Mornarice Pov. Op. Broj 5780/44.

1.) 21. novembra 1944. god. po naređenju Štaba Kvarnerskog odreda ovaj bataljon krenuo je u 1200 sati iz Privlake u Uvalu Dinjiška na otoku Pagu, odakle je krenuo u selo Vrčiče, da bi preuzeo položaje od I. bataljona.² Bataljon je stigao u Vrčiče u 1500 sati. Po dolasku u Vrčiče primljena je pismena operacijska zapovijest od Štaba Kvarnerskog odreda.³ U operacijskoj zapovijesti saopćeno je, da se neprijatelj nalazi u samom mjestu Pagu u jačini od 350—400 ljudi.⁴ Jači neprijateljski garnizon nalazi se u Karlobagu.⁵ Zadatak našeg bataljona je da zauzme povoljne položaje, sa kojih se može onemogućiti neprijatelju da prodre prema jugoistočnoj strani ostrva, koja je za nas vrlo važna radi čuvanja Ljubačkog prolaza. Po preuzimanju položaja I. bataljon povukao se u Vlašiče na odmor.

2.) Neprijateljski garnizon u mjestu Pagu stalno se mijenja, jer neprijatelj ima mogućnost da vrlo brzo dovuče pojačanje

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 2—1/8, k. 2024.

² Bataljon je prebačen 5. novembra iz sastava Trećeg pomorskog obalskog sektora. Vidi dok. br. 111.

³ Vidi dok. br. 1—1/7, k. 2024 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.

⁴ Na Pagu su tada bile sljedeće neprijateljske snage: jedna četa obalskih lovaca »Brandenburg«, jedna četa Devete ustaške bojne, jedan vod 6. baterije 392. artiljerijskog puka (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, k. 74, reg. br. 41/3; k. 74 A, reg. br. 23/3 i k. M I, 1—I, 6/1891).

⁵ U Karlobagu nalazili su se dijelovi Trideset prve ustaške bojne Četvrtog ustaškog združa (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, k. M I, 1—I, 6/1891, podaci o neprijateljskim snagama, str. 22).

iz Karlobaga. Trenutačno garnizon u Pagu broji oko 350—400 ljudi, dok je garnizon u Karlobagu vrlo jak i ima 4—6 topova.

3.) Namjera neprijatelja je da se po svaku cijenu zadrži u mjestu Pagu, koje služi kao bočno osiguranje njegovom uporištu u Karlobagu. Osim toga pretpostavlja se da neprijatelj ima namjeru da se probije do Ljubača, da bi uzeo pod svoju kontrolu sam tjesnac.

4.) Vlastite raspoložive snage su sljedeće:

1. četa jačine 40 boraca, naoružana sa 6 puškomitraljeza i sa 2 laka bacača, zauzela je položaje od kote 60 prema moru.

2. četa jačine 44 borca, naoružana sa 4 puškomitraljeza i dva laka bacača, zauzela je položaje na koti 122, te osigurala patrolama položaj prema Velebitskom Kanalu.

3. četa jačine 35 boraca, naoružana sa 5 puškomitraljeza i 2 laka bacača, zauzela je položaje na kotama 140 i 112 i patrolama je kontrolisala cestu prema Solani odnosno Pagu i prema Velebitskom Kanalu.

Prateća četa jačine 35 boraca, naoružana sa 3 teška bacača, nalazi se kao rezerva u Vrčićima.

5.) Vlastita procjena situacije bila je da spriječi neprijatelju prilaz prema Ljubaču i da se poduzmu sve mjere predostrožnosti u tom smislu.

6.) Jedinice su zauzele gornje položaje odmah po dolasku u Vrčice, t. j. 21. nov. poslije podne. U noći od 21. na 22. novembra nije bilo nikakvih događaja. 22. novembra 1944. sa položaja 3. čete na koti 140 primijećeno je da se neprijatelj kreće kosom istočno od mjesta Paga u 4 kolone prema našim položajima, dok se jedna neprijateljska kolona kretala iz Solane prema koti 60 i to cestom uz zapadnu stranu zaljeva. Jačina neprijatelja, koji se kretao prema našim položajima bila je do 250 ljudi. Čim je primijećen neprijatelj, obaviješten je o tome štab bataljona, pa je odmah upućena prateća četa sa 3 teška bacača, koja je došla na položaj kod kote 140. Isto tako odmah je upućena na položaj kod kote 140 i 2. četa. Akcijom je rukovodio lično komandant bataljona, koji se nalazio na položaju kod kote 140 sa 3. četom. Da bi se postigao što bolji uspjeh kod napada na neprijatelja, 3. četa je otvorila vatru tek kada se neprijatelj približio na otstojanje do 50 m. Prva vatra na neprijatelja otvorena je u 1235 sati. Međutim kako je neprijatelj bio dosta jak, pokušao je da svojim lijevim krilom zaobiđe naše desno krilo, ali u najpovoljnijem momentu došla je u pomoć naša 2. četa, tako da je ovaj plan neprijatelja bio onemogućen. Pod našom jakom vatrom neprijatelj se počeo povlačiti u 1400 sati, tako da je sama borba trajala 1 sat i 30 min. Neprijatelj je u početku zaštićivao vatrom svoje povla-

čenje, dok se na koncu nije počeo panično i u neredu povlačiti. Radi teškog terena, gonjenje neprijatelja izvršeno je u daljini od 500 m., kada je došlo do prekida dodira sa neprijateljem. Prije nego što je došlo do dodira sa neprijateljem, njegove haubice tukle su dosta jako položaje na kojima se nalazila prateća četa, kada se kretala prema koti 140.

7.) Postavljeni cilj, t. j. da se neprijatelju onemogući prodiranje prema jugoistočnoj strani ostrva, postignut je u potpunosti.

8.) Gubitci neprijatelja nisu se mogli tačno ustanoviti, ali se procjenjuju na 15 poginulih.

9.) Vlastiti gubitci bili su sljedeći: 2 poginula, ranjenih i nestalih nije bilo.

10.) Utrošak municije: 2800 kom. puškomitraljeske municije, 300 kom. puščanih metaka, 450 kom. strojničkih metaka, 6 granata za teški bacač i 83 granate za laki bacač.

11.) Predlažemo za pohvalu komandira 2. čete Unića Josu, radi umjesnog rukovođenja jedinicom. Imenovani je brzim manevrom priskočio u pomoć 3. četi i odbacio neprijatelja koji je počeo da zaobilazi sa morske strane desno krilo 3. čete, pa je zatim sa svojom četom stupio u napad tako da je neprijatelj bio prisiljen da odustane od namjere zaobilaženja naše 3. čete i morao je otstupiti.

12.) Predloga za kazne nema.

13.) Predloga za izmjenu drugova nema.

14.) Kritika akcije: Situacija dobro procijenjena, odluka pravilno stvorena i akcija dobro izvedena. Zapovijesti u toku borbe izdate pravilno. Držanje neprijatelja u prvom naletu ofanzivno, a kod dolaska naše 2. čete neprijatelj se povukao i zauzeo defanzivan stav.

15.) Jedan bataljon od 150 boraca predstavlja premalenu snagu, koja bi bila u stanju da drži čvrsto u rukama prilično jake neprijateljske snage, koje neprijatelj može po potrebi brzo pojačati.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Poni. politkomesara:	Operativni oficir:	Komandant:
(Huljev Roko)	(Buljan Ivo)	(Šalov Tomo)
Huljev Roko	Ivo Buljan	Šalov Tomo

**IZVJEŠTAJ ŠTABA ČETVRTOG POMORSKOG OBALSKOG
SEKTORA OD 24. NOVEMBRA 1944. ŠTABU MORNARICE
NOV JUGOSLAVIJE O STANJU U SEKTORU¹**

STAB
IV POMOR. OBAL. SEKTORA
Pov. br: 362
24. XI. 1944 god.

Opšti izvještaj

ŠTABU MORNARICE

U vezi naređenja Š.M. Pov. br. 5280/44, dostavljamo slijedeći izvještaj, stanje 15. XI. 1944 god.

I. Vojničko stanje:

a.) Teritorija. Na otcjku IV P.O.S. oslobođeni su svi otoci i cjelokupna obala sa zaleđem. Stanje na otocima i na obali je slijedeće:

Otok Vis: Mornarička stanica Vis, sa slijedećim brodovima: Pč 69, 78, 81, barkasa br. 3 i br. 4. U sastav Morn, stanice Vis, odlaskom Štaba Sektora iz Visa ušla je jedna radio stanica. Pored nabrojenog, Morn, stanica Vis vrši nadzor i koordinira rad sa izvidnim stanicama »Hum« i »Vela Glava«, te sa Luč. kapetanijom Vis i Lučkim zastupstvom u Komiži. — Obalska artiljerija IV P.O.S. na Visu raspolaže sa slijedećim oružjima: 3 topa p. k. 57 mm, 19 topova p. k. 40 mm, 1 top brodski 47 mm i 2 reflektora. Svega 25 oružja postavljenih na položajima.

Otok Hvar: Lučka kapetanija u Hvaru, sa lučkim zastupstvima u Starigradu, Jelsi i Sućurju. Osmatračka stanica na [Frt.] Napoleonu, kota 241, i osmatračka stanica na Likovoj Glavi (kota 417).

Otok Brač: Lučka kapetanija u Supetru, sa lučkim zastupstvima u Bolu, Milni, Pučišću i Sumartinu. Osmatračka stanica Sv. Juraj (kota 496). Obalska artiljerija IV P.O.S. na Braču ima postavljenu bateriju na položaju Splitska Vrata — Ražanj, od 4 topa p. k. 40 mm.

Otok Šolta: Lučka zastupstva u Stomorskoj i Maslinici. Osmatračka stanica Vela Straža (na koti 237).

Otok V. Drvenik: Osmatračka stanica na 177.

Otok Biševo: Zbog optičkog saobraćaja sa Visom, na Biševu postavljena su 2 druga signalista u vezi potrebe logora Komande S.D.O.P.²

Obala: U Splitu, nalazi se Štab IV. P.O.S. sa svim sekcijama i referentima sekcija pri ovom Štabu. II Bataljon Mornaričke pješadije nalazi se u Splitu, dok I Bataljon po naređenju Štaba Mornarice privremeno je dodijeljen u II P.O.S. te se tamo nalazi u akciji.³ Štab Obalske artiljerije je u Splitu, te u samom gradu i u neposrednoj blizini postavljena su 7 odjeljenja p. a. mitraljeza 20 mm, po 2 oružja, 3 topa p. k. 57 mm, 2 topa p. k. 40 mm, 1 top 105 mm i 2 reflektora. Uspostavljena je osmatračka stanica Sustipan i Lučka kapetanija Split sa zastupništvom u Krilu, Vranjicu, Sućurcu i već pomenutim na Šolti (Maslinica i Stomorska). — I i II Desantna flotila su u Splitu⁴ sa svim Ms, sem Ms 3, 5 i 9 koji su privremeno dodijeljeni a po naređenju Štaba Mornarice II odnosno III P.O.S.⁵— Pomoćna flotila je u Splitu sa Pč 49, 46, 56, 80, 82, 65, Mč 5, 523, »Mary«, barkasom br. 5 i barkasom br. 6. Od ovih jedinica 4 se nalaze na popravku a Pč 56 privremeno je dodijeljen Lučkoj kapetaniji Makarska u vezi noćnog patrolisanja tog predjela.— Od naoružanih brodova izravno potčinjeni ovom Sektoru su NB »Partizanka« i NB 15, na kojemu se dovršava popravak, dok ostali NB, tj. NB 3, NB 11 i BB »Topčider« su ušli u sastav Kvarnerskog pomorskog sastava te su potčinjeni II P.O.S. i tamo se nalaze. Pored toga kompletna bivša I Flotila sa brodovima i komandnim kadrom također je ušla u sastav pomenute pomorske jedinice.⁶— Uzduž obale ovog Sektora pored već nabrojanih lučkih kapetanija i zastupništava nalaze se još sljedeća: Lučka kapetanija Trogir sa Zastupništvom u K. Lukšiću, Lučka Kapetanija Omiš, Lučka kapetanija Makarska sa zastupništvima u Podgori i Baškoj Vodi.

II. *Vlastite snage:*

Vlastite snage su nabrojene u tč. br. I.— Pored toga važno je nabrojati sljedeće:

Sekcija Pomorskog saobraćaja IV P.O.S. raspolaže sa 36 ispravnih brodova sa 1179 tona nosivosti, i sa 111 neispravnih brodova sa 4334 tone nosivosti. Ovo stanje bilo je za dan 15. XI. o. g. Tako veliki broj neispravnih brodova ima se pripisati skrajnjem naporu učinjenom za vrijeme posljednjih operacija prebacivanja jedinica vojske na kopno, kada se iz nužde nisu

² Srednjodalmatinskog otočkog područja

³ Vidi dok. br. 90 i 98.

⁴ Vidi dok. br. 142.

^{5, 7} Vidi dok. br. 116.

⁶ Vidi dok. br. 100 i 145.

mogle dalje vršiti manje opravke na motorima brodova, nego se vozilo uz bilo koji uslov. Također reorganizacija i preseljenje Tehničke sekcije kao i radionica iz Visa u Split donekle je smanjilo maksimalni rad istih, tako da je broj havarisanih postao u odnosu na ispravne dosada najveći. Ima izgleda i nadati se je da će se prednje stanje popraviti čim radionice uspostavljene u Splitu budu radile punim kapacitetom.

III. *Organizacija Sektora.*

Organizacija Sektora ostaje kao u ranijem izvještaju sa sljedećim promjenama:

Tehnička sekcija IV P.O.S. potpala izravno pod Tehničko odjeljenje Štaba Mornarice, dok je u Sektoru ostao samo tehnički referent sa jednim pomoćnikom. Njihova uloga za sada se sastoji u tome da konstatiraju havarije na brodovima te da po potrebi upućuju iste na popravak u pojedine radione preko Tehničke sekcije Štaba Mornarice.

Prijašnja Poziciska artiljerija IV P.O.S. promijenila je naziv u Obalsku artiljeriju IV P.O.S.

IV. *Opšta ocjena.*

Opšta ocjena je zadovoljavajuća. Svi zadaci postavljeni pojedinim jedinicama izvršeni su tačno, savjesno i na vrijeme. Naročito treba istaći jedinice Mornaričke pješadije, koje su se pokazale vrlo dobrim u svim akcijama gdje su učestvovale, i Desantne flotile koje su bile napregnute do maksimuma.⁷

V. *Ishrana.*

Ishrana kod svih jedinica je vrlo jednolična, te se osjeća veliko pomanjkanje svježe hrane. Slučajevi jačih poboljevanja zbog ishrane nisu primijećeni.

VI. *Vojnička izobrazba.*

Vojničkoj izobrazbi, disciplini i borbenom moralu posvećuje se kod svih jedinica naročita pažnja. Prednje vrijedi naročito za novomobilisane drugove Mornaričke pješadije, gdje se vrši redovito obuka po egzercirnim pravilima, a istu se popuni sa predavanjima i sastancima za podizanje borbenog duha i morala kod pomenutih drugova.

25 NOV[embra] 1944

S. F. — S. N.

POLITKOMESAR:	za NAČELNIKA:	KOMANDANT:
(M. Zuvčić)	kapetan, (D. Orebić)	major, (N. Srzić)
M. Žuvić	Dav. J. Orebić	N. Srzić

(M. P.)

**NAREĐENJE ŠTABA MORNARICE NOV JUGOSLAVIJE
OD 25. NOVEMBRA 1944. ŠTABU PETOG POMORSKOG
OBALSKOG SEKTORA O FORMIRANJU MORNARIČKE
STANICE METKOVIĆ I MORNARIČKE STANICE BOKA I
O PRELASKU LUČKOG ZASTUPNIŠTVA CAVTAT LUČ-
KOJ KAPETANIJI DUBROVNIK¹**

ŠTAB MORNARICE NOVJ
Pov. Broj: 6349
25 novembra 1944

**I. ŠTABU V. POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA
11. NAČELNIKU ODELJENJA POMORSKOG SAOBRAĆAJA**

Ranija odluka Štaba Mornarice o formiranju VI POS-a² menja se do daljne odredbe tako, da se teritorija VI POS-a priključuje V POS-u.

Štab V POS-a uspostaviće kao pomoćne organe Mornaričku stanicu Metković (Ploče) i Boka (Tivat).³

Teritorija koju zahvaća lučka kapetanija Dubrovnik, uključujući i Cavtat, ostaje pod neposrednim rukovodstvom Štaba V. POS-a. Lučko zastupništvo Cavtat odvaja se od lučke kapetanije Zelenika i priključuje se lučkoj kapetaniji Dubrovnik.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politički komesar, pukovnik	Zamenik komandanta, pukovnik
(Dragiša Ivanović)	(Srećko Manola)
s. o.	Srećko Manola

(M. P.)

ŠTAB V P. O. SEKTORA
Pov. broj: 249
28 novembra 1944 g.
U Dubrovniku.

Uzeto na znanje.
Nač. Štaba, kapetan
Marko S. Orhanović
Marko Orhanović

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-istorijskog instituta, reg. br. 31—1/3, k. 2052.

**IZVOD IZ OPERACIJSKOG DNEVNIKA ŠTABA DRUGOG
POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA UPUĆEN 25. NOVEM-
BRA 1944. ŠTABU MORNARICE NOV JUGOSLAVIJE O
DEJSTVIMA OD 1. DO 15. NOVEMBRA 1944. GODINE¹**

ŠTAB
II. POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA
Pov. Op. broj 518
25 novembra 1944 g.
Položaj

Izvod iz operativnog dnev-
nika od 1—15. XI. 1944 g.

ŠTABU MORNARICE NOVJ

U vezi tam. naređenja Pov. Op. broj 5780/44 dostavljamo
izvod iz operativnog dnevnika ovog štaba za period od 1—15 no-
vembra 1944 godine.

Štab II POS-a smešten je na otoku Istu, zajedno sa
podređenim jedinicama od kojih su pojedini delovi iz Kvarner-
skog pomorskog sastava² i Kvarnerskog odreda mornaričke
pešadije dislocirani na obližnjim otocima i mestima.

Pored redovne obuke jedinica vršeni su na otoku radovi
oko postavljanja na položaje novopridošlih oružja, te njihovog
utvrđivanja, kao i učvršćivanja ostalih položaja.

O ostalim događajima i akcijama izveštavamo kako sledi:

1. novembra

Održane veze sa Virom, Povijanom, Salima, Silbom i Oli-
bom. U vožnji bilo je 6 brodova. Prebačena su 34 putnika i 8
tona tereta.

U 0635 sati 2 njemačke torpiljarke³ bombardovale su Silbu
i Olib. Oštećeno je nekoliko kuća. Ljudskih žrtava nije bilo.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-
istorijskog instituta, reg. br. 37—1/3, k. 2066.

², ¹¹ O formiranju Kvarnerskog pomorskog sastava vidi dok. br.
100, 109.

³ U bombardovanju otoka Silbe i Oliba učestvovala je torpiljarka
»TA 20« i lovci podmornica U. J. 202 i U. J. 208 (vidi ratni dnevnik nje-
mačkog admirala Jadrana, mikrofilm br. 2. London—Mornarica, u Arhivu
Vojnoistorijskog instituta).

Prebačeno je 757 putnika, većinom učesnika proslave, i 10 tona tereta.

Za proslavu 27-godišnjice oktobarske revolucije održan je u 0900 sati miting i mimohod trupa, u 1200 sati svečani ručak, kojemu su prisustvovali pored učesnika proslave i predstavnici savezničke mornarice, a u 1900 sati svečana akademija u novootvorenom domu pomoraca.

U 1600 sati uplovili u 1st pomorske jedinice i jedan bataljon IV POS-a, koji su u 1700 sati upućeni u Molat, gde se ie bataljon smestio.

U 1325 isplovili iz Ista za Pag NB11 i MS5 sa 2 haubice 100 m/m. [U] 1500 sati uplovili u Košljun, gde su haubice iskrane. [U] 2100 sati neprijatelj otvorio artiljerisku vatru iz Karlobaga, na naše haubice, te su iste stoga prebačene u Povijanu. Gubitaka nije bilo.

8. novembra

Održane veze sa Silbom, Olibom, Velim Ratom i Povijanom. U vožnji bilo 7 brodova. Prebačeno 15 putnika i 12 tona materijala.

Tokom čitavog dana vršena su omladinska natjecanja u vezi sa proslavom 27-godišnjice oktobarske revolucije.

U vezi sa dolaskom flotila i bataljona iz III i IV POS-a, obrazovani su Štab Kvarnerskog odreda mornaričke pešadije i Štab Kvarnerskog pomorskog sastava.¹¹

Kvarnerski odred mornaričke pešadije sastavljen je iz I. i II bataljona II. POS-a, te iz po jednog bataljona III. i IV POS-a, kao i I Udarne grupe II. POS-a.

Kvarnerski pomorski sastav sastavljen je iz 5 flotila i to:

- I. flotila sastavljena je od naoružanih brodova,
- II. flotila sastavljena je od patrolnih čamaca III. POS-a,
- III. flotila sastavljena je od patrolnih čamaca II. POS-a.
- IV. flotila sastavljena je od patrolnih čamaca (leuta) IV. POS-a,
- V. flotilu sačinjavaju pomoćni brodovi.

Štab IV. flotile sa svojim jedinicama nalazi se u Viru, te je dodeljen mornaričkoj pešadiji za njene potrebe, u vodama otoka Paga.

9. novembra

Održane veze sa Olibom, Silbom, Premudom, Molatom, Prekom, Zadrom i Povijanom. U vožnji bilo 7 brodova. Prebačeno je 77 putnika i 2,5 tone tereta.

U toku prepodneva uplovili u 1st britanski drageri, te započeli sa dragiranjem voda Ista i Zadarskog Kanala.

U 1700 sati PC7 i PC8 isplovili iz Ista za Krk sa teretom i borcima za XI korpus.

U 1900 sati uplovili u 1st MS3 sa baterijom od 2 topa 105 m/m i 3 p. k. 57 m/m.

10. novembra

Održane veze sa Olibom, Silbom, Premudom, Privlakom, Zadrom i Neviđanima. U vožnji bilo 7 brodova. Prebačeno 25 putnika i 3 tone materijala.

PČ7 i PČ8 zbog jake bure i nevremena prekinuli putovanje za Krk i povratili se u 1st.

Tokom jutra MS5 sa baterijom haubica 100 m/m premeštala se je iz Povijane u Privlaku.

11. novembra

Održane veze sa Molatom, Velim Ratom, Zadrom, Povijanom, Ražancem. U vožnji bila 4 broda. Prebačena 44 putnika i 7 tona tereta.

Havarisani MS5 dotegljen je iz Privlake u 1st na popravak.

U toku dana neprijatelj iz Paga napao naše jedinice na otoku Pagu, koje su držale položaje na kotama Gradina i Sv. Ivan. Nakon kraće borbe neprijatelj je potisnut natrag u Pag. Vlastiti gubici 3 drugarice i 1 drug zarobljeni. Neprijateljski gubici nepoznati.

12. novembra

Održane veze sa Olibom, Silbom, Premudom, Zapuntelom, Molatom, Pagom, Privlakom, Splitom i Visom. U vožnji bilo 12 brodova. Prebačena 64 putnika i 7 tona tereta.

MS3 prebacio bateriju od 2 topa 105 m/m iz luke na položaj na N obali otoka Ista.

U 0900 sati NB11, NB3 i BB »Topčider« isplovili za Molat zbog prebacivanja IV bataljona na o. Pag.

Tokom popodneva uplovili u 1st PČ1 i PC3 iz Splita.

Tokom prepodneva baterija iz Karlobaga tukla naše položaje na o. Pagu.

Tokom noći IV bataljon zaposeda položaje na otoku Pagu. I se bataljon povlači u Povijanu, a III u Privlaku na odmaranje i čuvanje haubičke baterije. 1st drži II bataljon.

Održane veze sa Olibom, Molatom, Velim Ratom, Maunom, Povijanom, Vlašićima, Privlakom, Zadrom i Prekom. U vožnji bilo 12 brodova. Prebačena 704 putnika (ovdje je računato prebacivanje bataljona, započeto delomično 12. XI).

NB3, NB11 i BB »Topčider« vratili se tokom dana u 1st. I bataljon prebačen u Privlaku. Jedno odeljenje istoga sa operativnim oficirom prebačeno pod Velebit, u svrhu prikupljanja podataka o neprijatelju u pravcu Karlobaga.

14. novembra

Održane veze sa Silbom, Olibom, Molatom, Prekom, Povijanom, Privlakom i Ražancem. U vožnji bilo 5 brodova. Prebačeno 55 putnika i 4 tone tereta.

IV bataljon na večer izvršio prepad na mesto Pag u cilju ispitivanja neprijateljskih snaga i utvrđenja.

15. novembra

Održana veza sa Zadrom. U vožnji bio 1 brod, prebačen 1 putnik.

Jedinice IV flotile prebacile III bataljon pod Velebit u selo Krušćicu u svrhu ispitivanja neprijateljskih snaga na području Starigrad — Karlobag.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar, (Branko Mamula)	Operativni oficir, kapetan (Ivan Marinović)	Komandant, kapetan (Joža Vrtačnik)
B. Mamula	Ivan Marinović	Joža Vrtačnik

(M. P.)

28 NOV. 1944
ŠTAB MORNARICE N.O.V.J.
Broj 6389
Datum 30 nov. 44
u Splitu

**IZVJEŠTAJ ŠTABA TREĆEG BATALJONA KVARNERSKOG
ODREDA OD 25. NOVBEMBRA 1944. ŠTABU ODREDA O
AKCIJI NA PAGU¹**

ŠTAB
III. BATALJONA
KVARNERSKOG ODREDA
Pov. broj 16
25. novembra 1944. godine
Položaj

Operativni izvještaj
o akciji na Pagu 23. nov.
1944. godine.

ŠTABU KVARNERSKOG ODREDA
ŠTABU III. POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA

*Veza naređenja Štaba Mornarice Pov. Op. Broj 5780 od
12. aug. 1944.*

1.) U operacijskoj zapovijesti Štaba Kvarnerskog odreda, koja je primljena 21. novembra 1944. god., saopćeno je, da se neprijatelj nalazi u samom mjestu Pagu u jačini od 350—400 ljudi.² Nadalje je saopćeno da se u Karlobagu nalazi jači neprijateljski garnizon. Zadatak našeg bataljona je da zauzme povoljne položaje, sa kojih se može onemogućiti neprijatelju da prodre prema jugoistočnoj strani Paga, koja je za nas vrlo važna radi čuvanja Ljubačkog prolaza.

2.) Neprijateljski garnizon u Pagu broji 350—400 ljudi. Neprijateljski garnizon u Karlobagu vrlo je jak i ima 4—6 topova.³

3.) Namjera neprijatelja da se pod svaku cijenu zadrži u mjestu Pagu, koje služi kao bočno osiguranje njegovog uporišta u Karlobagu. Neprijatelj ima namjeru da se probije prema jug.-ist. strani ostrva, da bi preuzeo kontrolu Ljubačkog prolaza.

4.) 1. četa jačine 40 boraca, naoružana sa 6 puškomitraljeza i 2 laka bacača, zauzela je položaj od kote 60 prema obali.

2. četa jačine 44 boraca, naoružana sa 4 puškomitraljeza i 2 laka bacača, zauzela je položaj na koti 122, te osigurala patrolama položaje prema Velebitskom (Podgorškom) Kanalu.

3. četa jačine 35 boraca, naoružana sa 5 puškomitraljeza i 2 laka bacača zauzela je položaje na kotama 140 i 112 i patrolama je kontrolisala cestu prema Solani odnosno Pagu i prema Velebitskom Kanalu.

Prateća četa jačine 35 boraca, nalazila se kao rezerva u Vrčićima, naoružana sa 3 teška bacača.

5.) Vlastita procjena situacije bila je da spriječi neprijatelju prilaz prema Ljubaču i da se poduzmu sve mjere osiguranja u tom smislu. Obzirom na akciju, koju je neprijatelj izvršio 22. novembra,⁴ dalo se zaključiti da je namjera neprijatelja toga dana bila u prvom redu da omjeri naše snage i otkrije naše položaje, zatim, ova akcija imala je i karakter diverzije, t.j. zavaravanja, pa bi eventualno postojala mogućnost da drugog dana neprijatelj izvrši akciju sa jačim snagama i iz drugih pravaca. U tom smislu je komandant bataljona i skrenuo pažnju načelniku štaba Kvarnerskog odreda 22. nov. u 1800 sati, kada mu je saopćio da bi neprijatelj mogao sutra, t. j. 23. nov., pokušati napad sa jačim snagama da bi eventualno mogao izvršiti i iskrčavanje negdje na sjev.-ist. strani ostrva u Velebitskom Kanalu, da bi tako došao iza leđa našim jedinicama, pa bi trebalo svakako da naše plovne jedinice vrše u toku noći od 22. na 23. nov. patroliranje u Velebitskom Kanalu. Načelnik štaba Kvarnerskog odreda prilikom ovog telefonskog razgovora javio je, da će naše jedinice svakako u toku noći patrolirati u kanalu.

6.) 23. nov. u 0030 sati došao je u štab bataljona komandir 2. čete i javio, da je njegova patrola, koja se kretala od kote 122 prema moru, čula šumove brodskih motora u Velebitskom Kanalu. Nakon što je gornje saopćio komandantu bataljona, komandir 2. čete, po naređenju komandanta bataljona, saopćio je ovo i telefonom i Štabu Kvarnerskog odreda. Prema izjavi komandira 2. čete zastavnika Unič Josipa, kada je u 0030 sati nazvao preko telefona štab odreda, javio mu se dežurni telefonist, kome je zastavnik Unič javio da se u Velebitskom Kanalu čuju šumovi brodskih motora, pa da zapita načelnika štaba odreda, da li se naši brodovi nalaze u Velebitskom Kanalu. Dežurni telefonist mu je rekao da je sigurno da naši brodovi patroliraju već od 2100 sati u Velebitskom Kanalu, pa ako hoće može mu pozvati na telefon i načelnika štaba, na što mu je zastavnik Unič odgovarao da to nije potrebno, kada je već i onako sigurno da naši brodovi patroliraju u kanalu.

U 0600 sati, dok se na položaju kota 60 i od kote 60 prema moru nalazio jedan vod 1. čete i dok je u to vrijeme drugi vod iste čete, koji se dotada odmarao na jednom položaju 300 m iza kote 60, upravo odlazio da zauzme položaj, neprijatelj se približio sa jačim snagama samoj koti i otvorio žestoku vatru. U prvom momentu neprijatelj je tukao samu kotu, tako da se izvidnica sa kote morala povući, zbog čega se odmah morala povući i cijela četa. Četa se povlačila pod jakom neprijateljskom vatrom cestom prema Povijani. Neprijatelj je tukao mitraljeskom vatrom i bacačima. Komesar bataljona, koji je upravo bio stigao na položaj 1. čete, u momentu napada neprijatelja nalazio se kod telefona oko 300 m pozadi kote 60 i javio je štabu bataljona da je neprijatelj izvršio napad na kotu i da se četa povlači, a s njom i telefon i da se tog momenta prekida telefonska veza. Prekidom telefonske veze na koti 60 prekinuta je bila i veza između štaba bataljona i štaba odreda.

1. četa povlačila se u streljačkom stroju do jugozapadne strane Malog Blata, gdje je zauzela položaj i otvorila vatru na neprijatelja, koji se kretao od kote 60 prema moru. Zbog jake neprijateljske vatre četa je bila prisiljena da se povlači dalje prema jugoistoku do položaja Guste Laze, gdje je zauzela novi položaj od kote 69 prema uvali Stara Povijana. Od kote 69 prema sjeveroistoku, t. j. prema Dinjiškom Zalivu, zauzela je položaj jedna četa I. bataljona.

Jedno odjeljenje teškog bacača Prateće čete pod komandom komandira, a po naređenju komandanta bataljona, upućeno je na kotu 60, s tim da se priključi 1. četi. Budući da je 1. četa morala napustiti položaj na koti 60, ovo odjeljenje bacača bilo je primorano da se povlači u jugoistočnom pravcu prema Gustim Lazama, gdje se je sastalo sa 1. četom i zauzelo novi položaj od kote 69 prema moru odnosno uvali Stara Povijana. Zaposjedanje ovog položaja od strane 1. čete i odjeljenja bacača bilo je naređeno od operativnog oficira Kvarnerskog odreda. Prostor od kote 69 do morske obale, koji je širok oko 1,5 km, nije se mogao potpuno obezbijediti radi premalenog broja ljudi u 1. četi. Oko 1300 sati neprijatelj je iz pravca Povijane frontalno napadao položaj 1. čete pod zaštitom artiljerijske vatre, koja je tukla lijevo krilo 1. čete i odjeljenje bacača, koje je štitilo lijevo krilo čete. Zbog jakog neprijateljskog nadiranja, 1. četa bila je primorana da se povlači prema Smokvici, pa pošto je bio prekinut dodir sa neprijateljem, četa sa odjeljenjem bacača povukla se u Vlašice, odakle je po naređenju komandanta Kvarnerskog odreda prebačena u Vrse.

U međuvremenu tok akcije na položajima 2. i 3. čete bio je sljedeći:

U 0600 sati zamjenik komandanta bataljona, koji se nalazio na položaju sa 3. četom, kada je vidio da je neprijatelj prodro na kotu 60 i zaključio da bi moglo doći do opkoljavanja, izdao je naređenje 3. četi da isturi 3 puškomitraljeza bočno na lijevo krilo sa zadatkom da spriječi opkoljavanje našeg lijevog krila, a ostatku jedinice naredio je da štiti otstupnicu od Paga prema jugoistoku.

U 0540 sati patrola Prateće čete javila je komandantu bataljona, koji se nalazio u štabu u Vrčićima, da je neprijatelj iskrcao vojsku u zaljevu Santiš u Velebitskom Kanalu i da kreće frontalno u streljačkom stroju prema Vrčićima. Komandant bataljona je odmah uputio kurira sa zadatkom da obavijesti zamj. komandanta bataljona, da se neprijatelj iskrcao u Velebitskom Kanalu, pa da odmah naredi povlačenje prema Vrčićima, dok je sam odmah otišao na položaj i lično rukovodio akcijom. U međuvremenu je zamjenik komandanta bataljona primijetio neprijatelja koji je išao od obale u Velebitskom Kanalu frontalno prema Vrčićima, pa je naredio komandiru 2. čete da krene frontalno u streljačkom stroju prema neprijatelju koji je dolazio iz Velebitskog Kanala.

Brzi prodor neprijatelja od kote 60 prema Malom i Velikom Blatu, spriječio je povlačenje 2. i 3. čete prema Vlašićima.

Prema tome neprijatelj je nadirao prema Vrčićima i prema položaju 2. i 3. čete sa sljedećih strana:

Jedno jače neprijateljsko odjeljenje jačine do 300 vojnika išlo je preko kote 60 prema Velikom Blatu, odakle je jedan dio skrenuo prema Vrčićima.

Jedno neprijateljsko odjeljenje jačine do 250 vojnika kretalo se u tri kolone prema kotama 112 i 140 i odatle dalje prema Vrčićima.

Jedna neprijateljska kolona jačine do 60 vojnika kretala se samim poljem od Gorice prema Vrčićima.

Jedno odjeljenje oko 300 neprijateljskih vojnika, koje se iskrcalo u zaljevu Santiš u Velebitskom Kanalu, kretalo se prema Vrčićima. Sa ovim neprijateljskim odjeljenjem iskrcani su konji i mazge.

Kako se iz gornjih podataka vidi, 2. i 3. četa i 2 odjeljenja Prateće čete sa teškim bacačima i sam štab bataljona u Vrčićima, bili su sa svih strana opkoljeni jakim neprijateljskim snagama.

2. vod 3. čete, koji je držao sa lijeve strane bočno osiguranje 2. i 3. četi, povukao se na kotu iznad samih Vrčića i prihvatio borbu sa iskrcanim neprijateljskim snagama, koje su dolazile prema Vrčićima. 2. četa i ostatak 3. čete, koji su se povlačili prema Vrčićima, spojili su se sa 2. vodom 3. čete

i također stupili u borbu sa neprijateljem koji se iskrcao. Brzo nadiranje neprijatelja koji je dolazio iz Paga, a koga je zadržavalo jedno odjeljenje od dva puškomitraljeza, zahtijevalo je jednu brzu i odlučnu akciju. Jedini izlaz iz situacije bio je snažnim zamahom razbiti desno krilo neprijatelja koji se iskrcao i napredovao prema Vrčićima i probiti se uz more Velebitskim Kanalom, izbiti neprijatelju iza leđa i odstupati u pravcu Rta Ljubača. Zbog toga je izdato naređenje našem lijevom krilu da izvrši prodor, što je i učinjeno, na što je neprijatelj reagirao na taj način, što je svojim desnim krilom skrenuo prema napred, prema našem desnom krilu. Ovim manevrom naše desno krilo primilo je na sebe svu vatru neprijatelja, a lijevo krilo kome je uspjelo da se probije, tuklo je bočno neprijatelja i time olakšalo položaj u kome se nalazilo naše desno krilo, koje je uspjelo, iako pod teškom vatom, da se priključi lijevom krilu i da zajedno sa njime odstupa u pravcu Rta Ljubač. Odjeljenje od dva mitraljeza, koje je štitiло odstupnicu glavnini i sprječavalo brzo nadiranje neprijatelja iz pravca Paga, moralo je biti žrtvovano, da bi se glavnina spasla. Ovo odjeljenje bilo je opkoljeno i uništeno. Ovo odjeljenje bilo je pod vodstvom komesara 3. čete Crnošije Šime, koji je tom prilikom poginuo.

U momentu kada se naše desno krilo pod teškom vatom izvlačilo u pravcu lijevog krila gdje je bio izvršen prodor, neprijatelj, koji je nadirao sa jugoistočne strane iz polja, bio je zadržan od jednog odjeljenja sa 3 puškomitraljeza 3. čete, koji su bili na našem desnom krilu. Ovo odjeljenje uspjelo je da zadrži neprijatelja, dok se naša glavnina izvukla, ali su tom prilikom poginule posade dvaju puškomitraljeza.

2. i 3. četa, pošto su uspjele da se probiju, odstupale su obalom u Velebitskom Kanalu i pri tome su bile tučene od neprijatelja, koji je bio pokušao da ih progoni. Jedan sat nakon Izvršenog prodora uspjelo je prekinuti dodir sa neprijateljem, pa su se nakon toga jedinice prebacile na obalu u Dinjiški Zaliv i skupile se u zaseoku Miškovića, odakle su prebačene brodom u Mletići — Ražanac.

7.) Postavljeni cilj, t.j. da se spriječi prodor neprijatelju prema jugoistočnoj strani ostrva, nije postignut, jer je neprijatelj prisilio naše snage da napuste otok Pag. Razlog tome je brojčana i vatrena nadmoć neprijatelja i okolnost da je neprijatelj imao mogućnost da dovede pojačanje i da se iskrca sa brodovima i dođe našim jedinicama iza leđa.⁵

Što se tiče primljenog izvještaja, da se u noći od 22. na 23. nov. čuo šum motora u Velebitskom Kanalu, radilo se stvarno o neprijateljskim brodovima, jer naši brodovi nisu uopće te noći patrolirali u Velebitskom Kanalu. Zašto brodovi nisu patrolirali iako je komandant bataljona tražio, nije poznato. Međutim, kako je to u stav. 6 spomenuto, iz štaba odreda je javljeno telefonom 23. nov. u 0030 sati, da naši brodovi patroliraju. Ovo je javio dežurni telefonist. Tu se radilo o nekoj zabuni, a postoji mogućnost da se i neprijatelj priključio na našu telefonsku vezu, jer je dež. telefonist javio da može pozvati na telefon i načelnika štaba kapetana Zivkovića, iako je imenovani 22. nov. u 2000 sati otišao iz Povijane, gdje se nalazio štab odreda.

Ova okolnost je osobito važna, jer da je štab bataljona sigurno znao da naši brodovi ne patroliraju u Velebitskom Kanalu, mogao je po primijećenom šumu motora sasvim ispravno pretpostaviti da se neprijatelj iskrcava, pa bi u tom slučaju naredio da se cijeli bataljon još u toku noći povuče prema Vlašiću, odakle bi se zajedno sa I. bataljonom po potrebi poduzeo protunapad.

8.) Gubitci neprijatelja bili su veliki, jer se borba vodila na malom otstojanju, a naši mitraljesci su odlično gađali. Tačniji podaci o tome javiče se eventualno kasnije kada se prikupe.

9.) Vlastiti gubitci bili su sljedeći: 10 poginulih, 5 ranjenih i 30 zarobljenih i nestalih. Izgubljeno 5 puškomitraljeza, 1800 kom. mitraljeskih metaka, 1 teški bacač sa 3 granate i 1 laki bacač sa 24 granate. Isto tako izgubljena je uglavnom cjelokupna sprema svih jedinica i štaba. Većina boraca spasla je samo ono što je imala na sebi. Arhiva štaba i jedinica, kao i hrana bunkerisane su.⁶

para. U Istorijatu njemačke 392. legionarske divizije o iskrcavanju piše: »Iskrcavanje je uspjelo neprimjetno. Protivniku nije bilo poznato da je u toku noći stiglo pojačanje. Idućeg jutra, kada je u 0500 sati otpočeo napad, neprijateljski otpor bio je veoma jak. Ali kada je protivnik primijetio da je s leđa napadnut, otstupao je odmah na južni dio ostrva, odakle se prebacio sa malim brodovima na obalu. Naše gonjenje neprijatelja do mjesta prebacivanja, koje je moglo neprijatelju nanijeti velike gubitke, nije uspjelo, pošto su neprijateljski čamci imali topove, a naše jedinice nisu imale teških oružja...« (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, k. 74 A, reg. br. 23/3 a i k. 74, reg. br. 41/3.)

⁶ Štab Kvarnerskog odreda u izvještaju upućenom Štabu Drugog pomorskog obalskog sektora od 1. decembra 1944. daje sljedeću ocjenu: »Slika koja se dobila o akciji poslije održanog sastanka sa rukovodstvom pomenutog bataljona, kao i samog mišljenja operativnog oficira ovog Odreda, daje se zaključiti da bataljon nije bio iznenađen, a pored svega toga upao je u klopku gdje mu je neprijatelj uspio nanijeti osjet-

10.) Utrošak municije: 7100 komada mitraljeskih metaka, 1100 komada puščanih metaka, 1400 komada strojničkih metaka, 35 komada granata za teški bacač i 112 granata za laki bacač.

11.) Predlažemo da se odlikuju posmrtno posade mitraljeza, koje su dale živote, da bi omogućile povlačenje glavnini bataljona i to:

Crnošija Šime, komesar 3. čete

Benić Ante, mitraljezac 3. čete

Komadina Marijan, mitraljezac 3. čete

Juričin Roko, mitraljezac Prateće čete

Isto tako predlažemo da se odlikuje mitraljezac 3. čete Kolanović Marijan, koji se naročito istakao u borbi i pokazao veliku hrabrost, kojom prilikom je bio ranjen.

Zatim predlažemo da se odlikuju:

Mavra Miroslav, mitraljezac 3. čete, koji se osobito istakao hrabrošću i prisebnošću, da bi omogućio povlačenje glavnini bataljona, kojom prilikom je teško ranjen.

Lukin Janko i Spaleta Stanko, mitraljesci 3. čete, koji su se osobito istakli hrabrošću i požrtvovanjem, da bi omogućili povlačenje glavnini svoga bataljona.

Predlažemo da se pohvale borci i rukovodioci 2. i 3. čete i jednog odjeljenja bacača Prateće čete, koje je bilo u sastavu 3. čete koji su uspjeli da potisnu nadmoćnijeg neprijatelja i prokrče sebi put.

ne gubitke. U ovoj akciji nije se dovoljno pokazalo rukovodstvo inicijativno, kad su bili blagovremeno obaviješteni od patrola da se neprijatelj iskrcao iza leđa. Najvišu krivnju za ovu akciju snosi rukovodstvo I. čete, koje je bez borbe napustilo kotu 60, i s time onemogućilo izvlačenje dijelova bataljona, koji su se nalazili na položajima označenim u operativnom izvještaju. Nepažnjom komandira III. čete, koji je uputio 8 drugova za bočno obezbjeđenje prema moru, drugovi su upali neprijatelju u ruke, a nisu trebali upasti, jer nije pretila opasnost; komandir čete nije uputio kurira da ih povuče, tj. on je uputio, ali kurir nije htjeo izvršiti njegovo naređenje, a on je preko toga prešao. Komesar II. čete, koji je držao položaj na koti 122 bio je obaviješten da je neprijatelj prešao njegove položaje i išao iza leđa bataljonu, nije se snašao da bi napao neprijatelja iza leđa, već je ostao po strani borbe.

Sam štab bataljona u momentu borbe nije se sastao kao cjelina, da donese konkretan zadatak, već su pojedini članovi štaba sa dijelovima bataljona vršili izvlačenje kroz neprijateljski front, a pored svega toga što su mogli da se sa bočnom vatrom izvuku iz borbe. Pored toga nisu se snašli da bi sa citavim dijelovima bataljona izvršili prodor kroz [položaje] neprijatelja, već su ostavljali pojedine dijelove da brane otstupnicu, koji su bili izloženi stradavanju.

Na sastanku sa rukovodstvom zaključeno je, da najvišu krivnju snosi komanda I. čete, a zatim svi rukovodioci. Rukovodstvo bataljona je kritikovano, opomenuto i pojedini rukovodioci kažnjeni«. (Vidi dok. br. 14—1/4, k. 2066 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.)

12.) Predlažemo da se kazne zbog kukavičluka i slabog držanja u borbi:

Borac Pijaca Marcelin, mitraljezac 1. čete

„ Perinić Ivo iz 2. čete

„ Glavan Miro iz Prateće čete

Zatim predlažemo da se kazni v.d. vodnika 2. voda 1. čete Orlić Krsto, jer je slabo rukovodio svojim vodom za vrijeme borbe i nije se snašao za vrijeme napada.

Predlažemo da se dađe opomena komandi 1. čete, koja se suviše pouzdavala u isturenu patrolu i nije potpuno spremno i budno dočekala neprijatelja kod napada na kotu 60 i koja se u prvom naletu neprijatelja nije snašla, dok se kasnije nakon izvršenog povlačenja pribrala, postavila frontalno prema neprijatelju i zametnula borbu s njime.

13.) Predloga za izmjenu drugova nema.

14.) Kritika akcije:

a.) O *procijenjenoj situaciji*. Obzirom na snage sa kojima je neprijatelj raspolagao u ovoj akciji, kao i obzirom na to da je neprijatelj imao mogućnost da se iskrca brodovima i dođe iza leđa našim jedinicama, smatramo da situacija nije bila dobro procijenjena, jer jedan bataljon sa 150 boraca predstavlja malu snagu, koja bi mogla osigurati dosta veliko područje, gdje je neprijatelj mogao doći iz raznih pravaca, obzirom na to da je u blizini neprijateljsko uporište Karlobag, u kojem se nalazi veliki garnizon, koji raspolaže i sredstvima za prebacivanje trupa morskim putem.

Sa I. bataljonom, koji je služio kao rezerva i nalazio se u Vlačićima, nije bilo telefonske veze, pa je pomoć trebalo tražiti putem kurira, što svakako nije bilo podesno, jer je pitanje pomoći bilo osobito važno i hitno.

Obzirom na predviđanja, da bi se neprijatelj mogao iskrcati u Velebitskom Kanalu, bilo je svakako potrebno, da se našim brodovima izda naređenje, da u toku noći od 22. na 23. nov. vrše patroliranje u Velebitskom Kanalu.

b.) Odluka koja je donijeta od strane komandanta bataljona, da se izvrši probijanje neprijateljskog obruča u svrhu povlačenja bila je pravilno stvorena, jer je to bio jedini izlaz iz situacije obzirom na veliku brojčanu nadmoćnost neprijatelja.

c.) Izvršenje zadatka, t.j. sprječavanje neprijatelju da prodre prema jugoistočnoj strani ostrva, nije se moglo izvršiti, jer je neprijatelj raspolagao sa velikim snagama i upotrebio je manevar opkoljavanja.

d.) O upotrebi raznih oružja nema primjedbe.

e.) Zapovijedi u toku borbe, obzirom na razvoj iste bile su potpuno pravilno izdate.

f.) Neprijatelj je imao ofanzivno držanje, jer se osjećao brojčano nadmoćniji.

15.) Pouka. Položaje koje treba pod svaku cijenu držati, treba osigurati sa takvim snagama, koje su u odgovarajućoj proporciji sa neprijateljskim snagama i mogućnostima. Bataljon je bio prilično duboko ubačen u unutrašnjost ostrva, a zaboravilo se, da neprijatelj ima jako uporište u Karlobagu i da se može gdje god hoće iskrcati sa strane Velebitskog Kanala.

Na kraju napominje se da je borba na položajima 2. i 3. čete trajala od 0610 sati do 0935 sati, t. j. 3 sata i 25 minuta, kada je došlo do prekida kontakta sa neprijateljem.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODŮ!

Pom. politkomesara:	Operativni oficir:	Komandant:
(Huljev)	(Buljan)	(Šalov)
Huljev Roko	Ivo Buljan	Šalov Tomo

**NAREĐENJE ŠTABA PETOG POMORSKOG OBALSKOG
SEKTORA OD 26. NOVEMBRA 1944. ŠTABU MORNARIČKE
STANICE BOKA ZA REORGANIZACIJU MORNARIČKE
PJEŠADIJE¹**

STAB
V.P.O. SEKTORA
Pov. broj 242
26. novembra 1944
U Dubrovniku

Reorganizacija MP.

REFERENTU MP
ŠTABU MORN. STANICE — BOKA

U cilju reorganizacije Mornaričke pješadije V.P.O.S. i zbog novih zadataka koji istoj predstoje

N A R E Đ U J E M O

1) U sastav Mornaričke pješadije V.P.O.S. ulazi ljudstvo koje se je već dosada nalazilo u sastavu MP, mornarička četa Mornaričke stanice **Boka** (samo ljudstvo koje je bilo do sada određeno za stražarska odjeljenja), i sve ljudstvo koje su za Mornaricu mobilizirali u Crnoj Gori drugovi pporučnici Boro-
zan² i Drašković.³

Od cjelokupnog ljudstva izuzeće se stručno osoblje te uputiti na dužnost za koju je specijalizovano (u smislu tač. 6 ovog naređenja).

2) Mornarička pješadija V.P.O.S. formiraće tri bataljona jačine po oko 250 boraca. III. Bataljon MP funkcioniraće kao posebni bataljon Boke Kotorske i biće detaširan Mornaričkoj stanici **Boka**; kao takav biće u operativnom smislu podređen Štabu Mornaričke stanice **Boka**. Njegovi su zadaci obezbjeđenje mornaričkih postrojenja na teritoriji Boke Kotorske, kao i svi oni zadatci koje će mu naređivati Štab Morn, stanice **Boka** u vezi obezbjeđenja same Boke Kotorske za vrijeme dok bude detaširan MS Boka ili do drugog naređenja Štaba sektora.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-istorijskog instituta, reg. br. 30—1, k. 2052.

² Đorđe

³ Jovan

I. i II. Bataljon MP uputiće referent MP na gonjenje neprijatelja i zaposjedanje mornaričkih objekata južno od Boke Kotorske do momenta dok iste ne zaposjedne ljudstvo Morn, stanice Boka. Voditi računa o tome da je teritorija južno od Boke velika (sve do Bojane i morn, postrojenja na Skadarskom Jezeru) i da se može za vrijeme dok je još moguć kontakt sa neprijateljem na teritoriji V. Pomorskog obalskog sektora odrediti vrlo male snage za čuvanje i zaposjedanje raznih objekata (izuzeti od bataljona samo najnužniji broj ljudstva), a glavnina mora najenergičnije goniti neprijatelja i nanašati mu gubitke.

3) Stab Mornaričke stanice nastojaće da uputi predviđeno ljudstvo za zaposjedanje mornaričkih objekata što prije, tako da rastereti bataljone koji imaju biti što brži i što ofanzivniji. Ljudstvo za zaposjedanje signalnih stanica kao i sve drugo nepredviđeno ljudstvo tražiće hitno od Štaba sektora u koliko će biti ovdje predviđenog i raspoloživog ljudstva.

4) Sve kvalitativno slabije ljudstvo koje će nakon ove reorganizacije preostati uputiće referent Morn, pješadije sektora *bčz* rukovodioca, samo sa dva pouzdana sprovednika (po mogućnosti oficira) u Stab sektora na raspored.

5) U III. bataljon koji ostaje u Boki Kotorskoj ne određivati Bokelje već ljudstvo koje je pridošlo iz drugih krajeva.

a) Prilikom podjele na bataljone paziti na to da se u bataljonima drugovi izmiješaju kako po kvalitetu tako i po narodnosti, a da ne bi bilo prevelike razlike u pogledu kvaliteta između pojedinih bataljona.

6) Prilikom odvajanja specijalizovanih drugova iz mornaričke pješadije za potrebe drugih jedinica u Mornarici paziti na njihovu sposobnost u struci, sadanji položaj u NOV i njihove moralne i političke kvalifikacije. Izabirati u glavnom one stručno spremne drugove koji su se za vrijeme okupacije dobro ponijeli, a ostale ukoliko nisu neophodno potrebni u struci ostaviti u sastavu Mor. pješadije ili ih uputiti u Stab sektora na raspored sa ostalim ljudstvom.

7) Mornarička stanica **Boka** uputiće svoju četu pod rukovodstvom pporučnika Pavlića⁴ u vezi tačke 1 (ovog naredenja) na raspoloženje referentu MP.

8) Detaljan raspored izvršiće referent MP kapetan Suritalo i Stab Mornaričke stanice **Boka** dogovorno.

Detaljne upute, u koliko će biti potrebne, zatražiti od Štaba sektora.

9) Sve naređeno izvršiti najhitnije, a o izvršenju izvijestiti.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
(Mario Ostojić)
M. Ostojić

Komandant, major:
(Mladen Ikica)
M. Ikica

Operativni oficir, kapetan:
(Miro Vrančić)
M.

(M. P.)

BR. 127

DNEVNI RAPORT ŠTABA ČETVRTOG POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA ZA 28. NOVEMBAR 1944. GODINE ŠTABU MORNARICE NOV JUGOSLAVIJE¹

ŠTAB
IV. POM. OBAL. SEKTORA
Pov. Br. Služb.
28 novembra 1944.

Dnevni raport.

ŠTABU MORNARICE

Mornarička stanica i Pomoćna flotila bez promjene.
Barkasa br. 4 koja je 26 o. m. poslije podne isplovila iz Splita za Hvar i Vis nakon popravka, uslijed havarije na motoru na moru uhvatila se otočića Vodenjak, gdje je prenoćila sa svim putnicima. Jučer svratila pozornost i pozvala m/j »Orjen« koji ju je doteglio do Sv. Klementa, danas obaviještena i naređeno Lučkoj kapetaniji Hvar da je dotegli u Hvar. Kapetanija bila već upoznata i barkasa je dotegljenjena u Hvar. Pč 46 poslat iz Splita u Hvar zbog tegljenja barkase u Split. Desantne flotile u Splitu.
MS 1, 3, 5, 10 i 11 u II odnosno III P.O.S.²

MS 9 uplovio u Split iz Šibenika sa jednim motorom, drugi već duže vremena havarisan, predviđen za glavni popravak.

MS 2, 4, 7 i 8 na popravku.

MS 12 također čeka na popravak, ali inače spreman.

NB »Partizanka« uplovila iz Dubrovnika sa politkomesarom Mornarice, jučer u 1400 sati.

NB 15 na popravku.

Kretanje brodova u prilogu.

Slagalište pogonskog materijala IV P.O.S. bez nafte, benzina i petroulja.

24 o.m. krenule su brodom dvije čete Mornaričke pješadije za Solin odnosno Divulje.

25 o.m. običen je teren uzduž Kaštelanskog polja do prvog tunela, ali jedinice nisu naišle na nikakove tragove neprijatelja.

26 o.m. obje su čete bile u Divuljama, zajedno sa četom koja se tamo inače nalazi.

27 o.m. obje čete vratile su se u Split sa brodom.

S. F. — S. N.

POLITKOMESAR:	OPERATIVNI OFICIR:	za KOMANDANTA:
(Marjan Žuvić)	kapetan,	major,
S. O.	(Davor Orebić)	Kobol
	Davor J. Orebić	

**IZVJEŠTAJ ŠTABA KVARNERSKOG ODREDA MORNAR-
RIČKE PJEŠADIJE OD 30. NOVEMBRA 1944. ŠTABU
DRUGOG POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA O DEJ-
STVIMA BATALJONA OD 15. DO 30. NOVEMBRA 1944.
GODINE¹**

ŠTAB
KVR. ODR. MOR. PJEŠ.
Br. 27
30. XI. 1944.

ŠTABU II. P.O.S.

U vezi naređenja Br. 5780. 12. VIII. 1944. g, dostavljamo Vam petnaestodnevni operativni izvještaj — od 15—30. ov. mjeseca.

16. XI. — I. Bataljon se nalazio u Privlaki na odmaranju. II. Bataljon na Istu, drži položaje za odbranu Ista. III. Bataljon u akciji ispod Velebita, [sa] zadatkom čišćenja nekih sela od špiljara. Opširni izvještaj ove akcije dostavljen u zasebnom izvještaju.² IV. Bataljon držao položaje na Pagu, u toku noći vršili prepad na garnizon Pag. Sopstveni gubici jedan mrtav, neprijateljski gubici nepoznati.

17. XI. — I. Bataljon i II., III. i IV. imali su isti raspored i zadatak kao i šesnaestog.³

18. XI. — I. Bataljon prije podne izvršio pokret sa Privlake na Pag, da potpomogne IV. Bataljon koji je bio napadnut od strane neprijatelja. Učestvovao u borbi čitavi dan dok konačno neprijatelj nije bio protjeran u garnizon. Sa naše strane gubitaka nije bilo, neprijateljski gubici nisu poznati. II. Bataljon kao i jedanaestog. III. Bataljon u akciji ispod Velebita,⁴ kao 16 i 17 ov. mjeseca. IV. Bataljon držao položaje na Pagu. Neprijatelj je izvršio iskrcavanje s leđa, iznenadno ga napao i

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 15,—1/4, k. 2066.

^{2, 3} Prva i Treća četa izvršile su akciju čišćenja u blizini Lukovog Šugarja, ali bez rezultata, dok je Druga četa na prostoriji Starigrada nanijela neprijatelju gubitke od pet mrtvih i dva ranjena. Opširnije o akciji vidi dok. br. 14—2/4, k. 2066 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.

^{4, 8} Akcija je vođena u okolini Starigrada, u selima Veliki Vaganac, Marasovići, Katići i Grabov Dol. Kod Grabovog Dola neprijatelj je imao jednog mrtvog i pet ranjenih (vidi dok. br. 14—5/4, k. 2066 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

nanio mu osjetne gubitke.⁵ Ova akcija je objašnjena u zasebnom izvještaju.⁶

19. XI. — I. Bataljon vodio borbu na Pagu, čitavi dan, i napokon protjerao neprijatelja na početne položaje. Gubitaka nismo imali dok je neprijatelj imao gubitaka.⁷ II. Bataljon kao i osamnaestog. III. Bataljon povratio se iz akcije ispod Velebita, na večer se prebacio u Privlaku.⁸ IV. Bataljon potpomagao Prvog u borbi na Pagu, na večer se povukao u Smokvicu, a s jednom četom u Povijanu za osiguranje artiljerije.

20. XI. — I. Bataljon držao je položaje na Pagu. II. Bataljon, kao i devetnaestog. III. Bataljon, u Privlaci na odmoru. IV. Bataljon na večer izvršio pokret sa Paga na Ist.

21. XI. — I. Bataljon držao položaj na Pagu, na večer predao položaj Trećem bataljonu, izvršio pokret sa dvije čete u Privlaku, jednu čet u prebacio u selo Benići, za osiguranje Tješnaca Fortica. II. Bataljon kao i dvadesetog. III. Bataljon nalazio se na Privlaci, na večer izvršio pokret na Pag, i preuzeo položaj od Prvog bataljona. IV. Bataljon na Istu na odmoru.

22. XI. — I. Bataljon sa dvije čete prebacio se iz Privlake na otok Pag u s. Vlašići, služio kao rezerva Trećem bataljonu, jedna mu četa se nalazila u s. Benići. II. Bataljon kao i dvadeset prvoga. III. Bataljon držao položaje na Pagu, u toku dana bio je napadnut od neprijatelja, vodio tri sata borbu i protjerao neprijatelja u garnizon. IV. Bataljon kao i dvadeset prvoga.

23. XI. — I. Bataljon na Pagu, u selu Vlašići, po podne izišao na položaje da potpomogne Treći bataljon koji je bio napadnut. II. Bataljon na položaju na Istu, jedna četa prebačena na Pag, u Novalju, odakle je vršila pritisak i ispitivanje neprijatelja u pravcu Paga. III. Bataljon napadnut od strane neprijatelja, vodio borbu u toku dana. Detaljno akcija iznijeta u posebnom operativnom izvještaju. Na večer Prvi i Treći bataljon povukli se sa otoka Paga, u selo Vrsi. IV. Bataljon kao i pod dvadeset dva.

24. XI. — I. Bataljon na odmoru u selu Vrsi, sa potrebnim obezbjeđenjem; II. Bataljon, povratila mu se četa sa Paga, na Istu održava položaje. III. Bataljon na odmaranju u selu Vrsi

⁵ Opširnije o tome vidi dok. br. 14—1/4, k. 2066 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.

^{6, 7} U izvještaju oružničke postaje Pag od 19. novembra 1944. piše: »Dne 18 studenog 1944 oko 4 sata ujutro naša i njemačka vojska krenula je u akciju na otok Pag 7 km jugozapadno od Paga, sukobile se s partizanima u selu Gorići, borba je trajala sve do 15 sati istog dana... Prigodom ove borbe na našoj strani poginula su 4, a ranjena 5 ustaša i Njemaca... Naša vojska povukla se u Pag«. (Vidi dok. br. 137 i dok. reg. br. 5/5, k. 145 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.)

na večer uputio jedan vod za Pag u nasilno izviđanje. IV. Bataljon na Istu drži položaj.

25. XI.— I. Bataljon na Vrsima, lično obezbjeđenje. II. Bataljon na Istu za obezbjeđenje. III. Bataljon na Vrsima, lično obezbjeđenje i vratio se vod sa Paga. Poslije podne prebacio se bataljon u Nin. Osiguranje od pravca Paga. IV. Bataljon drži položaje na Istu.

26. XI.— I. Bataljon u Vrsima, obezbjeđenje obale. II. Bataljon na Istu drži položaj. III. Bataljon u Ninu drži položaje od pravca Paga (osiguranje). IV. Bataljon drži položaj na Istu.

27. XI.— I. Bataljon u Vrsima, na večer prebacio dvije čete u Ljubač za osiguranje Tjesnaca Fortica. II. Bataljon nalazi se na Istu za osiguranje. III. Bataljon u Ninu u toku noći uputio jedan vod na Pag sa zadatkom izviđanja. IV. Bataljon drži položaj na Istu.

28. XI.— I. Bataljon, dvije čete u Vrsima, a dvije u Ljubachu sa zadatkom gore označenim. II. Bataljon na Istu drži položaj. III. Bataljon u Ninu, u jutro mu se vratio vod sa Paga. IV. Bataljon drži položaj na Istu.

29. XI.— I. Bataljon kao i pod dvadeset i osam. II. Bataljon drži položaje na Istu. III. Bataljon u Ninu. IV. Bataljon na Istu drži položaj.

30. XI. Svi bataljoni kao i pod dvadeset i devet. S time što III. Bataljon na večer uputio jednu čet u izviđanje na Pag.

Napomena: Pored pomenutih bataljona, u sastavu ovog odreda nalazi se udarna grupa koja samostalno djeluje na otoku Krku, čiji operativni izvještaj nismo dobili; po pristizanju istog dostavit ćemo prema naređenju.

I. — Vod za vezu nalazi se direktno pod komandom Štaba Odreda, koji dejstvuje prema potrebi.

Pod komandom ovog Štaba, nalazi se baterija haubica (2 haubice), jedan protivkolski top i dva američka teška bacača.

Pomenute jedinice operativne izvještaje dostavljaju Štabu artiljerije.

Pored iznijetog rada u jedinicama izvodila se vojno-politička nastava po planu.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Komesar:	Načelnik: kapetan	Komandant: major
(Ružić Slavko)	(Drago Živković)	(Grubelić Josip)
S. Ružić	Živković	Grubelić Josip

**NAREDBA ŠTABA TREĆEG POMORSKOG OBALSKOG
SEKTORA OD 31. DECEMBRA 1944. O RASPOREDU KO-
MANDNOG KADRA¹**

NAREDBA BROJ 27.
ŠTABA III. POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA ZA
DAN 31 DECEMBRA 1944 G.

U vezi naređenja Štaba Mornarice NOVJ Str. Pov. Op.
Br. 6500/44 a po potrebi službe

RASPOREĐUJEMO

- 1) Kapetan Peko Petar, dosadašnji komandant Mornaričke stanice Šibenik, za operativnog oficira III. P.O.S-a.
- 2) Kapetan Mežnarčić Drago, za vršioca dužnosti komandanta artiljeriskog divizionu ovog sektora.
- 3) Dru¹a Barjaktarović Boška, dosadašnji komesar artiljerije, za politkomesara artiljeriskog divizionu.
- 4) Drug Jelić Dušan, dosadašnji politkomesar Mornaričke stanice Šibenik, za pomoćnika komesara artiljeriskog divizionu.
- 5) Drug Bačić Ante, dosadašnji zamjenik art. referenta, za rukovalca oružja i municije artiljeriskog divizionu.
- 6) Drug Ježina Ratimir, dosadašnji puškar pri III. P.O.S-u, za oružara artiljeriskog divizionu.
- 7) Drug Radovčić Drago, dosadašnji intendant Mornaričke stanice Šibenik, za intendanta artiljeriskog divizionu.
- 8) Drug Trebovac Dušan, dosadašnji komesar pratće čete II Bataljona mor. pješadije, za pomoćnika politkomesara istog bataljona.
- 9) Drug Šinkić Marko, dosadašnji pomoćnik politkomesara II Bataljona mor. pješadije, za komesara pratće čete istog bataljona.
- 10) Drug Bregović Franjo, dosadašnji komandir pratćeg voda pri ovom štabu, za komandira 2 čete II Bataljona mornaričke pješadije (III POS).
- 11) Druga Brčić Vinka, dosadašnjeg komandira 2 čete II Bataljona mor. pješadije (III POS-a), štab pomenu-

- tog bataljona postaviti će za vodnika za jednu od svojih četa.
- 12) Druga potporučnika **Jakovljević Antu**, dosadašnjeg zamjenika komandanta Mornaričke stanice Šibenik, stavlja se na raspoloženje Štabu III P.O.S-a.
- 13) Druga starijeg vodnika **Kogovšek Pavla**, dosadašnjeg pomoćnika načelnika intendature, po naređenju Štaba Mornarice, stavlja se na raspoloženje spomenutom Štabu.—

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:	Pomoć, komesara:	Komandant
(Raić Pjero)	(Vlahov Ante)	potpukovnik:
P. Raić	Vlahov Ante	(Kazimir Renčelj)
		K. Renčelj
	(M. P.)	

BR. 130

IZVOD IZ KNJIGE DEPEŠA ŠTABA MORNARICE NOV JUGOSLAVIJE PRIMLJENIH OD ŠTABOVA DRUGOG, TREĆEG I PETOG POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA ZA MJESEC OKTOBAR I NOVEMBAR 1944. GODINE¹

t, j neu.	Dan i sat primitka od koga	Depeša
1/X 12.25 III P.O.S.	DDD Br. 4. 1/X. 0200 sati 1 oktobar. Sa juga Pašmanskim Kanalom veći broj peniša. U Kanalu vođena borba 40 minuta. Rezultat nije poznat. Javićemo naknadno. ² U Zatonu sa severa od jutros 2 koče. U Miljašić Jaruzi 3 koče. U Zaseku 8 peniša. Neprovereno, u Zadar dovučeno pojačanje od 700-a.	III P.O.S.

- 4 1/X 17,45 Br. 11. 1/X. Slovenska nacionalna granica u Istri je reka Dragonja, koja je i granica VII Korpusa. Južno od Dragonje je područje XI hrv. korpusa. Molimo označite granicu našeg delokruga.[®]
Janez
Grupa Janez
- 6 1/X 18.00 Br. 28. 30/IX. Uхватili vezu sa grupom Janez. Javljaju da su stigli.⁴
III P.O.S.
- 11 1/X 21.30 Br. 32. 1/X. Iz XI Korpusa. Bio u Sloveniji. Saje tamo u G.Š.S. kao veza i da bi povadio podatke iz njihove arhive,⁵ Tomišću uputio pismo. — Smatram prvu fazu mog zadatka završenom.[®] U koliko se opšta situacija ne bi znatno izmijenila, vratio bih se ovim putem Slovenija — G.S.H. — II P.O.S. — Vis. Ako se slažete odgovorite.⁷ Ovdje definitivno nema komandanta.⁸
Manola
- 24 2/X 17.30 DDD Br. 15. 2/X. Situacija nam dozvoljava korišćenje novih kanala, intenzivni prihvrat ranjenika i prebacivanje materijala. Zabrana plovidbe onemogućava naše veze sa kopnom.⁹ Ometa operativni rad na oto-

³ Odnosi se na granicu Prvog POS-a. Vidi dok. br. 39.

⁴ Vidi dok. br. 44.

⁵ Odnosi se na skupljanje podataka o mornaričkom kadru u Sloveniji za organizaciju Prvog POS-a i potrebe Mornarice.

⁶ Misli se na dobivenu saglasnost. GŠ Hrvatske i GŠ Slovenije za prekomandovanje mornaričkog kadra iz kopnenih jedinica u Mornaricu.

⁷ Štab Mornarice odobrio je pravac povratka (vidi dok. reg. br. 9/1, k. 2073, depeša od 2. oktobra 1944, u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

⁸ Trećeg decembra postavljen je za komandanta Drugog pomorskog obalskog sektora Vulin Ivan. Vidi dok. br. 132.

⁹ Štab Mornarice NOV Jugoslavije zabranio je Drugom i Trećem pomorskom obalskom sektoru noćnu plovidbu od 1. do 5. oktobra sjeverno

cima i sa flotilom. Teške borbe na kopnu¹⁰
traže prihvrat ranjenika.

III P.O.S.

- 34 3/X 09.45 Br. 11. 2/X. Pašmanskim Kanalom prošlo
 III P.O.S. sa juga 8 peniša. 2 jače naoružane štitile
 prolaz ostalim. Izvršili smo napad sa Ba-
 rotula, Komornika i Bapca. Pomagali je-
 dinice Lima¹¹ sa kopna. Borba uporno
 s naše strane trajala 45 minuta na putu
 Pašman — Nevidane.¹² Nepr. imao gubi-
 taka. Trebamo 2 topa 66 mm pola automa-
 tik i 4 brede 20 mm da zatvorimo kanal.
 III P.O.S.

- 58 4/X 11.30 DDDD Br. 31. 4/X. Tkon u našim ruka-
 III P.O.S. ma.¹³ Borbe trajale dva i pol sata. Detalji
 slede. Tkon ne bombardovati. Trebamo to-
 pove i 20 mm bredu na Pašmanskome Ka-
 nalu, po mogućnosti 66 mm radi transpor-
 tovanja.

III. P.O.S.

od 43° 30' sjeverne geografske širine zbog djelatnosti savezničke avijacije
(Arhiv Vojnoistorijskog instituta, k. 2073, reg. br. 9/1, depeša od
1. oktobra 1944).

¹⁰ O borbama na prostoriji Trećeg POS-a u izvještaju njemačkog
poslanstva u Zagrebu od 4. oktobra 1944. piše: »Na srednjodalmatinskoj
ravni između Zadra i Šibenika 19. nepr. div. zatvorila više važnih dal-
matinskih puteva. Naše snage su se iskrcale na sev.-zap. uglu srednjo-
dalmatinske ravni kod Ražanca i sa uspehom napale jače nepr. snage
u prostoru sev. Zadra. I kod Bribira (25 km. sev. zap. Šibenika) počela
je naša akcija radi oslobodenja puteva za dotur... sev. zap. Drniša
odbačen jači neprijatelj prema jug.-ist. U prostoru zap. Trogira i kod
Primoštena borbe sa delovima 20. i 26. nepr. div... « (Vidi mikrofilm
London — N 11, X 304456—304457 u mikroteci Vojnoistorijskog insti-
tuta).

¹¹ Kod za naše jedinice na kopnu u tom prostoru

¹² Vidi operacijski dnevnik Trećeg pomorskog obalskog sektora u
Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 41/2, k. 2030.

¹³ Jedinice Trećeg POS-a oslobodile su otok Pašman i prisilile
neprijatelja da napusti Tkon (vidi dok. reg. br. 9—1/6, k. 2027, i reg.
br. 7—32/1, k. 1011 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

64	4/X 19.10
II P.O.S.	Br. 12. 4/X. 23 Sept. Nijemci dovezli 42 vagona praznih mina, pune ih u magazini-
ma br. 17 i 21. Od 27 sept. miniraju noću
Tržaški zaliv sa jednim pomoćnim brodom
i 7 peniša.
		Grupa Janez
65	4/X 19.10
II P.O.S.	Br. 15. 4/X. Pripreme za razaranje. ¹⁴ Uz
obalu i mola iskopana ležišta za mine. U
trg. pristaništu zaminirani magazini i luč-
ka postrojenja. Morski pojas od centralne
želj. stanice do želj. stanice Sv. Andreja
[na] više mjesta zaminirani. Pristanište ja-
ko zastraženo, na obali pripremaju odbra-
nu poput Zadra, tj. rušenje mola i maga-
zina.
		Grupa Janez
71	5/X 08.30
III P.O.S.	Br. 57. 5/X. Za štab Mornarice. Vi ste i
vaši hrabri mornari uz najveće napore i
opasnosti povezli stotine i hiljade naših
očeva, majki i dece na sigurno mjesto, ¹⁵
otimajući ih tako iz ruku krvavog okupa-
tora. Vi ste tamanili Švabe i zarobljenu
hranu dijelili osiromašenom našem naro-
du. Za te velike vaše zasluge i hrabrost
u borbi protiv okupatorske mornarice mi
vama izražavamo zahvalnost sa ove prve
okružne konferencije N.O.F. Za dar šalje-
mo vam plamene pozdrave.
4 oktobra 44 god. Delegati I okružne kon-
ferencije J.N.O.F. Zadar.
79	5/X 12.00
III P.O.S.	Br. 36. 5/X. 4 oktobra u dva i pol sata je-
dinice naše mornaričke pješadije upale u
Tkon. U borbi koja je trajala dva i pol

sata nepr. u naglom povlačenju za Biograd imao velike gubitke. U naše ruke palo raznog materijala u oružju. Među ostalim pala u ruke neoštećena jahta.

III P.O.S.

2	6/X 17.30
Janez	Br. 21. 6/X. Sa našom radio-stanicom nemoguće održavati vezu, sada se služimo stanicom IX Korpusa. U momentu kada ćemo poći odavde ostaćemo bez veze sa vama i G.Š.S., stoga molimo pošaljite nam radio-stanicu tipa 3 M.K.2 koja je najpo-desnija za rad ovakve prirode.
Grupa Janez
10	7/X 14.15
Janez	Br. 24. 7/X. Podataka o njemačkoj morn. još nemamo. U Trstu se nalaze neredovno 4—10 peniša, nekoliko naoružanih jedrenjaka, 4 lovca. Podmorničke lake ratne jedinice imaju svoju bazu kod Rovinja.
Grupa Janez
22	7/X 18.30
V P.O.S.	Br. 77. 7/X. Veza vaša dep. br. 4 od 17 sept. ¹⁶ U periodu od 15 aug. do 15 sept. novomobilisanih 97, prihvaćeno ranjenika 24, prebaćeno na kopno 43 tone raznog materijala, prebaćeno 160 zbjega. ¹⁷
26	8/X 09.30
V P.O.S.	Br. 74. 8/X. Nepr. minirao ušće Neretve sa dva zasuna. Prvi kružno od kote Višnjica do rta Osinj. Drugi na samom ulazu kanala u more. Mine su položene u toku rijeke u dužini dva km. od ušća uzvodno. Plan šaljemo danas. Nepr. raspolaže samo

¹⁶ Vidi depešu reg. br. 6/1, k. 2073 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.

¹⁷ Vjerovatno se odnosi na ljudstvo koje se vraćalo u domovinu iz zbjega u El Satu.

jednim M.C., drugih brodova nema. Vije-
sti po vašoj depeši br. 9 od 7/X ne podu-
daraju se sa našim podacima dobivenim sa
ovog terena.¹⁸

34	9/X 13.00
V P.O.S.	Br. 83. 9/X. Veza op. broja 5451. Između
Jakljana i Crkvina napadnut neprijatelj-
ski čamac sa sedam vojnika. Svi ubijeni,
čamac potonuo, zarobljeno ništa. ¹⁹
36	9/X 10.45
III P.O.S.	Br. 62. 9/X. Veza op. br. 5451. 4 oktobra
izvršen napad na Tkon, pri povlačenju
nepr. garnizona. Ubijeno 10—12 Nijemaca.
Ranjeno veći broj. Zarobljeno 6. Zaplije-
njeno raznog vojničkog materijala i 1 jah-
ta. Od 1 do 10 X mobilisano 65 boraca.
III. P.O.S.
38	9/X 11.05
II P.O.S.	Br. 6. 9/X. Da bi II P.O.S. mogao izvrša-
vati svoje operativne zadatke neophodno
je pojačati njegovu flotilu. Stoga predla-
žem da se dodaju još dvije jedinice na ra-
čun 4 15 P.O.S. ²⁰ Mislim da je operativno
II P.O.S. najvažniji i treba ga pojačati.
Odgovorite.
Manola
43	9/X 16.30
II P.O.S.	DDDD Br. 10. 9/X oko 0400 sati napadnut
Pag, akcija u toku. ²¹ Kod Mauna N.B. 13
i P.C. 2 uništili jedan nepr. naoružani mot.
jedrenjak od 9 vagona. Zarobljen jedan

¹⁸ Riječ je o pokretu 369. legionarske divizije. (Vidi dok. reg. br. 9/1, k. 2073 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.)

¹⁹ Vidi dok. br. 86.

²⁰ Štab Mornarice nije bio tada u mogućnosti da zadovolji ovaj zahtjev, jer je svaki pomorski obalski sektor imao samo po jedan nao-
ružani brod. (Vidi dok. reg. br. 9/1, k. 2073 u Arhivu Vojnoistorijskog
instituta.)

²¹, ²⁵ Vidi dok. br. 64.

\

Red. br.	Dan i sat primitka od koga	Depeša
		njem. pukovnik i 6 vojnika, ostali poginuli. ²² Naši brodovi biće noćas i sutra ujutro u vožnji na prostoru Ist — Olib — Novalja — Vir — Molat — Ist. II P.O.S.
51	10/X 19.30 V P.O.S.	DDD Br. 93. 10/X. 8/9 Nijemci odnose topove sa Oštirkovca i Duži. Dižu tel. žicu Slivno Ravno — Opuzen. ²³ Gorivo iz Dubrovnika upućuju željeznicom. Detalji pismeno. Uputite hitno dva veća m/j za prebacivanje li brigade na Pelješac. ²⁴
52	10/X 19.20 II P.O.S.	Br. 13. 10/X. Vratili se sa Paga. Neprijatelj davao jak otpor. Jačina snaga bila veća nego predviđeno, ²⁵ jer došao veliki župan za mobilizaciju. U Simunima zarobljen jedan m/j od 10 vagona krcat cementom. Naoružan 2 scoti. Zarobljeno 6 nepr. vojnika. ²⁶ II P.O.S.
63	11/X 17.00 II P.O.S.	Br. 21. 11/X. 10/X u pola noći prošle uz N. obalu Ista prema SE 3 njem. peniše i otvorile vatru na naše položaje, zatim artiljerijom sa njem. brodova oko Velog Rata tučen Molat. Paljba trajala do 2 sata. N.B.14, P.C. 5 i P.C. 4 bili u toku noći u zasjedi kod Skrdje bez rezultata. U Ist stigla 4 MTB. NB 13 održao vezu sa Krkom. II P.O.S.
66	11/X 19.45 V P.O.S.	Br. 41. 11/X 300 vojnika njem. morn, pješadije nalazi se na sektoru Rudine — Sla-

²² Odnosi se na napad na dva neprijateljska motorna jedrenjaka.
Vidi dok. br. 70.

²³ Vidi dok. br. 68.

²⁴ Vidi dok. br. 55 i 56.

²⁶ Vidi dok. br. 59.

Red.
br.

no. Pripadaju 6 puku morn. PS. U Dubrovnik stiglo 80 kamiona sa trupama iz Grčke. Trebali bi ići 12 o. m. za Sarajevo. 10. o. m. uveče nepr. sa Sipana gađao E kraj Mljeta. Savez, brodovi već 3 noći uznemiruju nepr. baterije počev od Sipana prema jugu.

- 84

12/X 18.00
II P.O.S.

Br. 31. 11/X. Kod sinočnjeg napada jedan njem. torpiljer ušao u Zapuntel, lansirao jedan torpedo. Dva torpeda lansirana u luku Molat. Izgleda da nameravaju napad na Ist, ali pogrešili i uzeli Zapuntel za Kosiraču, a Molat za luku Ist. Torpiljer iz Zapuntela proteran našom vatrom. Torpedo nađen neoštećen bez glave, nije eksplodirao jer udario o dno a prekratka putanja, nije se aktivirao. II P.O.S.
- 89

13/X 11.00
II P.O.S.

Br. 36. 13/X. 12/X 4 MTB isplovili iz Ist za Italiju. U noći 11 na 12 potopili su kod Vira 9 neprijateljskih naoružanih maona²⁷ za prevoz trupa, među njima jedan zibel-fere.²⁸ II P.O.S.
- 95

13/X 17.15
Janez

Br. 29. 12/X. Nalazimo se u Trnovskom Gozdu. Veza sa Trstom neredovna. U Istri formirana prva udarna grupa od 10 drugova.²⁹ Dermota pokušaće sa 5 drugova probiti se na more u području Kopra. Gr. Janez
- 9

14/X 15.50
III P.O.S.

Br. 79. 14/X. U Istu dignut mot. jedrenjak »Dinara«. Nosivost do 50 vagona. »Dinara«

³⁰, ³² Akciju su izvršili M GB 662, MTB 634, MTB 637 i MTB 638 (Vidi knj.: Dudley Pope: »Flag 4«, William Kimber, London, str. 250—255).

br- od koga

osposobljena za tegljenje. Mali prodor vode savladava sisaljka na palubi. Za tegljenje je potreban jači brod. Trebalo bi nju na svaki način dovući iz Ista na Vis.
III P.O.S.

25 15/X 16.25 DDD Br. 86. 15/X. Veza vaša dep. br. 1 od
III P.O.S. 14 okt. Uništeni kod Vira, konvoj išao iz Rijeke za Split. Nosio hranu, odjeću i obuću. Spašena posada od 105 Nijemaca bila na Viru 2 dana. Prebačena na Privlaku.³⁰ Vir stalno pod art. vatrom iz Petračana. Prema podacima povjerenik i koman. P.C. 21 od konvoja potopljena samo 1 peniša. 2 se nasukale sa jugozapada Vira. Četvrtu penišu noćas dovukao u Zaglav P.C.21. Po pričanju spasene posade sa peniše, ovih dana imaju proći iz Rijeke za Split još 7 peniša. III P.O.S.

29 15/X 19.00 DDD Br. 88. 15/X. Sa strane Lukorana na
III P.O.S. Ugljanu naše jedinice skinule priključak od Preka na podvodni kabel Zadra. Nijemci ne mogu sada dirigovano gađati u mjesto Iž i ometati naš saobraćaj do Zdrelca. Preko blokirali smo sa obje strane. Treba čim prije i uzastopno bombardovati prvenstveno Triška,³¹ kazati im ciljeve u Preku. Plan ciljeva ima vaš informativni. Sv. Mihovil nije sada važan za bombar. III P.O.S.

39 16/X 11.15 Br. 38. 15/X. 14 na 15 okt. P.C. 21 na Viru
III P.O.S. digao sa sidrišta njem. penišu i dovukao u Zaglav. Peniša neznatno oštećena prilikom uništenja konvoja od Engleza.³² Istu noć došli na Vir Nijemci da odvuku penišu ali »Miran« učinio to 1 sat ranije. Pe-

niša tip tankera. Oko 200 tona. Na krmenom nadgrađu četvorocijevni kao na »Crvenoj zvijezdi«. Na pramcu nadgrađe za 13 mm mitraljez. Oznake na pramcu T.K. 219. Slična kitu i ulješuri. U koliko nećemo moći obnoviti motor, trebamo jači brod koji će odvući penišu vama. Uputite odgovornog da ju preuzme.

III P.O.S.

60 16/X 19.00 Br. 1. 16/X. U znaku oslobođenja Beograda³³ ispaljeno iz teških topova 224 granate na nepr. položaje.

III P.O.S.

62 19.00 Br. 5. 16/X. Naša baterija primorala njem. voj. tender da se nasuče na Puntu Tukljača. Tender neoštećen, posada zarobljena. Na njemu ima raznog mat. Uputili smo »Mirana« da ga izvuče. Hitno pošaljite 600 granata za 20 mm top. 2 čete Benkovačkog odreda nalaze se na kotama više Turnja sa koje će obezbijediti izvlačenje tendera.

III P.O.S.

73 17/X 16.00 DDD Br. 69. 17/X. Veza Konavljje izvijestila da je oslobođeno Konavljje sa Molunatom i Herceg-Novim. Tabain javlja da je oslobođen Cavtat.³⁴ Odobrite dnevne vožnje prema Cavtatu, po ruti br. 17 uputili bi N.B. 12.

14 20/X 09.30 DDD Br. 16. 20/X. Konvoj koji je prošao 18 na 19 kod Vira vozio tik uz Pag. Sa-

³³ Obavještenje pogrešno. Beograd je oslobođen 20. oktobra 1944. godine.

³⁴ Cavtat su oslobodile jedinice Druge dalmatinske brigade (vidi dok. reg. br. 2/1, k. 395 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

od koga

stojao se od 9 brodova i peniša sa dva razarača. Borba između Nijemaca i Engleza trajala nekoliko minuta, zatim se Englezi povukli.— Krk javlja 19/X 09.00 sati prošla dva razarača smjer Rijeka. Naše jedinice na Krku likvidirale garnizon u Punatu 18/X.³⁵ Borba trajala šest sati. Nepr. gubici 4 mrtva, 32 zarobljena, 3 mitraljeza, 35 pušaka i 5000 metaka. Naših, pet ranjeno, poginuo komesar Eman Butković. U noći 18 na 19 i 20 tokom dana jedan vod mor. pješadije iskrcao se na Pag i tukao bacačima nepr. položaje. 20/X u 0800 sati uplovile u Ist dvije L.C.G.

¹¹ P.O.S. pregled stanja 19/X

- 18 20/X 14.30 Br. 19. 20/X. Predviđamo prebacivanje jedne čete pješadije na Cres radi vrše[nja] dnevne akcije.³⁰ Išle bi i komande mjesta Cres i Lošinj. Potrebne su nam dvije lako prenosne radiostanice dometa po 50 milja. Za prenos najlakše stanice kojom raspoložemo potrebno 7 do 10 drugova prema daljini pokreta. Molimo izvijestite da li bi mogli dobiti stanice.³⁷ II P.O.S.
- 24 20/X 20.30 Br. 38. 20/X. Veza vaše dep. br. 11 od 20 III P.O.S. okt. U Istu se već nalazi naša ronilačka ekipa koja [je] radila na dizanju »Dinare«. Javili smo II P.O.S. da ju zadrži. III P.O.S.
- 36 21/X 09.30 Br. 97. 20/X. Naš bataljon drži Sipan i V P.O.S. Lopud. Nepr. pri povlačenju uništio puteve. Dio štaba upućen u Dubrovnik, tri

³⁵ 42, 49 vidi dok. br. 88.

³⁶ vidi dok. br. 97.

³⁷ Štab Mornarice odobrio je upotrebu stanica (vidi dok. reg. br. 9/1, k. 2073 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

oficira i jedan vodnik u Konavljе za mobilizaciju i organizaciju u pravcu VI sektora.

49	21/X 15.00
II P.O.S.	DD Br. 30. 21/X u prostoru između 1st — Silba — Novalja — južna obala Paga — Vir — 1st — kreću se po danu naši brodovi. Molimo da se avijacija upozori na to. U slučaju preletanja aviona nad našim brodovima, brodovi će u znak boljeg raspoznavanja ispaliti dvije crvene rakete.
51	21/X 15.40
II P.O.S.	Br. 25. 21/X. Pregled stanja 20/X Krk javlja — na Rijeku došlo 4 manje jedinice N.D.H. flote. — Soča javlja da je nepr. u Istri svakodnevno u ofenzivi. Jutros u 1st stigli dva K.R.L. ³⁸ i L.C.T. Stigao kap. Giles. ³⁹ — U patrolisanju kod Paga nije primijećeno ništa. Noćas stigli u 1st radi pojačanja patrolisanja iz III P.O.S. NB 14 i P.C. 24. — NB 13 upućen sinoć na Krk ali se vratio radi patrolisanja nepr. penisa Krk — Baška. Jedan vod pješadije prebačen noćas na Pag sa bacačima radi uznemiravanja nepr. II P.O.S.
72	22/X 11.00
III P.O.S.	Br. 49. 22/X 11.00 sati 21 okt. kod Rta Grebena ispod Grpaščaka 5 engl, lakih jedinica u borbi sa 4 njem. peniše. Potopili jednu. Jednu teže oštetili. Dvije zarobili. Nešto raštrkane njem. posade krije

³⁸ Laka krstarica

³⁹ Komandant britanskih pomorskih snaga na Visu, poručnik bojnog broda Morgan Đajlz (Giles) premjestio je svoje komandno mjesto sa Visa na otok 1st. Priključene su bile sljedeće jedinice: MGB 662, 659, i 674 i MTB 637 i 638 sa Visa i vosperi 20. divizionu iz Ankone. Vidi knj.: Dudley Pope: »Flag 4«, William Kimber, London, str. 256.

se na Dugom. Nijemci doplovili iz smjera
250 na Grpašćak.⁴⁰ III P.O.S.

- 74 22/X 13.30 Br. 47. 22/X. 29—29 divizija sa 3 brig, na-
V P.O.S. pada Boku Kotorsku sa zapada. Slano
likvidirano jučer 1700 sati, nepr. kolona
probila se u Metković.⁴¹ —• U Gružu poto-
pljeno 6 m. t. od prije. Spasavanje u toku.
- 89 23/X 09.30 Pregled stanja 21/X. Poslije likvidacije
II P.O.S. garnizona u Punatu krcalo se oko 300 Ni-
jemaca. Prodrli u Punat i sa Krka nastu-
paju lijeve kolone u unutrašnjost. Naša
četa povlači se i daje otpor.⁴² Veza između
Krka i kopna takođe prekinuta. Ispred
Krka patrolišu peniše. 20/X sav. avioni
potopili nepr. brod kod Punata. Krk
javlja — svaku večer u 20 sati prolaze tri
torpiljerke prema jugu, vraćaju se oko
07.00 prema Rijeci, vjerovatno izlaze iz-
među Paga i Raba. Naš vod koji uznemi-
rava nepr. na Pagu povukao se pošto je
stigao na Pag bat. legionara i vrši raciju.
U Istu nalaze se dva L C G i jedan L C T,
četiri M T B i jedan M L. 20/X prije podne
1 M T B sa južne strane Dugog Otoka kod
Rta Grebena potopio dva i zarobio dva
I-Boota. Esiavelvi⁴³ potpadaju njemačkom
konvoju, koji krenuo iz Dubrovnika, pro-

⁴⁰ 44 45 52 Akciju su izvršili britanski motorni čamci: MGB 662, 659, 674 i MTB 637 i 638. U konvoju kojim su se Nijemci pokušali evakuisati iz Dubrovnika bilo je 7 brodova. Četiri su potopljena, peti je zarobljen kod Visa, šesti kod Ankone, a sedmog su Nijemci sami potopili. Zarobljena su 92 njemačka vojnika (vidi dok. br. 104 i knj.: Dudley Pope: »Flag 4«, William Kimber, London str. 256).

⁴¹ Odnosi se na dijelove njemačke 369. legionarske divizije i 738. lovačkog puka njemačke 118. lovačke divizije, koji je, poslije opšteg povlačenje Divizije sa dalmatinske obale, ostao u dalmatinskom borbenom prostoru u sastavu njemačke 369. legionarske divizije (vidi knjigu: »Der Weg der 118 Jäger Division«).

⁴³ Tako piše u originalu.

šao po danu između Sv. Andrije i Vira. Ostali brodovi konvoja potopljani od nevremena južno od Mljeta.⁴⁴ Radi slabog vremena noćas patrolisanje nije vršeno.

II P.O.S.

90 23/X 11.30 Br. 59. 23/X. Od brodova stigli »Jadran«,
V P.O.S. koča, »Sitnica«, »Ston«, »Nada« i »Pratna« neupotrebljive. Brodovi upućeni u Drače. Sinoć koča havarisana u Trpnju. Manji brodovi prebacuju trupe i materijal sa položaja u Drače. »Nada« tek stigla u Korčulu. NB 11 upućen u Dbk.

91 23/X 10.15 DD Br. 44. 22/X. Molimo da obavijestite
II P.O.S. saveznike da ne tuku Olib i Silbu, jer vadiamo sa »Dalmacije« ugljen.

II P.O.S.

98 23/X 16.30 Br. 59. 23/X. Sa potopljenih peniša kod
III P.O.S. Rta Grebena 21/X uhvaćeno 6 brodolomaca — Nijemaca. Izjavljuju da su krenuli iz Dubrovnika 17/X. Prethodno izvukli iz Dbk i koločepskog otočja za Ston sve njem. posade. U Dbk šprengovali 3 havarisana i-boota. 1 i-boot napušten na putu Palagruž — Dugi otok. Drugi izjavljuju da su ga šprengovali. Isti na Palagruž sa namjerom da obidu Split — Šibenik jer nisu sa njima imali radio-vezu. Kod prolaza Korčula — Vis bili rasvjetljavani sa reflektorima.⁴⁵

III P.O.S.

1 23/X 14.20 Br. 42. 22/X. Vrhovnom komandantu
II P.O.S. N.O.V. i P.O.J. Maršalu Josipu Brozu Titu. Sa ovog mitinga prigodom oslobođenja Beograda okupljeni vojska i narod na oslobođenom ostrvu,⁴⁶ šaljem Ti plamene

⁴⁶ 1st

pozdrave i zavjetujemo se da ćemo upre-
gnuti sve snage da zajedničkim silama
protjeramo i zadnjeg okupatora sa našeg
Jadrana, tako da i mi što više doprinesemo
oslobođenju naše domovine. 21/X Narod i
vojska. II P.O.S.

- 10 24/X 14.00 DDD Br. 70. 24/X. Prva dalmatinska traži
V P.O.S. hitno što više brodova. Prebacuje se ogro-
man plijen.⁴⁷ Mi smo ustupili »Darka«,
»Bana Jelačića«, »Sv. Nikolu«, »Sv. Josi-
pa«, ali je to malo, trebalo bi poslati više
M.S. ili engleskih invazionih. Javite šta
ste preduzeli. Veza naša dep. br. 73.
- 19 24/X 15.00 Br. 40. 22/X. Predlažemo da se formira I
Janez P.O.S.⁴⁸ Potrebno radi boljeg rada. Pečov-
nik će biti upućen u Trst, te treba hitno —
jedan stručnjak za pomorski saobraćaj koji
poznaje potpuno italijanski, jer će biti
upućen u Trst. Neka sobom ponese civilno
odijelo i fotografije.
Gr. Janez
- 23 24/X 17.00 Br 61. 24/X. Pregled stanja 23/X. Ceta na
II P.O.S. Krku napala novo postavljeni garnizon u
Vrbniku od 55 Nijem, koji se povukli u
Novi. Borba trajala 2 sata.⁴⁹ Stanje na
Krku izmijenjeno utoliko što garnizon
Krka pojačan na 150 ljudi, koji danju
patrolišu do Punata. Kanalom Maltempo⁵⁰
prošlo juče ujutro 2 torpiljarke koje pret-
hodno zapucale na Vrbnik. Noćas N.B. 14
krenuo s jednom četom na Cres ali se mo-
rao vratiti zbog borbe koja se vodila izme-
đu Engleza i Nijemaca na prostoru Silba

⁴⁷ Vidi napomenu 3 uz dok. br. 96.

⁴⁸ Vidi dok. br. 6.

⁵⁰ Tihi kanal

— Pancel⁵¹ — Novalja. Jučer došao komesar i načelnik Mornarice u sektor. — Englezi nam predali dva mala I-boota.⁵² Englezi bili u patroli kod Novalje. Vodila se borba ali podataka nemamo. Nepr. ofenziva u Gorskom Kotaru neuspjela. Nepr. drži Delnice — Zlobin — Sušak. Nepr. prebacuje trupe iz Istre preko Senja na Ogulin. Promet kanalom Rijeka — Senj cijelu noć.

II P.O.S.

- 31 25/X — Br. 15. 24/X. S.M. 292 puk je nepoznat.⁵³
IV P.O.S. Najnovije vijesti: Nijemci sva teška oružja
pismo i suvišni materijal uništavaju. XII brig,
i III prekomor. i naša XI kada se prebaci
sa Pelješca ima da bude 25 u 9 sati na
večer udar na Split.⁵⁴ Brodovi, parobrodi,
jedrenjaci, sve čim raspolazete najhitnije
uputite za evakuaciju XI brig, sa Trstena
— Omiš.⁵⁵ Iz Trstena ima da bude preba-
civanje Omiš — Dugi Rat. I Dalm. zaro-
bila na cesti Dubrovnik — Metković od
Imotica do Brestice 120 kamiona, 15 ten-
kova, oko 300 kola i konja od nepoz. njem.
puka, ubila 700 Švaba.⁵⁶ U toj borbi pogi-
nuo komand, njem. puka. Za prebacivanje
zaplijenjenog materijala upućeni u Neum
sljedeći brodovi: 4 splava i »Zadar«, upu-
ćeno još nekoliko brodova. Najhitnije tre-
ba da se prebaci XI brig, jer je ona uzeta
za udar. Izvijestite V P.O.S. da uputi sve
brodove za prebacivanje. »Ston« i »Sitni-

⁵¹ Otok Palacol.

⁶³ Pogrešno. Odnosi se na 892. puk njemačke 264. pješadijske di-
vizije.

⁵⁴ Vidi dok. br. 80.

⁵⁵ Vidi dok. br. 85, 86 i 96.

⁵⁰ Odnosi se na dijelove njemačke 369. legionarske divizije. Vidi
napomenu 2 uz dok. br. 68.

Red. br.	Dan i sat primitka od koga	Depeša
		cu« upućujemo u Bol za prebacivanje XI Brig. Srzić
33	25/X 12.00 IV P.O.S. pis.	Drugu puk. Manoli. U vezi vaše dep. L C T bio je ovdje od 9 sati do 16 sati, ali je komandant izjavio da nije dobio nikakvo naređenje od svoje Komande da se stavi nama na raspoloženje i da za njega ne vrijedi naređenje partizanske vlasti. Danas je bilo u 2 sata govoreno između komandanta Divizije, ⁵⁷ Engleza i mene da se ima prebaciti III tenkov. batalj., ⁵⁸ ali to još nije učinjeno. Radi toga sam mislio da nam nisu njihovi brodovi potrebni i da ćemo sami bez njih bolje urediti. Komandant IV P.O.S.
36	25/X 10.00 II P.O.S.	Br. 78. 25/X. Pregled stanja 24/X. Nepr. iz mjesta Krk povukao dio snaga. Ostalo svega 70 Nijemaca. Noć 23 na 24 Englezi u patroli S—W od Paga sa 8 jedinica napali konvoj ali se morali povući. Iza toga nastala bitka između Nijemaca i jedan brod odletio u zrak. Na 23 u 0700 sati prošle dvije torpiljarke tipa »Špica« između Mauna — Oliba i tukle artiljerijom prema Olibu, nestale prema Rabu. II P.O.S.
90	28/X 09.35 II P.O.S.	Br. 90. 28/X. Pregled stanja 27/X. Nepr. vrši raciju na Krku oko Dobrinja, Hlape i Polja sa snagama preko 500 Nijemaca. Naša četa u jačini od 115 manevriše i izbjegava otvoreni sukob. Noću 27 na 28 nije bilo patrolisanja zbog slabog vremena. II P.O.S.

⁵⁷ Dvadeset šeste
⁵⁸ Prebacivanje jedinica Tenkovske brigade trebalo je izvršiti u vezi sa operacijom Prve, Jedanaeste, Dvanaeste i Treće prekomorske brigade na komunikaciji Sibenik — Drniš i Drniš — Kosovo (vidi izvještaj Dvadeset šeste divizije od 17. novembra 1944, reg. br. 8—1/4, k. 519; reg. br. 30/5, k. 517).

92	28/X 10.50
Janez	Br. 44. 28/X. 20 okt. Nijemci digli u zrak
pristanište u Devinu i Sv. Križu. Luke ne-
upotrebljive. Grupa Janez
93	28/X 14.30
V P.O.S.	Br. 87. 28/X. 28 o.m. stižu u Gruž 5 LCT-
LCT i 3 LCT-LCT sa engl, artiljerijom i
trupama. ⁵⁹ Danas naše trupe ⁶⁰ prodrle u
Herceg-Novi. Spanjola i Savina još se
drže.
98	28/X 18.30
III P.O.S.	Br. 92. 28/X. Noću 27 na 28 u 03.00 sa
sjevera Pašmanskim Kanalom prošlo 10
nepr. brodova. U 0200 prošlo 5 sa juga.
Vođena borba. ⁶¹ III P.O.S.
99	28/X 18.30
III P.O.S.	Br. 93. 28/X. 26 na 27 u 2230 odbijena pe-
niša koja išla iz Zadra za Preko. Iste noći
izvršen prepad na Preko. Nepr. reagirao
sa svim oružjem. Iz Zadra artiljerija tukla
naše položaje kod Poljane i Kali. Veza Sv.
Mihovil — Preko ostaje prekinuta. Noću
26 na 27 Pašman. Kanalom prošlo sa sje-
vera 15 peniša. Vođena borba. Iste noći u
0230 odbijen pokušaj prolaza Pašm. Kan.
većeg broja peniša sa juga. III P.O.S.
8	29/X 10.00
V P.O.S.	Br. 8. 29/X. 28 o. m. zauzet Molunat. 28.
o. m. u 12 sati m/j »Dva brata« napadnut
od 2 nepr. lovca kod Okuklje na Mljetu.
Na brodu bilo ljudstvo kmde Dbk. po-
dručja. Jedan mrtav, četiri teško, osam
lakše ranjenih. . . . ⁶² lovci 24 o. m. mitra-
ljirali radio-stanicu u Veljem Lagu.

⁵⁹ Vidi napomenu 3 i 7 uz dok. br. 114.

⁶⁰ Odnosi se na jedinice Desete hercegovačke brigade.

⁶¹ Vidi dok. br. 124.

⁶² U originalu također tačkice.

- 29/X 11.00 Š.M. Štab sektora se prebacio u Split, za-
IV P.O.S. počeo radom. Sa pomoć, komesara Morna-
pism. rice smo stalno u vezi. Detaljnije izvje-
štaje o radu ćete dobiti naknadno. »Sitni-
ca« upućena za Vis. Sutra će biti upućeni
ostali brodovi za potrebe Visa. Trogir oslo-
bođen. S.⁶³ 2.⁶⁴
- 11 29/X 14.30 Br. 10. 29/X. Neophodno je uspostaviti re-
V P.O.S. dovenu vezu Vis — Korčula — Gruž. Bro-
dovi moraju biti jači zbog loših vremen-
skih prilika. Nepr. avijacija vrši još uvijek
nasilna izviđanja i mitraljira što god vidi.
Mislimo da bi NB »Sitnica« najbolje odgo-
varala jer ima p. a. odbranu. Javite šta
ste preduzeli Cerni⁶⁵
- 15 29/X 14.00 Br. 94. 29/X. Pregled stanja 28/X. Na Kr-
il P.O.S. ku nepr. je dobio pojačanje. Iskrkali se u
Vrbniku⁶⁶ i Risiki. Naša udarna četa čini
prepade na njih i nanosi im gubitke. U
Malinsku doveli 14 kamiona. Potrebna je
kontrola aviona oko Punata i oko cijelog
otoka gdje i po danu krstare torpiljarke i
borbeni [čamci]. 28 u noći prebačena je
jedna četa pješadije na Cres radi manjih
akcija.⁶⁷ Noćas patrolisali Englezi kod No-
valje na Pagu. Rezultat nepoznat. II P.O.S.

⁶³ Nikola Srzić

⁶⁴ Aljoša Zanko

⁶⁵ Komandant Mornarice obilazio je tada jedinice Petog pomor-
skog obalskog sektora.

⁶⁶ U dnevnom izvještaju Ministarstva oružanih snaga NDH od 26.
oktobra piše: »U poduhvatu iz Novog na o. Krk kod Vrbnika na Krku
slomljen je neprijateljski otpor«. (Vidi dok. reg. br. 26/1, k. 43 u
Arhivu Vojnoistorijskog instituta.)

⁶⁷ Odnosi se na jedinice Štaba Prvog bataljona mornaričke pje-
šadije Drugog POS-a. Vidi dok. br. 97.

- 20 31/X 08.35 Br. 9. 31/X. 30 okt. 2100 časova neprija-
III P.O.S. telj pod zaštitom 2 torpiljarke izvukao se
iz Sv. Mihovila i Preka. U 22.30 krenulo
za zapad iz Zadra 40 nepr. jedinica. Izgle-
da da su napustili Zadar.⁶⁸ Do 22.10 špren-
govali u Zadru donju obalu.
III P.O.S.
- 25 31/X 11.30 DD Br. 6. 30/X. Mamula sa Krka traži
II P.O.S. bombardovanje u Malinskoj hotela »Za-
greb«, hotel »Dragu« i vile u Malinskoj
gdje su nastanjeni Nijemci. Potrebno mi-
traljiranje ceste Krk — Malinska koja je
blokirana i **Baška** — Kornič — Gorica
kuda ima proći sutra kolona Nijemaca.
II P.O.S.
- 29 31/X 09.45 Br. 21. 30/X. Veza vaša dep. br. 10. V. S.
V P.O.S. je naredio Stabu II korpusa da pripremi
ljudstvo za prijem dva brdska diviziona.
Posluga za topove je spremna. Prema tome
topovi neće doći na Vis. Černi
- 39 31/X 14.05 Br. 2. 30/X. Pregled stanja 29/X. Nepr.
II P.O.S. vrši raciju na Krku i dalje. Naši ih stalno
napadaju u zasjedama. Snage nepr. oko
600 imaju 14 kamiona i nešto mazgi. Sva-
ku večer polaze iz Krka po dvije torpi-
ljarke. 16.30 sati u visini Crikvenice, Ma-
mula se imao noćas prebaciti na kopno.
Naša četa pješadije nalazi se na Cresu.
Patrolisanja nije bilo radi slabog vremena.
II P.O.S.
- 48 31/X 18.10 DDD Br. 15. 30/X. Nepr. se povukao iz
III P.O.S. Zadra i Biograda. Upućene patrole da
izvide. Javite saveznicima da ne bombar-
duju. Promjene javićemo. III P.O.S.

⁶⁸ Vidi napomenu 3 uz dok. br. 111.

52	1/XI 09.45
III P.O.S.	Br. 20. 1/X. Dnevni pregled za 31 oktobar. Bataljon naše pješadije sa Ugljana prebacio se u Zadar. Veći dio štaba i polit, odjela u Zadru. Iz područja Šibenik još nemamo podataka. Naša pješadija na južnom otočju Šibenika. Izgleda da je sve u redu kod Šib. Iza 09.00 časova 1/XI ⁸⁹ Vanja
66	1/XI 19.25
V P.O.S.	Br. 61. 1/X. Stari Bar zauzet, koncentracija 1000 Nijemaca u Trojici, na Luštici Arsa 2 topa, 150 njemačkih vojnika, i Radoševiću 4 topa sa 110 vojnika.
78	2/XI 10.10
II P.O.S.	Br. 23. 2/XI. Pregled stanja 1/XI. Na Krku još se vrši racija. Danas bi se imali povući. Mamula se prebacio sa Krka na kopno 31/X jer ranije nije bilo moguće. Ružić ostao na Krku. Mjesto njega otišao Zoričić. Dva engl, razarača i ostale jedinice noćas bili u patroli. Borba se vodila između Luna i Palacola. Izgleda potopili dva broda. Potankosti još nemamo.
II P.O.S.
93	3/XI 18.00
V P.O.S.	Br. 36. 3/XI. Od 2 novembra štab petog P.O.S. nalazi se u Dubrovniku. Smješten u zgradi biv. p. v. a.
4	4/XI 17.00
III P.O.S.	DDD Br. 42. 4/XI. Naša četa 2 bataljona u zoru 3 novembra prva je ušla u Šibenik. ⁷⁰ Zarobila 7 ispravnih brodova. Sve mornaričke ustanove zaposjednute od nas. Ostala nadležstva predana civilnim vlastima. Ista četa ostaje do daljnjega u Šibeniku. Da li možemo rokirati jedinice IV POS prema Pagu. ⁷¹ III P.O.S.

^m, ⁷⁰ Vidi dok. br. 117.

⁷¹ Odnosi se na jedan bataljon mornaričke pješadije Četvrtog POS-a, koji je ušao u sastav Kvarnerskog odreda mornaričke pješadije Drugog POS-a. Vidi dok. br. 109.

	4/XI 17.00
III P.O.S.	DDD Iz Šibenika zarobljeni brodovi izvučeni u kanal Sv. Ante. Čitava obala špengovana. Ostalo par mjesta za pristajanje manjih brodova kod drvenog gata Krka i Crnica.
		• III P.O.S.
14	5/XI 10.10
II P.O.S.	D Br. 43. 4/XI. Pregled stanja 3/XI. Na Krku se nepr. koncentrisao u Omišlju i Malinskoj. Najavljeni torpedni čamci od Dorbića nisu stigli. Naš vod pješad. koji se nalazi na Pagu pobio je 2/XI sedam ustaša. Noćas prebacili na Pag bataljon pješadije radi osiguranja Rta Fortice i napada na Pag. 3/XI u 1000 sati primijećena dva razarača 10 nm sjeverno od Oliba, koji se povratili prema Lunu. 2/XI u 0640 dvije torp. došle iz pravca Kraljevice do visine Senja i povratile se natrag. Noćas stigli u 1st ponovno dva engl. razarača.
		II P.O.S.
23	6/XI 14.00
II P.O.S.	D Br. 59. 6/XI. Pregled stanja 5/XI. Na Krku prestala racija. Ostali garnizoni: Malinska 120, Krk 100, Baška 40. Neprijatelj izgubio 7 mrtvih, udarnoj četi zarobljena tri druga. Večeras ide brod na Krk sa materijalom. Na Pagu neprijatelj prebacio 250 Nijemaca. III P.O.S. prebacio jedan bataljon pod našu komandu na Pag, ⁷² gdje se nalazi jedan naš bat. Danas prebacujemo hranu kroz Forticu. Sinoć stigli u 1st NB 3, NB 11, MS 5 i »Marna«. Englezi bili u patroli bez rezultata.
		II P.O.S.
39	7/XI 08.30
II P.O.S.	Br. 49. 5/XI. Pregled stanja 4/XI. Na Krku nepr. operiše oko Omišlja. Jedan dio snaga prebacio se na Rijeku. Uglavnom pljačkali po Krku. Naša četa nema gubi-

⁷² Odnosi se na Prvi bataljon mornaričke pješadije Trećeg POS-a. Vidi dok. br. 111.

- taka. 3/XI u 16.00 sati tri torpilj. isplovile iz Rijeke i bile napadnute od 9 Spitfire-a. Do noći ostale pred lukom. 4/XI u Sušačkoj luci Baroš nalazi se 30 maona koje došle iz Dalmacije, krenuti će za Trst. U Riječkom brod. na popravku jedan razarač. Noćas bili Englezi u patroli, rezultat nepoznat. III P.O.S. danas prebacuje jedan bataljon na Pag. II P.O.S.
- 51 7/XI 17.00 II P.O.S. DDD Br. 73. 7/XI. Molimo da se svakako osmog i devetog o.mj. tuče avijacijom baterija Karlobag. Potrebno radi akcije na Pag, pošto se tu Nijemci sve više učvršćuju. Molimo izvijestite da li možemo računati na avijaciju. II P.O.S.
- 85 9/XI 10.00 il P.O.S. Br. 86. 9/XI. Predlažemo formiranje kvarnerskog odreda mornaričke pješadije.⁷³ Sastav dva bataljona II P.O.S-a i po jedan bat. ostalih sektora, stalni komandant Grubelić,⁷⁴ zamjenik Šupe,⁷⁵ načelnik štaba Zivković,⁷⁶ operativni oficiri svi referenti pješadije ostalih sektora. Intendant Krešo Babić iz II P.O.S-a. Naknadno predložićemo inf. oficira i referente saniteta. Nema-mo komesara i pomoćnika komesara. II P.O.S.
- 96 9/XI 15.40 III P.O.S. Br. 86. 9/XI. U Pagu 350 ustaša i legionara, 1 protukolac, 3 p.a. od 20 mm., 20 šaraca. U Karlobagu 1200 legionara, 25 šaraca, 4 topa 120 mm. U Jablancu 300 legionara.⁷⁷ Na sektoru Barić Draga, Tribunj,

⁷³ Štab Mornarice složio se s predlogom Štaba sektora (vidi dok. reg. br. 9/1, k. 2073 U Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

⁷⁴ Šime

⁷⁵ Jere

⁷⁶ Drago

⁷⁷ Odnosi se na jedinice njemačke 392. legionarske divizije.

Krušćica, Sibuljino i Starigrad posljednjih dana 4 ustaške bojne pravile raciju. Povukle se prema Gospiću i Ličkom Osiku, a nešto prema Karlobagu. U Paklenici i po okolnim položajima ima oko 130 špiljara koji samo pljačkaju.

III P.O.S.

10/XI 15.00 Br. 57. 9/XI. Brojno stanje 53; 42 borca, 11
Janez podoficira, 7 of.; potrebujemo naoružanje jer je skoro sva grupa nenaoružana. Kod Kopra se nalazi 8 drugova koji tvore mornarički odred Kopar. Zadatak: akcije na obali i moru. Organizacija vojno-pomorske vlasti u Miramaru, Piranu, Kopru, Izoli, Umagu i Novigradu.⁷⁸

Gr. Janez

8 10/XI 17.30 Br. 5. 10/XI. Ostali bez hrane. Posuđeno
II P.O.S. od XI Korpusa jedan vagon i to će trajati najviše pet dana. U slučaju nevremena možemo ostati bez hrane. Molimo pošaljite hrane za duže vrijeme. Sada imamo 2000 ljudi sa novim bataljonima i flotilom. Za intendanturu. Zašto je Čobanov⁷⁹ otišao u Dubrovnik i po čijem odobrenju.

II. P.O.S.

26 11/XI 11.00 Br. 59. 9/XI. U Tržaškoj luci primijećene
Janez 2/XI sljedeće jedinice — 4 podmornice sa ital. posadom, 2 razarača od 1300 t., 2 torpiljarke od 800 t. sa hrv. posadom, 5 trg. brodova, oko 20 drv. i željez. peniša i 3 mot. čamca. Iz Trsta uz obalu Istre plovi stalno 1 parobrod za Milje, 1 za Koper i 2 za Pulu.

Gr. Janez

⁷⁸ O zadacima Mornaričkog odreda Koper vidi dok. br. 103.

⁷⁹ Jerko

- 34 12/XI 09.20 Br. 81. 12/XI. Nijemci drže obalu od Risna
V P.O.S. do Kotor, poluotok Vrmac i Lušticu. Po-
jačali položaje u Risnu, Kotoru, Tivtu i na
Luštici. U Risnu zatišje. Sa Luštice tuku
od Kumbora do Herceg-Novoga.
- 36 12/XI 14.00 Br. 60. 10/XI. Da li ste primili naše 3 de-
Janez peše o minskim poljima na području I i II
P.O.S.⁸⁰ Plovidba omogućena uz samu oba-
lu Istre i to od Trsta do Rta Šutile — Rt
Madona — na Rt Savudrija uz obalu do
rta Gustinje — u Fažanski Kanal između
Pule i Brionskih otoka — uz obalu do
Lanterne (trig. 38), odavde 10 nm u kursu
180 na otvoreno. Cijela ruta nalazi se pod
art. vatrom.
- G. Janez
- 44 12/XI 18.00 Br. 26. 12/XI. Pregled stanja 11/XI. Brod
II P.O.S. »Uragano« (»Vihor«) koji se nasukao kod
...⁸¹ na Krku napala udarna četa. Brod
napola izgorio. Ubijen jedan Nijemac,
5 zarobljeno. Tokom dana prebačen jedan
vagon materijala pod Velebit kroz Forti-
cu. Danas prebacujemo jedan bataljon
na teren Starigrad — Šibuljine da bi
prihvat materijala bio siguran. Na Pagu
jedan bataljon stalno uznemirava neprija-
telja. Topništvo iz Karlobaga stalno tuče
po položajima.
- II P.O.S
- 87 15/XI 16.20 Br. 65. 15/XI. Na području I P.O.S. pred-
Janez vidamo lučku kapetaniju u Trstu.⁸² U osta-

⁸⁰ Podaci o minskim poljima primljeni su u Štabu Mornarice 5.
i 6. novembra (vidi dok. reg. br. 9/1, k. 2073, depeša br. 34, u Arhivu
Vojnoistorijskog instituta).

⁸¹ U originalu nečitko.

lim mjestima i svuda samo zastupstva, kasnije na zapadnoj granici lučka kapetanija u .. „⁸³

Gr. J.

- 88 15/XI 16.20 Br. 64. 15/XI. U Trstu predviđeno zaposjedanje od strane Mornarice sljedećeg: lučke kapetanije sa svim postrojenjima, 6 parobrodarskih društava, 3 velika brodogradilišta, 2 tvornice strojeva, trgovina sa pom. materijalom i svih plovnih objekata i brodova.

Gr. J.

- 91 15/XI 16.35 Br. 50. 15/XI. Pregled stanja 14/XI. N.D.H. ima na Rijeci svu flotilu brzih čamaca i jedan naoružani parobrod oko 150 t., brzina 10 n.m. Isrpavno čamaca 5 u brodogradilištu, 2 na popravku, a jedan izgorio. T3 nalazi se u Trstu, razarač »Beograd« je u Tršćanskom brodogradilištu »Sv. Marko«. Lošinj, Porto Cigale bombardirani pred par dana. 11/XI. bomb. Rijeka. Na Cres došlo pojačanje Nijemaca. Uslijed slabog vremena nismo mogli točno ispitati. Lošinj bez promjene. N.B. 13 stigao.

II P.O.S.

- 16 18/XI 09.30 Br. 80. 18/XI. Upućeni mineri za čišćenje luke Ploče. Čišćenje ulaza u Neretvu otežano poradi skučenih sredstava. Izdata naređenja u detalje za rad. Izvijestićemo o rezultatu i eventualnoj pomoći od IV P.O.S.

- 17 18/XI 09.30 Br. 69. 17/XI. Stanje 16/XI. Soča javlja. Nepr. utvrđuje i pravi skloništa za maone

⁸³ U originalu nečitko.

uz Kanal NW — obali Cresa. Svaku noć saobraćaj catara i trabakula Rijeka — — Pula. 7/XI dvije torpiljarke pobjegle iz Rijeke za Trst. 16/XI u Cigale bila 4 masa i 1 penisa. Noću patrolišu uz W obalu Lošinja. Na Cres stiglo 100 Nijemaca, prave fundamente za tri baterije. 35 div. prihvaća materijal u Obrovcu. Danas prebacujemo. Stanje na ostalim sektorima nepromijenjeno.

II P.O.S.

28 18/XI 14.00 Br. 76. 18/XI. Stanje 17/XI. Održana veza sa Krkom. Prebačeno 55 drugova za Sloveniju. Prebacujemo materijal za Obrovac gdje prihvaća 35 div. Jedan bataljon čisti obalu od Starigrada, Vel. i Male Paklenice do Lukova Šugarja. Ubijeno pet, zarobljena dvojica ustaša. Nijemci pripremaju za postavljanje baterije u zalivu Duboko na suprot rta Krištofor na Pagu. Noću patrolišemo sa 4 broda kod rta Krištofor. Ostalo bez promjene.

II P.O.S.

BB. 131

NAREĐENJE ŠTABA PETOG POMORSKOG OBALSKOG
SEKTORA OD 1. DECEMBRA 1944. MORNARIČKOJ STA-
NICI BOKA ZA RAD MORNARIČKIH STANICA¹

ŠTAB V. POM. OBAL. SEKTORA
Broj 819/44
1. decembra 1944. g.

Mornaričke stanice
— privremena uspo-
stava i dužnosti

MORNARIČKA STANICA BOKA

Prema naređenju² Štaba Mornarice N.O.V.J. priključuje se do daljnje odredbe teritorij VI. P.O. Sektora V. Pomorskom obalskom sektoru.

U vezi sa tim naređenjem uspostavljaju se kao pomoćni organi V. P.O. Sektora Mornaričke stanice Metković³ i Boka.

Područje Mornaričke stanice Metković proteže se od Podaca do isključivo Stona Malog, uključivši otoke Korčulu, Lastovo i Mljet te poluotok Pelješac.

Područje Mornaričke stanice Boka proteže se od uključivo o. Molunata do ušća rijeke Bojane.

Štabovi Mornaričkih stanica neposredno su podređeni Štabu V. Pomorskog obalskog sektora i djeluju na svojim područjima kao pomoćni organi sektora s time da su im na njihovim područjima neposredno podređene sve mornaričke jedinice sektora u pogledu vojničkog reda, discipline, političkog razvitka, snabdijevanja.

U pogledu ispravnog i uspješnog vršenja službe i svih postavljenih zadataka pojedinim jedinicama sektora, štabovi Mornaričkih stanica dužni su vršiti kontrolu i izvještavati o svim zapažanjima, nepravilnostima, manjkavostima i uspjesima. Štab sektora preko pojedinih sekcija izvještavaće Mornaričke stanice o svim promjenama u naređenjima za pojedine jedinice (lučke kapetanije, osmatračke stanice itd.).

Od podređenosti i kontrole izuzimaju se radionice u Korčuli i u Tivtu, koje su u stručnom pogledu izvršni organi Tehničkog odjeljenja Štaba Mornarice, a Štabu sektora je nare-

đeno da direktno vodi kontrolu u cilju pravilnog izvršavanja radova, discipline, tehničkog izdizanja osoblja, političkog izdizanja i snabdijevanja.

Isto tako od podređenosti i kontrole izuzimaju se jedinice Mornaričke pješadije V. P.O. Sektora, ukoliko se za pojedine slučajeve drukčije ne naredi.

Ovo naređenje stupa odmah na snagu i s njime upoznati sve jedinice ovog sektora.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
(Ostojić Mario) s. r.

Komandant — major:
(Ikica Mladen) s. r.

Tačnost prepisa ovjerava
v. d. adutanta
(Betner Drago)
D. Betner

(M. P.)

BR. 132

NAREDBA ŠTABA MORNARICE NOV JUGOSLAVIJE
OD 3. DECEMBRA 1944. O POSTAVLJENJU KOMANDNOG
KADRA U POMORSKIM OBALSKIM SEKTORIMA¹

N A R E D B A B R O J 7 4

ŠTABA MORNARICE NOVJ OD 3. DECEMBRA 1944 GOD.

I.

Postavljanja: Vrhovni štab NOV i POJ depešnim naređenjem broj 31 od 28. XI. 1944² g., a na predlog Štaba Mornarice³

¹ Prepis originala, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 31—1/2, k. 2028.

² Vidi knjigu depeša Štaba Mornarice u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 8/1, k. 2076.

³ Vidi knjigu depeša Štaba Mornarice u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 2—64/3, k. 27.

P O S T A V L J A

- 2) Za načelnika Štaba Mornarice majora druga **Ikica Mladena**, do sada komandanta V POS.
- 3) Za komandanta V POS majora druga **Srzić Nikolu**, do sada komandanta IV POS.
- 4) Za komandanta II POS majora druga **Vulin Ivana**, do sada komandanta III POS.

II.

- 1) Kapetan drug **Vrtačnik Joža**, do sada v.d. komandanta II POS, raspoređuje se u Stab Mornarice.
- 2) Major Srzić predaće dužnost načelniku Štaba IV POS do daljnjeg naređenja.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar, pukovnik:	Komandant, general-major:
(Dragiša Ivanović)	(Josip Cerni)

Tačnost prepisa overava:
sekretar, poručnik
(Matošić Bruno)
B. Matošić

(M. P.)

**IZVJEŠTAJ ŠTABA DRUGOG POMORSKOG OBALSKOG
SEKTORA OD 3. DECEMBRA 1944. ŠTABU MORNARICE
NOV JUGOSLAVIJE O RASPOREDU NEPRIJATELJSKIH
SNAGA I ORGANIZACIONIM PROMJENAMA U SEKTORU¹**

Š T A B
II. POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA
Pov. Br. 551
dne 3. dec. 1944.

Opći izvještaj za
mjesec novembar 1944.

ŠTABU MORNARICE NOVJ •

Na osnovu naređenja Štaba Mornarice NOVJ Pov. Br. 200
od 1. II. 1944 godine, dostavljamo sljedeći izvještaj:

1) Cijeli teritorij II. POS-a okupiran je od neprijatelja. Neprijatelj drži na cijelom teritoriju jake garnizone, postavlja jake baterije koje brane važne morske puteve i prilaze obali. Od Kraljevice do Karlobaga kao i otoke Krk, Pag i Rab, pored ustaško-domobranskih snaga drže uglavnom jedinice 392 legionarske divizije (392 Panzer ili Kroaten divizion) sa sjedištem u Brinju.² Glavni dio navedenih garnizona drže 846 i 847³ pje-

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 5—1/4, k. 2066.

² Prema Istorijatu njemačke 392. legionarske divizije raspored jedinica početkom novembra 1944. na području Senja bio je sljedeći: Štab 1. bataljona 846. puka sa jednom četom nalazio se u s. Jablancu; jedna četa 1. bataljona 846. puka sa dva voda prateće čete i jednom mornaričkom baterijom u selu Lopar na Rabu. Prva četa 1. bataljona 846. puka s dijelom prateće čete na planinskom prevoju između Karlobaga i Gospića. U Senju: Štab 846. puka sa štabnom četom i dijelovima 13. i 14. čete, Štab 2. divizona 392. artiljerijskog puka, četa pionira 392. pionirskog bataljona, bolnička četa, Štab 1. divizona i dvije baterije 944. obalskog artiljerijskog puka. U selu Senjska Draga: dijelovi 13. čete 846. puka. U selu Sv. Križ: dijelovi 13. čete 846. puka i jedan vod 4. baterije 392. artiljerijskog puka. U Crikvenici: jedna četa 846. puka, 14. četa 846. puka i neki dijelovi mornaričkog puka. U Novom: 10. četa i dijelovi 14. čete 846. puka i 5. baterija 392. artiljerijskog puka. U Sv. Jurju: Štab 392. pionirskog bataljona s nekim svojim dijelovima. U Kraljevici: jedna pionirska četa za desant (vidi dok. reg. br. 41/3, k. 74 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

³ Prvi i Treći bataljon 847. puka bio je sredinom oktobra prebačen iz Jablanca i Senja na područje Otočca (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, k. 74, reg. br. 41/3).

šadijski puk. Baterije na obali i otocima pripadaju ili art. puku 392 divizije, ili Marine art. Komande. U Istarskom Primorju i na otocima Cres, Lošinj zapažaju se jedinice divizije »Edel-weis« kao i jedinice koje na lijevom rukavu nose natpis »Kre-ta«. U svakom skoro garnizonu nalazi se odjeljenje Wasserschuttpolizei. Iako se opaža da neprijatelj sa cijelog teritorija odvažna materijal, ne može se reći da namjerava napustiti taj teritorij, jer na svaku našu akciju odgovara brzom protuakcijom i to redovito premoćnim snagama.

Na otoku Krku neprijatelj iza provedene racije ostavio je jake garnizone koje je još pojačao u broju ljudstva, kako bi potpuno prekinuo našu vezu sa XI. Korpusom. U tu svrhu neprijatelj je 18 nov. uspostavio garnizon u Punatu u jačini od 70 ljudi. Međutim veza je ipak održavana, samo što je otežan prebačaj materijala.⁴

17 nov. savezničke snage bombardovale su neprijateljski položaj Krištofor na otoku Rabu. Od bombardovanja skoro sve oružje kao i izvidna i radio stanica uništene su. Kao reakciju na taj napad, neprijatelj je dovukao na otok Rab novu bateriju od više topova 88 m/m, sa odgovarajućom protuavionskom zaštitom, u jačini od 95 ljudi. Ostali položaji na Rabu ostali su nepromijenjeni, tako da Rab i dalje pretstavlja jako utvrđen otok koji brani prilaze Planinskom Kanalu.

Na Pagu je neprijatelj držao u žici u garnizonu 170 ustaša. Kad su se naše jedinice iskrcale na Pag da bi osigurale Ljubački Kanal za prolaz brodovima, neprijatelj je odmah dovukao preko Karlobaga jaka pojačanja i napao naše položaje. Nakon 20 dnevnih žestokih borbi naše jedinice su se povukle na kopno,⁵ pošto su se neprijateljske snage na Pagu povisile na oko 1200 vojnika.

Na Cresu nema većih neprijateljskih snaga, osim što se zapažaju na sjevernom dijelu otoka neki radovi za koje se nije još moglo utvrditi kakvog su karaktera. Na održane zborove na Cresu, neprijatelj je odgovorio racijom sa snagama dovučenim iz Lošinja. Ponovo su uspostavljeni novi garnizoni, među ostalima i na Punti Križa.⁶

Na jako utvrđenom Lošinju nema promjena. Jedna naša četa izvršila je prepad na Veliki Lošinj u svrhu ispitivanja neprijateljskih snaga. Neprijatelj nije uopće reagirao.⁷ Tek drugog dana, nakon našeg povlačenja, neprijatelj je uzimao elemente za artiljeriju na mjestima našeg iskrcavanja i nakon desetak dana uspostavio garnizon talijanskih fašista.

⁴, ¹¹ Vidi dok. br. 124 i 125.

⁵, ¹⁰ Vidi dok. br. 121 i 125.

⁶ Vidi dok. br. 97.

⁷ Vidi dok. br. 104.

Garnizoni na obali Istre i Hrvatskog Primorja pojačani su neprijateljskim trupama koje su se povukle iz Dalmacije. U Bakru uspostavljen je novi garnizon.

Neprijateljski saobraćaj poslije oslobođenja Obrovca,⁸ potpuno je prebačen u Planinski Kanal. Zaštićujući svoje povlačenje sa sjevernodalmatinske obale neprijatelj je pokušavao da nas uznemiruje napadom s mora. U tu svrhu neprijatelj je lakim jedinicama patrolisao zapadnom obalom Paga i jednog dana napao Olib i Silbu topovskom vatrom. To je ponukalo saveznike da mu postave zasjedu i da unište kod Rta Luna 3 neprijateljska razarača.⁹ Ovaj gubitak kao i gubitci prilikom bombardovanja Rijeke primorao je neprijatelja da svoje plovne jedinice orijentira više prema Trstu. Neprijateljski promet morem, osim u Planinskom Kanalu, noću potpuno je zamro.

Nakon uništenja 1 razarača i 2 torpiljarke neprijatelj do-
vukao je na Lošinj male brze čamce koji nose jedan torpedo. Ovim čamcima upravlja jedan čovjek koji u momentu lansiranja ostaje u malom čamcu koji se otkači od torpeda. Pored toga izvršen je od strane 4 Nijemca napad na Silbu gdje su razorili dio obale i 2 kuće. Prebacili su se iz Lošinja na Silbu u malim gumenim čamcima na vesla. Ovim sitnim sredstvima pribjegao je neprijatelj nakon što mu je onemogućeno dejstvo jačim jedinicama uslijed savezničkih razarača.

2) Nakon oslobođenja obale sve do Nina pristigli su u vezi naređenja Štaba Mornarice naoružani brodovi" i patrolni čamci koji su pripadali ostalim sektorima. Od svih brodova formiran je Kvarnerski pomorski sastav sa 5 flotila. I. flotila sa sljedećim: NB 11, NB 3, NB 14, NB 13 i b.b. »Topčider«. — II. flotila: PČ 21, 22, 23, 24, 53 i 57. — III. flotila: PC 1, PC 2, PC 3, PC 6, PC 7, PČ 8. — IV. flotila: PČ 41, 42, 43, 44, 45, 50, 55 i 71. — V. flotila: Ms 3 i Ms 5 i barkase br. 1 i 2. Svakom flotilom rukovodi štab flotile a čitavim sastavom Štab Kvarnerskog pomorskog sastava. Zadatci Kvar. pom. sastava su prebacivanje mornaričke pješadije i potpomaganje njezinih akcija, prebacivanje materijala i praćenje konvoja sa materijalom, napadi na neprijateljski promet i patrolisanje.

U toku mjeseca od svog formiranja Kvar. pom. sastav sudjelovao je u operacijama mornaričke pješadije na otoku Pagu i na kopnu na prostoru Privlaka — Nin — Vrsi — Ljubuč.¹⁰ Vršeno je prebacivanje pješadije i snabdijevanje iste, patrolisanje u Planinskom Kanalu sve do Karlobaga, potpomaganje akcija pješadije topovskom i mitraljeskom vatrom na

⁸ Jedinice njemačke 373. divizije napustile su 1. novembra Obrovac (vidi dok. br. 2073, reg. br. 9/1 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

neprijateljsko krilo, potpomaganje akcija pješadije ispod Velebita na prostoru Starigrad — Lukovo Sugađe i prebacivanje materijala te osiguranje prometa za Obrovac. Pored toga održavane su redovite veze sa Krkom, sa Cresom i Lošinjem i vršeno je patrolisanje oko Ista.

Od III. i IV. POS-a stigao je po 1 bataljon mornaričke pješadije, te je formiran Kvarnerski odred mornaričke pješadije¹¹ sa sljedećim sastavom: I. i II. Bataljon II. POS-a, III. Bataljon od III. POS-a i IV. Bataljon od IV. POS-a. Odred ima svoj vod za vezu i pridodata mu je baterija od 2 haubice 100 m/m, 1 p. k. 47 m/m i 2 teška američka bacača od 81 m/m. Pored toga svaki bataljon ima svoj vod pratećeg oružja. Odredu potčinjena je i I Udarina grupa na Krku. Za održavanje veze između Štaba Odreda, štabova bataljona i artiljerije su pored telefonske veze pridodate odredu 4 radiofonske stanice.

Odmah nakon oslobođenja obale do Nina prebačen je Kvarnerski odred morn, pješadije na Pag radi osiguranja prebacivanja materijala brodovima kroz tjesnac Ljubač do Obrovca. Odred zadržavao se je na Pagu od 5—22. XI. U početku neprijateljski garnizon u Pagu iznašao je oko 170 ustaša a docnije se je garnizon sve više pojačavao dok nije dostigao oko 1200 neprijatelja. Odred morn. pješ. imao je svakodnevne okršaje sa neprijateljem dok se konačno nije morao pred jačim neprijateljem povući na kopno. Zatim je vršeno osiguranje prolaza kroz Ljubač prebacivanjem bataljona na Pag za vrijeme same vožnje brodova, a jedna baterija od 2 haubice 100 m/m postavljena je u Vrsima.

Od artiljerije koja je raspoređena na otoku Istu za zaštitu otoka formiran je artiljerijski divizion. Isti formiran je od 1 baterije od 4 haubice 100 m/m, 1 baterije od 2 topa 105 m/m, 1 baterije od 2 haubice 75 m/m i 4 p. k. topa 57 m/m, 10 topova 40 m/m, 14 mitraljeza od 20 m/m, 12 mitraljeza od 8 m/m i 10 bacača od 81 m/m. Ovi topovi bili su raspoređeni linijskim rasporedom na otoku i podijeljeni u 4 baterije. Nakon obilaska komandanta Mornarice po njegovim uputstvima topovi sakupljeni su u baterije od po 3—1 oruđa tako da je formirano svega ukupno 9 baterija. Neki topovi dodijeljeni su prema potrebi pješadiji za vrijeme samih akcija. Tako je baterija od 2 haubice vrlo efikasno tukla neprijateljske položaje u Povijani na o. Pagu i prisilila neprijatelja da napusti taj položaj.

Od mobilisanih brodova raspolazemo sa »Sv. Ivanom«, trabakulom od 2 vagona, »Sv. Antom«, i »Neptunom« od po 1 vagon i m/j »Jadranka« od 8 vagona nosivosti. Povremeno

zadrže i upotrebljavaju se i mobilisani brodovi ostalih sektora koji se momentano nalaze na o. Istu.

3) Promjene u organizaciji su sljedeće:

Kako je već pod 2 spomenuto, bio je formiran Kvarnerski pom. sastav sa 5 flotila, Kvarnerski odred pom. pješadije sa četiri bataljona pješadije, vodom za vezu i Udarnom četom, te artiljerijski divizion.

U tehničkoj sekciji izvršena je promjena time što je sva tehnička četa raspoređena u radionice i to: mehaničku, kovačku, stolarsku, električarsku i formirana je uprava radionica. Rad i mogućnost popravaka u radionicama proširio se je, dok za izvlačenje brodova ne postoji mogućnost te se brodovi upućuju u Zadar na popravak. U radionicama zaposleno je 56 radnika...¹²

Signalni kurs za popunjavanje ljudstva na osmatračkim stanicama održava se dalje.

Minerski referent poučava drugove u Odredu mor. pješ. u rukovanju nagaznim minama tako da se sva pješadija upoznaje s nagaznim minama.

Saobraćajni referent i dalje prikuplja podatke o osoblju za popunjavanje lučkih kapetanija dok konačni raspored još nije učinjen pošto još nisu pristigli svi podaci. Ipak raspolažemo sa tolikim osobljem što na licu što na terenu da možemo u slučaju potrebe odmah popuniti najvažnija mjesta.

U sanitetskoj sekciji pojačan je rad radi većeg broja ljudstva koje je pridošlo. Pored već postojeće ambulante, otvorena je još jedna ambulanta za zarazne bolesti, uređeno kupatilo i kazani za dezinfekciju rublja i odjeće.

Rad kulturno-prosvjetnog odbora pojačan je. Prilikom proslave Oktobarske revolucije otvorili smo Dom pomoraca. U domu uređena je bina. Raspolažemo sa sektorskim pjevačkim horom, pored zborova koji postoje u svim jedinicama. Sektorski zbor sudjelovao je kod više priredaba. Kod nas nalazi se i kazališna grupa za Hrvatsko Primorje.

Vojničkoj nastavi posvećuje se potrebna pažnja i za vrijeme 20 dnevnih akcija na o. Pagu mornarička pješadija stekla je dobro iskustvo i kroz mnogo manjih sukoba i 2 teške neprijateljske akcije. Rukovodiocima Kvar. pom. sastava održavaju se povremeno stručna predavanja radi podizanja stručnog nivoa.

Smještaj i hrana je dobra. Popravilo se je i stanje u odječnoj spremi i većina boraca prilično je odjevena.

¹² U originalu tekst nejasan.

Disciplina i red nisu loši i pored velikog broja ljudstva koje je novodošlo.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:	v. d. Komandanta — kapetan:
(Branko Mamula)	(Josip Vrtačnik)
B. Mamula	Jos. Vrtačnik
	(M. P.)

7 dec. 1944

STAB MORNARICE N.O.V.J.
Broj 6440
Datum 9 dec. 44.
U Splitu

BR. 134

**UPUTSTVO ŠTABA MORNARICE NOV JUGOSLAVIJE ŠTA-
BOVIMA SEKTORA OD 5. DECEMBRA 1944. ZA ORGANI-
ZACIJU LUČKE SLUŽBE I RAD U BRODOGRADILIŠTIMA¹**

STAB MORNARICE NOVJ
Ad Broj 6350
5. XII. 1944 god.

ŠTABU I, II, III, IV, V. POS-a

Dopuna našeg akta broj 6350 od 23. XI. o. g. koji se odnosi na opšta uputstva za rad.²

5.) Pri osposobljavanju luka štabovi sektora moraju da postupaju planski. U saradnji sa narodnim vlastima i komandama područja odnosno mesta raspoređiće i upotrebljavaće raspoloživu radnu snagu i pomorsko građevinski materijal, tako da se što pre stave u provizoran red što veće dužine manevarske obale po lukama; da se ispita morsko dno pred manevarskim obalama na eventualne podvodne prepreke (gromade ka-

menja od ruševina itd.), da se manevarske obale raskrče i osposobljavaju za rukovanje većim količinama materijala; da se urede magazini za čuvanje materijala; da se prokrče i osposobljavaju za težak saobraćaj prilazni putevi manevarskih obala radi transportovanja materijala.

7.) Štabovi sektora uložiće sve da se poveća aktivnost naših brodogradilišta i mehaničkih radiona, koje su s njima povezane, u cilju da se produžuje udarničkim radom na održavanju našeg plovnog parka, na dizanju potopljenih plovniha objekata i njihovom osposobljavanju za plovidbu. Pri tome će izbegavati svako neracionalno trošenje radne snage i materijala te će planskim radom težiti samo jednom cilju: da se plovni objekti što pre osposobe za prenos tereta i ljudi.

Mi ne smemo da imamo više plovniha objekata u kvaru nego sposobnih za plovidbu.

8.) Štabovi sektora vraćaće narodnim vlastima odnosno vlasnicima sve plovne objekte (leute, gaete, ribarske brodiće) i sitne radionice koje nisu neophodno potrebne za pomorsko-vojne i pomorsko-saobraćajne svrhe i bez kojih se može, u cilju da se pomogne ribarstvu i oživljava narodna privreda.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar, pukovnik:
(Dragiša Ivanović)
Drag. Ivanović

Komandant, general-major:
(Josip Černi)
Černi

NAREĐENJE ŠTABA KVARNERSKOG ODREDA MORNA-
RIČKE PJEŠADIJE DRUGOG POMORSKOG OBALSKOG
SEKTORA OD 6. DECEMBRA 1944. ŠTABU TREĆEG BATA-
LJONA ZA OMETANJE NEPRIJATELJA PRI POVLAČENJU
SA PAGA¹

STAB
KVARNERSKOG ODREDA
M. P.
Op. broj 34
6. decembra 1944. g.
1100 sati
Položaj

ŠTABU III BATALJONA

Situacija: Neprijateljski garnizon u Pagu broji 100 ustaša i 200 legionara.² Drže obezbjeđenje na koti Gradac (k. 200) gdje imaju radio stanicu i jedan top. Nadalje daju obezbjeđenje poviše groblja gdje su im bunker, žica i minska polja. 4. ov. mj. digli su u vazduh obalu i opštinu.

Garnizon u Karlobagu nije nam poznat, ali se pretpostavlja da je posjednut sa jačim snagama.³

Po svim izgledima postoji mogućnost da bi neprijatelj mogao napustiti Pag.

Da bismo imali jasnu sliku neprijateljskih namjera kao i ometali mu pravilno povlačenje u slučaju istog,

NAREĐUJEMO :

1. — I. bataljon koji se nalazi na prostori Vrsi — Ljubač u toku današnjeg dana u prvi sumrak prebaciti će se sa dvije čete i ostalim dijelovima bataljona u s. Vlačići. Zadatak bataljona jest prikupljanje tačnih podataka o neprijatelju te u slučaju da neprijatelj počne napuštati Pag ometati mu povlačenje a o svemu izvještavati štab odreda. Obezbjeđivati se sa jačim patrolama koje upućivati čim

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-istorijskog instituta, reg. br. 8—1/9. k. 2024.
² Vidi dok. br. 133.
³ Vidi dok. br. 121.

dalje u pravcu Paga. Kontrolisati preko patrola Velebitski Kanal i spriječiti svako iznenađenje bataljona. Ovaj će bataljon organizirati informativnu službu za koju koristiti povjerljive ljude iz samog Paga ili sopstvenih jedinica.

Četa koja se nalazi u Vrsima ostat će i dalje na dosadašnjim položajima sa istim zadatkom, pored toga služiti će kao obezbjeđenje baterije topova 105 m/m.

Ovaj bataljon će u toku dana dobiti potreban broj brodova koji će služiti za prebacivanje bataljona za slučaj jačeg neprijateljskog napada. Pravac povlačenja I. bataljona bio bi Vrsi. Brodove zadržavati u zalivu Vlačić.

S ovim bataljonom ići će jedna radiofonska stanica preko koje izvještavati štab odreda kako će se za to propisati.

2. — II. bataljon, koji se do sada nalazio na Istu, preuzeti će u toku današnjeg dana položaj od I. bataljona na prostoriji Ljubač. Štab I. bataljona će detaljno upoznati štab II. bataljona sa zadatkom kojeg su oni do sada imali na pomenutoj prostoriji. Ovaj bataljon će održavati vezu sa II. bataljonom III. P.O.S-a, — koji se nalazi na prostoriji Ražanac. O svemu izvještavati ovaj štab telefonski; u koliko je nešto što se ne smije preko telefona govoriti, obavijestiti preko kurira.

3. — III. bataljon, koji se nalazi na prostoriji Nin, ostaje i dalje na pomenutoj prostoriji sa istim zadatkom.

4. — II. bataljon III. P.O.S-a, koji se nalazi na prostoriji Ražanac — Vinjevac ostaje i dalje na pomenutoj prostoriji sa istim zadatkom.

U koliko u toku noći odnosno u jutro 7. XII. bude kretao konvoj za Obrovac, ovaj bataljon će dati potrebno obezbjeđenje, kako je to bilo naređeno u zapovijesti prilikom prošlog obezbjeđenja konvoja.

Ovaj bataljon će se usko povezati sa jedinicama Komande mjesta Karlobag i od istih tražiti podatke o Karlobagu.

Ovaj štab i dalje će se nalaziti u Ninu gdje i upućivati sve izvještaje.

Prihvatna ambulanta nalaziti će se u Ninu gdje upućivati sve ranjene i bolesne drugove.

6. — Skrećemo pažnju svim jedinicama da razviju čim više svoju informativnu službu za koju zadužiti operativne oficire odnosno zamjenike komandanata bataljona dok se ne uspostavi informativna služba u jedinicama ovog odreda.

Svaki bataljon na svome sektoru biti će odgovoran za sve nastale promjene u vezi informativne službe.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

POLITKOMESAR,
(Ružić Slavko)
S. O.

KOMANDANT MAJOR,
(Grubelić Josip)
Grubelić Josip

NAČELNIK ŠTABA KAPETAN,
(Zivković Drago)
Zivković

6/XII

ŠTAB
III BATALJONA
KVARN. ODREDA
Pov. br. 19. ,

**IZVOD IZ OPERACIJSKOG DNEVNIKA ŠTABA DRUGOG
POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA UPUĆEN 7. DECEM-
BRA 1944. ŠTABU MORNARICE NOV JUGOSLAVIJE O
DEJSTVIMA OD 16. DO 30. NOVEMBRA 1944. GODINE¹**

ŠTAB
II POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA
Pov. Op. br. 560 ŠTAB MORNARICE N.O.V.J.
7 decembra 1944 god. Broj 6450
Položaj 15 dec.
u Splitu

Izvod iz operativnog dnevnika
od 16—30 novembra 1944 godine.

ŠTABU MORNARICE NOVJ

U vezi tam. naređenja Pov. Op. broj 5780/44 dostavljamo izvod iz operativnog dnevnika ovoga štaba za period od 16—**30** novembra 1944 godine.

Štab II POS-a smešten je na otoku Istu, zajedno sa predređenim jedinicama, od kojih su pojedini delovi dislocirani po obližnjim otocima i mestima, u svrhu izvođenja operacija.

Pored redovne obuke i radova na utvrđivanju otoka pomorske i kopnene jedinice vrše akcije protiv okolnih neprijateljskih snaga i garnizona, te održavaju i osiguravaju potrebne saobraćajne veze po moru i kopnu.

O akcijama i ostalim događajima izveštavamo kako sledi:

16. novembra

Kvarnerski pomorski sastav: NB3, NB14, PC4 i PC 22 patrolisali i držali zasedu na liniji Karlobag — Pag, bez rezultata. Brodovi IV flotile (leuti) i 2 barkase V flotile operišu u vodama Vira, Paga i velebitske obale za potrebe pešadije. Pored toga održana veza sa Zadrom. U vožnji bilo 10 brodova, prebačeno 15 putnika i 900 kg. tereta.

Kvarnerski odred mom. pešadije: I bataljon u Privlači na odmaranju, II. bataljon na Istu, III. bataljon u akciji pod Velebitom, čisti špiljare,² IV bataljon drži položaj na Pagu,

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 12—1/4. k. 2066.

² Opširnije o akcijama Trećeg bataljona vidi dok. br. 14—1/4, k. 2066 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.

Samostalna baterija haubica 100 m/m nalazi se u Privlači, dok je vod bacača iste sudelovao u akciji na Pagu.

17. novembra

Kvarnerski pomorski sastav: NB3, NB14, PČ4 i PC22 patrolisali i držali zasedu kao dan ranije bez rezultata. Brodovi IV flotile i 2 barkase V flotile operišu u vodama Vira, Paga i Velebitskom Kanalu za potrebe pešadije. Pored toga održane veze sa Obrovcem, Privlakom, Zadrom, Molatom, Olibom i Uvalom Konobe (Krk) u svrhu prevoza hrane, ratne spremlje i putnika. U vožnji bilo svega 10 brodova, prebačeno 126 putnika i 5.100 kg. tereta.

Flotila mobilisanih brodova: Održala veze sa Silbom, Olibom, Molatom i Zadrom. U vožnji bila 3 broda, prebačeno 55 putnika.

Kvarnerski odred mom. pešadije i samostalna baterija bez promene.

Razno: Tokom popodneva 2 saveznička razarača bombardovali uspešno iz Uvale Jakišnica na Pagu neprijateljske utvrđene položaje na Rtu Krištofor na Rabu. Osmatraču vatre, koji se je iskrcao na Lun, pridato 7 naših boraca za osiguranje.

Ujutro stigli na 1st 10 američkih avijatičara od kojih 5 ranjenih. Isti su 16/XI pali na Pag odakle su ih naše vlasti sprovele na 1st. Ovi su nakon što im je pružena lečnička pomoć odmah predati saveznicima za daljnju otpremu.

18. novembra.

Kvarnerski pomorski sastav: NB3, NB14, PČ4 i PČ22 patrolisali u Velebitskom Kanalu, PČ2 i PČ21 oko Ista bez rezultata. Brodovi IV flotile (leuti) i 1 barkasa V flotile operišu u vodama Vira, Paga i Velebitskog Kanala za potrebe pešadije. Pored toga održane veze sa Obrovcem, Zadrom, Splitom i Krkom. U vožnji bilo svega 12 brodova, prebačeno 78 putnika i 1 bataljon pešadije, te 1.500 kg. tereta.

Flotila mobilisanih brodova: Održala vezu sa Olibom i Silbom. U vožnji bio 1 brod. Prebačeno 15 putnika i 400 kg. tereta.

Kvarnerski odred mom. pešadije: II. bataljon na Istu, III. bataljon u akciji čišćenja velebitske obale od Lukovog Sugarja do Starigrada, I bataljon iz Privlake prebačen na Pag u pomoć IV bataljonu, koji je, napadnut iznenadno s leđa od

neprijatelja, pretrpeo osetne gubitke (10 mrtvih, 43 ranjena i 35 zarobljenih).³

Samostalna baterija bez promene.

Razno: Primljeni su podaci da su Nemci doveli u uvalu Čigale na Lošinju torpedne mot. čamce sa 1 čovjekom posade. Na večer saveznički MTB napali Čigale torpedima, rezultati nepoznati.

19. novembra.

Kvarnerski pomorski sastav: NB11, NB14 i PČ22 patrolisali kod Ljubača, a PČ2 i PČ53 oko Ista bez rezultata. Brodovi IV flotile i 1 barkasa V flotile operišu u vodama Paga, Vira i Velebitskom Kanalu za potrebe pešadije, u iste su vode upućeni za prebacivanje vojske PČ7, PČ8 i MS5. Pored toga održane su veze sa Obrovcem, Ražancem, te Zadrom. U vožnji bilo je ukupno 10 brodova. Prebačeno je 69 putnika i 8.000 kg. tereta te 1 bataljon pešadije.

Flotila mobilisanih brodova: Održala je veze sa Obrovcem, Silbom i Molatom. U vožnji bilo 2 broda. Prebačeno 17 putnika i 3.000 kg. tereta.

Kvarnerski odred mom. pešadije: II bataljon na Istu, III. bataljon povratio se sa akcije pod Velebitom u Privlaku. I i IV. bataljon vodili čitav dan borbu na Pagu bez gubitaka.

Samostalna baterija bez promene.

Razno: Tokom noći i tokom dana saveznički avioni tukli uvalu Čigale.

20. novembra

Kvarnerski pomorski sastav: NB 14 i PČ 22 patrolisali kod Ljubača, PČ21 i PČ24 oko Ista, PČ2 i PČ53 oko Silbe. Brodovi IV flotile, NB11, PČ4, PČ7 i PČ8 operišu u vodama Vira, Paga i Velebitskog Kanala za potrebe pešadije. Pored toga održane veze sa Krkom, Zadrom, Privlikom, Silbom, Olibom i Povijanom za prevoz vojske, putnika i tereta. U vožnji bilo ukupno 17 brodova. Prebačeno 373 putnika (vojnika i 5.800 kg. tereta).

Flotila mobilisanih brodova: Održala veze sa Zapuntelom, Olibom, Silbom i Obrovcem. U vožnji bila 3 broda. Prebačeno 24 putnika i 13.300 kg. tereta.

Kvarnerski odred mom. pešadije: I. bataljon drži položaje na Pagu, II. bataljon na Istu — 1 četa ovoga prebačena ne Silbu sa zadatkom čišćenja otoka od grupe nemačkih sa-

botera, III. bataljon na odmoru u Privlaku, IV. bataljon na večer prebačen sa Paga u Ist.

Samostalna baterija prebačena iz Privlake u Povijanu.

Razno: U noći 19/20 4 nemačka sabotera prebačena sa Lošinja na Silbu, gde digli u vazduh zapadni molo i 2 kuće. Zbog toga poduzete mere čišćenja otoka i patrolisanja oko nje-ga, kako je napred izneto, no bez rezultata.

21. novembra

Kvarnerski pomorski sastav: NB14, PČ22 i PC4 patroli-sali u Ljubaču. Brodovi IV flotile PČ7, PC8, MS5 i 1 barkasa operišu u vodama Vira, Paga i Velebitskom Kanalu za potrebe pešadije. U vožnji bilo ukupno 14 brodova. Prebačen 1 bata-ljon sa Privlake na Pag, a 1 bataljon sa Paga na Privlaku.

Flotila mobilisanih brodova: Održala vezu sa Molatom. U vožnji bio 1 brod. Prebačeno 8 putnika i 1000 kg. tereta.

Kvarnerski odred mom. pešadije: II. i IV. bataljon na Istu. I. bataljon tokom dana držao položaje na Pagu, naveče ga smenio III. bataljon iz Privlake. I. bataljon prebacio 2 čete na Privlaku a 1 četu u selo Benići za osiguranje Fortice.

Samostalna baterija bez promene.

22. novembra

Kvarnerski pomorski sastav: NB11, NB14, PČ4 i PČ22 operišu u Ljubačkom i Velebitskom Kanalu u svrhu patrolisa-nja i osiguranja povlačenja pešadije sa Paga.⁴ PČ2 patrolisao oko Ista bez rezultata. Brodovi IV flotile, PČ7, PČ8, BI i MS5 operišu u vodama Vira, Paga i Velebitskom Kanalu za potrebe pešadije i artiljerije. Pored toga održane veze sa Povijanom, Zadrom, Obrovcem, te Olibom. Ukupno bilo u vožnji 18 bro-dova. Prebačeno 118 putnika (vojnika) i 16000 kg. tereta.

Flotila mobilisanih brodova: Održala vezu sa Splitom, Vodicama, Zadrom, Olibom i Silbom. U vožnji bila 2 broda. Prebačena 33 putnika i 20.000 kg. tereta.

Kvarnerski odred mom. pešadije: I. bataljon sa 2 čete prebacio se je sa Privlake na Pag u selo Vlašići, kao rezerva III. bataljonu, Treća četa nalazi se u selu Benići. III. bataljon drži položaje na Pagu. U toku dana bio napadnut od neprija-telja, vodio tri sata borbu i proterao neprijatelja natrag u gar-nizon.⁵ II. i IV. bataljon nalaze se na Istu.

Samostalna baterija tokom jutra dejstvovala, podupirući borbu III. bataljona. Popodne prebačena sa Povijane natrag u Privlaku.

Kvarnerski pomorski sastav: NB11, NB13, NB14, PČ4, PC7, PČ8, PČ22, brodovi IV flotile, BI, MS5 operisali u vodama Vira, Paga i Ljubača u svrhu prebacivanja pešadije i artiljerije, te u svrhu zaštićivanja istih pri povlačenju sa Paga. Ovom se je prilikom NB11 nasukao na banku kod otočića Či-"kovac. Prilikom radova na spasavanju istog prekrčan je na ostale brodove sav pokretni inventar broda, balast, municija i deo naoružanja, dok je ostalo oružje onespособljeno oduzimanjem glavnih delova. Kako se brod nije mogao otsukati, posada je napustila brod zbog blizine neprijatelja koji je nastupao. Međutim su poduzete potrebne mere za spasavanje broda, koji je tokom noći otsukan i otegljen put Ista. PČ2 i PC53 patrolisali su oko Ista bez rezultata. MS3 nalazi se u Ražancu za prebacivanje materijala u Obrovac. Pored toga održane veze sa Novaljom (prebacivanje 1 čete pešadije), Skardom i Premudom (1 četa vršila raciju), te Krkom, Povijanom, Privlakom, Molatom i Zadrom za prevoz materijala i putnika. Ukupno bila u vožnji 23 broda. Prebačena 2 bataljona i 2 četa, te 1 baterija, kao i 15 putnika te 2000 kg. tereta.

Flotila mobilisanih brodova: Održala veze se Povijanom, Zadrom, Molatom. U vožnji bila 3 broda. Prebačeno 17 putnika i 600 kg. tereta.

Kvarnerski odred morn, pešadije: III. bataljon na Pagu napadnut od neprijatelja vodio borbu tokom dana. Popodne došao mu u pomoć I. bataljon, koji se je nalazio u selu Vlašići. Na večer se oba bataljona povukla sa otoka Paga na suprotno kopno u selo Vrsi. II. bataljon na Istu, uputio 1 čet u Novalju da odatle vrši pritisak i nasilno izviđanje u pravcu Paga i tako olakša situaciju I. i III. bataljonu.⁶ Na večer je četa povučena natrag u Ist. IV. bataljon na Istu uputio 1 čet u da vrši raciju na otoku Škardi i Premudi protiv eventualno se tamo nalazećih nemačkih sabotera.

Samostalna baterija prebačena iz Privlake na Vir, odakle je potpomagala akciju naših trupa na Pagu. Pred večer prebačena je natrag u Petrčane.

Razno: Komandant Mornarice stigao u Ist u svrhu pregleda.

24. novembra

Kvarnerski pomorski sastav: PČ22, brodovi IV flotile, BI i MS5 nalaze se u vodama Vira, Privlake i Ljubača na raspoloženju pešadiji i artiljeriji. MS3 u Obrovcu vrši prevoz

kamiona preko reke. Pored toga održane veze sa Privlakom, Zadrom, Novaljom, Silbom, Šibenikom i Velim Ratom. U vožnji bilo 14 brodova. Prebačena 1 baterija, 50 putnika (vojnika) i 1000 kg. tereta.

Flotila mobilisanih brodova: Održala vezu sa Visom, Zadrom, Silbom i Olibom. U vožnji bila 2 broda. Prebačeno 23 putnika i 40.300 kg. tereta.

Kvarnerski odred morn. pešadije: I. i III. bataljon na odmoru u selu Vrsi. Poslednji uputio na večer 1 vod na Pag u svrhu izviđanja. II. i IV. bataljon na Istu.

Samostalna baterija prebačena u Zaton.

Razno: Na Istu nalazi se komandant Mornarice, gde vrši pregled.

25. novembra

Kvarnerski pomorski sastav: PČ22, brodovi IV flotile, BI,⁷ MS5 u vodama Vira, Ljubača i Zatona na raspoloženju pešadiji i artiljeriji. MS3 u Obrovcu. Pored toga održane veze sa Privlakom, Velim Ratom. U vožnji bilo 7 brodova. Prebačeno 10 putnika i 2.000 kg. tereta.

Flotila mobilisanih brodova: Održala veze sa Silbom, Olibom, i Molatom. U vožnji bila 2 broda. Prebačeno 25 putnika i 1.400 kg. tereta.

Kvarnerski odred morn. pešadije: I. i III. bataljon u selu Vrsi. Dan ranije upućen vod za izviđanje Paga povratio se je u Vrse. Tokom popodneva III. bataljon premestio se je u Nin. II. i IV. bataljon na Istu.

Samostalna baterija u Zatonu.

Razno: Na Istu nalazi se komandant Mornarice, gde vrši pregled.

26. novembra

Kvarnerski pomorski sastav: PČ2 i PČ8 patrolisali oko Ista. PČ22, brodovi IV flotile, BI, MS5 u vodama Vira, Ljubača i Zatona na raspoloženju pešadiji i artiljeriji. MS3 u Obrovcu prevaža materijal preko reke. PČ53 u Silbi. PČ57 u Šibeniku. Pored toga održane veze sa Krkom, te pojedinim položajima na Istu. U vožnji bilo 12 brodova. Prebačeno 28 putnika i 2.100 kg. tereta.

Flotila mobilisanih brodova: održala vezu sa Olibom. U vožnji bio 1 brod. Prebačeno 5 putnika i 3.600 kg. tereta.

Kvarnerski odred morn. pešadije: I. bataljon u Vrsima, III. bataljon u Ninu, II. i IV. bataljon u Istu.

⁷ Vjerovatno: barkasa br. 1.

27. novembra

Kvarnerski pomorski sastav: PČ1 patrolisao oko Ista. Brodovi IV flotile, BI, MS5 u vodama Vira, Ljubača i Zatona na raspoloženju pešadiji i artiljeriji. MS3 u Obrovcu, PČ57 u Šibeniku. Pored toga održane veze sa Privlakom, Šibenikom, Velim Ratom i po vodama Ista. U vožnji bilo ukupno 15 brodova. Prebačeno 43 putnika i 500 kg. tereta, te 2 čete vojnika.

Flotila mobilisanih brodova: Održala vezu sa Silbom i Olibom. U vožnji bio 1 brod. Prebačeno 9 putnika.

Kvarnerski odred mom. pešadije: I. bataljon u Vrsima, na večer prebacio 2 čete u Ljubač za osiguranje Tjesnaca Fortica. III. bataljon u Ninu, tokom noći uputio jedan vod na Pag na izviđanje. II. i IV. bataljon na Istu.

Samostalna baterija u Zatonu.

Razno: Komandant Mornarice napustio Ist.

Tokom noći 26/27 saveznički MTB operisali u vodama Lošinja, Silbe i Oliba bez rezultata.

28. novembra

Kvarnerski pomorski sastav: PC2 i PČ53 patrolisali oko Ista. Brodovi IV flotile, MS5 u vodama Vira, Ljubača i Zatona na raspoloženju pešadiji i artiljeriji. MS3 u Obrovcu, PČ57 u Šibeniku. Pored toga održane veze sa Zadrom, Šibenikom, Privlakom, Zapuntelom. U vožnji bilo 17 brodova. Prebačen 1 vod vojske, 54 putnika i 400 kg. tereta.

Flotila mobilisanih brodova: Održala veze sa Molatom. U vožnji bila 2 broda. Prebačen 31 putnik i 1.400 kg. tereta.

Kvarnerski odred mom. pešadije: I. bataljon ima dve čete u Vrsima, a dve u Ljubaču sa zadatkom osiguranja Fortice. III. bataljon u Ninu, tokom jutra vratio se dan ranije upućeni vod na izviđanje Paga. II. i IV. bataljon u Istu.

Samostalna baterija u Zatonu.

Razno: Tokom noći 27/28 saVeznički MGB operisali u vodama Lošinja bez rezultata.

29. novembra.

Kvarnerski pomorski sastav: PČ2 patrolisao oko* Ista. Brodovi IV flotile, MS5 u vodama Vira, Ljubača i Zatona na raspoloženju pešadiji i artiljeriji. PČ57 u Šibeniku, NB11 i NB14 u Zadru, kamo su se sklonili iz Privlake zbog lošeg vre-

rrena. Pored toga održane veze sa Olibom i po vodama Ista. U vožnji bilo 14 brodova. Prebačeno 34 putnika.
Flotila mobilisanih brodova: održala vezu sa Privlakom, Silbom i Olibom. U vožnji bila 2 broda. Prebačeno 16 putnika.
Kvarnerski odred mom. pešadije: Bez promene.
Samostalna baterija bez promene.

30. novembra.

Kvarnerski pomorski sastav: PČ2, PC21, PC24 patrolisali oko Ista. IV flotila, B2, MS5 u vodama Vira, Ljubača i Zatona na raspoloženju pešadiji i artiljeriji. MS3 u Obrovcu, NB14 u Privlači, PČ57 u Šibeniku. Pored toga održane veze sa Privlakom i Zadrom. U vožnji bilo 15 brodova. Prebačena 1 četa, 20 putnika i 1500 kg. tereta.
Flotila mobilisanih brodova: Održala veze sa Molatom i Zapuntelom. U vožnji bila 2 broda. Prebačeno 26 putnika.
Kvarnerski odred mom. pešadije: III. bataljon pred večer uputio 1 četu na Pag u svrhu izviđanja. Ostalo bez promene.
Samostalna baterija bez promene.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar,	Operativni oficir,	Komandant,
(Branko Mamula)	kapetan	kapetan
s. o.	(Ivan Marinović)	(Joža Vrtačnik)
	Ivan Marinović	Joža Vrtačnik

13 dec. 1944

(M. P.)

NAREDBA ŠTABA KVARNERSKOG ODREDA MORNARICKE PJEŠADIJE DRUGOG POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA OD 8. DECEMBRA 1944. O POHVALI BORACA I RUKOVODILACA KOJI SU SE ISTAKLI U BORBI NA OTOKU PAGU¹

NAREDBA BROJ 1.

ŠTABA KVARNERSKOG ODREDA MORN. PJEŠADIJE

NOVJ OD 8. XII. 1944 G.

Pohvala drugova koji su se istakli u akciji na Pagu.

1. — 23. novembra 1944. godine u rano jutro neprijatelj sa jačim snagama izvršio je napad na III. bataljon, također iza leđa iskrcao jedno odjeljenje od 200—300 vojnika i izvršio jači napad na bataljon s namjerom da ga uništi.²

U ovoj borbi služili su primjerom sa borbenošću i junaštvom, koji su u borbi za izvlačenje bataljona žrtvovali svoje živote. Za primjerno držanje i podvig u borbi,

POHVALJUJEMO:

drugove Crnošija Šimu, komesara 3. čete, Benica Antu, mitraljesca 3. čete, Komadina Marjana, mitraljesca 3 čete, i Juričin Roku, mitraljesca Prateće čete, te ih stavljamo za primjer.

2. — Istoga dana u istoj akciji kada se bataljon nalazio u teškoj situaciji svojim primjernim držanjem i umješnim korištenjem svojih oružja istakli su se drugovi **Kolanović Marjan**, mitraljezac 3. čete, koji je sa svojim mitraljezom pobio nekoliko neprijatelja, a da je sam tom prilikom bio ranjen. **Mavra Miroslav**, mitraljezac 3. čete, koji je pokazao osobitu hladnokrvnost i hrabrost, da je mnogo doprinio izvlačenju

**Pohvala komandira 2. čete
III. bataljona**

svoga bataljona, **Lukin Janko** i **Spaleta Stanko**, mitraljesci 3. čete, istakli su se **na**-ročito i odigrali veliku ulogu u izvlačenju bataljona.

Ža iznijete podvige gore navedene drugove,

POHVALJUJEMO:

i stavljamo ih za primjer ostalim borcima.

Dana 22. novembra 1944. godine III bataljon vodio je borbu na otoku Pagu sa nadmoćnim neprijateljem.³

U ovoj borbi istakao se je komandir 2. čete III bataljona drug zastavnik **Unić Josip**. Radi umješnog rukovođenja i pravilnog manevrisanja, te samoinicijativnog priskakanja u pomoć 3. četi, tako da je zaobilazio neprijatelja i odbacio ga na polazne položaje, za njegov podvig

POHVALJUJEMO:

i stavljamo za primjer svim borcima i rukovodiocima.

**Pohvala drugova
iz IV. bataljona.**

Dne 19. XI. 1944. godine rano u noći neprijatelj sa jačim snagama uspio je opkoliti IV. bataljon i iznenadnim napadom napao na bataljon, a da je prethodno uspio da izvjesne dijelove bataljona koji se nalazio na obezbjeđenju pohvata žive.¹

Kad se bataljon našao u kritičnoj situaciji istakli su se drugovi sa svojim umješnim rukovodstvom i hrabrošću doprinijeli mnogo u spasavanju bataljona.

Drugovi koji su se naročito istakli jesu sljedeći:

Komandir 3. čete drug **Jovović Drago**, pokazao se neobično hrabar i dobar rukovodilac.

Zamjenik komandira 1. čete drug **Brozović Josip**, također je umješno rukovodio

sa svojom jedinicom i pokazao veliku po-
žrtvovanost.

Borac Rakić Josip, prilikom kad je
bio opkoljen i pozvat na predaju, iz bli-
zine od 5 m. raspalio je rafal iz mitraljeza
te ubio 11 neprijateljskih vojnika, nakon
čega je i sam ranjen nastavio borbu.

Borac **Košić Denaro**, koji je na poziv
na predaju odgovorio sa kuršumom, nakon
čega je neprijatelj bacio bombu na njega
koju je on vješto dočekao i vratio natrag
te ubio 3 Nijemca.

Komesar 1. čete **Duro Đurišić**, radi
svoje hrabrosti i previše istrčavanja tako
da je sam bio teško ranjen.

Borac **Jure Berlot** pokazao se neo-
bično hrabar u toku borbe gdje je sam
ubio izvjestan broj Nijemaca.

Referent saniteta bataljona drug Baiz
Bernard, koji je bio opkoljen, izvukao **se** iz
obruča, dohvatio se mitraljeza, zaustavio
neprijateljsko nadiranje i omogućio izvla-
čenje 9 ranjenih drugova.

Drugovi **Krapić Krešimir** i **Ljubetić
Milivoj**, koji su u najtežem momentu sko-
čili u selo po municiju i donijeli borcima,
koji su bili ostali bez municije.

Gore navedeni drugovi sa svojim pod-
vizima i junaštvom mnogo su doprinijeli
snasavanju ugroženog bataljona te ih za
njihov podvig

POHVALJUJEMO:

i stavljamo za primjer.

Ovu naredbu saopštiti svim borcima
pred strojem.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

POLITKOMESAR:
(Ružić Slavko)
S. Ružić

KOMANDANT, MAJOR.
(Grubelić Josip)
Grubelić Josip

(M. P.)

ŠTAB
1. BATALJONA KVAR. ODREDA
15. XII. 1944
Položaj

Dostavlja operativni
izvještaj.

ŠTABU II. POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA

Položaj.

Prema primljenim uputama za sastavljanje operativnih izvještaja Op. Pov. broj 135 od dne 19 VIII. 1944. podnašamo prema primljenim podacima od podređenih jedinica, koje su učestvovalе u akciji na Pagu dne 13/14 XII. 1944., sljedeći operativni izvještaj:

- 1.) Dne 13. XII. 1944. g. primio je Štab ovog bataljona pismenu zapovijest da uputi dvije čete i odjeljenje teških bacača na otok Pag radi osiguranja osmatračа vatre savezničkih brodova koji su izvršili bombardovanje neprijateljskih položaja iznad Karlobaga i oko mjesta Paga.²
- 2.) Na otoku Pagu nalazi se neprijatelj jačine 150 legionara i 50 ustaša, te 30 žandara, koji se svi nalaze u mjestu i po položajima iznad Paga na sjevernoj strani otoka. Pored toga neprijatelj je držao jednu izvidnicu nepoznate jačine i naoružanja na koti Sv. Vid.
- 3.) Neprijateljske namjere bile su osiguravanje položaja u mjestu Pagu i iznad Paga.
- 4.) Vlastite raspoložive snage: dvije čete i Prateći vod u jačini od 110 ljudi naoružane vlastitim oružjem.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-istorijskog instituta, reg. br. 13—1/2, k. 2024.

², ³ U dnevnom izvještaju operativnog odjeljenja Ministarstva oružanih snaga NDH od 17. decembra 1944. piše: »Na Jadranu 2 neprijateljska broda otvorila su vatru na Karlobag i grad Pag. Jedan neprijateljski razarač vjerojatno je potonuo uslijed eksplozije, koja je nastala pogodcima obalnog topništva«. (Vidi dok. reg. br. 17—1/1, k. 45, u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.)

- 6.) Tok izvršenja akcije: Po iskrcavanju jedinica u luci »Mandre« uputile su se u svrhu osiguranja na kotu »Sv. Vid« i obližnje kote. Jedan vod 1 čete bio je raspoređen na koti sjeverozapadno od Sv. Vida i osiguravao cestu Pag — Novalja. Na istim položajima jedinice su ostale do 4 sata poslije podne kada su dobile naređenje da se povuku u pravcu sela »Kolan«. Iz Kolana krenule su u luku »Mandre«, gdje su se ukrcale na B/B »Topčider« i povratile se u 1st.
- 7.) Do borbe sa neprijateljem nije došlo.
- 8.) Neprijateljski gubici uslijed bombardovanja savezničkih brodova nisu poznati.
- 9.) Tokom dana neprijateljska artiljerija iz Karlobaga tukla je naizmjenično na položaj »Sv. Vid« pa su jedinice imale jednog lakše i jednog teže ranjenog druga. Teže ranjeni drug Smojver Branko, desetar iz 1. čete ovog bataljona, bio je odnesen na saveznički razarač, a pošto je jedan razarač potonuo, postoji mogućnost da je i on nastradao, te je njegova sudbina nepoznata.—³
- 10.), 11.), 12.), 13 — 15).

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Komesar — kapetan:
(Horvat Juro)
J. Horvat

V. d. Komandanta:
(Janko Rajšić)
J. Rajšić

**OBAVJEŠTENJE MORNARIČKE GRUPE PRI DEVETOM
KORPUSU NOVJ OD 16. DECEMBRA 1944. ŠTABU KOR-
PUSA O ZADACIMA I POTREBAMA GRUPE PRI ZAPO-
SJEDANJU OSLOBOĐENIH DIJELOVA SLOVENACKOG
PRIMORJA¹**

MORNARIČKA GRUPA
PRI IX. KORPUSU NOV I POJ
Položaj 16. decembra 1944
Br. 260.

Pregled zadataka i
potreba Mornaričke grupe.

ŠTABU IX. KORPUSA NOVJ.

I. Pomorski obalski sektor ima zadatak da organizuje sve što je potrebno za uspostavljanje vojno-pomorske vlasti na oslobođenom delu Slovenačkog Primorja.² Sakupiti mora sav kadar koji poseduje stručnost u mornaričkim pitanjima. Ukoliko raspolaže dovoljnim brojem kadra, treba formirati jedinicu koju, iako je mornarička, treba dodeliti nekoj jedinici³ koja operiše na području Slovenačkog Primorja.

Područje I. POS-a prostire se od reke Mirne, u zapadnoj Istri, do zapadne granice federativne Jugoslavije. To područje treba, obzirom na važnost i ekonomsko stanje, podeliti u tri dela:

1. — područje slovenačke Istre,
2. — područje Trsta, od Uvale Žavle do Miramara i
3. — područje Tržiča, od Miramara do zapadne granice.

Zaposedanje tih područja od strane I. POS-a biće izvršeno u skladu sa situacijom u toku samih operacija⁴ i direktivama koje će izdati štab, koji će voditi operacije.

Kod žaposedanja oslobođenih delova Primorja moraće Mornarica izvršiti sledeće:

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, na slovenačkom jeziku, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 16—1/3 k. 2023.

² Vidi dok. br. 35.

³ Vidi dok. br. 149 i 152.

⁴ Iz depeše Štaba Jugoslovenske mornirace od 13. maja 1945. vidi se da su početkom maja, poslije oslobođenja zapadne obale Istre, u svim lukama organizovane lučke vlasti, naročito u Trstu i Puli. Također su bila preuzeta i sva brodogradilišta u Puli, Trstu i Tržiču (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 4/1, k. 2077).

- a) — preuzimanje pomorskih zgrada i objekata,
- b) — preuzimanje i uspostavljanje pomorskog saobraćaja,
- c) — preuzimanje i zaposedanje brodova, obezbeđenje luka i obale koja pretstavlja državnu granicu,
- d) — preuzimanje službe veze na pomorskoj obali,
- e) — preuzimanje obalne artiljerije,
- f) — mobilizacija mornara i mornaričkih stručnjaka.

Preuzimanje mornaričkih zgrada i objekata:

mora se izvršiti sporazumno sa komandom Područja i komandom mesta. U to spadaju svi vojno-pomorski objekti (mornaričke kasarne, lučke kapetanije, javni magazini, vojno-pomorska industrija itd.). Postupak je određen uputstvom br. 2. (za organizaciju vojnih jedinica i rad kod oslobađanja predela slovenačke teritorije GŠS br. 447 od 28 septembra 1944 godine).

Preuzimanje i uspostavljanje pomorskog saobraćaja:

U delokrug preuzimanja pomorskog saobraćaja, koji treba obaviti tako da pomorski saobraćaj bude što pre obezbeđen, spadaju:

1. — lučka kapetanija Trst, sa svim njenim organizacijama,
2. — čišćenje obale od mina i ruševina,
3. — građevinski radovi za popravljjanje pristaništa.

U toku je organizacija lučke kapetanije Trst, sa svim što joj pripada pod njenu kompetenciju u Slovenačkom Primorju. Kadar koji je potreban za rukovođenje delimično je već uključen u našu organizaciju,³ a preostali biće mobilisani u vreme oslobodenja.

Čišćenje obale od mina i ruševina izvršava specijalna jedinica I. POS-a.

Građevinske radove na popravljjanju pristaništa izvodiće ured za održavanje pristaništa (genio navale), koji danas već postoji u Trstu, a biće mobilisan i privremeno pridodat lučkoj kapetaniji Trst.

Preuzimanje i zaposedanje brodova.

Brodovi koji budu pronađeni na moru ili u brodogradilištima Slovenačkog Primorja pretstavljaju vlasništvo federativne Jugoslavije.

Da bi obezbedili i očuvali brodove koji će se nalaziti u Tršćanskom Zalivu, potreban je sledeći postupak, naročito u Trstu, u kojem je operativna obala duga 20 km.

Jedinice NOVJ, koje će za vreme prodiranja u Trst izbiti na more, moraju privremeno patrolama zaposesti brodove koji

³ Misli se na grupu »Ratko«.

bi se nalazili na tom području. Na brodovima odmah preduzeti sve mere da ne bi isplovili ili se pokušali potopiti.

Brodove, koji će biti privremeno čuvani od naših patrola, i brodove, koji će biti zasidreni, zaposešće, čim to bude moguće, specijalna jedinica POS-a. Odmah posle zauzimanja broda moraće se, na svakom brodu, podići zastava Mornarice NOVJ. pripadnike neprijateljske vojske treba do daljnje odluke razoružati i staviti u pritvor na samom brodu. Komandu broda postaviće štab I. POS-a, u sporazumu sa štabom Mornarice.

Te odluke važe za sve voine brodove i naoružane brodove. Za manje trgovačke brodove, koji su u većim grupama vezani na dokovima i pristaništima, odrediti po jednu patrolu za više brodova, dok za veće trgovačke brodove, t.j. parobrode, odrediti patrolu za svaki brod posebno.

Obezbeđenje luke i obale

Luka i obala predstavljaju državnu granicu. Zato je potrebno kod zaposedanja luke postupiti na sledeći način:

Jedinice koje u toku operacije izbiju na more moraju do daljeg zabraniti svaki saobraćaj, a brodove koji bi pokušali isploviti prisiliti vatrom da ostanu na mestu gde su vezani.

Posle završenih operacija jediftice koje su zaposele obalu radi zaštite biće zamenjene sa jedinicama I. POS-a, koje će odmah preduzeti kontrolu nad celokupnim pomorskim saobraćajem (materijalnim i ličnim) na obali, prema posebnim direktivama koje je izdao I. POS.— U kontroli pomorskog saobraćaja učestvovaće prema svojim direktivama i OZNA.

Preuzimanje službe veze

Toj službi pripadaju sva sredstva koja su potrebna za održavanje kontrole mora (pomorske izviđačke stanice, radio stanice, telefonska mreža izviđačkih stanica itd.). Posle završenog oslobađanja zaposešće objekte jedinice I. POS-a. Na isti način biće izvršeno i preuzimanje obalske artiljerije.

Mobilizacija

Kod oslobađanja primorskih mesta, prilikom mobilizacije, treba mobilisati sve mornare. Bez obzira da li su sposobni za operativnu ili pozadinsku vlast, potrebno je takve novomobilisane slati u I. POS, koji će ih poslati na službu. Da bi se to pravilno izvršavalo, tj. da se ne bi borci koji su sposobni za vojsku a nisu mornari slali u Mornaricu, potrebno je da u tim komisijama sarađuje jedan član I. POS-a.

Da bi Mornarica mogla najpre izvršiti naređene zadatke potrebno je stvoriti potreban mornarički kadar. Vrhovni štab je naredio GŠS⁶ da Mornarici ustupi sve one drugove koji su se ranije nalazili u Mornarici.

Na osnovu te naredbe sada je prikupljeno u Mornaričkoj grupi, zajedno sa rukovodstvom, 111 drugova, od kojih oko 30 drugova nije sposobno za operativnu jedinicu. U toku nekoliko dana očekujemo dolazak nova 104 druga, za koje je javio delegat Mornarice kod GŠS. Ako ubrojimo još drugove koji se nalaze u jedinicama IX. Korpusa, oko G.O.,⁷ koji još nisu pozvani, možemo očekivati da će se taj broj Mornaričke grupe podići na oko 240 drugova, sposobnih za operativnu jedinicu.

Obzirom na zadatke koje mora izvršiti Mornarica, mislimo da bi na osnovu naredbe Vi-hovnog štaba od 30. avgusta 1944,⁸ kojom je bila formirana mornarička grupa za Slovenačko Primorje, mogli pristupiti formiranju mornaričke brigade u Slovenačkom Primorju, koja bi za sada, do oslobođenja Slovenačkog Primorja, bila stavljena u red operativnih jedinica IX. korpusa.

Novoformiranu brigadu,⁹ čiji sastav bi bio potpuno jednak sastavu ostalih brigada, zamišljamo u podeli na sledeći način:

Š t a b b r i g a d e

Četa za vezu koja bi posle oslobođenja Slovenačkog Primorja preuzela sve službene veze, koje će otpasti na I. POS.

Pionirska četa bi posle oslobođenja Primorja preuzela zadatke oko čišćenja obale od minskih polja i čišćenje samoga mora, ukoliko bi raspolagala dovoljnim brojem stručnjaka.

I. bataljon predstavljao bi grupu svih pomoraca, te bi u toku operacija U Primorju mogao predstavljati desantnu grupu pri zauzimanju pojedinih tačaka na obali. U toku samog oslobođenja ovaj bi bataljon bio upotrebljen za zaposedanje brodova. Posle oslobođenja gradova iz toga bataljona bile bi odmah formirane i upotpunjene sve plovne jedinice, koje budu pronađene u lukama.

II. bataljon i III. bataljon — pretstavljali bi jedinice koje su posle oslobođenja potrebne za obezbeđenje pristaništa i obale.

IV. bataljon predstavljao bi jedinicu potrebnu za zaposedanje mornaričkih zgrada, ustanova itd.

⁶ Glavnom štabu Slovenije

⁷ Gorenjskog odreda

⁸ Dokument se nalazi u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 20/1, k. 15.

⁹ Tada nije formirana brigada već bataljon. Vidi dok. br. 152.

Obzirom na to, što će takva brigada operisati na području Trsta, gde se nalazi i veći broj Italijana, mislimo da bi treći bataljon te brigade morao biti sastavljen od drugova talijanske nacionalnosti.

Brojno stanje, kojim raspolaže Mornarička grupa, nije dovoljno veliko da bi se odmah pristupilo potpunoj formaciji brigade. Zbog toga bilo bi potrebno prikupiti u Mornaričku grupu i one drugove koji se nalaze po jedinicama, a nisu pozvati. Pri tome dolaze u obzir drugovi koji su ranije bili mornari ili pak radnici u brodogradilištima.

Tako formirana brigada bi se mogla nadopunjavati sa novomobilisanim, naročito sa onima iz Primorja koji bi se posle oslobođenja posvetili mornaričkom pozivu. Za njih nije nužno da su mornari, jer će biti svrstani u bataljon, odnosno četu, koja neće doći u direktnu vezu sa morem.

Samo na taj način došli bi u obzir i mlađi drugovi, bez obzira na mesto pripadnosti i sadašnjeg poziva, koji imaju volju i želju da se posvete pomorskom životu, iz koga bi se kasnije odgajao slovenački pomorski kadar.

Mornarička brigada morala bi da bude stavljena pod komandu one divizije koja operiše na području Slovenačkog Primorja.

Štab brigade i komandni kadar odredio bi štab IX. korpusa, u sporazumu sa Mornaričkom grupom.

Mornarička brigada bi se posle oslobođenja Slovenačkog Primorja, ili već u toku oslobađanja Slovenačkog Primorja, rasformirala u jedinice koje su, prema formaciji, određene za I. pomorski obalski sektor.

Svi odnosi između mornaričke brigade i divizije, kojoj će brigada biti dodeljena, biće jednaki kao kod ostalih brigada. Za pojedine bataljone i čete bi se pored redovnih planova nastave izradili i planovi nastave, na osnovu kojih bi se bataljoni upoznali sa njihovim mornaričkim zadacima.

Ukoliko brojno stanje mornaričke brigade ne bi bilo dovoljno za popunjavanje svih službi, koje će se u momentu oslobođenja postaviti pred I. POS, trebalo bi privremeno dodeliti pomoć od jedinica koje će se nalaziti na licu mesta, obzirom na potrebe određene od nadležnog štaba.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Šef mornaričke grupe
major mornarice
Tomšič Janez
Tomšič Janez

**NAREDBA ŠTABA MORNARICE NOV JUGOSLAVIJE OD
18. DECEMBRA 1944. O RASFORMIRANJU BAZE MORNARICE
U MONOPOLIJU, OSNIVANJU LUČKE KAPETANIJE
U MONOPOLIJU, FORMIRANJU INTENDANTURE PRI
ŠTABU MORNARICE I O RASPOREDU KOMANDNOG
KADRA U MORNARICI NOVJ¹**

NAREDBA BROJ 75.

ŠTABA MORNARICE NOVJ OD 18 DECEMBRA 1944 GOD.

- I. Rasformiranje Baze Mornarice u Italiji** U vezi ranije odluke ovog štaba broj 6280² rasformira se Baza Mornarice NOVJ sa sjedištem u Monopoli-u sa svim pripadajućim odsjecima.⁸
- II. Uspostava lučke kapetanije u Monopoli-u**
- 1) Radi daljnjeg pravilnog odvijanja svih poslova koji su u uskoj vezi sa brodovima i posadama koji plove za Italiju, uspostavlja se lučka kapetanija u Monopoli-u sa sljedećim ustanovama:
 - a) Lučkim zastupstvima u Manfredoniji, Barleti, Bari-u i Monopoli-u.
 - b) Intendanturom lučke kapetanije (sa radionom).
 - c) Ambulantom pri lučkoj kapetaniji.
 - d) Auto-vodom u Monopoli-u.
 - 2) Za rukovođenje ovim ustanovama postavljaju se:
 - a) Za lučkog kapetana kapetanije Monopoli kapetan drug Jeričević Ante.
 - b) Za politkomesara luč. kapetanije Monopoli kapetan drug Radelić Branko.
 - c) Za upravitelja luč. zastupstva: u Manfredoniji poručnik drug Makjanić Ivan, u Barleti drug Bradanović Jakov, u Bari-u poručnik drug Zgur Viktor i u Monopoli-u poručnik drug Janković Jovica.

¹ prepis originala, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 36—1/2, k. 2028.

² Redakcija ne raspolaže pomenutim dokumentom.

³ O organizaciji i radu Baze vidi Zbornik, tom VIII, knj. 2, doK. br. 116.

**III. Formiranje pri-
štabske inten-
danture.—**

1) Prema ukazanoj potrebi formira se intendatura za snabdijevanje odjeljenja, ustanova i jedinica pri Štabu Mornarice.

2) Za intendanta novoformirane intendature postavlja se drug Kovačević Zorko. Potreban broj drugova za rad pri štabskoj intendanturi dodijelit će se iz intendature Mornarice.

**IV. Raspored dru-
gova.—**

1) Majora druga Josipa Gizdića razrješuje se njegove dosadašnje dužnosti komesara Baze Mornarice NOVJ u Italiji i postavlja se za komesara Baze Riječne flotile NOVJ.⁴

2) Druga Kolju Ljosjakova, politkomesara s/s »Bakar«, razrješuje se njegove dosadašnje dužnosti i raspoređuje i odjeljenje za pom. saobraćaj, s time da se stara o brodovima koji saobraćaju sa Italijom.

3) Druga Luku Dančevića, I. oficir s/s »Bakar«, pored svoje dosadašnje dužnosti, politkomesara istog broda.

4) Zastavnika druga Santini Božu razrješuje se njegove dužnosti komandanta remorkera »Kornat« i upućuje ga u štab V. P.O.S-a na raspored.

5) Za politkomesara Mornaričke stanice Boka postavlja se drug Šuran Ante.

6) Druga Steva Đakonovića razrješuje se njegove dosadašnje dužnosti politkomesara Mor. stanice Boka i postavlja za politkomesara bataljona mor. pješadije V. POS-a.

7) Druga Bonačić-Mandinić dr. Antu, dosadašnjeg upravnika ambulante III P.O.S-a, razrješuje se njegove dužnosti i postavlja se za upravnika ambulante IV. P.O.S-a.

⁴ Iz depeše od 9. novembra i uputstva Povjereništva za saobraćaj Nacionalnog komiteta oslobođenja Jugoslavije od 14. decembra 1944. vidi se da je 2. novembra 1944. formirana Komanda riječne plovidbe. Major Gizdić preuzeo je dužnost komesara 5. januara 1945 (vidi dok. reg. br. 1/5, 4/2, k. 2080 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

8) Druga Dumanić dr. Marina, dosadašnjeg liječnika u ambulanti IV. P.O.S-a, postavlja se za upravnika ambulante III P.O.S-a.

S. F. — S. N.

Politkomesar, pukovnik:	Komandant, general-major:
Dragiša Ivanović s. r.	Josip Cerni s. r.

Tačnost prepisa ovjerava
Sekretar, p.poručnik:
(Krivić Grgo)
Grgo Krivić

(M. P.)

BR. 141

IZVOD IZ OPERACIJSKOG DNEVNIKA ŠTABA DRUGOG POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA UPUĆEN 18. DECEMBRA 1944. ŠTABU MORNARICE NOV JUGOSLAVIJE O DEJSTVIMA OD 1. DO 15. DECEMBRA 1944. GODINE¹

STAB
II POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA
Pov. Op. br. 604
18 decembra 1944 god.
Položaj.

Izvod iz operativnog dnevnika
od 1—15 decembra 1944 godine.

ŠTABU MORNARICE NOVJ

U vezi tam. naređenja Pov. Op. broj 5780/44 dostavljamo izvod iz operativnog dnevnika ovoga štaba za period od 1—15 decembra 1944 godine.

Štab II POS-a smješten je na otoku Istu zajedno sa podređenim jedinicama, od kojih su pojedini delovi boravili disloci-

rani na prostoru Privlaka, Nin i Vrsi u svrhu obezbeđenja pomorske komunikacije za Obrovac. Pomenuti predeo služio je istima ujedno kao operacijska baza za ofanzivne akcije protiv Paga. Samostalna baterija topova 105 m/m nalazila se je kroz ovaj period u istom predelu, no nije vršila nikakvih akcija.

Pored vršenja raznih operacija, sve su jedinice održavale redovitu obuku. Ujedno su nastavljeni i radovi na utvrđivanju otoka Ista i pregrupisavanju artiljeriskih oruđa.

O akcijama i ostalim događajima izveštavamo kako sledi:

1. decembra

Kvarnerski pomorski sastav: B/B »Topčider«, PČ1 i PČ24 noću u zasedi oko Ista bez rezultata. MB11, PC2, PC22 i NB14 upućeni u Privlaku u svrhu pratnje konvoja za Obrovac. Brodovi IV flotile (leuti) i MS5 u vodama Ljubača na raspoloženju pešadiji i artiljeriji. PČ57 u Šibeniku. Pored toga održane veze sa Zadrom, Velim Ratom i Privlakom. U vožnji bilo 15 brodova. Prebačena 3 putnika i 1.100 kg. tereta.

Flotila mobilisanih brodova: Održala vezu sa Olibom i Silbom. Vezu održao 1 brod. Prebačena 23 putnika. Na putu ka raznim odredištima 7 brodova.

Kvarnerski odred mom. pešadije: I. bataljon ima 1 čet u Vrsima, 2 čete u Ljubaču sa zadatkom osiguranja kanala, a 1 vod isturen u pravcu Miletići — Fortica sa zadatkom osiguranja Tjesnaca Fortica. III. bataljon na položajima u Ninu sa zadatkom kontrolisanja terena i obezbeđenja obale na sektoru Privlaka — Nin — Vrsi. II. i IV. bataljon na Istu.

2. decembra

Kvarnerski pomorski sastav: PČ7 učestvovao skupa sa savezničkim brodovima u akciji na Lošinju. PČ1 i PČ53 držali zasedu oko Ista bez rezultata. NB14, PČ2 i PČ22 pratili konvoj za Obrovac. PČ57 u Šibeniku. IV. flotila na raspoloženju pešadiji u vodama Ljubača, MS3 vojsci u Obrovcu. MS5 prebacila bateriju iz Zatona u 1st. Pored toga održane veze sa Velim Ratom, Molatom, Zadrom i Privlakom. U vožnji bilo 18 brodova. Prebačene 2 1/2 čete pešadije, 1 baterija, 22 putnika i 120 kg. tereta.

Flotila mobilisanih brodova: Održala veze sa Olibom i Molatom. Veze održala 2 broda. Prebačeno 20 putnika i 20.000 kg. tereta. Na putu ka raznim odredištima 4 broda.

Kvarnerski odred mom. pešadije: I. bataljon osigurava obalu na sektoru Vrsi — Ljubač — Bočetina, jednu čet prebacio na otok Pag u selo Maravčići sa zadatkom obezbeđenja

kanala za prolaz našeg konvoja za Obrovac. III. bataljon prebacio 1 1/2 četu na otok Pag sa zadatkom osiguranja kanala i obezbeđenja prolaza brodovima. Prebačene trupe zauzele položaje na kotama 62, 69 i 43. II. i IV. bataljon na Istu.

Razno: 2100 eskadra savezničkih lakih jedinica sastavljena iz 4 razarača, 2 LCG, 1 LCA, 4 MGB, 6 ML isplovila iz Velog Rata put Lošinja na akciju. U sastav iste priključen je i PČ7, koji je imao zadatak da iskrca osmatrača vatre u uvalu Sv. Andrije (južni Cres) skupa sa 15 naših boraca pridatih ovome za osiguranje.

3. decembra

Kvarnerski pomorski sastav: PC2 i PČ22 u Obrovcu sa konvojem, NB14 dopratio konvoj do Novigrada i povratio se u Ist. PČ1 držao zasedu pred Istom bez rezultata. PČ7 iskrcao savezničkog osmatrača paljbe i pratnju u uvalu Sv. Andrija na Cresu, te se pred večer vratio sa savezničkim brodovima u Ist. PČ57 u Šibeniku. Brodovi IV flotile u Ninu na raspoloženju pešadiji, a MS3 u Obrovcu na raspoloženju vojsci. Pored toga održane veze sa Krkom, Privlakom i Zadrom. U vožnji bilo 18 brodova. Prebačene 2 1/2 čete pešadije, 72 putnika i 4.000 kg. tereta.

Flotila mobilisanih brodova: Održala veze sa Velim Ratom i Zadrom. Veze održala 2 broda. Prebačeno 29 putnika. Na putu ka raznim odredištima 7 brodova.

Kvarnerski odred mom. pešadije: I. bataljon i dalje na svojim položajima. Pred večer povučena je četa sa Paga. III. bataljon u Ninu, pred večer povukao svoje delove sa Paga. II. i IV. bataljon na Istu.

Razno: 0730—1500 saveznički brodovi bombardovali tvrđavu Tovar i Tovarić na Lošinju, te neprijateljske položaje u Čigalama i Sv. Martinu, sa vrlo dobrim rezultatom. Akciju brodova podupirala avijacija. Pred večer svi brodovi povratili se u Veli Rat.

Na otoku Istu vrši se pregrupacija artiljeriskih oruđa i položaja. Razbacana oruđa grupišu se u pojedine otporne tačke.

4. decembra

Kvarnerski pomorski sastav: PČ2 i PČ22 po završenom konvoisanju uplovili u Ist. PC6 držao zasedu pred Istom bez rezultata. PČ57 u Šibeniku. Brodovi IV flotile u Ninu na raspoloženju pešadiji, MS3 u Obrovcu na raspoloženju vojsci. Pored toga održane veze sa Privlakom, Zadrom, Velim Ratom. U vožnji bilo 14 brodova. Prebačeno 15 putnika i 200 kg. tereta.

Flotila mobilisanih brodova: Održala veze sa Splitom, Zadrom, Olibom i Silbom. Veze održala 3 broda. Prebačeno 44 putnika i 11.000 kg. tereta. Na putu ka raznim odredištima 2 broda.

Kvarnerski odred mom. pešadije: Bez promene.

Razno: Nastavljeno je sa radovima na pregrupisavanju artiljeriskih oruđa na otoku Istu.

Na večer 3 saveznička ML isplovili na patrolisanje uz istočnu obalu Cresa. Na komandni brod ukrcao se je jedan drug kao tumač.

5. decembra

Kvarnerski pomorski sastav: PČ6 i PC21 držali zasedu pred Istom bez rezultata. Brodovi IV. flotile u Ninu na raspoloženju pešadiji, MS3 u Obrovcu na raspoloženju vojsci. MS5 prebacila bateriju 105 m/m iz Ista u Vrsi, gde ostaje na raspoloženju istoj. Pored toga održane veze sa Privlakom, Šibenikom, Zadrom i Olibom. U vožnji bilo 8 brodova. Prebačen 1 vod pešadije, 1 baterija, 27 putnika i 1.300 kg. tereta.

Flotila mobilisanih brodova: Održala vezu sa Molatom. Vezu održao 1 brod. Prebačeno 7 putnika. Na putu ka raznim odredištima 3 broda.

Kvarnerski odred mom. pešadije: 1. bataljon prebacio 1 vod na Pag u svrhu izviđanja, dok glavnina drži stare položaje. II., III. i IV. bataljon bez promene.

Razno: 3 savezničke ML, koje su noć ranije patrolisale uz E obalu Cresa, tokom jutra ležale su u zalivu Koromačina u zasedi, te se tokom popodneva povratile u Veli Rat.²

Radovi na pregrupisavanju artiljeriskih oruđa završeni.

6. decembra

Kvarnerski pomorski sastav: PC2, PČ6 i PČ24 držali zasedu pred Istom. PC 22 pratio konvoj za Obrovac. Brodovi IV. flotile i MS5 u Ninu na raspoloženju pešadiji i artiljeriji. MS3 u Obrovcu. Pored toga održana veza sa Privlakom. U vožnji bilo 7 brodova. Prebačen 1 bataljon pešadije i 1.000 kg. tereta, te 1 vod pešadije.

^{2, 3} U dnevnom izvještaju operativnog odjeljenja Ministarstva oružanih snaga NDH o pomenutoj akciji piše: »5. XII. zapaženi su pokreti nepr. brodova oko otoka Lošinja« (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, k. 45, reg. br. 8—1/1), a o artiljerijskom napadu na o. Krk i o. Lošinj stoji: »7. XII. neprijateljski brodovi: 1 razarač, 3 topovnjače i 1 torpedni čamac otvorili topničku vatru na bitnice na o. Lošinju, a 3 topovnjače tukle su topovima bitnice na o. Krku«. (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, k. 45, reg. br. 13—1/1.)

Flotila mobilisanih brodova: Održala vezu sa Olibom, Silbom, Privlakom i Virom. Veze održala 2 broda. Prebačeno 28 putnika. Na putu ka raznim odredištima 3 broda.

Kvarnerski odred mom. pešadije: I. bataljon drži svoje položaje. Vod isturen na Pag u svrhu izviđanja povučen je na trag. II. bataljon prebačen je sa Ista na prostoriju Ljubača, gde preuzima položaj I. bataljona. III. i IV. bataljon bez promene.

7. decembra

Kvarnerski pomorski sastav: PČ1, PČ2, PČ21 i PČ24 držali zasedu oko Ista bez rezultata. PČ22 u Obrovcu sa konvojem. Brodovi IV. flotile i MS5 u Ninu na raspoloženju pešadiji i artiljeriji. Pored toga održane veze sa Ninom, Zadrom i Dugim Otokom. U vožnji bilo 12 brodova. Prebačen 1 bataljon pešadije i 5 putnika.

Flotila mobilisanih brodova: Održala veze sa Velim Ratom i Molatom. Veze održala 2 broda. Prebačeno 15 putnika. Na putu ka raznim odredištima 3 broda.

Kvarnerski odred mom. pešadije: Štabovi 112 čete I. bataljona prebačeni na Pag, u selo Vlašiće u svrhu izviđanja i prikupljanja podataka o neprijatelju. Treća četa prebačena u Nin, kamo se je tokom noći prebacila i glavnina bataljona sa Paga. II. bataljon na položajima Ljubac — Bočetina u svrhu kontrolisanja terena i obezbeđenja obale. III. bataljon na položajima u Ninu. Tokom noći uputio jednu četvu u Vrse u svrhu preuzimanja položaja od treće čete I. bataljona. IV. bataljon na Istu.

Razno: Tokom noći 6/7 3 saveznička ML patrolisala pred Krkom. Tom prilikom bili kratko vreme u artiljeriskom kontaktu sa neprijateljskim garnizonom u Krku bez gubitaka. Krk otvorio prvi vatru.³ Isti brodovi tokom dana pretraživali uvale na južnom delu Cresa bez rezultata, te se kod rta Križ sastali sa 1 vlastitim razaračem, koji je kraće vreme gađao tvrđavu Tovar na Lošinj, u svrhu ispitivanja stanja baterije. Baterija odgovorila sa 2 topa.

8. decembra

Kvarnerski pomorski sastav: PC1 držao zasedu pred Istom bez rezultata. PC22 po izvršenom konvoisanju vratio se u Ist, kamo doteglio havarisani MS3. Brodovi IV. flotile i MS5 u Ninu na raspoloženju pešadiji i artiljeriji. Pored toga održane veze sa Ninom, Privlakom, Zadrom, Dugim Otokom i Olibom. U vožnji bilo 11 brodova. Prebačen 1 bataljon pešadije, 21 putnik, te 2.000 kg. tereta.

Flotila mobilisanih brodova: Održala jednim brodom vezu s Olibom i Silbom. Prebačeno 17 putnika i 3.000 kg. tereta. Na putu ka raznim odredištima 3 broda.

Kvarnerski odred mom. pešadije: Tokom noći I. bataljon prebačen iz Nina na Ist. II. bataljon bez promene, jednu patrolu sa jednim članom štaba uputio na Pag u svrhu izviđanja. III. bataljon prebacio se je čitav u Vrse, sem jedne čete koja je ostala i dalje u Ninu; u svrhu kontrolisanja terena i obezbeđenja baterije smeštena u Vrsima. IV. bataljon u Istu, predaje položaje I. bataljonu.

9. decembra

Kvarnerski pomorski sastav: PČ21 pratio konvoj za Obrovac. Brodovi IV. flotile i MS5 u Ninu na raspoloženju pešadiji i artiljeriji. Pored toga održane veze sa Privlakom, Biogradom, Šibenikom, Velim Ratom, Solinama, Molatom, Olibom, Maunom i Ninom. Prebačeni 1 bataljon, 1 četa pešadije, 4b putnika i 5.200 kg. tereta. U vožnji bilo 12 brodova.

Flotila mobilisanih brodova: Održala vezu jednim brodom sa Molatom. Prebačeno 10 putnika. Na putu ka raznim odredištima 3 broda.

Kvarnerski odred mom. pešadije: I. bataljon na Istu. II. bataljon bez promene. III. bataljon u prostoru Vrsi, čet u iz Nina prebacio u Vrse. Tokom noći 9/10 uputio jednu čet u selo Maravčić na Pagu u svrhu dovoza soli. IV. bataljon prebačen iz Ista u Nin sa zadatkom da kontroliše i osigurava obalu u rejonu Privlaka — Nin — Vrsi.

10. decembra

Kvarnerski pomorski sastav: PČ21 u Obrovcu sa konvojem. PČ 24 u Biogradu. PČ57 u Šibeniku. Brodovi IV. flotile i MS5 u Ninu na raspoloženju pešadiji i artiljeriji. Pored toga održane veze sa Zadrom, Ninom i Šebuljinom. U vožnji bilo 8 brodova. Prebačena jedna četa pešadije, 26 putnika i 1.000 kg. tereta.

Flotila mobilisanih brodova: Na putu ka raznim odredištima 3 broda.

Kvarnerski odred mom. pešadije: I., II. i IV bataljon bez promene. III. bataljon na svojim položajima. Četa ovog bataljona po izvršenom zadatku povukla se sa Paga u sedište bataljona.

Razno: U noći 9/10 sastav savezničkih MGB-a prošao kroz Senjska Vrata i patrolisao u Planinskom Kanalu bez rezultata. 2 razarača iste noći bombardovali neprijateljski utvr-

11. decembra

Kvarnerski pomorski sastav: NB14 i PČ53 držali zasedu pred Istom bez rezultata. PČ21 po završenom konvoisanju oteglio u Zadar na popravak MS3. PČ57 u Šibeniku. Brodovi IV flotile i MS5 u Ninu na raspoloženju pešadiji i artiljeriji. Pored toga održane veze sa Olibom, Krkom, Biogradom, Zadrom, Šebuljinom, Ninom i Privlakom. U vožnji bilo 14 brodova. Prebačen jedan vod pešadije, 54 putnika i 1.500 kg. tereta.

Flotila mobilisanih brodova: Održala sa 4 broda veze sa Olibom, Silbom i Privlakom. Prebačena 62 putnika. Na putu ka raznim odredištima 3 broda.

Kvarnerski odred mom. pešadije: I. bataljon na Istu II. bataljon na položajima oko Ljubača. III. bataljon na prostori Vrsi. IV. bataljon u Ninu. Jedan vod istog upućen u selo Maravčić na Pagu u svrhu izviđanja i prikupljanja podataka o neprijatelju i mogućnosti izvlačenja odnosno uništenja savezničkog aviona.

Razno: Tokom poslepodneva jedan saveznički avion tipa »Spitfire« prinudno se spustio na Pag kod sela Gorica. Pilota spasila i dalje sprovela patrola II. bataljona.

12. decembra

Kvarnerski pomorski sastav: PČ2 držao zasedu pred Istom bez rezultata. PČ57 iz Šibenika uplovio u Zadar, gde ostao na popravku. Pored toga održane veze sa Privlakom, Zadrom. Brodovi IV. flotile i MS5 u Ninu na raspoloženju pešadiji i artiljeriji. U vožnji bilo 10 brodova. Prebačena 1 četa i 1 vod pešadije, te 41 putnik.

Flotila mobilisanih brodova: Na putu ka raznim odredištima 3 broda.

Kvarnerski odred mom. pešadije: I. i II. te III. bataljon bez promene. IV. bataljon na položaju u Ninu, vod upućen na Pag vratio se tokom jutra u Nin. Tokom popodneva jedna četa prebačena u Staru Povijanu na Pagu sa zadatkom da prikupi tačne podatke o neprijatelju, da s istim dođe u kontakt i uništi saveznički avion.

13. decembra

Kvarnerski pomorski sastav: Tokom večeri izvršena koncentracija brodova NB11, NB13, NB14, PČ4, PČ7, PČ8, PC21

i PČ53 u vodama Privlaka — Nin — Ljubač za učestvovanje u akciji 14. o.m. na Pag.⁴ B/B »Topčider« na večer prebacio iz Ista 2 čete I. bataljona u zaliv Mandre na Pagu. Bx'odovi IV. flotile i MS5 u Ninu na raspoloženju pešadiji i artiljeriji. Pored toga održane veze sa Ninom, Olibom i Zadrom. Prebačene 3 čete pešadije i 37 putnika. U vožnji bilo 19 brodova.

Flotila mobilisanih brodova: 1 brod održao vezu sa Molatom, Olibom i Silbom. Prebačeno 17 putnika i 8.000 kg. tereta. Na putu ka raznim odredištima 4 broda.

Kvarnerski odred mom. pešadije: I, II, III. bataljon bez promene. IV. bataljon, glavnina bataljona u Ninu. Četa na Pagu došla u kontakt sa neprijateljem, kojom prilikom je neprijatelj zarobio isturenu patrolu sastavljenu iz komandira čete i 7 boraca. U 2300 četa se povukla natrag u Nin. 2 čete I. bataljona na večer prebačene iz Ista u luku Mandre na Pagu u svrhu zauzimanja kote Sv. Vid.

14. decembra

Kvarnerski pomorski sastav: U vezi sa savezničkim bombardovanjem sa mora neprijateljskih položaja na Pagu i Vidovcu iznad Karlobaga, te jednovremenom akcijom naših trupa na Pagu NB11, NB14, PČ4, PČ7, PČ8, PČ21, MS5 i brodovi IV. flotile tokom dana operisali u kanalu između Privlake, Nina, Ljubača i jugoistočne obale Paga sa zadatkom prebacivanja trupa sa kopna na Pag, kao i štice istih. Pored toga održane veze sa Olibom, Zadrom, Privlakom i Ninom, te lukom Mandre. U vožnji bilo 12 brodova. Prebačena 2 bataljona, 3 čete i 42 putnika (vojnika).

Flotila mobilisanih brodova: 3 broda održala veze sa Molatom i Privlakom. Prebačeno 43 putnika i 500 kg. tereta. Na putu ka raznim odredištima 3 broda.

Kvarnerski odred mom. pešadije: U svrhu iskorišćenja bombardovanja neprijateljskih položaja na Pagu i Vidovcu od strane savezničke mornarice, tokom noći 13/14 prebačeni su na Pag IV. i III. bataljon i 1 četa II. bataljona sa zadatkom da po završenom bombardovanju stupe u kontakt s neprijateljem, te u koliko se oseti da je isti demoralizovan a njegovi položaji jače oštećeni, preduzme napad na Pag, isti zauzme, a garnizon zarobi ili uništi. Po izvlačenju plena predviđeno je bilo povlačenje iz Paga. 2 čete I. bataljona prebačene sa Ista dan ranije na Pag, zauzele su tokom noći bez borbe kotu Sv. Vid i položaje prema Novalji. Zadatak ovih četa bio je osiguranje

^{4, 5} Opširnije o akciji vidi dok. br. U—1/8, k. 2024 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.

savezničkog osmatrača paljbe i držanje zaštitnice prema Novalji. Zbog vrlo loših atmosferskih prilika bombardovanje je brodova bilo neefikasno, te su se sve naše jedinice po stupanju u kontakt s neprijateljem, te nakon što je utvrđeno da neprijatelj nije demoralizovan, a njegovi položaji skoro neoštećeni, na večer povukle sa Paga na polazne položaje.⁵

Razno: Bombardovanje Paga izvršila 2 razarača i 1 LCG. Pri povratku razarač »Aldenham« naišao na minu kod NW rta Škarde i potonuo.⁶ Tom prilikom poginuli puk. Ivo Preradović⁷ i desetar Smojver Branko. Ovaj poslednji bio je ranjen na koti Sv. Vid od artiljerije u Vidovcu, te je prenet na razarač gde je bio operisan.

15. decembra

Kvarnerski pomorski sastav: Tokom dana brodovi koji su učestvovali u akciji dan ranije povratili se u svoje baze. Brodovi IV. flotile i MS5 ostali u Ninu. Pored toga održane veze sa Privlakom, Krkom i Zadrom. U vožnji bilo 10 brodova. Prebačena 53 putnika.

• Vidi dok. br. 138.

⁷ Oficir za vezu pri Štabu savezničkih pomorskih snaga na Visu

**NAREDBA ŠTABA ČETVRTOG POMORSKOG OBALSKOG
SEKTORA OD 21. DECEMBRA 1944. O ORGANIZACIJI
DESANTNE FLOTILE ČETVRTOG POMORSKOG OBAL-
SKOG SEKTORA¹**

N A R E D B A B R. 40

ŠTABA IV POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA ZA DAN
21. XII. 1944 GOD.

- I. Spajanje I i II
Desantne flotile
u jednu.**
- Po ukazanoj potrebi, a u saglasnosti sa Štabom Mornarice, naređujemo,
1. Da se I i II Desantna flotila spoje u jednu Komandu, koja će se nazivati »Desantna flotila«. U tu flotilu spadaju svi motorni splavovi od MS 1 do MS 12.
 2. Sjedište Komande Desantne flotile u Splitu.
- Rasformiranje I i II Desantne flotile i uspostavu Štaba Desantne flotile izvršiti odmah.
- II. Raspored rukovodilaca.**
- 1- Za komandanta Desantne flotile određuje se drug **Sisarić Duško**, do sada komandant I Desantne flotile.
 2. Za politkomesara Desantne flotile određuje se drug Katusić Nikola, do sada politkomesar I i II Desantne flotile.
 3. Dosadašnji komandant II Desantne flotile drug Vojković Ante stavlja se na raspoloženje ovom Štabu.
 4. Za zamjenika komandanta Desante flotile određuje se drug Mračić Blaž, do sada zamjenik komandanta I Desantne flotile.
 5. Ljudstvo koje će pri spajanju I i II Desantne flotile postati suvišno u Desantnoj flotili staviti na raspoloženje ovom Štabu.

**III. Brisanje m/b
»Napred« iz
Pomoćne flotile.** Pošto u Omišu zarobljeni m/b »Napred«
ne dolazi u obzir za naoružanje
naređujemo:
da se m/b »Napred« briše iz Pomoćne flo-
tile i preda Lučkoj kapetaniji Split na
upotrebu.
Komanda Pomoćne flotile uradiće da-
lje što treba.

**IV. Brisanje mot.
barkase br. 5 iz
Pomoćne flotile.** Prema usmenom naređenju Štaba
Mornarice mot. barkasa br. 5 se briše iz
Pomoćne flotile i stavlja na raspoloženje
školi za Vojno-pomorske rukovodioce Mor-
narice NOVJ.
Komanda Pomoćne flotile uradiće da-
lje što treba.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:	Za komandanta:
(M. Zuvić)	major (V. Kobol)
M. Zuvić	Kobol
(M. P.)	

izvještaj štaba drugog pomorskog obalskog
sektora od 22. decembra 1944. štabu mornarice
nov jugoslavije o akcijama prve udarne čete
na otoku krku¹

ŠTAB
II POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA
Pov. Op. br. 605
22. decembra 1944 g.
Položaj.

Dostavlja se op. izveštaj o
akcijama I. Udarne čete Krk.

ŠTABU MORNARICE NOVJ

U vezi tam. naređenja Pov. Op. broj 5780/44 dostavljamo
operativni izveštaj o akcijama I. Udarne čete Krk za period od
10—15. XII. o.g.

1) *Napad na neprijateljski kamion kod Sv. Antona*
10. XII. 44.

Dne 10. XII. 44. primila je komanda čete obavest, da je
neprijatelj u jačini 70 vojnika izašao iz Malinske i upao u selo
Sv. Anton u svrhu pljačke.²

Na osnovu prednjeg obaveštenja odlučeno je da se jedno
odeljenje boraca naoružano sa 2 puškomitraljeza i 1 lakim
bacačem postavi u zasedu na cesti Malinska — Sv. Anton, sa
zadatkom napada na neprijateljski saobraćaj.

Nakon što je zaseda bila postavljena, naišao je cestom
dolazeći iz Malinske 1 neprijateljski kamion u kome je bilo
12—14 vojnika naoružanih 1 šarcem, šmajserima i puškama.

Kada je kamion došao do zasede, naše ga je odeljenje
napalo vatrom iz oba puškomitraljeza i šmajsera, tako da ne-
prijatelj nije mogao ni metka da opali.

Neprijatelj je na ovaj napad odgovorio odmah jakom
vatrom bacača i mitraljeza iz Malinske i Sv. Antona, pak se

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-
istorijskog instituta, reg. br. 32—1/4, k. 2066.

^{2, 3, 4} Opširnije o tome vidi izvještaj Komande Prve udarne čete

naše odeljenje koje je bilo na čistini moralo povući, a da nije uspeo uništiti kamion.

Neprijateljski gubici 10 mrtvih i 2 ranjena, te 1 kamion oštećen.

Vlastitih gubitaka nije bilo.

2) *Napad na neprijateljsku grupu na liniji Sv. Vid*
—Gabonjin 11. XII. 44

Dne 11. XII. 44. primila je komanda čete obavest da je neprijatelj jačine 70 vojnika krenuo poljem iz Malinske put Sv. Vida — Gabonjina sa namerom da pljačka po selima.³

Odmah je odlučeno da se četa postavi u zasedu više Sv. Vida i da odatle napadne neprijatelja.

Oko 1000 sati neprijateljska grupa stigla je pred našu zasedu, koja je otvorila paljbu, našto se je neprijatelj dao u bekstvo i povratio natrag u Malinsku.

Neprijateljski gubici nepoznati. Vlastitih gubitaka nije bilo.

3) *Napad na neprijateljsku grupu kod sela Gabonjina*
15. XII. 44.

1) Dne 15-XII primila je komanda čete obavest, da je jedna neprijateljska grupa krenula iz Malinske put sela Gabonjina.⁴

2) Neprijatelj je bio jačine 65 ljudi naoružanih šarcima, ital. puškomitraljezima, šmajserima i puškama.

3) Neprijateljske namere bile su pljačka.

4) Vlastite raspoložive snage 1 četa, naoružana puškomitraljezima, lakim bacačima, šmajserima i puškama.

5) Na temelju gornjih podataka odlučeno je, da se zauzme položaj ispod sela Gabonjin, te tu sačeka i napadne neprijatelj, da mu se zadaju što jači gubici i prisili na povratak u Malinsku.

6) Oko 1300 sati neprijatelj se približio našim položajima na 50 koraka, našto je otvorena na nj mitraljeska i bacačka vatra, pak se je neprijatelj, nakon kraće borbe nateran u begstvo, povratio natrag u garnizon, gonjen od naših snaga sve do same Malinske. Po završenoj akciji naše su se snage povukle na polazne položaje.

7) Ishod borbe bio je pozitivan za naše snage, a postavljeni cilj postignut.

8) Neprijateljski gubici: 6 teže i lakše ranjenih vojnika. Zarobljeno 10 ručnih granata i nešto sanitetskog materijala.

9) Vlastiti gubici: 1 drugarica bolničarka lakše ranjena.

Sumarno za akcije pod 1), 2) i 3).

Akcije izvedene su na inicijativu komande I. Udarne čete Krk.

10) Utrošak -municije za pomenute akcije ukupno: 1.060 metaka za puškomitraljez »Bren«, 480 metaka za šmajser, 312 puščanih metaka, 42 mine lakog i 3 mine teškog bacača, te 6 ručnih bombi.

11) — 13) Bez sadržaja.

14) Sve tri napred navedene akcije bile su, po mišljenju ovog štaba, ispravno zamišljene i provedene u delo, te ovaj štab po prednjem nema nikakvih primedbi.

15) Nakon ovih akcija neprijatelj je za neko vreme pre-stao da napušta svoje garnizone u kojima se utvrđuje i ogra-đuje žicom.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

P. Politkomesar,	Operativni oficir,	Komandant,
A. Žanko	kapetan	major
	(Ivan Marinović)	(Ivan Vulin)
	Ivan S. Marinović	Ivan P. Vulin

**IZVJEŠTAJ ŠTABA PETOG POMORSKOG OBALSKOG
SEKTORA OD 22. DECEMBRA 1944. ŠTABU MORNARICE
NOV JUGOSLAVIJE O ORGANIZACIJI SEKTORA¹**

STAB V. POM. OBAL. SEKTORA
Pov. broj 263
22 decembra 1944 g.
U Dubrovniku

ŠTABU MORNARICE NOVJ

Dostavljamo opći izvještaj za period od 15. novembra do
15. decembra 1944. g.

Opći izvještaj.

1.) U toku ovog mjeseca oslobođena je čitava teritorija biv-
šeg VI. P.O.S. uključenog u sastav V. P.O.S-a naredjenjem
Štaba Mornarice Pov. br. 6349 od 25. XI. 1944.² — Oslobađa-
nje je izvršeno od strane jedinica II. Dalmatinske proletherske
brigade i jedinica Primorske operativne grupe.³ U operacijama
su učestvovala i dva bataljona Mornaričke pješadije V. P.O.S-a.
Kroz ovaj mjesec konačno su formirana tri bataljona M. P.,⁴
koja su u novoj situaciji nastaloj povlačenjem neprijatelja ra-
spoređena kako slijedi: I. bataljon u Grudi (Konavljje), II. Ba-
taljon u okolini Ulcinja i Bara, III. bataljon u Boki Kotorskoj
za osiguranje vojnih objekata. Isto tako je formirana prateća
četa za zaštitu Štaba koju dužnost je dosada vršila jedna četa
M. P. — Po naredjenju Štaba Mornarice pristupilo se formira-
nju Obalskog artiljeriskog diviziona. Stab Diviziona je smje-
šten u Meljinama. Mornarička stanica Boka se nakon oslobo-
đenja čitave Boke Kotorske premjestila iz Hercegnovog u **Ti-**
vat. Minerske ekipe rade na dragiranju mina u Boki Kotorskoj
i na ušću Neretve. Jedinice I. Flotile V. P.O.S-a raspoređene
su duž čitave obale Sektora za vršenje patrolne službe.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-
istorijskog instituta, reg. br. 23—1/5, k. 2052.

² Vidi dok. br. 123.

³ Iz operacijskog dnevnika Štaba Drugog udarnog korpusa NOVJ
vidi se da su jedinice Primorske operativne grupe 21. novembra zau-
zele: Risan, Perast, Orahovac, Kotor, Prčanj, Stoli v, Lepetane i Tivat,
24. novembra Petrovac na moru, 26. novembra Bar, 27. novembra izbile
na Bojanu i povezale se s albanskim partizanima. Od Grblja do Bojane
zarobljeno je 300 četnika (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br.
2/1, k. 395).

⁴ Vidi dok. br. 126.

2.) Jedinice Sektora su:

- a) I. Flotila V. P.O.S-a,
- b) Mornarička stanica Boka,
- c) Mornarička stanica Metković,
- d) Mornarička pješadija (I, II. i III. Bataljon),
- e) Artiljerijski divizion V. P.O.S-a,
- f) Osmatračke stanice, tel. i radio-veza,
- g) Lučke kapetanije i mobilisani brodovi,
- h) Brodogradilišta, mehaničke radione i ronioci,
- i) Zanatska škola,
- j) Ambulanta,
- k) Prateća i Dopunska četa,
- l) Minersko odjeljenje.

a) I. flotila sastoji se od 1 I-Boota i 8 patrolnih čamaca sa brojnim stanjem: 108 drugova i drugarica.

Jedinice flotile upotrebljene su za patrolisanje uzduž obale sektora. Za tu službu upotrebljeno je 6 jedinica. Cijela obala sektora podijeljena je na 6 sekcija. Zadatak tih jedinica je uklanjanje lutajućih mina i vršenje pomorsko-policijske službe. U sastav flotile će ući još jedna novonaoružana jedinica tipa »koče«, koja je nađena u Boki.

Sve postavljene zadatke flotila je izvršavala tačno i na vrijeme sa mnogo poštovanja.

Stab flotile ulaže mnogo napora da bi svoju jedinicu doveo na potrebnu vojnu i političku visinu.

b) Mornarička stanica Boka je nakon oslobođenja Tivta premještena iz Hercegnovog⁵ u Tivat. Iz Dopunske čete te stanice suvišno nestručno ljudstvo raspoređeno je u Mornaričku pješadiju; Mornarička stanica je preuzela uz pomoć III. Bataljona M. P. osiguranje svih mornaričkih objekata u Boki Kotorskoj. Arsenal u Tivtu 40% porušen, dovoda se u red pomoću novomobilisanih radnika. Ukazuje se potreba izmjene radnika sa Splitskim brodogradilištem. Time bi se mnogo dobilo na brzini uspostavljanja Arsenala obzirom na kvalitet a naročito političku svijest radnika. U okviru Mornaričke stanice Boka osnovane su lučke vlasti u svim predviđenim mjestima. Predviđa se osnivanje jedne nezavisne lučke kapetnije na Skadarskom Jezeru.⁶ Mornarička stanica Boka preuzela je inventar Zetske plovidbe d. d. u Kotoru kao i njene plovne objekte u Boki i na Skadarskom Jezeru.

⁵ Stanica je formirana 6. novembra 1944.

⁶ Po naređenju Petog pomorskog obalskog sektora formirana je na Skadarskom jezeru lučka kapetanija Virpazar u Virpazaru su lučkim zastupništvom Rijeke Crnojevića u Lipoviku (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 1—1/1, k. 2055).

c) Mornarička stanica Metković još je i dalje smještena u Korčuli zbog toga što Metković i Ploče nemaju veće važnosti kao luke zbog neoslobođene dalje pozadine (Mostar i dalje). Ona uspješno vrši nadzor nad svim mornaričkim ustanovama na području koje joj je podređeno.

d) Mornarička pješadija sastavljena je od tri bataljona. Po svim bataljonima vrši se reorganizacija u cilju izvlačenja izvjesnog broja drugova za Artiljerijski divizion i službu veze. Jedan bataljon nalazi se dislociran južno od Boke Kotorske do albanske granice, jedan vrši osiguranje mornaričkih objekata u Boki a jedan sa štabom u Grudi biće upotrebljen za hvatanje »škripara«. Komandni kadar u bataljonima je postavljen i u svim jedinicama vrši se intenzivni vojnički i politički rad.

e) Obalski artiljerijski divizion formiran je sa štabom u Meljinama. Za sam štab kao i komande baterija potrebno je stručno i političko rukovodstvo. Od najveće važnosti je upućivanje jednog političkog rukovodioca za Stab divizionu. Namjera je da se čim prije formira 6 do 10 baterija koje bi bile smještene uzduž obale sektora. U te baterije spadale bi i p.a. odbrane pojedinih važnijih luka i objekata.

f) U toku ovog mjeseca uspostavljena je Osmatračka stanica Oštra koja je telefonski povezana sa Mornaričkom stanicom Boka u Tivtu. Čim se dobije potrebni broj ljudstva, uspostaviće se osmatračke stanice Obostnik [Rt], Platamon i Bar. Radio-služba se sređuje po naređenju Štaba Mornarice. Detalji po službi veze navedeni su u redovnom izvještaju referentu za vezu Štaba Mornarice.

g) Na području ovog sektora formirane su sve lučke kapetanije i zastupstva prema uputstvima Štaba Mornarice. Lučke kapetanije obavljaju svoj zadatak u redu, samo se administracija strahovito povećala. Svi mobilisani brodovi kojima raspolaže sektor su male tonaže sa malim brzinama i prema tome nezgodni za uredno vršenje pomorskog saobraćaja u ovoj sezoni. P/b »Kupari« je isto tako nezgodan za vršenje svoje redovite pruge, jer je slab za zimske vremenske prilike. Potrebno je ovom sektoru nekoliko jačih brodova za redovno održavanje svih pruga na kojima naše jedinice ne odgovaraju i s obzirom na jako povećan broj putnika.

h) Brodogradilišta, mehaničke radionice i ronionici. Sva preduzeća te vrste koja su mobilisana za Mornaricu prenatrpana su poslom. Veliko rasterećenje biće kad se osposobi Tivatski arsenal. Radovi na osposobljenju Arsenala idu sporo zbog veoma slabog rada radnika kod kojih politička svijest nije razvijena dovoljno. Stoga bi bila vrlo korisna promjena sa radnicima iz drugih mornaričkih ustanova koji su politički svjesni i koji bi

čitav posao pokrenuli. U zamjenu za to izvjesan broj radnika iz Arsenala premjestio bi se na njihova mjesta gdje bi bili pod većom kontrolom i daleko od svoje sredine koja na njih utiče vrlo štetno. Tom izmjenom ne bi se ništa izgubilo u stručnom pogledu. Rad ronilačkih ekipa se može pohvaliti u svakom pogledu.

i) Zanatska škola u Korčuli razvija se uz brodogradilište po utvrđenom programu.

j) Ambulanta sektora u Dubrovniku potpuno odgovara svojim zadacima. 17 drugarica je završilo bolnički kurs i raspoređeno po jedinicama.

k) Novoformirana prateća četa služi za osiguranje Štaba kao i za obezbjeđenje mornaričkih objekata u Dubrovniku.

1) Minersko odjeljenje se sastoji od 2 ekipe od kojih je jedna zaposlena na dragiranju ušća Neretve, dok druga radi u Boki Kotorskoj. One obavljaju svoj rad primitivnim i nedovoljnim sredstvima sa mnogo ustrajnosti i požrtvovanja.

3.) Oslobođenjem čitavog sektora pred sve referente postavljen je zadatak konačnog formiranja i sređivanja svojih sekcija. Na tom poslu koji se sada vrši oni su, koristeći uputstva Štaba sektora u tom pogledu mnogo postigli. Rukovodstvo bataljona M. P. zadovoljilo je osim kod II., gdje je štab bataljona bio kažnjen zbog nevojničkog držanja pred neprijateljem.

4.) U toku ovog mjeseca ishrana jedinica je bila dobra, jedino za jedinice u Boki i južno od nje nije stizala na vrijeme zbog nedostatka prevoznih sredstava i slabog stanja puteva.

5.) Vojna izobrazba jedinica nije na visini na kojoj bi trebala da bude zbog toga što se u svim jedinicama sektora nalazi veliki broj novomobilisanih drugova. Rukovodioci svih jedinica ulažu mnogo truda u pogledu vojne izobrazbe jedinica.

6.) Uporedo sa izdizanjem ljudstva u pogledu vojne izobrazbe sva rukovodstva ulažu mnogo truda u izdizanju vojne discipline i razvijanju osjećanja dužnosti kod boraca.

7.) Zadaci sektora za idući mjesec sastojaće se u radu na boljoj i savršenijoj organizaciji svih poslova u sektoru i na vojničkom i političkom izdizanju ljudstva.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
(Ostojić Mario)
s. o.

Komandant — major:
(Srzić Nikola)
N. Srzić

Načelnik Štaba — kapetan:
(Orhanović Marko)
Marko Orhanović

**NAREĐENJE ŠTABA MORNARICE NOV JUGOSLAVIJE OD
25. DECEMBRA 1944. ŠTABU TREĆEG POMORSKOG OBAL-
SKOG SEKTORA ZA DISLOKACIJU DRUGOG I TREĆEG
POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA¹**

ŠTAB MORNARICE NOVJ
Str. pov. op. br: 6500
25. decembra 1944

Dislokacija II i III POS

ŠTABU III. POS-a

Obzirom na vojnu situaciju na području II i III POS i
potrebu rešavanja novih zadataka

NAREĐUJEMO

1.) Sedište Štaba II POS biće u Zadru, a III POS u Šibe-
niku. Preseljenje Štaba II POS sa otoka Ista u Zadar² izvršiće
se sporazumno sa Štabom III POS nakon odlaska ili jednovre-
meno sa odlaskom Štaba III POS iz Zadra. Preseljenje jedinica
II POS izvršiti jednovremeno sa preseljenjem Štaba. Preselje-
njem započeti odmah.

2.) Privremena granica između II i III POS biće linija:
Turanj — Ždrelac — Srednji Kanal — Božava — uvala Saka-
run, s tim da Turanj pripada III POS, a Božava II POS.³

3.) Rasformira se Kvarnerski odred Mornaričke pešadije.⁴
III bataljon Kvarnerskog odreda vratiti III POS, a IV bataljon
IV POS. Referente Mornaričke pešadije POS i pomoćnika re-
ferenta Morn, pešadije Š. M. razrešiti dužnosti u Štabu Kvar-
nerskog odreda i vratiti na svoje redovne dužnosti. Sva Mor-
narička pešadija stavlja se ponovo pod komandu štabova POS
preko referenta Mornaričke pešadije.

Razmeštaj Mornaričke pešadije izvršiće Štabovi POS po
svome nahodanju, potrebama i zadacima s tim da II POS izvrši

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-
istorijskog instituta, reg. br. 37—1/2, k. 2027.

² Vidi napomenu 2 uz dok. br. 49.

³ O ranijoj dislokaciji vidi Zbornik, tom VIII, knj. 2, dok. br. 25.

⁴ 8. novembra formiran je Kvarnerski odred mornaričke peša-
dije od dva bataljona Drugog POS-a i po jednog bataljona Trećeg i
Četvrtog POS-a. Bataljoni su nosili naziv Prvi, Drugi, Treći i Četvrti
bataljon Kvarnerskog odreda (vidi dok. reg. br. 1—1/7, str. 15, k. 2023
u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

sledeći raspored: jedan bataljon ima svoje sedište u Božavi a delovi tog bataljona da se nalaze na otocima Olib, Silba, 1st, Molat i na Velom Ratu. Drugi bataljon ima svoje sedište u selu Petrčane. Povremeno a najmanje svakih 1—2 meseca Štab II POS vršiće izmene ovih dvaju bataljona. Izmene jedinica unutar bataljona vršiti najmanje svakih 15 dana.

Zadatci Morn, pešadije II POS su:

a) da sprečava neprijateljske akcije na otocima s tim da se u slučaju iskrcavanja nadmoćnih neprijateljskih snaga naše jedinice ne unište;

b) da vrši osiguranje artiljerijskih položaja;

c) da prema potrebi obezbeđuje prolaz plovnih jedinica kroz Ljubački tjesnac;

d) postavljanje iznenadnih i kratkotrajnih zaseda na o. Pagu neprijateljskim delovima koji izlaze iz garnizona;

e) eventualne prepade na ostalim kvarnerskim otocima naređivače Štab II POŠ po vlastitom nahodjenju;

f) da se raspoloživim jedinicama bataljona koji vrši osiguranje otoka ubacuje stalno patrole na otoke koji nemaiu stalnog garnizona u cilju sprečavanja bilo kakvih akcija od strane neprijatelja.

4.) Kvarnerski pomorski sastav ostaće i nadalje formiran s tim da se iz sastava izdvoji Štab II flotile sa PČ 21 i PČ 22 i preda ih III POS.

Od ostalih jedinica formiraće:

Flotilu naoružanih brodova sa NB 11, NB3, NB 13, NB 14 i BB »Topčider«.

Flotilu patrolnih čamaca sa PČ 1, PČ 2, PČ 3, PČ 4, PČ 6, PČ 7, PČ 8, PČ 23, PČ 24, PČ 53 i PČ 57.

Pomoćnu flotilu u koju ulaze motorni splavovi, motorne barkase i motorni leuti.

Zadatci Kvarnerskog pomorskog sastava su:

a) Održavanje veza.

b) Praćenje transportnih brodova za snabdevanje naročito kroz Ljubački tjesnac i na ruti za Obrovac.

c) Prevoženje jedinica Morn, pešadije i NOVJ i suradnja s njima.

d) Patrolisanje i postavljanje zaseda u svrhu sprečavanja neprijateljskih akcija.

5.) Obalski artiljeriski divizion II POS ostaje i nadalje formiran s tim da iz svog sastava izdvoji i preda sledeća oruđa:

III POS-u 2 topa 105/28 i

2 P.K. 40 mm

IV POS-u 6 P.K. 40 mm

Ova oruđa predati kompletno sa posadom.

Ostala oruđa obalski divizion II POS skinuće sa svojih dosadašnjih postavišta i postaviće ista na sledeće položaje:

	4 haubice 100/17
u Petrčane.	2 mitraljeza 20 mm
za osiguranje	3 P.K. 57 mm
Fortice.	2 mitraljeza 20 mm
	1 P.K. 50 mm
na Veli Rat	2 mitraljeza 20 mm
za p. a. odbranu	
Zadra	• 8 mitraljeza 20 mm

Sva preostala oruđa, t.j. 2 haubice 75/15, 1 P.K. 47/32 i 2 P.K. 40 mm upotrebljavati eventualno prilikom akcija Mor-naričke pešadije. Ova oruđa postaviti na položaje prema naho-đenju Štaba II POS. Sa otoka Ista skinuti sve naoružanje i nakon postavljanja na nove položaje dostaviti planove na odobrenje.

G.) Održavanje pomorskih saobraćajnih veza regulisaće sporazumno štabovi II i III POS.

Pošto se na teritoriji koja je po ovom naređenju pripala privremeno II POS nalaze razne ustanove III POS, to će šta-bovi II, III POS sporazumno regulisati to pitanje s tim da ustanove III POS potpadaju u svakom pogledu pod Štab II POS. Nakon prelaza na stare granice ove ustanove preuzeće ponovo III POS.

Štab III POS postaviće dodeljena oruđa prema naknad-nom naređenju ovog Štaba, s tim da odmah po prijemu ovog naređenja pristupi formiranju Obalskog art. divizona.

Štabovi II, III i IV POS studiraće pored ovog naređenja najefikasniju artiljerisku odbranu svoga sektora s tim da se ne vežu na linijsku odbranu obale i otoka već da se drže načela otpornih tačaka, koje bi se suprotstavile neprijatelju u slučaju nadiranja u pravcu obale odnosno zatvaranja važnih prolaza. Predloge činiti posebno za raspoloživa oruđa i zasebno za oruđa koja bi bila potrebna.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar, pukovnik:	Komandant, general-
(Dragiša Ivanović)	major:
Drag. Ivanović	(Josip Černi)
	Černi
Načelnik Štaba:	
major	
(Ikica Mladen)	
M. Ikica	

Dostavljeno: II, III i IV POS.

**IZVJEŠTAJ ODJELJENJA ZA POMORSKI SAOBRAĆAJ OD
28. DECEMBRA 1944. ŠTABU MORNARICE NOV JUGOSLA-
VIJE O STANJU BRODOVA, LUČKOJ SLUŽBI I ORGANI-
ZACIJI SVJETIONIKA¹**

ODJELJENJE ZA POMORSKI SAOBRAĆAJ

Br. 1651/44

dne 28 decembra 1944

ŠTABU MORNARICE N.O.V.J.

Dostavljanje općih
izvještaja.—

U vezi rješenja br. 6098 od 4. o. mj. izvještava se sli-
jedeće:

1.) Stanje brodova:

Po do sada primljenim podacima raspoložemo sa *oko 220 brodova*, od kojih je 50% sposobno, a 50% nesposobno za plo-
vidbu. Veći brodovi i motor-jedrenjaci održavaju stalnu vezu
sa Italijom.—

Redovitu parobrodarsku prugu održavamo sa 4 parobroda
za veća pristaništa, dok za manje važne luke za udovoljenje
lokalnog prometa održavamo nekoliko pruga sa motor-jedre-
njacima.

U glavnom je cijelo naše oslobođeno primorje nekako po-
vezano. Ostali naši brodovi vrše prevoz raznog materijala za
vojne i civilne vlasti. Obzirom da raspoložemo sa nedovoljnim
brojem brodova, to odvijanje saobraćaja ne zadovoljava u cje-
losti potrebama, tim više jer potrebe danomice postaju veće,
pa kada se oslobodi naše Sjeverno primorje nećemo nikako biti
u stanju zadovoljiti sve potrebe.

Radi toga trebalo bi požuriti opravak nesposobnih i va-
đenje potonulih brodova, da tako povećamo našu tonažu i
omogućimo zadovoljenje povećanih potreba. Ima nade da će
parobrod »Knin« biti osposobljen za plovidbu kroz 20 dana.—

2.) Lučka služba:

Na čitavoj oslobođenoj obali organizirana je lučka služba.
Personal za II Sektor već je raspoređen, dok za I. Sektor još

nije bilo moguće, jer ne raspolažemo sa stručnim osobljem, koje bi za tu svrhu odgovaralo.

3.) Svjetionici:

Nastavlja se sa radom oko organizacije svjetionika i prikuplja potrebiti materijal i stručno osoblje. U pravcu juga otputovao je jedan brod sa nekoliko stručnjaka sa zadatkom da osposobe sva svjetla na našem Srednjem i Južnom primorju. Kada se brod vrati po izvršenom zadatku, biti će u istu svrhu upućen u sjeverni Jadran. Već sada imademo nekoliko svjetionika potpuno ispravnih i pripravnih za paljenje, kada to pri-like budu zahtijevale.

4.) Građevinska služba:

Nastavlja se radom oko popravka pristaništa u lukama: Zadar, Šibenik, Split, Dubrovnik. Već su izvršeni neki popravci, tako da svakim danom dobijamo sve više ispravnih gatova, na kojima se može vršiti saobraćaj.

Ovaj je odsjek izvršio sve radove i osposobio zgradu bivše »Direkcije pom. saobraćaja« za preseljenje ovog odjeljenja.

5.) Računsko-blagajnička služba:

Izrađen je predlog budžeta za januar i februar 1945 i to za potrebe ovog odjeljenja i podređenih ureda, kao i za sve mobilisane brodove.

6.) Razno:

Kod ovog odjeljenja formiran je »Otpremni odsjek«, koji ima zadatak da rukovodi cjelokupnim ukrcajem i iskrcajem brodova u luci Split. Osnivanje ovog odsjeka pokazalo se je neophodno potrebno, kako bi se brzim iskrcajem i ukrcajem iskoristila što je više moguće naša oskudna brodska tonaža.—

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Načelnik
odjeljenja za pom. saobraćaj
kapetan
(I. Filičić)
Ivan Filičić

ŠTAB MORNARICE N.O.V.J.
Broj 6517
Datum 30 dec. 44. g.
U Splitu

**NAREĐENJE ŠTABA MORNARICE NOV JUGOSLAVIJE OD
30. DECEMBRA 1944. ŠTABU ČETVRTOG POMORSKOG
OBALSKOG SEKTORA O IZMJENI GRANICE IZMEĐU
ČETVRTOG I PETOG POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA¹**

ŠTAB MORNARICE NOVJ
Pov. broj 6519
30 decembra 1944

PREPIS

ŠTABU IV. POM. OBAL. SEKTORA

Izmena granica
sektora

Po ukazanoj potrebi i opravdanim predlozima N.O.O.

NAREĐUJEMO

da se granica između IV i V POS-a na obali
izmeni s time da se od Podaca pomeri prema jugu
do vrha brda Krstina (južno od Dobrogošća).

Izmenu uneti na kartama granica POS-a i oba-
vestiti podređene jedinice.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar, pukovnik: Komandant, generalmajor:
D. Ivanović s. r. J. Černi s. r.

Načelnik Štaba
major:
M. Ikica s. r.

ŠTAB
IV. POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA
Br. 373
dana 31. XII. 1944

Tačnost prepisa overava
sekretar, poručnik
(B. Matošić)
B. Matošić

(M. P.)

Postupiti kod jedinica
po prednjem

OPERACIJSKI IZVJEŠTAJ ŠTABA KVARNERSKOG ODREDA MORNARIČKE PJEŠADIJE DRUGOG POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA OD 31. DECEMBRA 1944. ŠTABU SEKTORA O DEJSTVIMA PODREĐENIH JEDINICA¹

Š T A B
KVARNERSKOG ODREDA
MORNARIČKE PJEŠADIJE
Pov. broj 119
dne 31. XII. 1944 g.

Petnaestodnevni
operativni izvještaj

ŠTABU II P.O.S.

U vezi naređenja Štaba Mornarice NOVJ. pod br. 5780 od 12. augusta 1944 g. dostavljamo vam petnaestodnevni operativni izvještaj za razdoblje od 16. do 31. decembra 1944 g.

a. — I. bataljon: od 16. decembra do 21. decembra ovaj se bataljon nalazio na položajima otoka Ista, sa zadatkom obezbjeđenja i odbrane otoka. U vezi toga je pomenuti bataljon davao potrebna obezbjeđenja na položaju i osiguranja kod artiljerije. 17. XII. ovaj bataljon uputio je jednu četu na otok Sestrunj, sa zadatkom postavljanja zasjede živim torpedima.² Ova četa 18. o. m. u 1100 sati povukla se u sastav a da nije došla u kontakt sa neprijateljem. 21. XII. bataljon, pošto je predao položaje IV. bataljonu ovog odreda, sa svim svojim dijelovima prebacio se na otok Olib, sa zadatkom obezbjeđenja istog, gdje je ostao sve do 31. XII. Ovaj bataljon uputio je svoja 3 voda na otok Sv. Petar sa zadatkom izviđanja i postavljanja zasjeda neprijateljskim brodovima kao i živim torpedima. 28. tek. mj. u 0600 sati, kad se je jedinica ukrcala na brod i bila spremna za pokret, neprijatelj je napao sa kopna i mora.³ Iza borbe koja je trajala 1 sat neprijatelj je odbijen i potopljeno

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 13—2/7, k. 2024.

² Opširnije o tome vidi dok. br. 33—1/4, k. 2066 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.

³ O ovoj akciji u ratnom dnevniku njemačkog komandanta Pomorske odbrane Istre 28. XII 1944. piše: »06.30—06.50 časova 3 jurišna čamca vodila borbu sa bandama nakon što su iskrkali jedno pješadijsko odjeljenje od 11 ljudi na otok Sv. Petar. Čamci su tučeni [kalibrom] 2 i 4 mm. Jedan čamac je eksplodirao, jedan je bio jako oštećen. 2 vojnika teže ranjena. Povlačenje pješadijskog odjeljenja predviđeno u noći 28/29. 12«. (Vidi mikrofilm br. 2, London — Mornarica, u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.)

mu je 1 čamac i živi torpedo. Detaljni operativni izvještaj o ovoj akciji dostavljen je. Istoga dana bataljon je uputio jednu desetinu na otok Pag u Novalju u izviđanje, te je ista sa terenskim radnicima zaplijenila jedan motor, te se 28. o. m. povukla u sastav.

b. — II. bataljon: 16. XII. nalazio se na sektoru Ljubač — Bočetnica sa zadatkom kontrolisanja tamošnjeg terena i osiguranja obale na prostoru Ljubač — Miletići — Fortica te je ujedno štitio prolaz našim konvojima za Obrovac. U vezi toga bataljon je razmjestio svoje jedinice na sljedeći način: štab bataljona sa jednom četom i pratećom četom u selo Ljubač, a jedna četa u selo Miletići i jedna u selo Stoič. Sve su ove jedinice bile međusobno povezane i vršile na svojim rejonima obezbjeđenje pomoću patrola izvidnica itd. Četa u selu Stoič održavala je vezu sa II. bataljona III. P.O.S. koji je bio na sektoru **Ražanac**. Na istim položajima bataljon se nalazio i 17 t. m. 18. XII. bataljon sa svim svojim dijelovima krenuo je iz Ljubača za selo Vrse gdje je stigao u 1200 sati i preuzeo položaje od III. bataljona sa zadatkom osiguranja tog terena i obale u prostoru Nin — Vrsi — Ljubač; ovdje je bataljon ostao 19. XII. sa istim zadatkom. 20. XII. bataljon je u 0700 sati izvršio pokret za Nin, da se okupa i odatle krene na zadatak prema operativnoj zapovijesti broj 67 od ovog štaba. Pošto je oko 1200 sati tukla neprijateljska artiljerija u selo Nin, bataljon se povukao u Zaton gdje je konačio. 21. XII. u 0700 sa'a bataljon se ukrcao u brodove i krenuo na otok, Molat te zaposjeo isti otok sa zadatkom da osigura isti otok, izvrši dobro sopstveno obezbjeđenje, vrši obuku ljudstva i ujedno stoji kao odredska rezerva. Ovdje se bataljon nalazio sve do 31. XII.

c. — III. bataljon od 16. do 18. decembra sa svim svojim dijelovima nalazio se je na području Vrsi sa zadatkom obezbjeđenja tog sektora. Obezbjeđenje izvršeno patrolama isturanim u pravcu Nina, Rta Zečevo, Ljubača i sela Poljice. 19. t. m. bataljon je izvršio pokret za Ljubač gdje je preuzeo položaje od II. bataljona sa zadatkom kontrole i obezbjeđenja tog područja. 20. decembra bataljon je u 0900 sati krenuo sa brodovima iz Ljubača za Silbu. Pošto je u toku prošle noći neprijatelj do- vukao u Povijanu haubice, bio je zakrčen prolaz brodovima Maunskim Kanalom i bataljon je bio prisiljen da pristane u Miljašić Jarugu, tu se iskrcao i radi vatre neprijateljske artiljerije povukao se je u selo Grbe, te u sumrak krenuo za Zaton gdje je prenoćio. 21. istog mjeseca prije podne cijeli bataljon ukrcao se je u brodove i odatle krenuo za Silbu gdje je stigao istog dana u 1400 sati. Bataljon je zaposjeo otok i na osnovu operativne zapovijesti broj 75 ovog štaba izvršio raspored svojih jedinica i dao potrebna obezbjeđenja. Zadatak mu je osiguranje

otoka i postavljanje zasjeda u uvalama gdje su uočena neprijateljska živa torpeda. Bataljon na tim položjima stoji do 31. XII.

d. — IV. bataljon: od 16. do 20. XII. bataljon se nalazio u Ninu sa zadatkom osiguranja tog terena i odbrane obale u prostoru Privlaka — Nin — Vrsi. 16. t. m. bataljon je uputio jednu četvu na Pag (Vlašići) sa zadatkom izvidanja i ujedno da osigura južni predio otoka i omogući konfiskaciju stoke koju su vršile narodne vlasti za N.O.V.— Ova četa po izvršenom zadatku u 2000 sati povukla se u sastav. Također je bataljon 19. t. m. upućivao jednu četvu na Pag sa istim zadatkom kao i 16 o. m.— 20. XII. bataljon sa svim svojim dijelovima izvršio pokret za Zaton gdje se ukrcao u brodove i krenuo za 1st sa zadatkom da preuzme položaje od I. bataljona, gdje je stigao u 1600 sati i smijenio I. bataljon. Sve do 31. XII. bataljon je ostao na otoku Istu sa zadatkom osiguranja istog.

e. — II. bataljon III. P.O.S. od 16 do 20. XII. nalazio se na području Ražanac sa zadatkom osiguranja tog terena. 20. XII. bataljon, pošto je primio naređenje od III. P.O.S., izvršio pokret za Kornatski Arhipelag i od tada operativno više ne spada pod komandu ovog odreda..

f. — Vod za vezu pri štabu odreda nalazi se uvijek u neposrednoj blizini gdje se je upotrebljavao prema potrebi za održavanje veze svim sredstvima kojima raspolaže isti vod.

g. — Vod pratećih oružja također je upotrebljavan po nahodenju ovoga štaba gdje bi se ukazala potreba i gdje bi najefikasnije djelovao.

h. — Stab odreda od. 16. do 20. XII. nalazio se u Ninu gdje je bio u najboljem kontaktu sa jedinicama te nad istima imao dobar pregled. 20. XII. Stab odreda je krenuo na otok Olib gde je opet imao najdominantniji položaj za rukovanje jedinicama. Članovi ovoga štaba redovno se nalazili po jedinicama radi uzdizanja istih.

Pored gore pomenutog svi bataljoni sve slobodno vrijeme upotrebili su na vojničkom i političkom uzdizanju ljudstva. Vršene su praktične vojne vježbe po planu kojeg je izdao štab odreda po bataljonima. Pored toga svaki je bataljon vršio noćne probne uzbune po naređenju i u prisustvu članova ovog štaba.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

POLITKOMESAR,
(Ružić Slavko)

Ružić

ZAMJ. KOMANDANTA, KAPETAN
(Supe Jere)

Supe Jere

OPERATIVNI OFICIR, PORUČNIK,
(Skračić Milan)

Skračić Milan

IZVJEŠTAJ MORNARIČKE GRUPE PRI DEVETOM KOR-
PUSU NOV JUGOSLAVIJE OD 9. JANUARA 1945. DELE-
GATU ŠTABA MORNARICE PRI GLAVNOM ŠTABU NOV I
PO SLOVENIJE O ORGANIZACIONOM STANJU GRUPE¹

MORNARIČKA GRUPA
PRI IX. KORPUSU NOV I POJ
Položaj 9. januara 1945
Br. 39

Na osnovu odobrenja Glavnog štaba NOV i PO Slovenije
i naredbe Štaba Mornarice NOVJ formiran je Mornarički odred
I. Pomorskog obalskog sektora.²

Mornarička grupa koja se nalazi kod Štaba IX. korpusa
NOV i POJ ima sljedeći sastav:

Rukovodstvo mornaričke grupe,
Grupa »Ratko«,
Mornarički odred I. Pomorskog obalskog sektora,
Mornarički odred Koper
Rukovodstvo Mornaričke grupe ima u svom sastavu 20
drugova i to:

Rukovodstvo grupe. 4 (1 u GŠS)³
Radio ekipa 7
Kuriri 8
Šifranti 1

Grupa »Ratko« ima u svom sastavu 3 druga, koji se na-
laze na području Trsta po specijalnom zadatku.⁴

Mornarički odred I. Pomorskog obalskog sektora ima danas
brojnu snagu jednog bataljona i sastoji se od:

Štab odreda 4
Kod Štaba odreda 5
1. četa 39
2. četa 38
Minerski vod 8
Vod za vezu 7
Komora 12
Ukupno 113

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, na slovenačkom jeziku,
nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 4—1/6, k. 2023.
² Vidi dok. br. 152.
³ Delegat Mornarice NOVJ u Glavnom štabu Slovenije
⁴ Naziv grupe bio je po imenu njenog rukovodioca Ratka Pečov-
nika. Grupa je imala zadatak da sprečava razaranje obale pri povlače-

Stab Mornaričkog odreda I. POS-a sačinjavaju:

Komandant kapetan Bradeško Ludvik-Istok,
politkomesar drug Ravhekar Dušan-Džoni,
pomoćnik politkomesara Zupan Rudi-Ciril,
operativni oficir pporučnik Safanov Nikola.

Kod Štaba Mornaričkog odreda nalaze se: obavještajac,
ref. za naoružanje, intendant i bolničar.

U 1. i 2. četi, minerskom vodu i vodu za vezu nalaze se
drugovi, koji su sposobni za operativnu jedinicu i za borbu.

Od drugova koji su već u godinama, preko 36 godina i
onih koji su slabijeg zdravlja, formirana je komora u jačini
jednog voda.

Mornarički odred Koper.

. Ovaj odred koji broji 14 drugova nalazi se na području
VII. i XI. korpusa NOVJ, u slovenačkoj i djelimično hrvatskoj
napadnoj Istri.

Od tog odreda biće formirane jedinice, koje su potrebne
za dopunu potreba Mornarice u zapadnoj Istri.

Stab odreda sačinjavaju: komandant poručnik drug Der-
mota Franc i politkomesar Siska Franc-Črt,

Mornarički odred I. POS-a treba da na osnovu odobrenja
Štaba Mornarice NOVJ i Glavnog štaba NOV i PO Slovenije
uđe u sastav veće jedinice NOVJ, koja operiše na području
Slovenačkog Primorja.⁵

Na osnovu toga predlažemo:

1. — da se Mornarički odred I. POS-a uključi u sastav
XXX divizije;

2. — da se Mornarički odred operativno, disciplinski i
ekonomski podredi Štabu XXX divizije, a u stručnom pogledu,
obzirom na buduće mornaričke zadatke, rukovodstvu Morna-
ričke grupe, odnosno Štabu I. POS-a.

3. — Da se premještaj kadra iz Mornaričkog odreda u
kakvu drugu jedinicu ne može vršiti a da se prethodno za takav
premještaj ne traži odobrenje Štaba Mornarice NOVJ. Razmje-
štaj i postavljenje komandnog kadra u samom odredu vršiti u
sporazumu sa rukovodstvom Mornaričke grupe, odnosno sa
Štabom I. POS-a.

4. — Cjelokupnu evidenciju kadrova vodi rukovodstvo
Mornaričke grupe, odnosno Stab I. POS-a, dok će evidenciju
kadrova u odredu voditi Mornarički odred I. POS-a, prema po-
stojećim uputstvima i naredbama koje važe za NOV i POS.

5. — Da Mornarički odred I. POS-a sve izvještaje, koje šalje Štabu Divizije, dostavlja u kopiji i Mornaričkoj grupi, odnosno Štabu I. POS-a.

6. — Da u akcijama koje će se preauzeti za oslobođenje Slovenačkog Primorja Mornarički odred bude upotrebljen za zadatke Mornarice, u sklopu predviđenog plana.

7. — Da se Mornarički odred I. POS-a, posle oslobođenja Slovenačkog Primorja, u svakom pogledu ponovo potčini I. POS-u, zbog izvršavanja specijalnih mornaričkih zadataka.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Šef Mornaričke grupe
major Mornarice:

Janez Tomšič

Poslato: Štabu IX. korpusa
Glavni štab Slovenije
(za delegata Mornarice)

BR. 150

**NAREĐENJE ŠTABA MORNARICE NOVJ OD 17. JANUARA
1945. PODREĐENIM JEDINICAMA ZA ORGANIZACIJU
TEHNIČKE SLUŽBE¹**

ŠTAB MORNARICE NOVJ
Broj 59
17. januara 1945 g.

I P.O.S.²

Brojem 6295 od 13. novembra 1944 god.³ naređeno je uspostavljati tehničkih sekcija pri štabovima POS, i određena podređenost svih brodogradilišta i radionica, koje se privremeno ili stalno nalaze u sastavu Mornarice NOV.

Međutim pojedina brodogradilišta i radionice nisu u potpunosti shvatili naređenje, odnosno i krivo ga tumačili, tako

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 1—1/4, k. 2023.

² Poslano svim sektorima.

³ Vidi dokumenat reg. br. 14—1/2, k. 2023 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.

da su pojedini neposredno dostavljali svoje izveštaje i treb-
vali materijal od tehničkog odeljenja Štaba Mornarice.

U cilju pravilnog regulisanja tehničke službe u Morna-
rici, te da bi se sva tehnička postrojenja mogla koristiti u što
većem kapacitetu,

NAREĐUJEMO:

1. Da se u svakom pomorskom obalskom sektoru uspo-
stavi tehnička sekcija kao sastavni deo Štaba POS, koja je
odgovorna za sav rad po tehničkoj grani na području svog
POS, a prema naređenjima i programu rada kojeg će dobivati
od tehničkog odeljenja Štaba Mornarice.

2. Da se na području pojedinih POS uspostave uprave
brodogradilišta i radionica, kao izvršni organi tehničke sekcije
Štaba POS. U mestima gde je Mornarica preuzela neke od
manjih radionica ili brodogradilišta, uspostaviti jednu upravu,
dok 'će se za svako veće brodogradilište odrediti zasebna
uprava.

3. U vezi tač. 2 formiraju se sledeće uprave brodogradi-
lišta i radionica:

- a) Na privremenom području II POS: u Zadru.
 - b) Na području III POS: u Biogradu, u Šibeniku,
 - c) Na području IV POS: Jadranska brodogradilišta, Bu-
limbašić, Trogir, Uprava radionice Split.
 - d) Na području V POS: u Korčuli, Dubrovniku, i Boki.
- 4) Štabovi POS preko svojih tehničkih sekcija kontrolišu
pravilno i uredno obavljanje poslova u brodogradilištima i ra-
dionicama, obzirom na stručnost, rokove provedbe programa,
povećanje brzine rada, stručno uzdizanje celokupnog osoblja,
rasporede osoblja s jedne strane, dok sa druge strane putem
vojnih izvršnih organa rukovode svim pitanjima u pogledu
vojničkog reda i rada, održavanju i uzdizanju discipline, voj-
ničke izgradnje, administracije, snabdevanja hranom i spre-
mom i sanitetske službe.

Ovo naređenje stupa odmah na snagu i njime se ukidaju
sva ostala do sada izašla (br. 6295 od 13 novembra 1944 g.).

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar, pukovnik
(Dragiša Ivanović), s. r.

Komandant, generalmajor
(Cerni Josip) s. r.

Načelnik Tehn. odeljenja
potpukovnik
(Armanda Ing. Adam) s. r.

Za štab Načelnik, major
(Ikica Mladen)
M. Ikica

DOSTAVLJENO:

Štabu II, III, IV, V. POS., Štabu
Reč. flot. Tehnič. Odel. i u
cirkularu referentima.

BR. 151

NAREĐENJE ŠTABA MORNARICE NOV JUGOSLAVIJE OD
19. JANUARA 1945. ŠTABU PETOG POMORSKOG OBAL-
SKOG SEKTORA ZA FORMIRANJE MORNARIČKIH STA-
NICA KORČULA, DUBROVNIK I BOKA¹

ŠTAB MORNARICE NOVJ
Pov. Op. br. 5
19 januara 1945

Po ukazanoj potrebi, a u cilju pravilnog rukovođenja

NAREĐUJEMO:

1) Da se na području V. POS uspostave Mornaričke sta-
nice Korčula, Dubrovnik i Boka.

2) Granice Mornaričke stanice Korčula su na severu od
severne granice V. POS na jugu od linije koja ide od brda
Planikovac k. 259 na Gnjili Rat, odakle u pravoj liniji preko
poluotoka Pelješac na Rt od Volova i napred na otvoreno more
između otoka Mljeta, te Korčule i Glavata.

Granice Mornaričke stanice Dubrovnik: od južne granice
Mornaričke stanice Korčula do Konavoskih stena (k. 357).

Granica Mornaričke stanice Boka: od južne granice Mor-
naričke stanice Dubrovnik do ušća reke Bojane.

3) Mornaričke stanice izvršni su organi V. POS kome su
neposredno podređeni i zadatak im je da prema dobivenim na-
ređenjima i direktivama Štaba POS komanduju svim morna-
ričkim jedinicama na svome teritoriju, da sprovode i kontro-
lišu sve službe u Mornarici u cilju sigurnosti, reda i nastave,
da deluju operativno prema zapovesti Štaba V. POS.

4) Prema naređenju broj 59 od 17. januara² ove godine Štabovi Mornaričkih stanica rukovode u svim pitanjima u pogledu vojničkog rada i reda, održavanju i uzdizanju discipline, vojničke izgradnje, administracije, snabdevanja hranom i spremom i sanitetske službe na brodogradilištima i radionicama, a prema uputama Štaba V. POS.

5) Štabovi Mornaričkih stanica načelno imaju: komandanta, politkomesara, zamenika komandanta, pomoćnika politkomesara, operativnog oficira i intendanta.

Zamenik komandanta i operativni oficir izvršiće pravilno međusobno raspodelu zadataka po obaveštajnoj službi, službi za vezu i podvodna oružja — pored redovne dužnosti.

Intendant Mornaričke stanice brine se i rukovodi snabdevanjem celokupnim materijalom po intendantskoj grani, novcem i pogonskim materijalom, za sve jedinice na teritoriji Mornaričke stanice.

Upravnici brodogradilišta i radionice Korčula i Dubrovnik ulaze u Štab Mornaričkih stanica Korčula i Dubrovnik kao tehnički referenti, pored redovne dužnosti. Uprava brodogradilišta i radionice u Boki izravno je podređena Tehničkoj sekciji Štaba V. POS, te upravnici ne ulazi u sastav Štaba Mornaričke stanice Boka.

6) Lučki kapetani kapetanije Korčula i Dubrovnik ulaze u Štab Mornaričkih stanica Korčula i Dubrovnik, kao referenti za pomorski saobraćaj — pored redovne dužnosti, dok u Mornaričkoj stanici Boka ostaje dosadnji referent za pomorski saobraćaj.

7) Štab V. POS preseliće svoje sedište iz Dubrovnika u Tivat.

Štab Mornaričke stanice Korčula imaće sedište u Korčuli, Štab Mornaričke stanice Dubrovnik u Gružu, a Štab Mornaričke stanice Boka u Meljinama.

8) Štab artiljeriskog divizion V POS ukida se.

9) Štab V POS po prijemu ovog naređenja dostaviće predloge za popunu Štabova Mornaričkih stanica prema raspoloživom broju starešinskog kadra na svom području. U vezi sa ovim predložiće i za svaku Mornaričku stanicu po jednog referenta za pešadiju i za obalsku artiljeriju i to od vojničkih starešina pešadije i artiljerije, koji su sa svojim jedinicama raspoređeni na područje dotične stanice.

10) Izvršiti raspored bataljona Mornaričke pešadije na takav način, da na područje svake Mornaričke stanice bude načelno dodeljen po jedan bataljon Mornaričke pešadije.

11) Svaka Mornarička stanica imati će svoju Radio stanicu sa kojom će održavati vezu sa Štabom V. POS. Pored toga Mornarička stanica Korčula imati će jednu isturenu radio stanicu na O. Lastovo a Mornarička stanica Boka u Baru. Ove radio stanice održavati će vezu sa radio stanicama Mornaričke stanice Korčula odnosno Boka.

12) Na Skadarskom Jezeru uspostaviće Štab V POS Lučku kapetaniju sa sedištem u Virpazaru.

Izvršenju ovog naređenja pristupiti odmah.

OBJAŠNJENJE :

U cilju što bržeg i pravilnijeg prihvatanja ovog naređenja, te da bi se izbeglo krivo tumačenje, koje bi kod nižih rukovodilaca moglo nastati u iznimnim slučajevima,

OBJAŠNJAVAMO :

1) Pri Štabu V. POS postoje referenti za Mornaričku pešadiju i artiljeriju. Oni su organi Štaba po organizaciji, nastavi, snabdevanju u stručnom pogledu te uopće na uzdizanju po ovim rodovima oružja. Učestvuju kao stručna lica pri razradi planova, direktiva i zapovesti, koje izdaje Štab V. POS podređenim Mornaričkim stanicama.

2) Na isti način deluju referenti za Mornaričku pešadiju i obalsku artiljeriju pri Mornaričkim stanicama, koji tu dužnost vrše pored svoje redovne. Oni su s jedne strane komandanti svojih jedinica prema naređenjima Štaba Mornaričke stanice, dok s druge strane kao postavljeni referenti pored svoje redovne dužnosti vrše zadatke označene u tač. 1) Objasnjenja u okviru zadataka Mornaričke stanice.

3) Štabovi Mornaričkih stanica *komandni su organi* za sve jedinice Mornarice (kako je u naređenju izneto) a prema naređenjima koja dobivaju od Štaba V. POS. Jedino prisutnost pretpostavljenog starešine i njegovo rešenje, prema nastaloj situaciji, može da dovede do prenošenja neposrednog komandovanja i rukovođenja operacijom sa Štaba Mornaričke stanice na tog pretpostavljenog starešinu. Kao primer navađamo: prisutnost referenta Mornaričke pešadije Štaba V. POS kod Štaba jedne od Mornaričkih stanica ne može da izmeni naređenja i zapovesti koje je Štab Mornaričke stanice izdao i po kojima on vodi u tom momentu neku akciju, dok će referent učestvovati u rešavanju svih pitanja koja bi postavila situacija davanjem predloga i saveta obzirom na njegovu stručnost. Prisutnošću komandanta V. POS, naprotiv, prelazi i komandovanje na njega.

U vezi iznetog izdati potrebna naređenja, a [o] uočljivim nedostacima izveštavati. Sva izdata naređenja po ovome dostaviti u prepisu Štabu Mornarice.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkom, pukovnik
Dragiša Ivanović s. r.

Komandant, generalmajor
Černi Josip s. r.

Načelnik Štaba
major
Ikica Mladen s. r.

DOSTAVLJENO:

Štabu II, III, IV, V POS
Štabu Rečne flotile
Teh. odeljenju, Odelj. za
pom. saobraćaj i Inten.
Ref. morn, peš., ref. art. i
Polit. od. Morn.

Tačnost prepisa overava:
Pomoć, načelnika
potpukovnik

NAREDBA GLAVNOG ŠTABA NOV I PO SLOVENIJE OD
23. JANUARA 1945. O FORMIRANJU PRVOG BATALJONA
MORNARIČKE PJEŠADIJE PRVOG POMORSKOG OBAL-
SKOG SEKTORA¹

GLAVNI ŠTAB
NOV I PO SLOVENIJE
Br. 35/35

Na položaju 23. januara 1945

O D R E D B A B R. 7.

Osnivanje I bataljona
pomorske pješadije

Na osnovu predloga Štaba I Pomorskog obalskog sektora

naređujemo:

1.) Mornarički odred I. POS-a ulazi u sastav XXX. divi-
zije.² Njegov naziv biće otsada: I. bataljon pomorske pješadije
I." POS-a.

2.) I. bataljon pomorske pješadije I. POS-a biće operativ-
no, disciplinski i ekonomski podređen Štabu XXX divizije, a u
stručnom pogledu, obzirom na buduće mornaričke zadatke,
Štabu I. POS-a.

3.) Razmještaj kadrova iz I. bataljona pomorske pješadije
u kakvu drugu jedinicu ne može se preduzeti, a da prethodno
nije postignuta saglasnost Štaba I. Pomorskog obalskog sektora.
Razmještaj i postavljanja komandnog kadra u I. bataljonu po-
morske pješadije moraju se preduzimati u sporazumu sa Šta-
bom I. Pomorskog obalskog sektora.

4.) Čitavu evidenciju kadrova I. bataljona pomorske pje-
šadije vodi Štab I. POS-a, dok evidenciju kadrova u samom ba-
taljonu vodi Štab bataljona, prema postojećim naredbama koje
važe za NOV i POJ.

5.) Štab I. bataljona pomorske pješadije dostavlja sve
izvještaje, koje šalje Štabu Divizije, u kopiji Štabu I. POS-a.

6.) I. bataljon pomorske pješadije biće u akcijama, koje će se preduzeti za oslobađanje Slovenačkog Primorja, upotrebljen za mornaričke, zadatke, u sklopu predviđenog plana.

7.) Poslije oslobodenja Slovenačkog Primorja, odnosno, čim se ukaže potreba specijalizovanih drugova mornara za potrebe I. POS-a, I. bataljon pomorske pješadije da se u svakom pogledu vrati u podređenost I. POS-a, radi izvršavanja posebnih mornaričkih zadataka.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Boris Kidrič

v. d. Komandanta:
Generalmajor Dušan Kveder

(M. P.)

Štabu IX. korpusa
Štabu I. POS-a

4/II
152/45

GLAVNI ŠTAB
NOV IN PO SLOVENIJE
Št. 35/25.

Na predlog, dat 23. januarja 1945

ODREDBA št. 7

Št. 12/1-106
2023

Osnovanje I. bataljona
pomorske pehote.

Na osnovi predloga Štaba I. Pomorskega obalnega sektorja

odrejamo:

- 1./ Mornariški odred I. POS-a se vrati v sestav XXX. divizije. Njegov naziv bo odsej: I. bataljon pomorske pehote I. POS-a.
- 2./ I. bataljona pomorske pehote I. POS-a bo operativno, disciplinsko in ekonomsko podrejen Štabu XXX. divizije, v strokovnem pogledu pa s poudarjenjem na bodoče mornariške naloge Štabu I. POS-a.
- 3./ Razmestitev kadrov iz I. bataljona pomorske pehote v kako drugo enoto se nemore izvršiti, ne da bi zato razmestitev bila predhodno dogovorjena s Štabom I. Pomorskega obalnega sektorja. Razmestitve in postavitve komandnega kadra v I. bataljon pomorske pehote se morajo izvršiti sporazumno s Štabom I. Pomorskega obalnega sektorja.
- 4./ Celokupno kadrovske evidence I. bataljona pomorske pehote vodi Štab I. POS-a, med tem ko evidence kadrov v samem bataljonu vodi Štab bataljona po obstoječih odredbah, ki veljajo v NOV in POJ.
- 5./ Štab I. bataljona pomorske pehote dostavlja vsa poročila ki jih dostavlja Štabu divizije, v kopiji Štabu I. POS-a.
- 6./ I. bataljon pomorske pehote bo pri akcijah, ki se bodo vršile za osvoboditev slovenskega Primorja uporabljen za mornariške naloge v sklopu predvidenega plana.
- 7./ Po osvoboditvi slovenskega Primorja, od časa čim se bo pokazala potreba specializiranih tovarišev mornarjev za potrebe I. POS-a se I. bataljon pomorske pehote v vsakem pogledu vrne v podrejenost I. POS-a radi izvrševanja posebnih mornariških nalog.

Št. 12/1-106
2023

Politkomisar:

Štabu IX. Korpusa
I. POS-a

v.d. Komandanta:
generalmajor

[Signature]

152/45

IZVJEŠTAJ ŠTABA JUGOSLOVENSKE MORNARICE OD 10.
MARTA 1945. GENERALSTABU JUGOSLOVENSKE ARMIJE
O DEJSTVIMA NEPRIJATELJA I ORGANIZACIONIM PRO-
MJENAMA U MORNARICI¹

ŠTAB
JUGOSLOVENSKE MORNARICE-¹
Pov. broj 265
10. marta 1945 g.

Opšti izveštaj za
mesec februar 1945.

GENERALŠTABU JUGOSLOVENSKE ARMIJE³
(Mornaričko odeljenje)

I. *Opšta situacija i vojničko stanje:*

Novih teritorijalnih oslobađanja naše obale i otočja u toku meseca februara nije bilo. Neprijatelj drži u svojim rukama čitavu obalu Istre i Hrvatskog Primorja sa otocima Cres, Lošinj, Krk, Rab i Pag.

Na otocima Cres, Lošinj, Krk i Rab pojačani garnizoni.⁴ Utvrđenu vanjsku liniju Silba — Lošinj — Rab neprijatelj pojačava postavljanjem minskih zapreka na svim važnijim prelazima morskog područja Kvarnera. Kao istaknutu tačku izvan te linije neprijatelj uporno drži položaje na otoku Pag.⁵ Tokom februara vršeni su radovi na utvrđivanju unutrašnje odbrambene linije Kvarnerskog područja (Vela Vrata — između

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 23—1/1, k. 21 A.

², ³ Odlukom Povjereništva narodne odbrane Demokratske Federativne Jugoslavije 1. marta 1945. Narodnooslobodilačka vojska Jugoslavije preimenovana je u Jugoslovensku armiju, Vrhovni štab NOV i POJ u Generalštab Jugoslovenske armije, a Mornarica NOVJ u Jugoslovensku mornaricu (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 3—1/1, k. 311).

⁴, ⁵ Na otocima Pagu i Rabu nalazili su se dijelovi njemačke 392. legionarske divizije. Oko 10. marta 1945. stigao je na Pag kao pojačanje Tvrđavski pješadijski bataljon 1473. i 1017. tvrđavske pješadijske brigade. Međutim od 800 ljudi stiglo je samo oko 200. Štab bataljona bio je smješten u Karlobagu, a tri slabije čete oko grada Paga. Iz Plasa je bio dopremljen vod brdskih topova, kao pojačanje posadi otoka, a sjeverni dio otoka zauzela je jedna četa obalskih lovaca. Treći bataljon (bez Devete čete) 846. puka bio je prebačen u prostor Gospića i Lički Osik (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 41/3, k. 74).

Cresa i Istre i Srednjih Vrata — između Cresa i Krka). Ovu liniju dopunio je sa novo postavljenom linijom minskih zapreka u Farežinskom Kanalu. Savezničkim napadajima iz zraka onesposobljene su tvrđava Tovar i baze eksplozivnih motornih čamaca Cigale (na o. Lošinj); bazu Cigale neprijatelj je napustio i prenio u Pulu.

Organizacijom linija odbrane sa strane mora i posjedanjem otoka Pag neprijatelj je osigurao pomorski saobraćaj, koji se živo odvija Planinskim Kanalom i duž obale Istre. Ovim putem vrši se snabdevanje jedinica u Hrvatskom Primorju, na otočju i u Gospiću⁶ (preko Karlobaga). Istim putem vrši se izvlačenje soli iz solane Paga i prebacivanje trupa na sektorima okupiranog primorskog područja, kao i doturivanje iz Pule cementa za utvrđivanje pomenutih linija, a iz Raše ugljena za Rijeku.

Neprijateljske snage na okupiranom obalnom pojasu i otocima tokom meseca februara pojačane su dolaskom 188. divizije iz sektora Postojna.

Tokom meseca februara neprijatelj je nastavio sa svojim saboterskim i terorističkim akcijama. Iz baze u Puli uz pomoć motornih torpiljarki, pokušao je ubaciti sabotersku grupu na Dugi Otok u cilju rušenja svetionika Veli Rat.⁷ Iz iste baze sa 4 eksplozivna motorna čamca pokušao je izvršiti napad na jedinice u splitskoj luci, napad je odbijen dejstvom naše artiljerije i savezničke brodske, uništena su tri eksplozivna čamca.⁸

⁶ Na području Gospića nalazili su se dijelovi 847. puka 392. njemačke, legionarske divizije i dijelovi Desete bojne Trećeg posadnog zdruge Jedanaeste hrvatske divizije, Prve jurišne bojne i Druge lovačke bojne (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 4/3, k. 1103, i reg. br. 21—1/1, k. 575).

⁷ O toj akciji u knjizi depeša Štaba Mornarice 14. II 1945. piše: »Prošle noći u 3 sata vojska sa svetionika Veli Rat uhvatila 5 gumenih čamaca. Nekoliko metara od svetionika 1 Nemač ubijen, a drugi pred dvorištem ranjen. Pronađeno je naokolo svetionika više paklenih mašina pobacanih jer su mislili navaliti u više pravaca na svetionik«. (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 12/1, k. 2076.)

⁸ Povodom napada njemačkih torpednih čamaca na luku Split, Štab Mornarice NOVJ uputio je Drugom i Trećem POS-u sljedeće naređenje: »12 febr. 0545 sati 4 nepr. eksplozivna mot. čamaca izvršili napad na luku Split. Blagodareći budnosti odbrane svi su bili uništeni. ... 15. febr. 2200 sati ponovo primjećena tri ekspl. mot. čamca pred splitskom lukom, koji su se povukli prema Drveniku. Vjerovatno da se ovi čamci skrivaju preko dana na prostoru Dugi otok — Kornati — Zirje. Poduzmite smjesta sve mjere u cilju postizanja potpune kontrole nad našom obalom i sprečavanja predanjivanja nepr. plovnim jedinicama u našim vodama. Razvijajte odgovarajuću obavještajnu službu. Angažujte naše ribare za kontrolisanje obala i otočića«. (Vidi knjigu depeša Štaba Mornarice, Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 12/1, k. 2076.)

Naš saobraćaj kroz tesnac Fortieu do Obrovca i nadalje se održava, pored nastojanja neprijatelja da ga onemogući pomoću artiljerije sa strane o. Paga.

Pomorske snage kojima neprijatelj raspolaže sačinjavaju dva razarača (u području Trst — Venecija), tri torpiljarke (jedna u Puli i dve u Trstu), 36 motornih torpiljarki (30 u Puli i 6 na Rijeci), 6 džepnih podmornica u Puli, oko 20 eksplozivnih motornih čamaca (u Puli) i veći broj naoružanih peniša i motornih jedrenjaka.

Pored minskih zapreka, koje polaže neprijatelj u cilju pojačanja pomenutih obrambenih linija, zapažene su neprijateljske mine na plovnim putevima kojima saobraćaju saveznici (Tun — Ankona), ove mine polažu neopažene neprijateljske motorne torpiljarke.

II. *Vlastite snage:*

a) Mornarička pešadija:

Na području još neformiranog I. Pomorskog obalskog sektora formiran je jedan bataljon Mornaričke pešadije, koji se privremeno nalazi u sastavu 30 Divizije.⁹ Pri oslobađanju područja I. Pomorskog obalskog sektora ovaj bataljon upotrebice se za rešavanje čisto mornaričkih zadataka.

II. Pomorski obalski sektor ima dva bataljona Mornaričke pešadije i jednu četu na otoku Krku. Jedinice 1. bataljona drže položaje uz Povijanski i Ninski Kanal i tesnac Fortieu na liniji Petrčane — Privlaka — Vrsi — Miletići. Ovaj bataljon osigurava naš morski put kroz tesnac Fortica do Obrovca i povremeno vrši akcije na otok Pag. Jedinice 2. bataljona raspoređene su na otocima Dugi [otok] (Veli Rat), Molat, Ist i Olib sa zadatkom da sprečavaju saboterske i terorističke akcije neprijatelja.

III. Pomorski obalski sektor ima dva bataljona Mornaričke pešadije. Jedinice 1. bataljona imaju zadatak da osiguravaju severne prilaze Šibeniku, a u vezi sa učestalim saboterskim i terorističkim akcijama neprijatelja, da kontrolišu obalu od Vodice do Tijesnog i otočje Murter, Vrgada, Pašman, Žut, Dugi i Kornatsko otočje. Jedinice 2. bataljona služe kao osiguranje južnih prilaza Šibeniku i kao kontrola od obale od Grebašnice do rta Ploča i otočja Zirje, Kakan, Kaprije, Zmajan.

IV. Pomorski obalski sektor ima 1 bataljon Mornaričke pešadije. Ovaj bataljon kontroliše otočje Čiovo, Drvenik, Šoltu, Brač, Hvar i obalu od Makarske do Ploča. Pored zadataka kontrole obale i otočja, ove jedinice vrše osiguranje baterija obalne artiljerije.

V. Pomorski obalski sektor ima 3 bataljona Mornaričke pešadije. Jedinice 1. bataljona nalaze se u Grudi, Lovornu i Crnjegovini; 2. bataljona u Baru i Ulcinju, a 3. bataljona u Gružu, Tivtu, Kumboru i Lepetanima. Zadatak ovih jedinica sastoji se u osiguravanju mornaričkih vojnih objekata i položaja obalne artiljerije.

b) Obalska artiljerija:

Raspored i zadatak baterija obalske artiljerije raspoređenih po sektorima i mornaričkim stanicama ostaje isti kao i u prošlom izveštaju.

c) Pomorske jedinice:

II. Pomorski obalski sektor raspolaže sa Kvarnerskim pomorskim sastavom, koji sačinjavaju jedna flotila naoružanih brodova (5 »NB«), jedna flotila patrolnih čamaca (11 »PČ«) i pomoćna flotila u kojoj se nalaze dva motorna splava, motorne barkase i motorni leuti.

Kvarnerskom pomorskom sastavu postavljeni su sledeći zadaci:

- 1) Patrolisanje i postavljanje zaseda radi uništenja neprijateljskih lakih jedinica.
- 2) Osiguravanje brodova za vreme prevoženja materijala.
- 3) Prevoženje Mornaričke pešadije i sadejstva u njenim akcijama na otocima.
- 4) Održavanje veze sa otocima i obalom pod neprijateljskom okupacijom.

III i IV Pomorski obalski sektori imaju po jednu flotilu patrolnih čamaca. Zadatak ovih flotila je da vrše patrolisanje i da sarađuju sa jedinicama Mornaričke pešadije u svim akcijama, kao i u kontroli obale i otočja.

U V. Pomorskom obalskom sektoru svaka mornarička slanica (Korčula,¹⁰ Dubrovnik¹¹ i Boka¹²) imaju po jednu flotilu patrolnih čamaca. Zadatak ovih flotila isti kao i flotila III. i IV. Pomorskog obalskog sektora.

III. *Stanje plovnog parka Mornarice i tehnički radovi:*

Mornarica raspolaže na moru sa sledećim brodovima:

Ispravnih: 2 teretna parobroda ukupne nosivosti 1520 tona.

9 putničkih parobroda.

6 remorkera i tegljača.

1 motorna peniša za pogonski materijal.

112 motornih jedrenjaka ukupne nosivosti 3586 tona.

U najkraće vreme biće osposobljeno:
7 motornih jedrenjaka ukupne nosivosti 2120 tona.
Neispravnih: 3 teretna parobroda ukupne nosivosti 5358 tona.
2 putnička.
2 remorkera.
122 motorna jedrenjaka ukupne nosivosti 4182 tona.
Neispravnost i potrebe popravka većeg broja brodova nastaju zbog istrošenosti motora i mašinskog kompleksa.^
Pomorski saobraćaj regulisan je obzirom na raspoloživi brodski prostor i potrebe. Između većih luka na dosad oslobođenim otocima i obali saobraćaj se odvija redovnim prugama i to: 8 parobrodarskih i 46 motornih jedrenjaka.
Na celoj oslobođenoj obali i oslobođenim otocima lučka služba vrši se normalno; na mestima sa jačim prometom robe i putnika (Zadar, Šibenik, Dubrovnik) pri lučkim kapetanijama formirani su prometni uredi.
Nastavljaju se građevinski radovi oko popravka i osposobljavanja operativnih obala u Zadru, Šibeniku, Splitu i Dubrovniku. U toku meseca februara osposobljeno je operativne obale u Zadru 12 metara, u Šibeniku 24 metra, u Splitu (Kaštel Sućurac) 220 metara. Nastavlja se sa čišćenjem i odvozom materijala od srušenih zgrada i zatrpavanjem jama na obalama u Zadru, Šibeniku i Dubrovniku, time se osigurava kamionima pristup operativnim obalama.
Sa osposobljavanjem obale za promet raspolaže se do sada u važnijim lukama oslobođene obale sledećim dužinama operativne obale za pristajanje većih i malih brodova.
U Zadru703 metra
U Šibeniku524
U Splitu1199
U Kaštel Sućurcu290
U Dubrovniku1225 „

Izvršeni tehnički radovi
a) Izvučeno je na navoze51 jedinica
b) Izvučeno je i porinuto u more75
c) Na motornim kompleksima: većih88 radova
manjih133
d) Na brodskim trupovima: većih71
manjih101

Pored navedenog izvršen je veći broj radova na popravcima alata, električnih instalacija u zgradama, radionicama i brodogradilištima kao i veći broj raznih radova za Glavni štab Hrvatske, komande vojnih područja i narodnooslobodilačke odbore.

IV. Organizacija Mornarice.

Organizacija Štaba Mornarice i pomorskih obalskih sektora ostala je ista, kako je navedeno u prvom izveštaju.¹³

V. Ocena rada štabova:

U štabovima pomorskih obalskih sektora, štabovima potčinjenih njima jedinica oseća se potreba za jačim rukovodionicima. Poslednjih dana dobili smo neke politkomesare viših štabova. Rezultati, koje postizavaju štabovi pomorskih obalskih sektora, dobri su. Nedostatak rukovodilaca naročito se oseća u Komandi Rečne flotile.

VI. Ishrana i snabdevanje ostalim potrebama.

Snabdevanje hranom vrši se preko Jadranske komisije za prijem materijala od Saveznika. Hrana je konzervirana, te dosta jednolična.

Teškoća oko snabdevanja hranom ima samo u toliko što se dobija za kratak vremenski period, pa se zbog udaljenosti ne može na vreme snabdeti svaka jedinica.

Komandu Rečne flotile snabdeva hranom Komanda grada Beograda, a jedinice baze izuzimaju hranu od odgovarajućih komandi mesta.

Snabdevanje odećnom spremom i obućom vrši se isto preko Jadranske komisije za prijem materijala od Saveznika. Oseća se veliki nedostatak donjeg veša, čarapa, peškira i čebadi. Snabdevanje jedinica Komande Rečne flotile vrši se kod odeljenja za odeću i obuću Povereništva za narodnu odbranu.

Sa oslobođenjem ostalog dela obale i otočja predviđa se znatno povećanje brojnog stanja u Mornarici i time će se povećati i potrebe odećne spreme i obuće.

Novčano snabdevanje i utrošak:

Ostatak novca krajem januara o. g. iznosio je:

Kuna	13,697.622.35
Lira	340.187.60
Engleskih funti u čeku .	40.—

Primljenp je u toku meseca februara:

Kuna	125,650.908.—
Lira	700.105.—

Utrošeno u toku meseca februara:

Kuna	10,266.903.—
Lira	44.022,—

Ostatak novca za mart iznosi:

Kuna	129,081.627.35
Lira	998.270.60
Engleskih funti u čeku	40.—

Radi jednostavnosti i sigurnosti rukovanja sa novcem otvoren je kod Dalmatinske oblasne banke žiro račun Intendanture Mornarice i sav naš novčani promet sa našim jedinicama obavlja se preko pomenute banke.

VII. *Vojnička naobrazba.*

U svim jedinicama Mornaričke pešadije, Obalske artiljerije i flotilama naoružanih brodova i patrolnih čamaca, vojnička naobrazba provada se sistematski po razrađenim planovima. Postignuti su dobri rezultati.

U Školi Mornarice još traje nastava u kursu za vojno-pomorske rukovodioce i započelo se sa nastavom u radiotelegrafskom, signalnom i artiljeriskom kursu.

VIII. *Disciplina i vojnički moral.*

U ranije formiranim jedinicama, koje su imale prilike da budu uvedene u borbu, disciplina je na dovoljnoj visini, kod novoformiranih jedinica od novomobilisanog ljudstva radi se na uzdizanju discipline.

IX. *Predloži i program budućeg rada.*

U mesecu martu ove godine predviđa se:

1) Reorganizacija II., III., IV. i V. Pomorskog obalskog sektora formiranjem pomorskih komandi Južnog, Srednjeg i Severnog Jadrana sa pomorskim obalskim komandama.¹⁴

2) Nastaviti sa radovima na osposobljavanju operativnih obala u važnijim lukama, dizanju potonulih brodova, popravku oštećenih vojničkih objekata na kopnu i čišćenju plovnih luka i luka od minskih prepreka.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar, pukovnik	Komandant, general-major
(Dragiša Ivanović)	(Josip Černi)
Drag. Ivanović	Černi

Pom. načelnika
major
(Vanja Zimovnov)
Vanja Zimovnov

(M.P.)

**IZVJEŠTAJ ŠTABA ČETVRTOG POMORSKOG OBALSKOG
SEKTORA OD 10. MARTA 1945. ŠTABU JUGOSLOVENSKE
MORNARICE O PREVOZENJU JEDINICA DEVETNAESTE I
DVADESET ŠESTE DIVIZIJE¹**

ŠTAB
IV. POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA
Pov. Op. Broj 38
10. marta 1945. godine

Operativni izvještaj o
izvršenim transportima
u vremenu od 24/11 do
4/III 1945. godine.

ŠTABU MORNARICE JUGOSLAVIJE

U prilogu dostavlja se pregled² vojnih transporata izvršenih u vremenu od 24. februara do 4. marta o. g. U ovom razdoblju prebačeni su iz područja Ploče — Igrane — Podgora — Makarska i Baška Voda u Biograd n/m i Sukošane dijelovi XIX i XXVI Divizije.³

Od XIX Divizije, pored štaba, prebačene su dvije brigade i to VI i XIV Brigada, bolnica, I Brdski divizion, Inženjeriski bataljon, Intendantura sa Vozarskim bataljonom, sve prištapske jedinice, sva komora i oprema.

Od XXVI Divizije, pored štaba, prebačene su četiri brigade i to I Dalmatinska proleTERSka brigada, XI Dalmatinska udarna brigada, XII Dalmatinska udarna brigada, III Prekomorska udarna brigada, Intendantura i sve prištapske jedinice.

Ukupno je prebačeno:

16.400 boraca

1.700 konja

230 kola

1.565 tona materijala

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-istorijskog instituta, reg. br. 2—1/3, k. 2074.

^{2, 6} Vidi dok. br. 155.

^{3, 5} Prebacivanje divizija je vršeno u cilju izvođenja ličko-pri-morske operacije Četvrte armije. Armija je imala zadatak da sa snagama Devetnaeste, Dvadesete i Dvadeset šeste divizije, Jedanaestog korpusa, Tenkovskom i Inženjerijskom brigadom uništi neprijateljske snage na prostoriji Lapac — Nebljusi i Udbina — Korenica, a zatim da likvidira neprijateljske garnizone na prostoriji Perušić — Gospić —

Samo prebacivanje izvršeno je u redu i bez većih smetnji. Vremenske prilike bile su uglavnom povoljne; sa izuzetkom, što je zbog bure u području Vrulje —• Makarska, otpremanje transporata u dva navrata izvršeno sa zakašnjenjem.

Napominjemo da je u vezi sa prebacivanjem vojske ovaj štab bio stavljen pred prilično težak zadatak, jer je do 25. februara hrana za civilno pučanstvo morala biti prebačena iz Kaštel Sućurca na pojedina odredišta na obali. Pošto je prebacivanje vojske trebalo početi 24. februara, trebalo je ovo prebacivanje hrane tako provesti, da brodovi budu slobodni do 24. februara u jutro. Osim toga u ovo isto vrijeme sektor je morao prebaciti dva bataljona XIII Brigade sa Visa u Dubrovnik⁴ i izvršiti prebacivanje cijele Tenkovske brigade VIII Korpusa preko Cetine u Omiš.⁵

Za prevoz ovih transporata bila su formirana dva konvoja. Svakom konvoju pored parobroda pridodat je potreban broj motornih jedrenjaka i motornih splavova.

Jedan konvoj pod komandom operativnog oficira sektora kapetana Buljana Ive, vršio je prevoz XIX Divizije, dok je drugi konvoj pod komandom šefa sekcije za pomorski saobraćaj poručnika Kirhmajera Jakova vršio prevoz XXVI Divizije.

Samo ukrcavanje trupa, konja i materijala vršilo se brzo i u redu, čemu je mnogo doprinijela disciplina svih jedinica. Za ukrcavanje konja izrađene su specijalne ponjave, sa kojima se ukrcavanje brzo vršilo.

Nedostatci koji su prilikom ovog prevoza transporata uočeni bili bi uglavnom sljedeći:

1.) Viši štabovi, u ovom konkretnom slučaju štabovi divizija, kada su dobili obavještenje od Štaba Mornarice da je organizacija prebacivanja povjerena ovom sektoru, morali bi prije nego što se počne prebacivanje vršiti, stupiti u dodir sa štabom sektora radi dogovora, gdje bi se tačno ustanovilo: dan početka prebacivanja, tok prebacivanja, mjesta gdje će se vršiti ukrcavanje i iskrcavanje transporata itd. Ovom prilikom bi se saopćilo dotičnim štabovima da će se formirati konvoj i da će komandanti konvoja u sporazumu sa komandantima vojničkih jedinica na licu mjesta organizirati tok prebacivanja.

Ako se ove pripreme provedu na izloženi način, prebacivanje bi se izvršilo bez naročitih smetnji i zakašnjenja. Međutim

Karlobag (Arhiv Vojnoistorijskog instituta reg. br. 1—42/4, k. 312A; 13/1, k. 1012; 5/2, k. 1012; 5/1, k. 1103; 8—1/1, k. 1103).

⁴ 26. februara 1945. brodovi su prebacivali dijelove pristapskih jedinica Brigade sa Visa u Trstenik, 27. februara iz Trstenika za Dubrovnik, dok je Treći bataljon prebačen sa Visa na Korčulu, a 28. februara sa Korčule u Dubrovnik. Na Visu je ostao Četvrti bataljon Brigade (vidi dok. br. 1—12/14, k. 847A u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

od strane divizija nije bio niko upućen radi prethodnog dogovora, nego naprotiv, rukovodioci pojedinih jedinica iz sastava divizija dolazili su pojedinačno i na svoju ruku u ovaj štab i zahtijevali da se prvenstveno ukrcavaju njihovi ljudi, materijal itd.

Tako na pr. ukrcavanje jedinica XIX Divizije trebalo je otpočeti 24. februara u jutro. Brodovi koji su bili uvršteni u konvoj, dan ranije su prevažali hranu za Makarsko primorje i u jutro rano su uplovili u Bašku Vodu. Komandant konvoja stigao je istog jutra sa S/S »Ljubljanom« iz Splita. Do njegovog dolaska već su brodovi i motorni jedrenjaci bili nakrcani, a neki su već bili isplovili. Nalog za ukrcavanje dali su pojedini komandanti jedinica XIV Brigade. Ukrcavanje je vršeno bez sistema i na brzu ruku, tako da se nije vodilo računa o racionalnom iskorišćavanju broorskog prostora.

I Brigada XXVI Divizije uputila je neke svoje jedinice u luke, gdje se uopšte ukrcavanje nije moglo vršiti, jer nema operativne obale, kao na. pr. u Zivogošće i Drašnice. Trebalo je čekati da se ove jedinice premjeste u Podgoru, da bi se iste mogle ukrcati na brodove.

2.) Pošto u toku samog prebacivanja često nastupaju promjene u pogledu mjesta ukrcavanja i iskrcavanja trupa, pokazalo se da bi bilo vrlo potrebno da postoji veza između brodova i osmatračkih stanica, tako da bi se preko istih moglo pojedine brodove obavijestiti o nastalim promjenama. Veći dio brodova koji su bili u sastavu konvoja nemaju ukrcanih signalista niti potrebnih sprava za signalizaciju. Bilo bi na svaki način potrebno da se ubuduće za slične slučajeve na sve brodove privremeno ukrcaju signalisti.

3.) Viši štabovi vojske vrlo često mijenjaju naređenja u pogledu ukrcavanja i iskrcavanja trupa. Iako je potpuno razumljivo da do ovakvih izmjena mora dolaziti, jer to zahtijevaju potrebe, koje u današnje vrijeme iznenada nastupaju, ipak bi se moglo primijetiti da su ovakve izmjene bile vrlo česte. Kao primjer navodimo da je cijela I Brigada bila prevežena i iskrcana u Šibeniku sa svim konjima i komorom, pa je istu neposredno nakon iskrcanja trebalo ponovno ukrcavati na brodove, jer je stiglo naknadno naređenje da se brigada iskrca u Sukošanima umjesto u Šibeniku.

Isto tako napominjemo, da je 22. februara došao u štab sektora poručnik Pavičić iz štaba XXVI Divizije i saopćio da se prebacivanje XXVI Divizije neće uopće vršiti i da je potrebno da se samo prebaci njezin materijal iz Metkovića u područje Gradac — Makarska. O ovome je bio obaviješten Štab Mornarice, koji je 23. februara u jutro obavijestio ovaj

štab, da gornje saopćenje nije tačno i da će se prebacivanje divizije vršiti kao što je to ranije bilo predviđeno.

4.) Unaprijed je bilo utanačeno da dan početka ukrca-
vanja i prevoza transporata bude 24. februara u jutro. Među-
tim jedinice XXVI Divizije bile su na određenim mjestima za
ukrcavanje tek 26. februara.

Prilog: 1⁶

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar, major:
(Matulić Benko)
M. Benko

Za Komandanta,
major:
(Kobol Viktor)
V. Kobol

Operativni oficir, kapetan:
(Buljan Ivo)
Ivo Buljan

(M. P.)

**PREGLED ŠTABA ČETVRTOG POMORSKOG OBALSKOG
SEKTORA OD 10. MARTA 1945. ŠTABU MORNARICE NOV
JUGOSLAVIJE O TRANSPORTOVANJU JEDINICA DEVET-
NAESTE I DVADESET ŠESTE DIVIZIJE OD 24. FEBRUARA
DO 4. MARTA 1945. GODINE¹**

ŠTAB
IV. POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA
K. Pov. Op. Br. 38
Dana 10/III 1945

P R E G L E D

*Izvršenih vojnih transporata u vremenu od 24. februara do
4. marta 1945. godine*

1.) PREBACIVANJE XIX DIVIZIJE.²

- 24.-II. — Prebačena XIV Brigada iz Baške Vode u Bio-
grad n/m. Ukupno prebačeno 2.287 boraca, 142
konja, 49 kola i 40 tona materijala. Prebaci-
vanje izvršeno sa:
S/S' »Ljubljana« u teglju sa MSI i MS2.
S/S »Knin«
S/S »Morava«
M/J »Darko«
M/J »Morava«.
- 25.-II. — Prebačen Inženjerijski bataljon divizije iz Ma-
karske u Biograd n/m. Ukupno prebačeno 400
boraca i 20 tona materijala.
Prebacivanje izvršeno sa S/S »Makarska«.
- 26.-II. — Prebačeni dijelovi VI Brigade i preostali konji
XIV Brigade, zatim I Brdski divizion, Inten-
dantura divizije i prištabske jedinice iz Ma-
karske u Biograd n/m.
Ukupno prebačeno 2.815 boraca, 117 konja i
200 tona materijala. Prebacivanje izvršeno sa:

- S/S »Ljubljana« u teglju sa MSI i MS2.
S/S »Knin«
S/S »Morava«.

27.-II. —

Prebačeni dijelovi Vozarskog divizona i Divizijske bolnice iz Makarske u Biograd n/m. Ukupno prebačeno 300 boraca i 185 konja. Prebacivanje izvršeno sa:
S/S »Makarska«
M/J »Darko«
M/J »Morava«.

28.-II. —

Prebačeni dijelovi XIV Brigade iz Makarske u Biograd n/m. Ukupno prebačeno 150 ljudi, 138 konja, 10 kola i 25 tona materijala. Prebacivanje izvršeno sa:
S/S »Knin«
S/S »Morava«.

1.-III.—

Prebačeni dijelovi XIV Brigade iz Makarske u Biograd n/m. Ukupno prebačeno 60 ljudi, 61 konj i 5 tona materijala. Prebacivanje izvršeno sa:
M/J Darko.

2.-III. —

Prebačeni dijelovi XIV Brigade i I Brdskog divizona iz Makarske u Biograd n/m. Ukupno prebačeno 190 ljudi, 80 konja, 40 kola i 15 tona materijala. Prebacivanje izvršeno sa:
S/S »Knin« u teglju sa MS8
M/J »Morava«.
- Prema tome u razdoblju od 24.-II. do 2.III. od XIX Divizije prebačeno ukupno:

Boraca:	6.242
Konja:	723
Kola:	99
Materijala u tn.	305
- 2.) PREBACIVANJE XXVI DIVIZIJE.

25.-II. —

Prebačen materijal pojedinih brigada iz Višnjice (kod luke Ploče) u Šibenik. Ukupno prebačeno 350 tona materijala.
- S3»
- 515

	Prebacivanje izvršeno sa: M/J »Otac Petar« M/J »Velebit«.
26.-II. —	Prebačeni dijelovi I Brigade iz Podgore u Sukošane. ³ Ukupno prebačeno 2.600 ljudi, 250 konja, 16 kola i 200 tona materijala. Prebacivanje izvršeno sa: R.B. »Sitnica« S/S »Bakar« S/S »Cetina« S/S »Ston« S/S »Sitnica« M/J »Orjen« M/J »Hrvat«.
27.-II.—	Prebačeni dijelovi XII Brigade i ostaci kola I Brigade iz Podgore u Sukošane i Biograd n/m. Ukupno prebačeno 2.600 ljudi, 90 konja, 14 kola i 50 tona materijala. Prebacivanje izvršeno sa: R.B. »Sitnica« u teglju sa jednom MS S/S »Bakar« u teglju sa jednom MS S/S »Cetina« S/S »Ston« S/S »Sitnica«
28.-II. —	Prebačeni dijelovi XII Brigade iz Podgore u Sukošane. Ukupno prebačeno 200 konja, 30 kola i 8 topova. Prebacivanje izvršeno sa: M/J »Orjen« M/J »Velebit«
28.-II. —	Prebačeni dijelovi XI Brigade iz Igrana u Biograd n/m. Prebačeno ukupno 1.600 ljudi i 10 tona materijala. Prebacivanje izvršeno sa: S/S »Ljubljana«.
28.-II. —	Prebačeni dijelovi XI Brigade i preostali konji XII Brigade iz Podgore u Sukošane. Prebačeno ukupno 1.000 ljudi, 40 konja i 50 tona materijala. Prebacivanje izvršeno sa: S/S »Cetina« u teglju sa jednom MS. S/S »Sitnica«.

j .III.— Prebačeni dijelovi III Prekomorske brigade iz Gradca u Sukošane i preostala kola XII Brigade iz Podgore u Sukošane. Prebačeno ukupno 1.200 ljudi, 100 konja, 16 kola i 20 tona materijala.
Prebacivanje izvršeno sa:
R.B. »Sitnica« u teglju sa dvije MS (jednu uzeo u Podgori).
S/S »Ston« u teglju sa jednom MS (koju uzeo u Podgori).

4.-III. — Prebačeni dijelovi III Prekomorske brigade iz Gradca u Sukošane, te preostali konji i kola XI Brigade iz Podgore u Sukošane. Ukupno prebačeno 1.200 ljudi, 290 konja, 54 kola i 80 tona materijala. Prebacivanje izvršeno sa:
R.B. »Sitnica« u teglju sa jednom MS
S/S »Morava« u teglju sa jednom MS
Rem. »Kornat« u teglju sa dvije MS
M/J »Orjen« u teglju sa jednom MS (krenuo iz Podgore).
M/J »Velebit«.

Prema tome u razdoblju od 25.-II do 4.-III od XXVI Divizije prebačeno ukupno:
Boraca: 10.200
Konja: 970
Kola: 138
Materijala u tonama 760

3.) PREBACIVANJE MATERIJALA

Od 24. II do 7. III. — Prebačeno je iz Omiša u Zadar 500 tona raznog materijala od XIX i XXVI Divizije, te od ostalih jedinica VIII Korpusa.⁴ Prebacivanje izvršeno sa:
Remorker »Radnik« u teglju sa jednim m/j.
Remorker »Kornat« u teglju sa jednim m/j.
S/S »Kupari« u teglju sa jednim m/j.

Prema tome u razdoblju od 24. februara do 7. marta prebačeno je ukupno:
Boraca:16.242

Kola: 1.693
229
Materijala u tonama . . 1.565

Politkomesar, major: Za komandanta, major:
(Matulić Benko) (Kobol Viktor)
M. Benko **V. Kobol**
Operativni oficir, kapetan:
(Buljan Ivo)
Ivo **Buljan**

BR. 156

**NAREĐENJE ŠTABA JUGOSLOVENSKE MORNARICE OD
16. MARTA 1945. PODREĐENIM JEDINICAMA ZA FORMI-
RANJE POMORSKIH KOMANDI SJEVERNOG, SREDNJEG
I JUŽNOG JADRANA¹**

ŠTAB
JUGOSLOVENSKE MORNARICE
Str. Pov. op. Br. 28
16 marta 1945 god. Str. Pov...../45

PREFORMIRANJE POMORSKIH OBAL. SEKTORA

Po ukazanoj potrebi, a u cilju pravilnijeg i uspješnijeg
komandovanja jedinicama Jugoslovenske mornarice,

NAREĐUJEMO

da se izvrši reorganizacija Štabova Pomorskih obalskih sektora
i Mornaričkih stanica i formiraju:

1) Pomorska komanda Sjevernog Jadrana u granicama
kojima su se do sada obuhvatala područja I. i II. Pomorskog
obalskog sektora. Privremeno sjedište Pomorske komande biće
u Zadru.

Dosadanja postojeća granica između II. i III. Pomorskog
obalskog sektora ostaje do daljnjega kao privremena granica
između Pomorske komande Sjevernog Jadrana i Pomorske ko-
mande Srednjeg Jadrana.

2) Pomorska komanda Srednjeg Jadrana sa sjedištem u Šibeniku, a u granicama kojima su se do sada obuhvatala područja III. i IV. Pomorskog obalskog sektora.

3) Pomorska komanda Južnog Jadrana sa sjedištem u Tivtu, a u granicama kojima se je do sada obuhvatalo područje V. Pomorskog obalskog sektora.

4) Na području Pomorske komande Srednjeg Jadrana da se formiraju:

a) Pomorska obalska komanda (p.o.k.) Šibenik, sa sjedištem u Šibeniku, a u granicama dosadanjeg područja III. Pomorskog obalskog sektora.

b) Pomorska obalska komanda Split (p.o.k. Split), sa sjedištem u Splitu, a u granicama dosadanjeg područja IV. Pomorskog obalskog sektora.

5) Dosadanje Mornaričke stanice V. Pomorskog obalskog sektora menjaju svoj naziv u Pomorsko obalske komande i to:

a) Mornarička stanica Korčula u Pomorsku obalsku komandu Korčula (p.o.k. Korčula).

b) Mornarička stanica Dubrovnik u Pomorsku obalsku komandu Dubrovnik (p.o.k. Dubrovnik).

c) Mornarička stanica Boka u Pomorsku obalsku komandu Boka (p.o.k. Boka).

Područja Pomorskih obalskih komandi ostaju u dosadašnjim granicama Mornaričkih stanica Korčula, Dubrovnik i Boka, određenih naredbom Opbr. 5 od 19 januara 1945 godine.

U vezi prednjeg pretvaraju se:

1) Stab II. Pomorskog obalskog sektora u Pomorsku komandu Sjevernog Jadrana.

2) Stab III. Pomorskog obalskog sektora u Pomorsku obalsku komandu Šibenik.

3) Stab IV. Pomorskog obalskog sektora u Pomorsku obalsku komandu Split.

4) Stab V. Pomorskog obalskog sektora u Pomorsku komandu Južnog Jadrana.

Novo se formira Pomorska komanda Srednjeg Jadrana. Ovo naređenje provesti odmah u djelo.

S. F. — S. N.

Politkomesar, pukovnik
(Dragiša Ivanović)

Komandant, general-major
(Josip Černi)

J. c.-

Dostavljeno Štabovima II, III, IV i V.
POS i Rečne flotile

**IZVJEŠTAJ ŠTABA KVARNERSKOG ODREDA IZ PRVE
POLOVINE APRILA 1945. ŠTABU POMORSKE KOMANDE
SJEVERNOG JADRANA O AKCIJI NA NEPRIJATELJSKI
GARNIZON U NOVALJP**

ŠTAB KVARNERSKOG ODREDA
Op. broj 1/45.

Prepis

ŠTABU POMORSKE KOMANDE SEVERNOG JADRANA²
ŠTABU III. UDARNE BRIGADE.

Operativni izveštaj
O akciji na Pagu (Novalja)

1) Pismena zapovest³ koja je sastavljena između štaba III. Dalm. Udarne brigade⁴ i Štaba P. K. Severnog Jadrana, istu zapovest primili su štabovi Bataljona 3 IV. 1945 god. u 1330 sati, o napadu na neprijateljske garnizone: Karlobag, Pag 1 Novalja, otok Pag. 1. bataljon P.K. Sev. Jadrana i 2. bataljon P.K. Sred. Jadrana⁵ dobili su likvidiranje neprijateljskog garnizona Novalja (Pag).

2) Neprijateljske snage u garnizonima Novalja sastavljene od Nemaca (Kistenjegera) jačine oko 60 vojnika sa pešadiskim naoružanjem.⁰

3) Namera neprijatelja u ovom garnizonu bila je: Bočno osiguranje garnizona Karlobag i osiguranje severozapadne obale o. Pag radi našeg iskrcaja na otok i udaranja za leđa neprijatelju.

4) Naše snage sastavljene od dva bataljona sa zadatkom i to: I. bataljon P. K. Sev. Jadrana napadanje na neprijatelja sa jugoistočne strane i II bataljon P. K. Sred. Jadrana sa severozapadne strane. Obadva bataljona sa pešadiskim naoružanjem.

5.) Pismena zapovest koja je dobivena, prorađena je sa štabovima bataljona, sa refer, pom. pešadije Štaba Mornarice.

¹ Prepis originala, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 14—1/7, k. 2023.

^{2, 5} O formiranju Pomorske komande sjevernog Jadrana vidi dok. br. 156.

³ Vidi dok. br. 19—32/3, k. 2074 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.

Odluka za napad data je u 0600 sati 4. IV. radi samog iznenađenja neprijatelja.

6.) I. bataljon koji se je iskrcao sa jugoistočne strane na otok Pag zauzeo je položaj u 0530 sati, dok II. bataljon P. K. Sred. Jadrana radi slabe veze nije stigao na vreme. Vatra na neprijatelja otvorena je 4. IV. u 0500 sati. Naročitih promena u toku borbe nije bilo.

7.) Sa ovako procenjenom situacijom cilj je postignut i neprijatelj je dotučen.

8.) Gubici neprijatelja su sledeći: 27 mrtvih i 18 zarobljenika, 5 šaraca, 6 šmajsera, 7 pištolja, 1 teški bacač, 5 panzerfausta, 30 pušaka, 1 tromblon bacač, 2 dvogleda, 2 sanduka raznih bombi, raketni pištolji, dosta municije i ostalog materijala, koji se prebrojava.

9.) Vlastiti gubici: 4 mrtva, 7 ranjenih, dok u oružju i materijalu gubitaka kao i ostalog nije bilo.

10.) Od municije utrošeno: Puškomitraljeske 3700 metaka, teškobacačkih 5 granata, lakobacačkih 43 granate, strojnica 1300 metaka, pušanih 730 metaka i raznih bombi 17 komada.

11.) Za priznanje ostalim borcima predlažemo za pohvalu sledeće drugove: komandira I. čete I. Bataljona Simenčić Ivana, mitraljesca Kastelan Zorka, Francisković Vencla, Sulić Milana i vodnika Magas Milana od 2 čete istog bataljona, vodnike Bevandić Pava, Vrakovčić Jakova, borce Serdar Antu i Salin Iva.

12.) Jedini nedostatak bio je pri akciji što II. Bataljon nije stigao na vreme da sa svojim jedinicama izvrši obuhvat sa severozapadne strane.

13.) ./.

14.) a) b) c) d) f)

15.) Akcija izvedena dosta dobro, borci neiskusni u sličnim borbama.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Komandant: major: Grubelić Josip s. r.

Za tačnost prepisa overava

Operativni kapetan:

Bojan Marok

IZVJEŠTAJ POMORSKE KOMANDE SJEVERNOG JADRANA OD 9. APRILA 1945. ŠTABU JUGOSLOVENSKE MORNARICE O PREVOŽENJU JEDINICA TREĆE UDARNE BRIGADE DEVETE DIVIZIJE I MORNARIČKE PJEŠADIJE ZA DESANTNE OPERACIJE NA OTOK PAG¹

POMORSKA KOMANDA SEVERNOG JADRANA
Pov. Op. broj 58
9 aprila 1945
Položaj

Operativni izveštaj o akciji
na Pag 4. i 5. aprila 1945 god.

ŠTABU JUGOSLOVENSKE MORNARICE
(Operativnom odeljenju)

1) Akcija je izvršena na predlog i traženje G.Š.Ii. a po odobrenju i naređenju Štaba Jugoslovenske mornarice. U vezi izdatog naređenja IX Udarne divizije i III Udarne brigade sastali su se u Zadru 2 aprila stabovi IX Udarne divizije, Pomorske komande Severnog Jadrana i 2 člana britanskih pomorskih i suhozemnih snaga. Zasebna operacijska zapovest nije izdana za pojedine jedinice ove komande već je na sastanku 3 aprila sa svima rukovodiocima detaljno obrađen plan akcije i svima su izdate potrebne upute u detalje.

2) Svrha akcije bila je: likvidacija garnizona Pag i Karlobag, preseći komunikacije Gospić — Karlobag i tako pomoći našim jedinicama, koje su operisale kod samog Gospića.³ Radi što uspješnije akcije bile su angažovane naša i saveznička avijacija i artiljerija (1 baterija haubica i 2 LCG).

3) Neprijateljska namera: Pošto poto zadržati garnizon u o. Pagu i Karlobagu i zadržati komunikaciju Karlobag — Gospić te tako omogućiti povlačenje i odstupanje na kopnu i moru.

4) Vlastite snage: Pre same akcije bile su razmeštene u Obrovcu, Novigradu, Ninu, Zatonu, -Privlači i Petrčanima. 3 aprila posle podne i uveče sve snage bile su skoncentrisane

¹ Prepis originala, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 6—1/7, k. 2023.

² Redakcija je izostavila dio teksta koji se ne odnosi na akciju.

³ Kod Gospića su operisale jedinice Dvadesete i Dvadeset šeste divizije (vidi dok. reg. br. 2/11, k. 315A i 25/8. k. 311A u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

u Jarugi kod Nina, gde su čekali potrebni brodovi za prebačaj na Pag. 3. IV. počelo je ukrcavanje i završeno je 4. IV. u 0130 sati. Prebačene su sledeće snage: 2 bataljona III Udarne brigade sa celokupnom komorom i intendanturom za Lukovo-Šugarje odnosno Barić Dragu. Dva bataljona III Udarne brigade u Dinjišku na Pagu sa intendanturom i komorom, jedan bataljon III Udarne brigade u Povijanu. Jedan bataljon Mornaričke pešadije severno od Novalje a jedan bataljon Mornaričke pešadije južno od Novalje. Jedan bataljon pomorske pešadije na Fortieu a zatim prebačen u Povijanu kao osiguranje. Zatim dve baterije artiljeriskog divizionu.

5) Plan akcije vidi se iz priložene zapovesti Štaba III Udarne brigade.⁴

6) Tok akcije na Pagu razvidan je iz priloženih operativnih izveštaja.⁵ Kao nadopunu dostavljamo:

a) Avijacija: 4. IV. u 0700 sati 5 Spitfire-a kružilo iznad položaja oko Paga. Jedan avion bacio zapaljivu bombu na Gradac, ostali mitraljirali. Vremenske prilike vrlo slabe, izvid slab. Maglovito i stalna kiša.

1400 sati 5 Spitfire-a bombardovalo položaje oko grada Paga i predeo između grada i groblja. Vremenske prilike dobre. Sunce, vedro. Jedan aparat oštećen od neprijateljske vatre prisilno se spustio iznad Košljuna. Pilot sasvim lako ogreben i spasen.

5. IV. 1400 bombardovanje neprijateljskih položaja između grada i groblja. Mitraljiranje položaja.

1545: 5 Spitfire-a ponovno baca rakete na položaje oko grada i na bunkere.

b) Artiljerija: Saveznici su saučestvovali sa jednom baterijom haubica i sa dva LCG.

Baterija: 4. IV. 0700 baterija je otvorila vatru na Pag sa položaja 500 m SE od Gorice i tokom popodneva u razmacima tukla sam grad i položaje oko grada. 1230 sati baterija se prebacila u pravcu Paga na položaj 100 m ispred mosta preko solane na N strani zaliva. U razmacima je tukla Pag sve do sumraka kad se je povukla prema Dinjiški, a 5. IV. zauzela ujutro stari položaj.

5. IV. tokom celog dana baterija je u razmacima otvarala vatru i od 1500 do 1600 zajedno sa našim baterijama intenzivno tukla Pag kao pripremu za juriš.

Posle zauzeća Paga baterija je ukrcana na LCT⁶ i povučena u Zadar.

⁴, ⁵ Zapovijest i izveštaji nalaze se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 19—32/3, k. 2074.

⁶ Landing Craft Tank — desantno-jurišni čamac za prevoz tenkova

Saveznički LCG⁷ postavili su se 4. IV. ujutro između Vira i Paga, te otvorili vatru na Pag. Brodskoj artiljeriji je odgovarala najpre neprijateljska baterija haubica iz Paga. Radi dejstvovanja neprijateljske artiljerije LCG su se povukli ispod same severne obave Vira, t.j. van dometa neprijateljske artiljerije i nastavili sa gađanjem u razmacima.

Pre podne 5. IV. LCG-i su zauzeli nove položaje u zalivu Nova Povijana i tukli Pag u razmacima. Od 1500 do 1600 sati intenzivna artiljeriska vatra. Posle zauzeća Paga LCT-i su se povukli u Karlobag.

7) Akcija na Pagu vršena je po predviđenom planu i celo ostrvo je nakon dvodnevne borbe bilo u našim rukama. Tok akcije na pojedinim položajima razvidan je iz priloženih operativnih izveštaja pojedinih jedinica. U operativnom izveštaju III Ud. brigade naznačeno je: »Sam početak napada na neprijatelja nije otpočet u određeno vreme iz razloga što je bilo sporo prebacivanje trupa i artiljerije sa brodovima«. Ovo ne odgovara i to iz sledećih razloga:

a) Prebacivanje je usledilo po planu koji je bio izrađen obzirom na podatke koje je dostavio Štab III Udarne brigade. Po tim podacima je traženo prebacivanje 1300 vojnika. Pred samo ukrcavanje trupa uspostavilo se je da treba prebaciti također oko 150 konja, oko 30 kola i svu ostalu komoru i intendanturu za dva bataljona. Situacija je tražila da se još tokom noći prebaci na Pag oko 60 konja, što je zauzelo brodski prostor koji je bio određen za borce. Pored toga je motorni splav, koji je bio određen za prebacivanje konja, morao čekati oko 2 sata dok su [se] sakupili prateća četa i konji koje je trebalo prebaciti na Pag. Pogreška Mornarice je u tome što je koristila iskustva iz saradnje sa 26 divizijom, a nije uzela u obzir da sarađuje jedinica koja je takorekuć prvi put na moru i prvi put sarađuje sa Mornaricom.

b) U pogledu artiljerije navodi nisu tačni. Artiljerija je bila 4. IV. na svojim položajima, i ona je izvršila prebacivanje pred pešadijom, tako da je došlo do toga da je baterija 75 mm, koja se je iskrčala u Dinjiški, ostala bez pešadijske zaštite. Naše baterije su blagovremeno otvorile vatru na Pag 4. IV. u 0730 sati.

c) 2. bataljon (bataljon Srednjeg Jadrana) nije na vreme stigao na položaje iz razloga što je bilo potrebno dragirati plovnu rutu. Radi toga je brzina sastava bila 2 čvora mesto 6.

8), 9), 10), 11), 12) i 13): Vidi priložene operativne izveštaje.⁸

14) Kritika akcije: Prvi dan borbe nije postojalo potrebno sadejstvo artiljerije sa Štabom Brigade koji je vodio napad i to iz razloga:

a) Sto je rukovodstvo otišlo na nove položaje, a da nije imalo veze sa artiljerijom. Kada su jedinice artiljerije tražile vezu sa Štabom Brigade, bilo im je odgovoreno da je mesto Štaba konspirativno.

b) Upotreba artiljerije nije bila u rukama Štaba Brigade. Artiljerija se je prebacivala iz položaja na položaj po svojoj volji i 5. IV. ujutro se je čak desilo da se nije znalo gde se nalazi baterija 75 mm.

c) Štab Brigade pokazao se je oko upotrebe artiljerije kao upravljač vatre jer je rukovodio sa vatrom iz samog položaja. Pokazivanje ciljeva bilo je konfuzno, tako da su komandanti pojedinih baterija pripremajući plotune bili postavljeni odmah pred nove zadatke i nisu znali koje ciljeve treba tući.

Služba veze: nije odgovarala. Prvog dana bila je uspostavljena veza sa Ninom i Zadrom tek u 1300 sati.

Veza između bataljona Mornaričke pešadije u Novalji i komandanta Severnog Jadrana nije bila uopšte uspostavljena tako da je došlo do toga da komandant Severnog Jadrana i Štab III Udarne brigade uopšte nisu bili obaveštavani o situaciji u Novalji,⁹ premda su imali bataljoni u Novalji ugovorenu radio-vezu sa stanicom komandanta Severnog Jadrana, koji se je nalazio pred Pagom.

Telefonska veza sa Štabom III Udarne brigade bila je uspostavljena tek drugog dana pošto se nije znalo gde se štab nalazi.

Snabdevanje: Snabdevanje živežnim namirnicama za borce je podbacilo. Naše jedinice koje su operisale oko Paga dobile su hranu tek 6. IV. popodne.

s. F. — s. N.

Politkomesar, p.pukovnik

B. Mamula, s. r.

Komandant, major

Janez Tomšič, s. r

Oper. oficir, kapetan

Bojan Marok, s. r.

Tačnost prepisa overava, poručnik:

ZAPOVIJEST POMORSKE KOMANDE SJEVERNOG JADRANA OD 10. APRILA 1945. PODREĐENIM JEDINICAMA ZA PREVOŽENJE JEDINICA DEVETE DIVIZIJE U DESANTU NA OTOK RAB¹

POMORSKA KOMANDA SJEVERNOG JADRANA
Pov. Op. broj 59
10 aprila 1945
Položaj

OPERACISKA ZAPOVEST

Sekcija 1 : 100.000, Senj Sheet² 58 i Rab Sheet 57
Pomorska karta Britanskog Admiraliteta »Gulf of Quarnaro«³

Ovih dana naše snage oslobodile su Luku i očistile obalu od neprijatelja sve do Senja.⁴ Prvi neprijateljski garnizon se sada nalazi na otoku Rabu.

Namera neprijatelja: Zadržati Rab u svojim rukama što dulje moguće, kontrolisati tako pomorski saobraćaj te sprečavati doterivanje municije i hrane našim trupama morskim putem. Osim toga eventualno pasti našim snagama koje operišu

¹ Prepis originala, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 17—8/3, k. 2074.

² Šit — list

³ Kvarnerski zaliv

⁴ O čišćenju obale do Senja u dnevnom izvještaju Štaba Četvrte armije od 9. aprila piše: »Posle oslobođenja Otočca i Jablanca odlučili smo vršiti opkoljavanje nepr. snaga na prostori Senj — Vratnik — Sv. Juraj. U cilju realizovanja toga plana XIX divizija dobila je zadatak da izvrši brz prodor pravcem Žuta Lokva — Krivi Put — Krmpote s težnjom obuhvata Senja sa severozapada. XXVI divizija nastupala je opštim pravcem Otočac — Vratnik — Senj, dok je IX divizija bila na levom krilu čisteći obalu od Karlobaga u pravcu Senja. Posle upornih borbi na desnom krilu noću 8/9. IV. XIX Divizija završila je opkoljavanje neprijatelj, grupacija izbijanjem na cestu Novi — Senj. 9. IV XXVI div. frontalnim napadom na vrlo utvrđene nepr. položaje na Vratniku probila je posle ogorčene borbe spoljne odbrane Senja i u sadejstvu sa XIX div. oslobodila grad Senj«, a prema dnevnom izvještaju od 11. aprila, rezultati borbe na sektoru Senja bili su sljedeći:

Ubijeno 2109 nepr. vojnika, 100 oficira, komandant njemačke 392. legionarske divizije general-lajtnant Mickl. Zarobljeno 1638 nepr. vojnika, 27 oficira sa komandantom 847. puka (pukovnik Reisinger), a zaplijenjeno: 1693 puške, 81 pištolj, 89 p. mitraljeza, 88 »šaraca«, 2 p. a. mitraljeza, 5 l. bacača, 14 t. mitraljeza, 12 t. bacača, 19 topova i dosta ostalog ratnog materijala (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 27—27/8, k. 311A).

zapadno od Senja iza leđa, stvoriti zabunu i tako omogućiti neprijatelju redovno odstupanje.

Naš zadatak: Likvidacija garnizona u Rabu.⁵

Naše snage: IX Dalm. udarna divizija sa dve brigade. Kvarnerski odred sa tri bataljona Pomorske pešadije, Kvarnerski pomorski sastav, divizion Obalske artiljerije sa 1 baterijom,⁸ naša i saveznička avijacija i saveznički brodovi za prevoz trupa (3 LCT).⁷

Podaci o neprijatelju: Neprijatelj raspolaže sa sledećim snagama:

- 1) Rt Lopar, rt Stojan oko 90 vojnika 1 top 12 mm
1 top 76 mm
3 Flak 20 mm

Osmatračnica, duboki rov pored osmatračnice i radio stanica.
1 bacač 81 mm.

- 2) Rt Krištofor: 90 vojnika 5 topova 76 mm
3 Flak 20 mm
2 reflektora sa radiostanicom.

U 16 bunkera smeštena su 3—4 teška mitraljeza, 2—3 šarca, više puškomitraljeza, telemetar i 7—8 pancerafausta.

- 3) Baterija Brna: 170 vojnika, 3 topa 88 mm sa osmatračnicom
2 Flak 37 mm
2 raketna P. a. bacača
2 telemetra sa radiostanicom i 1 reflektor

Ova baterija ima 7 stražarskih mesta opasnih sa žicom. Nagaznih mina do nedavno nije bilo.

⁵ Na Rabu su se nalazile 1, 2. i 3. baterija 540. mornaričkog artiljerijskog divizona (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 3—19/3, k. 18).

⁶ Prema izvještaju Štaba Devete udarne divizije od 14. aprila 1945. Štabu Četvrte divizije, raspored snaga bio je sljedeći: »Na sektoru Lopar — rt Stojan, napadala je II. Prol. Dalm. brigada sa 1 bataljonom i sa četom automatičara a jedan joj je bataljon bio divizijska rezerva u Supetarskoj. Na sektoru Krištofora napadao je Kvarnerski odred sa 2 bataljona dok je jedan bataljon bio njihova rezerva u Kamporu. Na sektoru grada Raba i bliže okolice napadala je III. Dalm. Udar. brigada sa 3 bataljona. Nastupanje i napad pješadije potpomognuo je artiljerijski divizion sa tri baterije topova 75 m/m i jedna baterija topova 75 m/m pomorske komande sjevernog Jadrana«. (Vidi dok. br. 17—13/3, k. 2074 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.)

⁷ Vidi dok. br. 160.

- 4) Beni: po potrebi zaposednut sa 70 vojnika
- 5) Iviči: 1 Fiat, 3 šarca i 30 vojnika
- 6) Marjani: 1 Flak, 3 šarca i 15 vojnika
- 7) Pićuljani: 1 Flak, 1 teški mitraljez, reflektor sa telemetrom, 30 vojnika.
- 8) Na ulazu u grad sa morske strane bunker za kontrolu ulazećih brodova sa mitraljezom i 1 stražarom a u samom gradu par policajaca, finansa i žandara.

Ukupno: 450 do 500 vojnika.

U vezi najnovijih vesti o napuštanju garnizona Rab sa strane neprijatelja, na poluotok **Lun** isturen je jedan bataljon Mornaričke pešadije, a na otok Rab isturena je jedna izviđačka desetina. IX Udarne divizija također je isturila na otok jednu izviđačku čet.

U vezi pretstojećih operacija za likvidaciju neprijateljskog garnizona na Rabu, a u cilju što bržeg i boljeg izvršenja zadatka

N A R E Đ U J E M O

1) Kvarnerski odred:

a) *II. Bataljon (srednjeg Jadrana)* koji se nalazi na Rtu Lun. Iz Novalje treba blagovremeno uputiti jedan motorni splav, tako da splav bude u 2130 negde oko Tovernele gde će se ukrcati bataljon. Ukcavanje ima da traje najviše jedan sat tako da splav isplovi u 2230 i vozi na poziciju na sredinu između otoka Trstenik i Dolfin, gde će sačekati brodove sa ostalom vojskom i artiljerijom iz Novalje.

b) *I. Bataljon, III. Bataljon, Baterija 75 mm.* Za ukrcavanje su na raspoloženju: »Darko« i 1 motorni splav. Sa ukrcavanjem započeti u 1900 sati i regulirati tako da su trupe potpuno ukrcane u 2100 sati. Isplavljenje iz Novalje u 2115. Sastavna brzina 5 čvorova. Vožnju regulirati tako da se sa iskrcavanjem započne u 0200 sati, i da su trupe na položaju u 0300 sati.

Sastav ima da vozi iz Novalje kako sledi:

Iz Novalje u Kp = 3050. Između Trstenika i Dolfina čekaće na sastav motorni splav. U koliko splav neće biti na mestu, sastav ima da ga pričekava i zatim svi produžuju u starom kursu do bočno Trstenika.

Bočno Trstenika okrenuti u kurs Nord i u tom kursu voziti do bočno Kalifronta. Bočno od Kalifronta okrenuti na sam Kalifront i izvršiti iskrcavanje negde NE od svetionika.

Izvršenje akcije na kopnu: prema naređenju komandanta IX Divizije.⁸ Svaki borac da ponese sa sobom suhe hrane za 2 (dva) dana.

2) Kvarnerski pomorski sastav:

Za osiguranje konvoja iz Novalje, komandant će odrediti sledeće:

Jedan sat pre polaska konvoja iz Novalje, uputiće jedan N. B. na patrolisanje u prostoru Trstenik — Dolfin — Laganj. Na tom prostoru N. B. sačekaće konvoj. Sam konvoj će konvoirati 2 patrolna čamca.

Od Trstenika konvoj, N.B. i potrolni čamci zajedno produžuju do Kalifronta. Za vreme iskrčavanja naoružani brod i patrolni čamci će patrolisati oko Kalifronta.

Posle likvidacije Raba svi brodovi će uploviti u Rab, čim mineri izdragiraju put Rab — Kalifront.

3) Minerski odred:

U noći kad započnu akcije, odred ima da se nađe sa potrebnim leutima makar i na vesla i potrebnom tratom u Barbatskom kanalu i postupa tako da bude Barbatski kanal i sam ulaz u Rab očišćen u što kraćem vremenu posle likvidacije garnizona. U tu svrhu će čekati negde na sredini Barbatskog kanala.

Posle dragiranja Barbat — Rab, pristupiće odmah dragiranju rute Rab — Kalifront, da mogu brodovi od Kalifronta uploviti u Rab. A zatim izdragirati rutu Rab — Dolfin — Lun.

4) Služba veze:

Odred telefonista prebaciće se odmah u Karlobag i uspostaviti telefonsku liniju Karlobag — Jablanac. U Jablancu pregledati kablovsku kućicu i ukopčati kabel. U noći kad usledi prebacivanje i telefonisti će se prebaciti na Rab kod kablovske kućice, uključiće kabel i odmah uspostaviti telefonsku vezu sa Štabom IX Divizije. Drugi deo telefonista u to vreme uspostaviće duplu liniju Pag — Nin.

Radioveza: Radiostanica ove Komande, koja je kod IX divizije, polazi sa divizijom. Stanica u Pagu ostaje i nadalje

⁸ Prema zapovijesti Štaba Devete divizije od 11. aprila 1945, mor-narička pješadija trebalo je da se iskrca na rt Kalifront sa zadatkom da s jednim dijelom snaga likvidira neprijateljsko uporište na rtu Krištofor, a drugim dijelom da ostane kao rezerva na prostoriji Kampor (vidi dok. br. 17—11/3, k. 2074 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

u Pagu, Stanica kod Odreda putuje sa Odredom i ostaje kod Odreda. Šemu rada narediće drug potporučnik Čečuk⁹.

S. F. S. N.

(M.P.)

Politkomesar, potpukovnik:	Komandant, major:
Branko Mamula, s. r.	Janez Tomšič, s. r.
Šef oper. otseka, kapetan:	
Bojan Marok, s. r.	

Tačnost prepisa overava: kapetan:

Bojan A. Marok

14 April 1945

U sporazumu sa Štabom IX Udarne dalm. divizije u pogledu ukrcavanja, prebacivanja trupa

ODREĐUJEMO:

- 1) Ukrcavanje će uslediti na određeni dan prema naređenju Štaba IX Dalm. udarne divizije.
- 2) Trupe treba da budu iskrcane određenog dana u 0300 sati.
- 3) Posle iskrcavanja brodovi će se skloniti po uvalama oko Jablanca.
- 4) Kvarnerski pomorski sastav odrediti će potrebna osiguranja na moru

IZVRŠENJE:

- 1) Bataljon III Udarne brigade, određen za osiguranje mostobrana, koji se bataljon nalazi u Vranjku, ukrcava se na brod u 1300 sati i kreće na zadatak u prvom mraku.
- 2) *Karlobag*: a) 270 boraca prištabske jedinice IX U. D. Divizije, ukrcaće se na jedan brod koji isplovi u 1900 sati za Priznu, gde će se priključiti konvoju III brigade.
b) 700 boraca III. U. brigade: ukrcavanje u 1400 sati, posle ukrcavanja brod isplovi za Priznu, a iz Prizne isplovi u 2230 na zadatak.
c) III Dalm. udarna brigada, 350 boraca, spremni za ukrcavanje u 1300 sati. Ukrcati će se na jedan LCT koji u prvom mraku kreće u Jablanac gde će se na LCT ukrcati još jedna baterija i 50 boraca sa 6 konja.
- 3) *Jablanac*: a) Na dva motorna splava ukrcati dve baterije haubica i jednu protukolsku bateriju. Posle ukrcavanja,

splavovi isplove u Zavratnicu a iz Zavratnice isplove na položaj (južni deo Raba, u Barbatski kanal) u 0100 sati.

b) Oko 2000 sati stižu u Jablanac 2 LCT koji će ukrcati:

Onaj LCT sa 350 boraca ukrcaće još jednu bateriju i 6 konja.

Prazni LCT ukrcaće 770 boraca II brigade. Posle toga isplove za Crniku.

c) U 1600 sati ukrcati na jedan brod 130 boraca i u prvi mrak prebaciti ih u Crniku za osiguranje mostobrana.

Sa ovim brodom ide jedan PČ ili NB kao pratnja.

4) Komandant Kvarnerskog pomorskog sastava odrediće jedan PČ, koji će patrolisati ispred Barbata.

Sef Pomorskog saobraćaja odrediće potrebne brodove. Komora se ne ukrcava.

S. F. — S. N.

Politkomesar, potpukovnik:

Branko Mamula, s. r.

Komandant, major:

Janez Tomšič, s. r.

Sef Oper. otseka, kapetan:

Bojan Marok, s. r.

Tačnost prepisa overava:

Sef Operativnog otseka,
kapetan:

Bojan A. Marok

(Bojan A. Marok)

**IZVJEŠTAJ ŠTABA KVARNERSKOG ODREDA OD 12.
APRILA 1945. ŠTABU POMORSKE KOMANDE SJEVERNOG
JADRANA O ZAUZIMANJU NEPRIJATELJSKOG UPORI-
ŠTA NA RTU KRIŠTOFOR NA OTOKU RABU¹**

ŠTAB KVARNERSKOG ODREDA
Pov. Op. broj 2
12 aprila 1945. g.
u Rabu

Operaciski izveštaj
o zauzimanju uporišta
Krištofor na Rabu.

**ŠTABU IX UDARNE DIVIZIJE IV ARMIJE
P.K. SJEVERNOG JADRANA**

1) 12 o. mj. u 9.30 sati Kvarnerski odred zauzeo je nepri-
jateljsko uporište na Rtu Krištoforu na otoku Rabu. Operacija
je izvršena prema operaciskoj zapovesti P.K. Severnog Jadrana
Pov. Op. broj 59/45² i Štaba IX Udarne divizije Op. br. 123/45³.

2) Tok izvršenja operacije:

a) Ukrcaje na brodove izvršeno je prema zapovesti.⁴ Za
prevoz je iskorišten i motorni jedrenjak »Sv. Ante«, tonaže oko
2 vagona, zatečen u luci, na koji su bile ukrcane 2 Četa III. ba-
taljona, a da bi se tako moglo brzo ukrcavati jedan deo snaga
određen je za stvaranje mostobrana.

b) Prevoz morem vršen je rutama prema naredenoj za-
povesti. Do sjedinjenja kod otoka Trstenika sastava upućenog
iz Luna sa sastavom koji je pošao iz Novalje nije došlo, jer je
sastav iz Novalje bio zanet morem i od vetra više put zapada,
a noć je bila tamna. Da se ne bi gubilo na vremenu i brodove
sa ukrcanom vojskom ne izlagalo dužem nepotrebnom napadu
neprijatelja sa strane mora i kopna, odlučeno je da se prevoz
morem izvrši pojedinačno sa sastavima a da bi se operacija bez
odgađanja mogla izvršiti. Kad sastav iz Luna nije pak na od-
ređenom mestu sjedinjenja naišao na sastav iz Novalje, on se
uputio bez čekanja prema Rtu Kalifront, na izvršenje zadatka.

¹ Prepis originala, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu
Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 19—44/3, k. 2074.

² ⁴ Vidi dok. br. 159.

³ Vidi dok. br. 17—11/3, k. 2074 u Arhivu Vojnoistorijskog insti-
tuta.

Noć je bila vedra ali tamna. Zbog oskudnih sredstava za navigaciju na našim malim brodovima, zbog opasnosti od mina i zbog bojaznosti da sastav ne bude primećen od neprijatelja na moru ili na kopnu, prevoz morem bio je vrlo otežan, te je tako i sastav iz Luna i sastav iz Novalje stigao na mesto iskrčavanja sa zakašnjenjem tek posle 0230 sati.

c) Brodovi su morali pristati uz obalu koja je bila plitka i puna grebena. Zato je morala poslužiti i motorna splav MS11 na koju je bila ukrcana haubička baterija kao molo za pristanje za motorni jedrenjak »Darko«. Iskrčavanje je bilo teško i sporo. Nakon iskrčavanja pešadije mogla se je uputiti motorna splav MS11 sa haubičkom baterijom u zaliv Sv. Mare, gde je bio najpodesniji položaj za tu bateriju. Iskrčavanje sa motorne splavi vršeno je brzo i lako.

3) Podilaženje neprijateljskom uporištu od tačke iskrčavanja izvršeno je potpuno neprimetno. Neprijatelj je bio iznenađen, opkoljen u žicu, te je za to saznao tek oko 0700 sati, kada su na njega pale prve granate izbačene iz haubica. Između Štaba Odreda, te bataljona i baterije bila je uspostavljena telefonska veza i radiotelefonska veza Štaba Odreda sa Štabom IX Udarne divizije⁵ i Komandom Severnog Jadrana u Pagu i Rabu. Veza sa brigadama koje su istodobno operisale na Loparu i na položaju Brno nije bila uspostavljena.

4) Napad na uporište Krištofor izvršen je posle 1 i 1/2 [sata] žestoke artiljerijske i bacačke vatre, koja je počela u 0700 sati.

5) U 0930 sati uz podršku celokupnog raspoloživog automatskog oružja uporište Krištofor je bilo zauzeto.

6) Za ovu operaciju stigao je jedan engleski oficir kao artiljeriski osmatrač sa 3 engleska vojnika i radio-stanicom, a imao je zadatak da upravlja vatrom jedne engleske topovnjače na Rt Krištofor. Međutim engleski oficir nije mogao sa brodom uspostaviti radio-vezu i tako Englezi nisu učestvovali u toj operaciji.

7) Vlastiti gubici iznose 2 mrtva i 8 ranjenih.

8) Neprijatelj je izgubio jednog mrtvog, 2 ranjena i 83 zarobljena.

9) Zadrobljeno je 6 pomorskih topova, od toga 2 ispravna i mnogo topovske municije, te 7 artiljeriskih durbina, zatim 3 Flaka, 5 šaraca, 4 Brede, 60 pušaka, 1 radio-stanica, veća količina sanitetskog materijala, nešto malo hrane i jedna kasa sa 120.000 lira.

10) Utrošak municije: a) I. Bataljon utrošio je 650 metaka za šarac, 550 za mitraljez Bren, 420 za šmajser, 130 pušanih talijanskih, 150 Mauser, 31 ručnu bombu, 48 mina za laki bacač, 30 mina za teški nemački bacač i 35 za teški američki bacač. b) II. Bataljon utrošio je 500 metaka za šarac, 2700 za mitraljez Bren, 401 za Mauser, 350 za tešku Bredu, 42 mine za teški bacač, 60 za laki bacač, 700 metaka šmajser, 500 za talijansku pušku, c) Haubička baterija 75 mm M 1 utrošila je 420 granata, d) III. Bataljon utrošio je 1200 metaka za mitraljez Bren, 500 za Bredu, 32 mine za teški bacač, 4500 strojničkih i 140 pušanih metaka.

11) Kritika akcije: a) Naši mali brodovi opremljeni nedovoljno navigaciskim instrumentima mogu se vrlo teško orijentisati i snalaziti na moru kad nastupe teške navigatorske prilike, što može mnogo uticati na početne operacije desanta, b) Vlastite snage pokazale su u borbi dobru snalažljivost, borci su bili odlučni i hrabri i dobro su iskoristili sva oružja. Disciplina vatre nije dostatna, u II Bataljonu bile su katkada suviše nepotrebne galame, c) Haubička baterija izvršila je svoj zadatak efikasno i tačno, osmatranje i upravljanje vatre bilo je dobro.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

POLITKOMESAR: OPERATIVNI OFICIR: KOMANDANT, MAJOR
Slavko Ružić, s. r. Butković Marjan, s. r. Grubelić Josip, s. r.

Tačnost prepisa overava Sef
Operativnog otseka,
kapetan: **Bojan Marok**

(Bojan Marok)

(M.P.)

14. aprila 1945. g.

**IZVJEŠTAJ ŠTABA OBALSKE ARTILJERIJE OD 14.
APRILA 1945. POMORSKOJ KOMANDI SJEVERNOG JA-
DRANA O AKCIJI NA OTOK RAB¹**

STAB
II. POMORSKOG OBALNOG SEKTORA²
OBALNA ARTILJERIJA
Pov. broj 51
14 aprila 1945. godine
Položaj

POMORSKOJ KOMANDI SJEVERNOG JADRANA

Položaj

Operativni izvještaj
o akciji na otok Rab.

Po naređenju Pomorske komande Sjevernog Jadrana 9.
aprila 1945. g. ukrcana je baterija 2 na M.S. 11, u 2100 sati
isplovila iz Paga u Novalju.

10. aprila 1945. g.

U 0700 sati stigli u Novalju. Sa baterijom 2 pošli su od
strane divizionara pomoćnik politkomesara i šest drugova. Od-
mah po dolasku u Novalju, pomoćnik politkomesara javio se
komandantu Kvarnerskog odreda i baterija 2 stavila se pod ko-
mandu Kvarnerskog odreda za akciju na otoku Rabu. U Novalji
primljena je operativna zapovijest od Štaba Kvarnerskog od-
reda za akciju na otok Rab.³

11. aprila 1945. g.

U 20.50 sati baterija 2 sa pomoćnikom politkomesara i
drugovima iz štaba divizionara ukrcani na M.S. 11 krenuli u kon-
voju u akciju na otok Rab.

12. aprila 1945. g.

U 0445 sati M.S. 11 uplovili u uvalu Sv. Mare. U 0500
sati postavljeni topovi na položaj na samoj uvali Sv. Mare.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-
istorijskog instituta, reg. br. 6/3, k. 2074.

² Pečat ranijeg Štaba Drugog pomorskog obalskog sektora. Vidi
dok. br. 156.

³ Vidi dok. br. 159.

Osmatračnica se nalazila na položaju Seka. Pre otvaranja naš< vatre, baterija Krištofor gađala je naše pješadijske jedinice koje su nadirale prema Brnu, ali je bila učutkana odmah pošto je baterija 2 otvorila vatru na položaj Krištofor. U 0700 sat otvorena je vatra na neprijateljski položaj Krištofor i tučen su neprijateljski topovi, bunker i minska polja. Gađalo se indirektno sa početnom daljinom od 4000 jardi. Artiljeriska priprema i gađanje trajalo je oko 0745 do 0830 sati, kada je vatra prekinuta i naša pješadija prešla je na juriš. Posljednja daljina bila je 4150 jardi.

Utrošeno je 362 granate sa drugim punjenjem.

Noć između 12 i 13 aprila 1945. g. provedena je u uvali Sv. Marenjine.

13. aprila 1945. g.

U 0630 sati baterija 2 na M.S. 11 isplovila je iz uvala Sv. Marenjine na Rab.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Pomoćnik Polikomesara:
M. Bogojević

Komandant, kapetan:
S. O.

(M.P.)

jaredenje pomorske komande sjevernog ja-
)rana od 15. aprila 1945. podređenim jedinicama
:a prevoženje jedinica dvadeset šeste divizije
u desantu na otok krk¹

OMORSKA KOMANDA SJEVERNOG JADRANA
K Str. Pov. Op. broju 61
i 15 aprila 1945
Položaj.

Ikrčavanje i prebacivanje
rupa za akciju Krk.²

- I) XXVI DALMATINSKA DIVIZIJA
- II) KVARNERSKI ODRED
- III) KVARNERSKI POMORSKI SASTAV
- IV) SEKCIJA ZA POMORSKI SAOBRAĆAJ

U sporazumu sa Štabom XXVI Dalmatinske divizije u
ogledu ukrcavanja i prebacivanja i iskrcavanja trupa

ODREĐUJEMO:

Kvarnerski odred, 3 bataljona pomorske pešadije sa 550 bo-
ica i jedna baterija topova 75 mm. Drug Zoričić staviće na ra-
»laganje potrebne brodove za borce i jedan motorni splav za
ateriju.

Odred da bude u 1700 u luci Rab.
Početak ukrcavanja: 1730 sati
Isplovljenje: 1900 sati
Iskrcavanje u Maloj Luci 0200 sati.
t pratnju konvoja i kao neposrednu zaštitu kod iskrcavanja
imandant Kvarnerskog pomorskog sastava odrediće 1 patrolni
mac.

2. Bataljon i Dalm. brigade XXVI Dalm. divizije, ukupno
0 boraca, nalazi se u Sv. Jurju, treba ga prebaciti u Sv. Ma-
k. Bataljon ima zadatak osiguranje mostobrana.

Ukrcavanje u uvali Mlini 1600 sati.
Isplovljenje čim padne noć.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-
rijskog instituta, reg. br. 18—6/3, k. 2074.
² Akcija na otok Krk izvođena je u sklopu ličko-primorskih ope-
:ija Četvrte armije. Vidi napomenu 8 uz dok. br. 165.

Sef sekcije za pomorski saobraćaj odrediće potrebne brodove a komandant Kvar. pomorskog sastava 1 PČ ili 1 NB kao pratnju i neposrednu zaštitu kod iskrcavanja.

III. Bataljon XII Brigade XXVI Dalm. divizije³ sa zadatkom osiguranja mostobrana kod Vrbnika. Bataljon prebaciti iz Senja za Vrbnik.

Ukrcavanje u uvali Mlini 1600 sati.

Isplovljenje u prvu noć.

Za jedinice pod II i III šef Pomorskog saobraćaja odrediti će po mogućnosti brodove bez jarbola.

Za osiguranje i neposrednu zaštitu Bataljona XII brigade komandant Kvarnerskog pomorskog sastava odrediće 1 NB.

IV. I Dalmatinska brigada XXVI Dalm. divizije, 1300 boraca sa 60 konja. Nalazi se u luci Sv. Juraj i treba je prebaciti u Sv. Marak. Brodovi za prevoz da uplove u Sv. Juraj tek kada padne noć i odmah zatim pristupiti ukrcavanju. Isplovljenje odmah čim su pojedini brodovi nakrcani, ne čekajući na druge brodove.

Kao osiguranje i neposrednu zaštitu komandant Kvarnerskog pomorskog sastava odrediće 2 PČ ili 2 NB.

V. XII Dalmatinska brigada XXVI Dalm. divizije,⁴ 1300 boraca sa 50 konja. Nalazi se u Senju i treba je prebaciti u Vrbnik. Potrebne brodove odrediće šef Pomorskog saobraćaja i uputiće ih u Senj tako da uplove u luku kad padne noć. Zatim odmah pristupiti ukrcavanju i pojedine nakrcane brodove odmah upućivati u Vrbnik.

VI. Prištapske jedinice XXVI divizije: 150 boraca u Senju. Sef Pomorskog saobraćaja odrediće potreban brod koji u prvu noć uplovi u Senj i ukrca jedinice. Pokret prema dogovoru komandanta konvoja sa komandantom XXVI Divizije.⁵

VII. BB »Topčider« određuje se za prevoz Štaba XXVI Divizije.

Posle dolaska na Krk služiće kao bolnički brod i za prevoz ranjenika iz Vrbnika u Senj. Komandant BB »**Topčider**« ima u 2200 da uplovi u Senj i da se javi Štabu XXVI Divizije na raspoloženje.

VIII) Artiljerijski divizion XXVI Divizije: 4 kamiona, 3 džipa, 8 topova. Za prevoz divizona komandant Kvarnerskog pomorskog sastava odrediće 3 motorna splava koji imaju 15 aprila u 2100 sati da uplove u Senj i da se jave komandantu konvoja, drugu Zorićiću, koji će im dati detaljne upute za rad.

^{3, 4, 6} U desantu su učestvovalе jedinice Jedanaeste dalmatinske brigade (vidi dok. br. 168 i dok. br. 7/3 i 14/1, k. 1103 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

⁵ Komandant je tada bio pukovnik Božo Božović.

IX) Po završenom iskrcavanju komandanti konvoja uputiće sve brodove u uvale južno od Sv. Juraja do Lukova. Za prebacivanje komore odrediće svaki po jedan brod koji će preko dana prevoziti potrebne stvari iz Senja odnosno Sv. Juraja na potrebno mesto.

X) Za komandanta konvoja određujemo:
Za komandanta konvoja XII brigade,⁶ art. divizionu i prištapskih jedinica u Senju druga **Zoričića**. — Senj.
Za komandanta I Dal. brigade XXVI Divizije druga **Suzanića**. Sv. Juraj.

Komandanti konvoja imaju da se jave svojim štabovima 15 aprila o.g. najkasnije do 1200 sati.

XI) Šef Pomorskog saobraćaja uputiće blagovremeno sve potrebne brodove iz pojedinih luka prema gornjem planu za određene luke. **Svaki brod za prevoz trupa da tegli sa sobom dva (2) čamca na vesla!** U koliko saobraćaj ne raspolaže sa dovoljnim brojem čamaca, rekvirirati ih za dva dana u Rabu.

XII) Štab Kvarnerskog pomorskog sastava staviće šefu Pomorskog saobraćaja na raspolaganje 3 MS za XXVI Diviziju i 1 MS za artiljeriju Kvarnerskog odreda.

XIII) Komandant konvoja Kvarnerskog odreda biće operativni oficir Odreda.

XIV) **Upute za plovidbu:** Konvoj Kvarnerskog sastava: Rab — Barbatski kanal, sa južne strane kanala Jablanac uz obalu kopna (do 250 m) do Dražice, Sv. Jelena. Tu okrenuti u Malu Luku i voziti da Zec ostane levo.

Ostali konvoji: Uz obalu do Rta Kijac, okrenuti na Rt Kacina na Krku i odande u Vrbnik odnosno Sv. Marak. Brodovima skrenuti pažnju da se ne pomešaju brodovi određeni za Vrbnik sa onima određenim za Sv. Marak.

XV) Sva izvanredna upućivanja brodova zatražiće komandant XXVI Divizije radijskim putem od Lučke kapetanije **Senj**.

XVI) Šef Pomorskog saobraćaja uputiće blagovremeno u odgovarajuća mesta sva potrebna lučka zastupstva i Lučku kapetaniju u Krk.

Posle završetka akcije svi brodovi da uplove u **Eufemiju**, sem najpotrebnijih za XXVI Diviziju.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

POLITKOMESAR,	ŠEF OPERATIVNOG OTSEKA,	KOMANDANT,
potpukovnik	kapetan:	major:
(Branko Mamula)	Bojan Marok	Janez Tomšič
	(Bojan Marok)	(Janez Tomšič)
	(M.P.)	

D O D A T A K Z A P O V E S T I

Konvoji voze u sastavu. Brodovi treba da dobiju brojeve postavišta i svoje mjesto u sastavu da drže za cijelo vrijeme vožnje. Konvoji da voze zastrtim svjetlima. Vrijeme naznačeno za isplavljenje konvoja. Razumije se da je konvoj u tom času formiran pred lukom i da se u tom času uputi.

A Konvoj iz Raba za Malu Luku Mornarička pješadija.

Čas isplavljenja 1900 sati, brzina 5 čvorova, kursevi: Barbat — Jablanac — Klada — Zdralova — Vlačka — Senj — Sv. Jelena — Mala Luka. Pratlja PČ7 na čelu formacije.

B Konvoj II bataljona I Dalmat. Brigade iz Mlini za Dražicu — Sv. Marak (gaz 50 m. gaz 6 m. na glavi pri dnu 1 1/2). Čas isplavljenja 1900 sati. Brzina 5 čvorova. Kursevi: Mlini — Vlačka — Senj — Kijac — Kp. 295. Pratlja NB 14 na čelu formacije.

C Konvoj I Bataljona XI brigade iz Senja za Vrbnik.

Čas isplavljenja 2030 sati. Brzina 7 čvorova. Kursevi: Senj — Kijac — Glavina — Vrbnik. Pratlja: »NB 3«.

D Konvoj I Dalmatinske brigade iz Sv. Jurja za Sv. Marak. Čas isplavljenja 2200 sati. Brzina 7 1/2 čvorova. Kursevi: Sv-Juraj — Vlačka — Senj — Kijac — Kp. 295 — Sv. Marak. Pratlja: »NB 13« i »PČ 2«.

E Konvoj XI dalmatinske brigade, prištapskih jedinica XXVI divizije i art. divizionu iz Senja za Vrbnik.

Čas isplavljenja 0100 sati. Brzina 5 čvorova. Kursevi: Senj — Kijac — Glavina — Vrbnik. Pratlja: »PČ 4« i »PČ 8«. PČ 8 na čelu formacije, a PČ4 sa sjeverne strane.

F »Topčider« vozi štab XXVI divizije iz Senja u Vrbnik. Kursevi: Senj — Kijac — Glavina — Vrbnik.

Naoružani brodovi štite iskrcavanje trupa. Nakon iskrcavanja trupa sakupe konvoj i voze uz obalu Krka do Rta Petrina i preko na otočić Sv. Antun te uz obalu u Senj.

S. F. — s. N.!

Načelnik štaba,
major:

Ivan Ivanović
(Ivan Ivanović)

(M.P.)

**IZVJEŠTAJ ŠTABA KVARNERSKOG POMORSKOG SA-
STAVA OD 15. APRILA 1945. POMORSKOJ KOMANDI SJE-
VERNOG JADRANA O IZVRŠENIM AKCIJAMA FLOTILA
NAORUŽANIH BRODOVA I PATROLNIH ČAMACA U DE-
SANTU NA OTOK RAB¹**

ŠTAB KVARNERSKOG POMORSKOG

SASTAVA

Pov. br. 374/45

Dne 15 aprila 1945. g.

POMORSKOJ KOMANDI SJEVERNOG JADRANA

Izvještaj izvršenih operacija
jedinica N.B. i P.C. flotile
kod zauzimanja otoka Raba 11 i 12. o. m.

U akciji za zauzimanje otoka Raba flotila N.B. i flotila
P.C. imale su za zadatak prebacivanje i osiguranje vojske koja
vrši operacije na kopnu, te patroliranje oko otoka.²

11.IV.1945. N.B. 3 i N.B. 14 patroliraju Goli Otok — Klada
draga. N.B. 13 prati konvoj iz Novalje za Kali-
front. BB »Topčider« prebacio iz Karlobaga Štab
IX. ud. divizije i Kmd. Sjevernog Jadrana.

M.S. isplovio iz Zavrtnice za Barbatski Kanal.
U Sv. Jurju neprijateljske haubice otvorile vatru
od koje je ranjen jedan drug. M.S. 9, 10, 11 pre-
bacuju trupe i materijal u uvalu Crnika i Mi-
šnjak.

P.C. 4, 8 i 53 prate konvoj sa pješadijom IX.
Udar. divizije, te patroliraju između otoka Sv.
Grgura i Raba.

12.IV.1945. N.B. 3 i N.B. 14 u 1100 isplovili iz Jablanca za
Rab gdje su uplovili u 1230. N.B. 13 patrolira
pred Kalifrontom. M.S. 1 prebacuje materijal za
Rab.

P.C. 4, 8 i 53 kod patroliranja o. Sv. Grgur — Rab
u 0300 bili primijećeni od neprijatelja koji je po-
čeo da ih obasiplje topovskom vatrom, pred ko-

jom su se sklonili pod kopno i uplovili u Jablanac bez gubitaka. P.C. 1 i 2 bili u blizini rta Kampur napadnuti neprijateljskom vatrom te se sklonili u uvalu Sv. Mare. U toku poslije podneva naše jedinice uplovile u luku Rab. Zadaci postavljeni pred jedinice u potpunosti izvršeni.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Pom. Politkomesara:
(Mileta Dušan) s. r.

Komandant, kapetan:
(Vrančić Miroslav) s. r.

Tačnost prepisa ovjerava:
SEF OPERATIVNOG OTSJEKA
kapetan:
Bojan Marok
(Bojan Marok)

(M.P.)

17 aprila 1945. g.

IZVJEŠTAJ POMORSKE KOMANDE SJEVERNOG JADRA
NA OD 17. APRILA 1945. ŠTABU JUGOSLOVENSKE MOR-
NARICE O AKCIJI NA OTOK RAB¹

POMORSKA
KOMANDA SJEVERNOG JADRANA
Pov. Op. broj 62
17. aprila 1945. g.
Položaj

Operativni izveštaj o
akciji na otoku Rabu
12 aprila 1945 godine.

ŠTABU JUGOSLOVENSKE MORNARICE
(Operativnom odeljenju)

U vezi tam. naređenja Pov. Op. broj 5790/44 dostavljamo u prilogu operativni izveštaj Štaba Kvarnerskog odreda², Štaba Kvarnerskog pomorskog sastava³, Štaba Artileriskog diviziona P.K.S.J.,⁴ Štaba IX. Udarne divizije⁵, Operaciske zapovesti Pomorske komande Sjevernog Jadrana za prevoz i transport trupa⁶ i Operacisku zapovest Štaba IX. Udarne dalmatinske divizije za akcije na otoku Rabu⁷, koja je u saradnji sa Kvarnerskim odredom imala zadatak likvidacije neprijateljskog uporišta Rab. Izveštaje nadopunjujemo kako sledi:

1) Akcija je izvedena na predlog i traženje IV. Jugoslovenske armije⁸ a po odobrenju i naređenju Štaba Jugosloven-

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 17—1/3, k. 2074.

² Vidi dok. br. 160.

³ Vidi dok. br. 164.

⁴ Vidi dok. br. 161.

⁵ Dokumentat se nalazi u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 17—13/3, k. 2074.

«, ¹⁰ Vidi dok. br. 159.

⁷, ¹¹ Dokumentat se nalazi u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 17—11/3, k. 2074.

⁸ Četvrta armija imala je tada zadatak da u dvije etape razbije i uništi snage 15. brdskog armijskog korpusa u Lici, Gorskom kotaru, Hrvatskom primorju (Ličko-primorska operacija). U prvoj etapi trebalo je izbiti na liniju Bihać — Otočac — Rab, a u drugoj na liniju Snežnik — Rijeka. Prema planu za oslobođenje otoka, Pomorska komanda sjevernog Jadrana imala je zadatak da u prvoj etapi sa jedinicama Devete divizije oslobodi Pag i Rab, a u drugoj sa Devetom i Dvadeset šestom divizijom Krk, Cres i Lošinj (vidi knjigu »Oslobodilački rat naroda Jugoslavije 1941—1945«, Beograd 1958, str. 554).

ske mornarice. U vezi toga sastali smo se u 9. i 10. popodne⁹. Istoga dana Pomorska komanda Sjevernog Jadrana izdala je zasebnu Operacisku zapovest u pogledu ukrcavanja i prevoza naših snaga iz Paga odnosno Karlobaga na Rab.¹⁰ Sledećeg dana Štab IX. Udarne dalm. divizije izdao je Operacisku zapovest za kopnene operacije na Rabu.¹¹

2) Svrha operacije bila je: likvidacija neprijateljskog uporišta na otoku Rab. Radi što brže likvidacije bile su angažovane i naša i saveznička avijacija i tri saveznička LCG.¹² Radi brzog napredovanja naših snaga na sam dan borbe nije stupila u dejstvo avijacija.

3) Neprijateljska namera — zadržati Rab u svojim rukama što dulje moguće, kontrolisati tako pomorski saobraćaj, t[^] sprečavati tako doturivanje hrane i municije našim trupama morskim putem. Osim tofa eventualno napasti sleđa naše snage, koje operišu zapadno od Senja, stvoriti zabunu i omogućiti redovno odstupanje.

4) Vlastite snage:

- 1) IX. Dalm. Udarne divizija sa 2 brigade,
- a) II. Prolet. Dalm. udarna brigada u Karlobagu,
- b) III. Prolet. Dalm. udarna brigada u Pagu,
- c) Artileriski divizion.
- 2) Kvarnerski odred sa 3 bataljona Mornaričke pešadije.
- 3) 1 baterija 75 mm Obal. divizion Pom. Kde Sev. Jad.
- 4) 3 savezničke topovnjače.¹³
- 5) Naša i saveznička avijacija.

5) Plan akcije vidi se iz priloženih operaciskih zapovesti Pomorske komande Sjevernog Jadrana i Štaba IX. Dalmatin. Udarne divizije.

6) Tok akcije razvidan je iz priloženih operativnih izveštaja. Kao nadopunu dostavljamo:

Avijacija tukla je položaje na Rabu 11 aprila pre i posle podne. Radi vrlo brzog razvijanja borbe na 12 aprila avijacija nije intervenisala.

Savezničke topovnjače: Topovnjače određene za Brno i Lopar nisu došle do izražaja i nisu gađale.

1 LCG, koji je imao zadatak da tuče bateriju Krištofor, gde je operisao Kvarnerski odred, nije stupio u dejstvo, jer saveznički oficir koji je sa radiofonskom stanicom bio dode-

⁹ Na sastanku u Štabu Četvrte armije u Kninu bili su komandant Devete divizije, komandant Jugoslovenske mornarice i komandant Pomorske komande sjevernog Jadrana.

^{12, 13} Vidi dok. br. 158.

ljen Kvarnerskom odredu nije mogao uspostaviti radio-vezu sa LCG.

7) Akcija na Rabu vršena je u potpunosti prema predviđenom planu i nakon borbe od pola dana celo ostrvo bilo je oslobođeno.¹⁴ Tok akcije na pojedinim položajima razvidan je iz priloženih operativnih izveštaja.

8), 9), 10), 11), 12) i 13) vidi priložene izveštaje.

14) Kritika akcije:

a) Mesta za iskrcavanje bila su dobra, iako je iskrcavanje usledilo preko splavova i čamaca, ali ono kod Crnike nije bilo dovoljno blagovremeno ispitano za pristajanje LCT¹⁵ pa se je moralo neposredno pre samog iskrcavanja potražiti novo mesto za iskrcavanje. U buduće mora obaveštajna služba biti upućena u pravcu prikupljanja podataka o mestima iskrcavanja.

b) Služba veze u Kvarnerskom odredu i artiljeriji dobra. Služba veze između Kvarnerskog odreda, IX. divizije i Pomorske komande Severnog Jadrana veoma slaba. Uzrok: slabi šifranti.

c) Obaveštajna služba. Prikupila je dobre podatke o neprijatelju. Ne obuhvaća prikupljanje svih podataka koji su važni za vršenje operacija kao na pr.: podaci o pristaništima, valama, putevima i stazama koje vode na more.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar,	Komandant,
ppukovnik:	major:
B. Mamula	Tomšič
(Mamula Branko)	(Tomšič Janez)
Sef Operativnog odsjeka,	
kapetan:	
Bojan Marok	
(Marok Bojan)	

(M.P.) 17. april 1945. g.

¹⁴ U ovim operacijama neprijatelj je imao slijedeće gubitke u ljudstvu: 195 mrtvih, od toga pet oficira i šesnaest podoficira, i 333 zarobljena, među kojima osam oficira; u materijalu: 13 obalskih topova 120 mm, 3 protivkolska topa 75 mm, 1 protivavionski top 75 mm, 18 flakova, 5 teških minobacača, 7 teških protivavionskih bacača, 8 tromblona, 11 teških mitraljeza, 21 puškomitraljez, 27 strojnica, 372 puške, 35 pištolja, 6 reflektora, 12 radio-stanica, 1 kamion, 1 motocikl. Osim toga zaplijenjeno je dosta razne municije, hrane i drugog vojnog materijala i spremne. Gubici naših jedinica bili su 4 mrtva i 23 ranjena (vidi dok. br. 17—15/3, k. 2074 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

¹⁵ Landing Craft Tank — desantno-jurišni čamac za prevoz tenkova.

**IZVJEŠTAJ ŠTABA KVARNERSKOG ODREDA MORNA-
RIČKE PJEŠADIJE OD 17. APRILA 1945. POMORSKOJ KO-
MANDI SJEVERNOG JADRANA O AKCIJI NA BAŠKU I
BAŠKASTARU NA OTOKU KRKU¹**

ŠTAB
KVARNERSKOG ODREDA MOR. PJEŠ.
JUGOSLOVENSKE MORNARICE
Pov. Op. br. 4
17. IV. 1945 godine

Operacijski izvještaj o zau-
zimanju Baške i Baškastare (Krk)

ŠTABU XXVI UDARNE DIVIZIJE IV ARMIJE
POM. KOM. SJEVERNOG JADRANA

A) 1.) Prema naređenju Pom. kom. sjevernog Jadrana str. pov. broj 61 od 15 o.m.² i naređenju XXVI udarne divizije op. br. 261/45 poduzeo je Kvarnerski odred 16 aprila ove godine naređenu operaciju radi zauzimanja Baške na otoku Krku. U toj operaciji učestvovala su snage Kvarnerskog odreda u naređenoj jačini.

2.) Neprijateljske snage u Baškoj odgovarale su jačini prema primljenim podatcima o neprijatelju.[®] Odred nije bio izviješten da je neprijatelj već 14 o.m. digao u lagum topove i municiju na uporištu Bučuli, te da je 15 o.mj. pregovarao o kapitulaciji sa mjesnim odborom.

3.) Nije bila poznata namjera neprijatelja da našim snagama neće davati nikakav otpor.

4.) Vlastite snage bile su 16 o.mj. do 1700 sati ukrcaje u luci Rab i to: I i II bataljon na motorni jedrenjak »Omladinac« od 16 vagona i »Marjan« od jednog vagona, te III bataljon na motorni jedrenjak »Lahor« od 5 vagona, a haubička baterija 75 mm M1 na motorni splav MS11. Štab se bio ukrcao na PČ7 sa jednim engleskim oficirom i 2 engleska vojnika koji su bili upućeni kao artiljeriski osmatrači za gađanje jedne engleske topovnjače prema ugovorenom planu.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 8—2/7, k. 2023.

² Vidi dok. br. 163.

³ U Baškanoovoj bilo je tada oko 145, a u Baškastaroj oko 60 njemačkih vojnika iz sastava njemačke 237. pješadijske divizije (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 14—9/1, k. 1103).

5.) U situaciji nisu nastupile nikakve važnije promjene te je operacija otpočela tačno prema naredenoj operaciskoj zapovijesti.

6.) Cio sastav je isplovio u 1710 sati iz Raba te stigao oko 2200 sati pred Senj, gdje su primljene poblize upute, a zatim je sastav uputio se određenom rutom prema Maloj Luki. Na visini Senja bacila je jača bura, koja je poslije 2300 sati popustila. Iskrčavanje trupa otpočelo je u 2330 sati prema planu bez većih teškoća, i bataljoni su odmah upućeni na određene položaje za napad na Bašku. Napad je imao uslijediti otvaranjem vatre iz haubica u 0600 sati i sve su pripreme bile izvršene na vrijeme. Isto tako bacači i teška oružja zauzeli su određene položaje.

7.) Već oko 0530 sati neprijatelj je digao u Baškoj bijelu zastavu i počeo da se predaje. Odmah je naredeno da se vatra iz haubica i topovnjače ne otvara.

8.) Neprijatelj je izgubio 130 zarobljenih oficira i vojnika. Ratni plijen u materijalu je relativno malen, jer je neprijatelj već prije dva dana bio uništio topove i municiju. Zaplijenjena su 2 topa od 20 mm, 4 mitraljeza od 8 mm, 6 šaraca, 2 male radiostanice, i drugog ratnog materijala.

9.) Vlastitih gubitaka nije bilo.

10.) Utroška municije nije bilo.

11.) Stab odreda izdati će pohvalu pratećim vodovima i četi za vezu koji su prilikom ove operacije preko osobito teškog terena i noću velikim naporom uspjeli zauzeti na vrijeme određene položaje.

12.) Kritika akcije:

a) Situacija je bila dobro procijenjena, ali izvještajna služba na otoku nije funkcionisala brzo i na vrijeme pa zato i nije bilo poznato da je neprijatelj već prije dva dana uništio topove, i da je u stvari neprijatelj već kapitulirao, prije nego je naša vojska poduzela operacije.

b) Operacija je bila preduzeta tačno prema planu i sve su predradnje i pripreme bile izvršene tačno i na vrijeme.

13.) Od informativne službe traže se tačniji vojnički podaci o neprijatelju i sigurna i brza veza sa štabovima i dijelovima informativne službe.

Veza sa štabovima zakašnjava ili uopće ne može se održavati zbog nesigurnog i sporog rada šifranata.

B) Dok je I i III bataljon zauzeo položaje za napad na Bašku, II bataljon je bio određen kao rezerva i uputio je jednu četu kod Jurandvora u zasjedu za osiguranje ceste Baška — Krk. Ova je četa prije podne zarobila jednu njemačku patrolu

koja se kretala iz Baškastare prema Krku te od iste patrole dobila podatke o neprijatelju u Baškastaroj.

Komandir čete je procijenio situaciju i samoinicijativno je odlučio napasti uporište Baškastaru ne gubeći vremena.

Kad je četa stigla u Baškastaru, neprijatelj se baš ukrcao u jedan motorni čamac u namjeri da pobjegne.

Četa je otvorila vatru iz oružja i uz slabi otpor neprijatelj je odustao od bijega i kapitulirao.

Zarobljeno je ukupno 41 neprijateljski vojnik, jedan motorni čamac i ratni materijal sa tog malog uporišta.

Vlastitih gubitaka nije bilo.

Kritika akcije: Komandir je napustio svoj određeni položaj za osiguranje svojih vlastitih trupa, a preduzeo je samoinicijativno jednu operaciju koja mu je uspjela.

S. F. — S. N.

Politkomesar:	Operativni oficir:	Komandant
Slavko Ružić	Marjan Butković	Grubelić Josip
(Slavko Ružić)	(Butković Marjan)	(Grubelić Josip)

NAREĐENJE KOMANDE SJEVERNOG JADRANA OD 19.
APRILA 1945. PODREĐENIM JEDINICAMA ZA PREBACI-
VANJE JEDINICA DEVETE DIVIZIJE NA OTOK CRES¹

POMORSKA KOMANDA SEVERNOG JADRANA
Pov. Op. Broj 63/45
19 aprila 1945 god.
Položaj

U sporazumu sa Štabom IX Dalmatinske udarne divizije
i sa komandantom savezničkih pomorskih snaga

N a r e đ u j e m o

1) Ukrcaje trupa uslediće u određeni dan prema nare-
đenju Štaba IX Dalm. udar. div.²

2) Jedinice IX Divizije započnu sa ukrcavanjem određe-
nog dana u 1400 sati.

3) Posle iskrcavanja trupa brodovi koji su vozili iz Raba
vraćaju se ponovo na Rab za prebacivanje komore prema na-
ređenju Štaba IX Divizije.

4) Kvarnerski pomorski sastav daće potrebna osiguranja.

I — I Z V R Š E N J E

I. IX. *Dalmatinska udarna divizija:*

a) 2. Proleterska brigada (3 bataljona sa prištabskim de-
lovima i artiljeriskim divizionom) ukrcaće se na 5 savezničkih
LCT i LCI. Taj konvoj kreće iz Raba u Koromačnu.

b) 3. Brigada 1500 boraca, 50 konja i dvoja kola ukrcaće
se na:

1) Motorni splav i na sledeće motorne jedrenjake:

»Omladinac«, »Vitez«, »Philippo«, »Darko«, »Božidar«,
»Sv. Ivan«, »Pag« i »Danica«.

Taj konvoj kreće iz Raba u uvalu Verin. Konvoj treba
da se u 2000 sati nalazi potpuno spreman za pokret kod rta
Krištofor. Komandant Pomorskog sastava odrediće za pratnju
i zaštitu 2 P.C. i I.B.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-
istorijskog instituta, reg. br. 25—3/3, k. 2074.

Navigacija: Od Kalifronta u Kp 017, t.j. kurs na Rt Pre-poved, zatim uz obalu u uvalu Galboku.

Napomena: Prvo treba iskrcati borce a zatim konje i kola u uvali Galboka. U koliko radi terena neće biti moguće iskr-cavanje konja i kola u uvali Galboka, uputiti brod sa konjima i kolima u Koromačnu.

II. XXVI Divizija

Brigada³ koja treba da se prebaci iz Krka u Smergo na Cresu, postupiće prema direktivama komandanta, odnosno na-čelnika štaba Komande Severnog Jadrana.

III. Mornarička pešadija⁴ i baterija 75 m/m:⁵

Postupak prema operacijskoj zapovesti Ovd. Pov. Op. broj 63/45.

IV. BB »Topčider«

Komandant »Topčidera« javiće se u 1800 sati Štabu IX Divizije i staviće se Štabu na raspoloženje. Kad se Štab iskrca, služiće kao bolnički brod.

V. Komandanti konvoja: Konvoj LCT i LCI: drug Petrovič Slobodan; konvoj za Galboku: kape-tan Marok Bojan; konvoj mornari-čkog odreda: operativni [oficir] od-reda ili načelnik štaba odreda.

SMRT FASIZMU — SLOBODA NARODU!

Pomoćnik komesara, major: (Zvonko Raos)	Za komandanta, Šef Operat. otseka, kapetan: Bojan Marok (Marok Bojan)
	(M. P.)

³ Prema zapovijesti Štaba Četvrte armije, Jedanaesta brigada Dvadeset šeste divizije trebalo je da likvidira neprijateljske posade u najsjevernijem dijelu otoka Cresa. Međutim do prebacivanja Brigade, koja se tada nalazila na otoku Krku, nije došlo uslijed pomanjkanja brodskog prostora (Arhiv Vojnoistorijskog instituta reg. br. 12/2, k. 843).

⁴, ⁵ Vidi dok. br. 12/2, k. 843 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.

IZVJEŠTAJ POMORSKE KOMANDE SJEVERNOG JADRANA OD 21. APRILA 1945. ŠTABU JUGOSLOVENSKE MORNARICE O AKCIJI NA OTOK KRK¹

POMORSKA KOMANDA SJEVERNOG JADRANA
Pov. Op. broj 60
dne 21. IV. 1945 god.
Položaj

Operativni izvještaj o
akciji na Krk 17 aprila
1945 godine.

**ŠTABU JUGOSLOVENSKE MORNARICE
(Operativno odeljenje)**

U vezi tam. naređenja Pov. op. broj 5700/44 dostavlja se u prilogu operativni izvještaj Štaba Kvarnerskog odreda² i Kvarnerskog pomorskog sastava³ o akciji na otoku Krku 16 i 17 aprila 1945 godine. Ovim izvještajima dodaje se:

1) Zadatak je operacije kao nastavak ofanzive IV Armije u sadejstvu Mornarice započete 4 aprila o.g.⁴ Za rješavanje i izvršenje ovog zadatka sastali su se 13 aprila u Senju komandant Mornarice, komandant Pom. komande Sjev. Jadrana i Štab XXVI Udarne divizije. Nakon sastanka izdata je zapovijest od Štaba XXVI Udarne divizije,⁵ nakon čega je u Štabu Pom. komande Sjevernog Jadrana razrađena zapovijest i izdata posebna zapovijest za operacije koje treba da izvrše Kvarnerski odred i Kvarnerski pom. sastav.

2) Pošto je za izvršenje ovog zadatka bilo predviđeno i sadejstvo savezničke mornarice i avijacije, to su se 14 IV o.g. u jutro sastali Štab Pom. komande sjev. Jadrana sa Štabom britanske Pom. komande za operacije u sjevernom Jadranu na britanskom komandnom brodu u Rabu.

3) Svrha ove akcije bila je zauzeće otoka Krka na kojem je protivnik držao garnizone u Baškanovoj, Baškastaroj, Puna-

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 18—9/3, k. 2074.

² Vidi dok. br. 166.

³ Vidi dok. br. 169.

⁴ Vidi dok. br. 158.

⁵ Dokument se nalazi u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 14/1, k. 1103.

tu, Krku, Malinskoj i povremeno u Omišlju u jačini oko 600 boraca naoružanih pješadiskim oružjem,⁶ učvršćeni u svojim garnizonima i pored toga u Baškanovoj bila je jedna baterija od 6 topova kalibra 76 mm i u Malinskoj 2 topa, i to jedan brodski kalibra 75 mm i jedan poljski kalibra 40 mm. Krk osam topova kalibra 80, 100, 150 mm.

4) Vlastite snage prije same akcije bile su razmještene ovako: Kvarnerski odred u Rabu, I Dalmatinska udarna brigada u Mlini i Sv. Jurju a XI Dalmatinska udarna brigada u Senju. Jedinice Kvarnerskog pom. sastava bile su raspoređene u svim gore navedenim lukama sa zadatkom: pratnje transporta trupa za neposrednu zaštitu konvoja. Operacija je trebalo da započne 15 aprila u večer, međutim zbog jakog sjevernog vjetrova bila je odgođena za 24 sata. 16 aprila u 1000 upućena je iz Senja izvidnička patrola sa P.C. 4 u Vincu gdje se patrola iskrcala i otišla u pravcu Baškanove gdje je imala da ispita i prikupi najnovije podatke o garnizonu. Patrola se vratila preko Male Luke sa istim brodom u 2000 sati u Senj. Patrola je dobila obavještenja od tam. odbora da je neprijatelj prije dva dana razorio jedan dio topovske municije i da od 13. IV. o. god. u jutro vije bijelu zastavu, nadalje da neprijatelj nastoji da po svaku cijenu dođe do pregovaranja sa višim našim oficirima koji su u stanju im garantirati neka prava dok u odbor nemaju povjerenja. Jedinice su upućivane brodovima iz svojih polaznih luka na iskrcavanje na otok Krk prema zapovijedi koja se u prilogu dostavlja. Svim konvojima dati su kursevi i časovi isplovljavanja s obzirom na daljinu puta i brzinu konvoja, te povratni kursevi tako da se konvoji na moru ne susreću, i da se iskrcavališta ne preopterećuju radi pravilnijeg izvršenja iskrcavanja. Transport snaga izvršen je u redu. Kasnije u noći izvršen je prevoz jednog bataljona III prekomorske brigade koji je iskrcan u Vrbniku kao rezerva.

5) Plan akcije vidi se iz priložene zapovijesti.⁷

6) Tok akcije Kvarnerskog odreda i Kvar. pom. sastava vidi se iz priloženih operativnih izvještaja. Međutim nedostaje izvještaj I i XI Udarne brigade⁸ koje su vršile operacije na garnizone Punat, koji se predao, Krk, Malinsku i Omišalj koji su zauzeti na juriš u toku dana 17 aprila uz vlastite gubitke 17 mrtvih i 27 ranjenih, dok broj ranjenih kod napada na

⁶ Neprijateljske snage bile su iz sastava 237. njemačke divizije. Opširnije o njihovom rasporedu vidi dok. br. 7/3 i 14/1, k. 1103 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.

⁷ Vidi dok. br. 163.

Omišalj nedostaje. Neprijateljski garnizoni Krk i Malinska uništeni su dok u Omišlju uspjelo je neprijatelju da se djelomično povuče brodovima na kopno, a djelomično se razbježio po ostrvu⁹ gdje su slijedeći dan pojedine grupe uništene. Od materijala zaplijenjeno je u Malinskoj vagon hrane i jedan top 75 mm i u svim garnizonima veća količina oružja i municije u ispravnom stanju.

Predviđeno je bilo da u ovoj akciji učestvuju saveznici sa mornaricom za posredno osiguranje konvoja za vrijeme plovidbe, zatim da avijacija bombardira garnizone u vremenu od 0600 sati do 0800 sati, međutim avijacija na osnovu zahtjeva IV armije nije učestvovala, dodijeljene su bile također 4 topovnjače i to jedna za Baškanovu i tri za Krk i Punat ali ni one nisu otvarale paljbu jer topovnjača određena za Bašku nije uopće trebala. Topovnjače određene za Krk i Punat poslale su svoju osmatračku stanicu sa transportom I Udarne brigade koja se iskrkala u Sv. Marak a osmatračnica je trebalo da se priključi Štabu XI brigade koji se iskrcao u Vrbnik. Saveznički oficir sa radio stanicom došao je odmah u Vrbnik, međutim je XI brigada bila već odmakla na putu za položaje Krk — Punat. Osmatrači pogodaka produžili su vodičem usličenim marševima za Štab XI brigade, kojeg su stigli na položaju i u 0700 sati poslali depešu svojim topovnjačama da ne otvaraju paljbu. Savezničke topovnjače bile su razmještene oko otoka Krka, i to ona određena za bombardiranje Baške bila je južno od otoka Prvića, dok za bombardiranje Punata i Krka u Planinskom Kanalu na liniji Vrbnik — Novi i treća za isti cilj južno od otoka Plavnika.

Baterija koju je Kvarnerski odred iskrcao u Malu Luku (od 75 mm) nije otvarala vatru, jer se neprijatelj predao. Ove brigade XXVI divizije nisu u svom sastavu imale artiljeriskog oružja te su juriši i zauzeća garnizona izvršeni bez artiljerijske pripreme.

7) Akcija na otoku Krku izvršena je u potpunosti u toku 17. IV o. g. dok su se akcije čišćenja u području Omišlja nastavile i 18. aprila,

8), 9), 10), 11), 12), 13) vidi operativne izvještaje Kvarnerskog odreda i Kvarnerskog pom. sastava, dok operativni izvještaj I i XI Udarne brigade su izostavljeni te su ovi podaci nepoznati.

14) Kritika akcije: a) Prema izvještaju Štaba Kvarnerskog odreda pod tačkom 12 a) naznačeno je da izvještajna

služba na otoku nije funkcionisala brzo i na vrijeme. Navodimo da je Štabu podnesen informativni izvještaj o stanju garnizona i njegovih namjera u Baškanovoj na vrijeme kako je iznijeto pod tač. 4.

b) Veza između štabova XXVI Udarne divizije i saveznika u pogledu upotrebe topovnjača nije bila u redu, s razloga što se je savezničko osoblje određeno za osmatračnice kod Štaba XI brigade dovezlo na ostrvo Krk u Sv. Marak savezničkim brodovima koji su prevezli I brigadu. Stoga su osmatrači zakasnili na položaj gubeći na vremenu dok su iz Sv. Maraka došli u Vrbnik i od tuda produžili na položaj XI Udarne brigade.

c) Operativna zapovijest izdana od strane Pom. komande Sjev. Jadrana nije dovoljno precizirana u pogledu formiranja i osiguranja konvoja. Pojedinačni brodovi bili su izloženi mogućnosti nedolaska na određeno mjesto i mogućnosti nezaštićenog putovanja. Radi tih nedostataka izdana je nova dopunska zapovijest na pobudu komandanta Mornarice.

15) Iz ove operacije dobiveno iskustvo o držanju neprijatelja u ovim borbama može se istaći da protivnik u koliko je u redu snabdjeven i opremljen pruža otpor do potpunog iscrpljenja svojih snaga.

U pogledu upućivanja konvoja dobilo se iskustvo da se mogu upućivati veći konvoji sa našim brodovima u manje luke ako su konvoji pravilno organizovani.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar, ppukovnik
(Branko Mamula)
s. o.

Komandant, major
(Janez Tomšič)
Tomšič

Načelnik štaba, major
(Ivan Ivanović)
Ivan Ivanović

(M. P.)

IZVJEŠTAJ ŠTABA KVARNERSKOG POMORSKOG SASTAVA OD 21. APRILA 1945. POMORSKOJ SJEVERNOG JADRANA O DEJSTVIMA MORNARICE ZA VRIJEME DESANTA NA JEDINICI

ŠTAB
KVARNERSKOG POMORSKOG
SASTAVA
Pov. br. 391/45
21. aprila 1945

Dostavlja operativni izvještaj o akciji na Krku

POMORSKOJ KOMANDI SJEVERNOG

- 1.) Akcija je bila naređena Str. Pov. brojem PKSJ za noć lij/16 aprila.² Radi nevremena (vjetar jigg . e 6— te noći nije mogla biti izvršena te su se jedi^j iq nile u luke Senj, Sv. Juraj i Lukovo.³ Akcija bila jei,,e_v noći 16/17 IV. Arsena
- 2.) Neprijateljske jedinice na o. Krk i N o f j j } £ \ / e n * c e '
- 3.) Braniti položaje na o. Krku i tako or^ . u ^ ? roziti naš saobraćaj po moru. 1 1
- 4.) NB 3, 13, 14, BB »Topčider«, MoW. \\ jarka, PC 2, 4, 6, 7, 8, 24 i svi MS (MS 1, 2, 9, 10, U) t o v p
- Oružje: 7 topova 40 mm, 23 mitraljeza od 3 P- a. mitraljeza 15 mm, 19 p.a. mitraljeza 12,7 m m j m r n , ' lakše oružje — sve oružje ispravno.
- 5.) Vidi operacijsku zapovijest PKSJ Str.
- 6.) Jedinice sastava bile su određene za p r a , ' . ^ nepo- srednu zaštitu konvoja koji su prebacivali t r u p e n J u **Krk.**⁴ U tu svrhu bile su podijeljene u više grupa. n a
- a) Konvoj koji je prebacio Kvarnerski o f j **uvalu** Mala Luka na Krku pratio je PČ 7. Prethodnog 5 ^ j e jaka bura te se je čitav konvoj vratio u Rab. D a - \ r • kon- voj je ponovo isplovio iz Raba u 1900 sati i v o z j o ' ^ S e m i m rutama (luka Rab — Jablanac — uz obalu do g v n e ' —

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u , . ^ Vojno-istorijskog instituta, reg. br. 18—5/3, k. 2074. ArhhrU

² Vidi dok. br. 163.

³ Lukovo Otočko

⁴ Vidi dok. br. 163, 165 i 168.

pravo za Malu Luku). Iskrčavanje izvršeno u 2330 sati 16. IV. u redu. Nakon iskrčavanja PČ 7 patrolisao je od ulaza u Malu Luku do Rta Sokol osiguravajući primorski bok nastupajućih snaga. U 0730 sati uplovio je u luku Baškanova. (17. IV.).

b) Konvoj koji je prebacio I. Dalm. U. brigadu iz Sv. Jurja za Sv. Marak na Krku pratili su NB 13 i PČ 2. Isplovljenje iz Sv. Jurja u 2300 16. IV. Vozilo se rutom Sv. Juraj — uz obalu do Rta Kijac — pravo na uvalu Sv. Marak. Uplovljenje u 0300 17. IV. Iskrčavanje izvršeno u redu, za vreme iskrčavanja NB 13 i PČ 2 patrolisali uz obalu Krka od Vrbnika do Rta Petrina. U 0730 isplovili za Senj kamo su uplovili u 0930 sati 17. IV.

c) Konvoj koji je prebacio III. bataljon XII brigade iz Senja za Vrbnik pratili su NB 3 i PČ 8. Isplovili iz Senja u 1900 sati 16. IV., vozili uz obalu do Rta Kijac i zatim pravo na Rt Glavina i u luku Vrbnik. Uplovili u Vrbnik u 2050 sati, iskrčali u redu trupe (na NB3 bilo je ukrcano 50 boraca), isplovili u 2105 za Senj kamo su uplovili u 2330 16. IV. Za vreme iskrčavanja PČ 8 patrolisao ispred Vrbnika.

d) Konvoj koji je prebacio jedinice za osiguranje mostobrana iz Mlina za Sv. Marak pratio je NB 14. Isplovljenje iz Mlina 1800 sati 16. IV., plovili rutom kao pod b), uplovili u Sv. Marak u 2200 sati. Za vreme iskrčavanja osiguranja patrolisao je ispred luke, iskrčavanje izvršeno u redu. Iza toga produžio je patrolisanje do 0200 sati kada je uplovio u Senj.

e) NB 3 isplovio iz Senja za Vrbnik propisnom rutom u 0225 u sastavu sa MS 9 i dva m/j. Uplovili u Vrbnik u 0525 sati. Iskrčavanje izvršeno u redu.

f) BB »Topčider« stavljen na raspoloženje Štabu XXVI. U. Divizije, isplovio sa kirurškom ekipom iz Senja za Vrbnik u sastavu sa PČ-24 i PČ-6 u 0040 sati. Sastav uplovio u Vrbnik u 0210 sati 17. IV. BB »Topčider« prilikom pristajanja ošteti pramčanu statvu radi toga što mu je zatajio motor. Iskrčavanje izvršeno u redu. U 1210 isplovio za Klimno gdje je popravio kvar na pramčanoj statvi. Zatim se vratio u Vrbnik za prevoz ranjenika sa Krka u Senj.

g) Motorna torpiljarka prevezla iz Raba u Senj komandanta PKSJ, dne 16. IV. iz Senja prevezla Štab XXVI. Divizije i kdta PKSJ za Krk (Vrbnik).

h) PČ-4 preveo je 16. IV. popodne načelnika Štaba PKSJ iz Raba u Senj, zatim je u toku noći 16/17 patrolisao ispred Senja.

i) PČ-24 i PČ-6 isplovili iz Raba sa komandantom K.P. sastava za Senj a zatim sa BB »Topčiderom« produžili za Vrb-

nik; PČ-24 ukrcao 30 drugova koje je preveo u Vrbnik — iskrvani u redu.

j) Motorne splavi koje su prebacivale uglavnom artiljeriju stajale su pod operativnom komandom Otsjeka za pomorski saobraćaj PKSJ.

k) 17. IV. NB-3, NB-14 i PČ-24 po danu patrolisali od Novog do Crikvenice i natrag do Baškanove. 18. IV. NB-3, NB-14 patrolisali do Dubna, NB-14 ostavljen u sektoru Sv. Jakov — Šiljevica — Dubno radi zasjede eventualno dolazećim neprijateljskim brodovima. Ostali brodovi povratili se u Rab.

7) Zadatak izvršen potpuno.

8), 9), 10), 11), 12), 13) i 14) bez sadržaja.

15) Stalno se ponavlja da kopnene jedinice bez razlike ne znaju da rasporede svoje snage za ukrcavanje na pojedine brodove te se na taj način događa da moraju krcati ljudstvo pojedini brodovi koji su određeni za pratnju i zaštitu a da se drugi brodovi koji su određeni za prevoz trupa ne nakrcaju dovoljno. Često puta kopneni komandanti ne znaju ni tačan broj svojih vojnika, konja itd. te se događa (kao i u akcijama na Pag i Rab) da se stvara gužva jer hoće svako da prvo ukrca svoje, a sem toga dešava se da ponestane raspoloživih brodova.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar:

(M. Rušinić)

M. Rušinić

Komandant, kapetan:

(M. Vrančić)

Miro Vrančić

(M. P.)

IZVJEŠTAJ POMORSKE KOMANDE SJEVERNOG JADRANA OD 24. APRILA 1945. ŠTABU JUGOSLOVENSKE MORNARICE O AKCIJI NA OTOKE CRES I LOŠINJ¹

POMORSKA KOMANDA SEVERNOG JADRANA
Pov. Op. broj 63
24 aprila 1945 godine
Položaj

Operativni izveštaj o
akciji na otoku Cresu
i Lošinju 20 i 21 aprila 1945 godine.

ŠTABU JUGOSLOVENSKE MORNARICE
(Operativnom odeljenju)

U vezi tam. naređenja Op. broj Pov. 5790/44 dostavljamo u prilogu operativni izveštaj Štaba Kvarnerskog odreda,² Štaba IX. Dalmat. udarne divizije,³ operacisku zapovest Pomorske komande Severnog Jadrana za prevoz trupa⁴ i operacisku zapovest Štaba IX. Udarne dalmat. diviz. za akcije na otoku Cres i Lošinju⁵ koja je u saradnji sa Mornaričkom pešadijom imala za zadatak likvidaciju neprijateljskih garnizona na otoku Cresu i Lošinju. Izveštaje nadopunjujemo kako sledi:

1) Akcija je izvedena na predlog traženja IV Jugoslovenske armije a po odobrenju i naređenju Štaba Jugoslovenske mornarice. U vezi toga sastali su se Štabovi IX Udar. dalmatinske divizije i Pomorske kom. Sev. Jadrana 17 i 18 aprila u Štabu IV Armije. 19. aprila pre podne sastali su se štab P.K.S.J. i predstavnici britanskih pomorskih snaga u Rabu radi dogovora u pogledu prebacivanja naših trupa.

19 aprila Štab IX Dalm. udar. divizije izdao je operacisku zapovest za akcije na otocima a Štab P.K.S.J. operacisku zapovest za prebacivanje trupa.

2) Svrha operacije: Likvidacija neprijateljskih garnizona, neprijatelju onemogućiti svako povlačenje i stvoriti našim snagama pogodne položaje za daljnje akcije. Da bi akcija bila

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 25—2/3, k. 2074.

^{2, 3, 5, 8} Dokumenti se nalaze u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 25/3, k. 2074.

⁴ Vidi dok. br. 167.

završena čim brže, a naročito s obzirom na veliku dužinu obeju. ostrva, bile su angažovane naša i saveznička avijacija i dva saveznička LCG. Ove savezničke topovnjače potpomagale su zauzimanju neprijateljskih utvrđenja na koti Tovar i Tovarić, ali radi netačnog gađanja 20 aprila u 1800 sati prekinule su vatru i više nisu stupile u dejstvo.

3) Neprijateljska namera: Zadržati položaj što duže u svojim rukama i tako smetati našim akcijama u pravcu Istre.

4) Vlastite snage:

a) IX Dalmatinska udar. divizija sa dve brigade i artiljeriski divizion.

b) Kvarnerski odred sa tri bataljona Mornaričke pešadije.

c) Jedna baterija 75 m/m obalskog divizona P.K.S.J.

d) Dve savezničke topovnjače.

e) Naša i saveznička avijacija.

5) Plan akcija razvidan je iz priloženih operaciskih zapovesti Štaba IX Dalmat. udar. divizije i Štaba Pomorske komande Severnog Jadrana.

6) Tok akcija razvidan je iz priloženih operativnih izveštaja. Kao nadopunu dostavljamo.

Avijacija: Radi istovremenog nastupanja IV Armije na području Gorski Kotar — Sušak — Rijeka⁶ avijacija je bila previše zauzeta i nije mogla da potpuno izvrši zadatke postavljene po Štabu IX Divizije. Stoga je tražena pomoć grupe Baufightera iz Italije kao pomoć za likvidaciju poslednjeg neprijateljskog utvrđenja na poluotoku Jablanac.

Topovnjače: Radi uskog i malog operativnog prostora kod napada na utvrđenja Tovar i Tovarić, topovnjače nisu mogle u potrebnom kratkom vremenu da uraklje ciljeve. Pošto su dva plotuna pala na naše jedinice, bila je po traženju Štaba IX Divizije vatra obustavljena.

7) Akcije na Cresu i Lošinju vršene su u potpunosti prema predviđenom planu i posle borbe od dan i po oba ostrva bila su u našim rukama.⁷ Tok akcija na pojedinim položajima razvidan je iz priloženih operativnih izveštaja.

8), 9), 10), 11), 12) i 13) vidi priložene izveštaje.⁸

⁶ Odnosi se na borbe Devetnaeste divizije. Opširnije vidi dok. reg. br. 3/11, k. 315A i reg. br. 25/8, k. 311A u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.

⁷ Neprijatelj je imao sljedeće gubitke: 495 ubijenih, 685 zarobljenih s komandantom Cresa. Od materijala zaplijenjeno je između ostalog: 34 topa, 54 puškomitraljeza, 752 puške, 6 t. bacača i 1 naoružani borbeni čamac (vidi Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 10—1/2, k. 843).

14) Kritika akcije:

a) Mesta za iskrcavanje bila su dobro izabrana.

b) Služba veze unutar sastava Kvarnerskog odreda i art. divizionu je bila dobra. Posle likvidacije otoka Lošinja veza se nije odmah povezala sa Štabom IX Divizije.

c) Obaveštajna služba prikupila je dobre i tačne podatke u pogledu neprijateljskih snaga ali i ovog puta nije dovoljno obratila pažnju na podatke o mestima za iskrcavanje, tako da je bilo potrebno jednu noć pre iskrcavanja poslati posebnu grupu za pretraživanje Koromačne radi pristajanja savezničkih LCT-a.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

POLITKOMESAR, ŠEF OPERATIVNOG OTSEKA,	KOMANDANT,
ppukovnik:	kapetan:
s. o.	Bojan Marok
(Mamula Branko)	(Marok Bojan)

ppukovnik:	Tomšič
	(Janez Tomšič)

i'M. P.)

**IZVJEŠTAJ KOMANDE KVARNERSKOG POMORSKOG
SASTAVA OD 30. APRILA 1945. POMORSKOJ KOMANDI
SJEVERNOG JADRANA O AKCIJAMA U DRUGOJ POLO-
VINI APRILA¹**

KOMANDA KVARNERSKOG POMORSKOG SASTAVA
Broj 578
30. IV. 1945

POMORSKOJ KOMANDI SJEVERNOG JADRANA

Operativni izvještaj
od 18. IV. dalje.

18. IV. Jedinice NB flotile NB 3, NB 14 isplovile iz Baške Nove i Senja te uplovile u Sv. Jakov u 1305 sati. NB 13 isplovio iz Sv. Jakova za Rab 2325 sati. NB 13 i PČ jedinice u Baškoj Novoj. Blokiranje Tihog Kanala. Topovske vatre na ulazu u kanal.
19. IV. NB 3 u 0530 uplovio u Rab. U 1700 sati iz Raba za Olib — Lošinj. NB 14 blokiranje Tihog Kanala. NB 13 sa jedinicama PČ flotile uplovio u Rab u 1415, isp. 1900 sati za Galboku. BB »Topčider« na raspoloženju Štaba IX Divizije. Pratio i vodio konvoj sa borcima IX za Cres.² Štitili iskrcaj artiljerije MP.
20. IV. NB 3, PČ 1 patrolisali ispred Velikog Lošinja. U noći NB 3 patrolisao uz V. Lošinj do Sv. Martina. Ostale jedinice NB i PČ flotile koje nisu bile na popravku vršile su prebacivanje trupa sa Raba i Cresa, koje se vršilo na više mjesta. Dol, Koromacina, Galboka Vala.
21. IV. Jedinice NB i PC flotile KPS. Vršer patrolnu i transportnu službu između Cresa, Raba i Krka te blokiranje Tihoga Kanala.
22. IV. NB 3 i NB 14 u noći u zasjedi ispred Kraljevice. Njemačka peniša u noći bacala mine sve do Urinja.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-istorijskog instituta, reg. br. 24—4/3, k. 2074.

² Vidi dok. br. 167.

Ostale jedinice NB i PČ flotile vrše transport i patrolisanje između Cresa, Plavnika, Krka, te sa južne strane Cresa i Lošinja, kao i dragiranje mina na ulazu u Lošinj.

23. IV. NB isplovio u 0500 sati za Rab. NB 3 isplovio u 0940 iz Kraljevice te upi. u Bakar 1015 sati; u 1800 sati upi. PC 2 i PČ 3 u Bakar.
PČ 2 i PČ 3 preuzeli patrolisanje ispred Bakarskog Zaliva.
Ostale jedinice PČ i NB flotile koncentriraju se u Rabu za daljnje operacije³ Neke se nalaze na popravku u Kraljevici i Zadru.
24. IV. NB 3, NB 13, NB 14, PČ 24, PČ 1 isplovili iz Raba 1045 sati. Uplovili u 1900 sati u Beli (Cres). Jedinice K.P.S. a koje su sudjelovale kod invazije, osim gore navedenih jesu NB 9, 10, 11.
Sve jedinice teglile čamce oko 40 km. Invazija Istre.⁴
25. IV. Konvoj sa jedinicama NB 3, NB 14, NB 15, NB 13, PC 24, te MS 9—10, 11, te MJ plovio u 0000 sati.
Sve jedinice vraćaju se u 0445 sati u Beli.
U 2000 sati isplovili i to NB 3, NB 14, NB 13, NB 15, BB »Topčider«, PC 1, PČ 24, MS 9, 10, 11 za Brseč.
Prebačaj mostobrana na istočnu obalu Istre, te štićenje istog.
U 0500 topovska vatra iz Ičića na konvoj.
U 0600 sati prestala je vatra.
NB 13, NB 14 vršili zaštitu kod Drage Marine, NB 13 i PČ 24 vršile zaštitu kod Plomina; BB »Topčider«, PC 1 i NB 15 vodili konvoje te štitili iste za vrijeme prelaza od rta Jablanac do Brseča i natrag u Banju i Beli.
26. IV. NB 13, NB 14, NB 3, PČ 24, PČ 1, NB 15 i BB »Topčider« vraćaju se u 0400 sati nakon što je prebačaj izvršen u Dol na Cresu.
MS 2—12 i 8 upi. u 1230 iz Lošinja.
PC 2 i PČ 3 vrše blokadu kanala kod Urinja (Kostrenski poluotok).
27. IV. 27. IV. NB 3, NB 14, PC 24, PC 1 uslijed topovske vatre koja je dobro gađala povratili se uz istarsku obalu te su tu stajali cijeli dan do 1300 sati. NB upi.

- u Dragu Marinu u 0400. BB »Topčider« u 0030 sati isplovio i vodio MJ za Sv. Martin. PČ 1 na raspoloženju komandantu naoružanih brodova koji je upravljao svim konvojima.
- MS 9, 10, 11, 2, 12, 8 prebacuju trupe i materijal za Mošćenicu — Brseč i natrag.
- NB povratio [se] natrag u Beli u 2030 sati. NB 13 vratio se u 1415 u Beli. PČ 24 i PČ 1 u 2030 u Beii.
28. IV. Sve jedinice uslijed slabog vremena (Južnjak) u [uvali] Beli i okolnim uvalama.
- BB »Topčider« u 0150 sati upi. Sv. Martin (Lošinj); u 2217 ispi. iz rta za Sv. Martin, u 2150 isplovio iz V. Lošinja za PČ 4, MS 9 i MJ za Beli, gdje upi. 1630.
29. IV. NB 3 isplovio u 0940 iz Raba, u 1855 upi. u Bakar. NB 14 u 0715 ispi. iz Belog za Sv. Marinu, iz Drage Marine ispi. za Plomin, zatim za Beli, gdje upi. u 2330 sati.
- BB »Topčider« upi. u Beli u 0540, ispi. u 0600 sati za Brseč, Mošćeničku Dragu, Plomin i natrag u Mošćeničku Dragu, gdje upi. 2200 sati.
- PČ 24, PČ 1, NB 15, PČ 3 stacionirani uz obalu u Istri. PČ 4 na raspoloženju komandantu NB koji je upravljao sa operacijama na moru, ispi. u 1600 sati za Rab, gdje upi. u 2200 sati.
30. IV. Komandant NB preuzeo dužnost komandanta KPS. Jedinice KPS-a vrše patrolu i zaštitu brodova između Crnog Punta Cresa te Mošćeničke Drage i do Urinja. Jedinice u havariji nalaze se na popravku u Kra-ljevici.
1. V. Jedinice KPS-a patroliraju sve do Labina te istraživaju more da pronađu prolaz kroz minska polja put juga.
2. V. NB 3, PČ 4, PČ 8 i PČ 53 ispi. iz Banje prema naredbi komandanta KPSJ za Plomin. Iz Plomina isplovio i u 1230 sati i to: NB 3, 13, 14; PC 4, PČ 8 za Krnicu, prema naredbi komandanta KPSJ sa zadaćom da se probiju do Pule. Uplovili u Krnicu u 1700 sati. PČ 4 upi. u Rašu da istraži minska polja. Ostale jedinice raštrkane po svim lukama od Krnice do Voloskog. BB »Topčider« na raspoloženju IX Ud. Div. za prevoz ranjenika dok ostale na popravku.

3. V. U 0900 sati čamac sa komandantom NB 14 i dva mornara, kod pregleda ulaza u Krnicu, zapeo o mrežu nagibne mine koja je eksplodirala te ubila svu trojicu. U 1345 sati PC 4, PC 8, NB 3, NB 13, NB 14 isplovili iz Krnice.
4. V. Uplovili u Premanturu u 1700 sati.
NB 3, NB 13 u 1100 sati isplovili do 5 NM sjeverno od rta Medulina te izvukli u more brod tipa NB 15 neoštećen i doteglili ga u Premanturu u 1730.
PČ uplovio u 1830 u Premanturu. Ostale jedinice KPS za vođenje MJ i MS u razna odredišta istočne Istre.
U 2030 sati, prema usmenom naređenju komandanta PKSJ-a, isplovi formacija PC 4, PC 8, NB 3, NB 14 za uvalu Saline, gdje uplovili u 2350 sati.
5. V. U 0105 sati isplovili iz Saline u formaciji PČ 4, NB 3, NB 14. U 0130 bombardiraju se iz sveg oružja položaji na rtu Muzil.
U 0140 sati prekide se vatra. 0215 formacija uplovlja u Kakoja uvalu (kod Verude).
PČ 8 isplovio u 0030 i prema uputama komandanta KPS-a i naređenju komandanta Mornarice za Trst te upi. u 15 sati.
NB 3, PČ 4, NB 14 isplovili u 1300 sati iz zaliva Kakoja za uvalu Veruda. U 1300 sati NB 14 posrednim gađanjem bombarduje neprijateljsku jedinicu, koja je krcala neprijateljske jedinice kod rta Ivlužil, te istog primorala da se povuče prema otocima Brioni. U 1600 sati uplovio NB 13, PČ 53, PC 41 u Verudu iz Premanture.
6. V. U 2000 sati, prema naređenju ispi. grupa od PČ 4, PČ 53, PČ 41, NB 3, NB 14 iz Verude za Trst. Plovilo se samoinicijativno između rta Muzila — Briona za obalu do rta Selvora. Kod rta Selvora zaustavio se i [iz] izvještaja zarobljenog njemačkog vojnika doznalo [se] da baterija koja se nalazi na rtu Selvore nije se predala. Komandant Sastava odluči unatoč toga da se krene naprijed za Trst. Plovi se u kursu 230.10 Nm od obale, zatim kreće kp 350.10 Nm, zatim u Kp 60.6 Nm te zatim ravno na Lazaret. U 1630 uplovili u Trst, gdje se prijavili POK Trst.⁵

Kod prolaza rta OC-L^{»^},.-

terije otvorile vatru koja nije bila efikasna.

Nakon dolaska u Trst odmah se pristupilo rekviriranju brodova u svim lukama prema naređenju komandanta PKSJ-a te iste koncentrisao u Trstu i zatim slao u Verudu u teglju, odnosno u koliko ih se osposobilo vlastitom pogonskom snagom.

Odmah se upostavilo sektore [za] patrolisanje sa bazama i to: u Gradežu, Devinu, Barkovlju, Trstu, Miljama, Piranu, Poreču, Rovinju, koja patrolisanja su bila povezana međusobno po određenim satovima susreta. Zadaća patrolnih jedinica bila je da zaustavljaju svaki brod, pregledaju papire i_u slučaju sumnje upute istoga u Trst kao što je bio slučaj PC 1 sa MB »Remo« koji je htio prebjeći Englezima, a koji je imao teret od 1 vagona brašna i drugog materijala a koji brod i materijal bio je predan POK Trst prema naredbi Štaba Mornarice o zaplijenjenom ratnom materijalu.

Baza u Gradežu morala se ukinuti uslijed grubog nastupa saveznika (Engleza) te povući našu jedinicu sa one strane Soče. Uslijed velikih potreba pratnje konvoja od brodova zarobljenih u Trstu za Verudu, povukle se sve jedinice osim one sa bazom u Devinu.

Uslijed velikog razgraničenja osnovala se po odobrenju PKSJ baza NB flotile sa sjedištem u Trstu i baza PC flotile sa bazom u Verudi i time stvorila neprekidna veza za patrolisanje od Soče do Verude — Rijeke. Patrolna služba je tako organizirana da pojedine jedinice flotila vrše 24 satno patrolisanje i to NB flotile od Soče do Rovinja a PČ flotila od Rovinja dalje put juga.

Kod KPS uspostavljen je informativni oficir koji obilazi luke i traži brodove oštećene ili neoštećene koje jedinice KPS-a izvlače, osposobljavaju i šalju dalje u Verudu.

U Trstu nalaze se NB 3, NB 14, NB 13, BB »Topčider«, PČ 24, PČ 21. U Verudi nalaze se PČ 1, PČ 2, PČ 3, PČ 6, PČ 8, PČ 22, PČ 53 i MT 1 havarisana. KPS nalazi se u Trstu (u Via Armando Die. 17/11) te otuda upravlja sa flotilama.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar
Rušinić Miroslav

Komandant, poručnik
Štok Mirko

(M. P.)

Bojan Marok

IZVOD IZ OPERACIJSKOG DNEVNIKA KOMANDE JUGO-SLOVENSKE MORNARICE O OPERACIJAMA U APRILU 1945. GODINE¹

PODACI JEDINICA JUGOSLAVENSKE MORNARICE
ZA APRIL 1945 GOD.

I. Opšti pregled.

Tokom meseca aprila oslobođena je obala Hrvatskog Primorja od Karlobaga do Sušaka i svi otoci Kvarnerskog zaliva.

Nastavljaju se operacije u pravcu Istre sa Kvarnerskog otočja i pravcu Rijeke s mora i kopna.

Oslobođenjem teritorija duž naših reka Dunav je potpuno slobodan u celom svom toku kroz našu zemlju. Drava do Donjega Miholjca, Sava do Slavenskog Broda.

II. Najvažniji događaji u toku meseca aprila 1945.
(Izvod iz operativnog dnevnika Komande Jugoslav. Mornarice)

1. aprila 1945. Od Lučke Kapetanije u Monopoli-u primljena depeša: 7 M.G.B. Kralj, mornarice isplivali iz Manfredonije za Ankonu. Korveta »Nada« nalazi se u Bari. Ostale jedinice kralj, mornarice još na Malti.²

Britanski oficir za vezu javlja: 3 broda tipa LCG broj 4, 18 i 20 otposlani u Zadar radi potpomaganja operacija IV Armije.³

NB 11 u 0450 časova 1 Nm južno od Sansega naišao na minu i potonuo, gubici 17 mrtvih i 11 ranjenih od 29 ljudi posade.

Kod Zečeva i Debele Punte spašeno 7 američkih avijatičara, koji se prisilno spustili padobranima.

Iz Bara za Dubrovnik upućeno 7 brodova sa oko 1800 boraca.

¹ Dokument, nepotpun, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 20—1/3, k. 2074.

- Odnosi se na mornaričke jedinice bivše jugoslovenske vojske, koje su tada bile pod komandom savezničkog komandanta za Sredozemlje. Jedinice su imale kasnije bazu u Ankoni (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 11/8, k. 25 A).

³ Vidi dok. br. 165.

Baza Šabac⁴ prebacila 2 Divizije I Armije u Istočnu Bosnu.⁵

Savska flotila u sastavu od 3 patrolna, 5 motornih i 4 jurišnih čamaca, 2 drvarice i 1 ponton sarađuje sa I Armijom. Kod Iloka jedan šlep naišao na minu i potonuo.

3. aprila 1945. Upućen delegat mornarice major drug Mardešić, pri pretstavništvu Ministry of War Transport⁶ u Napulj.

Mornarica vrši prebacivanje grupa IX divizije iz Obrovca i Novigrada. Sastanak štabova IX divizije, saveznika i Komande sjevernog Jadrana radi pretstojećih akcija na Pag⁷ i Karlobag. Pogreb drugova sa NB 11.

U srednjem Jadranu obustavljene pruge radi prevoza vojske.

Na Lastovo pao tromotorni ustaški avion. Pilot poginuo kod spuštanja.

Iz Dubrovnika prebačeno u Split 750 boraca.

4. aprila 1945. Upućen drug kapetan Lapčević⁸ kao oficir za vezu sa pomorskim sastavom u inostranstvo.⁹

Započele operacije na Karlobag i Pag. I. Bat. I. Art. diviz. i Stab IX Brig, prebačeni u Lukovo.

I. Brig. IX. diviz. IV. Bat. i Art. divizion mornarice i 1 Savez. bat. prebačeni na Pag. Osiguranje transporta vršeno našim ratnim brodovima. Saveznici angažovali avijaciju i artileriju.

U napadu na Pag i Karlobag učestvuju pored jedinica IX Divizije, 4 bataljona mornaričke pješadije i 1 artiler. divizion. Od Savezničkih brodova učestvuju 2 LCT za prevoz naših

⁴ Mornarička baza u Šapcu formirana je krajem novembra 1944. godine (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 1/5, k. 2080).

⁵ Odnosi se na operacije Prve armije na sremskom frontu. Prebacivanje jedinica započelo je 29. marta 1945. god. u 1800 časova (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 5/3, k. 2082).

⁶ Ministarstvo za ratni transport

⁷ Vidi dok. br. 158.

⁸ Predrag

⁹ Odnosi se na flotilu bornih čamaca Jugoslovenske kraljevske mornarice u Ankoni (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 16/1, k. 2076).

trupa i topova i 3 LCG za artiler. podršku. Kvarnerski pomorski sasav za osiguranje transporta.

Iz Dubrovnika prebačeno u Split sa 3 motorna jedrenjaka 2000 novomobilisanih.¹⁰

5. aprila 1945. Oslobođen čitav otok Pag i Karlobag i obala do Cesarice. Mornarički odred koncentrisan na području Novalje.

B.B. »Topčider« i P.C. 24 u noći 4 na 5 IV. stupili u borbu sa njemačkom motor, torpiljarkom koja je iz Paga bježala za Karlobag. Neprijateljski gubici 11 mrtvih. Naši gubici 1 mrtav. Torpiljarka umakla.

Sa rta Krištofor tučen od strane mornaričke artiljerije Lun 17 minuta. Kvarnerski sastav patroliše pred Pagom.

Prebačeno morem: Iz Dubrovnika za Bar 400 boraca. Iz Bara u Dubrovnik 716 novomobilisanih. Iz Dubrovnika u Split 457 novomobilisanih.

Savska flotila sarađuje u operacijama I Armije uzvodno od Mitrovice.

6. aprila 1945. 3 Saveznička ML dragirala Planinski Kanal. . . .

2 Savezničke LCG bomabrdovali donju odbranu Paga.

Iz Dubrovnika prebačeno u Trogir 700 novomobilisanih.

7. aprila 1945. Oslobođen Jablanac.¹¹ Formiran Kvarnerski odred Mornaričke pješadije.¹²

¹⁰ Jedinice Pomorske komande južnog Jadrana prebacivale su ljudstvo za Četvrtu armiju (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 16/1 k. 2076).

¹¹ Jablanac su oslobodile jedinice Devete divizije.

¹² Kvarnerski odred mornaričke pješadije formiran je prvi put 8. XI 1944. sa zadatkom da vrši prepade na manje neprijateljske garnizone i da u sadejstvu s mornaričkim plovnim jedinicama ometa neprijateljski saobraćaj. Međutim 5. I 1945. po naređenju Štabu Mornarice rasformiran je Kvarnerski odred i Trećem POS-u upućen je Drugi bataljon mornaričke pješadije, kao i Druga flotila patrolnih čamaca Kvarnerskog pomorskog sastava, 2 topa 105/28 sa posadom, 2 p. k. topa 40 m/m. također s posadom; Četvrtom POS-u upućen je Četvrti bataljon mornaričke pješadije. Petom POS-u 6 p. k. topova od 40 m/m s posadom, a Štabu Mornarice upućen je PČ 57. Ponovno formiranje odreda uslijedilo je zbog akcija Pomorske komande sjevernog Jadrana na kvarnerskim otocima, Hrvatskom primorju i Istri. U sastavu odreda bili su

Završeno prebacivanje novomobilisanih za IV Armiju.

8. *aprila 1945.* Nakon oslobođenja Jablanca naše trupe nadiru u pravcu Sv. Jurja na obalu. Mornarica radi nevremena ne učestvuje u operacijama. Uspostavljene redovite pruge u Srednjem Jadranu.

Baza Mitrovica vrši prebacivanje trupa i materijala preko Save. Jedan dio flotile krenuo u Brezovo Polje radi prebacivanja tenkova na Slavonsku stranu.

Od Glavnog štaba Srbije dobili jedan brzi njemački motorni čamac.

9. *aprila 1945.* 3 Saveznička MGB sukobili se sa nekoliko I-boota, nakon kratke borbe Njemci se povukli. Saveznički gubici 3 mrtva.

Operativni dio Štaba Komande Sjevernog Jadrana prešao na Pag. Formirana Pomorska Obalna Komanda Zadar.¹³

Kod Trogira prevrnula se maona. Potonulo 29 vojnika.

10. *aprila 1945.* Jedinice IV Armije oslobodile Senj¹⁴ i prodrle do Novog Vinodola. Korveta »Nada« na putu za Šibenik uplovila u Komizu. U noći isplovila kao pratnja 8 LCT za Šibenik.

Remorker »Ustrajni« preuzet od Saveznika, stigao u Dubrovnik.

Uspostavljena veza sa majorom Kobolom¹⁵ u Albaniji.

P.C. 6 prebacio prihvatnu ambulantu u Novalju. Na Krk prebačena radio-stanica. Iz Bari-a prebačeno u Dubrovnik 130 invalida.

Prevozi I Armije kod Brezovog Polja i dalje se vrše. Kod vršenja noćnog prevoza potopio se jurišni čamac J-2 sa 2 člana posade. Kod

tada dva bataljona mornaričke pješadije Pomorske komande sjevernog Jadrana, tri bataljona PK srednjeg Jadrana i jedan bataljon PK južnog Jadrana (vidi dok. br. 1—1/7, k. 2023 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

¹³ Vidi dok. br. 156.

¹⁴ Senj su oslobodile 9. aprila jedinice Devetnaeste i Dvadeset šeste divizije (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 27/8, k. 311 A).

Brčkog jedinice Rečne flotile prebacuju tenkove na Slavonsku stranu.

11. aprila 1945. Pretstoje operacije mornaričke pješadije na otok Rab.¹⁶

Jedan bataljon mornaričke pješadije koncentrisan na otoku Olibu.

U 2100 sati isploviče III bataljon iz Novog Lije za Kalifront. Osiguranje vrše naši brodovi.

Iz Jablanca prebaciće se brigada na otok Rab.¹⁷ Transportno osiguranje vrše Saveznici.

Jedan saveznički MTB naišao na minu 5 Nm od Sansega i potonuo.

Dva MTB susrela se pred Senjom sa 3 njemačka F-boota. Saveznici napustili borbu bez žrtava.

Naša avijacija bombardovala neprijateljski saobraćaj na moru severno od Senja.

Pojačano prebacivanje trupa na području Mitrovice. U tu svrhu upućene tamo sve raspoložive plovne jedinice na Savi.

12. aprila 1945. Jedinice mornaričke pješadije Komande Sjevernog Jadrana i IX divizija izvršile desant na otok Rab.¹⁸

Mornarička pješadija na Kalifrontu, IX brigada zaliv Crnica, III brigada Barbat.

U 1700 sati uplovile u Rab jedinice Kvarnerskog pomorskog sastava. Oko 2000 sati zauzet Lopar i Krištofor.

U Brinu sve slabiji otpor pojedinih manjih trupa.

13. aprila 1945. Oslobođen otok Rab.

16. aprila 1945. Uplovio u Split pom. ratni brod »Spasilac« i doteglio motornu penisu »Ulješuru« punu nafte.

Novi i Crikvenica oslobođeni.¹⁹ Očekuje se pad Kraljevice²⁰ i Bakra. Uveće Kvarnerski

^{16, 18} Vidi dok. br. 159, 160. 164 i 165.

¹⁷ Vidi dok. br. 159.

¹⁹ Novi i Crikvenicu su oslobodile jedinice Devetnaeste divizije (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 27/8, k. 311 A).

²⁰ Kraljevicu su oslobodile 19. aprila jedinice Devetnaeste divizije (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 27/8, k. 311 A).

odred isplovio na zadatak. Tokom noći prebačena 26 divizija na o. Krk. Akcija na otok Krk započela.²¹

U podne došao Komandant Mornarice u Rab, te popodne prosledio za Senj.

Četiri motornih jedrenjaka prebacili iz Bara u Dubrovnik 1000 novomobilisanih za IV Armiju.

U Osijek upućena Dunavska flotila od 4 patrolna čamca. Prevoz ranjenika Vukovar — Novi Sad, prevoz namirnica Mitrovica — Brčko, prebacivanje trupa u Orašje, iz Srema u Bosnu.

17. aprila 1945. Uništeni njemački garnizoni na Krku i Malinskoj. Garnizoni Baška Voda i Punat predali su se bez borbe.

Borba za Omišalj još uvijek traje. Popodne oslobođen Krk, Stara Baška i Malinska.

Upućena izvidnica na Cres i Lošinj.

Iz Zadra upućeno 240 njemačkih zarobljenika za Šibenik. Dignut iz mora parobrod »Sipan«.

Obustavljene sve pruge u Južnom i Srednjem Jadranu radi prebacivanja vojske.

18. aprila 1945. R.A.F. napao pozicije obalne odbrane na Lošnju. Osmotreno 8 direktnih pogodaka.

U Split stiglo 1.300 ljudi iz zbjega. S/s »Margot« odvezla 900 Talijana za Brindizi.²²

Iz Dubrovnika prevezeno u Split 1.800 boraca i 260 konja. Iz Bara za Dubrovnik prevezeno 1000 novomobilisanih.

19. aprila 1945. U 2200 sati iskrcala se 2 bataljona mornaričke pješadije na jugoistočnoj obali Lošinja.²³

Na Cresu²⁴ u uvali Koromačna iskrcala se 1 brigada, a u uvali Prestranić druga brigada IX divizije.

20. aprila 1945. Mornarička pješadija oslobodila Veliki i Mali Lošinj, Cigale i Osor. Napreduju preko Privlake k Tovaruu.

²¹ Vidi dok. br. 163, 166, 168 i 169.

Vrši se dragiranje ruta uz zapadnu obalu Krka i Paga. Snabdjevanje fronta vrši se našim i savezničkim brodovima. Patrolisanje vrši se uz prilaze malog Kvarnera.

Otpočela borba za Sušak.²⁵

S/s »Margot« isplovio za Bari sa 643 Talijana.

Pet jedrenjaka iz Bara prebacilo u Dubrovnik 1.600 novomobilisanih.

Prilikom prevoza ranjenika iz Brčkog za Mitrovicu brod »Kasija Miletić« sa jednom drvaricom naletio na minu. Izgubljena 203 druga, spaseno 17. Oba broda potonula.

Iz Trogira prebačeno u Biograd n/m 650 vojnika.

Iz Bara u Dubrovnik prebačeno 630 novomobilisanih.

22. aprila 1945. Vrši se stalno prebacivanje novomobilisanih za IV. Armiju.

U noći njemačke naoružane motor, maone bombardiraju naše položaje u Kostreni.

Transport trupa i materijala iz Jablanca i Raba za Cres i Lošinj vršeno sa LCT i našim brodovima. 3 LCT prebacila iz Zadra u Senj mehanizovanu artiljeriju.

Formiran jedan bataljon mornaričke pješadije.

23. aprila 1945. Vrši se prebacivanje novomobilisanih iz Bara, Dubrovnika i Trogira za Rab i Crikvenicu. "

24. aprila 1945. U noći od 24 na 25 aprila iskrcana jedna brigada IX divizije između Labina i Lovrana u Istri.²⁶ Prevoz izvršen sa borbenim čamcima i malim brodovima. Naoružani brodovi štiti prevoz u zasedi, patrolni čamci vodili konvoje i dragirali. Saveznički brodovi držali posrednu zaštitu prema Rijeci i Puli.

Iz Bara za Dubrovnik prebačeno 550 novomobilisanih.

Iz Dubrovnika prebačeno 870 novomobilisanih.

25. *aprila* 1945. Iz Drača prebačeno u Dubrovnik 1000 novomobilisanih. Iz Bara u Dubrovnik 600 novomobilisanih. Iz Dubrovnika za Split 400 novomobilisanih.
Preuzet od Saveznika naš parobrod »Sumadija«. Neprijateljska 4 F-boota polagali mine na ulazu u kanal Raše u 0100 sati.
26. *aprila* 1945. Brod »Slovenac« naišao na magnetsku minu između Mitrovice i Sapca. 4 druga poginula.
27. *aprila* 1945. S/s »Oplenac« preuzet od Saveznika.
III. brigada i artiljerija IX divizije prebačene u Mošćenice.
28. *aprila* 1945. Mornarička pješadija izvršila uspješan desant kod Brseča.
Vrši se dragiranje zapadno od otoka Krka i na ulazu u Bakarski zaliv.
Kvarnerski odred iskrcao u Istri 1000 novomobilisanih za IX diviziju.
Neprijateljski (brodovi) topovi gađaju naše brodove na putu Jablanac — Mošćenica bez štete.
Iz Dubrovnika za sjeverni Jadran prebačeno 345 novomobilisanih.
29. *aprila* 1945. Raša i Barban u Istri oslobođeni od strane mornaričke pješadije. Napredovanje prema Puli.²⁷
Sa Savezničkim brodom stiglo 1880 lica iz zbjega.
Iz Dubrovnika za sjeverni Jadran prebačeno 350 novomobilisanih.
Djelomično uspostavljanje redovite parobrodske pruge.

ooo

III. Pregled izvršenih radova

a) Tehnički radovi:

Dignuto iz mora:
Dok-I u Tivatu, nosivosti 1.700 tona.
2 dizalice plivajuće od 60 i 15 tona.
2 parobroda (»Rab« u luci Crikvenica i »Sv.

Andrija«, talijanski, nosivost 185 tona).
2 peniše za tekuće gorivo od 50 i 25 tona nosivosti.
3 motorne jedrenjače ukupne nosivosti 220 tona.
2 motorna čamca.
4 brodska motora.
Izvršeno popravaka motora 217.
Izvršeno popravaka parnih strojeva 10
Izvršeno popravaka trupa 106
kao i veći broj radova za potrebe Mornarice, vojske i pozadine.

b) *Građevinski radovi u lukama:*
Izrađeno odnosno popravljeno 42 m. operativne obale u luci Zadra.
Izrađeno odnosno popravljeno 103 m. operativne obale u luci Šibenik.
Izrađeno odnosno popravljeno 20 m. operativne obale u Splitu.
Izrađeno odnosno popravljeno u luci Splitu neoperativne obale.
Izvršeni su i manji popravci na lučkim objektima u Biogradu n/m.

IV. Promjene u organizaciji

Formiran Kvarnerski odred Mornaričke pješadije.

V. Nastava i kursevi

Završen je osnovni signalni kurs u Rečnoj flotili.

**IZVJEŠTAJ MORNARIČKE GRUPE UMAG OD 4. MAJA
1945. ŠTABU MORNARIČKOG ODREDA NOV JUGOSLA-
VIJE KOPER O PREUZIMANJU VOJNE VLASTI U UMAGU¹**

MORNARIČKA SKUPINA — NOVJ

Umag
Br. 32

Umag 4. maja 1945

ŠTABU MORNARIČKOGA ODREDA — NOVJ KOPER

Položaj

U vezi Vašega naređenja izveštavamo Vas da smo današnjim danom preuzeli vlast na moru u mestu Umag.

Što se pak tiče situacije u samom mestu, danas je također sa manifestacijama umarširala 1 četa sa borbenom grupom, a također je današnjim danom preuzela vlast u svoje ruke i sama Komanda mesta Umag, sa svojim ljudima.

Danas je u vidiku naših voda plovilo cc. 10 brodova razne veličine, od kojih su 3 MAS prišli blizu obale u nameri da iskrcaju 2 ranjena mornara koji su ranjeni prilikom razmontiranja mina na moru.

Još uvek se nalazi na rtu Salvore nekoliko Nemaca koji ne znamo šta čekaju, zapravo ne daju nikakav znak da postoje tamo, govore da će se predati samo trupama regularnim, nama se čini da oni čekaju Angloamerikane da se njima predaju.

Kako nam je neophodno potrebno radi štambilja, to Vas molimo da nam svakako pošaljete, t.j. ako je isti gotov, a ako nije zamolite comp. **Oskara** da ga čim pre nabavi.

Ujedno Vas molimo da nam izvolite poslati stanje vojne situacije u vašem reonu, mislimo radi operacija u Trstu.

Što se pak tiče naše potrebe radi municije i oružja, bićemo Vam zahvalni ako nam pošaljete jedno 20 pušaka, i za iste municiju, kao i koju bombu i ostalo.

Što se pak tiče C. Nove,³ tamo smo organizirali kako smo najbolje mogli, ujedno Vas izveštavamo da je tamo ostao drug Bernard, naravno svakako kako smo gvorili na našem zadnjem sastanku, t.j. pod našom odnosno mojom kontrolom.

U pogledu mina mislimo da ćemo naći jednoga koji će ih izvući vani.

Također u pogledu catara mi ćemo ih očuvati ovako kako su, jer nemamo mogućnosti ih opraviti sada, jer se ovde ne nalazi niti jedan arsenal.

Očekujemo hitno Vaše daljnje naređenje, o daljnjem postupku.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

POLITZASTAVNIK
Sl. odsutan
SLUŽBENO

V. D. KOMANDANTA SKUPINE
. _____³

IZVJEŠTAJ OPERATIVNOG ODSJEKA POMORSKE KOMANDE SJEVERNOG JADRANA OD 5. MAJA 1945. O PREBACIVANJU JEDINICA DEVETE UDARNE DIVIZIJE SA OTOKA CRESA U ISTRU¹

OPERATIVNI OTSJEK P. K. SJ. JADRANA
5. V. 45

IZVJEŠTAJ O PREBACIVANJU IX. UDAR. DALM. DIVIZIJE IZ CRESA U ISTRU²

Prebacivanje je započelo u noći od 24 na 25 aprila.³ Operativne jedinice potpuno su prebačene u Istru (Brseč, Mošćenice ili Plomin) do 27. IV u jutro.⁴ Zatim se pristupilo prebacivanju materijala, komore, pomoćnih jedinica, radija itd. Divizija je sa svim svojim dijelovima bila prebačena potpuno 4. V. poslije podne kada su kao posljednji prebačeni ostaci bojne komore i intendanture iz Velikog Lošinja u Plomin.⁵

Usporedo sa prebacivanjem divizije vršeno je i prebacivanje Kvarnerskog odreda i prebacivanje ranjenika u Rab.

Prebacivanje je vršeno motornim jedrenjacima od 25—200 tona nosivosti. Ukupan broj raspoloživih brodova je bio 12. Konji i artiljerija prebačeni su motornim splavovima. Splavova je bilo ispočetka 3 a zatim je pridložilo još 3 komada. 28. IV. MS11 je ispao iz reda radi kvara motora. Ostali splavovi, osim 9 i 10, vozili su samo sa jednim motorom što je u velikoj mjeri odugovlačilo prebacivanje.

Od naoružanih brodova su PČ 7 i 8 upotrebljavani u krajnjoj sili i hitnim slučajevima za prebacivanje boraca. Inače su naoružani brodovi služili isključivo za zaštitu konvoja kao i za pilotažu kroz minska polja. Osim toga sve splavove koji su plovili samo sa jednim motorom obligatno su pratili jače naoružani brodovi (N.B.) radi same maritimne bezbjednosti. Do 26 IV. vršilo se je prebacivanje samo po noći radi nepr. baterije u Iki. 26. IV. otvorili smo saobraćaj i po danu. Neprijatelj-

¹ Prepis originala, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 9—10/7, k. 2023.

² Izvještaj je vjerovatno upućen Štabu Jugoslovenske mornarice.

^{3, 4} Detaljnije o prevoženju jedinica vidi operacijski dnevnik Pomorske komande sjevernog Jadrana, reg. br. 9—21/7, k. 2023 i dok br. 12—1/2, k. 843 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.

⁵ O prebacivanju intendanture Divizije vidi dok. br. 9—11/7, k. 2023 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.

ska baterija u Iki vršila je zastrašivanja konvoja sa gađanjem 25. IV. u jutro te 26 i 27 dana bez ikakvog uspjeha. Tokom 27. IV. baterija je bila od naših snaga učutkana.

Prije prvog prebacivanja PČ 7 i 8 izvršili su dragiranje ruta Rt Jablanac na Cresu — Brseč (Istra). Ista ruta je bila barem jedanput dnevno kontrolirana od motornih leuta ili P.C. flotilom.

Primjedbe:

I. 24. IV. u večer kdt II Proleterske brigade IX Udar. dalm. divizije pozvao je kdt. K. Pom. sastava i mene radi dogovora o prebacivanju I bataljona u Brseč. Kdt. brigade je tom prilikom zapitao da li se može voziti, našto smo mu kdt. Sastava i ja odgovorili da može i da čekamo samo njihovo naređenje. Nakon kraćeg razmišljanja je kdt. brigade telefonski razgovarao sa kdt. divizije i tek tada mu je posljednji naložio da tokom noći ima prebaciti (24—25. IV) u Istru. Odlučio je da se prebacivanje zaista izvrši.

Došavši na položaje u Istru, poslao je kdt brigade kdtu divizije izvještaj da je prebacivanje u redu izvršeno ali da je Mornarica trebala biti odlučnija.

II. Tokom prebacivanja pokazala se nužna potreba za jednom malom tehničkom ekipom sa najnužnijim alatom koja bi na licu mjesta vršila manje popravke na mobilisanim brodovima a uglavnom vršila preglede motora. Većina komandanata na mobilisanim brodovima pokazala se je neodlučnim. Iskorišćavali su sve momente samo da se sklone na sigurnost i da ne trebaju voziti.

III. Divizija je morala odrediti jednog oficira koji je morao imati tačne upute o redoslijedu ukrcavanja. Taj bi morao biti prisutan od prvog do zadnjeg momenta prebacivanja divizije. Umjesto toga svaka jedinica odredila je jednog rukovodioca koji je bio prisutan kod ukrcavanja samo vlastite jedinice. Obično se taj rukovodilac ukrcao na prvi brod i otišao u Istru. Poslije dolaska operativnih jedinica kod ukrcaja pomoćnih jedinica i materijala nije uopće bilo rukovodioca sa tačnim uputama po kojem bi se redoslijedu jedinice morale ukrcavati tako da je taj nepotrebn posao pao na teret mornaričkih organa. Radi toga došlo je do slučaja da su neke jedinice čekale na molu po 2 dana na ukrcavanje, dok su prazni MS čekali na obali na jedinice koje su prema uputstvu kdt. pozadine morale biti ukrcane prije njih kao nužno potrebne.

IV. Kao pomoćnici bili su određeni drugovi Ilić Mihailo, Petrović Slobodan i Grego. Drug Petrović je radi bolesti 28

upućen u Rab. Drugovi Ilić i Grego su bili vrlo agilni i elastični i puno su doprinijeli izvršavanju zadatka.

Predlažem za pohvalu NB 14 koji je 27. IV. u večje usprkos vrlo slabih vremenskih prilika i teškog mora bez ikakvog prigovaranja uzeo u konvoj »Ravu« i prebacio najpotrebniju hranu iz Belog u Mošćeničku Dragu, te na taj način poslužio kao primjer ostalim mobilisanim brodovima.

V. Iako je Stab IX. Udar. dalm. upozoren na to da raspored vožnje brodova vrši Mornarica, svakog dana su pojedini rukovodioci IX. Udar. dalm. divizije u lukama gdje nije bio prisutan organ Mornarice određivali potpuno svojevóljno brodove sasvim na određene vožnje. Često poradi toga nijesam imao točan pregled gdje se brodovi nalaze što je u velikoj mjeri otežavalo pravilno kretanje jedinica.

SFSN

Sef operativnog odsjeka P.K.Sj.J.
kapetan
Bojan Marok s. r.

P R E G L E D

prebačenih boraca i materijala iz Cresa u Istru.

Boraca IX. Udar. dal. divizije	.8200
Boraca Kvarnerskog odreda	.800
Novomobilisanih	.1100
Artiljeraca P.K.Sj.J.	.70
Ranjenika	.230

Ukupno . . . 10400

Konja	.1620
Kola	.600
Automobila, motocikla i kamiona	23
Raznog materijala	.1200 tona
Tankova	4
Blinde	2
Kamiona	2
Artiljeriski divizion	.1
Municije i raznog materijala	150 tona

Tačnost prepisa ovjerava, poručnik
(Vekarić Stjepan)

SPISAK POGINULIH I RANJENIH RUKOVODILACA I BORACA DRUGOG BATALJONA POMORSKE KOMANDE SJEVERNOG JADRANA OD 12. MAJA 1945. GODINE¹

STAB
II. BATALJONA MORNARIČKE PJEŠADIJE
II. POMORSKOG OBALSKOG SEKTORA³
Broj: 226/45
12. V. 1945 godine

LISTA

Poginulih, umrlih od rana, ranjenih i nestalih

Redni broj	Cin i položaj	Prezime, očevo ime i ime	Godina rođenja	Selo, općina i srez rođenja
1	komandir	Mihovilović Vasin Stevo	1924	Gornje Trnovo N. Gradiška
2	borac	Kučan Stankov Stanko	1928	Drivenik Crikvenica
3	borac	Klausić Viktorov Jordan	1921	Gorica
4	borac	Urem Josipov Josip	1924	Lošinj Veliki, Lošinj
5	borac	Benić Venceslava Nikola	1924	Bakar
6 ¹	borac	Maričević Josipov Ivan	1920	Pag

¹ Prepis originala, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskoj instituta, reg. br. 24—8, k. 2074.

³ Pečat sadrži stari naziv. Treba: Pomorske komande sjevernog Jadrana.

GUBITAKA

II Bataljona KPSJ³-a u akcijama u Istri.

Kad je stupio u NOV i kako: dobrovoljno, mobilisan ili zarobljen	Kada i na kom položaju				Primjedba
	poginuo	umro od rana	ranjen	nestao	
25.IX 42. godine dobrovoljno			4/5 u Poli		1 četa
29.XI 1944				30/IV na maršu u Prodol	1 četa
12.IX 1944				isto	.1 četa
27.11 1945				isto	1 četa
11.X 1944				isto	1 četa
15.X 1944			Ranjen u Poli 4/5		1 četa

³ Treba: PKSJ (Pomorska komanda sjevernog Jadrana).

Redni broj	Cin i položaj	Prezime, očevo ime i ime	Godina rođenja	Selo, općina i srez rođenja
7	borac	Dragoslavić Josipov Božo	1924	Pag
8	borac	Šegota Nikolin Josip	1923	Stanica Jablanac Senj
9	borac	Žic Antunov Ante	1922	Punat Krk
10	borac	Crvić Vinkov Milan	1922	Dobrinj Krk
11	borac	Žunić Mijin Ivan	1924	Vlašići Pag
12	borac	Franki Nikolin Ivan	1920	Omišalj Krk
13	borac	Smokrović Bonov Vinko	1921	Grabarje Jablanac Senj
14	komandir	Gašparov Ivanov Vilim	1915	Selce Crikvenica
15	delegat	Borovac Martinov Jure	1926	Prizna Jablanac Senj
16	borac	Šibel Dragutinov Krunoslav	1925	Vrboska
17	borac	Pavičić Matin Ivan	1925	Zbig Karlobag

Kad je stupio u NOV i kako: dobrovoljno, mobilisan ili zarobljen ^	Kada i na kom položaju				Primjedba
	poginuo	umro od rana	ranjen	nestao	
15.XI 1944	u Poli 4/5				2 četa
9.IX 1944 dobrovoljno	-		u Poli 4—5		2 četa
7 X 1 1944 dobrovoljno	U Poli 4—5				2 četa
15.VIII 1944 dobrovoljno			u Poli 4—5		2 četa
18X1 1944 dobrovoljno			isto		2 četa
22.1 1944 dobrovoljno			isto	/	2 četa
5.III 1945 dobrovoljno			isto		2 četa
8.IX 1943 dobrovoljno			u Poli 4/5 v.		3 četa
2.VIII 1944 dobrovoljno	u Poli 4/5 v.				3 četa
24.X 1944 dobrovoljno			u Poli 4/5 v.		3 četa
5.XI 1944		I	»		3 četa

Čin i položaj	Prezime, očevo ime i ime	Godina rođenja	Selo, općina i srez rođenja
18	borac	Stergar Antunov Alojz	1924 Koritnica Gorica
19	borac	Lukarić Ivanov Jure	1921 Vrbnik Krk
20	borac	Tičić Ivanov Vlado	1927 Pag
21	borac	Glavan Antin Ivan	1927 Pag
22	borac	Hladnik Francov Franc	1924 Idrija Gorica
23	borac delegat	Kučan Franov Franjo	1923 Hreljin Kraljevica
24	borac v.d. vodnika	Čudina Ivanov Tome	1912 Pakoštane Biograd n/m
25	borac v.d. vodnika	Verbnjak Alojzijevoj Josip	1918 Polzela Celje
26	borac	Jurčević Antunov Šime	1920 Dinjiška Pag
27	borac	Jurčević Matin Lovro	1915 ,
28	borac	Redić Muhamedov Omer	1921 Bihać

Kad je stupio u NOV i kako: dobrovoljno, mobilisan ili zarobljen	Kada i na kom položaju				Primjedba
	poginuo	umro od rana	ranjen	nestao	
28.X 1944			u Poli 4/5 v.		3 četa
15.X 1944 dobrovoljno	u Poli 4/5				3 četa
18.XI 1944			u Poli 4/5 v.		3 četa
,			ss		3 četa
2.II 1944			ss		3 četa
3 .XI 1944 dobrovoljno			ss		3 četa
10.IX 1944 dobrovoljno			ss		3 četa
10.IX 1944 dobrovoljno			ss		3 četa
15.XII 1944			,		3 četa
20.XII 1944			3)		3 četa
24.XII 1944 dobrovoljno	u Poli 4/5 v.				3 četa

Učesnik	Čin i položaj	Prezime, očevo ime i ime	Godina rođenja	Selo, općina i srez rođenja
29	i borac	Grbčić Kažimirov Marijan	1924	Sv. Jelena Crikvenica
30	i borac	Fabris Nikolin Teo	1920	Ljubuški
31	• borac	Babić Stipanov Milan	1925	Klada Senj
32	• borac	Belanić Antunov Marko	1920	Sv. Petar Lošinj
33	borac	Justinčić Ivanov Ivan	1926	Dobrinj Krk
34	borac	Busanić Domenikov Martin	1924	Sansig Lošinj
35	borac	Busanić Nikolin Anton	1925	Sansig Lošinj
36	borac	Kovačić Antin Aljoša	1921	Split
37	borac	Gržetić Antin Ivan	1924	Polje Dobrinj Krk

V. D. Politkomesar:
(Slavko Jurić)
v. r.

Kad je stupio u NOV i kako: dobrovoljno, mobilisan ili zarobljen	Kada i na kom položaju				Primjedba
	poginuo	umro od rana	ranjen	nestao	
14.XI 1944			U Poli 4—5 maja		3 četa
7.XI 1944			isto		3 četa
27.11 1944			isto		3 četa
27.11 1944	u Poli 4—5 maja			i	3 četa
29.V 1944			U Poli 4—5 maja		3 četa
12.III 1945 mobilisan			isto		3 četa
12.111 1945 mobilisan			isto		3 četa
11.IX 1943 dobrovoljno		u Poli 8.V. 1945	isto,		3 četa
15.X 1944 dobrovoljno		isto	isto		3 četa

Za točnost prepisa overava
(M. P.)

Komandant:
(Radovan Miljanović)
v. r.
Šef operativ, otseka:
kapetan (Bojan Marok)
Bojan Marok

IZVJEŠTAJ ŠTABA KVARNERSKOG ODREDA MORNARIČKE PJEŠADIJE OD 12. MAJA 1945. POMORSKOJ KOMANDI SJEVERNOG JADRANA O AKCIJAMA PODREĐENIH JEDINICA U ISTRI¹

ŠTAB
KVARNER. ODREDA MORN. PJEŠADIJE
JUGOSLAVENSKE MORNARICE
Pov. Op. 10. 12. V. 1945. godine

Operativni izvještaj o akcijama
na Istri od 28. IV. do 8. V. 1945. g.

P.K. SJEVERNOG JADRANA.

Na temelju usmenog naređenja Štaba IX. Dalm. udarne divizije² i Pomorske komande Sjevernog Jadrana ovaj Odred je dobio naređenje da se sa svim dijelovima prebaci sa Lošinja na teritoriju Istre,³ time da se ostavi jedan bataljon na prostori Lošinj — Cres.

Iskrčavanje je izvršeno sa zakašnjenjem od jednog dana, što je razlog nevrijeme, te brodovi nisu mogli stići.

28 na 29 aprila tek. godine izvršeno je iskrčavanje sa I., II. i IV. bataljonom ovog Odreda i to: II. bataljon u Lovranu, dok je I. i IV. u uvali Plomin. II. bataljon krenuo je pravcem Opatija, koji je trebao iste večeri da preuzme položaje od II. Dalm. proletherske brigade, koja je trebala kretati u pravcu Trsta. Zadatak pomenute brigade se izmijenio, ona je prešla u ofenzivu na istom sektoru, naš II. bataljon u toku noći 30. na 1. V. zauzeo položaj Vedež i zauzeo kotu 706 i 784.

Ovaj je bataljon, tj. jedna četa na desnom krilu 1. maja vodila borbe i tom prilikom zarobila je 32. a ubila 12. neprijateljskih vojnika.

¹ Prepis originala, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 24—2/3, k. 2074.

² Jedinice Devete divizije, poslije oslobođenja Cresa i Lošinja, imale su zadatak da se prebace na obalski pojas Brseč — Mošćenice. Dalje je vršeno iskrčavanje od 24. do 28. aprila 1945. godine (opširnije o operaciji Devete divizije vidi dok. br. 12—1/2, k. 843 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

³ Na sektoru Istre nalazile su se sljedeće neprijateljske jedinice: 626. MAA sa 8 baterija, 821. Flak A, 730. Flak A, dijelovi njemačke pomorske policije, dijelovi talijanske policije, dijelovi MDT i X Mass flotila. U Trstu se nalazilo oko 200 Đuićević četnika i Hrvatski mornarički odred sjevernog Jadrana, sa 3 satnije od 600 ljudi. (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 13/2, k. 843.)

2. maja bataljon je dobio naređenje od II. Prol. brig, da obezbijedi lijevo krilo, tj. da presiječe komunikaciju Matulje — Mune na položajima Gržetići (k. 554) — 603 — 437. Bataljon je izbacio neprijatelja sa tih položaja i tom prilikom zarobio* 16 a ubio 14 Nijemaca. Bataljon je ove položaje držao do 3. maja. Istog dana neprijatelj je izvršio jak napad na njegove položaje sa jačim snagama, te je uspio potisnuti bataljon i zauzeti njegove položaje. Bataljon se istog dana skoncentrisao i poduzeo kontra juriš na neprijatelja, izbacio ga sa položaja i nastavio gonjenje sve do kote 641 i 500, sve do komunikacije Jurdani, tu je i završena ova akcija. Bataljon se skupio i prenoćio u Rukavcu.

4. maja bataljon je dobio naređenje da izvrši pokret iz Rukavca u 16.30 sati za Raspor — Trstenik, komunikacija Dane — Vodice. Na položaj Raspor — Trstenik bataljon je stigao 5. V. u 0100 sati.

Istog dana bataljon je izvršio pokret iz Raspor — Trstenika sa dvije čete u Dane — Vodice. Bataljon je dobio naređenje da se vrati u sastav Odreda. 6. i 7. maja bataljon se odmarao dok je 8. V. bataljon krenuo za Plomin, gdje je stigao u 2200 sati. Bataljon je dobio naređenje da se prebaci na otok Cres — Lošinj i zaposjedne pomenute otoke, gdje se i sada nalazi.

Prilikom akcija ovaj je bataljon zarobio 48 a ubio 26 neprijateljskih vojnika i oficira. Od oružja zarobio je 20 pušaka, četiri pištolja i jedan šmajser.

Bataljon je imao sljedeće gubitke: 15 ranjenih i jedan nestao. Utrošak municije za šarac i njemačke puške 8200 metaka, p-mitraljez »Bren« 7300, teške »brede« 2000, tromblonskih granata 60 komada, šmajzerskih metaka 1800, italijanske puške 980 metaka, granata za teški italijanski bacač 100 kom., za engleski teški bacač 70 granata, a za laki engleski bacač 119 i 12 ručnih bombi.

II., I. i IV. bataljon po iskrcavanju u Plomin krenuli su cestom u pravcu Pule i stigli do Raše gdje su prenoćili. 30. IV. u 0400 sati pomenuti bataljoni krenuli su za Barban. U Barbanu dobili smo podatke da se u Sv. Vinčenatu nalazi 50 fašista a u Žminju oko 100 Nijemaca i u Marčani oko 35 fašista. Odmah na licu mjesta štab odreda donio je sljedeći zaključak. Preko izviđačkih patrola, ujedno radiografski dali smo depešu da se III. bataljon sa prostorijske Lošinj — Cres hitno prebaci u sastav odreda.

V. bataljon ovog odreda iskrcao se 30. IV. u 0200 sati u San. Marina i krenuo ka II. bataljonu u Opatiju, pošto se situacija izmijenila, a po naređenju Štaba IX. Divizije bataljon je usi-

ljenim maršem krenuo komunikacijom u sastav I. bataljona, gdje je stigao 1. V. u 1000 sati.

30. IV. oko 1000 sati IV. bataljon je dobio zadatak da krene iz Barbana za Sv. Vinčenat i likvidira neprijatelja i po likvidaciji da krene pravcem Sv. Vinčenat — Radigosa — Bokordići — Sajini — Glavani — Prodol i da izbije na komunikaciju Barban — Pula i krene za Marčano. Bataljon je izvršio sada jer pred njegov dolazak u Sv. Vinčenat neprijatelj se raspršio i pobjegao, te je bataljon stigao u Marčano u 2100 sati.

I. bataljon krenuo je iz Barbana u 1200 sati u pravcu Marčana, međutim prije dolaska ovog bataljona fašisti su bili razoružani od strane terenskih jedinica.

U momentu pristizanja u Marčano dobivena je depeša od komandanta Jugoslovenske mornarice da se najenergičnije nastavi nadiranje prema Puli.

Budući da smo imali svega jedan bataljon, sa istarskim op. sektorom još se nismo povezali, a dobili smo podatke da se u Vodnjanu nalazi manji garnizon neprijatelja, odlučili smo i napravili slijedeće: Jednu četvu Prvog bataljona postavili na položajima Lobarika sa zadatkom obezbeđenje od Pule, a sa dvije čete istog bataljona krenuli na likvidaciju garnizona Vodnjan. Jedinice su pristigle na položaj oko samog mjesta i ušle u isti, točno [u] 1800 sati, međutim neprijatelj je napustio garnizon, ali istog momenta naišla je jedna motorizirana kolona iz pravca Pule koja je bježala za Trst. Kolona je napadnuta i u roku od jednog sata jake borbe potpuno uništena i zarobljena. Neprijatelj je ostavio na bojnopolju 35 mrtvih oficira i vojnika, zarobljeno je osam kamiona i jedan osobni automobil puni spremne (hrane, odeće, oružja); među ostalim zarobljena su dva flaka 20 mm. Po završenoj borbi mi nastavili izvlačenje plijena za Marčano, dok je istovremeno neprijatelj jakom artiljerijskom vatrom tukao naše položaje. Za vrijeme same borbe imali smo poginulog komandanta bataljona i dva druga ranjena, dok smo od artiljerijske vatre imali šest ranjenih od kojih je jedan drug podlegao ranama. Iste noći vezali smo se sa jednim bataljonom operativnog sektora za Istru, koji je dobio zadatak obezbjeđenja komunikacije Vodnjan — Pula, dok smo naše dijelove skoncentrisali oko Marčana i nastavili izviđanja u pravcu Pule.

Dana 1. maja tek. godine prebacili smo V. bataljon, koji je istog dana stigao na prostoriju Lobarika da smijeni četvu I. bataljona, a ova dobila naređenje da se odmara. Dijelovi I i IV. bataljona ostali su u Mar[čanu] i vršili obezbjeđenje od Vodnjana pošto se pretpostavljalo po dobivenim podacima da

neprijatelj namjerava otstupati iz Pule preko Vodnjana u pravcu Pazina.

Dana 2. V. povezali smo se sa štabom op. sektora za Istru; njihova dva bataljona nalazila su se na tome sektoru i to jedan na komunikaciji Vodnjan — Pula a drugi južno od Pule na prostoriji Sikići.

Istoga dana pristizali su razni izvještaji, kako neprijatelj već napušta Pulu morskim putem, kako u gradu ima svega oko 800 vojnika, dok drugi vele oko dvije hiljade itd. Tako se nismo ni mogli osloniti na dobijene podatke, a kao najnovije dobili smo da neprijatelj misli izvršiti povlačenje u pravcu Vodnjana za Pazin. Na osnovu ovih podataka mi smo na komunikaciji Vodnjan — Pula ispod samog Vodnjana sa lijeve i desne strane ceste postavili zasjedu u jačini dva bataljona, tj. naš IV. bataljon i II. bataljon operativnog sektora za Istru, čiji je bio zadatak potući neprijatelja pri njegovom izvlačenju. I. bataljon nastupao je komunikacijom Marčano — Pula i došao na položaje do same Sijane. V. Bataljon op. sektora za Istru podilazi južno sa tri komunikacijska pravca. V. bataljon ovog odreda postavio je jednu četu kod Galižane za bočno obezbjeđenje obiju kolona dok je glavnina bataljona nalazila se u Kapo di Portuna kao odredska rezerva.

Za slučaj da je neprijatelj bio napadnut od zasjeda, zadatak I. bataljona i V. istarskog bio je taj da prodiru u grad. Budući da u noći neprijatelj nije izvršio povlačenje, sve jedinice su ostale na svojim položajima. Slijedećeg dana oko 1000 sati bataljoni su iz zasjede krenuli u pravcu Pule uzduž komunikacija na tom putu, neprijateljska artiljerija ih je tukla. Ova kolona je podišla pod neprijateljske položaje Stinjan i Bradamonte. U toku dana vršeni su pregovori sa neprijateljskim admiralom od koga je tražena bezuslovna kapitulacija i predaja garnizona, našto on nije pristao već oko 1900 sati napustio grad i povukao se na poluotok M. Muzil. Odmah zatim naše jedinice ušle su u grad, zaposjele položaje naspram neprijatelju. Napad na neprijatelja nije mogao uslijediti što je neprijatelj bio brojčano jak i fortifikacijski utvrđen.

4. V. poslan je ultimatum neprijatelju na kojeg nije neprijatelj pristao. Izvršena je priprema za napad na neprijatelja koji je trebao uslijediti 5. V. u 0400 sati sa artiljerijskom pripremom. Uslijed automobilske nesreće prilikom prevoza artiljerije, artiljerija nije izvršila zadatak, uslijed čega su i bataljoni odustali od napada.

6. V. u 0300 sata počela je artiljerijska vatra od naše haubičke baterije koja je trajala do 0400 sati, nakon čega naš I i IV bataljon vršili su napad na neprijateljske položaje. Budući

da je neprijatelj imao jake bunkere opkoljene bodljikavom žicom i minama iz kojih se ogorčeno branio, kao i iz tvornice cementa, naš napad nije uspio. U toku dana naša artiljerija tukla je neprijatelja i potopila četiri naoružana broda. Navečer u 2000 sati ponovno je poduzeo napad na neprijatelja koji je bio bezuspješan. U toku ove borbe neprijatelj je imao oko 70 mrtvih vojnika. Naši gubitci 9 mrtvih i 50 ranjenih.

7. V. Njemačka je kapitulirala, uputili smo pismo neprijateljskom garnizonu u kojem smo zatražili predaju garnizona, našto je neprijatelj pristao.

8. V. u 0700 sati otpočelo je razoružavanje neprijateljskog garnizona. Razoružano je 2200 neprijateljskih vojnika sa čitavom ratnom spremom. Nađen je bogati plijen u ratnom materijalu.

Borci i rukovodioci u ovim akcijama pokazali su se vrlo dobro.

Pohvale i prijedlozi za odlikovanja poslati će se naknadno.

S. F. S. N.

POLITKOMESAR,	OPERATIVNI OFICIR,	KOMANDANT, MAJOR,
Dušan Mileta s. r.	Đ. Borožan s. r.	Grubelić Josip s. r.

Tačnost prepisa ovjerava:

Šef Operativnog odsjeka

kapetan:

(Marok Bojan)

Bojan Marok

**OBAVJEŠTENJE ŠTABA KVARNERSKOG ODREDA MOR-
NARIČKE PJEŠADIJE OD 13. MAJA 1945. PODREĐENIM
JEDINICAMA O RASFORMIRANJU ODREDA¹**

ŠTAB
KVARNER. ODREDA MOR. PJEŠADIJE
Pov. broj 11. 13-V-1945.

Rasformiranje Kvarnerskog
odreda Mor. pešadije.

ŠTABU I BATALJONA SREDNJEG JADRANA

Po završenim uspješnim operacijama i oslobađanju svih kvarnerskih otoka i naše Istre, time je Kvarnerski odred Mornaričke pešadije izvršio svoj zadatak, koji se pred njega postavio.

U vezi novonastale situacije, a odlukom Štaba Jugoslavenske mornarice Kvarnerski odred se rasformira i sa današnjim danom prestaje djelovati kao samostalna operativna jedinica² i time bataljoni prestaju nositi naziv: Bataljon Kvarnerskog odreda, već zadržavaju svoj prvobitni zvanični naziv sledeći:

- 1.— I. Bataljon Mor. Pešadije P.K. Sjevernog Jadrana
II. Bataljon Mor. Pešadije P. K. Sjevernog Jadrana
III. Bataljon Mor. Pešadije P. K. Sjevernog Jadrana
- 2.— I. Bataljon Mor. Pešadije P. K. Srednjeg Jadrana
II. Bataljon Mor. Pešadije P. K. Srednjeg Jadrana
III. Bataljon Mor. Pešadije P. K. Srednjeg Jadrana
- 3.— I. Bataljon Mor. Pešadije P. K. Južnog Jadrana
II. Bataljon Mor. Pešadije P. K. Južnog Jadrana
III. Bataljon Mor. Pešadije P. K. Južnog Jadrana

Svi bataljoni (sem II. Bat. P. K. Južnog Jadrana) do daljnjeg ostaju na položajima kako je to operativnom zapovješću ovog štaba Pov. op. 8 od 9. Maja tek. god. izneto.

Bataljoni Mornaričke pešadije biti će u svakom pogledu potčinjeni Pomorskoj obalskoj komandi na čijem se teritoriju

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 2—1/6, k. 2025.

² Vidi napomenu 12 uz dok. br. 172.

nalaze, odnosno s istima će izravno rukovoditi referent Mor-
naričke pešadije, koji se bude nalazio na dotičnom sektoru.

Skreće se pažnja svim rukovodiocima i borcima Mor.
pešadije da nastave sa jednim intenzivnim radom na obuci
naše mlade Mor. pešadije kako bi ista kao specijalni rod vojske
i u buduće odgovarala zadacima koji bi se pred nju postavili

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

POLITKOMESAR:	NAČELNIK KAPETAN:	KOMANDANT MAJOR:
(Mileta Dušan)	(Skračić Milan)	(Grubelić Josip)
Dušan Mileta	Milan Skračić	Grubelić Josip

REGISTAR

A		Bakar — 133, 436, 562, 563, 570, 580
Afrika — 407		Bakarski zaliv — 562, 573
Albanija — 334, 366, 569		Bakotić Ivo — 26
Aleksandrovo — vidi Punat		Banja (na Cresu) — 562, 563
Alerman (Allermann, njem. kape- tan) — 309		Bar — 478, 480, 497, 506, 566, 56% 571_573
Alujević Bartol — 312		Barbana (rt u Istri) — 316, 573, 589, 590
Ambrožić Vlado — 108		Barbat (na Pagu) — 529, 531, 540, 570
Ankona (u Italiji) — 32, 130, 247, 416, 505, 566, 567		Barbatski kanal — 529, 531, 539, 541
Antić Dinko — 41, 66, 74, 84, 87, 259, 305		Bari (u Italiji) — 30, 35. 79, 102, 108, 158, 205, 227, 233, 243, 267, 289, 337, 355—357. 361. 362, 566, 569, 572
Apostolović Ignacije — 268		Barič-draga — 209, 426, 523
Aralica Ante — 345		Barije (na Braču) — 69
Arbanasi (kod Zadra) — 130		Barjak (V. i M. o.) — 180, 264
Arbanija (luka na o. Ciovu) — 296		Barjaktarović Boško — 199, 403
Arhandel (Arkandel, o. kod rta Plo- če) — 203		Barkovlje (kod Trsta) — 565
Armanda ing. Adam — 174, 494		Barleta (u Italiji) — 267, 357
Armije		Barotul (na Pašmanu) — 113, 406
NOVJ:		Bartolomija (k. 219 na Pelješcu) — 111
— Prva — 567—569		Bas (uvala na Pagu) — 209, 210, 223, 224
— Četvrta — 510, 526, 532, 537, 543, 544, 546, 550, 551, 553, 558, 559, 566, 568, 569, 571, 572		Baška — 266, 415, 423, 425, 546, 547, 553
Njemačke:		Baška Voda — 110, 241, 251, 295, 362, 510, 511. 514, 571
— Druga tenkovska — 218		Baškanova — 276, 546, 551—554, 556, 557, 561
Austrija — 190		Baškastara — 546, 548, 551, 571
B		Bataljoni:
Babac (o.) — 114, 129, 406		NOVJ:
Babić Krešo — 426		— Prvi I bokeljske brig. — 327
Babić Milan — 586		— Prvi I dalm. brig. — 45, 218, 220, 240
Bačić Ante — 403		— Prvi II prolet. brig. IX div. — 578
Badija (o. u Pelješkom kanalu) — 356		— Prvi III prekom. brig. — 69, 111, 177
Bagtelja Vladimir — 155		— Prvi XI dalm. brig. — 49, 268, 540
Baiz Bernard — 454		— Prvi XII dalm. brig. — 50, 77
3a		595

- Prvi Grupe južnodalm. odreda — 176
- Prvi Kvarn. odreda — 374, 389, 392, 394. 395, 400—402, 444. 446—450, 455, 456, 465—471. 482, 488, 490, 528, 534. 547, 588—591
- Prvi Morn. pješ. I POS-a — 460, 499. 500
- Prvi Morn. pješ. II POS-a — 292, 298. 328, 329. 382—386, 422, 437, 441, 442, 505
- Prvi Morn. pješ. III POS-a — 198, 199, 310, 328—331, 347, 363, 425
- Prvi Morn. pješ. IV POS-a — 135, 137, 378
- Prvi Morn. pješ. V POS-a — 21, 38. 68—70. 125, 157, 173, 174. 176, 216, 217, 228—230, 234, 235. 260, 266. 269, 270, 272, 282, 283, 353—355. 357, 358, 366—369, 397, 463, 478, 506
- Prvi Pom. kom. južnog Jadrana — 593
- Prvi Pom. kom. sjev. Jadrana — 520. 521, 593
- Prvi Pom. kom. sred Jadrana — 524, 528, 593
- Drugi I dalm. brig. — 218, 220, 240, 537. 540
- Drugi II brig. XXVI div. — 66
- Drugi III prekom. brig. — 49
- Drugi XI dalm. brig. — 13
- Drugi XII dalm. brig. — 44
- Drugi Kvarner, odreda — 400—402, 444—450, 465—471, 482, 489, 534, 546, 547, 588, 589, 591
- Drugi Morn. pješ. I POS-a — 460
- Drugi Morn. pješ. II POS-a — 384. 385. 437, 442, 483, 505
- Drugi Morn. pješ. III POS-a — 198, 199, 279, 301. 329, 347, 363. 364, 403, 424, 442, 490
- Drugi Mom. pješ. V POS-a — 354, 357, 360, 367—369, 397, 479, 481, 506
- Drugi Pom. kom. juž. Jadrana — 593
- Drugi Pom. kom. sjev. Jadrana — 520, 521, 580, 581. 593
- Drugi Pom. kom. sred. Jadrana — 593
- Treći I dalm. brig. — 184, 218. 240
- Treći III prekom. brig. — 177
- Treći XI dalm. brig. — 49 111, 173, 174, 268
- Treći XII dalm. brig. — 44 538, 556
- Treći XIII dalm. brig. — 5x1
- Treći Kvarner, odreda — 328 374—376, 387—391, 400—402' 443—153. 465—471, 482, 489' 528, 532. 534, 546, 547, 570, 589
- Treći Morn. pješ. I POS-a — 460
- Treći Morn. pješ. II POS-a — 385, 386. 441, 442
- Treći Morn. pješ. III POS-a — 437
- Treći Morn. pješ. V POS-a — 354, 357, 367—369. 396. 397. 478, 479, 506
- Treći Pom. kom. juž. Jadrana — 593
- Treći Pom. kom. sjev. Jadrana — 593
- Treći Pom. kom. sred. Jadrana — 593
- Četvrti I dalm. brig. — 77, 218, 220, 240
- Četvrti XI dalm. brig. — 218, 240, 241
- Četvrti XII dalm. brig. — 44
- Četvrti XIII dalm. brig. — 511
- Četvrti Kvarnerskog odreda — 400—402. 444—450, 453, 454, 465, 471. 482, 488. 490, 568. 588—591
- Četvrti Morn. pješ. I POS-a — 460
- Četvrti Morn. pješ. II POS-a — 385, 386
- Četvrti Mom. pješ. IV POS-a — 437
- Peti I daim. brig. — 50, 88, 152
- Peti XI dalm. brig. — 111, 218. 268
- Peti Kvarner, odreda — 589, 590. 591
- Biokovski IX div. — 297
- Bokeljski Primor. oper. grupe — 367
- Mor. pješ. II POS-a — 21, 58, 96, 97, 119, 120, 134. 196, 209, 212, 223, 275. 291, 298
- Morn. pješ. III POS-a — 11, 12, 21. 40, 42, 157, 169, 170
- Tehnički XXVI div. — 201

Njemački:
— Prvi 370. puka 369. leg. div. — 111
— Prvi 846. puka 392. leg. div.— 156, 391, 434
— Prvi 847. puka 392. leg. div. — 342, 434
— Prvi 893. puka 264. div. — 309, 343, 344
— Drugi 370. puka 369. leg. div. — 102
— Drugi 738. puka 118. lov. div. — 44, 77
— Drugi 846. puka 392. leg. div. - 391
— Drugi 892. puka 264. div. — 309
— Drugi 893. puka 264. div. — 309, 343, 344
— Treći 738. puka 118 lov. div. — 44, 45
— Treći 846. puka 392. leg. div. — 503
— Treći 847. puka 392. leg. div. — 434
— Devetnaesti 999. puka — 111
— 771-vi pionirski desantni — 31
— Lovачki, puka Brandenburg»; — 29, 520
— Tvrdavski pješad. 1473. tvrd. pješ. brig. — 503
— Tvrdavski pješad. 1017. tvrd. pješ. brig. — 503
Baus Ante — 12
Baza NOV i POJ u Italiji (u Bari-ju) — 369
Baza Ratne mornarice NOVJ (u Monopoliju) — 26, 158. 206. 462, 463
Baza Riječne flotile NOVJ — 463, 570
Begonja Ivo — 199
Belanić Marko — 586
Belej (na Cresu) — 298
Beli (na Cresu) — 562, 563. 579
Belić Joso — 331
Beni — 528
Benić Ante — 393, 452
Benić Nikola — 581
Benići — 401, 447
Benkovac — 131
Benusi Zane — 155
Benzon Mileva — 200
Beograd — 321, 413, 417, 508
Berlot Jure — 454
Bervaldi Boro — 327
Betner Drago — 432
Bevandić Pavo — 521
Bezdiya (uvala na Pelješcu) — 15
Bibivje (kod Zadra) — 39
Bihać — 343, 543
Bili Vir — 241
Bilo (k. kod Grebaštice) — 287
Biočić Ante Toni — 219
Biograd — 131. 134, 139, 301. 325, 343, 408, 423, 469, 470, 510, 514— 516, 572, 574
Biokovo (pl.) — 15. 17, 18, 36, 45, 90, 93, 171, 172, 179, 187. 203. 214. 241, 252, 266, 287. 289
Bistrina (uvala) — 236, 249
Biševo (o.) — 88. 109. 110, 171. 312. 378
Bizjak Oskar — 26, 199
Blaca (rt na Pelješcu) — 355
Blaca (uvala na Braču) — 149
Blašković Ante — 153, 154
Blato (na Korčuli) — 66—68, 70, 173
Bobić Sime — 199
Bobovišće (uvala na Braču) — 44. 47, 50, 80, 101, 109, 180, 185, 187, 201, 204, 205, 215. 226, 227, 242, 244—246, 264—266. 295, 362
Bočarije male (uvala u Velebitskom kanalu) — 116, 319
Bočetina (predeo) — 465, 468
Bočetnica (uvala na Pagu) — 489
Bogdanić Bartul — 194. 313
Bojana (r.) — 397, 431, 478, 495
Bojanić Đorđe — 311
Bojne:
— 2. lovačka — 504
— 9. ustaška — 57, 342, 374
— 10-ta 3. posad. zdruga 11. hrv. div. — 504
— 31. ustaška — 374
Boka Kotorska — 274, 283, 327, 334, 337, 339, 353—357, 366, 368, 371, 396. 397, 416, 478—481, 494. 496. 519
Bokal (uvala na Cresu) — vidi Vrč
Bokordići — 590
Bol (na Braču) — 24. 47, 48, 50, 71, 77, 78, 80, 81, 101, 102, 109. 110, 171. 178—180,184,185, 187, 188,200,201. 204, 205, 214, 215, 226, 227, 242— 246. 251, 252, 264—266, 295, 303, 325, 377, 420
Boljun — 132
Bonačić-Mandinić dr Ante — 463
Bonaster (rt na Molatu) — 96, 97, 224

Borovac Jure — 582
Borovnjak (rt na Pašmanu) — 65
Borozan Đorđe — 396, 592
Bosna — 567, 571
Božava — 64, 66, 95. 96, 160, 161, 222, 224, 225, 319, 482, 483
Božovie Božo — 538
Brač (O.) — 13, 15—19. 24, 34. 44, 45. 47, 48, 50, 71, 77—79. 82, 88—92, 94, 101, 102, 109, 138. 149, 151. 156, 178, 185, 187, 214. 216. 246. 249,250. 261, 262, 264, 268, 271, 273, 288,296, 322, 351, 352, 360, 377, 505
Brački kanal — 45
Bradamonte — 591
Bradanović Jakov — 462
Bradeško Ludvik Istok — 492
Braniča Ivan — 199
Brbić Vinko — 199
Brčić Vinko — 403
Brčko — 570—572
Bregović Franjo — 199, 403
Brela — 241
Brestica (kod Neuma) — 419
Brestice — 241
Brezovo Polje (kod Brčkog) — 569
Brbat — 353, 357
Bribir — 406

Brigade:
NOVJ:
— Prva bokeljska udarna — 326, 327, 368
— Prva dalmatinska udarna (Dva-deset šeste divizije) — 29, 30, 36, 45, 47, 48. 50, 71, 88, 89, 90. 109, 153, 154, 184—187, 204, 214. 218, 220. 236, 240, 246. 249,251, 265. 273. 295, 332, 343, 344, 418—420, 510, 512, 516. 538—540, 552—554, 556, 567
— Prva tenkovska — 29. 288. 289, 294, 332, 351, 420, 510, 511
— Druga Dvadeset šeste div. — vidi Jedanaesta dalmatinska
— Druga Trideset pete div. — 382
— Druga dalmatinska (Devete divizije) — 260, 366, 367, 413. 478, 527, 531. 544. 549, 571, 578, 588, 589
— Treća Trinaeste div. — 141
— Treća Dvadesete div. — 27
— Treća Trideset pete div. —382
— Treća dalmatinska (Devete di-vizije) — 520, 522—525, 527, 530, 544, 549, 573
— Treća prekomorska — 49, 69 70, 89, 123. 143. 173—175, 251* 264, 265, 268, 343, 344, 419, 420* 510, 517, 552
— Šesta Devetnaeste div. — 510 514
— Šesta crnogorska — 367
— Deveta dalmatinska (Dvade-sete divizije) — 567, 570
— Deseta hercegovačka (Dvade-set devete divizije) — 239, 421
— Jedanaesta dalmatinska (Dva-deset šeste divizije) — 49, 66, 70, 89. 109. 111, 173. 184, 186 204, 218—220, 236, 246. 249, 251 264, 268, 270, 271, 273, 295, 343^ 344, 419, 420, 510, 517, 538, 540, 550. 552—554
— Dvanaesta dalmatinska (Dva-deset šeste divizije) — 18, 44, 47, 50, 80. 81, 89. 101, 187, 201. 202, 204, 226, 242, 243, 251— 253, 264, 294, 343, 344, 419,420, 510, 516, 538, 539
— Trinaesta dalmatinska (Devete divizije) — 511
— Tenkovska Dvadeset šeste div. — 201
— Četrnaesta — 510, 512, 514, 515

Četničke:
— Mosečka — 343
— Skradinska — 343
Brindizi (Brindisi u Italiji) — 158, 571
Brinje — 31. 434
Brioni — 316, 428, 564
Brist (kod Makarske) — 241
Bristova (uvala na Hvaru) — 71, 79. 81, 90, 180, 185. 245
Brlog — 31
Brna (na Korčuli) — 49. 69, 70, 72, 78. 177, 365

Brode vi:
Bivše Kraljevine Juyoslavije:
Beograd« (razarač) — 429
Mornarice NOVJ:
Koče:
— aK 10» — 63
— »K 13«. — vidi PC 80
— »K 16« — 362
— »K 21« — 359
— »K 33* — 359

— *K 34* — 16, 32
— *K 38* — 53

Motorni čamci lučkih kapetanija:

— KL 1 — 269, 271
— KL 2 — 271
— KL 3 — 178, 268, 271
— KL 7 — 69, 70, 269, 271
— KL 9 — 270

Motorni splavovi:

— *MS 1* — 27, 180, 184, 271, 303, 325, 352, 358, 361, 398, 473
514, 515, 555

— *MS 2' — 27, 109, 264, 265, 303, 325, 359, 361, 399, 473, 514, 515, 555, 562

— *MS 3* — 27, 35, 184, 186, 204, 215, 303, 325, 351, 352, 358, 361, 378, 385, 398, 435, 448—451, 465—468, 470, 473, 562

— *MS 4* — 27, 204, 265, 303, 325, 359, 361, 399, 473, 562

— *MS 5* — 27, 184, 200, 265, 303, 325, 351, 358, 361, 378, 383—385, 398, 425, 436, 446—451, 465, 467—473, 562

— *MS 6* — 562

— *MS 7* — 201, 242, 303, 325, 359, 361, 399, 473, 562

— *MS 8* — 27, 35, 184, 185, 325, 351, 358, 361, 399, 473, 515, 562, 563

— *MS 9* — 27, 35, 184, 188, 303, 325, 351, 358, 361, 378, 399, 473, 541, 555, 556, 562, 563, 577

— *MS 10* — 27, 36, 71, 109, 110, 184, 188, 303, 325, 359, 361, 398, 473, 541, 555, 562, 563, 577

— *MS 11* — 110, 265, 303, 325, 352, 359, 361, 398, 473, 533, 535, 536, 541, 546, 555, 562, 563, 577

— *MS 12* — 184, 188, 201, 227, 303, 325, 359, 361, 399, 473, 562, 563

Naoružani brodovi:

— »NB 1^a — 94
— »NB 2^a — 94
— »NB 3^a («Jadran») — 13, 15,
17, 18, 21, 24, 25, 30, 36, 44, 48,
49, 66, 70, 78—80, 89, 94, 95,
101, 109, 157, 171—173, 179, 185,
187, 188, 200—203, 215, 216, 241,
242, 265, 274, 297, 303, 305, 378,
383, 385, 386, 425, 436, 444, 445,
483. 540. 541. 555—557. 561—565

— »NB 4* (-Topčider*) — vidi
Topčider (b b)

— »NB 5* (»Ivan*) — 94

— »NB 6* (»Napredak) — 94

— »NB 7* (-»Enare*) — 94

— »NB 8* (Kornat*) — 94

— »NB 9- (-Biokovae*) — 94, 562

— »NB 10* (>Sloga i) — 94, 562

— »NB 11 (Crvena zvijezda,
^Stella Bianca-) — 14, 19, 21,
25, 26, 30, 35, 37, 45, 48, 53, 72,
79, 81, 89, 94, 95, 157, 172, 180,
185—188, 202, 203, 215, 225,
236, 241, 242, 261, 274, 297, 303,
305, 378, 383—386, 413, 417, 425,
436, 446—448, 450, 470, 471, 483,
562, 567

— -NB 12* (»Borac*) — 14, 21,
66—70, 94, 125, 158, 173—178,
229, 235, 268—271, 297, 303, 325,
367, 413

— »NB 13* (»Partizan*) — 14, 19,
22, 25, 29, 44, 48, 50, 53, 72,
78—80, 89, 94, 119, 135, 141, 146,
157, 162, 163, 193, 194, 196, 209,
223—225, 290, 305, 313, 319, 321,
337, 409, 410, 415, 429, 436, 448,
470, 483, 540, 541, 555, 556,
561—565

— »NB 14* — 14, 19, 22, 25, 30,
35, 37, 44, 47, 50, 72, 79, 81, 89,
90, 94, 95, 157, 180, 185, 224,
225, 254, 255, 257—259, 301, 305,
312, 313, 321—323, 346, 383, 410,
415, 418, 436, 444—448, 450, 451,
465, 466, 470, 471, 483, 540, 541,
555—557, 561—565, 579

— »NB 15* — 14, 19, 25, 30, 35,
37, 45, 48, 53, 72, 79, 81, 89, 94,
95, 172, 180, 185, 188, 202, 205,
303, 325, 358, 361, 378, 399,
562—564

— »NB Lala — 37, 48, 53, 79, 94,
95

— »NB Partizanka* — 171, 172,
180, 185, 187, 188, 200, 201, 203,
215, 226, 242, 303, 325, 361, 377,
399

— »NB Sitnica* — 72

Patrolni čamci:

— »PC 1« (»Partizan I«) — 32, 180, 385, 436, 450, 465, 466. 468, 483, 542, 561—563, 565

— »PC 2« (»Partizan II«) — 32, 58, 59, 62, 63, 97, 119, 120, 146, 162. 163. 192, 193. 196. 197.

223—225, 254—258, 305, 312, 314, 320, 321. 382, 383. 409, 436. 445—451, 465, 466, 468, 470, 483, 540. 542, 555, 556, 562, 565

— PC 3* (*Partizan III*) — 32, 188. 385. 436, 483, 562, 563, 565

— ;PC IV* (*Partizan IV*) — 32, 62, 81. 209, 223—225. 254—258, 312, 313, 321, 324, 382, 384, 410, 444—448, 470. 471, 483. 540. 541, 552, 555, 556, 563, 564

— »PC 5* — 410

— »PC 6* — 32, 58, 59, 63, 97, 162. 209, 223, 225, 320, 323, 436, 466, 467. 483, 555, 556, 565, 569,

— »PC 7* — 291. 293, 301, 322, 323, 383, 385, 436, 446-^448, 465. 466. 470, 471, 483, 540, 546, 555. 556, 577, 578

— »PC 8* — 291—293, 322, 323, 385, 436, 446-449. 470, 471. 483. 540, 541, 555, 556, 563—565, 577. 578

— »PC 14* — 258

— PC 21* (*Miran*) — 58, 59, 64—66, 73. 97, 98, 165, 279. 305. 306. 412, 413, 436. 445. 446. 451, 467—471, 483, 565

— >PC 22* (*Streljko*) — 73, 165, 305, 306, 436, 444—449, 465—468. 483, 565

— PC 23* (*Sloga*) — 72—74, 83, 85, 86, 166, 279, 305. 436. 483

— ^PC 24* (*Marjan*) — 58, 59, 64—66. 73. 74, 85, 86, 97. 98. 166, 167, 254, 255. 257—259, 305. 306. 312. 313. 321. 415, 436, 446, 451, 465, 467—469, 483, 555—557. 562, 563, 565, 568

— PC 25. < Sv. Nikola*) — 306

— -PC 26* (*Zadar*) — 73, 74, 167

— »PC 27* (*Edison*) — 73, 74, 168

— »PC 41" (*Napredak*) — 92, 93, 149, 269, 271, 306. 436. 564

— PC 42* — 15, 16, 92. 93, 149, 306. 436

— .PC 43* (*Napred*) — 92. 93, 151, 306, 324, 436

— »PC 44* (*Durzov*) — 92. 93, 151, 306, 324, 436

— »PC 45* (*BatoS*) — 17, 92. 93. 151, 436

— »PC 46* (*Sv. Juraj<) — 92 93. 151, 358, 360, 361, 378. 398

— »PC 47* (*Sv. Nikola 1*) —17

— »PC 48* (*Sv. Nikola 2*) — 15. 68, 92. 125, 229, 282

— »PC 49* (Brač 2*) — 92, 93 149, 306, 361, 378

— >PC 50< (*Brač 3*) — 92. 93 149, 306, 436

— >PC 51< (-Brač 4*) — 68. 69. 92. 125, 177. 178, 268. 270—272. 354

— »PC 52* (Brat 5*) — 92, 93, 149. 306

— PC 53* (*NB Zora*) — 16, 18, 19, 24, 30, 36, 37, 50, 72, 92, 93. 102, 109, 184, 202, 203, 305, 306. 358, 436. 446, 448—450, 465, 470. 471, 483. 541, 563—565

— »PC 54* (*Turist*) — 92

— .-PC 55* (*Partizan 2*) — 92, 93, 151, 306, 436

— »PC 56* (*Partizan 3*) — 71. 79, 92, 93. 151. 201, 215, 306. 324, 358. 361, 378

— PC 57* (*MC U) — 13, 18, 50, 72, 92, 93. 226. 242, 306, 436. 449—451. 465, 466. 469. 470. 483. 568

— »PC 58* (*Sagena) — 92

— PC 59* (*Lapad*) — 92

— »PC 60' (*Vjekoslava*) — 93

— »PC 61* (/Udar*) — 93

— »PC 62* (*Ivo*) — 93, 125, 148, 158, 174—178. 229, 271, 354, 355, 357

— »PC 63* (*Doneč) — 39. 67. 69. 93, 125, 133. 173. 174. 176, 177, 229

— »PC 64 (*Neutraini*) — 67, 93, 268. 270, 271, 353

— »PC 65* (*Sv. Nikola 3*) —93, 151, 324, 358, 361. 378

— »PC 66* (*Proleter*) — 93

— »PC 67 (*Kerč*) — 93

— PC 68* (*Badija*) — 53, 93

— »PC 69* (*Val*) — 93. 377

— »PC 70* (*Mandina*) — 93

— »PC 71* (*Sv. Križ*) — 32, 63, 93, 209, 223, 436

— »PC 72* (*Cimbalo*) — 93, 356. 357

— »PC 73* (*Pionir*) — 36. 79. 90. 93

— tPC 74* (*Vesna-) — 93

- »PC 75« (njem. »KJ 10«) — 13, 54, 55, 56. 67—70, 93, 125, 158. 268—272, 353, 354
- »PC 75« (bivši »MC Anie«) — 175, 177, 178, 229, 355, 356
- »PC 76« (»MC 22«) — 93
- »PC 77« (»Margarita«) — 93
- »PC 78« (-Mary«) — 93, 377
- »PC 79« — 93, 149, 306
- »PC 80« (K 13) — 93. 149, 306, 358. 361, 378
- »PC 81« — 93. 149, 150, 242. 266, 361, 377
- »PC 82« — 306. 358. 360. 361, 378
- Ostali brodovi:
- -Andrea Doria« (m j)—19,24, 29, 36. 45, 48, 72. 78. 102, 179, 204, 215, 325
- -Anđelka« (in/j) — 168
- »Augustin« (m'j) — 24, 72, 81, 109, 110, 171
- •Bakar« (s-'s) — 14, 37, 72. 172, 180, 185, 359, 362, 463. 516
- »Ban Jelačić« (m'j) — 36, 44, 49. 123, 184, 187, 215, 226, 266. 273, 359. 418
- Barkasa br. 1- — 34, 36, 45. 48. 93, 101, 109, 149. 242, 306. 436, 447, 449, 450
- Barkasa br. 2 — 13, 35, 36, 47, 93, 151, 171. 185. 187, 227. 436, 451
- Barkasa br. 3« — 71, 93, 184. 325, 35S, 362, 377
- :Barkasa br. 4« — 71, 93, 202. 203, 227. 266, 306. 377, 398
- Barkasa br. 5« — 93, 378, 474
- »Barkasa br. 6« — 93, 378
- »Biokovo« (m j) — 18, 19, 24. 30, 36. 81. 168, 169, 185. 201. 242
- »Bog s nami« (m. j) — 264, 359
- »Bosiljka« — 187. 201, 205, 215, 227
- Bože i gospe pomozi« (m j) — 13, 45, 50, 180, 215
- - Božidar« — Krilo (m/j) —549
- »Cetina« (s's) — 516
- »Danguba« (m j) — 67
- Danica« (m/j) — 47, 49, 102, 109, 110, 204, 215, 265, 362, 549
- »Darinka« — Pašman (m'j) — 168, 215, 359
- »Darko« (m'j) — 30, 44. 47, 71. 80. 101. 180, 185, 187. 201, 204, 226, 273, 418. 514. 515, 528. 533, 549
- »Dinara« (m/j) — 50, 81, 110. 123, 171. 179, 188, 204, 241, 242. 325. 362, 411. 414
- »Dinka« — 200, 205. 215, 226. 265
- Divna« (m. j) — 168, 169
- »Domoljub« — 19. 45. 48, 72. 78, 81
- Dupin« (m j) — 72, 81, 168
- Dva brata« (m/j) — 19, 24. 45. 78. 174, 359, 421
- »Dva druga« (m/j) — 241, 271
- Empire Roach« (s/s) — 14.19. 25. 30, 48, 81, 110, 172
- »Filipo- («Philippo») — 549
- »Frankopan« (m j) — 24, 50. 171. 179, 205, 265. 266
- Galeb- (s s) — 79, 81, 216, 227
- »Gospe od Karmena- — 185
- »Gospe od Poššana« (m/j) — 37, 48, 71, 187, 205, 325, 359
- »Gospe od zdravlja« (m/j) — 171, 201, 266. 359
- »Gran Duca« Im j) — 14, 29. 36, 47. 72. 81, 102. 140, 171. 175, 179. 187. 200. 203, 227. 242. 265
- Gundulić« (m/j) — 14, 17, 90. 102, 110. 123, 185. 188, 201, 215, 303
- »Gusar« — Podgora (m/j) — 29, 36. 45, 48, 78, 123, 187, 265, 359. 362
- »Hrvat« (m/j) — 186, 201, 516
- »Hvala Bogu« — Nevidane (m/j) — 168, 169
- »Hvar« (m'j) — 361
- Ilirija II« (m'j) — 266
- Ime Isusovo« (m'j) — 77, 78. 201, 205, 242, 266, 325
- »Istok« — 226. 266, 354—356
- Istok I« — 180, 204
- »J-2« (jurišni čamac) — 569
- »Jadran — 1st — 72. 79. 186. 201, 205, 264
- Jadran« — Vir (m/j) — 417
- Jadranka< (m j) — 437
- »Jastreb« (m'j) — 47, 49, 123. 180, 185. 187, 188, 359
- Kasija Miletić« — 572
- Knin« — 485. 514, 515
- Kornat« — 463, 517
- Kupa« — 179

- .Kupari: (s s) — 354, 369, 480, 517
— »Lahor« (m j) — 43, 81, 168, 242, 260, 366, 546
— »Lala« (m j) — 16, 35, 46, 69, 81, 89
— »Lebič« (m j) — 48, 202, 362
— »Leon (m j) — 227, 266, 359
— Lošinj (m j) — 360
— »Lovčen« (m i) — 48, 50, 78, 102, 109, 171, 180, 187, 265, 362
— »Lovrana — 327, 267
— »Ljilja Dritez — 359
— »Ljubljana« — 359, 362, 512, 514—516
— »Makarska, (s s) — 19, 30, 35, 48, 172, 180, 202, 267, 303, 360, 514, 515
— »Maksim Gorki« (m j) — 204, 215, 227, 265
— »Mali Ante« (m j) — 36
— »Malinska« (m j) — 48, 49, 187, 215, 288
— »Margarita* (m/j) — 66, 67
— »Morgot« (s/s) — 571, 572
— »Marica« (j.) — 322
— »Marija« — Dubrovnik — 269
— »Marija I« — Krilo — 109, 204, 215, 242
— »Marija« — K. Lukšič — 188, 359
— »Marija« — Račišče (m/j) — 37, 45, 81, 171, 204, 214, 264, 325
— »Marija Rozarija« (m/j) — 265, 266, 359, 362
— »Marin II« (b b) — 94
— »Marjan« — 227, 242, 266, 279, 305, 306, 325, 546
— »Marna« (m/j) — 49, 102, 110, 179, 185, 187, 425
— »Mars« (m/j) — 71, 78, 81, 110, 188, 201, 204, 215, 227, 303, 325, 360
— »MB 12« — 367
— »MC 1« — vidi »PC 57«
— »MC 5« (»Žandar« — 378
— »MC 22« — vidi »PC 76«
— »MC 126« (»Velebit«) — 134
— »MC Anie« — vidi »PC 75«
— »MC Lovor« — 178
— »MC Lumbarda« — 68, 177, 178
— »MC Meri« (Mary) — 17, 188, 215, 271, 361, 378
— »MC Plava ptica« — 271
— »MC Rusko« — 178
— »MC Sv. Ante — 353

— »MC 523« — 226, 361, 378
— »Morava« (s/s) — 19, 25, 37
102, 172, 185, 514, 515, 517
— »Morava« (ra j) — 514, 515
— »Mosor« (m j) — 29, 36, 44, 215
266
— Nada« (ra j) — 80, 185, 242,
264, 359. 417. 566, 569
— »Napred« (m j) — 359, 360
362, 475
— Neptun, (m j) — 45. 43, 161
168. 209, 223. 437
— -Nevidane« — 171, 180, 185
201, 266, 360
— -Nirvana« (m/j) — 359
— »Odak« — 268, 270, 367
— »Omiš« (m'j) — 37
— »Omladina« (m/j) — 546, 549
— »Oplenac« (s s) — 573
— »Orjen« (m j) — 264, 265, 267.
398, 516, 517
— »Otac Petar« — Stomorska —
78, 186, 360, 516
— »Otac Vladimir« — 359
— »Pag« — 549
— »Pčela« (m/j) — 71, 109
— »Podgora« (m/j) — 81
— »Pomoćnica kršćanska« — 266
359
— j.Praprtna« — 417
— »Pravedan« — 242
— »Principe dl Piemonte« (m/j)
— 13, 30, 36, 47, 81, 102, 109,
179, 188, 200, 265, 266
— »Rab« (s/s) — 573
— »Radnik« (m/j) — 68, 179, 204,
215, 241, 359
— »Radnik« (s/s remorker) —
325, 517
— »Rava« — 579
— »Ribar I« (m/j) — 78, 266
— »Rina I« (m/j) — 29, 30, 35.
43, 50, 81, 168, 169, 264
— »Rudnik« — 362
— »Sitnica« (s s) — 19, 28, 37, 46.
48. 67, 79. 81, 102, 172, 180, 185,
188, 201, 204, 215, 265, 266. 270,
417, 419. 420, 422. 516
— »Sitnica« (r b) — 516. 517
— »Slavni Josip« (m/j) — 14, 30,
36, 6p, 102, 169. 174, 187, 201,
264—266, 360, 362
— »Sloboda« — Vela Luka — 78,
123, 180, 186, 201, 267, 271
— »Slobodan« (m/j) — 35, 45, 67,

68, 72, 78. 126, 185, 188, 271. 366
»Slovenac« — 573
'S nami Bog« (m j) — 265. 360, 362
-Soča — 266, 325, 362
»Sofija« (m/j) — 72
»Solin« — 267, 289. 362
Spasilac — 570
Srce Isusovo- (m j) — 81, 168. 169. 360
Srečko« — Vela Luka (m'j) — 24. 36. 77. 80, 102, 241, 242, 264
»Sretan« — 360
•Sretna sloboda« — 359, 362
Ston« (s s) — 184, 188, 227, 242, 265, 417, 419, 516, 517
Sv. Andrija« — 573, 574
-Sv. Ante« — Omiš — 32, 58— 60, 97, 209, 532
»Sv. Ante« — Trpanj (m/leut) — 356
»Sv. Ante« — 35, 53, 72, 77, 81, 102, 180, 188, 201, 223, 266, 269, 303
»Sv. Anton« — 437
Sv. Ivan« (m/j, trg. brod) — 32, 45. 48, 63, 168, 169, 437, 549
»Sv. Ivan« — 171, 188, 201, 241, 264, 266, 322. 359, 362
»Sv. Josip« (nvj) — 71, 78, 180, 200, 202, 204, 215, 226, 227, 265. 273. 360. 362, 418
»Sv. Križ« (m'j) — 13, 35, 171, 179, 180, 185, 187, 188, 204, 242, 266, 303
»Sv. Marko« — 171, 265, 325
»Sv. Nikola« — 45, 168, 169
»Sv. Nikola« (m'j) — 48, 72, 78, 102, 204, 215, 226, 242, 264—266, 273, 325, 357, 360
»Sv. Nikola« — Cavtat — 418
•Sv. Petar« — Vrboska — 325
Sv. Roko« (m/j) — 13, 68
»Sv. Šimun« (m/j) — 169
»Sipan« — 571
»Sumadija« — 573
Tomislav« (m/j) — 13, 17, 45. 48. 81, 90, 101, 168, 179, 188, 201, 204, 214, 227. 303, 362
»Topčider« (b b) — 13, 15, 18. 21, 24, 29, 34, 37, 45, 47, 50, 79, 81, 89, 90, 94. 95, 157, 171, 172, 179, 180, 185, 188, 200, 201, 203, 226, 241, 265, 266, 297, 303, 305, 378, 385. 386. 436, 445, 456,

465, 471, 483, 538, 540, 541, 550, 555, 556, 561—563, 565, 568
— »Triton« — 359
— »Turist« — 180, 185, 188, 205, 215, 227. 362
— »Ulješura« (m. peniša) — 570
— »Ustrajni« — 569
— »Velebit — 1st — 168, 169, 264
— »Velebit« — Racišće (m j) — 29, 36, 45, 53, 71, 81, 110, 171, 180, 185, 186, 188, 201. 215, 264, 265, 332, 516, 517
— »Vitez — 226. 242, 362, 549
— »Zadar« (m leut) — 223, 241. 264, 419
— »Zagreb- — Omiš — 265, 359. 362
— »Zmaj« (m/j) — 19, 24, 30, 35, 45, 50, 71, 81. 101, 184, 201. 220. 221, 303, 362
— »Zora« (m/j) — 67
— »Zrinski« (m j) — 72, 81, 168, 169, 171, 201, 215, 227, 303
— »Zvonimir« (m j) — 24, 50, 81, 109, 110, 171, 180, 188, 201, 215, 226, 242, 264—266, 359, 362

Nezavisne Driave Hrvatske:
— »T 3« — 32. 429

Njemački i talijanski u službi Nijemaca:

— »Adrijana« (m/j) — 195, 196. 211, 224
— »Angelina« (m'j) — 192, 194, 211, 224, 313
— »Antonio Pigafetta« (razarač) — 31
— »Audace« (razarač) — 31, 381. 382
— »Feliče« — 21, 102
— »Kibic« («Kiebitz«, minopola- gač) — 20
— »Maus« — 229
— »Remo« (mrb) — 565
— »Špika« («Špica«, »TA 45«) — 31, 420
— »TA 20« — vidi »Audace*
— »U.J. 202« — 381, 382
— »U.J. 208« — 381, 382
— »Uragano« («Vihor«) — 428

Saveznički:

Desantno-juriš. čamci za prevoz pješadije (LCI):
— »LCI 102< — 220

— .LCI 170« — 81
— »LCI 272« — 46
— »LCI 281« — 37
Desantno-jurišni čamci za prevoz
tenkova (LCT):
— »LCT 550« — 81
Motorne topovnjače (MGB)
— »MGB 659« — 247, 415, 416
— MGB 662« — 247, 411, 415, 416
— »MGB 674« — 247. 415, 416
Motorni čamci (ML):
— »ML 2540« — 357
Razarači:
— »Aldenham« — 472
— »Avonvalve« — 382
— L 90« — 357
— »Wheatland« — 382
Torpedni čamci (MTB):
— »MTB 634« — 411
— »MTB 637« — 247, 411. 415, 416
MTB 638 247, 411, 415, 416
Brozović Josip — 453
Brseć (u Istri) — 562, 563, 573. 577.
578. 588
Brsečine — 148, 176
Bučuli (na Krku) — 546
Budak — 143
Bugava (na Braću) — 44
Bulimbašić — 494
Buljan Ivo — 376, 395, 511, 513, 518
Burić Srećko — 41
Busanić Anton — 586
Busanić Martin — 586
Butković Eman — 277, 278, 414
Butković Marjan — 534. 548

C

Carić Tomo — 259
Cavtat — 68, 282, 283. 312, 353, 354,
356, 365, 380, 413
Cesarica (luka u Velebitskom kana-
lu) — 568
Cetina — 252, 511
Città Nuova d'Istria — vidi Novigrad
Cres (mesto) — 119, 120, 414, 559
Cres (o.) — 31, 98, 118—122, 142, 146,
147, 163, 292, 298—301, 323. 335,
383, 414, 418, 422, 423, 429, 430. 435,
437, 467, 468, 503, 504, 543. 549, 550,
558, 559, 561—563.571, 572,577—579,
581. 588. 589
Crikvenica — 31, 132, 276, 423, 434.
555, 557. 570, 572, 582. 586
Crkvine — 270, 409
Crna Gora — 334. 366, 396
Crni vrh (k. 572. kod Drniša) — 344

Crnica (na Rabu) — vidi Crnika
Crnica (kod Šibenika) — 425
Crnika (uvala na Rabu) — 531, 541,
545 570
Crnošija Sime — 199. 391. 393, 452
Crnjegovina — 506
Crvić Milan — 582

C

Cačić Lujo — 27, 41, 199
Cara (na Korčuli) — 49
Cavar Mihajlo — 69. 231. 274
Cečuk Andro — 530
Cehoslovačka — 31
Cerni Josio — 23, 28. 57, 115, 160.
207, 287, 289, 290. 306, 314, 338, 350
422. 423, 433, 440, 464. 484. 487, 494
498. 509. 519
Cete NOV i PQJ:
— Dopunska II POS-a — 96
— Dopunska V POS-a — 229
— Prateća Prve dalmatinske —
187
— Prateća Slaba Mornarice —
296
Cigale — vidi Cikat
Cikat (luka na Lošinju) — 429. 430,
446. 466, 504, 571
Cikovac (o.) — 448
Čiovo (o.) — 253, 296, 325, 505
Cobanov Jerko — 427
Cućin (k. 616, na Pelješcu) — 173.
177, 230, 268
Cudina Tomo — 584
Curilo (k. 283. kod Neuma) — 218,
240

C

Časka (na Pagu) — 57

D

Daksa (o.) — 274
Dajla — vidi Dalja
Dalja (zaliv u Istri) — 316
Damljanović Ljubomir — 199
Dančević Luka — 463
Dane (kod Buzeta) — 589
Debela punta — 566
Debeli brijeg (k. 254. na Pelješcu) —
111
Debeljak (k. 344) — 343. 344
Dekovići (na Pelješcu) — 137
Delija Redento — 299
Delnice — 419

Deretić Đuro — 26, 127, 173, 176.
219—221, 236, 239. 248. 250, 272, 285, 354
Dermota Franc — 145, 189. 317, 411. 492
Devin (luka u Tršćanskom zalivu) — 421, 565
Dicmo (kod Sinja) — 343
Dingač (na Pelješcu) — 39, 68
Dinjiška (uvala na Pagu) — 374. 523. 524
Dinjiški zaliv — 389, 391
Divizije:
 NOVJ:
 — Četvrta — 527
 — Deveta — 297, 520, 522, 526—530, 532, 533, 541, 543—545, 549, 550, 558—561. 563, 567, 568, 570, 572, 573, 577. 579, 588, 589
 — Trinaesta primorsko-goranska — 141. 142, 146, 222
 — Devetnaesta sjevernodalmatinska — 143. 144, 201, 297, 301, 343, 406. 510—512, 514, 515, 517. 526, 559, 569. 570, 572
 — Dvadeseta dalmatinska — 27, 251, 287. 297, 301, 342. 343, 406. 510, 522
 — Dvadeset šesta dalmatinska — 13, 17, 18. 29, 44, 45, 47. 49, 50. 70. 71. 77, 81, 91, 101, 102, 110, 123, 125, 149. 151, 156, 173, 174, 176, 186, 188. 201, 214. 218, 220. 226—229, 231. 234—236, 249—251, 264—266, 268, 271, 285, 288, 293—297, 301, 314, 343, 351, 361—363, 366. 406, 420. 510—515. 517, 522, 524, 526, 537—540, 543. 546, 550, 551, 553, 554. 556. 569. 571
 — Dvadeset deveta — 186. 228, 260, 366, 369
 — Trideseta — 492. 499. 505
 — Trideset peta — 143, 148, 319. 382, 383, 430
 Italijanske u sastavu NOVJ:
 — »Garibaldi« — 571
 Njemačke:
 — 11. za osiguranje — 20
 — 118. lovačka — 38, 44. 45, 49, 78, 88, 130, 133
 — 188. rezervna brdska — 504
 — 232. rez. grenad. pane. — 139
 — 237. pješadijska — 31, 546, 552
 — 264. pješadijska — 40, 88
 — 369. legionarska (Vražja) — 16. 38, 70, 102. 112, 218, 409, 416. 419
 — 373. div. — 436
 — 392. legionarska — 31. 130, 141, 156, 342, 392. 426. 434. 435. 503. 526
 Divizioni njemački:
 — 1. art. brdski — 89. 177
 — 1. brdski — 241, 263
 1-vi 944. obalskog art. puka — 434
 — 2. art. brdski — 89, 218
 — 2-gi 392. art. puka — 434
 — 3. brdski — 176
 — 3. obalske artiljerije 944. puka — 309
 — 540. morn, artiljerijski — 527
 — Obalski artiljerijski — 478, 484
Divulje — 251, 338, 343. 399
Dobra Luka (na Pelješcu) — 68
Dobranje — 241
Dobrinj (na Krkul — 277, 420. 582. 586
Dobrogošće — 487
Dol (na Cresu) — 561. 562
Dolenc Lojze — 311
Dolfin (o.) — 528. 529
Doli (u Koločepskom kanalu) — 138. 142, 234, 250, 355
Donji Humac (na Braču) — 44. 47
Donji Miholjac — 566
Dorbić Nikola — 147. 425
Drače (na Pelješcu) — 102, 124. 140, 175. 227, 231, 236. 239—241, 243, 249, 270—273, 285, 295. 303. 325. 352, 359. 361. 365. 417. 573
Dragonja (r.) — 189. 315. 405
Dragoslavić Božo — 582
Dragove (s. na Dugom otoku) — 382
Dragustin Miroslav (Dušan) — 34
Drasković Jovan — 396
Drašnice — 48. 50, 71 79. 253. 296, 512
Drava (r.) — 566
Dražica (rt na Ugljanu) — 539, 540
Drivenik — 581
Drniš — 131, 134. 295. 309, 343. 344. 406, 420
Drvenik (na o. V. Drvenik) — 261, 265, 266, 504
Drvenik mali (o.) — 13, 15, 16, 48. 50. 78, 89. 90, 101, 171, 179. 188. 200. 203. 242, 244—246, 262, 264

Drvenik veliki (o.) — 89, 134, 156, 200, 251, 252, 265, 294, 296, 377, 505
Duba (uvala kod ušća Neretve) — 15, 16, 176, 240. 241, 268, 269, 271
Dubci — 241, 252
Dubno (rt i uvala u Tihom kanalu) — 557
Duboka (uvala u Neretvanskom kanalu) — 218, 240
Duboka (uvala u Velebitskom kanalu) — 430
Dubovica (kod Bara) — 80
Dubrava (D. i G., na Pelješcu) — 140, 175
Dubravka (na Braču) — 44
Dubrovnik — 68, 69, 112, 113, 124, 138, 142, 143, 156, 175, 186, 218, 220, 228, 234, 239, 247, 260, 261, 265, 269, 274, 282, 283, 285, 286, 321, 326, 337, 353—359, 361, 365—370, 380, 396, 399, 410, 411, 414, 416, 417, 419, 421, 424, 427, 478, 481, 486, 494. 496, 507, 511, 519, 566—569, 571—573
Dugi otok (o.) — 21, 23, 33, 95, 98, 146, 156, 157, 160. 161, 167—169, 225, 247, 317, 336, 416, 417, 468, 504, 505
Dugi rat (rt na Hvaru) — 202, 252, 294, 295, 303, 352, 359, 419
Dular Alojz — 181, 182, 190
Dumanić dr Marin — 297, 464
Dumboka (uvala na Dugom otoku) — 218
Dunav (r.) — 566
Duračići (na Pelješcu) — 111
Duvnjak Stijepo — 178. 272
Duži — 234, 236, 410
Dvainka (o.) — 39
Dvornik Ivo — 355

D

Dakonović Stevo — 327, 463
Đenovići (kod Boke Kotorske) — 283, 354
Đuić Momčilo — 588
Dunio Pero — 346
Dunta Doli — 236, 249
Duračići (na Pelješcu) — vidi Duračići
Durišić Duro — 454

E

El Sat — 359, 407, 408
Eufemija — vidi Sv. Jefimija

F

Fabris Jure — 255, 258
Fabris Teo — 194, 586
Farežinski kanal — vidi Vela vrata
Fažanski kanal — 316, 428
Filičić Ivan — 486
Filip-Jakov (luka) — 113
Filipović Zoran — 21
Finka Paško — 84, 87. 199, 331
Fistanić Dobrinko — 155

Flotile:

NOVJ:

- Prva IV POS-a — 149, 150, 246, 297, 303, 325, 351, 352. 363. 378, 473
- Prva V POS-a — 340, 478, 479
- Prva Kvarner, pom. sastava — 305, 335, 337, 384, 436
- Druga IV POS-a — 150, 151, 203, 216, 246, 297, 303. 313, 324, 325, 351, 352, 378, 473, 483
- Druga Kvarner, pom. sastava — 305, 335, 337, 384, 436, 568
- Treća Kvarner, pom. sastava — 305, 335, 337, 384, 436
- Četvrta Kvarner, pom. sastava — 384, 386, 436, 444—448, 465 -472
- Peta Kvarner, pom. sastava — 348, 436, 444—46
- Drugog POS-a — 162, 192, 194, 195, 254, 291, 305, 312, 322
- Trećeg POS-a — 40, 41, 64, 73, 82, 165, 257, 259, 260, 279, 312, 363
- Četvrtog POS-a — 26
- Petog POS-a — 158. 174, 274
- Bračka — 53, 80, 88, 92, 93, 109, 149, 244
- Dunavska rečna — 571
- Hvarska — 16, 17, 80, 88, 92, 93, 109, 149, 244
- Kvarnerska — 358, 363
- Lastovska (kasnije I flotila V POS-a) — 54, 67, 125—128, 176 —178, 229, 236, 340, 353—356. 365, 367, 368
- Pomoćna II POS-a — 306
- Pomoćna IV POS-a — 149, 150, 180. 204, 244, 303, 361, 475
- Pomoćna Kvarner, pom. sastava — 335
- Savska (riječna) — 567, 568

— Viška — 43. 92, 93, 109, 149. 244
Njemačke:
— 10. torpid, čamaca (Mass) — 588
Fortica (na Pagu) — 57, 148, 401, 402. 425, 428, 447, 450. 465, 484, 489, 523
Fortica (tesnac) — 505
Francisković Venci — 521
Franki Ivan — 582
Furlan Ivan — 153

G

Gabonjin (na Krku) — 476
Galboka (uvala na Cresu) — 119—121, 163, 550, 561
Galižana (u Istri) — 591
Galovac (s.) — 344
Garica (na Krku) — 276
Gašparov Vilim — 582
Gatin Ivo — 41
Generalštab JNA — 503
Giles Morgan (engl, kapetan) — 320, 415
Gizdić Josip — 463
Glavan Ivan — 584
Glavan Miro — 394
Glavan Slavko — 199
Glavani — 590
Glavat (o. kod Mljeta) — 495
Glavina (rt na Krku) — 540, 556
Glavni štab NOV i PO Hrvatske — 144, 287, 405, 507
Glavni štab NOV i PO Slovenije — 103, 104, 107, 108, 145, 148, 181—183, 189—191. 405, 408, 458, 460, 490, 492, 493, 499, 522
Glavni štab NOV i PO Srbije — 569
Glavotok (na Krku) — 31
Gnjili rat (na Korčuli) — 495
Goli (rt na Mljetu) — 69, 70, 125, 281
Goli otok — 541
Gomila (na Braču) — 44
Gomilica (na Braču) — 89, 90, 149
Gorica (na Pagu) — 224, 329, 390, 470, 523

Gorica (na Pelješcu) — 111, 142, 176, 209—211, 223, 224
Gorica (na Krku) — 423
Gorići (s.) — 401
Gornje Trnovo — 581
Gornji (rt na Koločepu) — 68, 281
Gornji Sevid — 287
Gorski kotar — 142. 419, 543, 559
Gospa Srimska (kod Šibenika) — 135

Gospa od sniga (k. 177) — 287
Gospić — 133, 143, 342, 391, 427, 434, 503, 504, 510, 522
Grabarje — 582
Grabov Dol (s.) — 400
Grabac (k. 200, na Pagu) — 441
Gradac (luka u Neretvanskom kanalu) — 365, 512, 517
Gradac (na Pagu) — 523
Gradež (Grado, u Italiji) — 565
Gradina (na Pagu) — 385
Gradina (na Pelješcu) — 175
Gradina (k. 469, kod Drniša) — 344
Gravina (u Italiji) — 288
Grbalj — 478
Grbaljsko polje — 334
Grbčić Marijan — 586
Grčka — 411
Grebaštica — 505

Greiben (rt na Dugom otoku) — 247, 415—417
Gregorić Pavle — 145
Gregorin Hrvoje — 311
Grljevac (kod Stobreča) — 252
Grobničko polje — 103
Grohote — 88
Grpaščak — 415, 416
Grščica — 67
Grubelić Josip — 402. 443, 454, 521, 534, 548, 592, 594
Grubelić Sime — 426
Grubišić Darko — 198
Grubišić Tonko — 269
Gruda — 354, 355, 478, 480, 506
Gruj (rt na Mljetu) — 281

Gruoe:

NOV i POJ:

— Prva udarna (Krk) — 21, 156, 222, 225, 275, 322. 335, 384, 422, 437, 475, 477
— Druga udarna (Karlobag — Jablanac) — 21, 156
— Treća udarna (Velebit) — 222
— Artiljerijska VIII korpusa — 262, 264, 265
— Južnodalmat. partiz. odreda — 176. 230, 249, 269, 270, 296
— Mornarička za Slovenačko primorje — 460
— Primorska operativna — 283, 327, 367, 368, 478
— Sjevernodalmat. partiz. odreda — 143, 170, 178, 297, 336, 343
— Srednjodalmat. otočkih odreda — 217

— Srednjodalmat. partiz. odreda	Ilić Mihailo — 578. 579
— 217, 297	Ilok — 567
— Umag — 575	Ilovik (Sv. Petar Ilovik, o. kod Lo-
<i>Njemačke:</i>	šinja) — 292, 488
— armija »E« — 334	Imotica (kod Neuma) — 419
Gruž — 176. 281. 282, 355, 369, 416.	Imotski — 343
421, 422, 496, 506	1st (mjesto) — 119—121, 161—163, 209
Gržetić Ivan — 586	—211, 222, 224, 225, 257, 320—323
Gržetići (k. 554) — 589	359, 382, 384—386. 414, 416, 42s"
Gumance — 103	456, 466—468. 470. 471
Guste Laze — 389	1st (o.) — 33. 96, 116. 117, 121, 138,
Gustinje (rt) — 428	144. 156, 157, 161—163, 165. 168, 169,
Guteša Bogdan — 199	209. 211, 224, 225, 257, 292, 300, 301.
	319, 322, 323, 335. 336, 381. 383, 400,
	401, 402, 410—412, 415, 437, 438, 442.
	444—451. 464—471, 482—484, 488,
	490, 505
H	Istra — 31, 120. 132, 133, 146, 147, 277,
Harpoti (prolaz) — 268. 274. 281. 370	292, 299, 304. 315. 405. 411, 415, 419,
Herceg-Novı — 239, 283, 327. 354—	427, 428. 436. 457, 488, 492. 503, 504,
357. 367, 368, 413, 421, 428, 478. 479	559, 562—564. 566. 572, 573, 577—
Hindelang (njem. kapetan) — 78	579. 581, 588, 590. 591. 593
Hladnik Frane — 584	Italija — 14, 19, 22, 25. 35. 72. 89, 90,
Hlapa (na Krku) — 420	93. 102, 158, 159, 190. 233, 267, 357,
Hūdilje (kod Stona) — H1, 249	359. 360, 362, 411, 462. 463. 485, 559
Horvat Jure — 300, 456	Ivan Dolac (na Hvaru) — 16
Host (o.) — 180	Ivanović Dragiša — 8. 23, 28, 115,
Hridi grebeni — 281	206, 287, 289. 306, 314, 338. 350, 373.
Huljev Roko — 198, 331. 376. 395	380, 433, 440, 464, 484. 487, 494, 498,
Hum (brdo na Lastovu) — 126. 368	509. 519
Hum (brdo na Visu) — 262, 377	Ivanović Ivan — 540. 554
Hum (na Korčuli) — 355	Ivelja Mate — 383
Hvar (mjesto) — 13—19. 22, 24, 25,	Ivici — 528
30. 34—37. 45. 48, 50. 71, 78. 80, 81,	Izola — 317. 427
88, 90, 93, 94. 101. 102, 110, 138. 150.	Iž (o.) — 64. 412
160, 171, 172, 178—180, 184. 185. 187.	
188, 200, 201, 203—205, 214. 215, 226,	J
227, 241—246, 265. 266. 269—271.	Jablanac — 32. 130, 342. 391, 426, 434.
303. 325, 336. 354, 359. 361. 398	526, 529, 530. 531, 533. 539—542, 555.
Hvar (o.) — 13, 14, 16, 17, 24, 29, 30,	559, 562, 568—570. 572, 573, 578. 582
34—37, 44. 45, 48. 50, 72, 78, 79, 81,	Jabuka — 321
82, 88—91, 101, 102, 109, 110. 138.	Jadra (o.) — 225
150—154, 156, 157, 159, 171, 172.	Jadrija (rt) — 83. 333
178—180, 184, 185, 187, 188, 200.	Jakišnica (na Pagu) — 445
201. 204. 205, 214, 215, 226, 227. 241.	Jakljan (o.) — 230. 234. 235, 261, >69
243—245. 261. 262, 265, 266, 269—	271. 274. 281, 409
271, 322, 325. 336, 356, 358, 360, 377.	Jakovljeve Ante — 41, 404
505	Jakovljeve Ljubomir — 66, 87, 259,
Hvarski kanal — 94, 205	305
I	Jamna (uvala na Lošinj) — 291
Ičići — 562	Janković Jovica — 462
Igrane — 252, 510, 516	Janjče — 143
Ika — 577, 578	Janjina (na Pelješcu) — 38, 102, 140,
Ikiča Mladen — 113, 128, 217, 234,	174, 175. 186, 219. 248, 250, 269, 270
235, 261, 282, 283. 286. 341, 371. 398.	Jaruga (kod Nina) — 40, 140, 523
432, 433, 484. 487, 494, 498	Jeglić Oskar — 26. 187
Ilek 369	

Jelić Dušan — 402
Jelsa — 15—19. 45. 47. 48. 50. 71. 79. 80. 88. 89. 172. 179. 180. 185. 187. 188. 202. 203. 205. 214. 226. 227. 243—246. 377
Jeričević Ante — 462
Jesenice ikod Omiša) — 202
Ježina Ratomir — 403
Jota (uvala) — 65
Jovović Drago — 453
Jukas Anton — 26
Jurandvor (na Krku) — 547
Jurčević Lovro — 584
Jurčević Sime — 584
Jurdani (kod Rijeke) — 589
Juričin Roko — 393. 452
Justić Nikola — 277
Justinčić Ivan — 586

K

Kabal (rt na Hvaru) — 80, 92
Kablin (uvala na Pašmanu) — 64
Kacina (rt na Krku) — 539
Kačjak (hrid kod Crikvenice) — 103
Kakan (o.) — 505
Kakoja (rt u Istri) — 564
Kalanj (o.) — 347
Kali — 421
Kalifront (rt na Rabu) — 528. 529. 532. 541. 550, 570
Kampelj (na Krku) — 276
Kampor (na Rabu) — 527. 529, 542
Kanal Daksa — 281
Kanal Malog Stona — 273
Kanal Nove Povijane — 505
Kandija (rt) — 276
Kanič (uvala na Pagu) — 116
Kapo di Portuna (u Istri) — 591
Kaprije (o.) — 83. 84. 86. 165—168. 347, 505
Karantun — vidi Karantunić
Karantunić (o.) — 64
Karin — 131
Karlobag — 31, 32, 60. 143. 208. 209, 211, 224, 320, 328, 329, 342. 374. 375, 384—387. 391, 394, 395, 426—428. 434—136. 441. 442, 444. 455, 465, 471, 503, 504, 511. 520, 522, 524, 526, 529, 530. 541, 544, 566—568. 582
Kastelan Zorko — 521
Kaštel (osm. stanica na Lastovu) — 67, 369
Kaštel Gomilica — 362
Kaštel Kambelovac — 264. 362
Kaštel Lukšić — 359, 360
Kaštel Stari — 295, 358. 361
Kaštel Sućurac — 251, 343, 378. 507. 511
Kaštela — 251, 295, 343, 352
Kaštelanski zaliv — 296. 336
Kašun (uvala) — 358
Katadba (u Africi) — 288
Katici (o.) — 400
Katuni — 253
Katušić Nikola — 473
Kavšek Slavko — 104, 145
Kercan Ivan — 153, 311
Kidl (engl, puk.) — 288
Kidrič Boris — 500
Kijac (rt na Krku) — 539, 540, 556
Kirhmajer Jakov — 511
Klada (uvala u Velebitskom kanalu) — 540. 541. 586
Klausić Jordan — 580
Klek (poluotok» — 218, 240, 295
Klimno (luka na Krku) — 556
Klis — 251. 343
Knin — 343, 544
Kobol Viktor — 26, 110, 150. 151, 155, 202, 205, 216, 227, 280, 326. 362, 399, 474, 513, 518, 569
Kogovšek Pavle — 404
Kolan (s.) — 456
Kolanović Marjan — 12. 393, 452
Kolanović Šime — 330
Koločep (o.) — 68, 69. 174—176, 229, 235. 261. 281, 354
Koločepski kanal — 228. 268, 274, 281
Kolundžić Branko — 199
Komadina Marijan — 393. 452
Komanda riječne plovidbe — 463
Komanda savezničkih snaga na Visu — 551

Komande mjesta:
— Blato — 135
— Koper — 145, 189
— Mljet — 176
— Preko — 248
— Vela Luka — 68

Komande područja:
- Istarskog — 145. 189
— Južnodalmatinskog — 126, 231
— Splitskog — 252, 295
— Srednjedalmatinskog otočnog — 26, 28, 138, 378
— Šibenskog — 135, 302, 333, 348
Komarna — 240
Komiža — 14, 19. 24, 29. 30, 35, 37, 44. 46, 48. 49, 53, 72, 78—82, 89. 90. 93. 101. 102, 110, 171, 172, 180, 184—188. 201. 204. 205, 215, 216. 226,

227, 242—245, 262, 264, 265, 267. 321, 359, 360, 362, 377. 569
Komornik (o.) — 114, 406
Konavlje — 54, 67—69. 131, 270, 272, 354, 413, 415, 478
Konavoske stijene — 70, 270, 271, 495
Konobe (uvala na Krku) — 383, 445
Konštare — 236
Konjevrate — 343, 344
Kopar (Koper) — 145, 148, 189, 315. 317, 336, 411, 427
Korčula (mjesto) — 38, 49. 67, 69, 70, 81, 102. 109, 123, 130, 133, 135, 137, 138, 143, 157, 171. 174—180, 200, 204, 214, 215, 219, 220, 230, 232. 233, 242. 244—246, 264—266, 268—271, 282. 285. 286, 303, 353, 356. 357. 365, 367—370, 417, 480. 481, 494. 496, 519
Korčula (o.) — 38, 44. 49, 50. 67—69. 72, 78, 89, 91, 102, 109, 110, 123—127, 130, 133. 135, 137, 138, 143. 156—158. 171, 173—180, 185, 188, 201, 214, 215, 219. 220, 226, 228. 229, 231—233. 242, 244, 245, 264—266, 268—271, 274, 281, 337, 354—357, 362. 417. 422. 431. 491, 511
Korčulanski kanal — 138. 158, 354, 355
Korenica — vidi Titova Korenica
Kornat (o.) — 279. 383
Kornati — vidi Kornatsko otočje
Kornatski kanal — 116
Kornatsko otočje 323, 490, 504, 505
Kurnić (na Krku) — 278. 423
Koromačina (uvala u Velebitskom kanalu) — 467, 561
Koromačna (na o. Maunu) — 257. 383. 549, 550, 560, 571
Korpusi
NOV i POJ:
— Drugi — 260. 274, 353. 356. 357, 370, 423. 478
— Sedmi — 317. 405, 492
— Osmi — 77. 101. 175, 184, 261, 262, 265, 287. 290, 296, 302, 335, 342 343 517
— Deveti — 104, 108, 145, 157, 183, 315, 408, 457, 460, 461, 493, 500
— Jedanaesti — 141. 142, 144—146. 148. 321, 335, 337, 383. 385, 405, 427, 435, 492, 510
— (Narodne odbrane Jugoslavije — 373
Njemački:
— 21. armijski — 334
— 15. brdski — 543

Četnički:
— Drugi — 343
Kosi Alojz — 41, 333, 346
Košić Denaro — 454
Kosirača (uvala na Istu) — 291, 292, 411
Kosmač (G. i D., o.) — 178
Kosovo (kod Šibenika) — 420
Kostrena — 142, 572
Kostrenski poluotok — 562
Košljun — 211, 223. 320. 329, 330, 384. 523
Kotarski komitet Pag — 58, 60
Kotor — 428, 478
Kotula (o.) — 65
Kovačević Zorko — 463
Kovačić Aljoša 586
Kovačišće — 156
Kozja (uvala na Hvaru) — 71. 78, 81, 101, 102, 109. 188
Kraj (na Pašmanu) — 129
Kraljevica — 132, 133, 141, 142, 425. 434. 561—563, 570
Kraljević Vid — 255, 258
Krapić Krešimir — 454
Krasno — 382
Kremik (kod Primoštena) — 39
Krilo (kod Omiša) — 180, 185, 202, 203, 242. 250—252, 266. 294—2961 351. 352, 378
Krištofor (rt na Rabu) — 118, 435. 445, 527, 529, 532, 533, 536, 544. 549, 568, 570
Krištofor (rt na Pagu) — 430
Krivi I^{ut} —
Krivić Grgo — 41, 84. 345, 464
Krk (mjesto) — 98, 130, 131. 222, 224, 276. 278, 414—416. 418, 420. 423, 445. 449, 466, 468, 472, 547, 548, 550, 552, 553, 582
Krk (o.) — 21, 31. 32, 98, 103, 130, 131. 133, 135. 141. 142, 146, 147, 156, 160—162, 165. 222—225, 275, 278, 320—322, 335, 383, 385, 402, 410. 414-416, 418. 422—425, 428, 430, 434, 435. 437. 446, 448. 467. 468, 470, 503—505, 537—540, 543, 546, 550—552, 554—556, 561, 562. 569. 571—573. 586
Krk (kod Šibenika) — 425
Krm pote — 526
Krnica (u Istri) — 563, 564
Kroneger Karlo — 123
Krstina (brdo) — 487
Kršan (kod Pule) — 132
Kršina (na Pagu) — 224

Krušćica (s.) — 386, 427
Kruševe Njive (na Braču) — 44
Kučan Franjo — 584
Kučan Stanko — 581
Kukavičić Rade — 41, 346
Kukuljari (o. kod Murtera) — 39
Kumbor (u Boki Kotorskoj) — 283, 356, 428, 506
Kuna (na Pelješcu) — 269
Kurba vela (o.) — 170
Kut (u luci Vis) — 90
Kutarevo — 382
Kvarner — 142, 304, 335. 338, 503, 572
Kvarnerić — 118, 224
Kvarnerski pomorski sastav — 304—306, 335, 337, 378, 381, 384, 438, 444—151, 465—472, 483, 506, 527, 529—531, 537, 538, 539, 541, 543, 549, 551—553, 555, 560—564, 568, 570, 578
Kvarnerski zaliv — 156, 159, 334. 526, 566

Kveder Dušan — 500

L

Labin — 563, 572
Laganj (o. kod Raba) — 259
Lanterna (trig. 38) — 428
Lapac (D. i G.) — 510
Lapad (poluotok) — 281
Lapčević Predrag — 311, 567
Lastovo (mjesto) — 13—16, 19, 24, 30, 35, 39, 46, 53, 67, 68. 72. 78, 81. 109. 174—177, 229. 270, 286, 356, 365
Lastovo (o.) — 13. 14, 16, 17. 24, 35, 39, 45. 46, 49. 53. 78. 126. 127, 137, 173—178, 230, 231. 268—271. 285, 312, 355, 431, 497, 567
Lastovski kanal — 94, 281, 357
Lavsa (o.) — 53. 94, 96, 116. 117, 165 169, 264, 280, 319, 320, 347
Lazaret (u Istri) — 564
Lenac Ivo — 300
Lenga (rt na Mljetu) — 54. 69
Lepeš Ante — 305
Lepetane — 478. 506
Leprinovo (uvala na Hvaru) — 50
Lički Osik — 143, 427, 503
Ličko polje — 103
Lika (r.) — 143
Lika (predeo) — 543
Likova glava (k. 417) — 377
Limski kanal — 115
Lipovik — 479
Livada — 209. 210. 223, 224
Loborika — 590
Logar Eduard — 145

Logorun (o.) — 114. 143, 166, 301, 364
Lokrum (o.) — 353
Lokve (kod Cepovana) — 108, 145
Lokve (kod Delnica) — 103
Lopar (rt na Rabu) — 526, 533
Lopar (s. na Rabu) — 391. 392, 434, 544 570
Lopud (o.) — 112. 124. 176, 228, 234, 261, 268. 281, 354, 356, 414
Lošinj (mjesto) — 414
Lošinj (o.) — 118—120, 156, 163, 291, 292, 298, 300, 321, 334, 335, 429, 430. 435—437, 446. 447, 450, 465—468, 503, 504, 543, 558—563, 571, 572, 580. 586, 588, 589
Lovišće (na Pelješcu) — 177, 251. 269
Lovište — vidi Lovišće
Lovorno — 506
Lovran — 572, 588
Lovrić Ružo — 21
Loze (na Cresu) — 298
Lozovac — 343

Lučica (na Braču) — vidi Lučice
Lučice (na Braču) — 44, 47, 69
Lučka zastupništva:
— Bari — 462
— Barleta — 462
— Baška Voda — 378
— Bol — 89, 377
— Cavtat — 380
— Herceg-Novi — 368
— Jelsa — 88
— Kaštel Lukšić — 378
— Komiza — 377
— Manfredonija — 462
— Milna - 89, 377
— Monopoli — 462
— Orebić — 364
— Podgora — 378
— Pučišće — 377
— Slana — 354
— Split — 361
— Starigrad — 88. 215
— Sumartin — 89, 377
— Trstenik — 364

Lučke kapetanije:
— Boka — 368
— Drače — 355
-- Dubrovnik — 231, 338, 339, 365. 380. 496
— Hvar — 88, 360, 377, 398
— Komiza — 92
— Korčula — 67, 231, 338. 355, 365. 496

— Lastovo — 125, 176
— Makarska — 378
— Metković — 231, 338. 365
— Monopoli — 462. 566
— Omiš — 378
— Senj — 338, 539
— Split — 205. 227, 294. 338, 378, 474
— Supetar — 377
— Sušak — Rijeka — 162
— Šibenik — 332, 333. 338
— Trogir — 378
— Trpanj — 231, 338, 355, 365
— Trst — 458, 492
— Vela Luka (na Korčuli) — 231, 338, 355, 365
— Virpazar — 479, 497
— Vis — 23, 92, 377
— Zadar — 248
— Zelenika — 368, 380
Luetić Leopold — 365
Luka (s. nji Dugom otoku) — 95, 96, 98
Luka (na Sipanu) — 354
Lukarić -Jure — 584
Lukin Janko - 393. 453
Lukoran — 412
Lukovo (u Velebitskom kanalu) — 539, 567
Lukovo Otočko (s.) — 555
Lukovo Sugurje — 342, 400, 430, 437, 445, 523
Lumbarda — 67—69, 78. 81. 175—178
Lun (mjesto na Pagu) — 57, 60. 529. 532. 533
Lun (o.) — 116, 382. 424. 425. 445, 528, 568
Lun (rt) — 382, 383. 436
Lupoglav — 132
Luštica (poluotok kod Boke Kotorske) — 356—358, 368, 424, 428

Lj
Ljosjakov Kolja — 463
Ljubač — 375, 388. 391. 401, 436. 441, 442. 446—451, 465, 468, 470, 471. 489
Ljubačka vrata — 58. 208, 255, 257, 374, 382, 387, 435, 437. 447, 483
Ljubetić Milivoj — 454
Ljubovo — 382
Ljubuški — 343, 586

M
Madona (rt u Istri) — 316, 428
Magas Milan — 521

Makarska — 241, 253, 287, 294—296 303, 359. 362, 505, 510—512, 514, 515
Makjanić Ivan — 462
Maksim Mijat — 199
Mala Garška (uvala na Hvaru) — 94
Mala Grčka — vidi Mala Garška
Mala luka (uvala na Krku) — 537 539, 540, 547, 552, 553 555. 556,
Mali Lošinj — 300, 571
Mali Rat (kod Omiša) — 202
Mali Ston — 273, 285, 295, 325, 431
Mali Voz — 239
Mali Vratnik — 271. 272. 354. 370
Mali Zaton (kod Dubrovnika) — **112**
Mali Zdrclae — vidi Zdrclae
Malin (uvala u Velebitskom kanalu) — 537, 538. 540, 552. 556
Malinska — 276, 422, 423, 425, 475, 476. 552, 553, 571
Malu blato (jezero na Pagu) - 389, 390
Malta (o. u Sred. moru) — 566
Maltempo (kanal) — vidi Tihi kanal
Mamula Branko — 34, 61, 63. 146, 147, 164, 213, 225, 386, 423, 424, 439, 451, 525, j30, 531. 539. 545. 554. 560
Mandalina (poluotok kod Šibenika) — 333, 364
Mandre (uvala na Pagu) — 196, 456, 471
Mane .Tusto — 153
Manfredoniia (u Italiji) — 72, 227, 243, 267. 356. 566
Manola Srečko — 8, 143—148. 182. 190, 263. 290. 373, 380. 405, 409. 420
Maon (o.) — vidi Maun
Maras Ivo — 12. 198
Marasovići (3.) — 400
Maravčići (s.) — 465, 469. 470
Marčani — 589—591
Mardešić Uroš — 567
Maričević Ivan — 581
Marin vijenac (k. 365) — 218
Marina (uvala u Istri) — 563
Marina (kod Trogira) — 134, 287. 362
Marinović Ivan — 33. 61. 63, 98, 117, 122, 164, 213, 225. 386. 451. 477
Marjani — 528
Markov Krešo — 199
Marok Bojan — 41, 87, 259. 345, 521, 525. 530, 531. 534, 539, 542. 545. 550. 560, 565, 579, 587, 592
Martinska — 310. 347
Martinščica — 142
Maslinica (na Šolti) — 110, 149, 325, 377. 378

Maslinjak (o.) — 162
Matalda (na Cresu) — 298, 299
Matešić Izak — 65
Matošić Bruno — 314, 433, 487
Matulić Benko — 513. 518
Matulić Henrih — 12
Matulje — 132, 142. 589
Maun (o.) — 192, 193. 208, 254, 255, 257. 320, 321, 334, 383, 386, 409, 420, 469
Maunski kanal — 211, 224, 225, 489
Mavra Miroslav — 393, 452
Medulin (rt u Istri) — 564
Meijine — 478. 480, 496
Metković — 138, 186, 218. 220, 228, 334. 236, 249, 250. 253, 284, 296, 339, 353, 355, 356, 365. 368. 416. 419, 480, 512
Metohija — 366
Mezulin (mesto na Cresu) — 116
Mežnarsić Drago — 41. 346, 403
Mickl (njem. gen.-lajtnant) — 526
Mihiiivilović Ante — 26
Mihovilović Stevo — 580
Milat Vicko — 340, 341
Mileta Dušan — 43, 542, 592, 594
Miletić Zdenko — 277
Miletići — 391, 465, 489, 505
Milna (na Braču) — 44, 80. 81. 149, 204, 205, 215, 297, 303, 325, 359—361
Milna ina Hvaru) — 78, 201, 227, 242—244, 246
Milna (uvala na Visu) — 244
Milosevic Živojin — 199
Mljanović Radovan — 587
Miljašić Jaruga (zaliv kod Nina) — 404, 489
Milje (u Istri) — 315—317, 427, 565
Mimice (kod Rogoznice) — 184
Miočić Jure — 12
Miramar (u Tršćanskom zalivu) — 427, 457
Mirca (na Braču) — 44, 45,
Mirna (r. u Istri) — 115. 315. 316, 457
Miškovići (zaselak na Pagu) — 391
Mišnjak (uvala na Dugom otoku) — 541
Mitrovica — 568—573
Mlini (uvala) — vidi Malin
Mljet (o.) — 13, 14, 54. 66—70, 93, 94, 125—127, 134, 138, 156, 173—178, 217, 228, 230, 231, 268—271, 274, 281, 285, 352, 356. 368, 369. 411, 417, 421, 431, 495
Mljet (rt) — 173
Mokošica (luka) — 356, 369
Mola di Bari (u Italiji) — 158, 227
Molat (mjesto) — 96. 162. 224, 411, 447, 448. 451, 465, 467, 471,
Molat (o.) — 96, 97, 116, 117, 161—166. 222, 224, 225, 319, 321, 383—386, 410, 445, 446, 449, 465. 468, 469, 471. 483, 489. 505
Molfeta (u Italiji) — 158, 227
Molunat — 282, 283, 334, 353, 357. 369. 413, 421, 431
Monopoli (u Italiji) — 30, 32. 158. 233, 267, 287—289, 462
Morgan Džailz (Morgan Giles, engl. por. bojnog broda) — 382
Mornarica NDH — 157, 296, 416
Mornarička baza u Šapcu — 567
Mornarička četa V POS-a — vidi čete (Dopunska V POS-a)
Mornarička grupa pri Štabu IX korpusa (I POS) — 21, 23, 40, 104, 107, 108. 115, 157, 159, 181—183, 189, 191. 315, 317, 336. 349. 405, 418, 428, 439, 440. 457—461. 485, 491—493, 499. 500, 505, 518, 564
Mornarička pješadija — 7, 8, 21. 23. 26, 27, 30, 31, 33, 50, 59. 60, 65, 68, 70. 81, 120, 128, 152, 156, 159. 198. 205, 295, 296, 301, 302, 309, 323, 324, 335, 338, 340, 344—347, 366—368, 370. 371, 379, 383. 396. 397, 399. 400, 407, 438, 478—480, 482—484, 505, 506, 509, 522, 523, 525, 528, 529, 540, 544. 550, 558, 559, 561. 567. 568, 570—574, 588, 593. 594
Mornaričke stanice:
— Boka — 326, 337, 339, 354, 356, 857, 367—369, 380. 396, 397, 431, 463, 478—480, 495—197, 506. 519
— Dubrovnik — 495, 496, 506, 519
— Hvar — 16, 19. 27, 88, 150, 204. 303. 325, 358
— Korčula — 281, 353, 355—357, 367—369, 495—497, 506, 519
— Metković (ranije »Ploče«) — 284, 339—341, 380, 431. 479. 480
— Mljet — 38. 68, 69, 125, 127, 134, 157, 178. 217, 229, 231, 232. 235, 268. 270, 272, 274, 367
— Polače — 128
— Šibenik — 403, 404
— Vis — 336, 377
— Zirje — 40, 41. 83. 85, 86, 114
Mohotić Ante — 194
Morovnik (o.) — 116, 119, 383

Moseć — 344
Mosor — 251, 343
Mostar — 138, 228, 334, 480
Mošćenica — 563, 573, 577, 588
Mošeenička Draga — 563, 579
Mračić Blaž — 473
Mraković Nikola — 277
Mrdulja Frane — 155
Mrzla Vodica — 103
Mudronja Branko — 153, 154, 311
Muna (na o. Zirje) — 83, 85, 86, 165
—167, 589
Muraferović Zahir — 153
Murati Mirko — 113
Murter (o.) — 134, 333, 347, 505
Murtovnik (na Cresu) — 298
Murvica (na Braču) — 203
Musladin — 369
Muzil (brdo u Istri) — 564, 591

N

Nacionalni komitet oslobođenja Ju-
goslavije — 28, 171, 463
Najdhold Fric (Neidholdt Fritz) —
218
Napoleon (tvrđava na Hvaru) — 88,
377
Napulj (Napoli, u Italiji) — 567
Nazor Vladimir — 226
Nebljusi — 510
Nemačka — 318
Neretva (r.) — 15, 38. 49, 72. 156, 252,
270, 284, 339, 368. 408. 429. 478, 481
Neretvanski kanal — 214, 219, 226.
242
Nerezine (luka na Lošinj) — 300
Nerežišće — 18. 44. 45. 251
Neum — 218—221. 236. 239—241, 249,
272, 273, 295, 352, 355. 419
Nevidane — 385, 406
Nezavisna Država Hrvatska — 383,
422, 429, 455. 467
Niketić Niko — 327
Nikšić_____334
Nin — 140, 148, 208, 255. 343, 402, 436.
437, 442, 449, 450. 465—472. 489, 490,
522, 523, 529
Ninski kanal — 505
Nova Gradiška — 581
Nova Povijana (zaliv) — 524
Novak Ivan — 28
Novalja — 33, 57—61, 65, 97, 98, 132,
136, 161—163, 383. 401. 410, 415, 418.
422, 448. 449, 456, 471. 472. 489, 520,
523, 525, 528, 529. 532. 533, 535, 541,
568—570

Novaljsko polje (na Pagu) — 57
Novi — 132, 276, 278, 322, 418, 422.
434. 526, 553, 557, 569. 570
Novi Sad — 571
Novi Vinodol — vidi Novi
Novigrad (u Istri) — 115. 317, 427.
466, 522, 567, 575

O

Obostnik (brdo kod Boke) — 480
Obrovac — 430, 436, 437, 442. 445—
451, 465—169, 483, 489, 505, 522, 567
Odeljenja (njemačka):
— 626. mom. artiljerije — 588
— 730. protivavionske artilj. —
588
— 821. protivavionski artilj. —
588

Odredi

NOP

— Benkovački — 113, 114, 413
— Biokovski — 71, 253
— Brački — 149
— Gorenjski — 460
— Hvarski — 36. 50, 151
— Istarski — 189
— Južnodalmatinski otočki —
218, 220, 366, 368
— Korčulanski — 130, 138
— Kvarnerski — 335, 347, 363,
374, 381, 384, 387—389. 392. 400,
402. 424. 426. 437, 438. 440, 444
—452, 455, 466, 467^71, 482,
488—491, 520, 527, 528. 532, 533.
535, 537, 539. 543—546, 551—553,
555, 558—560, 568, 570, 571, 573,
574 , 577, 579, 588, 589, 593
— Lastovski — 68
— Lovčenski — 367
— Mornarički I POS-a — 491—
493, 499
— Mornarički Koper — 315, 427,
491, 492, 575
— Neretvanski — 47, 50. 79, 90
— Pelješački — 133
— Šibensko-trogirski — 297
— Zadarski — 131, 143

-VDH:

— Hrvatski sjevernog Jadrana —
588
Odrljin Jakov — 41, 345
Ogulin — 31, 133, 419
Okijučna (na Visu) — 45. 180

Okružni komiteti KP H:

— Dubrovnik — 67—69. 174, 176, 178, 269
— Senj — 146
Okuklja (na Mljetu) — 217, 421
Olib (o.) — 58—60, 65, 66. 96—98, 116, 117, 132, 160—163. 165. 196, 211, 222—225, 254, 290, 319—323. 334, 337, 381—386, 410, 417, 420, 425, 436, 445—447, 449—451, 465, 467—471, 482, 488, 490, 505, 561. 570
Olipa — 270, 271
Oman Leo — 187
Ombla — vidi Rijeka dubrovačka
Omiš — 243, 250—252, 264—266, 294, 296, 351, 352, 359, 362. 419, 511, 517
Omišalj — 425, 552, 553, 571, 582
Opat (uvala i rt na Kornatu) — 116
Opatija — 588, 589
Operativna zona za Štajersku — 182
Opuzen — 250, 410
Orahovac — 478
Orašac (kod Trstena) — 112
Orašje — 571
Orebić (na Pelješcu) — 38, 68—70. 124, 130, 133—138, 173. 174, 176—178, 229. 269. 270, 365
Orebić Davor — 45, 49, 101, 173, 243, 246, 267, 293, 294, 326, 360, 379, 399
Orhanović Marko — 38, 56. 128. 133, 134, 371, 380. 481
Orlić (u Velebitskom kanalu) — 369
Orlić Krsto — 394
Osibova (uvala na Braču) — 77. 80
Osijek — 343, 571
Osinj (rt na ušću Neretve) — 408
Oskorušica (rt na Hvaru) — 215
Osor (na Cresu) — 118—121, 144. 146, 163, 298—300, 571
Ostojić Mario — 38, 113, 128, 217, 234, 235, 282, 283, 286, 341. 398, 432. 481
Ošlje — 234, 236, 239
Oštarije (o.) — 65
Oštri rat (Punta Mika) — 133
Oštri rt — 283
Oštrikovac — 236, 250. 410
Oštro (rt kod Kraljevice) — 334
Otočac — 31, 434, 526. 543

P

Pag (mjesto) — 57—61, 66, 136, 146, 147, 208—211, 223, 224, 320, 32fr—330, 342, 374, 385, 387, 388, 390, 391, 400, 401, 409, 426, 441, 442, 444, 445, 455, 456, 471, 503, 520, 522—524. 530, 533. 535 . 544, 580, 582

Pag (o.) — 32, 33, 57—€0, 64, 66, 97. 132, 136. 143—148. 156, 165, 192. 193, 196, 208, 210, 212, 223—225, 255, 257, 313. 320. 321, 324, 328, 329, 331, 334. 348, 374, 375, 382—287, 391. 400, 401, 402. 410, 413—416, 420, 422. 424—426, 428, 434—438. 441, 442, 444—453, 455, 465—472, 483, 489. 490, 503—505, 520—525. 543, 557, 567—569, 572
Pakleni otoci — 93, 251
Paklenica (V. i M.) — 427. 430
Pakoštane — 140, 343
Pakovo Selo — 344
Palačola — 382, 419, 424
Paladinka (uvala na Pagu) — 330
Palagruž (Palagruža, o.) — 312. 417
Palaversić Mate — 26
Parda (rt na o. Iž) — 65
Parenca (zaliv u Istri) — 316
Pasadur (prolaz između Lastova i Prijestapa) — 127
Pašman (mjesto) — 134, 166, 406
Pašman (o.) — 11, 12, 39, 64. 65. 113, 114, 129, 139. 156, 166, 169. 170, 279, 302. 347, 406. 421. 505
Pašmanski kanal — 113, 114, 131, 134. 143, 169, 170. 343. 344, 347. 404, 406. 421
Pavaca Lino — 312
Pavičić (poruč.) — 512
Pavičić Ivan — 582
Pavlić Vladimir — 397
Pavlović Ante — 330
Pazin — 132, 591
Pecotić Ante — 277
Pečovnik Ratko — 21. 27. 67, 148, 189. 418, 491
Pekas Božo — 277
Peko Petar — 41. 170, 333, 345, 364, 403
Pelegrin (rt) — 80. 245. 360
Pelješac — 13, 14, 25, 27. 38, 49, 66, 67—70, 89. 93, 94, 102. 111, 123—125, 133, 135, 136, 138, 143, 156, 173—177, 186, 217, 219, 226. 228, 230. 231, 246. 262, 266, 268, 270. 272. 354, 410, 419. 431, 495
Pelješki kanal — 355
Perast — 478
Perdija Pero — 178
Perinić Ivo — 394
Peručić Bogomil — 352
Perušić — 143, 510
Peškera (uvala) — 165
Petrčane — 39. 148, 208, 412, 448, 483. 484. 505, 522

Petrina (rt na Krku) — 540, 556

Petrovac na moru — 478

Petrović Slobodan — 550, 578

Pičinić Pero — 178

Pičuljani — 528

Pijaca Marcelin — 394

Piran — 317. 427. 565

Pire Metod — 26

Pirovac — 140

Pisak — 252

Pit (engl, kap.) — 103

Pitavska Plaža (na Hvaru) — 50, 214, 246

Planičić (hrid) — 209

Planikovac (brdo) — 495

Planinski kanal — 40, 131, 156, 208, 435. 436, 469. 504, 553. 568

Planka (rt) — 156, 360

Planjak (k. 389. na Mljetu) — 126, 368. 369

Plase — 503

Plasnić Ante — 27

Platamon (rt kod Budve) — 480

Plavnik (o.) — 116, 277, 553. 562

Ploča (rt kod Rogoznice) — 360

Ploče (svetionik u Korčulanskom kanalu) — 355

Ploče — 38, 49, 69. 135, 137, 253, 284, 339, 365, 368, 370. 380. 429. 480. 505. 510. 515

Plomin — 132, 562. 563, 577. 588, 589

Podaca — 431, 487

Podboj Franc — 311

Podgora — 253. 266. 294. 362. 510, 512, 516, 517

Podgorica — vidi Titograd

Podgorski kanal — vidi Velebitski kanal

Podobuče (na Pelješcu) — 174

Podorljak — 134

Pokrivenik (na Hvaru) — 80, 180

Polače (na Mljetu) — 127, 175, 176. 177, 269, 270

Poljana (na Ugljanu) — 421

Poljanec Branko — 290

Poljanec Ilija — 26, 27

Poljanić Slavko — 41, 345

Polje (na Krku) — 420, 586

Poljica (na Pagu) — 489

Poma (na Mljetu) — 39. 66—70, 124, 127

Pomorske komande

NOVJ:

— južnog Jadrana — 518, 519, 569

— obalska Boka — 519

— obalska Dubrovnik — 519

— obalska Korčula — 519

— obalska Split — 519

— obalska Šibenik — 519

— obalska Trst — 564, 565

— obalska Zadar — 569

— sjevernog Jadrana — 518—520, 522, 525—527, 532, 533, 535, 537, 541, 543—546. 549—551, 554—559, 561, 565. 567—570. 577, 579 581, 588

— srednjeg Jadrana — 518, 519. 569

Njemačke:

— Pomorska južne Dalmacije — 18, 138

Pomorski obalski sektori:

— Prvi — vidi Mornarička grupa pri Štabu IX korpusa

— Drugi — 16, 21—23, 25—28, 31—33, 57, 62. 64—66, 93—96, 115, 116, 118, 129, 130—136, 138—148, 156—161, 188, 192, 195, 201, 206, 208, 215. 222. 244. 246, 254. 275, 277, 291. 298, 299, 303—306. 311, 312, 319. 322. 324—326, 328—330, 335. 336. 338. 346—348. 350, 358, 361, 363. 367. 371, 378, 381, 382, 384. 392, 398. 400, 404, 405. 407, 409—411. 413—418, 420. 422—430, 433. 434, 439—441, 444, 452, 455, 464, 475, 482—485. 488. 494, 495, 498. 504—506, 509, 518, 519, 535, 580

— Treći — 11, 14—16, 19, 21—24, 26—28, 33, 39—41, 45, 48, 53. 57, 58, 64, 66. 72. 73, 81, 82. 84—87. 93, 97, 98. 102, 113, 117, 129—131, 134—137, 139—141, 144. 157, 158. 164, 171. 179, 184, 185, 188, 198, 199, 201, 204—206. 215, 224—226, 242, 244—247, 257, 259, 266. 279, 280, 296. 301, 303—306, 309—312, 321, 322. 325, 328, 332, 333, 336. 338. 342, 347. 351, 358, 361, 363, 364. 371, 374. 378. 383, 384, 387, 398, 403—409. 411, 417. 423, 427, 433. 437, 439. 440, 442, 463, 464, 482—484, 489, 490, 494, 495, 498, 504—506, 509, 518, 519, 568

— Četvrti — 7, 13. 15. 18, 19, 21, 24—30, 34, 36, 43, 47, 49, 57, 71. 77, 80, 88—92, 95, 101, 109, 115. 123, 124, 126, 149. 150. 152, 154.

155, 157—159, 162. 171, 179, 180.
 184. 186, 188, 200, 202, 206. 214.
 216, 219, 226. 231, 236, 240. 241.
 244, 245, 249, 250, 252, 253, 261,
 264. 272. 280, 293—297. 301. 303
 —306, 309, 311. 312, 324. 336,
 338. 351—353, 358, 361, 362, 369,
 371, 377—379. 384, 398, 399, 409,
 419—122. 424, 429, 433, 437, 439,
 440, 463, 464, 473. 482, 483, 484.
 487, 494, 495, 498, 505. 506. 509,
 510. 514. 519, 568
 — Peti — 13. 14. 21, 26—28, 38.
 54, 56, 57. 66. 70, 90, 92—94,
 111. 123—131. 133—138. 140—
 143, 148, 157—159, 173, 174, 177,
 184, 206, 214, 217, 218, 220, 228,
 229, 231. 233, 234, 236, 248, 249,
 260, 265, 266. 268. 269. 271, 273.
 274, 281, 282, 284. 285, 297, 303.
 312, 326. 337, 339, 340, 350, 351,
 353—356, 365—369, 371, 380,
 396, 397. 404, 403—410, 413, 414,
 416. 418, 419, 421—424, 428, 429.
 431, 433, 439, 440, 463, 478, 479,
 481. 487, 494—498. 506, 509. 519.
 568
 — Sesti — 157. 159, 231. 337, 339.
 366, 380, 415, 431, 478
 Ponikve (na Pelješcu) — 141, 176
 Popović Milan — 60
 Poreč — 139, 316. 565
 Postire (na Braču) — 188, 243, 245,
 265
 Postojna — 504
 Posušje — 343
 PotkUovac — 103
 Potočnik Franc — 183
 Povja (na Braču) — 214. 244, 245, 251.
 252, 294 295, 352
 Povijana (na Pagu) — 328, 329, 381.
 384—386, 388. 389, 392. 401, 437, 446
 —449, 523
 Poveljanski kanal — vidi kanal Nove
 Povijane
 Prapatnica — 343
 Prapatna (uvala) — 111, 124. 176.
 186. 218—221, 272, 273
 Prčanj — 478
 Prčevac (o.) — 168
 Preboj — 382
 Preko (na Ugljanu) — 64, 113, 131,
 140, 144, 156, 169, 342, 346. 347.
 364, 384, 386, 412, 421. 423
 Premantura (u Istri) — 564
 Premuda (o.) — 117, 225. 316, 317, 319
 —323, 334, 383—385, 448
 Prepoved (rt na Cresu) — 550
 Preradović Ivo — 26, 472
 Prestranić (uvala) — 571
 Prežba (o.) — 69, 125—127, 229, 233
 Prigradica — 201, 204, 365
 Primošten — 39. 134, 406
 Prinčić Josip — 41, 332, 346
 Prinos (na Pelješcu) — 175
 Privlaka (kod Zadra) — 39, 40, 374,
 385. 386, 400. 401. 412, 436, 444—
 451, 465—472. 490, 505, 522, 571
 Prizna — 530. 582
 Proboj (rt na Pagu) — 209—211. 223
 Prodol — 581, 590
 Proizd (rt) — 123
 Prošić Vladimir — 8
 Proversa (V. i M., prolaz) — 116, 312,
 347
 Pručanik (kod Biograda) — 144
 Prvič (o.) — 83. 114, 140. 301. 553
 Prvič-Luka — 83, 84
 Pržina Marin — 312
 Pučišće — 149, 151, 173, 377
Pukovi njemački:
 — 1. »Brandenburg» — 18. 29
 — 6-ti — 411
 — 264. artiljerijski — 309
 - 370-ti 369. leg. divizije — 68,
 102. 136
 — 392. artiljerijski — 342, 374,
 434
 — 668. artiljerijski — 44
 — 738-mi 118. lov. divizije — 44,
 45, 88, 416
 — 750-ti 118. lov. divizije — 38.
 130
 — 846-ti 392. leg. divizije — 31,
 141, 156, 434
 — 847-mi 392. leg. divizije — 31.
 130, 434, 435. 504. 526
 — 891. grenadirski 264. div. — 40.
 136, 137, 309
 — 892. grenadirski 264. div. — 88,
 309 310 419
 — 893-ći 264. divizije — 136. 137.
 309. 310, 343. 344
 — 944. art. obalski — 309
 — 1045-ti 232. rez. pane. gren.
 div. — 140
Pukovnije ustaške
 — Sedma — 135
 Pula — 31. 32. 139, 140, 161, 204, 334,
 427. 428, 430, 457, 504, 505, 563, 572,
 573. 581, 583, 585. 587, 589—591

Punat (na Krku) — 275, 276, 278, 320, 414, 416, 418, 422, 435, 551—553, 571. 582
Punta Križa — 118. 119, 121, 144. 146, 163. 292. 298, 299, 323. 435
Punta Lun (rt na Pagu) — 323
Punta Mika — vidi Oštri rat
Punta Tukljača (u Pašmanskom ka-
nalu) — 413
Pupnat (na Korčuli) — 49. 67, 68, 70
130, 133, 135, 138
Puvača Mitar — 198
Puvalič Duro — 199

R

Rab (mjesto) — 130, 526—529 532, 533, 537. 539, 540, 543, 546, 547, 549, 551, 552, 555—558, 561—563, 571, 572, 577. 579
Rab (o.) — 60, 334, 335, 416, 420. 434, 435, 470. 503. 526, 528. 529, 531, 532. 535, 536, 541—545, 549, 561, 562, 570
Račišće (na Korčuli) — 53, 67, 130. 176—178, 180, 201, 204, 264, 365
Radelić Branko — 462
Radež — 218
Radić Drago — 26
Radigosa — 590
Radino brdo (k. 283, na Pelješcu) — 111
Radovčić Drago — 403
Raic Petar — 348
Raic Pjero — 85, 114, 170. 199, 260, 279, 302, 364, 404
Rajšić .Tanko — 456
Rajzinger (Reisinger, puk.) — 526
Rakić Josip — 454
Randić Ivo Nikola — 160. 206. 263, 288—290
Raos Zvonko — 550
Raspor (kod Buzeta) — 589
Raša (u Istri) — 504, 563, 573, 589
Rava (o.) — 96
Ravnikar Dušan Džoni — 492
Ravni kotari (predjeo) — 143. 209
Ravnik (o.) — 43
Ražanac — 31, 140, 143, 148, 383, 385, 386, 391, 406, 442, 446, 448 , 489, 490
Ražanj (na Braču) — 149, 215, 360, 377
Redić Omer — 584
Renčelj Kazimir — 404. 433
Repanić Nikola Gandi — 361
Riječki zaliv — 334
Rijeka — 20, 31, 32, 131—133, 142 161, 196, 301, 343, 412, 414, 415, 419 425, 426, 429, 430, 436, 504. 505, 543 559, 565, 566, 572
Rijeka Crnojevića — 479
Rijeka dubrovačka (uvala) — 1x2 143, 176, 177, 354
Risan — 334, 366, 428, 478
Risika (na Krku) — 278, 422
Rivanj (o.) — 144, 222
Rogač (uvala na Šolti) — 242. 245 264, 359
Rogoznica (kod Šibenika) — 39
Ropotnica (uvala) — 279
Roški slap — 131
Rovinj — 408, 565
Rt Kantafig — 274
Rt Križ (na Cresu) — 468
Rt Lun — vidi Punta Lun
Rt Mika — vidi Oštri rat
Rt od volova (na Pelješcu) — 495
Rudine — 410
Rukavac (na Visu) — 14, 43, 49, 78 82
Rukavac (kod Sušaka) — 589
Russo Mijo — 27
Rustja Franc — 145
Rušinić Ivan — 199
Rušinić Miroslav — 305, 557—565
Ružić Marijan — 27, 424
Ružić Slavko — 195, 197, 256, 293, 305. 402, 443, 454, 490, 534, 548

S

Safanov Nikola — 492
Saje Baldomir — 21. 27. 104, 107, 108, 183, 191, 405
Sakarun (uvala na Dugom otoku) — 482
Saldunski zaliv — 358, 360. 361
Sali — 64, 161, 162, 167. 320, 381, 383
Salin Jovo — 521
Saline — vidi Soline
Saltarel (rt u Istri) — 316
Salvore — vidi Savudrija
San Marin — 589
San Paolo — vidi Sv. Pavao
Sandžak — 334, 366
Sanseg — 566. 570. 586
Santini Božo — 463
Santiš (zaliv u Velebitskom kanalu) — 390
Sapavac (uvala) — 68
Saplunara (na Mljetu) — 175, 177, 178, 269, 271
Sarajevo — 411

Sava (r.) — 566. 569, 570
Savina (kod Herceg-Novog) — 421
Savudrija (rt u Istri) — 316, 428, 564, 565 575
Sedmina (k. 1567) — 287
Seka (rt i hrid u Istri) — 536
Selca (na Braču) — 204, 216
Selce — 583
Senj — 31, 141, 419, 425, 434, 526, 527, 538—540, 544, 547, 551, 552. 555. 556, 561, 569—572, 582, 586
Senjska draga — 434
Senjska vrata — 469
Serdar Ante — 521
Sestrice (o.) — 97
Sestrunj (o.) — 488
Sevid (kod Rogoznice) — 309
Silba (o.) — 96—98. 160. 163, 165, 222 —225,291,292, 319—323, 334, 381—385, 415, 417, 418, 436, 445—447, 449-451, 465, 467—471, 482, 489, 503
Simenčić Ivan — 521
Simović Sfcjepo — 26
Sinj — 343
Sisarić Duško — 473
Sit (o.) — 65
Skadar — 334
Skadarsko jezero — 397, 479, 497
Skračić Mile — 279. 346. 490, 594
Skradin — 134, 136
Slano (luka) — 234, 250, 268. 354, 356. 365, 410, 411, 416
Slanski kanal — 268, 274, 281
Slavonski Brod — 566
Slivno Ravno — 218, 228, 236, 240, 249. 410
Slovenija — 21. 107. 315, 405, 430
Slovensko primorje — 107, 189
Smarska — vidi Smrska
Smergo (na Cresu) — 550
Smojver Branko — 456, 472
Smokova (na Braču) — 116
Smokovje (na Braču) — 16, 48
Smokrović Vinko — 582
Smokvica (na Korčuli) — 49. 66, 68
Smokvica (rt u Prokljanskom jezeru) — 333
Smokvica (na Pagu) — 389, 401
Smričja (na Braču) — 44
Smrska (na Braču) — 24
Smrska (uvala na Hvaru — 15. 16, 50. 151, 187, 245
Snežnik — 103, 543
Sobra — vidi Sovra
Soča (r.) — 565
Soča (mjesto) — 415, 429
Sokol (na Krku) — 556
Solana (na Pagu) — 375, 388
Solin — 343, 399
Soline (kod Trogira) — 251
Soline (Saline kod Pule) — 564
Soline (uvala u Neretvanskom kanalu) — 218, 240
Soline (na Pagu) — 208—211, 223
Soline (rt na Dugom otoku) — 96. 160—162, 383, 469
Sorinj (rt na Rabu) — 470
Sovra (na Mljetu) — 161, 217, 231. 270, 274. 281, 356. 365, 369
Spaleta Stanko — 453
Spliska (uvala na Braču) — 250—252, 265, 266. 293, 294, 359
Split — 45, 101. 156, 241, 251—253. 265, 280, 294—297, 303. 304. 324—326, 334, 336, 337, 342. 343, 351, 352, 354, 355, 358, 359, 361, 362, 378, 379. 382, 385, 386. 398. 399, 412, 417, 419, 422, 439, 444, 445. 447. 467, 473, 486, 494, 504. 507, 512, 519. 567, 568, 570, 571. 573, 574, 586
Splitska vrata — 80, 215, 262, 358, 377
Srd (brdo kod Dubrovnika) — 285. 354. 356, 368. 369
Srednja vrata — 504
Srednji kanal — 64. 65. 482
Srem — 571
Srima — 83, 84
Sršćica (na Krku) — 133
Srzić Nikola — 14. 17, 19, 25, 35, 37. 46. 48, 53, 72, 79. 82, 91, 95, 102, 110, 124, 155, 172, 181, 185, 189, 227. 246. 253, 280, 297. 304, 360. 362, 379, 420, 422, 433, 481
Stanica — 582
Stara Baška — vidi Baškastara
Stara Povijana — 389. 470
Stari Bar — 424
Starigrad (kod Jablanca) — 427, 428. 430, 437, 445
Starigrad (na Hvaru) — 13—17, 29, 36, 47, 48, 78, 80, 81, 102, 109, 110, 171, 177, 179, 180, 184, 185. 187, 201. 204, 205, 215, 227, 242—246. 359. 377. 386, 400
Starigrad (k. 337. na Pelješcu) — 111
Staza — 253
Stergar Alojz — 584
Stičeno brdo — 44
Stiniva (uvala na Hvaru) — 151
Stjepojević Kuzma — 113
Stobreč — 252

Stoič (s.) — 489
Stojan (rt na Rabu) — 470, 526
Stoliv — 478
Stomorska — 101, 201, 325, 355, 356, 377, 378
Ston — 18. ill. 124, 133, 141. 142. 156, 175, 176, 186, 218, 220. 228. 230, 234. 236, 239, 241, 248—251, 265. 266, 270, 352—356, 365, 417
Ston Mali — 236, 248, 249, 264. 27.;;
Ston Veliki — 236
Stončica (uvala na Visu) — 123
Stonski kanal — 249
Stračinska (uvala na Šolti) — 149
Straško (rt na Pagu) — 58. 59
Straža — 382
Stražišće (na Braču) — 44
Struga (rt i svjetionik na Lastovu) — 126
Studenac (k. 1374) — 287
•Sućuraj — 50. 88, 90, 151—154, 185. 187, 203, 215, 216, 242. 244—246. 253. 262, 265, 266. 296. 297, 325. 352. 356. 377
Suđurad (uvala na Šipanu) — 235
Suha Punta — 167
Sukošan — 130. 312. 510. 512. 516. 517
Sulič Ivan — 521
Supe Jere — 490
Sumartin — 47, 50, 77, 78. 80, 151. 179. 184, 201, 203, 204, 242—246. 295—297, 303. 361, 377
Supetar (na Braču) — 44, 45, 47, 202, 203, 244, 246. 294, 295. 360
Supetarska (uvala na Braču) — 527
Sustipan (rt kod Splita) — 296, 325. 378
Sušac (o.) — 16. 45, 48. 126. 177, 312
Sušak — 31. 78. 133. 141. 142, 419. 426. 559, 566. 572
Sušica (o.) — 96
Sutivan (na Braču) — 80. 171, 201, 245, 266
Suvarevina — 272
Suzanić Božidar — 147, 539
Sv. Ana (kod Šibenika) — 364
Sv. Andreja (kod Trsta) — 407
Sv. Andrija (o.) — vidi Svetac (o.)
Sv. Andrija (o. kod Dubrovnika) — 15, 281, 312, 417
Sv. Andrija (uvala na Cresu) — 466
Sv. Ante (kanal kod Šibenika) — 332, 364. 425
Sv. Ante (uvala na Pašmanu) — 65, 279
Sv. Anton (na Krku) — 475, 540
Sv. Barbara (u Riječ, zal.) — 142
Sv. Dunat (na Krku) — 278
Sv. Đorđe (na Prežbi) — 127
Sv. Đorđe (na Lastovu) — 126
Sv. Grgur (o.) — 541
Sv. Ilija (kod Podgore) — 253
Sv. Ivan (na Krku) — 276
Sv. Ivan (na Pagu) — 208—210, 224. 385, 537
Sv. Ivan (na Cresu) — 299
Sv. Jakov (u Tihom kanalu) — 557, 561
Sv. Jefimija (zaliv na Rabu) — 539
Sv. Jelena (kod Crikvenice) — 539. 540, 555, 586
Sv. Juraj (na Braču) — vidi Gomi-lica
Sv. Juraj (na Pagu) — 224
Sv. Juraj (u Velebitskom kanalu) — 434, 526, 538—541, 552, 556. 56"
Sv. Juraj (k. 496) — 377
Sv. Katarina — 39
Sv. Kliment (o.) — 398
Sv. Križ (kod Vodicu) — 84, 434
Sv. Križ (u Riječkom zalivu) — 421
Sv. Liberan (k. 324) — 218
Sv. Mara (uvala na Rabu) — 533, 535, 536, 542
Sv. Marak (uvala na Krku) — 278, 537—540, 553, 554, 556
Sv. Marina (uvala u Istri) — 562, 563
Sv. Marko (na Korčuli) — 190
Sv. Martin (na Lošinj) — 466, 561
Sv. Mihajlo (na Lastovu) — 68, 125
Sv. Mihovil (na Ugljanu) — 143. 144. 170, 412, 421. 423
Sv. Nedjelja (na Hvaru) — 16
Sv. Nikola (brdo na Braču) — 77
Sv. Nikola (brdo na Hvaru) — 88
Sv. Nikola (tvrđava kod Šibenika) — 332, 333, 364
Sv. Nikola (manastir na Korčuli) — 175
Sv. Nikola (uvala na Olibu) — 83
Sv. Pavao (zaliv u Istri) — 316
Sv. Petar (na Lošinj) — 586
Sv. Roko (na Braču) — 77
Sv. Vid (na Krku) — 476
Sv. Vid (k. 778. na Braču) — 455, 456, 471, 472
Sv. Vinčenat — 589, 590
Svetac (o.) — 88. 117

š
Sabac — 567, 573
Sajini — 590
Satov Tomo — 12, 198, 331, 376, 395
Seedro (o.) — 178, 240
Segota Josip — 582
Segota Rozarijo — 259
Sepunne — 83, 333
Sestanovae — 241. 253
Sestanović Jerko — 55
Sesula (uvala na Šolti) — 241, 242
Sibel Krunoslav — 582
Šibenik — ay, 40, 73, 83, 85, 114, 131, 1J4—136, 140, 156, 157, 201. 203. 287, 295, 290, 301, 302. 3U9, 310, 325. 332, 336, 342—344, 346, 348, 362 —364, 399, 406, 417, 420, 424, 425, 449—451, 465—467, 469, 470, 482, 486. 494, 505, 507, 512, 515, 519, 569, 571, 574
Šibenski kanal 82, 309
Sibuijino — 427, 428. 469, 470
Sijana — 591
Sikici — 591
Siljevica — 557
Šimun (na Pagu) — 66, 192, 195, 196, 224, 410
iiinkic Marko — 403
Sipan (o.) — 112, 113, 124, 143, 177, 178, 228—230, 234, 235, 261, 269—272. 274. 281, 285. 354—357, 365, 368. 369, 411, 414
Široka Kula — 143
Široki (rt na Pagu) — 59, 60, 97
Siška Franc Ort — 492
Skarda (o.) — 58, 59, 97. 163, 196. 224, 225, 448. 472
Skolj (o.) — 274. 281
Škrda (o.) — 65, 132, 410
Srunca Drago — 277
Šolta io.j — 15, 81. 82, 88, 90, 101, 110. 156. 187, 200. 215, 244—246, 296, 325, 352, 361. 377, 378. 505
Sonc. Milan — 26, 345
Spaleta Stanko — 393
Spar Marko — 199
Sparagović (na Pelješcu) — 111
Spiljice — 45
Stab artiljerije — 71, 226
Stab Mornarice NOVJ: 7, 8, 13, 14. 18, 20, 21, 24—27, 29. 31. 32, 34, 36. 39, 42. 43, 46. 47. 49. 54, 56, 57, 61. 62. 66—71, 77, 79, 80, 84, 87—90, 92, 95, 101, 103, 107. 108, 109, 113, 115, 116, 118, 124, 126, 128. 129, 136. 137, 142, 145—147. 152, 154, 155, 157.

159, 160, 162. 164. 171, 173, 175—177, 179, 182, 184, 186, 187, 189, 191. 200, 202, 203, 206. 208, 214. 217. 222, 226, 228. 230, 232. 233. 235. 241, 242, 244. 246. 250, 257, 259, 261—265. 268, 273, 275, 287, 293—297, 300, 303. 304, 306, 311. 312, 315, 317, 319. 322, 324, 334, 336. 338, 339, 341. 342. 345 —350, 353, 358. 361. 363. 366. 369, 371. 372, 374, 377—381, 386, 387. 398. 403—105, 407, 409, 414. 419. 422. 426. 428, 431—434. 436. 439. 444. 457, 459. 462—464, 473—475. 478, 480, 482, 484 488. 491—495, 498, 503. 504. 508, 510 —512. 514, 518. 520, 522, 543. 544. 551, 554, 558, 565. 566. 568. 577. 590. 593
Štanger Milan — 312
Stikovica (kod Zatona) — 112
Stinian — 591
Štok Mirko — 194, 313. 565
Štrukelj Ignac — 259
Supe Jere — 426
Suran Ante — 463
Surkalo Dinko — 26, 39, 127, 217. 397
Šutila (rt u Tršćanskom zalivu) — 428
Švara Dušan — 145

T

Tajan (i>.) — 69
Tajer — vidi Telašćica
Tatinja (uvala na Šolti) — 110, 360
Teketa (rt kod Drvenika) — 203
Telašćica — 94, 97, 312
Telenta Franko — 27
Tičić Vlado — 584
Tićac Orfeo — 147
Tiha (rt) — 274
Tiha (uvala na Hvaru) — 177
Tihi kanal — 383, 418, 561
Tijat (o.) — 114, 143, 301, 364
Tijesno (na Murteru) — 134, 140, 347. 505
Tito Broz Josip — 44. 48, 353, 417
Titograd — 334
Titova Korenica — 510
Tivat — 334. 337, 339, 380. 428. 431. 478—480, 496, 506, 519, 573
Tkon - 11, 64. 65, 113, 129, 134, 137, 139, 144, 156, 169. 170, 364, 406, 407, 409
Točilo (k. 284. na Pelješcu) — 111
Tomaseo Nikola — 235, 285
Tomić Nikola — 261. 274. 371

Tomšić Janez — 21, 27, 40, 103, 104, 107, 318, 405, 461, 493, 525, 530, 531. 539, 545, 554, 560
Toneič Henrik — 195, 197, 256. 293. 305
Topolo — 234
Torac (uvala na Hvaru) — 15, 16, 215
Tovar (brdo na Lošinju) — 466, 468, 504, 559, 571
Tovarić (brdo na Lošinju) — 291, 466, 559
Tovarneie (greben) — 528
Tovernele — vidi Tovarneie
Tramerka (o.) — 225
Tranjevo (na Krku) — 116
Trebavac Dušan — 403
Tri sestre (o. kod Rivnja) — 39
Tribalj — vidi Tribanj
Tribanj — 103
Tribunj — 82, 84, 140. 301. 347, 426
Trnovski gozd — 411
Trogir — 251, 287, 295, 296, 303, 304. 342, 343, 352, 359, 360. 362, 406, 422. 494, 568, 569, 572
Trogirski zaliv — 360, 361
Trojica (kod Boke) — 424
Trovor — 241
Trpanj (na Pelješcu) — 38, 69. 70, 124. 133. 135—137, 174, 177, 178, 268, 269. 271, 356, 365. 417
Trsat — 142
Trst — 31, 32. 130, 134, 139. 140, 145, 147, 148. 181—183, 189—191, 304, 317, 336. 343, 408, 411. 418, 426—430, 436, 457, 461. 491, 492, 505, 564. 565, 575. 588. 590
Trsteno (kod Dubrovnika) — 419
Trsljenik (na Pelješcu) — 102, 124, 140. 175—178. 187, 200, 204. 219. 220. 227, 369
Trstenik (o.) — 116, 119. 173, 201, 204, 226, 240, 242. 243. 245, 246, 264. 268—271, 383. 511, 529, 532
Trstenik (kod Buzeta) — 589
Tršćanski zaliv — vidi Tržaški zaliv
Tržaška luka — 427
Tržaški zaliv — 407, 458
Tržić — 148, 190, 318, 337, 457
Tučepi — 253
Tun (otočić kod o. Molata) — 505
Tunski kanal — 162
Turanj (kod Zadra) — 113, 413, 482
Turianski — 382
Turkovic (uvala na Mljetu) — 217, 274. 281
Turnić (na Visu) — 89

r

Ubli (na Lastovu) — 67, 174, 269
Ublina (na Hvaru) — 152
Učka (pi.) — 132
Udbina — 510
Ugljan (o.) — 39. 113. 156, 169, 347, 412, 424
Ulcinj — 478, 506
Umag — 317, 427, 575
Unesić — 343
Unić Joso — 376. 388, 453
Urem Josip — 581
Urinj — 561—563
Urlic Zdravko — 79
Uš (luka na Korčuli) — 133, 177, 178. 214. 271

v

Valčić Sime — 198
Vedež — 588
Vekarić Stjepan — 579
Vela glava (na Visu) — 377
Vela Grška (uvala na Braču) — 16—18, 34
Vela Luka (na Korčuli) — 66—68. 70, 72, 109, 125, 126, 173, 175—179. 188, 204, 205, 214, 215, 230, 243—246, 269—271. 285, 353. 354, 361, 365
Vela Straža (na Šolti) — 244, 377
Vela vrata (kanal između Cresa i Istre) 430, 503, 504
Velebit (pl.) — 32, 131, 135, 146, 156, 209, 223. 386, 400, 401. 428, 437, 444, 446
Velebit Vladimir — 290
Velebitski kanal — 375. 388, 390—392, 394. 395, 442, 445—447
Veli U — 96
Veli rat (rt na Dugom otoku) — 39, 410, 504, 505
Veli Rat (na Dugom otoku) — 465, 467—469. 483, 484
Veli rat (uvala na Dugom otoku) — 96, 103, 160—162, 165, 223, 224, 321, 383—386, 449, 450
Veli vrh (k. 243. na Sipanu) — 368
Velika vrata — 281
Velike Ustrijie (na Cresu) — 298. 299
Veliki Lošinj — 324, 435, 561, 563, 571, 577, 580
Veliki Vaganac — 400
Veliki Vratnik — 148, 268, 269, 281
Veliki zaton (kod Dubrovnika) — 112
Veliko blato (jezero na Pagu) — 390
Veliko jezero (na Mljetu) — 67—70

Velji lago (na Lastovu) — 421
Venecija (u Italiji) — 32, 505
Verin (na Cresu) — 119, 549
Veruda (u Istri) — 564. 565
Vičetić Srećko — 113
Vidan Petar — 14. 17, 19, 25. 35, 37, 44, 46, 48, 53. 72, 79, 82, 91, 95, 102, 124, 150, 151, 172, 181, 185, 189. 202, 205, 216, 219, 239—241. 260, 297, 304
Vidošević Ivan — 153
Vidova gora (brdo na Braču) — 17, 45, 92
Vidovac (kod Karlobaga) — 471. 472
Viganj — 270
Vinca (poluotok na Krku) — 552
Vinišće — 156. 266, 287
Vinjerac (u Velebitskom kanalu) — 442
Vinjevac — vidi Vinjerac
Vir (o.) — 39, 40, 116, 166, 224. 225, 255. 257, 258, 320, 323. 381. 384, 410—413, 415, 417, 444—151, 468, 524
Vira (na Hvaru) — 16. 17, 36, 79, 93, 179, 244
Virpazar — 479
Vis (mjesto) — 13—19, 21, 24, 26, 29, 30, 32, 34—38, 44—47, 49. 50. 53, 54, 66—69, 72, 74, 79—82, 90, 101—103. 107, 123, 124, 138, 168. 169, 171—180, 184—18.9, 200—205, 214—216, 219—221, 226, 227, 229, 239—247, 249. 251. 252, 262. 264—274. 294, 295. 297, 303, 304. 325. 337, 352. 356, 359. 360. 379. 382. 385, 398, 422, 449, 472
Vis (o.) — 13, 18, 22. 27, 32, 35, 37, 38. 44—17, 49. 53, 67—70, 79. 80. 88. 89, 94, 96. 103. 107, 109, 111, 117. 123. 126. 138, 145, 148, 152, 157, 161, 162. 168, 169, 171—180, 184—204, 214—216, 219—221, 226, 229—232. 239. 240, 242, 243, 245—247, 249—252. 261, 262, 264—273, 289, 290, 293, 296, 312, 322, 324, 336, 337. 354. 355. 359—362. 377, 378, 405, 407. 412, 415—417. 423, 511
Visočane — 236
Viška luka — 30. 44
Višnjica (k.) — 408
Višnjica (kod luke Ploče) — 515
Vlahov Ante — 404
Vlašić Blagoje — 55, 340, 341
Vlašići (na Pagu) — 441, 447, 582
Vlašići (Vlašić, uvala na Pagu) — 386, 389, 390, 392, 394, 401, 442, 468. 490
Vlaška (uvala) — 540
Vlašnik (o.) — 67
Vodanović Ljubenko — 255, 258
Vodenjak (otočić kod o. Ista) — 398
Vodenjak (uvala na Ižu) — 64, 225
Vodice — 82—84, 114, 134, 140, 302, 309, 359, 447, 505, 589
Vodnjan — 590, 591
Vojković Ante — 352, 473
Vojna misija NOVJ u Albaniji — 569
Volosko — 131, 563
Voluja (uvala) — 171, 179. 188, 200, 203, 242, 244—246, 264, 296
Vraković Jakov — 521
Vrančić Miroslav — 70, 176, 178, 217, 235. 261, 272, 282. 283, 358, 398, 542, 557
Vranjak (tesnac) — 530
Vranjic — 361, 362. 378
Vranjica — 359
Vrata (kod Cepovana) — 108
Vrata (kod Fužina) — 103
Vratnički (rt na Mljetu) — 173, 271, 274, 281
Vratnik (rt kod Malog Vratnika) — 271, 526
Vrbnik (na Krku) — 276—278, 322, 418, 422, 538—540, 552—554, 556, 557
Vrboska (na Hvaru) — 15, 94, 179. 362, 582
Vrč (uvala na Cresu) — 119, 121. 163
Vrčići — 374, 375, 388, 390. 391
Vrebnjak Josip — 584
Vrgada (o.) — 64. 65, 165. 505
Vrhovni komandant NOV i POJ — vidi Tito Broz Josio
Vrhovni štab NOV i POJ — 20—22. 29, 54, 57, 68, 91. 103. 108, 145, 155. 186. 234, 288, 289. 334, 347, 357. 432. 460. 503
Vrmac (poluotok kod Boke Kotorske) — 428
Vrpolje (kod Šibenika) — 343
Vrsi (s. u Ninskom zalivu) — 389, 401, 402, 436. 437. 441, 442, 448—450, 465, 467—470. 489. 490. 505
Vrtačnik Josip — 25. 30. 61. 63, 98, 117, 122. 164, 213, 225, 278. 301, 324. 386, 433, 439, 451
Vručica (G. i D., na Pelješcu) — 38, 70, 135, 136, 138. 173
Vrulje (V. i M., na Kornatu) — 73, 165—167, 511
Vukotić Krsto — 283, 327
Vukov Klanac — 249
Vukovar — 571
Vuletić Marko — 288

Vulin Ivan — 40, 43, 85, 87, 114, 170, 199, 248. 279, 302, 348, 364. 405. 433. 477

Z

Zablaće — 129, 332, 359, 362
Zabrđe (na Pelješcu) — 111
Zabreže (na Pelješcu) — 175
Zadar — 11, 31, 40, 64, 73, 130, 131, 140, 144, 156, 161, 162, 192, 195, 254. 255, 257, 335, 336, 342—344, 348, 359, 360, 383—386. 404, 406, 407, 412, 421, 423, 424, 438, 444—451, 465—472, 482, 484, 486, 494, 507. 517, 518, 522, 523. 525, 562, 566, 571. 572, 574
Zadarski kanal — 11, 385
Zadvarje — 241, 253
Zaglav (na Dugom otoku) — 66, 161, 162. 165, 167, 168. 192, 193, 223. 225. 412
Zaglav (na Ugljanu) — 279
Zaglav trt na Pagu) — 209, 210, 320
Zaglavak (V. i M.j — 174
Zagreb — 133, 406
Zakamiea (uvala na Visu) — 265
Zakućac (kod Omiša) — 252
Zamasline — 236
Zameti — 208—210
Zaountel (luka na Molatu) — 162. 163, 223, 224. 255, 319. 321, 383, 385. 411. 446. 451
Zapuntel (prolaz kod Molata) — 119
Zasek — 404
Zatić Ecija — 277

Zastupništvo Nacionalnog komiteta oslobođenja Jugoslavije u Bariju — 26, 287—290
Zaton (kod Dubrovnika) — 112
Zaton (kod Šibenika) — 135. 136. 404. 449—151, 465, 489, 490. 522
Zavala — 218
Zavratnica — 531, 541
Zazubac (rt) — 312
Zbig — 582

Zdrugovi:
— Četvrti podhvatni ustaški — 57, 374
Zec (o.) — 539
Zečevo (rt) — 489. 566
Zelenika — 368
Zemunik — 343
Zenta (uvala) — 358 •
Zimovnov Vanja Ivan — 509

Zlarin (o.) — 83. 140, 301. 333, 359, 362
Zlatar Tihomir — 155
Zlatni rt — 94
Zlobin — 141, 419
Zlokić Marin — 255, 258
Zmajan (o.) — 85, 86, 114, 166, 167, 505
Zoričić Božo — 147. 424, 537—539
Zupan Rudi Ciril — 492

2

Zakan (luka na Komatu) — 167
Zanko Aljoša — 27, 98. 117. 122, 278, 301, 324, 422, 477
Zavle (uvala u Tršćanskom zalivu) — 457
Zdralova (uvala u Velebitskom kanalu) — 540
Ždrelac (mjesto na Pašmanu) — 166
Zdrelac (prolaz kod Pašmana) - 64. 113, 312, 412, 482
Zgur Viktor — 462
Zic Ante — 582
Zirje (o.) — 40. 41. 53, 83, 114. 134, 136, 165—169, 279. 301. 309. 333, 347. 504, 505
Zitnić (s.) — 344
Zivković Drago — 26. 147. 278. 328. 392, 402, 426, 443
Zivogošće — 16, 19, 244—24*. 252 512
Zižanj (o.) — 65
Zman (na Dugom otoku) — 161. 163 165, 222. 225. 322, 323
Zminj — 589
Zrnovnica — 251, 343
Zrnovo (na Korčuli) — 49
Zukov breg (na Korčuli) — 176. 177, 230, 368
Zukova (uvala na Hvaru) — 17
Žuljana (uvala na Pelješcu) — 94. 140, 175—177, 186. 217. 219—221. 226. 245, 262, 271
Zunić Ivan — 582
Zupa (kod Dubrovnika) - 112. 143, 177
Zut (o.) — 65, 505
Žuta" Lokva — 526
Zutski kanal — 116
Zuvić Marijan Karlo — 14, 17. 19. 25, 30, 35, 37. 46. 48, 53, 72, 79, 82, 91, 95, 102, 110, 124, 150. 151, 155, 172, 181, 185, 202, 205, 216, 227, 253. 280. 297. 304, 326, 360, 362, 379. 399. 474

DEJSTVA NA JADRANU
septembar 1944 — maj 1945.

Strana

Uputstvo Štaba Mornarice NOV Jugoslavije od 1. septembra 1944. za rad štabova pomorskih obalskih sektora i bataljona Mornaričke pješadije — — — — —	i
Izveštaj bataljona Mornaričke pješadije od 1. septembra 1941 Štabu Trećeg pomorskog obalskog sektora o akciji na otok Pašman — — — — —	11
Dnevni raport Štaba Četvrtog pomorskog obalskog sektora za 1. septembar 1944. godine Štabu Mornarice NOV Jugoslavije —	13
Izveštaj Štaba Četvrtog pomorskog obalskog sektora od 2. septembra 1944. Štabu Mornarice NOV Jugoslavije o dejstvima jedinica u drugoj polovini avgusta — — — — —	15
Dnevni raport Štaba Četvrtog pomorskog obalskog sektora za 4. septembar 1944. godine Štabu Mornarice NOV Jugoslavije	18
Izveštaj Štaba Mornarice NOV Jugoslavije od 5. septembra 1944. Vrhovnom štabu NOV i PO Jugoslavije o organizacionom stanju u Mornarici — — — — —	20
Dnevni raport Štaba Četvrtog pomorskog obalskog sektora za 5. septembar 1944. godine Štabu Mornarice NOV Jugoslavije	24
Naredba Štaba Mornarice od 8. septembra 1944. z. o raspored oficira i vojnih rukovodilaca u pomorskim obalskim sektorima i pohvalu posada motornih splavova za akcije na poluotoku Pelješcu od 25. do 28. avgusta 1944. godine — — — — —	25
Dnevni raport Štaba Četvrtog pomorskog obalskog sektora za 8. septembar 1944. godine Štabu Mornarice NOV Jugoslavije	29
Izveštaj Štaba Drugog pomorskog obalskog sektora od 9. septembra 1944. Štabu Mornarice NOV Jugoslavije stanju sektora u avgustu 1944. godine — — — — —	31
Dnevni raport Štaba Četvrtog pomorskog obalskog sektora za 9. septembar 1944. godine Štabu Mornarice NOV Jugoslavije	34
Dnevni raport Štaba Četvrtog pomorskog obalskog sektora za 11. septembar 1944. godine Štabu Mornarice NOV Jugoslavije	36
Izveštaj političkog komesara i načelnika Štaba Petog pomorskog obalskog sektora od 11. septembra 1944. komandantu sektora o kretanju neprijateljskih snaga na Korčuli i Pelješcu —	38
Izveštaj Štaba Trećeg pomorskog obalskog sektora: od 12. septembra 1944. Štabu Mornarice NOV Jugoslavije o dejstvima neprijatelja i organizacionom stanju u sektoru — — — — —	39

Dnevni raport Štaba Četvrtog pomorskog obalskog sektora za 12. septembar 1941. godine Štabu Mornarice — — — —	43
Dnevni raport Štaba Četvrtog pomorskog obalskog sektora za 13. septembar 1944. godine Štabu Mornarice NOV Jugoslavije	47
Dnevni raport Štaba Četvrtog pomorskog obalskog sektora za 14. septembar 1944. godine Štabu Mornarice NOV Jugoslavije	49
Izveštaj Štaba Lastovske flotile od 14. septembra 1944. Štabu Petog pomorskog obalskog sektora o potapanju patrolnog čamca 75	54
Izveštaj Štaba Drugog pomorskog obalskog sektora od 15. septembra 1944. Štabu Mornarice NOV Jugoslavije o napadu na neprijateljske garnizone u Novalji i Pagu — — — —	57
Izveštaj Štaba Drugog pomorskog obalskog sektora od 15. septembra 1944. Štabu Mornarice NOV Jugoslavije o prevoženju ljudstva i materijala u toku avgusta 1944. godine — —	62
Izveštaj Štaba Flotile Trećeg pomorskog obalskog sektora od 15. septembra 1944. Štabu sektora o prebacivanju jedinica Drugog pomorskog obalskog sektora u akciji na otok Pag — —	64
Izvod iz operacijskog dnevnika Štaba Petog pomorskog obalskog sektora Štabu Mornarice NOV Jugoslavije o dejstvima od 1. do 15. septembra 1944. godine — — — — — — — —	66
Dnevni raport Štaba Četvrtog pomorskog obalskog sektora za 16. septembar 1944. godine Štabu Mornarice NOV Jugoslavije	71
Izveštaj Štaba Flotile Trećeg pomorskog obalskog sektora od 17. septembra 1944. Štabu sektora o organizacionom stanju u flotili — — — — — — — — — —	73
Dnevni raport Štaba Četvrtog pomorskog obalskog sektora za 17. septembar 1944. godine Štabu Mornarice NOV Jugoslavije	77
Dnevni raport Štaba Četvrtog pomorskog obalskog sektora za 19. septembar 1944. godine Štabu Mornarice NOV Jugoslavije	80
Izveštaj Štaba Flotile Trećeg pomorskog obalskog sektora za 20. septembar 1944. Štabu sektora o akciji na neprijateljske gajete u blizini Vodica — — — — — — — —	82
Izveštaj Štaba Mornaričke stanice Zirje od 20. septembra 1944. Štabu Trećeg pomorskog obalskog sektora o akciji na toku Zmajanu — — — — — — — — — —	85
Izveštaj Štaba Četvrtog pomorskog obalskog sektora od 20. septembra 1944. Štabu Mornarice NOV Jugoslavije o organizacionom stanju i radu sektora — — — — — — — — — —	88
Izveštaj Štaba Četvrtog pomorskog obalskog sektoru od 20. septembra 1944. Štabu Mornarice NOV Jugoslavije o raspodjeli patrolnih čamaca 1 naoružanih brodova — — — — —	92
Izvod iz Operacijskog dnevnika Štaba Drugog pomorskog obalskog sektora upućen 23. septembru 1944. štabu Mornarice NOV Jugoslavije o dejstvima od 1. do 15. septembra 1944. godine	95
Dnevni raport Štaba Četvrtog pomorskog obalskog sektora za 23. septembar 1944. godine Štabu Mornarice — — — —	101
Izveštaj delegata Štaba Mornarice NOV Jugoslavije pri Glavnom štabu NOV i PO Slovenije od 24. septembra 1944. Štabu Mornarice o putovanju grupe »Janez« — — — — — — — —	108
Pismo Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 24. septembra 1944. Štabu Mornarice NOV Jugoslavije o zadacima delegata Štaba Mornarice pri Glavnom štabu NOV i PO Slovenije — —	107
Dnevni raport Štaba Četvrtog pomorskog obalskog sektora za 24. septembar 1944. godine Štabu Mornarice — — — —	109

Izvještaj informativnog oficira Petog pomorskog obalskog sektora od 25. septembra 1944. Štabu sektora o rasporedu neprijateljskih snaga — — — — — — — — — —	111
Izvještaj Štaba Trećeg pomorskog obalskog sektora od 26. septembra 1944. Štabu Mornarice NOV Jugoslavije o dejstvima flotile naoružanih brodova — — — — — — — — — —	113
Obavještenje Štaba Mornarice NOV Jugoslavije od 28. septembra 1944. Štabu Četvrtog pomorskog obalskog sektora o izmjeni granice između Prvog i Drugog pomorskog obalskog sektora	115
Izvještaj Štaba Drugog pomorskog obalskog sektora od 29. septembra 1944. Štabu Mornarice NOV Jugoslavije o plovnim rutama sektora — — — — — — — — — —	116
Izvještaj Štaba Drugog pomorskog obalskog sektora od 29. septembra 1944. Štabu Mornarice NOV Jugoslavije o desantnoj akciji na otok Cres — — — — — — — — — —	118
Naređenje Štaba Četvrtog pomorskog obalskog sektora od 30. septembra 1944. komandantu transporta za prevoz jedinica Dvadeset šeste divizije iz Korčule na Vis — — — — — — — —	123
Izvještaj Štaba Petog pomorskog obalskog sektora od 30. septembra 1944. Štabu Mornarice NOV Jugoslavije o organizacionom stanju u sektoru — — — — — — — — — —	124
Izvod iz knjige depeša Štaba Mornarice NOV Jugoslavije primljenih od Štaba Drugog, Trećeg i Petog pomorskog obalskog sektora za mjesec septembar 1944. godine — — — — — — —	129
Direktiva Štaba Četvrtog pomorskog obalskog sektora od 1. oktobra 1944. Komandi Prve flotile o organizaciji i radu flotile — —	149
Direktiva Štaba Četvrtog pomorskog obalskog sektora od 1. oktobra 1944. Komandi Druge flotile o organizaciji i radu flotile	150
Izvještaj Štaba Četvrtog pomorskog obalskog sektora od 2. oktobra 1944. Štabu Mornarice NOV Jugoslavije o dejstvu Mornaričke pješadije na otoku Hvaru — — — — — — — — — —	152
Izvještaj Štaba Mornarice NOVJ od 5. oktobra 1944. Vrhovnom štabu NOV i PO Jugoslavije o organizacionom stanju u Mornarici — — — — — — — — — —	155
Izvod iz operacijskog dnevnika Štaba Drugog pomorskog obalskog sektora upućenog 5. oktobra 1944. Štabu Mornarice NOV Jugoslavije o dejstvima od 16. do 30. septembra 1944. godine —	160
I/.vještaj Štaba Trećeg pomorskog obalskog sektora od 5. oktobra 1944. Štabu Mornarice NOV Jugoslavije o dejstvima sopstvenih jedinica od 15. do 30. septembra 1944. godine — — —	164
Dnevni raport Štaba Četvrtog pomorskog obalskog sektora za 5. oktobar 1944. godine Štabu Mornarice NOV Jugoslavije	171
I/.v<vl iz operacijskog dnevnika Štaba Petog pomorskog obalskog sektora upućenog 6. oktobra 1944. Štabu Mornarice NOV Jugoslavije o dejstvima od 16. do 30. septembra 1944. godine	173
Dnevni raport Štaba Četvrtog pomorskog obalskog sektora za 8. oktobar 1944. godine Štabu Mornarice NOV Jugoslavije —	179
Pismo delegata Mornarice pri Glavnom štabu NOV i PO Slovenije od 9. oktobra 1944. Mornaričkoj grupi pri Devetom korpusu i potrebi korišćenja pomorskih stručnjaka iz Trsta za rad na organizovanju pomorskog saobraćaja poslije zauzimanja ove luke — — — — — — — — — —	181
Dnevni raport Štaba Četvrtog pomorskog obalskog sektora za 9. oktobar 1944. godine Štabu Mornarice NOV Jugoslavije	184

Dnevni raport Štaba Četvrtog pomorskog obalskog sektora za 11. oktobar 1944. godine Štabu Mornarice NOV Jugoslavije	186
Izveštaj delegata Mornarice pri Glavnom štabu NOV i PO Slovenije od 12. oktobra 1944. Štabu Mornarice NOV Jugoslavije	
0 radu mornaričke grupe pri Devetom korpusu NOV Jugoslavije	189
Izveštaj Štaba flotile Drugog pomorskog obalskog sektora od 12. oktobra 1944. Štabu sektora o uništenju neprijateljskog broda u kanalu između otoka Pag — Maun	192
Operacijski izveštaj Štaba Flotile Drugog pomorskog obalskog sektora od 12. oktobra 1944. Štabu sektora o zarobljavanju neprijateljskog broda »Adriana-	195
Naredba Štaba Trećeg pomorskog obalskog sektora od 12. oktobra 1944. za reorganizaciju Mornaričke pješadije	198
Dnevni raport Štaba Četvrtog pomorskog obalskog sektora za 12. oktobar 1944. godine Slabu Mornarice NOV Jugoslavije	20(1
Dnevni raport Štaba Četvrtog pomorskog obalskog sektora za 14. oktobar 1944. godine Štabu Mornarice NOV Jugoslavije	202
Pregled socijalnog i nacionalnog sastava pripadnika Mornarice NOV Jugoslavije od 15. oktobra 1944. godine	206
Izveštaj Štaba Drugog pomorskog obalskog sektora od 15. oktobra 1944 štabu Mornarice NOV Jugoslavije o desantnoj akciji na otok Pag	208
Dnevni raport Štaba Četvrtog pomorskog obalskog sektora za 15. oktobar 1944. godine Štabu Mornarice NOV Jugoslavije	214
Zapovijest Štaba Petog pomorskog obalskog sektora od 15. oktobra 1944. Prvom bataljonu Mornaričke pješadije za pokret na otok Mljet	217
Izveštaj oficira za vezu Štaba Petog pomorskog obalskog sektora od 16. oktobra 1944. Štabu sektora o sadejstvu mornaričkih jedinica Dvadeset šeste divizije u akciji na Slivno Ravno 1 Neum	218
Izveštaj oficira za vezu Štaba Petog pomorskog obalskog sektora od 17. oktobra 1944. Štabu sektora o sadejstvu mornaričkih jedinica i jedinica Dvadeset šeste divizije na području Stona	220
Izvod iz operacijskog dnevnika Štaba Drugog pomorskog obalskog sektora upućen 18. oktobra 1944. Štabu Mornarice NOV Jugoslavije o dejstvima od 1. do 15. oktobra 1944. godine	222
Dnevni raport Štaba Četvrtog pomorskog obalskog sektora za 18. oktobar 1944. godine Štabu Mornarice NOV Jugoslavije	226
Operacijski izveštaj Štaba Petog pomorskog obalskog sektora od 18. oktobra 1944. Štabu Mornarice NOV Jugoslavije o akcijama od 15. septembra do 15. oktobra 1944. godine	228
Naređenje Štaba Petog pomorskog obalskog sektora od 18. oktobra 1944. Štabu Prvog bataljona Mornaričke pješadije za napad na neprijateljske garnizone na otocima Jakljanu 1 Sipanu	234
Izveštaj oficira za vezu Štaba Petog pomorskog obalskog sektora od 19. oktobra 1944. Štabu sektora o dejstvima jedinica Dvadeset šeste divizije	236
Izveštaj operativnog oficira Štaba Četvrtog pomorskog obalskog sektora od 20. oktobra 1944. Štabu sektora o prebacivanju jedinica Prve dalmatinske brigade	240
Dnevni raport Štaba Četvrtog pomorskog obalskog sektora za 20. oktobar 1944. godine Štabu Mornarice NOV Jugoslavije	241

Operacijski izvještaj Štaba Četvrtog pomorskog obalskog sektora od 20. oktobra 1944. Štabu Mornarice NOV Jugoslavije o dejstvima podređenih jedinica od 1. do 15. oktobra 1944. godine.	244
Naređenje Štaba Trećeg pomorskog obalskog sektora od 21. oktobra 1944. podređenim jedinicama za pojačanu kontrolu nad motornim čamcima povodom akcije kod rta Greben — — —	247
Izvještaj oficira za vezu Štaba Petog pomorskog obalskog sektora od 21. oktobra 1944. Štabu sektora o organizaciji lučke službe u Malom Stonu — — — — — — — — — —	248
Izvještaj Štaba Četvrtog pomorskog obalskog sektora od 22. oktobra 1944. Štabu Mornarice NOV Jugoslavije o prebacivanju jedinica Dvadeset šeste divizije na područje Omiš — Krilo —	250
Izvještaj Štaba Flotile Drugog pomorskog obalskog sektora od 23. oktobra 1944. Štabu sektora o borbi s neprijateljskim pomorskim jedinicama u kanalu Olib — Maun — — —	254
Izvještaj Štaba Trećeg pomorskog obalskog sektora od 23. oktobra 1944. štabu Mornarice NOV Jugoslavije o dejstvu flotile —	257
Naređenje Štaba Petog pomorskog obalskog sektora od 23. oktobra 1944. Štabu Prvog bataljona Mornaričke pješadije za prebacivanje bataljona u Dubrovnik — — — — — — —	260
Naređenje Štaba Mornarice NOV Jugoslavije od 24. oktobra 1944. Štabu Četvrtog pomorskog obalskog sektora o prelasku pozicijske artiljerije na otocima Vis, Hvar, Brač i Drvenik u sastav Četvrtog pomorskog obalskog sektora — — — —	261
Dnevni raporl Štaba Četvrtog pomorskog obalskog sektora za 24. oktobar 1944 godine Štabu Mornarice NOV Jugoslavije	264
Izvod iz operacijskog dnevnika Štaba Petog pomorskog obalskog sektora upućen 24 oktobra 1944. Štabu Mornarice NOV Jugoslavije o dejstvima od 1. do 15. oktobra 1944. — — — —	268
Izvještaj Štaba Petog pomorskog obalskog sektora od 24. oktobra 1944. Štabu Mornarice NOV Jugoslavije o prebacivanju zaplijenjenog materijala i o stanju u sektoru — — — —	273
Izvještaj Štaba Drugog pomorskog obalskog sektora od 25. oktobra 1944. Štabu Mornarice NOV Jugoslavije o napadu na neprijateljski garnizon u Punatu — — — — — — — —	275
Naređenje Štaba Trećeg pomorskog obalskog sektora od 29. oktobra 1944. Štabu Flotile naoružanih brodova za prebacivanje jedinica Drugog bataljona Mornaričke pješadije na otok Zirje	279
Naređenje štaba Četvrtog pomorskog obalskog sektora od 29. oktobra 1944. Štabu bataljona Mornaričke pješadije za pokret na otok Lavsu — — — — — — — — — —	280
Izputstvo Štaba Petog pomorskog obalskog sektora od 30. oktobra 1944. Mornaričkoj stanici Korčula za plovidbu slobodnim kanalima — — — — — — — — — —	281
Naređenje Štaba Petog pomorskog obalskog sektora od 31. oktobra 1944. Štabu Prvog bataljona Mornaričke pješadije za raspored i dejstva četa — — — — — — — — — —	282
Direktiva Štaba Petog pomorskog obalskog sektora od 31. oktobra 1944. Mornaričkoj stanici Metković za rad stanice — — —	284
Izvištaj iz knjige depeša Štaba Mornarice NOV Jugoslavije predatih zastupništvu Nacionalnog komiteta oslobođenja Jugoslavije i Osmom korpusu NOVJ u septembru i oktobru 1944. godine	287
Izvištaj Štaba Flotile Drugog pomorskog obalskog sektora od 1. novembra 1944. Štabu sektora o prevozu trupa na otok Lošinj	291

Izvještaj Štaba Četvrtog pomorskog obalskog sektora od 1. novembra 1944. Štabu Mornarice NOV Jugoslavije o prebacivanju jedinica Dvadeset šeste divizije sa otoka na obalu i organizaciji sektora — — — — — — — — — — — — — —	293
Izvještaj Štaba Prvog bataljona Mornaričke pješadije Drugog pomorskog obalskog sektora od 2. novembra 1944. Štabu sektora o akciji na otok Cres — — — — — — — — — —	298
Uputstvo Štaba Trećeg pomorskog obalskog sektora od 3. novembra 1944. referentu Mornaričke pješadije za rad poslije oslobođenja Šibenika — — — — — — — — — — — — — —	301
Dnevni raport Štaba Četvrtog pomorskog obalskog sektora za 3. novembar 1944. godine Štabu Mornarice NOV Jugoslavije	303
Naređenje štaba Mornarice NOV Jugoslavije od 4. novembra 1944 podređenim jedinicama za formiranje Kvarnerskog pomorskog sastava — — — — — — — — — — — — — —	304
Operacijski izvještaj Štaba bataljona Mornaričke pješadije Četvrtog pomorskog obalskog sektora od 5. novembra 1944 godine — — — — — — — — — — — — — —	309
Naredba Štaba Mornarice NOV Jugoslavije od 6. novembra 1944. za formiranje Hidrografskog instituta i Uprave Splitskog brodogradilišta 1 pohvale jedinica Drugog, Trećeg i Četvrtog pomorskog obalskog sektora — — — — — — — — — —	311
Uputstvo Mornaričke grupe pri Štabu Devetog korpusa NOV Jugoslavije od 7. novembra 1944. Mornaričkoj grupi Koper za organizaciju Mornaričkog odreda NOVJ Koper — — — — —	315
Izvod iz operacijskog dnevnika Štaba Drugog pomorskog obalskog sektora upućen 7. novembra 1944 Štabu Mornarice NOV Jugoslavije o dejstvima od 16. do 31. oktobra 1944. godine — — — — — — — — — — — — — —	319
Dnevni raport Štaba Četvrtog pomorskog obalskog sektora za 7. novembar 1944. godine Štabu Mornarice NOV Jugoslavije	324
Obavještenje Mornaričke stanice Bok;; od 8 novembra 1944. Štabu Prve bokeljske brigade o osnivanju 1 organizaciji stanice	326
Izvještaj Štaba Prvog bataljona Mornaričke pješadije od 9. novembra 1944. Štabu Trećeg pomorskog obalskog sektora o akciji na otoku Pagu — — — — — — — — — — — — — —	328
Izvještaj operativnog oficira Trećeg pomorskog obalskog sektora od 9. novembra 1944. Štabu sektora o stanju šibenske luke nakon oslobođenja Šibenika — — — — — — — — — —	332
Izvještaj Štaba Mornarice NOVJ od 10. novembra 1944. Vrhovnom štabu NOVJ o organizacionom stanju u Mornarici i programu budućeg rada — — — — — — — — — — — — — —	334
Izvještaj Štaba Petog pomorskog obalskog sektora od 11. novembra 1944. Štabu Mornarice NOV Jugoslavije o organizaciji rada u sektoru —* — — — — — — — — — — — — —	339
Izvještaj Štaba Trećeg pomorskog obalskog sektora od 12. novembra 1944. Štabu Mornarice NOV Jugoslavije o dejstvima neprijatelja i organizacionom stanju sektora — — — — —	342
Naređenje Štaba Mornarice NOV Jugoslavije od 15. novembra 1944. Štabu Prvog pomorskog obalskog sektora za organizaciju obalske i međutočne plovidbe — — — — — — — — — —	349
Izvještaj komande Prve i Druge desantne flotile od 15. novembra 1944. Štabu Četvrtog pomorskog obalskog sektora o stanju i akcijama flotile od 15. oktobra do 15. novembra 1944. godine — — — — — — — — — — — — — —	351

Izvod iz Operacijskog dnevnika Štaba Petog pomorskog obalskog sektora upućen Štabu Mornarice NOV Jugoslavije o dejstvima od 1. do 15. novembra 1944. godine — — — — —	353
Dnevni raport Štaba Četvrtog pomorskog obalskog sektora za 17. novembar 1944. godine Štabu Mornarice NOV Jugoslavije	358
Dnevni raport Štaba Četvrtog pomorskog obalskog sektora za 18. novembar 1944. godine Štabu Mornarice NOV Jugoslavije	361
Izvještaj Štaba Trećeg pomorskog obalskog sektora od 19. novembra 1944. Štabu Mornarice NOV Jugoslavije o akcijama u vremenu od 1. do 15. novembra — — — — —	363
Obavještenje Štaba Petog pomorskog obalskog sektora od 20. novembra 1944. Štabu Lastovske flotile o organizaciji lučkih kapetanija i lučkih zastupništava — — — — —	365
Izvještaj Štaba Petog pomorskog obalskog sektora od 22. novembra 1944. Štabu Mornarice NOV Jugoslavije o organizaciji sektora	366
Uputstvo Štaba Mornarice NOV Jugoslavije od 23. novembra 1944. pomorskim obalskim sektorima za organizaciju i zadatak osmatračkih stanica i rad lučkih kapetanija — — — — —	371
Izvještaj štaba Trećeg bataljona Kvarnerskog odreda od 24. novembra 1944. Štabu odreda o akciji na otok Pag — — — — —	374
Izvještaj Štaba Četvrtog pomorskog obalskog sektora od 24. novembra 1944. Štabu Mornarice NOV Jugoslavije o stanju u sektoru — — — — —	377
Naređenje Štaba Mornarice NOV Jugoslavije od 25. novembra 1944. Štabu Petog pomorskog obalskog sektora o formiranju Mornaričke stanice Metković i Mornaričke stanice Boka i o prelasku lučkog zastupništva Cavtat lučkoj kapetaniji Dubrovnik — — — — —	380
Izvod iz operacijskog dnevnika Štaba Drugog pomorskog obalskog sektora upućen 25. novembra 1944. Štabu Mornarice NOV Jugoslavije o dejstvima od 1. do 15. novembra 1944. godine	381
Izvještaj Štaba Trećeg bataljona Kvarnerskog odreda od 25. novembra 1944. Štabu rðreda o akciji na Pag — — — — —	387
Naređenje Štaba Petog pomorskog obalskog sektora od 26. novembra 1944. Štabu Mornaričke stanice Boka za reorganizaciju Mornaričke pješadije — — — — —	396
Dnevni raport Štaba Četvrtog pomorskog obalskog sektora za 28. novembar 1944. godine Štabu Mornarice NOV Jugoslavije	398
Izvještaj Štaba Kvarnerskog odreda Mornaričke pješadije od 30. novembra 1944. Štabu Drugog pomorskog obalskog sektora o dejstvima bataljona od 15. do 30. novembra 1944. godine	400
Naredba Štaba Trećeg pomorskog obalskog sektora od 31. decembra 1944. o rasporedu komandnog kadra — — — — —	403
Izvod iz knjige depeša Štaba Mornarice NOV Jugoslavije primljenih od štabova Drugog, Trećeg i Četvrtog pomorskog obalskog sektora za mjesec oktobar i novembar 1944. godine	404
Naređenje Štaba Petog pomorskog obalskog sektora od 1. decembra 1944. Mornaričkoj stanici Boka za rad mornaričkih stanica	431
Naredba Štaba Mornarice NOV Jugoslavije od 3. decembra 1944 o postavljenju komandnog kadra u pomorskim obalskim sektorima — — — — —	432
Izvještaj Štaba Drugog pomorskog obalskog sektora od 3. decembra 1944. Štabu Mornarice NOV Jugoslavije o rasporedu neprijateljskih snaga i organizacionim promjenama u sektoru	434

Uputstvo Štaba Mornarice NOV Jugoslavije štabovima sektora od 5. decembra 1944. za organizaciju lučke službe i rad u brodogradilištima — — — — — — — — — —	439
Naređenje Štaba Kvarnerskog odreda Mornaričke pješadije Drugog pomorskog obalskog sektora od 6. decembra 1944. Štabu Trećeg bataljona za ometanje neprijatelja pri povlačenju sa Paga — — — — — — — — — —	441
Izvod iz operacijskog dnevnika Štaba Drugog pomorskog obalskog sektora upućen 7. decembra 1944. Štabu Mornarice NOV Jugoslavije o dejstvima od 16. do 30. novembra 1944. godine —	444
Naredba Štaba Kvarnerskog odreda Mornaričke pješadije Drugog pomorskog obalskog sektora od 8. decembra 1944. o pohvali boraca i rukovodilaca koji su se istakli u borbi na otoku Pagu	452
Izvještaj Štaba Kvarnerskog odreda od 15. decembra 1944. Štabu Drugog pomorskog obalskog sektora o akciji na otoku Pagu	455
Obavještenje Mornaričke grupe pri Devetom korpusu NOVJ od 16. decembra 1944. Štabu korpusa o zadacima i potrebama grupe pri zaposjedanju oslobođenih dijelova Slovenačkog primorja — — — — — — — — — —	457
Naredba Štaba Mornarice NOV Jugoslavije od 18. decembra 1944. o rasformiranju Baze Mornarice u Monopoliju, osnivanju lučke kapetanije u Monopoliju. formiranju intendanture pri Štabu Mornarice i o rasporedu komandnog kadra u Mornarici NOVJ — — — — — — — — — —	462
Izvod iz operacijskog dnevnika Štaba Drugog pomorskog obalskog sektora upućen 18. decembra 1944. Štabu Mornarice NOV Jugoslavije o dejstvima od 1. do 15. decembra 1944. godine	464
Naredba Štaba Četvrtog pomorskog obalskog sektora od 21. decembra 1944. o organizaciji Desantne flotile Četvrtog pomorskog obalskog sektora — — — — — — — — — —	473
Izvještaj Štaba Drugog pomorskog obalskog sektora iKi 22. decembra 1944. Štabu Mornarice NOV Jugoslavije o akcijama Prve udarne čete na otoku Krku — — — — — — — — — —	475
Izvještaj Štaba Petog pomorskog obalskog sektora od 22. decembra 1944. Štabu Mornarice NOV Jugoslavije o organizaciji sektora — — — — — — — — — —	47a
Naređenje Štaba Mornarice NOV Jugoslavije od 25. decembra 1944. Štabu Trećeg pomorskog obalskog sektora za dislokaciju Drugog i Trećeg pomorskog obalskog sektora — — —	482
Izvještaj Odjeljenja za pomorski saobraćaj od 28. decembra 1944. Štabu Mornarice NOV Jugoslavije o stanju brodova, lučkoj službi i organizaciji svjetionika — — — — — — — — — —	485
Naređenje Štaba Mornarice NOV Jugoslavije od 30. decembra 1944. Štabu Četvrtog pomorskog obalskog sektora o izmjeni granice između Četvrtog i Petog pomorskog obalskog sektora — —	487
Operacijski izvještaj Štaba Kvarnerskog odreda Mornaričke pješadije Drugog pomorskog obalskog sektora od 31. decembra 1944. Štabu sektora o dejstvima podređenih jedinica — —	488
Izvještaj Mornaričke grupe pri Devetom korpusu NOV Jugoslavije od 9. januara 1945. delegatu Štaba Mornarice pri Glavnom štabu NOV 1 PO Slovenije o organizacionom stanju grupe	491
Naređenje Štaba Mornarice NOVJ od 17. januara 1945. podređenim jedinicama za organizaciju tehničke službe — —	493

Naređenje Štaba Mornarice NOV Jugoslavije od 19. januara 1945. Štabu Petog pomorskog obalskog sektora za formiranje mornaričkih stanica Korčula. Dubrovnik i Boka — — — —	495
Naredba Glavnog štaba NOV i PO Slovenije od 23. januara 1945. o formiranju Prvog bataljona Mornaričke pješadije Prvog pomorskog obalskog sektora — — — — — — — —	499
Izvještaj Štaba Jugoslovenske mornarice od 10. marta 1945. Generalštabu Jugoslovenske armije o dejstvima neprijatelja i organizacionim promjenama u Mornarici — — — — —	503
Izvještaj Štaba Četvrtog pomorskog obalskog sektora od 10. marta 1945. Štabu Jugoslovenske mornarice o prevoženju jedinica Devetnaeste i Dvadeset šeste divizije — — — — —	510
Pregled Štaba Četvrtog pomorskog obalskog sektora od 10. marta 1945. Štabu Mornarice NOV Jugoslavije o transportovanju jedinica Devetnaeste i Dvadeset šeste divizije od 24. februara do 4. marta 1945. godine — — — — —	514
Naređenje Štaba Jugoslovenske mornarice od 16. marta 1945. podređenim jedinicama za formiranje pomorskih komandi sjevernog, srednjeg i južnog Jadrana — — — — —	518
Izvještaj Štaba Kvarnerskog odreda iz prve polovine aprila 1945. Štabu Pomorske komande sjevernog Jadrana o akciji na neprijateljski garnizon u Novalji — — — — —	520
Izvještaj Pomorske komande sjevernog Jadrana od 9. aprila 1945. Štabu Jugoslovenske mornarice o prevoženju jedinica Treće udarne brigade Devete divizije i Mornaričke pješadije za desantne operacije na otok Pag — — — — —	522
Zapovijest Pomorske komande sjevernog Jadrana od 10. aprila 1945. podređenim jedinicama za prevoženje jedinica Devete divizije u desantu na otok Rab — — — — —	526
Izvještaj Štaba Kvarnerskog odreda od 12. aprila 1945. Štabu Pomorske komande sjevernog Jadrana o zauzimanju neprijateljskog uporišta na rtu Kristofor na otoku Rabu — — —	532
Izvještaj Štaba Kvarnerskog artiljerije od 14. aprila 1945. Pomorskoj komandi sjevernog Jadrana o akciji na otok Rab — — —	535
Naređenje Pomorske komande sjevernog Jadrana od 15. aprila 1945. podređenim jedinicama za prevoženje jedinica Dvadeset šeste divizije.- u desantu na otok Krk — — — — —	537
Izvještaj Štaba Kvarnerskog pomorskog sastava od 15. aprila 1945. Pomorskoj komandi sjevernog Jadrana o izvršenim akcijama flotila naoružanih brodova i patrolnih čamaca u desantu na otok Rab — — — — —	541
Izvještaj Pomorske komande sjevernog Jadrana od 17. aprila 1945. Štabu Jugoslovenske mornarice o akciji na otok Rab — —	543
Izvještaj Štaba Kvarnerskog odreda Mornaričke pješadije od 17. aprila 1945 Pomorskoj komandi sjevernog Jadrana o akciji na Basku i Baškastaru na otoku Krku — — — —	546
Naređenje Komande sjevernog Jadrana od 19. aprila 1945. podređenim jedinicama za prebacivanje jedinica Devete divizije na otok Cres — — — — —	549
Izvještaj Pomorske komande sjevernog Jadrana od 21. aprila 1945. Štabu Jugoslovenske mornarice o akciji na otok Krk — —	551
Izvještaj Štaba Kvarnerskog pomorskog sastava od 21. aprila 1945. Pomorskoj komandi sjevernog Jadrana o dejstvima mornaričkih jedinica za vrijeme desanta na otok Krk — — —	555

Izvršitelj Pomorske komande sjevernog Jadrana od 24. aprila 1945.	
Štabu Jugoslovenske mornarice o akciji na otoke Cres i Lošinj	558
Izvršitelj Komande Kvarnerskog pomorskog sastava od 30. aprila 1945. Pomorskoj komandi sjevernog Jadrana o akcijama u drugoj polovini aprila	561
Izvod iz operacijskog dnevnika Komande Jugoslovenske mornarice o operacijama u aprilu 1945. godine	566
Izvršitelj Mornaričke grupe Umag od 4. maja 1945. Štabu Mornaričkog odreda NOV Jugoslavije Koper o preuzimanju vojne vlasti u' Umagu	575
Izvršitelj Operativnog ojskeja Pomorske komande sjevernog Jadrana od 5. maja 1945. o prebacivanju jedinica Devete udarne divizije sa otoka Cresa u Istru	577
Spisak poginulih i ranjenih rukovodilaca i boraca Drugog bataljona Pomorske komande sjevernog Jadrana od 12. maja 1945. godine	580
Izvršitelj Štaba Kvarnerskog odreda Mornaričke pješadije od 12. maja 1945. Pomorskoj komandi sjevernog Jadrana o akcijama podređenih jedinica u Istri	588

T e h n i č k i u r e d n i k
MHenko Tomić

K o r e k t o r i :
Jelena Hodalić
i
Nada Ribar

Rukopis predal u štampu januara 1962. god

Štampanje završeno decembra 1962 god.

Tiraž 3.500 primeraka

Štampa. Vojnoštamarsko preduzeće Beograd. Mije Kovačevića br 5